

ΕΘΝΙΚΟΝ  
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

1871

Ἐκδοθὲν ὑπὸ Μαρίνου Π. Βρετοῦ.

Τὸ μὲν ἑορτολόγιον συνετάχθη παρὰ Α. Κ. Δημητρακοπούλου· τὸ δὲ  
ἀστρονομικὸν μέρος συνετάχθη παρὰ Ἰ. Γ. Παπαδάκη, Καθηγητοῦ τῆς  
ἀστρονομίας ἐν τῷ Ἀθήνῃσιν Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

---

(ΕΤΟΣ ΙΑ΄.)

Π Ω Λ Ε Ι Τ Α Ι

ΕΝ ΛΕΙΨΙΑΙ, παρὰ τῷ τυπογράφῳ F. A. Brockhaus.

ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ, παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ Reinwald, 15, rue des Saints-  
Pères.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, παρὰ τῷ φωτογράφῳ Κ. Δημητρίῳ Κωνσταντίνῳ, ἐν  
ὁδῷ Αἰόλου, πλησίον τοῦ Ξενοδοχείου τῆς Ἀνατολῆς.

## ΠΑΣΧΑΛΙΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ αωαά.

Ἰνδικτιῶνος ἔτος ιδ΄.  
Ἡλίου Κύκλος ιε΄.  
Σελήνης Κύκλος ζ΄.  
Σελήνης Θεμέλιον κ΄.  
Κρεωφαγίας ἡμέραι λη΄.  
Τὸ Τριώδιον ἄρχεται Ἰανουαρίου ιζ΄.  
Κυριακὴ τῆς Ἀποκρέω, Ἰανουρίου λα΄.  
Ἡ μεγάλη Τεσσαρακοστὴ ἄρχεται Φεβρουαρίου η΄.  
Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Πέμπτη.  
Νομικὸν Πάσχα, Μαρτίου κζ΄.  
Λατίνων Πάσχα, Μαρτίου κη΄.  
Τὸ Ἅγιον Πάσχα, Μαρτίου κη΄.  
Τῆς Ἀναλήψεως, Μαΐου ε΄.  
Τῆς Πεντηκοστῆς, Μαΐου ις΄.  
Τῶν Ἁγίων Πάντων, Μαΐου κγ΄.  
Ἡ νηστεία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ἡμέραι λς΄.  
Ἡ μνήμη αὐτῶν, ἡμέρα Τρίτη.  
Τὰ χριστούγεννα ἡμέρα Σαββάτω.

## ΕΘΝΙΚΑΙ ΕΟΡΤΑΙ.

Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις . . . . . 25 Μαρτίου.

## ΒΑΣΙΛΙΚΑΙ ΕΟΡΤΑΙ.

Τὰ γενέθλια τοῦ βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α΄ 12 Δεκεμβρίου.  
Τὸ ὄνομα τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως . . . 23 Ἀπριλίου.  
Τὰ γενέθλια τῆς βασιλίσσης Ὀλγας . . . 22 Αὐγούστου.  
Τὸ ὄνομα τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης . . . 11 Ἰουλίου.  
Ὁ γάμος αὐτῶν . . . . . 15 Ὀκτωβρίου 1867.  
Τὰ γενέθλια τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου τῆ 21 Ἰουλίου.

## ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ.

Τὸ μὲν Π. σημαίνει ἔτος παλαιόν, τὸ δὲ Ν. νέον ἔτος.

ΕΠΟΧΑΙ.

Ἀπὸ κτίσεως κόσμου, κατὰ τοὺς ἑβδομήκοντα .....	7379
Ἀπὸ τῆς αὐτῆς, κατὰ τοὺς Λατίνους .....	5875
Ἀπὸ τῆς αὐτῆς, καθ' Ἑβραίους .....	5631
Ἀπὸ τοῦ Κατακλισμοῦ .....	5137
Ἀπὸ τῆς πυρροποιίας .....	4624
Ἀπὸ τῆς μοναρχίας Ἑλλήνων, ἐπὶ Ἀλεξάνδρου .....	2200
» » Ῥωμαίων ἐπὶ Αὐγούστου .....	1915
Ἀπὸ κτίσεως Κωνσταντινουπόλεως .....	1549
Ἀπὸ τῆς μοναρχίας τῶν Γάλλων .....	1452
Ἀπὸ κτίσεως Ἑνετίας .....	1450
Ἀπὸ Μωάμεθ καθ' ἡμᾶς .....	1249
Ἀπὸ Μωάμεθ κατὰ τοὺς Ὀθωμανούς .....	1288
Ἀπὸ τοῦ χωρισμοῦ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ Λέοντος Θ' Πάππα Ῥώμης καὶ Μιχαὴλ Κηρουλαρίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ..	819
Ἀπὸ τῆς Ῥωσικῆς Αὐτοκρατορίας, ἐπὶ Ρουρίκου .....	1009
Ἀπὸ τῆς εὐρέσεως τῆς ναυτικῆς πυξίδος .....	568
» » τοῦ χαρτίου .....	823
» » τῆς πυροκονίας .....	490
» » τῆς τυπογραφίας .....	431
Ἀπὸ ἀλώσεως Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β', τῷ 1453 ..	418
Ἀπὸ ἀνακάλυψως τῆς Ἀμερικῆς .....	379
Ἀπὸ τῆς εὐρέσεως τῆς νικοτιανῆς .....	311
Ἀπὸ τοῦ νέου ἡμερολογίου ἐπὶ τοῦ Πάππα Γρηγορίου II' .....	289
Ἀπὸ ἀλώσεως τῆς Κρήτης .....	202
Ἀπὸ πτώσεως τῆς Ἑνετικῆς Ἀριστοκρατίας .....	74
Ἀπὸ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος .....	50
Ἀπὸ Ὀθωνος πρώτου βασιλέως αὐτῆς .....	38
Ἀπὸ ἀναβάσεως εἰς τὸν θρόνον τοῦ Σουλτάνου Ἀπτοῦλ Ἀβδ-Χάν ..	10
Ἀπὸ τῆς ἐν Ἑλλάδι καταργήσεως τῆς Βαυαρικῆς δυναστείας ...	8
Ἀπὸ τῆς παραδοχῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ στέμματος παρὰ Γεωργίου τοῦ Α' .....	7

ΕΟΡΤΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΙ.

(Καθ' ἃς δὲν ἐργάζονται εἰς τὰ δημόσια Γραφεῖα.)

1 Νέον ἔτος. — 2 Θεοφάνεια. — 3 Εὐαγγελισμός. — 4 Μεγάλη Παρασκευὴ καὶ μέγα Σάββατον. — 5 Κυριακὴ καὶ Δευτέρα τοῦ Πάσχα. — 6 Ἅγιος Γεώργιος. — 7 Ἀνάληψις. — 8 Πεντηκοστή. — 9 Ἅγιοι Ἀπόστολοι. — 10 Κοίμησις τῆς Θεοτόκου. — 11 Ἅγιος Δημήτριος. — 12 Αἱ δύο ἡμέραι τῶν Χριστουγέννων.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ.

Ν. Π. (ἔχει ἡμέρας 31. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Ὑδροχόον.)

13	1	Παρ.	† Ἡ κατὰ σάρκα περιτομὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ μεγάλου. <small>Ὁ Θεὸς ἐνετείλατο τοῖς Ἑβραίοις διὰ τοῦ Μωϋσέως, ἵνα ἡ ἄρσεν τέσσαρα γυνὴ περιτέμῃ τὴν σάρκα τῆς ἀροβυστίας αὐτοῦ τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν γέννησιν (Λευιτ. ιβ'. 2—3). τοῦτου ἕνεκα καὶ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν περιτεμήθη κατὰ τὴν παρούσαν ἡμέραν, ἧτις ἐστὶν ἡ ὀγδόη ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, τὴν παρὰ τοῦ νόμου διατεταγμένην περιτομήν, καὶ ἐκλήθη κατὰ τὴν τοῦ Ἀγγέλου παραγγελίαν Ἰησοῦς (Ματθ. α' 21. Λουκ. α' 31. β'. 21). — Ἡ δὲ σάλπιγξ ἡ μεγάλη τῆς Ἐκκλησίας, ὁ λόγος ὁ φωτίζων τὴν οἰκουμένην, ὁ τοῦ Βασιλείου καὶ τῆς Ἐμμελίας υἱὸς μεγάλωνμος Βασιλεὺς ἐγεννήθη ἐν Καισαρείᾳ τῆς Καππαδοκίας ἐν ἔτει 329. Ἐπούδασεν ἐν Ἀντιοχείᾳ παρὰ τῷ Λιβανίῳ καὶ ἐν Ἀθήναις παρὰ τοῖς σοφισταῖς Ἱμερίῳ καὶ Προαρεσίῳ, συμμαθηταῖον Γρηγορίου τῷ Θεολόγῳ. Ἐν ἔτει 370 ἀνήχθη ἐπὶ τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον τῆς Καισαρείας, ἐνθα ὀκτὼ ἔτη ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως αγωνισθεὶς, ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ἐν ἔτει 379.</small>
14	2	Σάβ.	Προεόρτια τῶν Θεοφανείων· καὶ μνήμη Σιλβέστρου Πάπα Ῥώμης.
15	3	Κυρ.	† Μαλαχίου τοῦ Προφήτου καὶ Γορδίου μάρτυρος.
16	4	Δευτ.	Ἡ μνήμη τῶν ἁγίων Ὁ' Ἀποστόλων, καὶ Ἀπολιναρίας τῆς Ὀσίας.
17	5	Τρίτ.	Προεόρτια τῶν Θεοφανείων· καὶ Θεοπέμπτου καὶ Θεωνᾶ τῶν μαρτύρων. Νηστεία. Κατάλυσις ἐλαίου.
18	6	Τετ.	† Τὰ ἅγια Θεοφάνεια τοῦ Κυρίου, καὶ Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. <small>Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ᾔλθε, περὶ τὸ 30 ἔτος τῆς αὐτοῦ ἡλικίας, ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰερσόβην πρὸς τὸν Πρόδρομον Ἰωάννου καὶ ἐβαπτίσθη ὑπ' αὐτοῦ. Τότε ἀνεψήχησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον καταβαῖνον ὡσεὶ περιστέρην ἐπ' αὐτόν. Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· Σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα (Ματθ. γ' 13. Μάρκ. α' 9—11). Ἐκ τούτων ἐφανερώθη τοῦ Ἰησοῦ ἡ θεότης καὶ τῆς ἁγίας Τριάδος τὸ μέγα μυστήριον, ὅθεν καὶ ἡ παρούσα εορτὴ ὀνομάζεται Θεοφάνεια, τούτεστι Θεοῦ φανερωσις ἐν ἀνθρώποις.</small>
19	7	Πέμ.	† Ἡ Συναξίς τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.
20	8	Παρ.	Δομνίκης καὶ Γεωργίου τοῦ Χοζεβίτου τῶν Ὀσίων.
21	9	Σάβ.	Πολυεύχτου μάρτυρος καὶ Εὐστρατίου τοῦ ὁσίου.
22	10	Κυρ.	† Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης. <small>Ὁ Γρηγόριος, ὁ κήρυξ τῆς ἀληθείας, ὁ πέλκευς ὁ κόπτων τῶν αἰρετικῶν τὰ σαφέρα ὀνόματα, ἡ κρηπίς τῆς θεολογίας, καὶ τῶν ὑψηλῶν δογματικῶν πηγῆ, ἦν ἀδελφὸς τοῦ μεγάλου Βασιλείου. Ἐγεννήθη ἐν ἔτει 331· ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Νύσσης τῷ 372 ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Βασιλείου· ἐπαρουσίασεν εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 381 συγκροτηθεῖσαν Β' οἰκουμένην Σύνοδον, καὶ ἐτελεύτησε μετὰ τὸ ἔτος 394.</small>
23	11	Δευτ.	† Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου.
24	12	Τρίτ.	Γατιανῆς μάρτυρος.
25	13	Τετ.	Ἐρμούλου καὶ Στρατονίου τῶν μαρτύρων.
26	14	Πεμ.	Τῶν ὁσίων Πατέρων τῶν ἐν Σινᾷ καὶ Παύθ' ἀναιρεθέντων. Ἀπόδοσις τῆς εἰσορτήσεως τῶν Θεοφανείων.
27	15	Παρ.	Παύλου τοῦ Θηβαίου καὶ Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου τῶν ὁσίων.
28	16	Σάβ.	Ἡ προσκύνησις τῆς ἀλώσεως τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου.
29	17	Κυρ.	† Τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου. Ἀρχεται τὸ Τριώδιον. Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου. <small>Ἄντωνιος, ὁ τοῦ μοναστικοῦ βίου ἀρχηγός, ἐγεννήθη ἐκ γονέων εὐσεβῶν ἐν Αἰγύπτῳ τῷ 261 ἔτει. Νέος ἔτι ὢν, διαμερίσας εἰς τοὺς πέντητας τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἔρημον, ἐνθα εἰς τὸν ἀρό-</small>

Ν. Π.

30	18	Δευτ.	† Αθανασίου και Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπων Ἀλεξανδρείας. <small>Ἐκ τούτων τῶν σοφῶν διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας ὁ μὲν Ἀθανάσιος ἐγεννήθη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῷ 292 ἔτει. Ἐδιδάχθη παιδοθεὶν τὰ θεῖα μαθήματα παρὰ τοῦ Ἀλεξανδρείας Ἀλεξάνδρου· ἐπαρουσίασεν εἰς τὴν ἐν Νικαίᾳ τῷ 325 συγκροτηθεῖσαν Ἀ' οἰκουμένην Σύνοδον, ὅπου τεταγμένος ἐν ἐπισκόποις, ἐν ἡ λόγους σοφίας τὰ δυσσεβῆ τοῦ Ἀρείου ὄνματα κατηγωνίσαστο. Ἐν ἔτει 326 διεδέξατο τὸν Ἀλεξάνδρον εἰς τὸν τῆς Ἀλεξανδρείας ἀρχιερατικὸν θρόνον. Πολλοὺς δὲ διωγμούς ὑπόστασεν ὑπὸ τὸν Ἀρειανῶν ἐτελεύτησεν τῷ 373. — Ὁ δὲ Κύριλλος διεδέξατο τὸν θεῖον αὐτοῦ θρόνον ἐν ἔτει 412. Ἐπαρουσίασεν εἰς τὴν ἐν Ἐφέσῳ τῷ 431 συγκροτηθεῖσαν Γ' οἰκουμένην Σύνοδον, ἐν ἡ κατηγωνίσαστο διὰ τῶν σοφῶν αὐτοῦ λόγων τὸν δυσσεβῆ Νεστόριον, πάλαι βλάσφημα κατὰ τῆς Θεοτόκου δογματίσαντα. Ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 444.</small>
31	19	Τρίτ.	Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου και Ἀρσενίου Κερκύρας.  <b>Φεβρουάριος.</b>
1	20	Τετ.	Τοῦ ὁσίου και θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Εὐθύμιου τοῦ Μεγάλου. <small>Ἐγεννήθη ἐν τῇ μητροπόλει τῆς Ἀρμενίας Μελιτηνῆ τῷ 377. Ἐγένετο ἡγούμενος πολλῶν μοναχῶν ἐν Παλαιστίνῃ, ἐπέστρεψεν εἰς τὸν χριστιανισμὸν πολλοὺς Σαρακηνούς, και ἡγωνίσαστο ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας κατὰ τῶν Νεστοριανῶν, Εὐτυχιανῶν και Μανιχαίων. Ἀπέθανεν ἐν ἔτει 478.</small>
2	21	Περμ.	Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ και Νεοφύτου μάρτυρος. <small>Ὁ Μάξιμος ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 580 ἔτει. Ὑπῆρξε γραμματεὺς τοῦ βασιλέως Ἡρακλείου· ἐγράφε πολλά κατὰ τῆς δυσσεβοῦς αἵρέσεως τῶν Μονοθελητῶν, και ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 662.</small>
3	22	Παρ.	Τιμοθέου τοῦ Ἀποστόλου και Ἀναστασίου Ὁσιομάρτυρος τοῦ Πέρσου.
4	23	Σάβ.	Κλήμεντος Ἀγκύρας τοῦ Ἱερομάρτυρος και Ἀγαθαγγέλου τοῦ μάρτυρος.
5	24	Κυρ.	† Τοῦ Ἀσώτου. Ξένης τῆς Ὁσίας.
6	25	Δευτ.	† Τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. <small>Ὁ μέγας αὗτος τῆς Ἐκκλησίας Πατὴρ και διδάσκαλος, ὁ λαμπρὸς ἀπὸ τοῦ βίου και τῶν πραγμάτων, λαμπρὸς ἀπὸ τοῦ λόγου και τῶν δογμάτων, ἡ πηγὴ τῆς θεολογίας, ἐγεννήθη ἐν Ἀριανζῷ, κωμῆ τῆς Καππαδοκίας. Ἐσπούδασεν ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ και ἐν Ἀθήναις. Ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος μὲν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Γρηγορίου, ἐπισκόπου ὄντος Ναζιανζοῦ, ἐπίσκοπος δὲ Σασιμῶν ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βασιλείου. Κατὰ τὸ ἔτος 378 προχειρίσθη ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, και ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 391.</small>
7	26	Τρίτ.	Ξενοφώντος τοῦ ὁσίου και τῆς συνοδίας αὐτοῦ.
8	27	Τετ.	Ἡ Ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.
9	28	Περμ.	Τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Ἐφραίμ τοῦ Σύρου. <small>Ὁ ὁσῖος Ἐφραίμ, ὁ ἐν φιλοσοφίᾳ μοναστικῇ τὸν βίον ἐξασκήσας, ἐγεννήθη ἐν Ντιβίε τῆς Μεσοποταμίας· συνέγραψε Συριακὰ πολλά συγγράμματα, ἐξελληνισθέντα ζώντος ἐτι αὐτοῦ, και ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 378.</small>
10	29	Παρ.	Ἡ Ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου.
11	30	Σάβ.	† Τῶν ἐν ἁγίοις Πατέρων ἡμῶν και οἰκουμενικῶν διδασκάλων, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου και Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.
12	31	Κυρ.	† Τῆς Ἀποκρέω. Τῶν ἁγίων και θαυματουργῶν Ἀναργύρων, Κύρου και Ἰωάννου. <small>Σελήνης τελευτ. τέταρτον τὴν 2 (14) Ἰαν. εἰς τὰς 8 ὥρας 32 λ. π. μ. Νέα σελήνη τὴν 9 (21) Ἰαν. εἰς τὰς 2 ὥρας 7 λ. π. μ. Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 16 (28) Ἰαν. εἰς τὰς 2 ὥρας 49 λ. μ. μ. Πανσέληνος τὴν 24 Ἰαν. (5 Φεβ.) εἰς τὰς 3 ὥρας 37 λ. μ. μ. Σελήνης τελευταίον τέταρ. τὴν 31 Ἰαν. (12 Φεβ.) εἰς τὰς 4 ὥρας 35 λ. μ. μ.</small>

**ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ.**

	Ν. Π.	(ἔχει ἡμέρας 28. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τοὺς ἰχθύς.)
13	1	Δευτ. Προεόρτια τῆς Ὑπαπαντῆς και μνήμη Τρύφωνος μάρτυρος.
14	2	Τρίτ. † Ἡ Ὑπαπαντὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τεσσαράκοντα ἡμέρας μετὰ τὴν σωτήριον ἐνανθρώπησιν και ἐκ τῆς ἁγίας ἀειπαρθένου γέννησιν αὐτοῦ προσήχθη ἐν τῷ Ἱερῷ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς παρὰ τε τῆς πανάγου αὐτοῦ μητρὸς και τοῦ δικαίου Ἰωσήφ κατὰ τὸν νόμον τὸν Μωσαϊκόν, ὅτι πᾶν ἄσεν πρωτότοκος ἔσται ἀφιερωμένος τῷ Θεῷ. Ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐν τῷ Ἱερῷ ὀδηγηθεὶς πρεσβύτερος Συμεῶν, ὃς ἦν κερηματοσμένος μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἰδεῖν τὸν Χριστὸν Κύριον, δεξάμενος αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, εὐχαρίστησε τῷ θεῷ και εἶπε. Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα κτλ.
15	3	Τετ. Συμεῶν τοῦ Θεοδόχου και Ἄννης τῆς Προφήτιδος.
16	4	Πέμ. Τοῦ ὁσίου Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου. <small>Ὁ ἐξ Ἀλεξανδρείας καταγόμενος Ἰσιδωρος ἦν υἱὸς γονέων εὐγενῶν και θεοφιλῶν, συγγενῆς Θεοφίλου και Κυρίλλου τῶν τῆς Ἀλεξανδρείας Ἐκκλησίας ἐπισκόπων και μαθητῆς τοῦ Χρυσοστόμου. Καταλιπὼν δὲ πλοῦτον και βίον εὐδαίμονα μετέβη εἰς τὸ Πηλοῦσιον ὄρος και ὑπῆλθε τὸν μοναστικὸν βίον. Κατὰ Νικηφόρον Κάλλιστον ὁ Ἰσιδωρος ἔγραφε πολλὰ συγγράμματα, μάλιστα δὲ ἐπιστολάς ὡσεὶ χιλιάδας δέκα, χάριτος παντοίας μεστὰς, δι' ὧν πᾶσαν τὴν Γραφὴν σαφηνίζει και σύμπαν ἥδως παιδεύει. ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 449.</small>
17	5	Παρ. Ἀγάθης Μάρτυρος.
18	6	Σάβ. Βουκόλου ἐπισκόπου Σμύρνης και Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. <small>Ὁ μὲν Βουκόλος ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Σμύρνης παρὰ τοῦ ἀποστόλου και εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου. — Ὁ δὲ περιώνυμος Φώτιος, ὁ πρῶτος ἐλεγκτῆς τῶν τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας καινοτόμων δογμάτων, ὁ τῆς θείας τε και θύραθεν σοφίας εἰδήμων, ἦν υἱὸς γονέων ἐπιφανῶν και ἀνεψιὸς τοῦ Πατριάρχου Ταρρασίου. Ἐχειροτονήθη Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἄκων τῇ 25 Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 858· ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Βασιλείου τοῦ Μακεδόνα ἐν ἔτει 867· ἀνεκλήθη εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τὸ δεύτερον ἐν ἔτει 877· ἐξωρίσθη αὖθις ὑπὸ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ σοφοῦ ἐν ἔτει 886 και ἐτελεύτησεν ἐν τῇ ἐξορίᾳ τῷ 891 ἔτει.</small>
19	7	Κυρ. † Τῆς Τυροφάγου. Παρθενίου ἐπισκόπου Λαμφάκων και Λουκά τοῦ ὁσίου, τοῦ ἐν τῷ Στειρίῳ τῆς Ἑλλάδος.
20	8	Δευτ. Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου και Ζαχαρίου τοῦ Προφήτου.
21	9	Τρίτ. Νικηφόρου Μάρτυρος.
22	10	Τετ. Χαραλάμπους Ἱερομάρτυρος.
23	11	Περμ. Βλασίου Ἱερομάρτυρος και τῆς ἁγίας Θεοδώρας τῆς Αὐγούστης.
24	12	Παρ. Μελετίου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας. <small>Ὁ Μελέτιος κατήγετο ἐκ τῆς ἐν Ἀρμενίᾳ Μελιτηνῆς· ὑπῆρξε πρότερον ἐπίσκοπος Σεβαστείας, περὶ δὲ τὸ ἔτος 360 ἀνήχθη ἐπὶ τὸν τῆς Ἀντιοχείας θρόνον. Ἐπαρουσίασεν ἐν τῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκροτη-</small>

Ν. Π.

25	13	Σάβ.	Μαρτινιανού του όσιου. Ανάμνησις του δια τών Κολλύβων γενομένου βαύματος παρά του μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου του Τήρωνος.
26	14	Κυρ.	† Α τών νηστειών. Αύξεντίου του όσιου. Η πρώτη Κυριακή τών νηστειών ονομάζεται τής Όρθοδοξίας, διότι κατά την παρούσαν Κυριακήν έν έτει 842 ή βασιλις Θεοδώρα και ό υιός αυτής Μιχαήλ μετά παντός του κλήρου και του λαού λιτανεύσαντες άνεστήλωσαν τάς άγιαις εικόνας έν ταίς Έκκλησίαις, όσον άφείλον αύτάς πρό πολλών έτών οι κακοδοξοι Εικονομάχοι.
27	15	Δευτ.	Όνησίμου του Αποστόλου.
28	16	Τρίτ.	Παμφίλου μάρτυρος και τών συν αύτῶ.

**Μάρτιος.**

1	17	Τετ.	Θεοδώρου του Τήρωνος.
2	18	Πέμ.	Αέοντος Πάπα Ρώμης.
3	19	Παρ.	Αρχίππου του Αποστόλου.
4	20	Σάβ.	Αέοντος επισκόπου Κατάνης.
5	21	Κυρ.	† Β' τών νηστειών. Τιμοθέου του έν Συμβόλοις, και Εύσταθίου Αντιοχείας. Ούτος ό άγιος Εύσταθιος, τό εγκάλλωσιμα τής τών Αντιοχείαν Έκκλησίας, έν Σίδη της Παμφυλίας καταγόμενος, ύπηρες πρώτον επίσκοπος τής έν Συρία Βερροίας, έν έτει δέ 325 προσβιβάσθη είς τόν της Αντιοχείας θρόνον υπό της Α' οίκουμενικής Συνόδου, έν η παρουσίασας προσεφώνησεν είς τόν αυτοκράτορα Κωνσταντίνον λόγον πανηγυρικόν. Οι Άρειανοί έσυκοφάντησαν αυτόν είς τόν αυτοκράτορα, δε εξώρισαν αυτόν είς Τραϊανούπολιν της Θρακίας, ένθα και έτελεύτησεν περί τό 360 έτος.
6	22	Δευτ.	Τών έν τοίς Εύγενίοις Μαρτύρων.
7	23	Τρίτ.	Πολυκάρπου επισκόπου Σμύρνης. Ο θαυμάσιος και αποστολικός ούτος της Έκκλησίας διδάσκαλος ύπηρες μαθητής του Εύαγγελιστού Ιωάννου του Θεολόγου και γνώριμος πολλών άλλων ιδόντων τόν Χριστόν, διδάσκαλος δέ του Ειρήναιού. Ότε έκινήθη ό κατά τών χριστιανών διωγμός επί Μάρκου Αβρηλιού, προσήχθη ενώπιον του Ανθύπατου της Σμύρνης και ό Πολύκαρπος, ός παραινόμενος ένα βλασφημία τόν Χριστόν είπεν. Ό γδοήκοντα και έξ έτη έχω δουλεύω έν αύτῶ, και ούδέ έν με ήδίκησε· και πάς δύναμις βλασφημησης τόν σώσαντά με· Όρμισθεις επί τοίς λόγοις τούτοις ό Ανθύπατος, έκέλευσε βιβθῆναι αυτόν είς τό πύρ· και ούτως έτελεύτησε θάνατον μαρτυρικόν έν έτει 166.
8	24	Τετ.	Η πρώτη και δευτέρα εύρεσις τής τιμίας κεφαλής του Προδρόμου.
9	25	Πέμ.	Ταρασίτου αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. Ο Ταρασίος, τό μέγα τής ορθοδοξίας αγίασμα, ήν υιός γονέων επιφανών· χειροτονήθη Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως έν έτει 784, τή συνεργεία αυτού συνεκροτήθη έν έτει 787 ή περί τών αγίων είκόνων Ζ' οίκουμενική Σύνοδος· καλώς δέ κυβερνήσας την Έκκλησίαν επί έτη 22 και μέγας όμο, έτελεύτησεν έν ειρήνη τῶ 806 έτει.
10	26	Παρ.	Πορφυρίου επισκόπου Γάζης.
11	27	Σάβ.	Προκοπίου Δεκαπολήτου του Όμολογητου.
12	28	Κυρ.	Γ' τών νηστειών. Βασιλείου του Όσιου και Όμολογητου. Νέα σελήνη την 7 (19) Φεβρ. είς τάς 3 ώρας 24 λ. μ. μ. Σελήνης πρώτον τέταρ. την 15 (27) Φεβρ. είς τάς 0 ώρας 13 λ. μ. μ. Πανελληνος την 23 Φεβρ. (7 Μαρ) είς τάς 5 ώρας 14 λ. π. μ.

**ΜΑΡΤΙΟΣ.**

(έχει ημέρας 31. Ο ήλιος είναι είς τόν Κρίον.)

Ν. Π.

13	1	Δευτ.	Εύδοκίας τής όσιομάρτυρος.
14	2	Τρίτ.	Ήσυχίου μάρτυρος.
15	3	Τετ.	Εύτροπίου, Κλεονίκου και Βασιλίσκου τών μαρτύρων.
16	4	Πεμ.	Του όσιου Γερασίμου του έν Ίορδάνη.
17	5	Παρ.	Κόνωνος μάρτυρος.
18	6	Σάβ.	Τών έν τῶ Άμορίῳ 42 μαρτύρων.
19	7	Κυρ.	† Δ' τών νηστειών. Βασιλέως επισκόπου Χερσώνος και λοιπών.
20	8	Δευτ.	Θεοφυλάκτου επισκόπου Νικομηδείας.
21	9	Τρίτ.	† Τῶν τεσσαράκοντα μαρτύρων. Ούτοι οι έν διαφόρων πατρίδων καταγόμενοι μάρτυρες ήσαν στρατιώται· δια δέ την είς Χριστόν πίστιν έρρίφθησαν έν τῆ κατά την Σεβάστειαν τής Καππαδοκίας λίμνη έν έτει 320, και ούτως έδέξαντο τόν του μάρτυρος στέφανον.
22	10	Τετ.	Κοδράτου μάρτυρος και τής συνοδίας αυτού.
23	11	Πέμ.	Σωφρονίου αρχιεπισκόπου Ίεροσολύμων. Ψάλλεται ό μέγας κανών. Ούτος ό τής Έκκλησίας διδάσκαλος έγεννήθη έν Δαμασκῶ έν γονέων εύσεβῶν Πλύντα και Μυρούς· έγένετο μοναχός έν τῆ του αγίου Θεοδοσίου Μονῆ, έν η τῆ τών Ξελών Γραφῶν μελέτη την καρδίαν και τόν νοῦν κατοχύρωσεν· έν έτει 629 διεδέξατο είς τόν αρχιερατικόν θρόνον τών Ίεροσολύμων τόν Μόδεστον. Σεφιλώς δέ τό δουέν αύτῶ χριστώνυμον ποιμνιον Ιβύνας, και γενναίως ύπερ τής ορθοδοξίας κατά τών Μονοθελητών αγωνισθείς, έτελεύτησεν έν έτει 638.
24	12	Παρ.	Θεοφάνους του Όμολογητου.
25	13	Σάβ.	Η Ανακομιδή του λειψάνου Νικηφόρου αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. Ψάλλεται ό Ακαθιστος Ύμνος.
26	14	Κυρ.	† Ε' τών νηστειών. Βενεδίκτου του όσιου.
27	15	Δευτ.	Αγαπίου μάρτυρος.
28	16	Τρίτ.	Σαβίνου μάρτυρος και του όσιου Χριστοδούλου του έν τῆ Πάτμῳ.
29	17	Τετ.	Αλεξίου του ανθρώπου του Θεου.
30	18	Πέμ.	Κυρίλλου αρχιεπισκόπου Ίεροσολύμων. Έγεννήθη έν έτει 315. διεδέξατο είς τόν αρχιεπισκοπικόν θρόνον τών Ίεροσολύμων τόν Μάξιμον έν έτει 350· καθηρέθη υπό του άρειανου επισκόπου Καισαρείας Ακακίου επί προσφάσει ότι έν καιρῶ λιμού έδωκε τῶ στερουμένῳ τροφῆς λαῶ, χρήματα μη έχων, κειμήλια και ιερά παραπετάσματα· άλλ η έν Σαρδική Σύνοδος έν έτει 359 τόν μέν Κύριλλον έδικαίωσε, καθελε δε τόν άρειανόν Ακακίον και τούς αύτῶ όμόφρονας. Έτελεύτησε τῶ 386 έτει. Τών συγγραμμάτων αυτού τά επισμότερα είναι αι Κατηγήσεις.
31	19	Παρ.	Χρυσάνθου και Δαρείας τών μαρτύρων.

**Άπρίλιος.**

1	20	Σάβ.	Η έγερσις του Λαζάρου. Τῶν έν τῆ μονῆ του αγίου Σάββα αναιρεθέντων Πατέρων.
2	21	Κυρ.	† Τῶν Βαῖον. Ίακώβου επισκόπου του Όμολογητου.

N. Π.

		<p>Ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ νομικοῦ πάσχα ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ εἰσῆρχετο ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου· οἱ δὲ ὄχλοι ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς, ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ, βάλαι (δηλαδὴ κλάδους) φοινίκων εἰς χεῖρας ἔχοντες· καὶ οἱ μὲν τὰ ἱμάτια αὐτῶν ὑπεστρώωνον ἐν τῇ ὁδῷ, οἱ δὲ κλάδους δένδρων· πάντες δὲ καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες· Ὡσανά· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ.</p>
322	Δευτ.	Βασιλείου ἱερομάρτυρος.
423	Τρίτ.	Νίκωνος τοῦ ὁσιομάρτυρος καὶ τῶν 199 μαθητῶν αὐτοῦ.
524	Τετ.	Προεδρία τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.
625	Πέμ.	† Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. Ὁ φιλόδημος καὶ ἐλεήμων Θεός, ὁ πάντοτε φροντίζων ὡς πατὴρ φιλόστοργος περὶ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, θεωρῶν τῶν χειρῶν αὐτοῦ τὸ πλαστούργημα καταδουλούμενον καὶ τυραννούμενον ὑπὸ τοῦ Διαβόλου, ἠβουλήθη ἐξαποστεῖλαι τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ, ἵνα λυτρώσῃ αὐτὸ ἐκ τῶν τοῦ Διαβόλου χειρῶν. Ὅθεν ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ εἰς τὴν πόλιν τῆς Γαλιλαίας Ναζαρέτ πρὸς τὴν παρθένον Μαρῖαμ, καὶ εἶπεν αὐτῇ· Χαίρε κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ. Ἴδου συλλήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· ἡ δὲ εἶπε πρὸς τὸν ἄγγελον· Πῶς ἔσται μοι τοῦτο; ἐπεὶδὴ ἐγὼ ἄνδρα οὐ γνώσκω· ὁ δὲ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοί· ἡ δὲ Μαρῖαμ ἀποκριθεῖσα εἶπεν· Ἴδου ἡ δούλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. Ἡ Σύναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ. Ματρώνης τῆς ὁσίας. † ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ. Κατάλυσις εἰς πάντα καθ' ὅλην τὴν Διακαινήσιμον ἐβδομάδα. Τοῦ ὁσίου Ἰλαρίωνος τοῦ νέου. Μάρκου ἐπισκόπου Ἀρεθουσίων. Ἰωάννου τοῦ Συγγραφέως τῆς Κλίμακος. Ἐγενήθη ἐν Παλαιστίνῃ· ἑκαδέκα δὲ ἐτῶν ὑπάρχων ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου τοὺς ἀσκητικούς ἀγῶνας διήθλει. Μετὰ τεσσαράκοντα δὲ ἐτῶν ἄσκησιν ἐγένετο ἡγούμενος τῆς τοῦ ὄρους Σινᾶ Μονῆς, ἔνθα καὶ ἐτελεύτησεν ὑπέργηρος ἐν ἔτει 616. Ἡ Βίβλος τοῦ Ἰωάννου ὀνομάσθη Κλίμαξ, διότι οἱ ἐν αὐτῇ 30 λόγοι ἀναβιβάζουσι τὸν νοῦν τοῦ ἀναγινώσκοντος ὡς διὰ βαθμίδων ἀπὸ τῶν ἐπιγείων εἰς τὰ οὐράνια.
1029	Δευτ.	Μάρκου ἐπισκόπου Ἀρεθουσίων.
1130	Τρίτ.	Ἰωάννου τοῦ Συγγραφέως τῆς Κλίμακος. Ἐγενήθη ἐν Παλαιστίνῃ· ἑκαδέκα δὲ ἐτῶν ὑπάρχων ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου τοὺς ἀσκητικούς ἀγῶνας διήθλει. Μετὰ τεσσαράκοντα δὲ ἐτῶν ἄσκησιν ἐγένετο ἡγούμενος τῆς τοῦ ὄρους Σινᾶ Μονῆς, ἔνθα καὶ ἐτελεύτησεν ὑπέργηρος ἐν ἔτει 616. Ἡ Βίβλος τοῦ Ἰωάννου ὀνομάσθη Κλίμαξ, διότι οἱ ἐν αὐτῇ 30 λόγοι ἀναβιβάζουσι τὸν νοῦν τοῦ ἀναγινώσκοντος ὡς διὰ βαθμίδων ἀπὸ τῶν ἐπιγείων εἰς τὰ οὐράνια.
1231	Τετ.	Υπατίου ἐπισκόπου Γαγγρῶν τοῦ ἱερομάρτυρος. Ὁ Ὑπάτιος ἦν εἰς τὴν τριακοσίαν δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων Πατέρων, τῶν παρουσιασάντων ἐν τῇ Α' οἰκουμένηκῇ Συνόδῳ. Ἐφρονεῖθη ὑπὸ τῶν δυσσεβῶν Ναβατιανῶν, ὑπὲρ ὧν προσεχόμενος ἔλεγεν ὡς ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος· Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Σελήνης τελευτ. τέταρ. 1 (13) Μαρτ. εἰς τὰς 11 ὥρας 54 λ. μ. μ. Νέα σελήνη τὴν 8 (20) Μαρ. εἰς τὰς 5 ὥρας 35 λ. π. μ. Σελήνης πρῶτον τέταρ. τὴν 17 (29) Μαρ. εἰς τὰς 8 ὥρας 19 λ. π. μ. Πανσέληνος τὴν 24 Μαρτ. (5 Ἀπρίλ.) εἰς τὰς 3 ὥρας 58 λ. μ. μ. Σελήνης τελευτ. τέταρ. τὴν 31 Μαρ. (12 Ἀπρ.) εἰς τὰς 7 ὥρας 26 λ. π. μ.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ.

(ἔχει ἡμέρας 30. ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Ταῦρον.)

N. Π.

13	1 Πέμ.	Τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας. Αὕτη νέα οὐσα ἔζη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ οὐχὶ σεμνὸν βίον· μεταβάσα δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ τοὺς ἁγίους τόπους προσκυνήσασα διέβη τὸν Ἰορδάνην, καὶ εἰσελθούσα εἰς τὰ ἐνδοτέρα τῆς ἐρήμου ἔζη ζωὴν σκληροτάτην 47 ἔτη. Λέγεται ὅτι ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 378.
14	2 Παρ.	Τίτου τοῦ ὁσίου.
15	3 Σάβ.	Νικήτα ἡγουμένου τῆς μονῆς τοῦ Μηδικίου, καὶ Ἰωσήφ τοῦ Ὑμνογράφου. Ὁ Ἰωσήφ ἦν ἐκ Σικελίας, υἱὸς Πλωτίνου καὶ Ἀγάθης. Ἄλουσῃ τῆς Σικελίας ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, μετέβη εἰς τὴν Πελοπόννησον ἀκείθεν εἰς Θεσσαλονίκην· ἐκ Θεσσαλονίκης ἀφίκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα ἐγένετο γνωστὸς τοῖς Πατριάρχαις Ἰγνατίῳ καὶ Φωτίῳ. Λέγεται ὅτι ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 883. Πάντες σχεδὸν οἱ Κανόνες τῶν Μηναίων, τῆς Παρακλητικῆς καὶ τοῦ Πεντηκοσταρίου τοῦ Ἰωσήφ τούτου εἰσὶ ποιήματα.
16	4 Κυρ.	† Τοῦ ὁσίου Γεωργίου τοῦ ἐν τῷ Μαλεῶ.
17	5 Δευτ.	Κλαυδίου μάρτυρος.
18	6 Τρίτ.	Εὐτυχίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. Κατήγετο ἐκ τινος κώμης τῆς Φρυγίας· ἐγένετο ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ἐν ἔτει 552· μετὰ δωδεκαετῆ πατριαρίαν ἐξῴσθη τοῦ θρόνου ὑπὸ τοῦ εἰς τὴν τῶν Ἀφθαρτοδοκῶν αἵρεσιν ὑπαχθέντος αυτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ· ἀνεκλήθη εἰς τὸν θρόνον ἐν ἔτει 577 καὶ ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ἐν ἔτει 582.
19	7 Τετ.	Γεωργίου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς.
20	8 Πέμ.	Ἡρωδίου τοῦ Ἀποστόλου.
21	9 Παρ.	Εὐψυχίου μάρτυρος.
22	10 Σάβ.	Τερεντίου καὶ Πομπηίου τῶν μαρτύρων.
23	11 Κυρ.	† Τῶν μυροφόρων. Ἀντίπα ἐπισκόπου Περγάμου. Οὗτος ὁ ἅγιος ἦν σύγχρονος τῶν Ἀποστόλων, ὑφ' ὧν ἔχειροτονήθη ἐπίσκοπος Περγάμου. Ἐτελεύτησε θάνατον μαρτυρικὸν ἐν ἔτει 83, βληθεὶς εἰς χάλκινον βούν πεπυρακτωμένον. Περὶ τούτου λέγει ὁ Ἰωάννης ἐν τῇ Ἀποκαλύψει (β'. 13.)· Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐν αἷς Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου κατοικεῖ ὁ Σατανᾶς.
24	12 Δευτ.	Βασιλείου ἐπισκόπου Παρίου.
25	13 Τρίτ.	Μαρτίνου Πάπα Ῥώμης.
26	14 Τετ.	Ἀριστάρχου, Πούδη καὶ Τροφίμου τῶν Ἀποστόλων.
27	15 Πέμ.	Κρήσκεντος μάρτυρος.
28	16 Παρ.	Ἀγάπης, Εἰρήνης καὶ Χιονίας μαρτύρων καὶ αὐτὰ δέλφων.
29	17 Σάβ.	Συμεῶν ἱερομάρτυρος τοῦ ἐν Περσίδι.
30	18 Κυρ.	† Τοῦ Παραλύτου. Ἰωάννου τοῦ ὁσίου.

Ν. Π.

Μάϊος.

1	19	Δευτ.	Παφνουτίου ἱερομάρτυρος.
2	20	Τρίτ.	Θεοδώρου τοῦ Γριχινᾶ.
3	21	Τετ.	Τῆς Μεσοπεντηκοστῆς. Ἰανουαρίου ἱερομάρτυρος.
4	22	Πέμ.	Θεοδώρου τοῦ Συκεώτου.
5	23	Παρ.	Γεωργίου Μεγαλομάρτυρος τοῦ Τροπαιοφόρου. Ὁ ἑνδοξὸς καὶ μέγας μάρτυς τοῦ Χριστοῦ Γεώργιος κατήγετο ἐκ Καππαδοκίας, καὶ ἦν χιλιάρχος τὸ ἀξίωμα ἐπὶ τοῦ βασιλέως Διοκλητιανοῦ. πολυειδεὶς δὲ ὑπομένειν βασάνους διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ τροπαιοφόρος ἀναδειχθεὶς ἀπετηρήθη τὴν κεφαλὴν ἐν ἔτει 296.
6	24	Σάβ.	Ἐλισάβετ τῆς ὁσίας.
7	25	Κυρ.	† Τῆς Σαμαρείτιδος. Μάρκου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ. Ὁ Μάρκος ἀπεδέξατο τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν διὰ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου. Συνέγραψεν ἑλληνιστὶ τὸ Εὐαγγέλιον μετὰ τὸν Ματθαῖον προτροπῇ τοῦ Πέτρου καὶ αἰτήσει τῶν χριστιανῶν ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον ἐν Αἰγύπτῳ καὶ πρῶτος συνέστησε τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἐκκλησίαν. Λέγεται ὅτι ἐτελεύτησε μαρτυρικῶς ἐν ἔτει 64.
8	26	Δευτ.	Βασιλέως ἐπισκόπου Ἀμασειᾶς.
9	27	Τρίτ.	Συμεῶν ἱερομάρτυρος συγγενοῦς τοῦ Κυρίου. Ὁ Συμεὼν ἦν υἱὸς τοῦ Κλωπᾶ, ἀδελφοῦ Ἰωσήφ τοῦ Μνήστορος, καὶ τοῦ Ἰησοῦ πρῶτος ἐξάδελφος ἐγένετο ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων μετὰ τὸν Ἀδελφῶδεον Ἰακώβον, καὶ ἐτελεύτησε σταυρωθεὶς ἐν ἔτει 107.
10	28	Τετ.	Τῶν ἐν Κυζίκῳ Θ' μαρτύρων.
11	29	Πέμ.	Ἰάσωνος καὶ Σωσιπάτρου τῶν Ἀποστόλων. Ἀμφότεροι οἱ Ἀπόστολοι οὗτοι ὑπῆρξαν μαθηταὶ τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ὅς ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ (ἱε' 21) λέγει: Ἀσπάζονται ὑμᾶς Ἰάσων καὶ Σωσιπάτρος οἱ συγγενεῖς μου. Ἦν δὲ ὁ μὲν Ἰάσων ἐκ Ταρσοῦ τῆς Κιλικίας, ὁ δὲ Σωσιπάτρος ἐκ Πατρῶν τῆς Ἀχαΐας, ἐπίσκοπος Ἰκονίου γενόμενος.
12	30	Παρ.	Ἰακώβου τοῦ Ἀποστόλου, ἀδελφοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Τὸν Ἰακώβον καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην ἐπωνόμασεν ὁ Κύριος Βαανεργές, τούτεστιν υἱὸς βροντῆς, ὡς θεολογικῶτάτους. Τὸν Ἰακώβον κηρύττοντα τὸ εὐαγγέλιον συλλαβὸν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς, ὁ τοῦ μεγάλου Ἡρώδου ἑγγονος, ἀνείλε μαχαίρᾳ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ πάσχα τῷ 43 ἔτει. <small>Νέα σελῆνη τὴν 7 (19) Ἀπρ. εἰς τὰ 8 ὥρας 38 λ. μ. μ. Σελήνης πρῶτον τέταρ. τὴν 16 (28) Ἀπρ. εἰς τὴν 1 ὥραν 22 λ. π. μ. Πανσέληνος τὴν 23 Ἀπρ. (5 Μαΐ.) εἰς τὰς 0 ὥρας 35 λ. π. μ. Σελήνης τελευτ. τέταρ. τὴν 29 Ἀπρ. (11 Μαΐ.) εἰς τὰς 3 ὥρας 58 λ. μ. μ.</small>

ΜΑΙΟΣ.

(ἔχει ἡμέρας 31. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τοὺς Διδύμους.)

Ν. Π.

13	1	Σαβ.	Ἰερεμίου τοῦ Προφήτου. Ὁ μέγας οὗτος Προφήτης ἦν υἱὸς Χελκίου, ἐκ φυλῆς ἱεραικῆς, ἐκ πόλεως Αναθώθ, ἐπὶ τῶν βασιλείων Ἰωσίου, Ἰωακείμ καὶ Σεδεκίου· προφητεύσας 40 ἔτη, ἐλιθοβολήθη ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐν Τάφναις τῆς Αἰγύπτου, μὴ ἀνεχομένων νὰ ἀκούωσι τοὺς κατ' αὐτῶν δικαίους ἐλέγχους αὐτοῦ.
14	2	Κυρ.	† Τοῦ Τυφλοῦ. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου.
15	3	Δευτ.	Τιμοθέου καὶ Μαύρας τῶν μαρτύρων.
16	4	Τρίτ.	Πελαγίας μάρτυρος.
17	5	Τετ.	Εἰρήνης μάρτυρος.
18	6	Πέμ.	† Τῆς Ἀναλήψεως. Ἰωβ τοῦ Πολυάθλου.
19	7	Παρ.	Ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἐν οὐρανῷ φανέντος σημείου τοῦ Σαυροῦ· καὶ Ἀνακίου καὶ Κοδράτου τῶν μαρτύρων.
20	8	Σάβ.	† Ἰωάννου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ, καὶ Ἀρσενίου τοῦ μεγάλου.
21	9	Κυρ.	† Φάλλεται ἡ ἀκολουθία τῶν 318 θεωρῶν Πατέρων. Ἡσαΐου τοῦ Προφήτου καὶ Χριστοφόρου μάρτυρος. Ὁ μὲν ἐν Προφήταις μέγιστος καὶ μεγαλοφωνότατος Ἡσαΐας ἦν υἱὸς Ἀμώς· προφήτευσεν ἐπὶ τῶν βασιλείων τῆς Ἰουδαίας Ὀζίου, Ἰωθάμ, Ἀχαζ καὶ Ἐζεκίου· ἐπριονίσθη ὑπὸ τοῦ ἀσεβοῦς βασιλέως Μανασσῆ, διότι ἤλεγχε τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς παρανομίας αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἐτελεύτησε μαρτυρικῶς. — ὁ δὲ μάρτυς Χριστοφόρος ἤβησεν ἐπὶ Δελκίου ἐν ἔτει 250.
22	10	Δευτ.	Σίμωνος τοῦ Ἀποστόλου τοῦ Ζηλωτοῦ.
23	11	Τρίτ.	Τὰ ἐγκαίνια Κωνσταντινουπόλεως. Μωκίου ἱερομάρτυρος.
24	12	Τετ.	Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Κύπρου καὶ Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ μὲν Ἐπιφάνιος ἐγεννήθη ἐκ γονέων γεωργῶν ἐν Βησανδούκῃ, μικρᾷ κώμῃ τῆς Παλαιστίνης, ὑπὸ μοναχοῖς δὲ ἀρίστοις παιδευθεὶς, ἐπισημότατος ἐν τῇ μοναστικῇ φιλοσοφίᾳ γέγονε παρὰ τε Παλαιστινοῖς καὶ Αἰγυπτίοις· ἐν ἔτει 367 ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος τῆς ἐν Κύπρῳ Σαλαμίνας· ζήσας δὲ ἔτη 105 ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 403. — Ὁ δὲ Γερμανὸς ἦν Κωνσταντινουπόλιτης, υἱὸς Ἰουστινιανοῦ τοῦ Πατρικίου· πρῶτον μὲν χειροτονεῖται τῆς ἐν Κυζίκῳ Ἐκκλησίας ἐπίσκοπος, ἔπειτα δὲ ἀπὸ τῆς Κυζίκου πρὸς τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιεπισκοπὴν μετατίθεται ἐν ἔτει 715· ἐν ἔτει 730 ἐξώσθη ὑπὸ τοῦ δυσσεβοῦς Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου, καὶ ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 740.
25	13	Πέμ.	Γλυκερίας μάρτυρος.
26	14	Παρ.	Ἰσιδώρου μάρτυρος τοῦ ἐν Χίῳ.
27	15	Σάβ.	Παχωμίου τοῦ μεγάλου, καὶ Ἀχιλλίου ἀρχιεπισκόπου Λαρίσης. Ὁ μὲν Παχώμιος ἐγεννήθη ἐν Αἰγύπτῳ· ἐγένετο Κοινοβιάρχης πολλῶν μοναχῶν καὶ ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 348. — Ὁ δὲ Ἀχιλλίος ἐπαρουσίασεν εἰς τὴν ἐν ἔτει 325 συγκροτηθεῖσαν Ἀ' οἰκουμένην Σύνοδον.

N. Π.		
28 16	Κυρ.	† Τῆς Πεντηκοστῆς. Θεοδώρου τοῦ ἡγιασμένου. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τὴν Ἀνάστασιν αὐτοῦ ἐν ἡμέραις τεσσαράκοντα τοῖς Ἀποστόλοις ὀπτανόμενος, παρήγγειλεν αὐτοῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Ἀναλήψεως ἀπὸ Ἱερουσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλ' ἐκεῖ τὴν τοῦ παναγίου Πνεύματος παρουσίαν ἐκδέχεσθαι. Τῇ δὲ πεντηκοστῇ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν Ἀνάστασιν κατέβη οὐρανὸθεν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ ἐκάθισεν ἐφ' ἓνα ἕκαστον τῶν Ἀποστόλων ἐν εἴδει πυρίνων γλωσσῶν. Καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἐτέροις ξένοις γλώσσαις, καθὼς τὸ Πνεῦμα αὐτοῖς ἐγογγύζει (πράξ. β').
29 17	Δευτ.	† Τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀνδρονίκου καὶ Ἰουνίας. Περὶ τούτων λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος (Ῥωμ. 16'. 7). Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναγματούτους μου, οἵτινες εἰσὶν ἐπίσημοι ἐν τοῖς Ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρό ἐμοῦ γεγονάσιν ἐν Χριστῷ.
30 18	Τρίτ.	Πέτρου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
31 19	Τετ.	Πατρικίου ἐπισκόπου Προύσης καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
		Ἰούλιος.
1 20	Πέμ.	Θαλλελαίου μάρτυρος.
2 21	Παρ.	† Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, Βασιλέων καὶ Ἰσαποστόλων. Ὁ μέγας οὗτος βασιλεὺς Κωνσταντίνος, υἱὸς Κωνσταντίνου τοῦ Χλωροῦ καὶ τῆς μακαρίας Ἑλένης, ἐγεννήθη ἐν ἔτει 272. Ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος χριστιανὸς βασιλεὺς· συνήθροισεν ἐν ἔτει 325 τὴν Ἀ' οἰκουμένην Σύνοδον ἐν Νικαίᾳ· κατέστησεν ἔδραν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ βασιλείου τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἧς τὰ θεμέλια κατέβαλεν ἐν ἔτει 328· βασιλεύσας δὲ ἔτη 31, ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 337.
3 22	Σάβ.	Βασιλίσκου μάρτυρος.
4 23	Κυρ.	† Τῶν ἁγίων Πάντων. Μιχαὴλ ἐπισκόπου Συννάδων. Ὁ Μιχαὴλ ἠκμαζεν ἐπὶ τοῦ ἀσεβοῦς βασιλέως Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου, παρ' οὗ καὶ ἐξωρίσθη· διότι παρουσιασθεὶς ἤλεγξεν αὐτὸν διὰ τὴν κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων λύσσαν του.
5 24	Δευτ.	Συμεῶν τοῦ ἐν τῷ Θαυμαστῷ ὄρει.
6 25	Τρίτ.	Ἡ τρίτη εὐρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.
7 26	Τετ.	Κάρπου τοῦ Ἀποστόλου.
8 27	Πέμ.	Ἐλλαδίου μάρτυρος.
9 28	Παρ.	Εὐτυχοῦς ἐπισκόπου Μελιτηνῆς.
10 29	Σάβ.	Θεοδοσίας μάρτυρος.
11 30	Κυρ.	Ἰσαακίου ἡγουμένου τῆς Μονῆς τῶν Δαλμάτων.
12 31	Δευτ.	Ἐρμείου μάρτυρος. Νέα σελήνη τὴν 7 (19) Μαΐου εἰς τὰς 0 ὥρας 20 λ. μ. μ. Σελήνης πρῶτον τέταρ. τὴν 15 (27) Μαΐου εἰς τὰς 2 ὥρας 37 λ. μ. μ. Πανσέληνος τὴν 22 Μαΐ. (3 Ἰουν.) εἰς τὰς 8 ὥρας 2 λ. π. μ. Σελήνης τελευτ. τέταρ. τὴν 29 Μαΐ. (10 Ἰουν.) εἰς τὰς 2 ὥρας 12 λ. π. μ.

ΙΟΥΝΙΟΣ.

(ἔχει ἡμέρας 30. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τον Καρκίνον.)

N. Π.		
13 1	Τρίτ.	Ἰουστίνου μάρτυρος τοῦ φιλοσόφου. Ὁ Ἰουστίνος ἐγεννήθη περὶ τὰς ὀρχάς τῆς δευτέρας ἑκατονταετηρίδος ἐκ πατρὸς Ἑλλήνος ἐν Νεαπόλει τῆς Παλαιστίνης. Πλατωνικὸς φιλόσοφος ὢν, ἐγένετο χριστιανὸς περὶ τὸ ἔτος 133· ἔγραψε πλὴν ἄλλων καὶ δύο ἀπολογίας ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν, ἃς ἐπέδωκεν ἐν Ῥώμῃ πρὸς τοὺς αὐτοκράτορας Ἀντωνίνον καὶ Μάρκον Αὐρήλιον. ἐτελεύτησε θάνατον μαρτυρικὸν ἐν ἔτει 167.
14 2	Τετ.	Νικηφόρου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. Ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν ἔτει 758· διεδέξατο εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τὸν Ταράσιον ἐν ἔτει 806· σεβόμενος τὰς ἁγίας εἰκόνας ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου τῷ 815· ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 828, πολλὰ καταλιπὼν συγγράμματα.
15 3	Πέμ.	Δουκιλλιανοῦ μάρτυρος.
16 4	Παρ.	Μητροφάνους ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. Ἐγένετο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐν ἔτει 320· ἀπέστειλε τοποτηρητὴν εἰς τὴν ἐν Νικαίᾳ Α' οἰκουμένην Σύνοδον, καὶ ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 330.
17 5	Σάβ.	Δωροθέου ἐπισκόπου Τύρου.
18 6	Κυρ.	† Γλαριῶνος ἡγουμένου τῆς Μονῆς τῶν Δαλμάτων.
19 7	Δευτ.	Θεοδότου ἐπισκόπου Ἀγκύρας.
20 8	Τρίτ.	Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου.
21 9	Τετ.	Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας.
22 10	Πέμ.	Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντωνίνης μαρτύρων.
23 11	Παρ.	Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα τῶν Ἀποστόλων. Ὁ μὲν Βαρθολομαῖος ἦν εἰς τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, Γαλιλαῖος τὴν πατρίδα· ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Ἀραβίαν, Περσίαν καὶ Ἰνδίαν· ἐτελεύτησε δὲ θάνατον μαρτυρικόν. — Ὁ δὲ Βαρνάβας ἦν εἰς τῶν ἑβδομήκοντα μαθητῶν, Κύπριος τὴν πατρίδα· ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον πολλοῦ μόνος καὶ μετὰ τοῦ Παύλου. ἐτελεύτησε μαρτυρικὸν θάνατον ἐν Κύπρῳ.
24 12	Σάβ.	Ἰουνοφρίου καὶ Πέτρου τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ τῶν ὁσίων.
25 13	Κυρ.	† Ἀκυλίνης μάρτυρος.
26 14	Δευτ.	Ἐλισσαίου τοῦ Προφήτου καὶ Μεθοδίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ μὲν Ἐλισσαῖος ἦν υἱὸς Σαφάτ, γεωργὸς τὸ ἐπάγγελμα· ἔγραψε δ' αὐτὸν εἰς Προφήτην, παρὰ Θεοῦ προσταγείς, ὁ Προφήτης Ἠλίας. — Ὁ δὲ Μεθόδιος ἐγεννήθη ἐν Συρακούσαις· ἔπαθε πολλὰς κακώσεις ὑπὸ τῶν εἰκονομάχων· ἐγένετο ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ἐν ἔτει 842, καὶ ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 846.
27 15	Τρίτ.	Ἀμῶς τοῦ Προφήτου.
28 16	Τετ.	Τύχωνος ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος.
29 17	Πέμ.	Ἰσαύρου. Μανουὴλ, Σαβὲλ καὶ Ἰσμαὴλ τῶν μαρτύρων.
30 18	Παρ.	Λεοντίου μάρτυρος.



Ν. Π.

Ἰούλιος.

- 1 19 Σάβ. Ἰούδα τοῦ Ἀποστόλου.  
Ἦν εἰς τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, ἀδελφὸς Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου καὶ συγγενῆς τοῦ Κυρίου· ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, Ἀραβίαν, Ἰδουμαίαν καὶ Συρίαν καὶ ἐτελεύτησε μαρτυρικῶς. Τούτου ἐστὶν ἡ τελευταία τῶν Καθολικῶν ἐπιστολῶν.
- 2 20 Κυρ. † Μεθοδίου ἐπισκόπου Πατάρων.  
Ὁ σφόδρα ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἀγωνισάμενος Μεθόδιος, τὸ δοχεῖον τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἐγένετο ἐπίσκοπος τῶν ἐν Λυκίᾳ Πατάρων ψήφῳ Θεοῦ· ὑπέστη δὲ μαρτυρικὸν θάνατον ἐν Χαλκίδι τῆς Ἑλλάδος κατὰ μὲν τινὰς τῷ 303 κατ' ἄλλους δὲ τῷ 311 ἔτει ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μαξιμίνου, πολλὰ συγγράμματα καταλιπών.
- 3 21 Δευτ. Ἰουλιανοῦ μάρτυρος τοῦ Ταρσέως.
- 4 22 Τρίτ. Εὐσεβίου ἐπισκόπου Σαμοσάτων.
- 5 23 Τετ. Ἀγριππίνης μάρτυρος.
- 6 24 Πέμ. † Τὸ γενέθλιον Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.  
Οὗτος ὁ μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν προφήτης, ὁ προσκυρήσας ἀπὸ γαστρὸς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ τοῖς ἐν γῇ τὴν τοῦ Σωτῆρος κηρύξας παρουσίαν, ὁ τοῦ ἀρχιερέως Ζαχαρίου υἱὸς, ἐτέθη ἐξ ἐπαγγελίας ἐν τῆς στείρας Ἐλισάβετ, ὡς ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς (α' 36. 57.) ιστορεῖ.
- 7 25 Παρ. Φεβρωνίας ὁσιομάρτυρος.
- 8 26 Σάβ. Δαβὶδ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ.
- 9 27 Κυρ. † Σαμψῶν τοῦ Ξενοδόχου.
- 10 28 Δευτ. Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναργύρων.
- 11 29 Τρίτ. † Πέτρου καὶ Παύλου τῶν κορυφαίων Ἀποστόλων.  
Ὁ μὲν θεομακάριστος Πέτρος ἦν ἐκ πόλεως Ἀσῆμου καὶ εὐτελοῦς, τῆς Βηθσαϊδᾶ τῆς Γαλιλαίας, υἱὸς Ἰωᾶ, ἀδελφὸς Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου. Ἀφικόμενος ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν λίμνην τῆς Γαλιλαίας Γεννησαρέτ, εἶδε τοὺς ἀδελφοὺς Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν καταρτίζοντας τὰ δίχτυα αὐτῶν· ἦσαν γὰρ ἄλιεῖς· ἀμφοτέροι δὲ κληθέντες ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ ἠκολούθησαν αὐτόν. Ὁ Πέτρος ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον ἐν Ἰουδαίᾳ Ἀντιοχείᾳ Πόντῳ, Γαλιταίᾳ καὶ ἄλλας τῆς Ἀσίας ἐπαρχίας· τελευταῖον ἦλθεν εἰς Ῥώμην, ἐνθα σταυρωθεὶς κατὰ κεφαλῆς ὑπὸ Νέρωνος ἐν ἔτει 68 τὸ μακάριον ἐδέξατο τέλος. — Ὁ δὲ Παῦλος, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς ἦν ἐκ Ταρσοῦ, ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, τὴν ἀρεσὴν Φαρισαῖος. Καὶ πρῶτον μὲν ἦν σφοδρὸς διώκτης τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐπιγλωσθεὶς δὲ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐγένετο χριστιανὸς καὶ τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος, βαπτισθεὶς ἐν Δαμασκῷ ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Ἀνανίου· ἐτελεύτησεν ἐν Ῥώμῃ μετὰ τὸν Πέτρον θάνατον μαρτυρικόν.
- 12 30 Τετ. Ἡ σύναξις τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων, τῶν δώδεκα.  
Νέα σελήνη τὴν 6 (18) Ἰουν. εἰς τὰς 4 ὥρας 4 λ. π. μ.  
Σελήνης πρῶτον τέταρ. 14 (26) Ἰουν. εἰς τὰς 0 ὥρας 14 λ. μ. μ.  
Πανσέληνος τὴν 20 Ἰουν. (2 Ἰουλ.) εἰς τὰς 3 ὥρας 11 λ. μ. μ.  
Σελήνης τελευτ. τέταρ. τὴν 27 Ἰουν. (9 Ἰουλ.) εἰς τὰς 2 ὥρας 44 λ. μ. μ.

ΙΟΥΛΙΟΣ.

Ν. Π. (ἔχει ἡμέρας 31. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Λέοντα).

- 13 1 Πέμ. Κοσμά καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων.
- 14 2 Παρ. Ἡ κατάθεσις τῆς ἐσθῆτος τῆς Θεοτόκου ἐν Βλαχερναις.
- 15 3 Σάβ. Ἰακίνθου μάρτυρος καὶ Ἀνατολίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.  
Ὁ μὲν Ἰακίνθος ὑπῆρχε θαλαμηπόλος τοῦ Βασιλέως Τραϊανοῦ, μὴ θέλων δὲ νὰ φάγη ἐκ τῶν εἰδωλοθύτων κατεκλείσθη εἰς φυλακὴν, ἐν ἣ καὶ ἐτελεύτησε τῷ 108 ἔτει. — Ὁ δὲ Ἀνατόλιος διεδέξατο εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τὸν Φλαβιανὸν ἐν ἔτει 449· ἐπαρουσίασεν ἐν τῇ ἐν Χαλκηδόνι Δ' οἰκουμενικῇ Συνόδῳ, καὶ ἐτελεύτησε μετὰ ἐνναετῆ θεάρεστον ποιμαντορίαν τῷ 458 ἔτει.
- 16 4 Κυρ. † Ἀνδρέου ἀρχιεπισκόπου Κρήτης.  
Ὁ Ἀνδρέας ἦν Δαμασκηνὸς τὴν πατρίδα, υἱὸς Γεωργίου καὶ Γρηγορίας· ὑπῆρξε γραμματεὺς τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῶν Ἱεροσολύμων Θεοδώρου· ἐπαρουσίασεν εἰς τὴν ἐν ἔτει 680 συγκροτηθεῖσαν ἐκτὴν οἰκουμενικῇ Συνόδῳ, οὐπω ὦν ἀρχιερεὺς· εἶτα ἐγένετο ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης καὶ ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 724 ἐν Μιτυλήνῃ. Ὁ Ἀνδρέας πλὴν ἄλλων συγγραμμάτων ἐποίησε καὶ τὸν Μέγαν Κανόνα.
- 17 5 Δευτ. Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ καὶ Λαμπαδοῦ τοῦ θαυματουργοῦ.
- 18 6 Τρίτ. Σισώη ὁσίου τοῦ μεγάλου.
- 19 7 Τετ. Κυριακῆς μεγαλομάρτυρος.
- 20 8 Πέμ. Προκοπίου μεγαλομάρτυρος.
- 21 9 Παρ. Παγκρατίου ἐπισκόπου Ταυρομενίας.
- 22 10 Σάβ. Τῶν ἐν Νικοπόλει 45 μαρτύρων.
- 23 11 Κυρ. † Εὐφημίας τῆς μεγαλομάρτυρος, ὅτε τὸν Ὅρον τῆς πίστεως ἐπεκύρωσεν.
- 24 12 Δευτ. Πρόκλου καὶ Ἰλαρίου τῶν μαρτύρων.
- 25 13 Τρίτ. Ἡ Σύναξις τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ. Στεφάνου τοῦ Σαρβαΐτου.
- 26 14 Τετ. Ἀκύλα τοῦ Ἀποστόλου καὶ Ἰωσήφ ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης.  
Ὁ μὲν Ἀκύλας ἦν Ποντικὸς τὸ γένος, σκηνοποιὸς τὴν τέχνην, μαθητὴς καὶ ξεναγὸς τοῦ Παύλου ἐν Κορίνθῳ· πιστεύσας δὲ εἰς Χριστὸν διὰ τοῦ Παύλου ἠκολούθησεν αὐτὸν εἰς τὸ τοῦ Εὐαγγελίου κήρυγμα. — Ὁ δὲ Ἰωσήφ ἦν ἀδελφὸς Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου· ἤμαξεν ἐπὶ τοῦ εἰκονομάχου Θεοφίλου ἐν ἔτει 830, παρ' οὐ πολλὰς ὑπέστη κακώσεις μὴ θέλων νὰ ἀθετήσῃ τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων προσκύνησιν· ἐτελεύτησεν, ὡς λέγεται, ἐν ἔτει 833.
- 27 15 Πέμ. Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης τῶν μαρτύρων.
- 28 16 Παρ. Ἀθηνογένους Ἱερομάρτυρος.  
Ὁ Ἀθηνογένης ἦν ἐκ τῆς ἐν Καππαδοκίᾳ Σεβαστείας καὶ ἐτελεύτησε τὸν διὰ πυρὸς θάνατον ἐπὶ Διοκλητιανοῦ τῷ 290 ἔτει. Εἰς τὸν Ἀθηνογένην ἀποδίδεται ὁ ἔσπερος ὕμνος Φῶς ἰλαρὸν κ. τ. λ. ὃν ἔψαλλεν ὅτε εἰσῆρχετο εἰς τὴν πυρᾶν.
- 29 17 Σάβ. Μαρίνης μεγαλομάρτυρος.
- 30 18 Κυρ. † Τῶν ἁγίων Πατέρων τῶν ἐξ οἰκουμενικῶν Συνόδων. Αἰμιλιανοῦ μάρτυρος.
- 31 19 Δευτ. Μακρίνης καὶ Δίου τῶν ὁσίων.

Ν. Π.

Αύγουστος.

1	20	Τριτ.	† Ἡλιοῦ τοῦ Προφήτου. Ὁ μεγαλάνυμος οὗτος Προφήτης ἦν υἱὸς Σωβάκ ἐκ πόλεως Θέσβης, κατώκει δὲ ἐν τῇ πέραν τοῦ Ἰορδάνου γῆ τοῦ Γαλαάδ. Οὗτος ἐστὶν ὁ πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τὸ Καρμήλιον ὄρος καταβιάσας, ὃ τὸν οὐρανὸν διὰ προσευχῆς κλείσας, ὃς οὐκ ἐβρέξεν ἑνιαυτὸς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ, ὃ τὸν ἀποθανόντα υἱὸν τῆς ἐκ Σαρεφθᾶ χήρας ἀναστήσας καὶ ἄλλα πολλὰ θαύματα ποιήσας· ἀνελήφθη δὲ ἐν ἄρματι πυρρὸς ὡς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν ἔτει 895 πρὸ Χριστοῦ.
2	21	Τετ.	Συμεῶν τοῦ διὰ Χριστὸν Σαλοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ συνασκητοῦ αὐτοῦ.
3	22	Πέμ.	Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς. Ἡ Μαγδαληνὴ ἦν μαθήτρια τοῦ Ἰησοῦ· ἠκολούθησεν αὐτῷ μέχρι τοῦ τάφου· ἦλθε τῇ Κυριακῇ πρῶτῃ, σκοτίας ἔτι οὖσης, εἰς τὸ μνημεῖον καὶ εἶδε ἡμέμενον τὸν λίθον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ δύο ἀγγέλους ἐπ' αὐτοῦ καθεζομένους· αὐτῇ πρώτη εἶδε τὸν Ἰησοῦν ἀναστάντα, καὶ αὐτῇ πρώτη ἀπήγγειλε τοῖς Ἀποστόλοις, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν.
4	23	Παρ.	Φωκᾶ ἱερομάρτυρος καὶ Ἰεζεκιήλ τοῦ Προφήτου. Ὁ Ἰεζεκιήλ, οὗ ἡ εἰς 48 κεφάλαια διηρημένη προφητεία τάττεται ἡ τρίτη τῶν μειζόνων Προφητῶν, ἦν υἱὸς Βουζεί, ἱερεὺς τὸ ἀξίωμα· ἤχθη αἰχμαλώτος μετὰ τῶν λοιπῶν Ἰβραίων εἰς Βαβυλῶνα ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰωακείμ· ἤρξατο δὲ προφητεῖν τῷ πέμπτῳ ἔτει τῆς αἰχμαλωσίας· Ἐφόνευσεν αὐτὸν ἡ φυλὴ τοῦ Γάδ.
5	24	Σάβ.	Χριστίνης μεγαλομάρτυρος.
6	25	Κυρ.	† Ἡ κοίμησις τῆς ἁγίας Ἀννης, μητρὸς τῆς Θεοτόκου.
7	26	Δευτ.	Ἐρμολάου ἱερομάρτυρος καὶ Παρασκευῆς τῆς ὁσιομάρτυρος. Ὁ μὲν Ἐρμόλαος ἦν ἱερεὺς τῆς ἐν Νικομηδείᾳ Ἐκκλησίας καὶ ἤθλησεν ἐν ἔτει 306. — Ἡ δὲ Παρασκευὴ ἦν θυγάτηρ γονέων εὐσεβῶν ἕκ τινος κόμης τῆς Ῥώμης· ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἠθέλησε, προτρεπομένη ὑπὸ τῶν εἰδωλολατρῶν, νά θύσῃ τοῖς εἰδώλοις ἀπετημήθη τὴν κεφαλὴν ἐν ἔτει 140, πολλὰς ὑπομείνας πρότερον βασάνους.
8	27	Τρίτ.	Παντελεήμονος μεγαλομάρτυρος. Οὗτος ἦν ἐκ Νικομηδείας· ὁ μὲν πατὴρ αὐτοῦ Εὐστόργιος ἦν εἰδωλολάτρης, ἡ δὲ μήτηρ Εὐβούλη χριστιανὴ ἐκ προγόνων· διδάχθεις τὴν ἱατρικὴν, μετήρχειτο αὐτὴν φιλανθρώπως· ἀπετημήθη τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τῶν εἰδωλολατρῶν ἐν ἔτει 305.
9	28	Τετ.	Προχόρου, Νικάνορος, Τίμωνος καὶ Παρμενᾶ τῶν Ἀποστόλων.
10	29	Πέμ.	Καλλινίκου καὶ Θεοδότῃς τῶν μαρτύρων.
11	30	Παρ.	Σίλα, Σιλουανοῦ, Κρήσκεντος, Ἐπαινετοῦ καὶ Ἀνδρονίκου τῶν Ἀποστόλων ἐκ τῶν Ὁ'.
12	31	Σάβ.	Εὐδοκίμου τοῦ δικαίου. Νέα σελήνη τὴν 5 (17) Ἰουλ. εἰς τὰς 7 ὥρας 2 λ. μ. μ. Σελήνης πρῶτον τέταρ. τὴν 13 (25) Ἰουλ. εἰς τὰς 7 ὥρας 26 λ. π. μ. Πανσέληνος τὴν 19 (31) Ἰουλ. εἰς τὰς 10 ὥρας 51 λ. μ. μ. Σελήνης τελευτ. τέταρ. τὴν 27 Ἰουλ. (8 Αυγ.) εἰς τὰς 5 ὥρας 58 λ. π. μ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

(ἔχει ἡμέρας 31. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὴν Παρθένον.)

Ν. Π.

13	1	Κυρ.	† Ἡ πρόοδος τοῦ τιμίου Σταυροῦ. Τῶν ἑπτὰ παιδῶν τῶν Μακκαβαίων, τῆς μητρὸς Σολομονῆς καὶ τοῦ διδασκάλου αὐτῶν Ἐλεαζάρου.
14	2	Δευτ.	Ἡ Ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων Στεφάνου τοῦ ἀρχιδιακόνου καὶ Πρωτομάρτυρος.
15	3	Τρίτ.	Ἰσαακίου, Δαλματίου καὶ Φαύστου τῶν ὁσίων.
16	4	Τετ.	Τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἑπτὰ παιδῶν.
17	5	Πέμ.	Προεόρτια τῆς Μεταμορφώσεως. Εὐσιγνίου μάρτυρος.
18	6	Παρ.	† Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς παραλαβὼν τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην καὶ ἀναβιάσας αὐτοὺς εἰς τὸ Θαβώριον ὄρος, μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένοντο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. Καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς καὶ Ἥλιος συλλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ, καὶ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκέασεν αὐτούς. Καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε (Ματθ. ιζ' 1—6).
19	7	Σάβ.	Δομετίου ὁσιομάρτυρος.
20	8	Κυρ.	† Αἰμιλιανοῦ ἐπισκόπου Κυζίκου, τοῦ ὁμολογητοῦ.
21	9	Δευτ.	Ματθία τοῦ Ἀποστόλου. Μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ συνελθόντες οἱ Ἀπόστολοι ἐξελέξαντο δύο ἐκ τῶν μαθητῶν πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ προδότου Ἰούδα, Ἰωσήφ τὸν καλούμενον Βαρσαβάν καὶ τὸν Μαθθίαν τούτον. Καὶ ἔδωκαν κλήρους αὐτῶν, καὶ ἔπεσεν ὁ κληρὸς ἐπὶ Μαθθίαν, καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἑνδεκα Ἀποστόλων (Πράξ. α' 23—26).
22	10	Τρίτ.	Λαυρεντίου ἀρχιδιακόνου καὶ μάρτυρος.
23	11	Τετ.	Εὐπλου διακόνου καὶ μάρτυρος.
24	12	Πέμ.	Φωτίου καὶ Ἀνικίτου τῶν μαρτύρων.
25	13	Παρ.	Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ.
26	14	Σάβ.	Μιχαίου τοῦ Προφήτου. Προεόρτια τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Ὁ Μιχαὴς προεφήτευσεν ἐπὶ τῶν βασιλέων Ἰωάθαμ, Ἀχαὶ καὶ Ἐζεκίου. Ἔστι δὲ ἔκτος τῆ τάξει ἐκ τῶν ἐλασσόνων Προφητῶν, καὶ ἡ προφητεία του διαίρειται εἰς 7 κεφάλαια.
27	15	Κυρ.	† Ἡ κοίμησις τῆς Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. Ὅτε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εὐδόκησε προσλαβεῖν πρὸς ἑαυτὸν τὴν αὐτοῦ μητέρα, τότε ἀνήγγειλεν αὐτῇ δι' ἄγγελου πρὸ τριῶν ἡμερῶν τὴν ἀπὸ τῆς γῆς μετάστασιν αὐτῆς. Αὕτη δὲ οὐδὼς ἐθρομβήθη ἐπὶ τούτῳ, ἀλλὰ μετ' εὐφροσύνης ἐδέξατο τὸν λόγον, καὶ ἤρξατο διὰ προσευχῶν καὶ δεήσεων πρὸς τοῦτο παρασκευαζομένη. Ἄφου δὲ ἐτελεύτησεν, οἱ πανταχόθεν συνελθόντες Ἀπόστολοι ἔθαψαν τὸ ζωαρχικὸν αὐτῆς σῶμα ἐν τῷ χωρίῳ Γεθσημανῆ.

28	16	Δευτ.	Διομήδους μάρτυρος. καὶ τοῦ ἁγίου Μανδηλίου.
29	17	Τρίτ.	Μύρωνος μάρτυρος.
30	18	Τετ.	Φλώρου καὶ Λαύρου μαρτύρων.
31	19	Πέμ.	Ἀνδρέου τοῦ Στρατηλάτου.

Σεπτέμβριος.

1	20	Παρ.	Σαμουήλ τοῦ Προφήτου. Ὁ Σαμουήλ ἦν υἱὸς Ἐλκανὰ καὶ Ἄννης τῆς Προφήτιδος, ἐκ πόλεως Ἀρμαθαίμ, ὁ τελευταῖος Κριτὴς τῶν Ἰσραηλιτῶν. Οὗτος ἔχρισεν εἰς βασιλέα, τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ αἰτήσαντος, τὸν Σαοὺλ· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Σαοὺλ παρέβη θεῖαν ἐντολήν, ὁ Σαμουήλ, τοῦ Θεοῦ κελεύσαντος, μετέβη εἰς Βηθλεὲμ καὶ ἔχρισεν εἰς βασιλέα Δαβὶδ τὸν υἱὸν τοῦ Ἰσσαί.
2	21	Σάβ.	Θαδδαίου τοῦ Ἀποστόλου.
3	22	Κυρ.	† Ἀγαθονίκου μάρτυρος.
4	23	Δευτ.	Λούππου μάρτυρος.
5	24	Τρίτ.	Εὐτυχοῦς ἱερομάρτυρος.
6	25	Τετ.	Ἡ ἐπάνοδος τοῦ λειψάνου Βαρθολομαίου τοῦ Ἀποστόλου, καὶ μνήμη Τίτου τοῦ Ἀποστόλου. Ὁ Τίτος ἦν Ἕλλην τὸ γένος· πιστεύσας δὲ εἰς τὸν Χριστὸν διὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἠκολούθησεν αὐτὸν εἰς τὸ τοῦ Εὐαγγελίου κήρυγμα· εἶτα δὲ ἐχειροτόνησεν αὐτὸν ὁ Παῦλος ἐπίσκοπον Κρήτης, ἔθθα καὶ ἐτελεύτησε πλήρης ἡμερῶν.
7	26	Πέμ.	Ἀδριανοῦ καὶ Ναταλίας μαρτύρων.
8	27	Παρ.	Ποιμένος τοῦ ὁσίου.
9	28	Σάβ.	Μωϋσέως τοῦ Αἰθίοπος.
10	29	Κυρ.	† Ἡ ἀποτομή τῆς κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Ἡρώδης ὁ Τετράρχης τῆς Γαλιλαίας ἀποβαλὼν ἀναιτίως τὴν νόμιμον αὐτοῦ γυναῖκα ἐνυμφεύθη παρανόμως τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἡρωδιάδα· Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἰωάννης ἔλεγεν αὐτῷ· Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου· ὁ Ἡρώδης κρατήσας ἔδωκεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ. Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῶν αὐτοῦ γενεθλίων ἀπέστειλε στρατιωτὴν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ καὶ ἔφερε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, ὡς ὁ εὐαγγελιστὴς Μάρκος (σ' 17—28) ἱστορεῖ.
11	30	Δευτ.	Ἀλεξάνδρου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ ἀποστολικὸς χαρίσματος λαμπρυνόμενος Ἀλέξανδρος διετέλετο εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον ἐν ἔτει 330 τὸν Μητροφάνην, οὗ καὶ τοποτηρητὴς ἐν τῇ Ἀ' οἰκουμένικῃ Συνόδῳ ὑπῆρξε· ποιμάνας δὲ τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ἐτη 23 ἐτελεύτησε τῷ 353 ἔτει.
12	31	Τρίτ.	Ἡ κατάθεσις τῆς τιμίας ζώνης τῆς Θεοτόκου. Νέα σελήνη τὴν 4 (16) Αὐγ. εἰς τὰς 8 ὥρας 37 λ. π. μ. Σελήνης πρῶτον τέταρ. τὴν 11 (23) Αὐγ. εἰς τὴν 1 ὥραν 10 λ. μ. μ. Πανσέληνος τὴν 18 (30) Αὐγ. εἰς τὰς 7 ὥρας 56 λ. π. μ. Σελήνης τελευτ. τέταρ. τὴν 25 (6 Σεπ.) εἰς τὰς 11 ὥρας 45 λ. μ. μ.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ.

(ἔχει ἡμέρας 30. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Ζυγόν.)

13	1	Τετ.	Ἀρχὴ τῆς Ἰνδικτου, ἤτοι τοῦ νέου ἔτους. Συμεὼν τοῦ Στυλίτου. Ἡ λατινικὴ λέξις Ἰνδικτιῶν (ἑλλην. Ἐπινέμησις) σημαίνει ἐποχὴν χρονολογικὴν, κύκλον ἐτῶν δεκαπέντε περιέχουσαν. Ἀρχεται δὲ τῇ πρώτῃ Σεπτεμβρίου καὶ ἀρτίζεται οὕτω. Ἰνδικτιῶν α'. β'. γ'. κτλ. Ἀφοῦ δὲ συμπληρωθῇ καὶ ἡ ιε', ἀρχεται αὐτὴς ἡ ἀρτῆσις ἀπὸ τῆς πρώτης. Κατὰ τὸν μητροπολίτην Ἀθηνῶν Μελέτιον ἡ χρονολογία τῆς Ἰνδικτιῶνος ἐτέθη εἰς χρῆσιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐν ἔτει 328.
14	2	Πέμ.	Μάμαντος μάρτυρος καὶ Ἰωάννου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Νηστευτοῦ. Ὁ Ἰωάννης ὑπῆρχεν ἐκ Καππαδοκίας, ἀνὴρ ἀρετῆς οἰκητήριον· διεδέξατο εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τὸν Εὐτύχιον ἐν ἔτει 582. ἀπέθανεν ἐν ἔτει 595.
15	3	Παρ.	Ἀνθίμου ἐπισκόπου Νικομηδείας καὶ Θεοκτίστου τοῦ ὁσίου.
16	4	Σάβ.	Βαβύλα ἐπισκόπου Ἀντιοχείας καὶ Μωϋσέως τοῦ Προφήτου. Ὁ μὲν Βαβύλας διεδέξατο τὸν Ζεβρίνον καὶ ἤθλησεν περὶ τὰς 250. — Ὁ δὲ Μωϋσῆς, ὁ ὑπέρτατος τῶν φιλοσόφων, ὁ σοφώτατος τῶν νομοθετῶν, καὶ τῶν ἱστοριογράφων ἀπάντων ὁ ἀρχαιότατος, ἐγεννήθη ἐν Αἰγύπτῳ· ἐρρίφη εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Νείλου διὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ Φαραῶ· ἐλήφθη ἐκείθεν καὶ υἱοθετήθη ὑπὸ τῆς θυγατρὸς τοῦ Φαραῶ· διεβίβασε τοὺς Ἰσραηλίτας διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὡς διὰ ξηρᾶς· ἐκυβέρνησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ 40 ἔτη, συνέγραψε τὰ πέντε πρῶτα βιβλία τῆς Παλαιᾶς διαθήκης, καὶ ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 1569 πρὸ Χριστοῦ.
17	5	Κυρ.	† Ζαχαρίου τοῦ Προφήτου, πατὴρ τοῦ Προδρόμου.
18	6	Δευτ.	Τοῦ ἐν Κολασσαῖς θαύματος τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ.
19	7	Τρίτ.	Σώζοντος μάρτυρος. Προεόρτια τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου.
20	8	Τετ.	† Γὸ Γενέθλιον τῆς Θεοτόκου. Κατὰ τὴν ἀρχαίαν τῆς Ἐκκλησίας παράδοσιν ἡ Θεοτόκος ἐγεννήθη ἐξ ἐπαγγελίας περὶ τὸ 16 ἢ 17 ἔτος πρὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως ἐκ τοῦ Ἰωακείμ καὶ τῆς Ἄννης· ἂν ὁ μὲν εἴλακε τὸ γένος ἐκ βασιλικῆς φυλῆς, ἡ δὲ Ἄννα, ἐκ τῆς βασιλικῆς φυλῆς τοῦ Δαβὶδ ἔλκουσα καὶ αὕτη τὸ γένος, ἦν θυγάτηρ τοῦ ἱερέως Μαθθάν.
21	9	Πέμ.	Ἰωακείμ καὶ Ἄννης.
22	10	Παρ.	Μηροδώρας, Μητροδώρας καὶ Νυφοδώρας τῶν μαρτύρων.
23	11	Σάβ.	Θεοδώρας τῆς ὁσίας.
24	12	Κυρ.	† Ἀὐτονόμου ἱερομάρτυρος.
25	13	Δευτ.	Γὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως. Κορνηλίου τοῦ Ἐκατοντάρχου.
26	14	Τρίτ.	† Ἡ ὕψωσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ. Νηστεία. Αὕτη ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Μακαρίου περὶ τὸ ἔτος 325, ὅτε, κεκρυσσμένοι ὄντα ὑπὸ τῶν

Ν. Π.

		Ἰουδαίων, εὑρεν αὐτὸν ἡ μήτηρ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου Ἐλένη.
27	15 Τετ.	Νικήτα μάρτυρος.
28	16 Πέμ.	Εὐφημίας μεγαλομάρτυρος.
29	17 Παρ.	Σοφίας μάρτυρος καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς Πίσσεως, Ἐλπίδος καὶ Ἀγάπης.
30	18 Σάβ.	Εὐμενίου ἐπισκόπου Γορτύνης.

Ἰουλιανός.

1	19 Κυρ.	† Τροφίμου, Σαββατίου, καὶ Δορυμέδοντος τῶν μαρτύρων.
2	20 Δευτ.	Εὐσταθίου μεγαλομάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
3	21 Τρίτ.	Κοδράτου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Ἰωάννου τοῦ Προφήτου. Ὁ μὲν Κοδράτος μαθητὴς τῶν Ἀποστόλων χρηματίσας χειροτονήθη ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν, καὶ ἤβλησεν ἐπὶ Ἀδριανῷ ἐν ἔτει 117. — Ὁ δὲ Ἰωάννης ἦν υἱὸς Ἀμαθί, ἐκ φυλῆς Ζαβουλῶν, καὶ προσφήτησεν ἐν ἔτει 838 πρὸ Χριστοῦ. Προσταχθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἵνα ἀπέλθῃ εἰς τὴν τῶν Ἀσσυρίων μητρόπολιν Νινευὶ καὶ κηρύξῃ τὴν μετ' ὀλίγου καταστροφὴν αὐτῆς, παρήκουσε τοῦ θεοῦ προστάγματος καὶ ἐμβὰς εἰς πλοῖον ἔπλεεν ἀλλαγῶ. Ἐν δὲ καιρῷ τρικυμίας ἐρρίφθη ὑπὸ τῶν ναυτῶν εἰς τὴν θάλασσαν, ὅτε κῆτος μέγα κατέπιεν αὐτὸν, ἀλλὰ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐξέρασαν αὐτὸν ζῶντα εἰς τὴν ξηράν. Ἡ προφητεία αὐτοῦ διαιρεῖται εἰς 4 κεφάλαια.
4	22 Τετ.	Φωκᾶ ἐπισκόπου Σινώπης.
5	23 Πέμ.	Ἡ σύλληψις Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.
6	24 Παρ.	Θέκλης Πρωτομάρτυρος. Αὕτη κατήγετο ἐξ Ἰκονίου· ἐδιδάχθη τὸν χριστιανισμὸν ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Παύλου καὶ ἐδίδαξεν αὐτὸν εἰς πολλοὺς ἔθνικους· ἐτελεύτησεν ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι.
7	25 Σάβ.	Εὐφροσύνης τῆς ὁσίας.
8	26 Κυρ.	† Ἡ μετὰστασις Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ὁ ἡγαπημένος καὶ ἐπιστήμιος υἱὸς τοῦ Χριστοῦ μαθητῆς ἦν υἱὸς Ζεβεδαίου καὶ Σαλώμης· ἠκολούθησε τὸν Χριστὸν μέχρι τῆς σταυρώσεως αὐτοῦ· ἐδίδαξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς πολλὰ μέρη καὶ ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 100. Ὁ Ἰωάννης πλὴν τοῦ Εὐαγγελίου συνέγραψε τρεῖς Καθολικὰς ἐπιστολάς καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν.
9	27 Δευτ.	Καλλιστράτου μάρτυρος.
10	28 Τρίτ.	Χαρίτωνος τοῦ ὁμολογητοῦ.
11	29 Τετ.	Κυριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ.
12	30 Πέμ.	Γρηγορίου ἐπισκόπου τῆς μεγάλης Ἀρμενίας. Οὗτος ἐδιδάχθη τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ἐν Καισαρείᾳ τῆς Καππαδοκίας· χειροτονήθη ἐπίσκοπος ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας Λεοντίου· ἐπιστρέψας πολλὰς μυριάδας Ἀρμενίων εἰς τὸν χριστιανισμὸν ἐτελεύτησε περὶ τὸ ἔτος 325. Νέα σελήνη τὴν 2 (14) Σεπ. εἰς τὰς 8 ὥρας 45 λ. μ. μ. Σελήνης πρῶτον τέταρ. τὴν 9 (21) Σεπ. εἰς τὰς 6 ὥρας 47 λ. μ. μ. Πανσέληνος τὴν 16 (28) Σεπ. εἰς τὰς 7 ὥρας 19 λ. μ. μ. Σελήνης τελευτ. τέταρ. τὴν 24 Σεπ. (6 Ὀκτ.) εἰς τὰς 7 ὥρας 7 λ. μ. μ.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ.

(ἔχει ἡμέρας 31. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Σκορπίον.)

Ν. Π.

13	1 Παρ.	Ἀνανίου τοῦ Ἀποστόλου, καὶ Ῥωμανοῦ τοῦ μελωδοῦ. Ὁ μὲν Ἀνανίας ἦν Δαμασκηνὸς τὴν πατρίδα. ἐβάπτισε τὸν ἀπόστολον Παῦλον ἐν Δαμασκῷ ἐν ἔτει 36· ἐτελεύτησε δὲ μαρτυρικῶς. — Ὁ δὲ Ῥωμανός, ἐξ Ἐμέσης καταγόμενος, ἤκμαζε περὶ τὸ ἔτος 495. Οὗτος ἐστὶν ὁ πρῶτος τῶν Κοντακίων ποιητῆς.
14	2 Σάβ.	Κυπριανοῦ ἱερομάρτυρος καὶ Ἰουστίνης μάρτυρος.
15	3 Κυρ.	† Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου. Ἦν Ἀθηναῖος τὴν πατρίδα καὶ δικαστὴς ἐν τῷ Ἀρεῷ Πάγῳ· ἐδιδάχθη τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Παύλου· ἐγένετο ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν, καὶ ἐτελεύτησεν ἐν Ἀθήναις μαρτυρικῶς περὶ τὸ ἔτος 96.
16	4 Δευτ.	Ἰεροθέου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν.
17	5 Τρίτ.	Χαριτίνης μάρτυρος.
18	6 Τετ.	Θωμᾶ τοῦ Ἀποστόλου.
19	7 Πέμ.	Σεργίου καὶ Βάχχου τῶν μαρτύρων.
20	8 Παρ.	Πελαγίας τῆς ὁσίας.
21	9 Σάβ.	Ἰακώβου Ἀλφαίου τοῦ Ἀποστόλου.
22	10 Κυρ.	† Τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ζ' οἰκουμενικῆς Συνόδου. Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας τῶν μαρτύρων.
23	11 Δευτ.	Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου, ἐνδὸς τῶν ἐπτὰ διακόνων καὶ Θεοφάνους τοῦ Γραπτοῦ. Ὁ Φίλιππος, ὁ τέσσαρς προφήτιδας θυγατέρας ἔχων, ἦν ἐκ Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης· κατέβη, ὑπὸ Ἀγγέλου ὀδηγηθεὶς, εἰς τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν καὶ κατηγήσας ἐβάπτισε τὸν εὐνοῦχον τῆς βασιλείσεως Αἰθιοπῶν Κανδάκης, ὃς ὑποστρέφων ἐξ Ἱερουσαλὴμ ἀνεγίνωσκεν, ἐπὶ ἄρματος καθήμενος, τὸν προφήτην Ἡσαΐαν (Πράξ ἡ' 26—39).
24	12 Τρίτ.	Πρόβου, Ταράχου καὶ Ἀνδρονικοῦ τῶν μαρτύρων.
25	13 Τετ.	Κάρπου, Παπύλου, καὶ λοιπῶν μαρτύρων.
26	14 Πέμ.	Ναζαρίου, Γερβασίου, Προτασίου καὶ Κελσίου, καὶ Κοσμᾶ ἐπισκόπου Μαΐουμᾶ τοῦ μελωδοῦ. Οἱ μὲν μάρτυρες ἤβλησαν τῷ 64 ἔτει ἐν Μεδιολάνοις· ὁ δὲ Κοσμᾶς ἦν σύγχρονος Ἰωάννη τῷ Δαμασκηνῷ· προχειρίσθη ἐπίσκοπος τῆς παραθαλασσίας πόλεως τῆς Παλαιστίνης Μαΐουμᾶ περὶ τὸ ἔτος 743.
27	15 Παρ.	Δουκιανοῦ μάρτυρος.
28	16 Σάβ.	Λογγίνου τοῦ ἑκατοντάρχου.
29	17 Κυρ.	† Ὡσηὲ τοῦ Προφήτου καὶ Ἀνδρέου τοῦ ἐν τῇ Κρίσει. Ὁ μὲν Ὡσηὲ ἦν πρῶτος τῇ τάξει τῶν δώδεκα ἐλασσόνων Προφητῶν, καὶ πάντων τῶν λοιπῶν ὁ ἀρχαιότατος· Ἡ προφητεία αὐτοῦ διαιρεῖται εἰς 14 κεφάλαια. — Ὁ δὲ Ἀνδρέας κατήγετο ἐκ Κρήτης· πολλὰ δὲ παθὼν ὑπὲρ τῆς τῶν ἁγίων εἰκόνων τιμῆς ἀπέθανε μαρτυρικῶς ἐν ἔτει 761.
30	18 Δευτ.	Λουκᾶ τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ. Λουκᾶς ὁ μέγας Εὐαγγελιστὴς ἦν Ἀντιοχεύς, ἱατρὸς τὸ ἐπάγγελμα· ἐπίστευσε τῷ Χριστῷ διὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, οὗ καὶ συνοδοιπόρος ἐγένετο· συνέγραψε τὸ Εὐαγγέλιον

Ν. Π.

31 19 Τρίτ. καὶ τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ἀφιερῶσας ἀμφοτέρω τῷ ἡγεμόνι τῆς Ἀχαΐας Θεοφίλῳ· ἐτελεύτησεν, ὡς λέγουσιν, ἐν Θήβαις τῆς Βοιωτίας ὀγδοηκοντούτης.  
Ἰωὴλ τοῦ Προφήτου καὶ Οὐαρίου μάρτυρος.  
Ὁ μὲν Ἰωὴλ ἦν υἱὸς Βαθουήλ, ἐκ φυλῆς Ῥουβὴμ. Ἡ προφητεία αὐτοῦ διαιρεῖται εἰς 3 κεφάλαια καὶ τάσσεται ἡ δευτέρα μεταξὺ τῶν ἑλασσόνων Προφητῶν. — Ὁ δὲ Οὐαρος ἔθλησεν ἐν ἔτει 304.

Νοέμβριος.

1 20 Τετ. Ἀρτεμίου μεγαλομάρτυρος καὶ Γερασίμου τοῦ ἐν Κεφαλληνίᾳ.  
2 21 Πέμ. Ἰλαρίωνος τοῦ μεγάλου.  
3 22 Παρ. Ἀβερκίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως.  
Ἡμαρξεν ἐπὶ Μάρκου Ἀντωνίου καὶ διεδέξατο εἰς τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον ἐν ἔτει 196 τὸν Παπῖαν· ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Ἀσίας· συνέγραψε βιβλίον πλήρες διδασκαλιῶν, καὶ ἐτελεύτησεν 72 ἐτῶν.  
4 23 Σάβ. Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου.  
Ὁ Ἰακώβος, ὁ ἐπὶ δικαιοσύνη καὶ οἰοῦντι βίῳ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς Ἰουδαίοις θαυμαζόμενος, ἐχηρμάτισε πρῶτος τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐκκλησίας ἐπίσκοπος. Ἐν ἔτει 62 ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Πάσχα παρακλήσει πάντων ἀναβάς ἐπὶ τοῦ ναοῦ τὸ πτερύγιον ἔδωκεν ἐκείθεν τὴν ζητουμένην παρὰ τοῦ λαοῦ μαρτυρίαν περὶ τοῦ Ἰησοῦ. Ὅτι ὁ Ἰησοῦς κἀνήται ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐκ δεξιῶν τῆς μεγάλης δυνάμεως, καὶ μέλει ἔρχεσθαι ἐπὶ τὸν νεφέλων τοῦ οὐρανοῦ. Ἐπὶ τῇ τούτῃ μαρτυρίᾳ πολλοὶ μὲν τῶν παρόντων ἐπληροφόρηθησαν καὶ ἀνεβόησαν Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ· ἄλλ' οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔκραξαν. Ὡ ὦ! καὶ ὁ δίκαιος ἐπλανήθη· ὅθεν δι' ἐπιταγῆς τοῦ ἀρχιερέως Ἀνάου ἐλιθάσθη.  
5 24 Κυρ. † Ἀρέθα μάρτυρος.  
6 25 Δευτ. Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου τῶν μαρτύρων.  
7 26 Τρίτ. † Δημητρίου μεγαλομάρτυρος τοῦ Μυροβλήτου.  
Ὁ μέγας τοῦ Χριστοῦ μάρτυς Δημήτριος ἦν Θεσσαλονικεὺς τὴν πατρίδα, εὐσεβῶν γονέων υἱὸς εὐσεβέστατος καὶ διδάσκαλος τῆς εἰς τὸν Χριστὸν πίστεως· ὅτε ἐν ἔτει 290 ἀφίκετο εἰς Θεσσαλονικίην ὁ βασιλεὺς Μαξιμιανός, συνελήφθη ὑπ' αὐτοῦ ὁ Δημήτριος καὶ ἐτέθη ἐν φυλακῇ, ἔνθα λόγχαῖς τρωθεὶς ἐτελεύτησεν.  
8 27 Τετ. Νέστορος μάρτυρος.  
9 28 Πέμ. Τερεντίου καὶ Νεονίλης τῶν μαρτύρων, καὶ Στεφάνου τοῦ Σαββαΐτου.  
10 29 Παρ. Ἀναστασίας ὁσιομάρτυρος καὶ Ἀβραμίου τοῦ ὁσίου.  
11 30 Σάβ. Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας τῶν μαρτύρων.  
12 31 Κυρ. † Στάχυος, Ἀπελλοῦ, Ἀμπλίου, Οὐρβανοῦ, Ναρκίσσου καὶ Ἀριστοβούλου τῶν Ἀποστόλων.  
Νέα σελήνη τὴν 2 (14) Ὀκτωβ. εἰς τὰς 7 ὥρας 54 λ. π. μ.  
Σελήνης πρῶτον τέταρ. τὴν 9 (21) Ὀκτ. εἰς τὴν 1 ὥραν 29 λ. π. μ.  
Πανσέληνος τὴν 16 (28) Ὀκτ. εἰς τὰς 9 ὥρας 49 λ. π. μ.  
Σελήνης τελευτ. τέταρ. τὴν 24 Ὀκτ. (6 Νοεμ.) εἰς τὰς 2 ὥρας 30 λ. μ. μ.  
Νέα σελήνη τὴν 31 Ὀκτ. (12 Νοεμ.) εἰς τὰς 6 ὥρας 44 λ. μ. μ.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ.

(ἔχει ἡμέρας 30. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Τοξότην.)

Ν. Π.

13 1 Δευτ. Κοσμά καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων.  
14 2 Τρίτ. Ἀκινδύνου μάρτυρος καὶ λοιπῶν.  
15 3 Τετ. Ἀκεψιμᾶ, Ἰωσήφ καὶ Ἀειθαλᾶ τῶν μαρτύρων.  
16 4 Πέμ. Ἰωαννικίου τοῦ ὁσίου.  
17 5 Παρ. Γαλακτίωνος καὶ Ἐπιστήμης τῶν μαρτύρων.  
18 6 Σάβ. Παύλου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Ὁμολογητοῦ.  
Ὁ Παῦλος ἦν Θεσσαλονικεὺς τὴν πατρίδα, Διάκονος τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ γραμματεὺς τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Ἀλεξάνδρου, ὃν διεδέξατο ἐν ἔτει 353· ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀρειανοῦ βασιλέως Κωνσταντίου εἰς Κουκουσὸν τῆς Ἀρμενίας, ἔνθα ἐπέμνη ὑπὸ τῶν ἀπαγαγόντων αὐτὸν εἰς τὴν ἐξορίαν.  
19 7 Κυρ. † Τῶν ἐν Μελιτινῇ τριάκοντα τριῶν μαρτύρων, καὶ Λαζάρου τοῦ ἐν τῷ Γαλησίῳ.  
20 8 Δευτ. Ἡ σύναξις τῶν ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ καὶ τῶν λοιπῶν ἀσωμάτων δυνάμεων.  
21 9 Τρίτ. Ὀνησιφόρου καὶ Πορφυρίου τῶν μαρτύρων.  
22 10 Τετ. Ὀλυμπᾶ, Ῥοδίωνος καὶ λοιπῶν.  
23 11 Πέμ. Μηνᾶ, Βίκτωρος, καὶ Βικεντίου τῶν μαρτύρων, καὶ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου.  
Ὁ Θεόδωρος ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν ἔτει 760 ἐκ γονέων εὐσεβῶν, Φωτεινοῦ καὶ Θεοκτίστης· προχειρίσθη εἰς τὸν τοῦ πρεσβυτέρου βαθμὸν ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἰταρασίου· ἐγένετο ἡγούμενος τῆς Μονῆς τοῦ Στουδίου ἐν ἔτει 794· ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ δυσσεβοῦς βασιλέως Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου διὰ τὸν ὑπὲρ τῶν ἁγίων εἰκότων ζῆλον τοῦ ἀνεκλήθη ἐκ τῆς ἐξορίας ἐν ἔτει 820, καὶ ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ἐν ἔτει 827.  
24 12 Παρ. Ἰωάννου Ἀλεξανδρείας τοῦ ἐλεήμονος.  
25 13 Σάβ. † Ἰωάννου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου.  
Ὁ μέγας οὗτος τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλος ἐγεννήθη ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐν ἔτει 347 ἐκ τῶν εὐπατριδῶν Σεκουίδου καὶ Ἀνούσης· ἐμαθήτευσε παρὰ μὲν τῷ Λιβανίῳ τὴν ῥητορικὴν, παρὰ δὲ τῷ Ἀνδραγαθίῳ τὴν φιλοσοφίαν, τὰ δὲ ἀσκητικὰ παρὰ Διοδώρῳ καὶ Καρτερίῳ· ἐχειροτονήθη διάκονος ἐν ἔτει 381 ὑπὸ τοῦ Ἀντιοχείας Μελιτίου· πέντε δὲ ἔτη διαπρέψας τῷ τοῦ διακόνου βαθμῷ, ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος ὑπὸ τοῦ διαδόχου τοῦ Μελιτίου Φλαβιανοῦ. Νεκταρίου δὲ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἐν ἔτει 398 τελευτήσαντος, ἐχειροτονήθη ἀρχιεπίσκοπος τῆς βασιλευούσης ὁ Χρυσόστομος· ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀρκαδίου ἐν ἔτει 404· ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 407 ἐν Κομόνοις, εἰς διαφόρους ὑποβλήθεις κακουχίας ἐν τῷ τῆς ἐξορίας καιρῷ.  
26 14 Κυρ. † Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου.  
27 15 Δευτ. Γορία, Σαμωνᾶ, καὶ Ἀβίβου τῶν μαρτύρων. Ἀρχὴ τῆς νηστείας τῶν Χριστουγέννων.  
28 16 Τρίτ. Ματθαίου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ.  
Ἦν εἰς τῶν δώδεκα Ἀποστόλων υἱὸς Ἀλφαίου, Γαλιλαῖος τὴν πατρίδα, τελώνης τὸ ἐπάγγελμα. Συνέγραψε πρῶτος τὸ Εὐαγγέλιον Ἑβραϊστὶ μετὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος Ἀνάληψιν· ἐδίδαξε τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν εἰς τοὺς Πάρθους καὶ Μήδαις καὶ ἐτελεύτησε μαρτυρικῶς.

29	17	Τετ.	Γρηγορίου Νεοκαισαρείας τοῦ Θαυματουργοῦ. Ἐγεννήθη ἐν Νεοκαισαρίᾳ ἐξ ἐνδόξων ἐθνικῶν γονέων· ἐμα- θήτευσεν ἐν Ἀθήναις, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἐν Βηρυτῶ καὶ ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης, μαθητὴς αὐτοῦ γενόμενος τοῦ Ὁριγένους ἐν ἔτει 231. Ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Νεοκαισαρείας ἐν ἔτει 244 ὑπὸ Φαίδιμου ἐπισκόπου Ἀμα- σειας. Ἐν Νεοκαισαρείᾳ εὔρε 17 μόνον χριστιανούς, ἀπο- θανῶν δὲ ἐν ἔτει 270 ἀφῆκε 17 μόνον ἐθνικούς.
30	18	Πέμ.	Πλάτωνος καὶ Ῥωμανοῦ τῶν μαρτύρων.

Δεκέμβριος.

1	19	Παρ.	Ἄβδίου τοῦ Προφήτου καὶ Βαρλαάμ μάρτυρος.
2	20	Σάβ.	Πρόκλου Κωνσταντινουπόλεως καὶ Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου. Προεδρία τῶν Εἰσοδίων. Ὁ Πρόκλος ὑπῆρξε μαθητὴς Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου· χειροτονήθη ἐπίσκοπος Κυζίκου ἐν ἔτει 426· διεδέξατο εἰς τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιερατικὸν θρόνον τὸν Μαξιμιανὸν ἐν ἔτει 434, καὶ ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 446.
3	21	Κυρ.	† Ἡ ἐν τῷ ναῶ εἴσοδος τῆς Θεοτόκου. Κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας ἡ Θεοτόκος προσηνήθη τῷ ναῶ καὶ παρεδόθη τοῖς ἱερεῦσιν ὑπὸ τῶν γονέων αὐτῆς οὕσα τριῶν ἐτῶν, οἱ δὲ ἱερεῖς ἐμβιβάζουσιν αὐτὴν εἰς τὸ ἐνδόναιον τοῦ ναοῦ, ἐνθα διέτριψεν ἕτη δώδεκα· ἐκείθεν δὲ ἐξελθοῦσα κατὰ τὸ 15 ἔτος τῆς ἑαυτῆς ἡλικίας ἐμνη- στεύθη τῷ Ἰωσήφ.
4	22	Δευτ.	Φιλήμονος, Ἀφρία, Ἀρχίππου καὶ Ὀνησίμου τῶν Ἀποστόλων.
5	23	Τρίτ.	Γρηγορίου ἐπισκόπου Ἀκραγαντίνων καὶ Ἀμφιλο- χίου ἐπισκόπου Ἰκονίου.
6	24	Τετ.	Κλήμεντος Ῥώμης καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας.
7	25	Πέμ.	† Αἰκατερίνης τῆς μεγαλομάρτυρος καὶ Μερκουρίου μάρτυρος.
8	26	Παρ.	Ἀλυπίου καὶ Νίκωνος τῶν ὁσίων.
9	27	Σάβ.	Ἰακώβου μεγαλομάρτυρος τοῦ Πέρσου.
10	28	Κυρ.	† Στεφάνου ὁσιομάρτυρος τοῦ νέου.
11	29	Δευτ.	Παραμόνου καὶ Φιλουμένου τῶν μαρτύρων.
12	30	Τρίτ.	† Ἀνδρέου Ἀποστόλου τοῦ Πρωτοκλήτου. Ὁ πρωτόκλητος Ἀνδρέας ὑπῆρχεν ἐκ Βηθσαϊδά, υἱὸς μὲν Ἰωανᾶ, ἀδελφὸς δὲ Πέτρου τοῦ Ἀποστόλου. Ἦν πρότερον μαθητὴς Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, εἶτα δὲ ἠκολούθησε τῷ Χριστῷ. Μετὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἀνάληψιν ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Βιθυνίαν, τὸν Εὐξείνιον Πόντον, τὴν Θράκην, τὴν Μακεδονίαν, τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Ἀγαίαν. Ἐτελεύτησεν ἐν Πάτραις σταυρωθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀνθυπάτου τῆς πόλεως ταύτης Αἰγεάτου, διότι ἡ γυνὴ καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ πᾶσα ἡ πόλις τῶν Πατρῶν ἐδέξατο τὸν χριστι- ανισμόν. Τὸ λείψανον τοῦ Ἀνδρέου μετεκόμισεν ἐν Πατρῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου Κωνσταντῖος.

Σελήνης πρῶτον τέταρ. τὴν 7 (19) Νοεμ. εἰς τὰς 10 ὥρας 22 λ. π. μ.  
Πανσέληνος τὴν 15 (27) Νοεμ. εἰς τὰς 2 ὥρας 28 λ. π. μ.  
Σελήνης τελευτ. τέταρ. τὴν 23 Νοεμ. (5 Δεκ.) εἰς τὰς 8 ὥρας 21 λ. π. μ.  
Νέα σελήνη τὴν 30 Νοεμ. (12 Δεκ.) εἰς τὰς 5 ὥρας 36 λ. π. μ.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ.

(ἔχει ἡμέρας 31. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Αἰγόκερον.)

13	1	Τετ.	Ναοῦ μ. τοῦ Προφήτου.
14	2	Πέμ.	Ἀββακούμ τοῦ Προφήτου.
15	3	Παρ.	Σοφονίου τοῦ Προφήτου.
16	4	Σάβ.	Βαρβάρας τῆς μεγαλομάρτυρος καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ. Ἡ μὲν Βαρβάρα κατήγετο ἐκ Νικομηδείας καὶ ὑπέστη μαρ- τυρικὸν θάνατον ἐν ἔτει 290. — Ὁ δὲ Ἰωάννης κατήγετο ἐκ Δαμασκού, ἐκ γένους περιφανοῦς καὶ τῆ ὀρθοδόξῳ δια- πρέποντος πίστει· ἐπαυδαυθὴ πᾶσαν τὴν Ἑλληνικὴν ἐγκύκλιον παίδευσιν καὶ τὸν βυθὸν τῆς θεοπνεύστου Γραφῆς καλῶς ἐξηρουνῆσεν· ἐστηλίτευσεν τὴν δυσσεβῆ τῶν εἰκονομάχων ἀίρεσιν· κατέλιπε τῇ Ἐκκλησίᾳ πολλὰ συγγράμματα, ἐν οἷς παντὸς σχεδὸν τοῦ ζητουμένου γνώσις ἐναργῆς εὑρίσκεται. Ἐτελεύτησε μετὰ τὸ ἔτος 754.
17	5	Κυρ.	† Σάββα τοῦ ὁσίου.
18	6	Δευτ.	† Νικολάου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας.
19	7	Τρίτ.	Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων. Ὁ Ἀμβρόσιος ἐγεννήθη ἐν ἔτει 340· προχειρίσθη ἐπίσκοπος τῆς ἐν Μεδιολάνοις Ἐκκλησίας ἐν ἔτει 374· ἐγένετο συ- νήγορος τοῖς κατὰ Ἀρείου, Σαββέλλου καὶ Εὐνομίου ἀγανακτο- μένοις, καὶ πολλὰ βιβλία ὑπὲρ τῆς εὐσεβοῦς πίστεως συν- τάξας ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 397.
20	8	Τετ.	Παταπίου τοῦ ὁσίου.
21	9	Πέμ.	Ἡ σύλληψις τῆς ἁγίας Ἄννης.
22	10	Παρ.	Μηνᾶ, Καλλικελάδου, Ἐρμογένους, καὶ Εὐγράφου τῶν μαρτύρων.
23	11	Σάβ.	Δανιήλ τοῦ Στυλίου.
24	12	Κυρ.	† Τῶν ἁγίων Προπατόρων. Σπυριδῶνος ἐπισκό- που Τριμυθοῦντος. Ὁ μέγας οὗτος τῶν Κερκυραίων προστάτης καὶ τῶν ὀρθο- δόξων ἀπάνταν τὸ καύχημα τῶν Κύπριος τὴν πατρίδα· ποιμὴν προβάτων ὑπάρχων πρότερον, ἔπειτα ἐγένετο καὶ ποιμὴν λογικῶν προβάτων, προχειρισθεὶς ἐπίσκοπος Τριμυ- θοῦντος τῆς ἐν Κύπρῳ ἐπαρουσίασεν εἰς τὴν Α' οἰκου- μενικὴν Σύνοδον, ἐν ἧ τούς ἐπὶ λόγοις μέγα φρονούντας Ἀρειανούς ἐπεστόμισεν· ἐτελεύτησε περὶ τὸ ἔτος 350.
25	13	Δευτ.	Εὐστρατίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
26	14	Τρίτ.	Θύρσου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
27	15	Τετ.	Ἐλευθερίου ἱερομάρτυρος.
28	16	Πέμ.	Ἄγγαλι τοῦ Προφήτου, καὶ Μαρίνου μάρτυρος. Ὁ μὲν Ἄγγαλιος ἐγεννήθη ἐν Βαυβυλωνίᾳ ἐν τῷ καιρῷ τῆς τῶν Ἰουδαίων αἰχμαλωσίας· προεφάρτευσεν μετὰ τὴν ἐκείθεν ἐπάνοδον εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τὸ ἔτος 520 πρὸ Χριστοῦ. Ἡ προφητεία αὐτοῦ διακρίεται εἰς 2 κεφάλαια. — Ὁ δὲ Μαρίνος ἦν Ῥωμαῖος τὸ γένος, συγκλητικὸς τὸ ἀξίωμα· ἀπεκεφαλίσθη περὶ τὸ ἔτος 280 μετὰ πολυειδεῖς βασάνους.
29	17	Παρ.	Δανιήλ τοῦ Προφήτου· τῶν ἁγίων τριῶν Παίδων, καὶ Διονυσίου ἀρχιεπισκόπου Αἰγίνης, τοῦ ἐκ Ζακύνθου.
30	18	Σάβ.	Σεβαστιανοῦ μάρτυρος.
31	19	Κυρ.	† Πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως. Βονιφατίου μάρ- τυρος.

Ν. Π.

Ἰανουάριος.

1	20	Δευτ.	Προεόρτια, καὶ Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου.
2	21	Τρίτ.	Ἰουλιανῆς μάρτυρος.
3	22	Τετ.	Ἀναστασίας μεγαλομάρτυρος.
4	23	Πέμ.	Τῶν ἐν Κρήτῃ δέκα μαρτύρων.
5	24	Παρ.	Εὐγενίας ὁσιομάρτυρος.
6	25	Σάβ.	† Ἡ κατὰ σάρκα γέννησις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἀκατάληπτος καὶ ἀνεμνήνευτος Γέννησις τοῦ Χριστοῦ ἐγένετο ἐν τῇ πόλει τῆς Ἰουδαίας Βηθλεέμ, κειμένη οὐ μακρὰν τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐν ἔτει 5508 ἀπὸ κτίσεως κόσμου κατὰ τὴν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας χρονολογίαν. Ἀνέβη δὲ ὁ Ἰωσήφ μετὰ τῆς Μαρίας ἀπὸ Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας εἰς τὴν Βηθλεέμ, ἵνα ἐγγραφῶσιν εἰς τὸν κατάλογον τῶν ὑπηκόων· διότι ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθεν ὀρισμὸς τοῦ Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐν Βηθλεέμ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν τὴν Μαρίαν. Μὴ εὐρούσα δὲ οἴκημα διὰ τὸν ἐκεῖ συναθροισθέντα πολὺν λαόν, εἰσῆλθεν εἰς πενυχρὸν σπήλαιον καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, τὸν Σωτῆρα ἡμῶν Χριστόν. Τότε πλήθος στρατιᾶς οὐρανόθεν ἦναι τὸν θεὸν λέγουσα. Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. † Ἡ σύναξις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. 8 27 Δευτ. Στεφάνου τοῦ Πρωτομάρτυρος καὶ Θεοδώρου τοῦ Γραπτοῦ. Ὁ μὲν Στέφανος ἦν Ἰουδαῖος τὸ γένος, εἰς τῶν διακόνων οὓς οἱ Ἀπόστολοι κατέστησαν ἐν Ἱεροσολύμοις εἰς τὴν τῶν πτωχῶν ἐπιμέλειαν· ἀνὴρ πλήρης πίστεως καὶ Πνεύματος ἁγίου. Ἐλιθοβολήθη ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἐν ἔτει 36. — Ὁ δὲ Θεόδωρος ἦν μοναχὸς τῆς παρὰ τῇ Ἱερουσαλήμ Μονῆς τοῦ ἁγίου Σάββα. Εἰς τοῦ Θεοδώρου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Θεοφάνους τὸ πρόσωπον ἔγραψεν ὁ δυσσεβῆς βασιλεὺς Θεόφιλος 12 λαμβικούς στίχους διὰ σιδήρου πεπυρωμένου καὶ οὕτως ἔπεμψεν αὐτοὺς εἰς ἔξορίαν. Ἐτελεύτησεν ὁ Θεόδωρος μετὰ τὸ ἔτος 842. 9 28 Τρίτ. Τῶν ἐν Νικομηδείᾳ δισμυρίων μαρτύρων. 10 29 Τετ. Τῶν ἁγίων 14 χιλιάδων Νηπίων. 11 30 Πέμ. Ἀνυσίας ὁσιομάρτυρος. 12 31 Παρ. Μελάνης τῆς ὁσίας. Ἡ Μελάνη ἦν γυνὴ πλουσία, ἐκ γένους ὑπατικοῦ καταγομένη. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς μετέβη ἐκ Ῥώμης εἰς Αἴγυπτον, ἐκεῖθεν μεταβάσα εἰς Ἱερουσαλήμ ἔκτισε παρθενῶνα, ἐν ᾗ καὶ ἐτελεύτησεν ὁσῶς τῷ 410 ἔτει. Σελήνης πρῶτον τέταρ. τὴν 6 (18) Δεκεμ. εἰς τὰς 10 ὥρας 16 λ. μ. μ. Πανσέληνος τὴν 14 (26) Δεκεμ. εἰς τὰς 11 ὥρας 10 λ. μ. μ. Σελήνης τελευτ. τέταρ. τὴν 22 Δεκ. (3 Ἰαν.) εἰς τὰς 11 ὥρας 34 λ. μ. μ. Νέα σελήνη τὴν 29 Δεκ. (10 Ἰαν.) εἰς τὰς 4 ὥρας 33 λ. μ. μ.

ΜΗΝΕΣ ΤΟΥ ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ.

Ὁ Σιεβάλ	τοῦ 1287 ἔτους ἄρχεται τὴν 13 (25) Δεκ.	1870.
» Ζι' λ-καδὲ	» » 11 (23) Ἰαν.	1871.
» Ζι' λ-χιτζέ	» » 10 (22) Φεβρ.	»
» Μουχαρρέμ	τοῦ 1288 » 11 (23) Μαρ.	»
» Σεφέρ	» » 10 (22) Ἄπρ.	»
» Ρεββι οὐλ-εββέλ	» » 9 (21) Μαΐου	»
» Ρεββι οὐλ-άχῆρ	» » 8 (20) Ἰουν.	»
» Τζαμάτζιλ-εββέλ	» » 7 (19) Ἰουλίου	»
» Τζαμάτζιλ-άχῆρ	» » 6 (18) Αὐγούστ.	»
» Ρετζέβ	» » 4 (16) Σεπτεμβ.	»
» Σιαβάν	» » 4 (16) Ὀκτωβ.	»
» Ρεμεζάν	» » 2 (14) Νοεμβ.	»
» Σιεβάλ	» » 2 (14) Δεκεμβ.	»

ΠΑΣΧΑ

(κατὰ χρονολογίαν Ἰουλιανήν).

Ἔτος.	Πάσχα Ἰορθοδόξων.	Πάσχα Λατίνων.
1871	28 Μαρτίου	28 Μαρτίου
1872	16 Ἀπριλίου	19 Μαρτίου
1873	8 Ἀπριλίου	1 Ἀπριλίου
1874	31 Μαρτίου	24 Μαρτίου
1875	13 Ἀπριλίου	16 Μαρτίου
1876	4 Ἀπριλίου	4 Ἀπριλίου
1877	27 Μαρτίου	20 Μαρτίου
1878	16 Ἀπριλίου	9 Ἀπριλίου
1879	1 Ἀπριλίου	1 Ἀπριλίου
1880	20 Ἀπριλίου	16 Μαρτίου
1881	12 Ἀπριλίου	5 Ἀπριλίου
1882	28 Μαρτίου	28 Μαρτίου
1883	17 Ἀπριλίου	13 Μαρτίου
1884	8 Ἀπριλίου	1 Ἀπριλίου
1885	24 Μαρτίου	24 Μαρτίου
1886	13 Ἀπριλίου	13 Ἀπριλίου
1887	5 Ἀπριλίου	29 Μαρτίου
1888	24 Ἀπριλίου	20 Μαρτίου
1889	9 Ἀπριλίου	9 Ἀπριλίου
1890	1 Ἀπριλίου	25 Μαρτίου

ΕΚΛΕΙΨΕΙΣ.

A) Τὴν 25 Δεκεμβρίου 1870 (6 Ἰανουαρίου 1871) θέλει συμβεῖ μερικὴ ἔκλειψις τῆς σελήνης ὁρατὴ εἰς τὴν Εὐρώπην, τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὴν δυτικὴν Ἀσίαν. Θέλουσι σκοτισθῆ ἑπτὰ δέκατα τῆς φαινομένης διαμέτρου τῆς σελήνης καὶ θέλει διαρκέσει ἡ ἔκλειψις τρεῖς ὥρας.

Αἱ ὥραι (μέσου χρόνου), κατ' ἄς ἀρχεται ἡ ἔκλειψις εἰς τὰς πρωτευούσας πόλεις τῶν νομῶν τῆς Ἑλλάδος, εἶναι αἱ ἑξῆς.

Εἰς Ἀθήνας	εἰς τὰς 9 ὥρας	21 λεπτά μ. μ.
» Σύρον	» 9	» 26 » »
» Χαλκίδα	» 9	» 21 » »
» Ναύπλιον	» 9	» 17 » »
» Λαμίαν	» 9	» 16 » »
» Σπάρτην	» 9	» 16 » »
» Τρίπολιν	» 9	» 16 » »
» Καλάμας	» 9	» 15 » »
» Πάτρας	» 9	» 13 » »
» Μεσολόγγιον	» 9	» 12 » »
» Ζάκυνθον	» 9	» 10 » »
» Κεφαλληνίαν	» 9	» 8 » »
» Κέρκυραν	» 9	» 6 » »

B) Τὴν 6 (18) Ἰουνίου δακτυλιοειδῆς ἔκλειψις τοῦ ἡλίου ὁρατὴ εἰς τὴν Αὐστράλιαν.

Γ) Τὴν 20 Ἰουνίου (2 Ἰουλίου) μερικὴ ἔκλειψις τῆς σελήνης ὁρατὴ εἰς τὴν Αὐστράλιαν καὶ τὴν μεσημβρινὴν Ἀσίαν.

Δ) Τὴν 30 Νοεμβρίου (12 Δεκεμβρίου) ὀλικὴ ἔκλειψις τοῦ ἡλίου ὁρατὴ εἰς τὴν μεσημβρινὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Αὐστράλιαν.



6. Πρ. Λουίζα, γεννηθεῖσα τῇ 18 Μαρτίου 1848.
7. Πρ. Ἀρθούρ, γεννηθεῖς τῇ 1 Μαΐου 1850.
8. Πρ. Λεοπόλδος, γεννηθεῖς τῇ 7 Ἀπριλίου 1853.
9. Πρ. Βεατρίκη, γεννηθεῖσα τῇ 14 Ἀπριλίου 1857.

#### ΑΥΣΤΡΙΑ.

Φραγκίσκος Ἰωσήφ Α., αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας, γεννηθεῖς τῇ 18 Αὐγούστου 1830, υἱὸς τοῦ ἀρχιδουκῆ Φραγκίσκου Καρόλου, ἐκηρύχθη ἐνῆλιξ τῇ 1 Δεκεμβρίου 1848. Διεδέχθη ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν θείον του αὐτοκράτορα Φερδινάνδον Α', δυνάμει τῆς ἀπὸ 2 Δεκεμβρίου 1848 παραιτήσεως αὐτοῦ καὶ τῆς ἀποποιήσεως τοῦ πατρὸς του ἀρχιδουκῆ Φραγκίσκου Καρόλου. Ἐνυμφεύθη τῇ 24 Ἀπριλίου 1854 τὴν Ἐλισάβετ, θυγατέρα τοῦ δουκῆ τῆς Βαυαρίας Μαξιμιλιανοῦ Ἰωσήφ, γεννηθεῖσαν τῇ 24 Δεκεμβρίου 1837.

- Τέκνα· 1. Ἀρχιδούκισσα Gisèle, γεννηθεῖσα τῇ 12 Ἰουλίου 1856.  
 2. Ἀρχιδουξὸς Ροδόλφος, διάδοχος, γεννηθεῖς τῇ 21 Αὐγούστου 1858.  
 3. Ἀρχιδούκισσα Μαρία, γεννηθεῖσα τῇ 22 Ἀπριλίου 1868.

#### ΒΑΔΗ.

Φριδερίκος, μέγας δούξ τῆς Βάδης, γεννηθεῖς τῇ 9 Σεπτεμβρίου 1826, διεδέχθη ὡς ἀντιβασιλεὺς τὸν πατέρα του Λεοπόλδον τῇ 24 Ἀπριλίου 1852 ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ του μεγάλου δουκῆ Λουδοβίκου Β' (γενν. τῇ 15 Αὐγούστου 1824, ἀποθ. τῇ 22 Ἰανουαρίου 1858). Ἐλαβε τὸν τίτλον τοῦ μεγάλου δουκῆ τῆς Βάδης τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1856. Ἐνυμφεύθη τῇ 20 Σεπτεμβρίου 1856 τὴν μεγάλην δούκισσαν Λουίζαν, θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσίας Γουλιέλμου Α', γεννηθεῖσαν τῇ 3 Δεκεμβρίου 1838.

- Τέκνα· 1. Πρ. Φριδερίκος Γουλιέλμος, μέγας δούξ διάδοχος, γεννηθεῖς τῇ 9 Ἰουλίου 1857.  
 2. Πρ. Σοφία, γεννηθεῖσα τῇ 7 Αὐγούστου 1862.  
 3. Πρ. Λουδοβίκος, γεννηθεῖς τῇ 12 Ἰουνίου 1865.

#### ΒΑΥΑΡΙΑ.

Λουδοβίκος Β', βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας, γεννηθεῖς τῇ 25 Αὐγούστου 1845, διεδέχθη τῇ 10 Μαρτίου 1864 τὸν πατέρα του Μαξιμιλιανόν Α' (γενν. τῇ 26 Νοεμβρίου 1811).

### ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

#### ΤΩΝ ΕΠΙΣΗΜΩΤΑΤΩΝ

### ΒΑΣΙΛΕΥΟΥΣΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ (α).

#### ΑΓΓΛΙΑ.

Βικτωρία Α', βασίλισσα τοῦ ἡνωμένου βασιλείου τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας, γεννηθεῖσα τῇ 24 Μαΐου 1819, θυγάτηρ τοῦ πρίγκηπος Ἐδουάρδου δουκῆ τῆς Κέντης, διεδέχθη τὸν θείον τῆς βασιλέα Γουλιέλμον Δ' τῇ 20 Ἰουνίου 1837. Ἐστέφθη τῇ 28 Ἰουνίου 1837. Ἐνυμφεύθη τῇ 10 Φεβρουαρίου 1840 τὸν πρίγκηπα τοῦ Κωβούργη Γόττα Ἀλβέρτον, γεννηθέντα τῇ 26 Αὐγούστου 1819, λαβόντα τὴν Ἀγγλικὴν ἐθνικότητα διὰ θεοπίσματος ἀπὸ 14 Φεβρουαρίου 1840. Ἐχήρευσε τῇ 14 Δεκεμβρίου 1861.

Τέκνα· — 1. Πρ. Βικτωρία, γεννηθεῖσα τῇ 21 Νοεμβρίου 1840, ἐνυμφεύθη τῇ 25 Ἰανουαρίου 1858 τὸν πρ. Φριδερίκον Γουλιέλμον, νῦν διάδοχον τοῦ Πρωσσιακοῦ θρόνου.

2. Πρ. Ἀλβέρτος Ἐδουάρδος, γεννηθεῖς τῇ 9 Νοεμβρίου 1841, πρίγκηψ τῆς Οὐαλλίας, ἐνυμφεύθη τῇ 10 Μαρτίου 1863, τὴν πρ. Ἀλεξάνδραν, θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῆς Δανιμαρκίας Χριστιανοῦ Θ'. Τέκνα αὐτῶν· —

- α' Πρ. Ἀλβέρτος Βίκτωρ, γεννηθεῖς τῇ 8 Ἰανουαρίου 1864.  
 β' Πρ. Γεώργιος γεννηθεῖς τῇ 3 Ἰουνίου 1865.  
 γ' Πρ. Λουίζα Βικτωρία, γεννηθεῖσα τῇ 20 Φεβρουαρίου 1867.  
 δ' Πρ. Βικτωρία Ἀλεξάνδρα, γεννηθεῖσα τῇ 6 Ἰουλίου 1868.  
 3. Πρ. Alice, γεννηθεῖσα τῇ 25 Ἀπριλίου 1843, ἐνυμφεύθη τῇ 1 Ἰουλίου 1862 τὸν πρ. τῆς Ἑσσης Δαρμσταδ Λουδοβίκον.  
 4. Πρ. Ἀλφρέδος, γεννηθεῖς τῇ 6 Αὐγούστου 1844.  
 5. Πρ. Ἐλένη, γεννηθεῖσα τῇ 25 Μαΐου 1846, ἐνυμφεύθη τῇ 5 Ἰουλίου 1866 τὸν Χριστιανὸν Αὐγουστεμβούργου.

(α) Αἱ ἡμερομηνίαι εἰσὶ κατὰ τὸ Ε. Ν.

## ΒΕΛΓΙΟΝ.

Λεοπόλδος Β', βασιλεύς τοῦ Βελγίου, γεννηθεὶς τῇ 9 Ἀπριλίου 1835, διεδέχθη τὸν πατέρα του Λεοπόλδον Α' (γεννηθ. τῇ 16 Δεκεμβρίου 1790, καὶ ἀποθ. τῇ 10 Δεκεμβρ. 1865) τῇ 10 Δεκεμβρίου 1865. Ἐνυμφεύθη τῇ 22 Αὐγούστου 1853 τὴν δούκισσαν Μαρίαν, συγατέρα τοῦ ἀρχιδουκῆς τῆς Αὐστρίας Ἰωσήφ, γεννηθεῖσαν τῇ 23 Αὐγούστου 1836.

Τέκνα·

1. Πρ. Λουίζα, γεννηθεῖσα τῇ 18 Φεβρουαρίου 1858.

2. Πρ. Κλοτίλδη, γεννηθεῖσα τῇ 21 Μαΐου 1864.

Ἄδελφοὶ καὶ ἀδελφαί.

1. Πρ. Φίλιππος, κόμης τῆς Φλανδρίας, γεννηθεὶς τῇ 24 Μαΐου 1837, ἐνυμφεύθη τῇ 25 Ἀπριλίου 1867 τὴν πρ. Μαρίαν Χοενζόλερν, γεννηθεῖσαν τῇ 17 Νοεμβρίου 1845.

2. Πρ. Καρόττα, γεννηθεῖσα, τῇ 7 Ἰουνίου 1840, ἐνυμφεύθη τῇ 27 Ἰουλίου 1857 τὸν ἀρχιδούκα τῆς Αὐστρίας Μαξιμιλιανὸν, ποτὲ αὐτοκράτορα τοῦ Μεξικοῦ.

## ΒΥΡΤΕΜΒΕΡΓΗ.

Κάρολος, βασιλεύς τῆς Βυρτεμβέργης, γεννηθεὶς τῇ 6 Μαρτίου 1823, υἱὸς τοῦ βασιλέως Γουλιέλμου Α' (γενν. τῇ 27 Σεπτεμβρίου 1781, ἀποθ. τῇ 25 Ἰουνίου 1864), διεδέχθη τὸν πατέρα του τῇ 25 Ἰουνίου 1864. Ἐνυμφεύθη τῇ 13 Ἰουλίου 1846 τὴν Ὀλγαν, συγατέρα τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας Νικολάου Α', γεννηθεῖσαν τῇ 11 Σεπτεμβρίου 1829.

## ΓΑΛΛΙΑ.

Ναπολέον Γ', αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων, τρίτος υἱὸς τοῦ ποτὲ βασιλέως τῆς Ὀλλανδίας Λουδοβίκου Ναπολέοντος καὶ τῆς βασιλίσσης Ὀρτενσίας, γεννηθεὶς τῇ 20 Ἀπριλίου 1808, ἀνηγορεύθη πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας τῇ 20 Δεκεμβρίου 1848, καὶ αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων τῇ 2 Δεκεμβρίου 1852. Ἐνυμφεύθη τῇ 29 Ἰανουαρίου 1853 τὴν κόμισσαν Θέβα καὶ Μοντίχο Εὐγενίαν, γεννηθεῖσαν τῇ 8 Μαΐου 1826.

Υἱός· Πρ. Ναπολέον, διάδοχος, γεννηθεὶς τῇ 16 Μαρτίου 1856.

## ΔΑΝΙΑ.

Χριστιανὸς Θ', βασιλεύς τῆς Δανίας, γεννηθεὶς τῇ 8 Ἀπριλίου 1818, διεδέχθη ἐπὶ τοῦ ὕδνου τὸν βασιλέα Φριδερίκον Ζ' (γενν. τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1808) τῇ 15 Νοεμβρίου 1863. Ἐνυμφεύθη τῇ 26 Μαΐου 1842 τὴν συγατέρα τοῦ Landgrave τῆς Ἑσσης Γουλιέλμου Λουΐζαν, γεννηθεῖσαν τῇ 7 Σεπτεμβρίου 1817.

Τέκνα· 1. Πρ. Φριδερίκος, διάδοχος, γεννηθεὶς τῇ 3 Ἰουνίου 1843. Ἐνυμφεύθη τὴν συγατέρα τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας Λουΐζαν τῇ 28 Ἰουλίου 1869.

2. Πρ. Ἀλεξάνδρα, γεννηθεῖσα τῇ 1 Δεκεμβρίου 1844, ἐνυμφεύθη τῇ 10 Μαρτίου 1860 τὸν πρ. τῆς Οὐαλλίας Ἀλβέρτον Ἐδουάρδον.

3. Πρ. Γεώργιος, βασιλεύς τῶν Ἑλλήνων, γεννηθεὶς τῇ 24 Δεκεμβρίου 1845.

4. Πρ. Δαγμάρ, γεννηθεῖσα τῇ 26 Νοεμβρίου 1847, ἐνυμφεύθη τῇ 10/22 Νοεμβρίου 1866 τὸν διάδοχον τῆς Ῥωσσίας.

5. Πρ. Thyra, γεννηθεῖσα τῇ 29 Σεπτεμβρίου 1853.

6. Πρ. Βαλδεμάρ, γεννηθεὶς τῇ 27 Ὀκτωβρίου 1858.

## ΕΛΛΑΣ.

Γεώργιος Α' βασιλεύς τῶν Ἑλλήνων, γεννηθεὶς τῇ 24 Δεκεμβρίου 1845, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Δανιμαρκίας Χριστιανῶ Θ', ἐδέχθη τὸ Ἑλληνικὸν στέμμα ἐν Κοπενάγη τῇ 6 Ἰουνίου, ἐκηρύχθη ἐνῆλιξ ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων συνελεύσεως τῇ 15/27 Ἰουνίου, καὶ ἀπεβίβασθη εἰς Πειραιᾶ τῇ 18/30 Ὀκτωβρίου 1863. Ἐνυμφεύθη τῇ 15/27 Ὀκτωβρίου 1867 τὴν μεγάλην δούκισσαν τῆς Ῥωσσίας Ὀλγαν, συγατέρα τοῦ μεγάλου δουκῆ Κωνσταντίνου, δευτεροτόκου ἀδελφοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Β'.

Τέκνα.

1. Κωνσταντίνος, διάδοχος, γεννηθεὶς τῇ 21 Ἰουλίου (2 Αὐγ.) τοῦ ἔτους 1868.

2. Γεώργιος, γεννηθεὶς τῇ 11/23 Ἰουνίου 1869.

## ΙΣΠΑΝΙΑ.

Ἡ βασίλισσα τῆς Ἰσπανίας Ἰσαβέλλα ἐξεθρονίσθη πρὸ δύο ἐτῶν ὑπὸ τοῦ Ἰσπανικοῦ ἔθνους· ἡ δὲ ἐθνοσυνέλευσις διώρισεν ἀντιβασιλέα τὸν στρατηγὸν Σεράνον μέχρι τῆς ἐκλογῆς βασιλέως.

## ΙΤΑΛΙΑ.

Βίκτωρ Ἐμμανουήλ Β', γεννηθεὶς τῇ 14 Μαΐου 1820, διεδέχθη τῇ 23 Μαρτίου 1849 τὸν πατέρα του βασιλέα τῆς Σαρδηνίας Κάρολον Ἀλβέρτον, παραιτηθέντα. Διὰ νόμου ἀπὸ 17 Μαρτίου 1861 ἔλαβε τὸν τίτλον «βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας». Ἐνυμφεύθη τῇ 12 Ἀπριλίου 1842 τὴν Ἀδελαΐδα, θυγατέρα τοῦ ἀρχιδουκὸς τῆς Αὐστρίας Ῥενιέρου, γεννηθεῖσαν τῇ 3 Ἰουνίου 1822. Ἐχήρευσε τῇ 20 Ἰανουαρίου 1855.

Τέκνα· 1. Πρ. Κλοτίλδη, γεννηθεῖσα τῇ 2 Μαρτίου 1843, ἐνυμφεύθη τῇ 30 Ἰανουαρίου 1859 τὸν πρ. Ναπολέοντα, υἱὸν τοῦ ποτὲ βασιλέως τῆς Οὐεστφαλίας Ἰερωνύμου καὶ ἐξαδέλφου τοῦ νῦν αυτοκράτορος τῶν Γάλλων.

2. Πρ. Οὐμβέρτος, διάδοχος, γεννηθεὶς τῇ 14 Μαρτίου 1844, ἐνυμφεύθη τῇ 22 Ἀπριλίου 1868 τὴν ἐξαδέλφην του πρ. Μαργαρίταν, θυγατέρα τοῦ ἀποθανόντος δουκὸς τῆς Γενούης, γεννηθεῖσαν τῇ 20 Νοεμβρίου 1851.

3. Πρ. Ἀμεδαῖος, γεννηθεὶς τῇ 30 Μαΐου 1845.

4. Πρ. Μαρία Πία, γεννηθεῖσα τῇ 16 Ὀκτωβρίου 1847, ἐνυμφεύθη τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1862 τὸν βασιλέα τῆς Πορτογαλλίας Λουδοβίκου Α'.

## ΟΛΛΑΝΔΙΑ.

Γουλιέλμος Γ', βασιλεὺς τῶν Κάτω Χωρῶν, γεννηθεὶς τῇ 19 Φεβρουαρίου 1817, διεδέχθη τὸν πατέρα του βασιλέα Γουλιέλμον Β' τῇ 17 Μαρτίου 1849. Ἐνυμφεύθη τῇ 18 Ἰουνίου 1839 τὴν πρ. Σοφίαν, θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῆς Βυρτεμβέργης Γουλιέλμου Α', γεννηθεῖσαν τῇ 17 Ἰουνίου 1818.

Τέκνα· 1. Πρ. Γουλιέλμος, διάδοχος, γεννηθεὶς τῇ 4 Σεπτεμβρίου 1840.

2. Πρ. Ἀλέξανδρος, γεννηθεὶς τῇ 25 Αὐγούστου 1851.

## ΠΑΠΠΙΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ.

Πῖος Θ', γεννηθεὶς τῇ 13 Μαΐου 1792, ἐξελέχθη Πάππας τῇ 16 Ἰουνίου, καὶ ἐστέφθη τῇ 21 Ἰουνίου 1846.

## ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ.

Λουδοβίκος Α', βασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας, γεννηθεὶς τῇ 31 Ὀκτωβρίου 1838, διεδέχθη τῇ 11 Νοεμβρίου 1861 τὸν ἀδελφόν του βασιλέα

Πέτρον Ε'. Ἐνυμφεύθη τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1862 τὴν Μαρίαν Πίαν, θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας Βίκτωρος Ἐμμανουήλ Β', γεννηθεῖσαν τῇ 16 Ὀκτωβρίου 1847.

Τέκνα· 1. Πρ. Κάρολος, διάδοχος, γεννηθεὶς τῇ 28 Σεπτεμβρίου 1863.

2. Πρ. Ἀλφόνσος, γεννηθεὶς τῇ 31 Ἰουλίου 1865.

## ΠΡΩΣΣΙΑ.

Γουλιέλμος Α', βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας, γεννηθεὶς τῇ 28 Μαρτίου 1797, υἱὸς τοῦ βασιλέως Φριδερίκου Γουλιέλμου Γ'. Ἐγένετο ἀντιβασιλεὺς τῇ 9 Ὀκτωβρίου 1858· διεδέχθη ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν ἀδελφόν του βασιλέα Φριδερίκον Γουλιέλμον Δ' τῇ 2 Ἰανουαρίου 1861. Ἐνυμφεύθη τῇ 11 Ἰουνίου 1829 τὴν θυγατέρα τοῦ μεγάλου δουκὸς τῆς Σάξ-Βεῖμάρ Καρόλου Φριδερίκου Αὐγούστου, γεννηθεῖσαν τῇ 30 Σεπτεμβρίου 1811.

Τέκνα· 1. Πρ. Φριδερίκος Γουλιέλμος, διάδοχος, γεννηθεὶς τῇ 18 Ὀκτωβρίου 1831, ἐνυμφεύθη τῇ 25 Ἰανουαρίου 1858 τὴν πρ. Βικτωρίαν (θυγατέρα τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας Βικτωρίας Α') γεννηθεῖσαν τῇ 21 Νοεμβρίου 1840. — Τέκνα αὐτῶν· — 1. Φριδερίκος Γουλιέλμος, γεννηθεὶς τῇ 27 Ἰανουαρίου 1859. — 2. Πρ. Καρλόττα, γεννηθεῖσα τῇ 24 Ἰουλίου 1860. — 3. Πρ. Εὐφρόνια, γεννηθεὶς τῇ 14 Αὐγούστου 1862. — 4. Πρ. Βικτωρία, γεννηθεῖσα τῇ 12 Ἀπριλίου 1866. — 5. Πρ. Βολδεμάρ, γεννηθεὶς τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1868.

2. Πρ. Λουίζα, γεννηθεῖσα τῇ 3 Σεπτεμβρίου 1838, ἐνυμφεύθη τῇ 20 Σεπτεμβρίου 1856 τὸν μέγαν δούκα τῆς Βάδης Φριδερίκον.

## ΡΩΣΣΙΑ.

Ἀλέξανδρος Β', αυτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας, γεννηθεὶς τῇ 17/29 Ἀπριλίου 1818, διεδέχθη τῇ 18 Φεβρουαρίου (2 Μαρτίου) 1855 τὸν πατέρα του αυτοκράτορα Νικόλαον Α'. Ἐστέφθη τῇ 26 Αὐγούστου (7 Σεπτεμβρίου) 1856. Ἐνυμφεύθη τῇ 16/28 Ἀπριλίου 1841 τὴν θυγατέρα τοῦ μεγάλου δουκὸς τῆς Ἑσσης Λουδοβίκου Α', πρ. Μαρίαν, γεννηθεῖσαν τῇ 27 Ἰουλίου (8 Αὐγούστου) 1824.

1. Μέγας δούξ Ἀλέξανδρος, γεννηθεὶς τῇ 26 Φεβρουαρίου (10 Μαρτίου) 1845, κληρικός διάδοχος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του Νικολάου δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ὑπὸ ἡμερομηνίαν 12/24 Ἀπριλίου 1865, ἐνυμφεύθη τῇ 28 Ὀκτωβρίου (9 Νοεμβρίου) 1866 τὴν πρ. Δαγμάρ (ἀδελφὴν τοῦ βασιλέως ἡμῶν) μετονομασθεῖσαν Μαρίαν. — Υἱὸς αὐτῶν· — Μέγας δούξ Νικόλαος, γεννηθεὶς τῇ 6/18 Μαΐου 1868.

2. Μέγας δούξ Βλαδίμηρος, γεννηθείς τῇ 10/22 Ἀπριλίου 1847.
3. Μέγας δούξ Ἀλέξιος, γεννηθείς τῇ 2/14 Ἰανουαρίου 1850.
4. Μεγάλη δούκισσα Μαρία, γεννηθεῖσα τῇ 5/17 Ὀκτωβρίου 1853.
5. Μέγας δούξ Σέργιος, γεννηθείς τῇ 29 Ἀπριλίου (11 Μαΐου) 1857.
6. Μέγας δούξ Παῦλος, γεννηθείς τῇ 21 Σεπτεμβρίου (3 Ὀκτωβρίου) 1860.

ΣΑΞΩΝΙΑ.

Ἰωάννης, βασιλεὺς τῆς Σαξωνίας, γεννηθείς τῇ 12 Δεκεμβρίου 1801, διεδέχθη τὸν ἀδελφόν του βασιλέα Φριδερικόν Αὐγούστον Β' τῇ 9 Αὐγούστου 1854. Ἐνυμφεύθη τῇ 21 Νοεμβρίου 1822 τὴν πρ. Ἀμαλίαν, γεννηθεῖσαν τῇ 13 Νοεμβρίου 1801, συγατέρα τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Μαξιμιλιανοῦ.

Τέκνα· 1. Πρ. Ἀλβέρτος, διάδοχος, γεννηθείς τῇ 23 Ἀπριλίου 1828. Ἐνυμφεύθη τῇ 18 Ἰουνίου 1853 τὴν πρ. Κορολίαν, γεννηθεῖσαν τῇ 5 Αὐγούστου 1833, συγατέρα τοῦ πρ. Γουστάβου Βάζα.

2. Πρ. Ἐλισάβετ, γεννηθεῖσα τῇ 4 Φεβρουαρίου 1830, ἐνυμφεύθη τῇ 22 Ἀπριλίου 1850 τὸν πρ. τῆς Σαρδηνίας Φερδινάνδον, δούκα τῆς Γενούης. Ἐχώρησε τῇ 10 Φεβρουαρίου 1855.

3. Πρ. Γεώργιος, γεννηθείς τῇ 8 Αὐγούστου 1832, ἐνυμφεύθη τῇ 11 Μαΐου 1859 τὴν πρ. Μαρίαν Ἄνναν, γεννηθεῖσαν τῇ 21 Ἰουλίου 1843, συγατέρα τῆς βασιλίσσης τῆς Πορτογαλλίας Μαρίας Β'. — Τέκνα αὐτῶν· — 1. Πρ. Ματθίλδη, γεννηθεῖσα τῇ 19 Μαρτίου 1863.

2. Πρ. Μαρία, γεννηθεῖσα τῇ 13 Μαΐου 1867.

3. Ἰωάννης, γεννηθείς τῇ 11 Ἰουλίου 1869.

ΣΟΥΗΔΙΑ ΚΑΙ ΝΟΡΒΕΓΙΑ.

Κάρολος ΙΕ', βασιλεὺς τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας, γεννηθείς τῇ 3 Μαΐου 1826, διεδέχθη τὸν πατέρα του βασιλέα Ὁσκάρ Α' τῇ 8 Ἰουλίου 1859, καὶ ἐστέφθη τῇ 3 Μαΐου 1860. Ἐνυμφεύθη τῇ 19 Ἰουνίου 1850 τὴν πρ. Λουίζαν, γεννηθεῖσαν τῇ 5 Αὐγούστου 1828, συγατέρα τοῦ πρ. τῶν Κάτω Χωρῶν Φριδερικου.

Θυγάτηρ· 1. Πρ. Λουίζα, γεννηθεῖσα τῇ 31 Ὀκτωβρίου 1851.

ΤΟΥΡΚΙΑ.

Ἀβδούλ Ἀζίζ, Σουλτάνος, γεννηθείς τῇ 8 Φεβρουαρίου 1830. Ἡγεμὼν 32<sup>ος</sup> ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ Ὄσμᾶν καὶ 29 ἀπὸ ἀλώσεως Κωνσταντινουπόλεως. Διεδέχθη τῇ 25 Ἰουλίου 1861 τὸν ἀδελφόν του Σουλτάνον Ἀβδούλ Μεδζίτ.

Ἄνεψιός αὐτοῦ· Μουράτ ἐφέντης, ὁ πρεσβύτετος τῶν υἱῶν τοῦ Σουλτάνου Ἀβδούλ Μεδζίτ, διάδοχος, γεννηθείς τῇ 21 Σεπτεμβρίου 1840.

ΥΠΟΤΕΛΕΙΣ ΗΓΕΜΟΝΕΣ ΕΝ ΤΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ  
ΤΟΥΡΚΙΑΙ.

ΒΛΑΧΙΑ ΚΑΙ ΜΟΛΔΑΒΙΑ.

Κάρολος Α', γεννηθείς τῇ 20 Ἀπριλίου 1839, δευτερόκος υἱὸς τοῦ Πρ. Χοχενζόλερν πρώτου ἐξαδέλφου τοῦ Βασιλέως τῆς Πρωσίας· ἐξελέχθη ἡγεμονεὺς Πρίγκηψ τὴν 20 Μαρτίου 1866.

ΣΕΡΒΙΑ.

Μιλόσλος Ὀβρένοβιτς Δ', γεννηθείς τῇ 10/20 Αὐγούστου 1854 εἰς Ἰάσιον, διεδέχθη τῇ 2 Ἰουλίου 1868 (ἐκλεχθεὶς παρὰ τῆς ἐν Βελιγραδίου συγκροτηθείσης Ἐθνικῆς Συνελεύσεως) τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν Μιχαήλ Γ', δολοφονηθέντα ἐν Βελιγραδίῳ τῇ 10 Ἰουνίου 1868.

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΝ.

Νικόλαος Α' Πέτροβιτς, γεννηθείς τῇ 1840, ἀνηγορεύθη ἡγεμὼν τοῦ Μαυροβουνίου τῇ 14 Αὐγούστου 1860. διαδεχθεὶς τὸν πρ. Δανιήλ Α'. Ἐνυμφεύθη τῇ 8 Νοεμβρίου 1860 τὴν πρ. Μιλήνην, συγατέρα τοῦ γεροσιαστοῦ Πέτρου Βούκοτιτς.

ὅποῖαν τὸ ἔτος ὠνομάσθη Γρηγοριανόν. Ἡ διόρθωσις αὕτη συνίσταται εἰς τὰ ἐξῆς,

Διὰ τῆς προσδήκης τῶν πέντε ὥρῶν καὶ τεσσαράκοντα ἐννέα λεπτῶν δὲν συνεπληροῦντο αἱ 24 ὥραι τῆς εἰς τὸ βίσεκτον ἔτος προσδετομένης ἡμέρας, καὶ διὰ τοῦτο ἐπρόσθετον ἑνδεκα λεπτὰ πρὸς συμπλήρωσιν. Τὰ λεπτὰ ταῦτα, ἀπὸ τῆν ἐποχὴν τῆς πρώτης διορθώσεως μέχρι τῆς δευτέρας, ἀπετέλουν δέκα ἡμέρας, τὰς ὁποίας ἀφῆρεσαν ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριον. Ἐκ τούτου προῆλθεν ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο χρονολογίῶν (καλενδαρίων). Ἄλλ' ἡ Ἀνατολικὴ ἐκκλησία δὲν παρεδέχθη τὸ Γρηγοριανὸν καὶ ἐξακολοῦθει πάντοτε κατὰ τὸ Ἰουλιανόν. Τὸ αὐτὸ ὑπάρχει ἐν ἰσχύϊ καὶ ἐν Ῥωσίᾳ, ἐν ᾧ ὅλα σχεδὸν τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης ἀκολουθοῦν τὸ Γρηγοριανὸν χρονολόγιον.

A. AINIAN.

Περὶ τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου χριστιανικοῦ ἔτους.

Πολλοὶ ἴσως ἀγνοοῦσι μέχρι τῆς σήμερον τὴν αἰτίαν τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τοῦ νέου καὶ παλαιοῦ χριστιανικοῦ ἔτους, ὃν τὸ μὲν νέον εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν, τὸ δὲ εἰς τὴν Ἀνατολικήν. Νομίζομεν λοιπὸν ὠφέλιμον νὰ δώσωμεν τὰς ἐξῆς πληροφορίας,

Τὴν ἐπικρατοῦσαν εἰς τὰ χρονολόγια ἀνωμαλίαν ἐδιόρθωσαν ἐπὶ Ἰουλίῳ Καίσαρος, κανονισθέντος τοῦ ἔτους εἰς τριακοσίας ἐξήκοντα πέντε ἡμέρας. Ἐπειδὴ δὲ ἐπερίσσειον πέντε ὥραι καὶ τεσσαράκοντα ἐννέα λεπτὰ, ἀνὰ πᾶν τέταρτον ἔτος ἐπρόσθετον μίαν ἡμέραν· καὶ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ὠνομάζετο Βίσεκτον ἀπὸ τῆν προσδετομένην ἡμέραν, ἥτις ὠνομάζετο καὶ αὐτὴ βισέκτη (bissexta), ὡς ἐκ τῆς ἐποχῆς, κατ' ἣν συνέπιπτε νὰ προστίθῃται, Τὸ βίσεκτον λοιπὸν ἔτος εἶναι κατὰ μίαν ἡμέραν μεγαλύτερον τῶν λοιπῶν ἐτῶν, ἥτοι ἔχει ἡμέρας τριακοσίας ἐξήκοντα ἕξ.

Τὸ ἔτος τοῦτο, ὠνομασθέν Ἰουλιανόν, παρεδέχθησαν καὶ οἱ αὐτοκράτορες τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐν γένει ἅπανα ἡ χριστιανικὴ πατριεὶα, ἕως οὗ ὁ Πάπας Ῥώμης Γρηγόριος ὁ Π', κατὰ τὸ 1582 ἔτος, ἐπέφερε νέαν διόρθωσιν, διὰ τὴν

## ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΑ.

Τῷ ἐκδότῃ τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου.

Τὰ μετεωρολογικὰ προγνωστικὰ προστρέβουσι μῶμον εἰς τὴν ἐπιστήμην, ἐπομένως καλῶς ἐπράξατε νὰ μὴ τὰ καταχωρίζητε εἰς τὸ Ἑθνικὸν Ἡμερολόγιον. Πρὸ πολλοῦ χρόνου ἤδη τὰ ἀπέβαλον καὶ τὰ δημοτικώτερα ἡμερολόγια τῆς Ἀγγλίας. Ἴνα πεισθῇ δέ τις κατὰ πόσον τὰ προγνωστικὰ ταῦτα εἶναι ἀνυπόστατα ἀρκεῖ μόνον νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι ἐκάστη χώρα ἔχει ἰδιάζουσαν μετεωρολογίαν λίαν διάφορον τῆς τῶν ἄλλων χωρῶν καὶ ὅτι, ἐὰν ἦναι ἀδύνατον νὰ προῖδῃ τις περὶ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς καταστάσεως περιορισμένου τινὸς ὀρίζοντος πόσω μᾶλλον νὰ ἐξάξῃ γενικὸν προγνωστικὸν περὶ ἀπάσης τῆς ὑψηλίου.

Σᾶς προτρέπω λοιπὸν ἐν ὀνόματι τοῦ κοινοῦ νοῦς καὶ τῆς ἐπιστήμης νὰ ἐπιμείνητε εἰς τὴν δικαίαν καὶ εὐλογον ἀπόκλεισιν τοιούτων ψευδολογιῶν.

Χαίρετε,

**MILAMINE**

(BABINET).

μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Γαλλίας.

Ἐν Παρισίοις, 30 Ἰουνίου 1862.

## ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΑ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ.

Ἐκ τῆς ἐν Ναυπλίῳ ἐκδιδομένης «Γεωργικῆς Ἐφημερίδος» ἐραυζόμενα τὰ ἀκόλουθα προγνωστικὰ ἐκ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν.

«Καλὸν εἶναι τόσον ὁ γεωργός, ὁ ναύτης, ὁ σταφιδοκτημὼν, ὁ κτηματίας, ὡς καὶ πᾶς πολίτης νὰ γινώσκῃ κατὰ πᾶσαν περίστασιν τὴν μέλλουσαν ἀτμοσφαιρικὴν κατάστασιν καὶ μεταβολήν, ὅπως ἐν πάσῃ περιπτώσει λαμβάνῃ τὰ κατάλληλα προφυλακτικὰ μέτρα καὶ ρυθμίξῃ τὰς ἐνεργείας του. Ἡ ἐπιστήμη μᾶς ἐχορήγησε τὸ βαρόμετρον, θερμομέτρον, ὑγρόμετρον κλπ. ὅπως μᾶς δεικνύουσι τὰς ἀτμοσφαιρικὰς καταστάσεις. Ἀλλὰ τὰ μέσα ταῦτα δὲν εἶναι εἰς πάντα γνωστὰ καὶ ἐν χρήσει, καὶ ἐκτὸς τούτου ταῦτα δὲν ἐπαρκοῦσι διὰ τὴν πρόγνωσιν τοῦ καιροῦ· διὰ ταῦτα δελομεν δώσει γενικὰς σημειώσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων πάντες ἐν γένει οἱ ἀγρονόμοι συμφωνοῦσιν ὡς πρὸς τὴν ἀτμοσφαιρικὴν μεταβολήν. Αἱ σημειώσεις αὗται περιστρέφονται ἐπὶ τῶν παρατηρήσεων τοῦ ἡλίου, τῆς σελήνης, τῶν ἀστέρων, τῆς ἀτμοσφαίρας, τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων.

»Α'. Ὁ ἥλιος. Ὄταν ὁ ἥλιος ἀνατέλλῃ ὠχρὸς καὶ μένῃ ἐρυθρὸς, ὁ δὲ δίσκος του φαίνεται μεγαλείτερος, ὅταν κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ὁ πρὸς βορρᾶν οὐρανὸς διατηρῆ χροῖμα κοκκινωπὸν (αἷματος), ὅταν ὁ ἥλιος διαμένη ὠχρὸς ἔχων ἓνα ἢ πλείους κύκλους σκοτεινοὺς, ὅταν ἔχη ἐντὸς τοῦ δίσκου του ἐρυθρὰς γραμμὰς καὶ ὁ δίσκος του φαίνεται κοίλος, τότε τὰ σημεῖα ταῦτα προμηνύουσιν ἔλθουσιν ἀνέμων. Ὄταν δὲ ὁ ἥλιος φαίνεται διηρημένος, σημαίνει τρίκυμία. Ὄταν ὁ ἥλιος φαίνεται σκοτεινὸς καὶ ὡς βεβρηγμένος, ὅταν ἀνατέλλῃ ἐρυθρὸς καὶ μετὰ ταινίας μελανὰς μεμιγμένας μετὰ τῶν ἀκτίνων του, ὅταν περικυκλοῦται ὑπὸ ἐρυθροῦ νέφους, πρὸς μεσημβρίαν εὐρίσκομένου, τότε σημαίνει μέλλουσαν βροχὴν. Ὄταν ἀνατέλλῃ καθαρὸς, ὁ δὲ οὐρανὸς καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἦναι καθαρὸς, τότε σημαίνει καλοκαιρίαν.

»Β'. Ἡ σελήνη. Αὕτη προμηνύει ἀνεμον, ὅταν ὁ δίσκος αὐτῆς ἦναι πολὺ μέγας, ἐρυθρὸς, τὰ δὲ ἔπακρα τῶν κεράτων τῆς ἡμισελήνου φαίνονται πολὺ ὀξέα καὶ μελανοῦ χρώματος, καθ' ὅσον καὶ ὅταν αὕτη περικυκλοῦται ὑπὸ κύκλου καθαρῶ καὶ κοκκινωποῦ. Ἐὰν δὲ ὁ κύκλος οὗτος ἦναι διπλοῦς, ἢ φαίνεται διακεκομμένος, σημαίνει μελλούσας τρικυμίας. Συνήθως κατὰ τὴν νέαν σελήνην ἀλλάζουσιν οἱ ἀνεμοί. Ὄταν ὁ δίσκος τῆς σελήνης ἦναι ὠχρὸς καὶ τὰ ἄκρα τῶν κεράτων δὲν ἔχωσι τὴν συνήθη ὀξύτητα, τότε προμηνύεται βροχὴ. Ὄταν ὁ κύκλος τῆς σελήνης συνοδεύεται μετὰ νότιον ἀνεμον, προμηνύει βροχὴν διὰ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν. Ὄταν πνέῃ νότιος ἀνεμος καὶ ἡ νέα σελήνη δὲν φαίνεται παρὰ μόνον τὴν τετάρτην νύκτα, σημαίνει πολλὴν βροχὴν καθ' ὅλον τὸν μῆνα. Ὄταν αἱ ρυτίδες αὐτῆς φαί-

νῶνται εὐκρινῶς, καὶ κατὰ τὴν πανσέληνον περικυκλοῦται ὑπὸ λαμπροῦ κύκλου, σημαίνει καλοκαιρίαν. Ἐὰν δὲ τὰ κέρατά της ἦναι ὀξέα καὶ καθαρὰ κατὰ τὴν τετάρτην αὐτῆς ἡμέραν, προμηνύεται καλὸς ἀνεμος μέχρι τῆς πανσελήνου. Ἐὰν ὁ δίσκος της μετὰ τὴν τρίτην ἡμέραν τῆς νέας σελήνης ἦναι λαμπρὸς ὡς καὶ πρὸ τῆς πανσελήνου, σημαίνει καλοκαιρίαν.

»Γ'. Οἱ Ἀστέρες. Ὄταν οὗτοι φαίνονται μελανοὶ καὶ ὠχροὶ καὶ μόλις ἀκτινοβολῶσιν, ἢ ἦναι περικυκλομένοι ὑπὸ τινος κύκλου, προμηνύεται πάντοτε βροχὴ. Ὄταν κατὰ τὸ πέραν πνέῃ ἀνατολικὸς ἀνεμος καὶ οὗτοι φαίνονται μεγαλείτεροι τοῦ συνήθους, τότε ἡ βροχὴ δὲν εἶναι μακράν. Ὄταν δὲ φαίνεται πληθὺς ἀστέρων λαμπρῶν ἀκτινοβολούντων, σημαίνει καλοκαιρίαν.

»Δ'. Ἡ Ἀτμοσφαῖρα. Αἱ νεφέλαι προμηνύουσι βροχὴν ὅταν συνάζωνται καὶ ἐπισωρεύονται ἐπὶ βράχων ἢ ὄρεων καὶ στιβάζονται ἢ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης ἐρχόμεναι ἀπὸ μεσημβρίαν, ἢ ἀλλάζωσι συνεχῶς διεύθυνσιν. Ὄταν πρὸς τὸ ἑσπέρας ὑπάρχη πληθὺς νεφελῶν πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν μέρος τοῦ ὀρίζοντος, ὅταν αὗται ἦναι μελαναὶ καὶ ἔρχονται ἐξ ἀνατολῶν, προμηνύουσι βροχὴν κατὰ τὴν νύκτα. Ἐὰν δ' ἔρχονται ἐκ δυσμῶν, ἡ βροχὴ δελεῖ ἀκολουθήσει τὴν ἐπομένην ἡμέραν.

Ἐὰν αἱ νεφέλαι ὁμοιάζωσι μετὰ τεμάχια μαλλίου ἢ βαμβακίου, προμηνύουσι βροχὴν μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας. Ὄταν αὗται περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου φαίνονται κεχρυσωμένοι, ἢ μικραὶ τινες φαίνονται καταβαίνουσαι καὶ προχωροῦσαι κατὰ τοῦ ἀνέμου, φανερόνους πάντοτε καλοκαιρίαν.

Ἐὰν αἱ ὑπάρχουσαι ὀμίχλαι διασκεδάζονται ἢ καταβαίνουσι πρὸς τὴν γῆν ὀλίγον μετὰ τὴν βροχὴν, καὶ ἐὰν μετὰ τὴν δύσιν ἢ ανατολήν τοῦ ἡλίου ἀνυψοῦται ἐκ τῶν ὑδάτων ἢ λειμώνων λευκὴ ὀμίχλη, τότε προμηνύεται καλοκαιρία διὰ τὴν ἐπομένην ἡμέραν.

Ἡ συγκέντρωσις τῆς ὑγρασίας ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τῶν ὑέλων τῶν παραθύρων φανερόντι καλοκαιρίαν κατὰ τὴν ἰδίαν ἡμέραν.

Ὅταν ὁ καιρὸς κλίνη πρὸς τὰς τρικυμίας καὶ καταιγίδας, τότε πνέουσιν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ διάφοροι ἄνεμοι ἀντιθέτως μεταξὺ τῶν, καὶ αἱ νεφέλαι κινοῦνται κατὰ διαφοροὺς διευθύνσεις, ἢ κατὰ διεύθυνσιν ἀντίθετον τῆς ὑπὸ τοῦ ἀνεμοδείκτου δεικνυομένης.

»Ε'. Τὰ φυτὰ. Ὑπάρχουσι τινὰ φυτὰ εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ κήπους, τὰ ὁποῖα, ὅταν πλησιάζῃ βροχὴ, κλείουσι τὰ ἄνθη τῶν τοιαῦτα εἶναι ἢ περιπλοκὴ, ἢ ἀλουή, τὸ χρυσάνθεμον καὶ πολλὰ ἄλλα, ἢ δὲ ἀλουή καλεῖται βαρόμετρον τοῦ πτωχοῦ.

»ΣΤ'. Τὰ ζῶα. Ὁ ἀήρ διαπερᾷ ὅλον τὸ σῶμα τῶν πτηνῶν, διὰ τοῦτο δὲν εἶναι παράδοξον ἐὰν ταῦτα φαίνονται ἐπαισθητότερα τῶν λοιπῶν ζῶων εἰς τὰς ἐπιρρείας καὶ ἀλλαγὰς τῆς ἀτμοσφαίρας. Ταῦτα παρατηροῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ναῦται καὶ οἱ κληρονομοί. Ὅταν λοιπὸν τὰ φίλυδρα πτηνὰ συναῖροζονται κατὰ τὴν πρωΐαν ἐπὶ τοῦ παραλλίου καὶ τέρπωνται, ὅταν οἱ γλάροι καὶ αἱ νήσσαι (ἀγριοπάπαι) ἦναι ἀνήσυχτοι καὶ φωνάζουσιν, ὅταν οἱ κόρακες βίπτωνται ὀρμητικῶς εἰς τὸν ἀέρα ἢ ἀναπε-

τῶσι καὶ τέρπωνται ἐπὶ τοῦ παραλλίου, προμηνύουσιν ἀνέμους. Ὅταν οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης καὶ τῶν λοιπῶν ὑδάτων ἀναπηδῶσι συνεχῶς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος, τότε εἶναι σημεῖον τρικυμίας. Ὅταν ἡ ἀλκυὼν (θαλασσοπούλι) ἐπιστρέφῃ εἰς τὴν θαλάσσαν διαρκοῦντος εἰσέτι τοῦ ἀνέμου, ὅταν τὰ πτηνὰ κελαδῶσι κατὰ τὸ σύνηδες, καὶ οἱ δελφῖνες παίζουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἐν καιρῷ τρικυμίας, τότε εἶναι σημεῖον γαλήνης καὶ καλοκαιρίας. Ὅταν δὲ τὰ πτηνὰ τῆς γῆς καὶ μάλιστα αἱ χῆνες, νήσσαι (πάπαι) ἐμβαίνουσιν εἰς τὸ ὕδωρ καὶ κάμωσι μεγάλας κινήσεις καὶ φωνασκίας, ὅταν τὰ πτηνὰ τῆς θαλάσσης ἀφίνωσι ταύτην καὶ ἔρχονται εἰς τὴν ξηρὰν, ὅταν οἱ κόρακες καὶ κορῶναι συναῖροζονται καὶ διασκεδάζονται (χάνονται) ἀμέσως, ὅταν αἱ χελιδόνες πετῶσι προσεγγίζουσαι τὴν ἐπιφανείαν τοῦ ὕδατος, ὅταν αἱ περιστερὰι μένωσιν εἰς τὰς φωλεὰς τῶν, ὅταν αἱ ὄρνιθες καὶ πέρδικες κυλίονται ἐντὸς τῆς ἄμμου διασείουσαι τὰ πτερά τῶν, ὅταν ὁ κορυδαλὸς καὶ ὁ σπουργίτης φωνάζωσι πολὺ πρῶτ', ὅταν οἱ βόες ἀνοίγωσι τοὺς ῥῶτωνάς τῶν καὶ βλέπωσι πρὸς μεσημβρίαν ἢ πλαγιάζωσι καὶ γλύφονται, ὅταν τὰ πρόβατα περῶσι καὶ κτυπῶνται μεταξὺ τῶν, ὅταν οἱ αἴλουροι (γάτοι) καθαρίζωσι τὸ πρόσωπόν τῶν καὶ τὰ αὐτῶν, ὅταν οἱ κύνες ξύωσι μετ' ὀρμῆς τὴν γῆν, ὅταν οἱ ποντικοὶ κάμωσι πλειότεραν ἀπὸ τὸ σύνηδες ταραχὴν, ὅταν οἱ βάτραχοι κοάζωσιν ἐντὸς τῶν χανδάκων, ὅταν οἱ σκόληκες τῆς γῆς ἐξέρχονται ἀφ' ὀνόως, ὅταν αἱ μυῖαι εἶναι βαρύτεραι καὶ ὀλιγώτεραι, ὅταν οἱ μύρμηκες ἐπιστρέφωσι ταχέως εἰς τὴν κατοικίαν τῶν, τότε προμηνύεται πάντοτε βροχὴ. Ὅταν



ὁ κίρκης, τὸ μικρὸν γεράκιον (κιρκηνέζι) φωνάζη πε-  
τῶν, ὅταν αἱ χελιδόνες πετῶσι πολλὰ ὑψηλὰ, ὅταν αἱ  
δικοκτοῦραι φωνάζωσιν ἀργὰ, ὅταν ὁ ἐρυθρόστηθος ἀνυ-  
ψοῦται εἰς τὸν ἀέρα καὶ κελαδῆ, ὅταν αἱ ἀράχλαι φαί-  
νονται εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἐπὶ τῶν φυτῶν κλώσωσιν ἡσύχως  
καὶ παρεκτείνωσι τὰ ὑφάσματά των, τότε εἶναι σημεῖον  
καλοκαιρίας.»

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ. <sup>(α)</sup>

Τὰ κατὰ τὸ 1821 ἔτος.

- 22 Φεβρουαρίου. Ἐλευσις Ἀλεξ. Ὑψηλάντου ἐν Ἰασίῳ καὶ συγκρότησις  
Ἑλληνικοῦ στρατοπέδου καὶ κήρυξις τῆς ἐπαναστά-  
σεως.
- 8 Μαρτίου. Σύστασις καὶ ὀρκωμοσία τοῦ Ἱεροῦ Λόγου ἐν Φωξάνῃ  
τῆς Μολδαβίας.
- 25 » Ἐκρηξις τῆς ἐπαναστάσεως ἐν Πελοποννήσῳ, διὰ τῆς  
ὑψώσεως τῆς ἑλλην. σημαίας ἐν ἀγίᾳ Λαύρα τῶν  
Καλαβρύτων ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Γερμανοῦ.
- 27 » Μάχη ἐν Ἀγίῳ Ἀθανασίῳ τῆς Γόρτυνος ὑπὸ Θ. Κολο-  
κοτρώνη. — Πολιορκία τοῦ φρουρίου Σαλώνων ὑπὸ  
Πανουργιά.
- 31 » Σύλληψις καὶ βυθισμὸς τουρκικῶν πλοίων παρὰ τὴν  
Σμύρνην ὑπὸ Ν. Ἀποστόλη.
- 3 Ἀπριλίου. Μάχη ἐν τῇ Ἀγίᾳ Παρασκευῇ τῶν Πατρῶν καὶ νίκη  
Ἑλλήνων.
- 6 » Ἀλωσις τοῦ φρουρίου Λεβαδείας ὑπὸ τοῦ Ἀθανασίου  
Διάκου.
- 10 » Μαρτυρικὸς θάνατος τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου. —  
Ἀλωσις τοῦ φρουρίου τῶν Σαλώνων.
- 12 » Μάχη ἐν Λεβιδίῳ· λαμπρὰ τῶν Ἑλλήνων νίκη καὶ θά-  
νατος τοῦ Ἀναγ. Στριφτόμπολα.

(α) Ἐξεθόθη κατὰ πρῶτον ἐν τῷ Ἀττικῷ, Ἡμερολόγιῳ τοῦ Δ. Α. Μαυρομαμάτου  
ἐν ἔτει 1870.

- 19 Ἀπριλίου. Μάχη ἐν Γαλαζίῳ τοῦ Ἀθ. Καρπενησιώτου κατὰ τοῦ πασᾶ τῆς Ἰβραλίας· ἀποχώρησις τῶν Ἑλλήνων μετὰ 15 ὥρων ἀγῶνα.
- 23 » Ἡ παρά τὰς Θερμοπούλας μάχη· ἦττα τῶν Ἑλλήνων· θάνατος τοῦ ἐπισκόπου Σαλώνων Ἡσαΐα.
- 23 » Ἡρωϊκὸς καὶ μαρτυρικὸς θάνατος τοῦ Ἀθανασίου Διάκου.
- 28 » Ὑψώσεις τῆς ἑλληνικῆς σημαίας ἐν τῇ Ἀττικῇ ὑπὸ Μελετίου Βασιλείου καὶ πολιορκία τῆς ἀκροπόλεως.
- 7 Μαΐου. Ἐπανάστασις ἐν Εὐβοίᾳ.
- 8 » Ἡ ἐν Γραβιᾷ μάχη· ἥρωϊκὴ ἀντίστασις ἑκατὸν Ἑλλήνων κατὰ 6000 Τούρκων· ἥρωϊσμός Ὀδυσσεύς Ἀνδρούτσου.
- 9 » Ἀφίξις εἰς Γλαρέντζαν τακτικοῦ σώματος 350 Ἐπτανησιῶν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Εὐαγγ. Πανᾶ.
- 15 » Μάχη ἐν Βαλτετζίῳ· περιφανὴς νίκη τῶν Ἑλλήνων, ὑπὸ τοὺς Θ. Κολοκοτρώνην, Κυρ. Μαυρομηγάλην, Πλαπούταν κλπ.
- 16 » Ἐπανάστ. ἐν Μακεδονίᾳ ὑπὸ Ἐμ. Παπᾶ, Χάψα, Δουμπιώτου καὶ Κασσανδρέως.
- 23 » Ἐτέρα νίκη Ἑλλήνων ἐν Δολιανοῖς καὶ Βαλτετζίῳ.
- 27 » Πυρπόλησις ἐν Ἐρισσῷ τουρκικοῦ δικρότου ὑπὸ Δ. Παπανικολῆ, καὶ ἔντρομος φυγὴ τοῦ τουρκικοῦ στόλου.
- 3 Ἰουνίου. Σφαγαὶ χριστιανῶν ὑπὸ Τούρκων ἐν Σμύρνῃ.
- 4 » Σφαγὴ καὶ καταστροφὴ τῶν Κυθωνιῶν διάσωσις τῶν κατοίκων διὰ τῶν λέμβων τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου.
- 7 » Μάχη ἐν Δραγατσανίῳ, καταστροφὴ τοῦ Ἱεροῦ λόχου. — Ἀφίξις Δ. Ὑψηλάντου ἐκ Τεργέστης εἰς Ὑδραν.
- 16 » Ἐπανάστασις Σφακιανῶν κλ. ἐν Κρήτῃ καὶ ἐκστρατεία κατὰ Χανίων καὶ Ρεθύμνης.
- 17 » Μάχη ἐν Σκουλενίῳ Κρήτης 400 Ἑλλήνων κατὰ 6000 Τούρκων. — Σφαγὴ χριστιανῶν ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης. — Νίκη τῶν Ἑλλήνων ἐν τῷ Μακρονόρει ὑπὸ τὸν Γῶγον καὶ Ἰσκον.
- 24 » Ἡ περὶ τὸ Λάλα μάχη· περιφανὴς νίκη τῶν Πελοποννησιῶν καὶ Ἐπτανησιῶν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ν. Πλαπούτα, Γ. Σισήνη, Δ. Μεταξᾶ καὶ Ε. Πανᾶ· οἱ φοβεροὶ Λαλαῖοι ἠττηθέντες καταφεύγουσιν εἰς τὸ φρούριον τῶν Πατρῶν.

- 5 Ἰουλίου. Μάχη καὶ φυγὴ τῶν Τούρκων ἐκ Σφακιῶν. — Καταστροφὴ τῶν ἐν Σάμῳ ἀποβιβαζομένων Τούρκων.
- 8 » Πυρπόλησις τουρκ. πλοίων παρὰ τὴν Σάμον· ἀναχώρησις τοῦ τουρκ. στόλου.
- 9 » Σφαγὴ χριστιανῶν ἐν Κύπρῳ.
- 15 » Μάχη ἐν Πέτρα καὶ φυγὴ Τούρκων (Γῶγος).
- 20 » Εἴσοδος Ὀμέρ πασᾶ εἰς Ἀθήνας· λύσις τῆς πολιορκίας.
- 21 » Σύστασις κατὰ πρῶτον τακτικοῦ σώματος ὑπὸ τοῦ Α. Ὑψηλάντου.
- 23 » Ἄλωσις Μονεμβασίας ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.
- 1 Αὐγούστου. Μάχη κατὰ τὸ Γηροκομεῖον Πατρῶν· καταδίωξις τῶν Τούρκων ὑπὸ τοῦ Θ. Γρίβα καὶ Π. Καρατζᾶ.
- 7 » Ἄλωσις Νεοκάστρου ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀρχηγούντος τοῦ Α. Πονηροπούλου.
- 8 » Παράδοσις Μεθώνης ὑπὸ τῶν Τούρκων.
- 26 » Μάχη ἐν Βασιλικοῖς· νίκη τῶν Ἑλλήνων λαβόντων 18 σημαίας ὑπὸ τοὺς Ὀδυσσεά, Διοβουνιώτην, Πανουργιᾶ καὶ Καλύβαν.
- 8 Σεπτεμβρίου. Μάχη ἐν Σέκῳ τῆς Βλαχίας· ἥρωϊκὸς θάνατος Γ. Ὀλυμπίου, ὃς θέσας πῦρ ἐν τῇ πυριταποθήκῃ ἀνατινάσσεται εἰς τὸν ἀέρα μετὰ 2000 πολεμιῶν.
- 9 » Ἀφίξις τουρκικοῦ στόλου ἐν Πάτραις, καὶ διάλυσις τῶν ἐκεῖ ἑλλ. δυνάμεων.
- 20 » Πυρπόλησις Γαλαξειδίου ὑπὸ τοῦ τουρκικοῦ στόλου.
- 24 » Ἄλωσις τῆς Τριπόλεως, σφαγὴ καὶ ἀπώλεια 10,000 Ὀθωμανῶν κλ.
- 21 Ὀκτωβρίου. Εἴσοδος εἰς Πάτρας τῶν περίεξ Ἑλλήνων. Ἀποκλεισμός τῶν ἐν τῷ φρουρίῳ Τούρκων.
- 30 » Ἐκστρατεία Ἀβδουλαβούδ-πασᾶ· ἄλωσις καὶ καταστροφὴ τῆς Κασσάνδρας.
- 4 Νοεμβρίου. Συμπλοκὴ ἐν Χαλανδρίῳ τῆς Ἀττικῆς· φυγὴ τῶν Τούρκων· αἰχμαλωσία καὶ θάνατος Α. Λέκα.
- 14 Δεκεμβρίου. Ἀτυχής κατὰ Ναυπλίου ἔφοδος φιλελλήνων, καὶ τινῶν ἀτάκτων.
- 15 » Ὑποταγὴ Ἁγίου Ὄρους.
- 20 » Συγκρότησις τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ συνελεύσεως καὶ θέσις ἐθνικῆς σημαίας ἐκ κυανῶν καὶ λευκῶν ταινιῶν.
- 24 » Συμπλοκὴ πρὸ τῶν Χανίων καὶ Ρεθύμνης· ἦττα τῶν Τούρκων.

Τὰ κατα τὸ 1822.

- 12 Ἰανουαρίου. Μάχη περὶ τὰ Στοῦρα· ἀποκλεισμός τῶν Τούρκων· ὁ Ἡλ. Μαυρομιχάλης κλεισθεὶς ἐν Κοκκινόμυλῳ ἀντέστη κατὰ τῶν ἀπειραρίσμων ἐχθρῶν, εἶτα ἐπιχειρήσας νὰ διασχίσῃ ξιφίρης τὰ στήθη αὐτῶν, ἀλλ' ἀποτυχῶν, ἐνέπηξεν ὁ ἕδιος τὸ ξιφος εἰς τὸ στήθος του καὶ ἀπέθανεν ἥρωϊκῶς.
- 14 » Παράδοσις τῆς Ἀκροκορίνθου· εἴσοδος ἐν αὐτῇ τοῦ ὑπὸ Βαλέτταν τακτικοῦ.
- 20 » Μάχη ἐν Νεοκάστρῳ, οἱ Φιλέλληνες ὑπὸ τὸν Νορμάνον ἀριστεύουσιν· ἀποτυχία καὶ ἀναχώρησις τοῦ τουρκικοῦ στόλου.
- 30 » Ἄφιξις ἑλληνικοῦ στόλου εἰς Πάτρας ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν Α. Μιαούλη· ναυμαχία ἐκ τοῦ συστάδην, ὑποχώρησις τοῦ τουρκικοῦ καὶ καταφυγὴ εἰς Ζάκυνθον.
- 2 Μαρτίου. Μάχη ἐν Γηροκομείῳ Πατρῶν, καταδίωξις τῶν Τούρκων ὑπὸ τοῦ Ζαΐμη, Γενναίου καὶ Πλαπούτα.
- 9 » Μάχη περὶ τὰς Πάτρας κατὰ 8000 Τούρκων· ἦττα Ἑλλήνων καὶ μετατροπὴ αὐτῆς εἰς νίκην διὰ τῆς ἐγκαίρου ἐλευσεως τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη.
- 10 » Ἀποβίβασις ἐν Χίῳ διαχιλίων πεντακοσίων Σαμίων ὑπὸ Α. Λογοθέτην.
- 12 » Μάχη εἰς Βαθυακὸν Κρήτης· διάλυσις τουρκ. στρατοπέδου ὑπὸ Μελιδῶνη, κλ.
- 2 Ἀπριλίου. Μάχη ἐν Καστανιᾷ Ὀλύμπου, καταστροφὴ τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος.
- 13 » Καταστροφὴ ἐν Παλαιοπύργῳ Μακεδονίας, μετάβασις Καρατάσου, Δουμπιώτου καὶ Γάτζου εἰς τὴν Ἑλλάδα.
- 14 » Δευτέρα μάχη εἰς Καστέλλαν Κρήτης· φυγὴ Ἑλλήνων, θάνατος Βαλέστα.
- 22 » Φρικώδης σφαγὴ καὶ καταστροφὴ τῆς Χίου ὑπὸ τοῦ τουρκικοῦ στόλου.
- 14 Μαΐου. Ἐκστρατεία 14 χιλιάδων Τούρκων ὑπὸ τὸν Χουρσὶδ πασᾶν κατὰ τοῦ Σουλίου· συγκέντρωσις 1000 Σουλιωτῶν.
- 17 » Ἐκστρατεία Ἀ. Μαυροκορδάτου κατὰ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα· ἀναχώρησις τοῦ τακτικοῦ καὶ φιλελλήνων

- ἐκ Κορίνθου ὑπὸ Ταρέλαν καὶ λοιπῶν στρατευμάτων ὑπὸ Κ. Μαυρομιχάλην, Κ. Δεληγιάννην, Γιατράκον, Σ. Πανᾶν καὶ Μ. Μπότζαρην.
- 6 Ἰουνίου. Πυρπόλησις τῆς τουρκικῆς ναυαρχίδος ἐν Χίῳ ὑπὸ Κ. Κανάρη· θάνατος τοῦ αἰμοβόρου Τούρκου ναυάρχου Καραλή.
- 10 » Παράδοσις τῆς ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας. — Μάχη ἐν Κομποτίῳ· καταδίωξις Τούρκων μέχρις Ἄρτας.
- 3 Ἰουλίου. Εἰσβολὴ Δράμαλη μετὰ 30,000 εἰς Βοιωτίαν καὶ Μεγαρίδα.
- 4 » Μάχη περὶ τὸν λιμένα Φαναρίου (Σούλι), θάνατος Κυριακούλη Μαυρομιχάλη. — Γενικὴ μάχη ἐν Πέτρῳ, προδοσία Γώγου· ἦττα τῶν Ἑλλήνων· ἥρωϊκὴ ἀντίστασις καὶ καταστροφὴ τῶν τακτικῶν καὶ φιλελλήνων· θάνατος Δάνια καὶ Ταρέλα.
- 6 » Κατάληψις ὑπὸ τοῦ Δράμαλη τοῦ ἐγκαταλειφθέντος Ἀκροκορίνθου, καὶ εἰσβολὴ αὐτοῦ εἰς Ἀργολίδα.
- 10 » Εἴσοδος 700 Ἑλλήνων εἰς ἀκρόπολιν Ἄργους· πολιορκία αὐτῶν ὑπὸ Δράμαλη.
- 20 » Ἄφιξις τουρκικοῦ στόλου πρὸ τοῦ Μεσολογγίου καὶ ἀτυχῆς ἐπιχειρήσις πρὸς ἄλωσιν τοῦ Βασιλαδίου.
- 22 » Ἐξοδος τῶν ἐν Ἄργει πολιορκουμένων, ἐνισχυθέντων ὑπὸ Θ. Κολοκοτρώνη.
- 26 » Καταστροφὴ τοῦ ὑπὸ Δράμαλην στρατοῦ ἐν Δερβενაკίοις ὑπὸ Θ. Κολοκοτρώνη καὶ Δ. Ὑψηλάντη· ἥρωϊσμός Νικήτα ἐπονομασθέντος Τουρκοφάγου.
- 3 Αὐγούστου. Μάχη ἐν Ἀετῷ Ἀκαρνανίας. Ἐπάνοδος Κιουταχῆ εἰς Λουτράκιον.
- 18 » Ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἐψηφίσθη ἀρχιστράτηγος ὑπὸ τῆς Γερουσίας.
- 2 Σεπτεμβρίου. Παράδοσις τῆς Κιάφας· ἀναχώρησις τῶν Σουλιωτῶν εἰς Κεφαλληνίαν.
- 7 » Ἐμφάνισις τοῦ τουρκικοῦ στόλου πρὸ τῆς Ὑδρας καὶ Σπετζῶν. Συγκέντρωσις τοῦ ἑλληνικοῦ ὑπὸ Μιαούλην.
- 12 » Ναυμαχία παρὰ τὸν Ἀργολικὸν κόλπον καὶ ὑποχώρησις τοῦ τουρκικοῦ στόλου.
- 3 Ὀκτωβρίου. Μάχη ἐν Ἀποκορώνοις· ἦττα Τούρκων· ἀναχώρησις τουρκικοῦ στόλου.

- 8 Ὀκτωβρίου. Ἀγκυροβόλησις τουρκ. στόλου πρὸ Σύρου καὶ Μυκώ-  
νου· φιλοτουρκισμὸς Συρίων· γενναιότης Μυκωνίων,  
φογαδευσάντων τοὺς ἀποβιβασθέντας Ἀλγερίους.
- 14 » Πυρπόλησις τοῦ Βραχωρίου ὑπὸ τοῦ Κιουταχῆ.
- 27 » Πυρπόλησις ἐν Τενέδῳ τῆς τουρκ. ὑποναυαρχίδος ὑπὸ  
Κανάρη· ἀποτυχία πυρπολήσεως ναυαρχίδος ὑπὸ  
Βρατσάνου. Πανικὸς καὶ φυγὴ τοῦ τουρκ. στόλου.
- 8 Νοεμβρίου. Ἐμφάνισις πρὸ τοῦ Μεσολογγίου 7 ὑδραϊκῶν πλοίων  
καὶ διάλυσις τῆς ὑπὸ τοῦ Ἰουσοῦφ πασᾶ διὰ Σαλάσ-  
σης πολιορκίας.
- 30 » Ἐλῶσις Παλαμηδίου ὑπὸ 360 ὀπλοφόρων ὑπὸ τὸν  
Στάικον.
- 1 Δεκεμβρίου. Ἐλῶσις τοῦ Ναυπλίου· ἀναχώρησις Τούρκων δι' ἀγγλι-  
κῶν καὶ ἑλληνικῶν πλοίων.
- 18 » Καταστροφή τῶν ἐν τῷ Ἄθωνι μοναστηρίων.
- 31 » Ἄτακτος φυγὴ τοῦ πολιορκουμένου τὸ Μεσολόγγιον  
τουρκικοῦ στρατοῦ, καὶ καταδίωξις αὐτοῦ ὑπὸ τῶν  
Ἑλλήνων μέχρι τοῦ Ἀχελώου.

#### Τὰ κατὰ τὸ 1823.

- 6 Ἰανουαρίου. Μάχη ἐν Αἰγίῳ μετὰ τῶν λειψάνων τοῦ ὑπὸ Δρά-  
μαλιν στρατοῦ, καὶ ἀποκλεισμὸς αὐτῶν ἐν τῷ ξε-  
νῶν Ἀκράτας, συνθηκολογησάντων ἀκολούθως.
- 15 » Μάχη εἰς Ἄγιον Βλάσην· ὑποχώρησις Τούρκων εἰς  
Ἄγρινιον.
- 4 Φεβρουαρίου. Μάχη ἐν Κισάμῳ καὶ Σελίνῳ· κατατρόπωσις Τούρκων.
- 28 » Ἀποτυχία τῆς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐφόδου κατὰ τοῦ  
φρουρίου Μεσώνης, καὶ ἔνδοξος θάνατος 50 Κορω-  
ναίων ἐπὶ τῶν τειχῶν αὐτοῦ.
- 29 Μαρτίου. Συγκρότησις τῆς Β' τῶν Ἑλλήνων συνελεύσεως ἐν  
Ἄστρει.
- 11 » Ἀφίξις εἰς Κάρυστον τοῦ ὑπὸ τὸν Χοσρέφ πασᾶν τουρ-  
κικοῦ στόλου καὶ διάλυσις τοῦ ἑλληνικοῦ στρατο-  
πέδου.
- 14 » Μάχη εἰς Τρίκερα Μαγνησίας· νίκη Ἑλλήνων· κυρί-  
ευσις Ἄλατᾶ ὑπὸ Γάτζου.
- 20 » Ἀφίξις Ἐμμ. Τομπάζη ἐν Κρήτῃ, διορισθέντος Ἀρμο-  
στοῦ τῆς νήσου.
- 25 » Ἐλῶσις τοῦ φρουρίου Κισάμου ὑπὸ Τομπάζη.

- 30 Μαρτίου. Εἰσβολὴ τῶν ὑπὸ Τομπάζην εἰς Σέλινον· πολιορκία τῶν  
ἐν Κανδάνῳ Τούρκων.
- 2 Ἰουνίου. Σύμβασις καὶ ἀποχώρησις τῶν Τούρκων ἐκ Κανδάνου.
- 12 » Καταστροφή τοῦ φρουρίου Τσανδαρλίη κατὰ τὰ παράλια  
τῆς Ἰωνίας ὑπὸ τῶν Φαρτανῶν πλοίων.
- 22 » Μάχη ἐν ἕρει Παγῶντα Εὐβοίας, νίκη τῶν ὑπὸ τὸν  
Διαμαντῆν Ἑλλήνων.
- 23 » Μάχη ἐν Δερβένι Μαντουδίου· διάλυσις τοῦ ὑπὸ Δια-  
μαντῆν στρατοπέδου.
- 27 » Διάλυσις τοῦ ἐν Τρικέροις στρατοπέδου τῶν Ἑλ-  
λήνων.
- 12 Ἰουλίου. Ἀφίξις τροφοφόρων πλοίων ὑπὲρ τῶν πολιορκουμένων  
ἐν Ἀκροκορίνῳ Τούρκων· ἀποτυχία αὐτῶν καὶ ἐπά-  
νοδος εἰς Πάτρας.
- 9 Αὐγούστου. Νυκτερινὴ ἔφοδος κατὰ τοῦ ἐν Καρπενησίῳ ὑπὸ Σκό-  
δραν στρατοῦ· φθορὰ αὐτοῦ· ἥρωϊκὸς θάνατος Μάρκου  
Βότσαρη.
- 15 » Συγκέντρωσις 3000 ἐν Ἀμουργέλαις Κρήτης ὑπὸ Τομ-  
πάζην καὶ Ρούσον.
- 25 » Ἀφίξις τοῦ ὑπὸ Περκοφτζάλην καὶ Ὁμέρην στρατοῦ  
εἰς τὴν Ἀττικὴν· συμπλοκαὶ πρὸ τῶν Ἀθηνῶν καὶ  
ὑποχώρησις τῶν Τούρκων.
- 28 » Μάχη ἐν Καλιακουδά τοῦ Καρπενησίου· ἥρωϊκὸς θάνα-  
τος Ζηγούρη, Τζαβέλα, Ν. Κοντογιάννη. Διάλυσις  
τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοπέδου.
- 15 Σεπτεμβρίου. Ναυμαχία παρὰ τὴν Λήμμον καὶ νίκη τῆς ὑπὸ τὸν  
Μιαούλην μοίρας.
- 5 Ὀκτωβρίου. Πολιορκία καὶ κανονοβολισμὸς κατὰ τοῦ Αἰτωλικοῦ ὑπὸ  
Σκόδρα.
- 9 » Ἀπόπειρα ἀποβάσεως Τουρκικοῦ στρατοῦ εἰς Σκιάθον  
διὰ τοῦ ὑπὸ τὸν Καπετάνπασαν στόλου· ἀποτυχία καὶ  
ἀναχώρησις αὐτοῦ εἰς Βῶλον.
- 10 » Ἀτυχὴς ἐπίθεσις πυρπολικῶν κατὰ τοῦ ὄθωμ. στόλου  
πρὸς τὸ Ἄρτεμισιον.
- 26 » Παράδοσις τῆς Ἀκροκορίνθου εἰς Κολοκοτρώνην· μετά-  
βασις τῶν πολιορκουμένων Τούρκων εἰς Καλαμάκι  
ὑπὸ συνοδίαν τοῦ Νικηῆτα.
- 20 Νοεμβρίου. Διάλυσις τοῦ ἐν Πάτρας στρατοπέδου ἕνεκα πολιτικῶν  
διαίρέσεων.
- 23 » Μάχη ἐν Κακῇ Σκάλα Κάρστου· ἦττα Τούρκων.

- 30 Νοεμβρίου. Λύσις πολιορκίας Αίτωλικού καὶ Μεσολογγίου· ἀναχώρησις τοῦ ὑπὸ Σκόδραν στρατοῦ.  
 11 Δεκεμβρίου. Ἐπιτυχὴς ἔφοδος τῶν Κρητῶν κατὰ τοῦ φρουρίου Γραμβούσης.  
 24 » Ἐπιτυχὴς Βύρωνος εἰς Μεσολόγγιον.  
 29 » Ἐπιστρώσεις εὐφλέκτων ὑλῶν ἔν τινι στηλαίῳ Αὐλοποτάμου Κρήτης ὑπὸ Χουσεήμπεη καὶ ἀπώλεια 500 γυναικοπαίδων Κρητῶν.

Τὰ κατὰ τὸ 1824.

- 6 Ἰανουαρίου. Ἐκλογή Γεωργίου Κουντουριώτη ὡς προέδρου τοῦ Ἐκτελεστικοῦ.  
 27 Φεβρουαρίου. Ἐπιτυχὴς ἔφοδος εἰς Χουσεήμπεην.  
 28 » Ἐπιτυχὴς ἔφοδος πρὸς ἄλλωσιν τῆς Κορώνης ὑπὸ Μαυρομιχαλαίων καὶ Γρίβα.  
 7 Ἀπριλίου. Ἀποβίσεις ἐν Μεσολογγίῳ τοῦ Βύρωνος.  
 25 » Διάλυσις τοῦ ἐν Εὐβοίᾳ ἐλληνικοῦ στρατοπέδου.  
 7 Ἰουνίου. Καθυπόταξις τῆς Κάσσου ὑπὸ Χουσεήμπεη· ἀνδραγαθία καὶ ἥρωϊκὸς θάνατος τοῦ πλοιάρχου Μάρκου.  
 8 » Ἀποτυχία τῆς ἐν Ῥαδοβίτσι εἰσβολῆς πρὸς διεγερσιν τῶν πλησιοχώρων.  
 19 » Ὁ ἐκ 200 πλοίων τουρκικὸς στόλος ἀποπειρᾶται ἀποβάσιν εἰς τὰ Ψαρὰ, ἀλλ' ἀντεκρούσθη γενναίως.  
 21 » Οἱ ἐν Πτελεῶ καὶ Παλαιοκάστρῳ τῶν Ψαρῶν Ἕλληνες βαλόντες πῦρ εἰς τὰς πυριταποθήκας συνετάφησαν μετὰ πολυαριθμῶν ἐχθρῶν.  
 26 » Γενικὴ καταστροφή τῶν Ψαρῶν ὑπὸ τοῦ Χοσεήμπεη.  
 3 Ἰουλίου. Φθορὰ τοῦ τουρκ. στολίσκου εἰς Ψαρὰ ὑπὸ Μιαούλη καὶ ἀνάκτησις τῆς νήσου.  
 6 » Μάχη εἰς Παλαιότειχον Μαραθῶνος· νίκη τῶν ὑπὸ Γούραν καὶ Εὐμορφόπουλον Ἑλλήνων.  
 7 » Ἐκπλευσις τοῦ αἰγυπτιακοῦ στόλου ἀπὸ Ἀλεξάνδρειαν ὑπὸ τὸν Γάλλον ἐξομότην Ἰσμαήλ Γιβραλτάρ πασᾶ.  
 13 » Μάχη ἐν Ἀμπλιανῇ· φθορὰ καὶ φυγὴ τοῦ ὑπὸ τὸν Δαρδῆν πασᾶ στρατοῦ.  
 30 » Σύγκρουσις πρὸ τῆς Ἰκαρίας· φθορὰ τουρκικῶν πλοίων ὑπὸ Σαχτούρη.  
 31 » Πρώτη ναυμαχία ἐν Μυκάλῃ (Σαχτούρης).

- 1 Αὐγούστου. Δευτέρα ναυμαχία ἐν Μυκάλῃ.  
 3 » Μάχη περὶ τὰς στηλάς τοῦ Ὀλ. Διὸς ἐν Ἀθήναις· ἀποδίωξις τῶν Τούρκων.  
 4 » Τρίτη ἐν Μυκάλῃ ναυμαχία, Ἐπιτυχὴς τουρκικοῦ στόλου.  
 5 » Τετάρτη ναυμαχία ἐν Σάμῳ ὑπὸ Σαχτούρη· φθορὰ τοῦ τουρκικοῦ στόλου ἐκ τῶν πυρπολικῶν τοῦ Κανάρη Ῥαφαλιᾶ καὶ Βατικιώτη. Ἀπελιψία καὶ ἀναχώρησις τοῦ τουρκικοῦ στόλου καὶ ματαίωσις τῆς εἰς Σάμον ἀποβάσεως.  
 24 » Ναυμαχία ἐν Ἀλικαρνασσῶ· ζήμια τουρκοαιγυπτιακοῦ στόλου ἐπενεχθεῖσαι ὑπὸ Μιαούλη, Κουλανδρούτζου, Ἀποστόλη καὶ Σαχτούρη.  
 29 » Δευτέρα ναυμαχία παρὰ τὴν Πάνορμον τῆς Μιλήτου· πυρπόλησις φρεγάτας ὑπὸ Γ. Θεοχάρη καὶ Βατικιώτη.  
 10 Σεπτεμβρίου. Ναυμαχία παρὰ τὴν Ἰκαρίαν· φυγὴ τουρκοαιγυπτίων.  
 14 » Μάχη εἰς Πανάσαρην παρὰ τῷ ἐν Γραβιᾷ τουρκικῷ στρατοπέδῳ· ἐνίσχυσις Δαχκλή, ἦττα καὶ καταδίωξις τῶν Τούρκων.  
 24 » Νυκτερινὴ ναυμαχία μεταξὺ Χίου καὶ Μιτυλήνης· πυρπόλησις δύο τουρκ. πλοίων ὑπὸ Καλογιάννη καὶ Νικοδήμου.  
 1 Νοεμβρίου. Ναυμαχία πρὸ τοῦ Ἡρακλείου Κρήτης· ἀποτυχία τῶν πυρπολικῶν· φόβος τοῦ τουρκοαιγυπτιακοῦ στόλου καὶ ἄτακτος φυγὴ αὐτοῦ.  
 6 » Διάλυσις τοῦ ἐν Ἀκαρνανίᾳ ὑπὸ Βρυώνη στρατοπέδου.

Τὰ κατὰ τὸ 1825.

- 12 Φεβρουαρίου. Ἀποβίσεις 4400 Αἰγυπτίων ὑπὸ Ἰβραήμην εἰς Μεθώνην.  
 6 Μαρτίου. Ἀποβίσεις εἰς Μεθώνην ἐτέρων 7400 Αἰγυπτίων.  
 14 » Πολιορκία τοῦ Νεοκάστρου ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων· ἀκροβολισμοὶ καὶ πλήγῳσις Ἰω. Μαυρομιχαλή, ἀποθανόντος μετ' οὐ πολὺ.  
 16 » Μάχη εἰς Σχοινόλακα Μεσσηνίας· ἦττα τῶν Αἰγυπτίων.  
 6 Ἀπριλίου. Μάχη ἐν Κρεμμυδιῷ· ἦττα καὶ διάλυσις τοῦ ὑπὸ τὸν Σκούρτην ἐλληνικοῦ στρατοπέδου.  
 25 » Δευτέρα πολιορκία Μεσολογγίου ἐκ τριακοντακισχιλίων ὑπὸ Κιουταχῆν.

- 26 Ἀπριλίου. Ναυμαχία καὶ μάχη ἐν Σφακτηρίᾳ· ἄλωσις αὐτῆς ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων· ἥρωϊκὸς θάνατος Τσαμαδοῦ, Σαχίνη, Ἀναγνωσταρᾶ, Σανταρόζα κλ. Μοναδικὴ πάλη τοῦ πλοίου Ἀρεως ἐν ᾧ ἐπέβαιναν ὁ Μαυροκορδάτος, κατὰ 34 Αἰγυπτιακῶν πλοίων, καὶ θαυμασίᾳ διέξοδος αὐτοῦ, διοικουμένου ὑπὸ τοῦ Σαχτούρη.
- 30 » Μάχη καὶ πτώσις Ναυαρίνων. Πυρπόλησις ὑπὸ Μιαούλη 10 αἰγυπτιακῶν πλοίων.
- 4 Μαΐου. Μάχη ἐν Πεντώρει· ἦττα τῶν Ἑλλήνων· εἴσοδος τῶν Τούρκων εἰς Σάλανα.
- 6 » Ἄλωσις τοῦ Νεοκάστρου· μεταβίβασις τῶν ἐν αὐτῷ Ἑλλήνων εἰς Καλάμας.
- 20 » Μάχη εἰς Μανιάκιον Ἀρκαδίας· ἥρωϊκὸς θάνατος τοῦ ἀρχιμανδριτοῦ Γρ. Δικαίου, τοῦ ἐπονομαζομένου Παπαφλέσα μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ὀπλιτῶν. — Ναυμαχία παρὰ τὸν Καφηρέα· καταστροφή τοῦ τουρκικοῦ στόλου.
- 28 » Εἰσβολὴ τοῦ Ἰβραήμη εἰς Μεσσηνίαν καὶ καταστροφὴ Καλαμῶν κλ.
- 6 Ἰουνίου. Μάχη ἐν Δραμπάλα· ὑπερίσχυσις τῶν Αἰγυπτίων.
- 13 » Μάχη εἰς Μύλους Ἀργολίδος ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν Δ. Ὑψηλάντη· ἦττα καὶ ὑποχώρησις τῶν Αἰγυπτίων.
- 14 » Καταστροφὴ Ἄργους ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων. Ἀκροβολισμοὶ πρὸ τοῦ Ναυπλίου. Ναυμαχία παρὰ τὸν Μαλέαν ὑποχώρησις τῶν ἑλληνικῶν πλοίων· θάνατος πυρπολητοῦ Ματρόζου.
- 20 » Ἐπίβησις ἐκ Μεσολογγίου κατὰ τῶν πολιορκούντων· ἀπώλειαι Τούρκων.
- 24 » Μάχη εἰς Τρίκορφα· γενναία ἀντίστασις τῶν Ἑλλήνων· κυρίευσις τῶν ὀχυρωμάτων ὑπὸ τοῦ Ἰβραήμη· ὑποχώρησις τῶν Ἑλλήνων.
- 28 » Ἀφίξις τουρκικοῦ στόλου καὶ ἐνίσχυσις τῆς πολιορκίας Μεσολογγίου.
- 3 Ἰουλίου. Δολοφονία τοῦ ἐν τῇ Ἀκροπόλει καθευργμένου Ὀδυσσεως Ἀνδρούτζου.
- 15 » Μετάβασις τοῦ Ἰβραήμη εἰς Ἀλωνίσταιναν· φυγὴ τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων.
- 17 » Συμπλοκαὶ ἐν τῇ μονῇ προφήτου Ἥλιου καὶ ἐν Μετοχίῳ· ἦττα καὶ ὑποχώρησις εἰς Σάλανα τῶν Τούρκων.

- 19 Ἰουλίου. Συνεχεῖς ἔφοδοι Κιουταχῆ κατὰ Μεσολογγίου· φθορὰ καὶ ὑποχώρησις αὐτοῦ.
- 23 » Ἀπόπλους ἐξ Ὑδρας 2 πολεμικῶν καὶ 3 πυρπολικῶν διοικουμένων ὑπὸ Τομπάζη, Κριεζῆ, Κανάρη, Βόκου καὶ Μπούτη πρὸς πυρπόλησιν τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Αἰγυπτιακοῦ στόλου.
- 25 » Ναυμαχία μεταξὺ Μεσολογγίου καὶ Πάπα· Δειλία καὶ ἀσχερὰ φυγὴ τοῦ τουρκικοῦ στόλου.
- 26 » Ἐξοδος τῶν ἐν τῷ Μεσολογγίῳ καὶ νυκτερινὴ επίβησις τοῦ Καραϊσκάκη κατὰ τῶν πολιορκούντων· Ἀπώλειαι Τούρκων.
- 29 » Ἀποτυχία τῶν πρὸς πυρπόλησιν τοῦ αἰγυπτιακοῦ στόλου ἀποπλευσάντων ἑλληνικῶν πλοίων.
- 30 » Κατάκουσις ἐνδὸς πολεμικοῦ αἰγυπτιακοῦ ὑπὸ τῶν ἐπανερχομένων ἐξ Ἀλεξανδρείας εἰς Ὑδραν πλοίων.
- 2 Αὐγούστου. Ἀπόβασις Καλλέργη εἰς Κρήτην καὶ ἄλωσις τοῦ φρουρίου Γραμβούσης.
- 13 » Ἐπίβησις τῶν ἐν Βερβένοις καὶ Ἀλωνισταίνῃ Ἑλλήνων κατὰ τῶν ἐν Πιάνα καὶ Τρικόρφους Αἰγυπτίων· νίκη Ἑλλήνων καὶ ἐπάνοδος εἰς τὰς θέσεις των.
- 14 » Μάχη ἐν Ζαράχωβα, Πιάνα καὶ Δαβιά· Νίκη Ἑλλήνων· εὐτολμία Χατζῆ Μιχάλη.
- 15 » Κατάκουσις ὑπὸ Ἰβραήμ τῶν ἐν σπηλαίῳ Βρονταμᾶ φυγόντων Ἑλλήνων.
- 22 » Καταστροφὴ δι' ὑπονόμων τουρκικῶν τινῶν χαρακωμάτων ἐν Μεσολογγίῳ.
- 11 Σεπτεμβρίου. Ἐκδοσις νόμου περὶ ἀπογραφῆς.
- 23 » Ἐπίβησις Καραϊσκάκη κατὰ τοῦ ἐν Κραβασαρᾶ τουρκικοῦ στρατοῦ· ἀπώλειαι αὐτῶν.
- 1 Ὀκτωβρίου. Ἐγκατάλειψις τῶν πρὸ τοῦ Μεσολογγίου χαρακωμάτων ὑπὸ τοῦ Κιουταχῆ· στρατοπέδευσις αὐτοῦ εἰς τὰς ὑπερείας.
- 24 » Ἀφίξις εἰς Νεόκαστρον στόλου ἐξ Ἀλεξανδρείας μετὰ 10,000 αἰγυπτίων.
- 25 » Στρατοπέδευσις πρὸ τοῦ Μεσολογγίου Κιουταχῆ καὶ Ὀμέρ πασᾶ· πολιορκία διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης αὐτοῦ.
- 9 Νοεμβρίου. Καταστροφᾶ ἐν Γαστούνη· μάχη ἐν Βαρβολομιῷ καὶ Χλουμουτζίῳ· ἥρωϊκὸς θάνατος τῶν ὑπὸ Βέραν καὶ Γ. Βαρβαλαμιώτην 150 ἀνδρείων.

- 14 Νοεμβρίου. Ναυμαχία Μιαούλη υπό τὸ ἀκρωτήριον Πάπα.  
 26 Δεκεμβρίου. Ἐπιτυχὴ ἰβραήμ πρὸ τοῦ Μεσολογγίου, ἀναδεχθέντος τὴν ἄλωσιν αὐτοῦ.

Τὰ κατὰ τὸ 1826.

- 1 Ἰανουαρίου. Ἐναρξίς ἐργασιῶν κατὰ τοῦ Μεσολογγίου ὑπὸ τοῦ ἰβραήμ.  
 16 » Ναυμαχία πρὸ τοῦ Μεσολογγίου· εἴσοδος τοῦ ἐλληνικοῦ στόλου καὶ τροφοδότησις τῶν πολιορκουμένων.  
 12 Φεβρουαρίου. Γενικὸς κατὰ Μεσολογγίου κανονοβολισμὸς ὑπὸ ἰβραήμ.  
 17 » Σπουδαῖαι ἐργασίαι πρὸ τοῦ Μεσολογγίου· τρεῖς συνεχεῖς ἔφοδοι τῶν Ἀράβων κατ' αὐτοῦ καὶ καταστροφή αὐτῶν ὑπὸ τῆς ἐξελεύσεως φρουρᾶς.  
 25 » Μάχη καὶ κυρίευσις τοῦ Βασιλαδίου ὑπὸ τῶν Ἀράβων.  
 1 Μαρτίου. Κυρίευσις τοῦ Αἰτωλικοῦ ὑπὸ τοῦ ἰβραήμ.  
 3 » Ἐκστρατεία τακτικοῦ ἐλλήν. στρατοῦ εἰς Κάρυστον.  
 12 » Ἐφοδος κατὰ τοῦ φρουρίου Καρύστου ὑπὸ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ· ἀποτυχία καὶ ὑποχώρησις εἰς τοὺς προμαχῶνας τοῦ Κριεζώτη.  
 13 » Μάχη τοῦ Τακτικοῦ εἰς Λυκόρρεμα κατὰ τοῦ ὑπὸ Ὀμέρ πασᾶ στρατοῦ· ὑποχώρησις τῶν Τούρκων.  
 Ἀπώλεια τῆς σημαίας τοῦ τακτικοῦ ἰππικοῦ.  
 15 » Μάχη εἰς Κλείσοβαν· ἡρωϊσμὸς τῶν ἐν αὐτῇ 130 ὀπλιτῶν ὑπὸ τῶν Τζαβέλαν, καταστροφή τετρακισχιλίων Ἀράβων καὶ Τούρκων.  
 6 Ἀπριλίου. Συγκρότησις τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Γ' τῶν Ἑλλήνων συνελύσεως, συστησάσης τὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Ἑλλάδος.  
 10 » Νυκτερινὴ ἔξοδος τῆς φρουρᾶς Μεσολογγίου ὑπὸ Ν. Μπότζαρη, Χ. Τζαβέλαν καὶ Μακρῆν· εἴσοδος τῶν Τουρκοαιγυπτίων καὶ καταστροφή τοῦ Μεσολογγίου· ὁ Καψάλης βέτεϊ πῦρ εἰς τὴν ἐν τῷ ἀνεμομύλῳ πυριτιδαποθήκην καὶ ἐνταφιάζεται μετὰ τῶν εἰσβαλόντων ἐχθρῶν.  
 5 Μαΐου. Συμπλοκαὶ ἐπὶ τῶν ὑπαρειῶν τοῦ Χελμοῦ Καλαβρύτων· Γενναῖα ἀντίστασις κατὰ ἰβραήμ τῶν ὑπὸ Ν. Σολιώτην καὶ Γ. Πετμεζᾶν. — Σφαγὴ καὶ αἰχμαλωσία τῶν καταφυγόντων ἐκεί γυναικοπαίδων.

- 22 Ἰουνίου. Μάχη ἐν Βέργαις καὶ Τζιμόβα Λακωνίας· ἦττα τῶν Ἀράβων.  
 29 » ἦττα καὶ ἄτακτος φυγὴ τῶν Ἀράβων ἐκ Τζιμόβας Λακωνίας.  
 11 Ἰουλίου. Μάχη εἰς Ἐλευσίνα· ἦττα καὶ φυγὴ τῶν Τούρκων (Βάσος, Κριεζώτης).  
 3 Αὐγούστου. Εἰσβολὴ τοῦ Κιουταχῆ εἰς Ἀθήνας μετὰ μακρὰν ἀντίστασιν.  
 6 » Μάχη ἐν Χαϊδαρίῳ Ἀττικῆς· νίκη τῶν Ἑλλήνων, γενναίότης τῶν τακτικῶν.  
 8 » Ἐτέρα γενικὴ μάχη ἐν Χαϊδαρίῳ· ἦττα καὶ ὑποχώρησις τῶν Ἑλλήνων εἰς Ἐλευσίνα καὶ Σαλαμίνα.  
 27 » Συγκέντρωσις ἐλλήν. στόλου περὶ τὴν Μιτυλήνην. Ναυμαχία ἐπὶ 2 ἡμέρας.  
 28 » Μάχη ἐν Πολυαράβῳ Λακωνίας· Φυγὴ τῶν Ἀράβων.  
 3 Σεπτεμβρίου. Ἐπιτυχία τοῦ ἀτμοκινήτου «Καρτερίας» εἰς Ναύπλιον (Ἄστιγξ).  
 3 » Κυρίευσις γολέτας τουρκικῆς εἰς Σάλωνα ὑπὸ ἀλιευτικοῦ ἐξ Αἰγίνης.  
 18 » Εἰσβολὴ ἰβραήμ εἰς Καλάβρυτα· μάχη ἐν Σωποτῶ, Χοβάλη, Ἄγιῳ Ἀθανασίῳ κλ.  
 25 » Ἀπομόνωσις τῆς ναυαρχίδος Μιαούλη μετὰ 2 πολεμικῶν καὶ 2 πυρπολικῶν πρὸ τῆς Μιτυλήνης· ἡρωϊσμὸς Σαχίνη, Ζάκα καὶ πυρπολιστοῦ Πολίτη.  
 27 » Ἀπόπειρα σώματος Ἑπτανησίων ὑπο τὸν Πανᾶ καὶ Βούρβαχην πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει Ἀθηνῶν καὶ ἀποτυχία.  
 30 » Θάνατος τοῦ στρατηγοῦ Π. Γούρα ὑπὸ ἐχθρικῆς σφαίρας.  
 20 Ὀκτωβρίου. Εἴσοδος τοῦ ὑπὸ τὸν Κριεζώτην σώματος διὰ τῶν ἐχθρικῶν χαρακωμάτων εἰς τὴν Ἀκρόπολιν Ἀθηνῶν.  
 28 » Κυρίευσις τῆς Δοβραίνης καὶ πολιορκία τῶν ἐν αὐτῇ πύργων ὑπὸ Καραϊσκού.  
 3 Νοεμβρίου. Ἐπίστροφος τοῦ τουρκικοῦ στόλου εἰς Ἑλλάσποντον καὶ τοῦ ἐλληνικοῦ εἰς τὰ ἴδια, ματαιώσεως τῆς εἰς Σάμον τουρκικῆς ἐκστρατείας.  
 18 » Ἐναρξίς τῆς ἐν Ἀραχώβη μάχης, διαρκείας μέχρι τῆς 24. Καταστροφή τοῦ ὑπὸ Κεχαγιάμπεην στρατοῦ ὑπὸ Καραϊσκάκη.  
 2 Δεκεμβρίου. Τολμηρὰ καὶ γενναῖα εἴσοδος 530 τακτικῶν ὑπὸ Φα-

βιέρον εις τὴν ἀκρόπολιν Ἀθηνῶν, φερόντων ἐπ' ὤμου σάκκους πυρίτιδος.

- 8 Δεκεμβρίου. Μάχη ἐν Τουρκοχωρίῳ Ἀμφίσης· ἦττα καὶ καταδιώξεις τῶν Τούρκων εἰς Βοδωνίτζαν ὑπὸ Καραϊσκάκη.
- 18 » Μάχη καὶ καταδιώξεις τῶν ὑπὸ τὸν Βελέγγαν 1500 Ἀλβανῶν ὑπὸ Καραϊσκάκη καὶ Χατζημιγάλη.

Τὰ κατα τὸ 1827.

- 13 Ἰανουαρίου. Κανονοβολισμὸς κατὰ τῆς ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν· φθορὰ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἐρεχθίδος.
- 19 » Μάχη πεισματώδης ἐν Διστόμῳ· ἀποδιώξεις 2500 Τούρκων ὑπὸ Ν. Βότζαρη, Βαϊρακτάρη καὶ Δράκου.
- 27 » Μάχη ἐν Καματερῷ Ἀττικῆς· ἦττα τῶν Ἑλλήνων καὶ καταφυγὴ αὐτῶν εἰς Σαλαμῖνα· θάνατος Βούρβαχη.
- 30 » Μάχη ἐν Καστέλλῳ Πειραιῶς· ἦττα τῶν ὑπὸ Κιουταχῆν Τούρκων.
- 7 Φεβρουαρίου. Φυγὴ τῶν Τούρκων ἐκ Διστόμου.
- 8 » Φυγὴ τῶν Τούρκων ἐκ Δαύλιας, Ναυπάκτου καὶ Ἀμφίσης.
- 5 Μαρτίου. Μάχαι ἐν Κερασινίῳ καὶ Μετοχίῳ· ἥρωϊκὴ ἀντίστασις τῶν ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκη Ἑλλήνων καὶ ὑποχώρησις Κιουταχῆ. — Ἄφιξις εἰς Ἑλλάδα τῶν φιλελλήνων Ἀγγλων Ρικάρδου Τζούρτση καὶ λόρδου Κόχραν.
- 2 Ἀπριλίου. Ψήφισις τοῦ Ι. Α. Καποδιστρίου ὡς Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος παρὰ τῆς ἐν Τροιζήνι Γ' τῶν Ἑλλήνων συνελεύσεως.
- 9 » Σύλληψις ἐν Βόλῳ ὀκτὼ τουρκικῶν πλοίων ὑπὸ τῆς μοίρας Ἄστιγος.
- 13 » Μάχη ἐν Πειραιεῖ, ἦττα καὶ φυγὴ τῶν Τούρκων. Πολιορκία τῶν ἐν τῇ μονῇ ἁγ. Σπυρίδωνος.
- 16 » Παράδοσις τῶν ἐν τῇ μονῇ Πειραιῶς 600 Τούρκων· παρασπόνδῃσις Ἑλλήνων τινῶν στρατιωτῶν, ἀθύμια τῶν ἑλλήνων ὀπλαρχηγῶν.
- 22 » Μάχη περὶ τὸ Φάληρον· θάνατος Καραϊσκάκη· ἐνταφίσις αὐτοῦ ἐν τῷ ἐν Σαλαμῖνι ναϊδριῷ τοῦ ἁγ. Δημητρίου.
- 25 » Καταστροφὴ τῶν πρὸς λύσιν τῆς πολιορκίας ἀκροπόλεως ἐκστρατευσάντων ἐκ Φαλήρου καὶ Μουνυχίας· θάνατος Γ. Τζαβέλα, Βεῖκου, Ντούσου, ταγμ. Ἰγγλέση,

Ι. Νοταρᾶ καὶ Φωτομάρα, αὐτοκτονία τοῦ Γ. Δράκου καὶ ζώγρησις τοῦ Δ. Καλέργη.

- 3 Μαΐου. Παράδοσις Χλουμουτζίου εἰς Ἰβραήμην.
- 24 » Ἐξοδος διὰ συνθήκης τῶν ἐν ἀκροπόλει Ἀθηνῶν Ἑλλήνων.
- 25 Ἰουνίου. Μάχη ἐν Μεγάλῳ Σπηλαίῳ· ἀποτυχία καὶ ὑποχώρησις τοῦ Ἰβραήμη.
- 24 » Σύναψις συνθήκης ἐν Λονδίῳ μεταξὺ Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ῥωσσίας περὶ μεσιτεύσεως ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀνακωχῆς ὅπλων.
- 20 Αὐγούστου. Ναυμαχία Κόχραν πρὸ τῆς Γλαρέντζας· κυρίευσις δύο ἐξοπτικῶν πλοίων.
- 19 Σεπτεμβρίου. Ναυμαχία ἐν τῷ λιμένι Σαλώνων· καταστροφὴ 7 τουρκικῶν πλοίων ὑπὸ Ἄστιγος.
- 8 Ὀκτωβρίου. Ναυμαχία ἐν Νεοκάστρῳ· παντελής καταστροφὴ τοῦ τουρκοαιγυπτιακοῦ στόλου ὑπὸ τοῦ συμμαχικοῦ, διοικουμένου ὑπὸ τοῦ Κοδριγκτῶνος, Δερυγνῆ καὶ Αἰδίνος.
- 13 » Συγκέντρωσις Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ ἐν Ναυαρίνῳ μετὰ τὴν φθορὰν τοῦ στόλου.
- 16 » Ἀπόβασις εἰς Χίον 1000 τακτικῶν καὶ 1500 ἀτάκτων ὑπὸ τὸν Φαβιέρον. Μάχαι, ἦττα καὶ ἀποκλεισμὸς τῶν Τούρκων εἰς τὸ φρούριον.
- 19 » Παράδοσις τοῦ ἐν τῷ πύργῳ Βαβασίου τῆς Χίου Σακῆς Ἑμίνη.
- 5 Νοεμβρίου. Ἐκστρατεία τῶν Ἑλλήνων εἰς Βῶλον, καὶ ἀποχώρησις αὐτῶν τὴν 19 ἰδίου ὡς ἐκ τῆς ἐλεύσεως νέων ἐξοπτικῶν δυνάμεων.
- 29 » Νέα ἐκστρατεία ὑπὸ Ι. Χάλην καὶ κυρίευσις ἐπαρχιῶν τινῶν ἐν Κρήτῃ.
- 27 » Μάχαι ἐν Μεραμπέλω Κρήτης· κυρίευσις ἰσχυροῦ πύργου.
- 7 Δεκεμβρίου. Ἀναχώρησις ἐκ Ναυαρίνου εἰς Ἀλεξάνδρειαν τῶν λειψάνων τοῦ αἰγυπτ. στόλου μετὰ τρισχιλίων αἰχμαλωτῶν Ἑλλήνων.
- 9 » Συγκέντρωσις ἑλλ. στρατοπέδου ἐν Μαλιᾷ Κρήτης· μάχη καὶ τροπὴ Ἑλλήνων.
- 10 » Ἐξοδος τῶν Τούρκων ἐκ τοῦ φρουρίου Χίου· κυρίευσις τῆς Τουρλωτῆς, ἐγκαταλειφθείσης ὑπὸ τῶν ἀτάκτων·



- ἐπίθεσις τῶν τακτικῶν· καταστροφή τῶν ἐξελεῖσθοντων  
Τούρκων καὶ ἀνάκτησις τῆς Τουρλωτῆς.  
15 » Κυρίεусις Βασιλαδίου ὑπὸ Ἀστιγγοσ.

Τὰ κατὰ τὸ 1828.

- 7 Ἰανουαρίου. Ἀπόβασις στρατοῦ εἰς Ἀβιάδαν, ἄλωσις τουρκικῶν  
ὄχυρωμάτων (Σαχίνης).  
8 » Ἐλευσις τοῦ κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος Γ. Καποδιστρίου  
εἰς Ναύπλιον.  
18 » Κατάργησις τοῦ Βουλευτικοῦ καὶ ἀντικατάστασις του  
διὰ τοῦ Πανελληνίου.  
9 Φεβρουαρίου. Κατεδάφισις καὶ πυρπόλησις τῆς Τριπόλεωσ ὑπὸ τοῦ  
Ἰβραήμη.  
7 Μαρτίου. Λύσις τῆσ πολιορκίας Χίου· ἐπάνοδοσ τοῦ στρατοῦ εἰς  
Σύρον.  
10 Μαΐου. Ἐφοδοσ διὰ θαλάσσης πρὸσ ἄλωσιν τοῦ Αἰτωλικοῦ·  
πυρπόλησις ἐνὸσ πλοιαρίου καὶ πλήρωσις Ἀστιγγοσ,  
ἀποθανόντοσ τὴν 20 ἐν Ζακύνθῳ.  
14 » Ἀποκλεισμοσ διὰ θαλάσσης Εὐβοίασ καὶ Βάλου καὶ  
ἐνίσχυσις τῆσ Ἀττικῆσ.  
18 » Μάχη ἐν Φραγκοκαστέλῳ Κρήτησ ἤττα Ἑλλήνων· θά-  
νατοσ Χατζημιχάλη.  
21 » Συνθηκολόγησις καὶ ἀναχώρησις τῶν ἐν Φραγκοκαστέλῳ  
Κρήτησ Ἑλλήνων.  
22 » Καταστροφή περὶ Μιτυλήνην 2 πολεμικῶν τουρκικῶν  
πλοίων ὑπὸ Μιαούλη.  
26 » Μάχαι ἐν Σφακίοις· ἀποκλεισμοσ τῶν εἰς στενὰ Χαλά-  
ρων τοῦ ὑπὸ τὸν Μουσταφᾶ πασᾶν στρατοῦ, μόλις  
διασωθέντοσ.  
28 Ἰουλίου. Σύστασις στρατιωτικῆσ σχολῆσ ἐν Ναυπλίῳ.  
2 Αὐγούστοσ. Συμπλοκαὶ ἐν Μαλᾶξᾳ καὶ Νεροκοῦρῳ Κρήτησ· ἤττα  
Τούρκων.  
17 » Ἀφιξις εἰς Κορώνην δύο μοιρῶν Γαλλικοῦ στρατοῦ  
ὑπὸ τὸν Μαϊζῶνα.  
16 Σεπτεμβρίου. Ἀναχώρησις ἐκ τῆσ Ἑλλάδοσ τοῦ αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ  
ἐξ 20,000.  
21 » Ἐξοδοσ 4 ἑλληνικῶν πλοιαρίων καὶ κυρίεусις 40 τουρ-  
κικῶν ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ κόλπῳ.

- 25 Σεπτεμβρίου. Παράδοσις τῶν φρουρίων Μεσῶνησ, Νεοκάστροσ καὶ  
Κορώνησ εἰς τοὺσ Γάλλουσ παρὰ τῶν Τούρκων.  
15 Ὀκτωβρίου. Ἀνακωχὴ ἐν Κρήτῃ προτάσει τοῦ Ἀγγλοῦ ναυάρχου.  
18 » Ἐλωσις τοῦ φρουρίου Πατρῶν ὑπὸ τῶν Γάλλων.  
22 » Μάχη πρὸ τοῦ Ἀντιβρίου· ἤττα Μεχμέτ Δεβάλῃ ὑπὸ  
Πανομάρα καὶ Μαστραπᾶ.  
31 » Παράδοσις τῶν ἐν τῇ μονῇ Δομποῦ παρὰ τὸν Ἑλι-  
κῶνα 200 Τούρκων καὶ κυρίεусις τῆσ Ἀραχώβησ.  
5 Νοεμβρίου. Παράδοσις τῆσ Λεβαδείασ καὶ Ἀταλάντησ εἰς τὸν  
Ἰψηλάντην.  
9 » Μάχαι ἐν Κακῇ Σκάλα καὶ Ἀμπλιανῇ· ἀποδίωξις τῶν  
ἐκεῖ Ἀλβανῶν.  
17 » Παράδοσις τῶν Σαλώνων εἰς τοὺσ Ἑλληνασ.  
23 » Φυγὴ τῶν Τούρκων ἐκ Καρπενησιοῦ.  
17 Δεκεμβρίου. Κυρίεусις τῆσ Βονιτζῆσ ἐξ ἐφόδοσ.  
20 » Καταστροφή 800 ἕσσωμ. οἰκογενειῶν ἐν Λιβναισ καὶ  
Ἐσίᾳ τῆσ Σιτείασ.  
23 » Κυρίεусις τριῶν τουρκικῶν πλοίων παρὰ τὴν Στυλίδα  
καὶ Εὐβοίαν ὑπὸ τοῦ ἀτμοπλοίου Καρτερίασ καὶ μιᾶσ  
κανονοφόρου.  
27 » Ναυμαχία ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ· φθορὰ τουρκ. πλοίων·  
θάνατοσ Α. Τενεκέ.

Τὰ κατὰ τὸ 1829.

- 20 Ἰανουαρίου. Μάχη ἐν Μαρτίνῳ Λεβαδείασ· ἤττα καὶ φυγὴ Μαχμοῦτ  
πασᾶ.  
6 Μαρτίου. Παράδοσις φρουρίου Βονιτζῆσ εἰς τὸν Τζούρτζ.  
10 » Ὑπογραφή τοῦ ἐν Λονδίῳ πρωτοκόλλου περὶ ἡμια-  
νεξαρτησίασ τῆσ Ἑλλάδοσ.  
13 » Ἐλωσις Ἀντιβρίου ὑπὸ Τζαβέλα, Χατζηχρήστοσ καὶ  
τοῦ πλοίου Ἑλλάδοσ.  
13 Ἀπριλίου. Κατάληψις Μακρυνόρουσ καὶ Καρβασαρᾶ ὑπὸ τῶν Ἑλ-  
λήνων.  
17 » Παράδοσις τῆσ Ναυπάκτου εἰς τοὺσ Ἑλληνασ.  
23 » Μάχη εἰς τὴν Ἁγιά Κυθωνιῶν· ὑποχώρησις Ἑλλήνων.  
2 Μαΐου. Παράδοσις Μεσολογγίου καὶ Αἰτωλικοῦ εἰς τοὺσ Ἑλ-  
ληνασ.  
8 » Ἐπάνοδοσ εἰς Γαλλίαν μέρος τοῦ ἐν Πελοποννήσῳ  
Γαλλικοῦ στρατοῦ.

- 2 Ἰουνίου. Μάχη ἐν Ἀνηφορίτῃ· ὑποχώρησις Ὀμέρ πασᾶ.  
 11 » Μάχη ἐν τῇ πεδιάδι Θεβῶν· ἦτα Τούρκων.  
 22 » Τρίτη ἐν Θήβαις μάχη· τροπή τῶν Τούρκων.  
 11 Ἰουλίου. Συγκρότησις τῆς ἐν Ἀργεῖ Δ' τῶν Ἑλλήνων συνελεύσεως· διαμαρτύρησις κατὰ τοῦ προτοκόλλου τῆς 10 Μαρτίου.  
 12 Σεπτεμβρίου. Μάχη ἐν Πέτρᾳ Λεβαθείας· ὑποχώρησις τοῦ Ἀσλάμπετη.  
 13 » Παράδοσις τοῦ φρουρίου τῆς Γραμβούσης παρὰ τῆς ἑλλ. κυβερνήσεως εἰς τὰς τρεῖς συμμαχοῦς Δυνάμεις.  
 27 » Ἐκτύπωσις κατὰ πρῶτον ἐν Αἰγίνῃ ἑλληνικοῦ νομίματος.  
 13 Δεκεμβρίου. Ἀφίξις εἰς Κρήτην Ν. Ρενιέρῃ ὡς ἀντιπροσώπου τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως.

Τὰ κατὰ τὸ 1830.

- 22 Ἰανουαρίου. Ἀνακήρυξις τῆς Ἑλλάδος, ὡς κράτους ἀνεξαρτήτου ὑπὸ τῶν τριῶν συμμαχῶν Δυνάμεων.

ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΠΙΝΑΞ ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΜΟΥ.

2	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
4	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40
3	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
6	6	9	12	15	18	21	24	27	30	33	36	39	42	45	48	51	54	57	60
4	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
8	8	12	16	20	24	28	32	36	40	44	48	52	56	60	64	68	72	76	80
5	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
10	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70	75	80	85	90	95	100
6	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
12	12	18	24	30	36	42	48	54	60	66	72	78	84	90	96	102	108	114	120
7	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
14	14	21	28	35	42	49	56	63	70	77	84	91	98	105	112	119	126	133	140
8	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
16	16	24	32	40	48	56	64	72	80	88	96	104	112	120	128	136	144	152	160
9	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
18	18	27	36	45	54	63	72	81	90	99	108	117	126	135	144	153	162	171	180
10	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
20	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200
11	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
22	22	33	44	55	66	77	88	99	110	121	132	143	154	165	176	187	198	209	220
12	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
24	24	36	48	60	72	84	96	108	120	132	144	156	168	180	192	204	216	228	240
13	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
26	26	39	52	65	78	91	104	117	130	143	156	169	182	195	208	221	234	247	260
14	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
28	28	42	56	70	84	98	112	126	140	154	168	182	196	210	224	238	252	266	280
15	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
30	30	45	60	75	90	105	120	135	150	165	180	195	210	225	240	255	270	285	300
16	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
32	32	48	64	80	96	112	128	144	160	176	192	208	224	240	256	272	288	304	320
17	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
34	34	51	68	85	102	119	136	153	170	187	204	221	238	255	272	289	306	323	340
18	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
36	36	54	72	90	108	126	144	162	180	198	216	234	252	270	288	306	324	342	360
19	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
38	38	57	76	95	114	133	152	171	190	209	228	247	266	285	304	323	342	361	380
20	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
40	40	60	80	100	120	140	160	180	200	220	240	260	280	300	320	340	360	380	400

ΕΡΜΗΝΕΙΑ. Ἵνα εὖρησ τὸ γινόμενον δύο ἀριθμῶν π. γ. τοῦ 16 ἐπὶ 4, ζήτησον τὸν κεφαλαῖον στοιχείον γεγραμμένον ἀριθμὸν 16 καὶ μετὰ ταῦτα τὸν μικροῖς στοιχείον 4, εὕρισκόμενον εἰς τὴν ἀμέσως ἀνωτέραν σειρᾶν, ἐν ᾗ εὕρισκεται ὁ ἀριθ. 16, ὁ κάτωθεν αὐτοῦ εὕρισκόμενος ἀριθμὸς 64 παριστᾷ τὸ ζητούμενον γινόμενον.

Σύγκρισις τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν διαφόρων ἐμπορικῶν Πόλεων μὲ τὰ μέτρα καὶ σταθμὰ Κωνσταντινουπόλεως· ὄντα εἰς χρῆσιν μέχρι τοῦδε καὶ ἐν Ἑλλάδι.

ΛΟΝΔΙΝΟΥ.		ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ. <small>ἀντί-στοιχὰ</small>	
Σιτηρῶν.	1 Κουάρτερ . . . . . ἴσον μὲ 8 Βουέλ* ἢ 32 Πέκ.	8 <sup>1</sup>	Κοιλὰ (1).
Ῥφασμάτ. (μή- κους).	1 Γιάρδα . . . . . ἴση μὲ 3 πόδας ἢ 36 δακτύλους ἢ 144 γραμμᾶς.	1 <sup>2</sup> / <sub>5</sub>	πήχ. μικροῦς· αἱ 100 Γιάρδες ἴσαι μὲ 140 πήχεις.
Ῥγρῶν.	1 Γαλόνιον . . . . . ἴσον 2 Βοτίλιας ἢ 8 Πίντας.**	2 <sup>2</sup> / <sub>10</sub>	ὀκάδας, ἢ 1070 δρά- μια.
	1 Λίτρα . . . . .	1 <sup>1</sup> / <sub>10</sub>	ἢ 141 δράμια.
ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ.		ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ. <small>ἀντί-στοιχὰ</small>	
Σιτηρῶν.	1 Κάρικα . . . . . ἴσον 4 ἐμίνας.	4 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	Κοιλὰ σχεδόν.
Ῥφασμάτ. (μή- κους).	1 μέτρον Γαλλίας.	1 <sup>9</sup> / <sub>10</sub>	πήχεις μικροῦς, ἢ πήχ. 1, 4 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> ὄγδοα· λεγόμενα βύσπια.
Ῥγρῶν.	1 Μιλερόλα (2) . . . . . ἴσον 64 λίτρας	46	ὀκάδας περίπου.
	1 λίτρα . . . . .	2 <sup>2</sup> / <sub>10</sub>	δράμια 285.
ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ.		ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ. <small>ἀντί-στοιχὰ</small>	
Σιτηρῶν.	1 Στάρον . . . . .	2 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	Κοιλὰ περίπου.
Ῥφασμ. (μήκους).	1 ἄουνα (3) . . . . .	1 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	πήχεις μικροῦς σχε- δόν.
Ῥγρῶν.	1 ὄρνα (4) . . . . . ἴσον 40 βοκάλια.	46 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	ὀκάδας περίπου.
	1 φούντι . . . . .	1 <sup>7</sup> / <sub>10</sub>	δράμια 176.

\* Βουέλ ἴσον 4 Πέκ. — \*\* 1 Βοτίλια ἴσον 4 Πίντες. — (1) Τὸ Κοιλὸν εἶναι ὀκάδας 20 ἢ 21 κατὰ τὴν ποιότητα, ἢ μέτρον τοῦ σίτου. — (2) Τοῦ ἐλαίου μέτρον. — (3) 100 ἄουναί εἶναι ἴσαι μὲ 180 πήχεις ὡς ἐγγιστα. — (4) Τοῦ ἐλαίου, τοῦ δὲ σίτου καὶ ἄλλων εἶναι μικροτέρα· ἴση μὲ μονάδας 42<sup>1</sup>/<sub>2</sub> περίπου. (Ἐκ τοῦ Ἡμ. Α. Δ. Μαυρομάτου).

ΑΙΒΟΡΝΟΥ.		ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ. <small>ἀντί-στοιχὰ</small>	
Σιτηρῶν.	Σάκκος . . . . . ἴσον 6 μίνας (ἔξά- για) ἢ 12 τέταρτα ἢ 48 μετζέτας.	2	Κοιλὰ.
Ῥφασμ. (μήκους).	1 Κάνα . . . . . ἴσον 5 Βράτζα.	4 <sup>2</sup> / <sub>5</sub>	πήχεις μικροῦ.
	1 Βράτζο . . . . .	7	πήχ. μικροῦ ἢ 7 ρούπια.
Ῥγρῶν.	1 Βαρέλλα . . . . .	22 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	ὀκάδας.
	1 Λίτρα . . . . .	1 <sup>9</sup> / <sub>10</sub>	δράμια 108.
ΜΑΛΤΑΣ.		ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ. <small>ἀντί-στοιχὰ</small>	
Σιτηρῶν.	1 Σάλμα . . . . .	8 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	Κοιλὰ.
Ῥφασμ. (μήκους).	1 Κάνε . . . . .	3 <sup>1</sup> / <sub>8</sub>	πήχεις μικροῦς.
Ῥγρῶν.	1 Καφίσι . . . . .	6 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	ὀκάδας.
	1 Ῥτόλα . . . . . ἴσον 1 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> λίτρας.	2 <sup>1</sup> / <sub>10</sub>	δράμια 246.
	1 Λίτρα . . . . .	1 <sup>9</sup> / <sub>10</sub>	δράμια 100.
ΟΔΗΣΣΟΥ.		ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ. <small>ἀντί-στοιχὰ</small>	
Σιτηρῶν.	1 Ψάδα . . . . . ἴσον 2 ὄσμιν, ἢ 4 παγιούκ.	6	Κοιλὰ σχεδόν.
Ῥφασμ. (μήκους).	1 Ἀροῖνι . . . . . ἴσον 16 βερτσόκ.	1 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	πήχεις μικρὰς σχε- δόν.
Ῥγρῶν.	1 Βέδρον . . . . . ἴσον 12 Κρῶσκας ἢ 100 τζαρκεία.	8	ὀκάδας περίπου.
	1 Ποῦντι . . . . . ἴσον 40 λίτρας (φούντια).	12 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	ὀκάδας.
	1 Λίτρα (φούντι).	1 <sup>2</sup> / <sub>10</sub>	δράμια 128.

Α' Νομίσματα τῆς Γαλλίας καὶ ἀξία αὐτῶν εἰς  
Δραχμὰς καὶ Λεπτὰ.

ΠΙΝΑΞ ΤΗΣ ΕΙΣ ΦΡΑΓΚΑ ΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΜΑΛΛΟΝ  
ΕΥΧΡΗΣΤΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ.

Κατὰ τὴν ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος αἰῶνος εἰσαγωγὴν τοῦ δεκαδικοῦ συστήματος εἰς Γαλλίαν, ὠρίσθη ὡς νομισματικὴ μονὰς τὸ φράγκον, ζυγίζον 5 γραμμάρια, συγκείμενον δὲ ἐξ 9 δεκάτων καθαροῦ ἀργύρου καὶ ἐνὸς μίγματος. Τὸ Βέλγιον, ἡ Ἑλβετία, ἡ Ἰταλία παρεδέχθησαν τὸ ὑφ' ὅλας τὰς ἐπιψεις ἐπιωφελὲς τοῦτο σύστημα, ἡ Ἑλλάς δὲ προετοιμάζεται ἵνα τὸ εἰσάξῃ. Εὐλόγον ὅθεν εἶναι νὰ ἀποκατασταθῶσι κοινὰ αἱ εἰς Γαλλίαν παραδεχθεῖσαι διαιρέσεις τῆς νομισματικῆς ἐκείνης μονάδος, καὶ ἡ τῆ βάσει τῆς μονάδος ταύτης ἀξία τῶν εἰς τὰς διαφόρους ἐπικρατείας κυκλοφορούντων νομισμάτων.

Χρυσᾶ	Ἀξία εἰς τωρηγὰς ἑλληνικὰς		Ἀργυρᾶ	Ἀξία εἰς τωρηγὰς ἑλληνικὰς	
	Δραχ.	Λεπτ.		Δραχ.	Λεπτ.
Ἐκατόφραγκον νόμισμα ἐξ 100 φράγκων (Francs)	111	68	πεντάφραγκον νόμισμα ἐκ 5 φράγκων	5	58.4
πεντηκοντάφραγκον » 50 »	55	84	δίφραγκον 2 »	2	23.3
εἰκοσάφραγκον » 20 »	22	33.6	φράγκον 1 »	1	11.68
δεκάφραγκον » 10 »	11	16.8	ἡμίφραγκον 0.50 ἑκατοστῶν (centimes)	0	55.8
πεντάφραγκον » 5 »	5	58.4	πεμπτόφραγκον 0.20	0	22.3
			» 20 »		
			* ὑποδεκάφραγκον 0.10		
			» 10 »		
			(décime)	0	11.2
			* νόμισμα 0.05 ἐκ 5 ἑκατοστῶν (sou)	0	05.6
			* » 0.02 » 2 »	0	02.2
			* » ἑκατοστόν (centime)	0	01.1

\* Τὰ κλάσματα ἔχοντα τὸν ἀστερίσκον δὲν σημειοῦνται εἰς τὴν μεταξὺ Βελγίου Γαλλίας, Ἰταλίας, καὶ Ἑλβετίας ἀπὸ 23 Δεκεμβρίου 1865 νομισματικῆν σύμβασιν εἰς τὴν ἡ Ἑλλάς προσεχώρησε διὰ δηλώσεως κυρωθεῖσης διὰ τοῦ ἀπὸ 5 Νοεμβρίου 1865 ΠΠ Νόμου.

Β' Νομίσματα διαφόρων Ἐπικρατειῶν καὶ ἀξία αὐτῶν εἰς φράγκα καὶ ἑκατοστά.

Ἐπικρατειῶν καὶ Πόλεων	Νομίσματα χρυσᾶ		Νομίσματα ἀργυρᾶ	
	Ἐπικρατειῶν καὶ Πόλεων	Ἐξία εἰς	Ἐπικρατειῶν καὶ Πόλεων	Ἐξία εἰς
1. Ἀγγλία	Γκινέα ἐξ 21 σελίγγιων Σουφερίνιον ἢ Λίρα Στερλίνα ἐξ 20 σελίγγιων.	26 47 25 21	Κορώνα ἐκ 5 σελίγγιων " τοῦ 1817..... Ἡμισία κορώνα..... Σελίγγιον ἐκ 12 πεννῶν. Ἡμισελίγγιον..... Πέννα, δηνάριον.....	6 18 5 81 3 09 1 24 0 62 0 10
2. Ἀμβουρ- γον (ἄνσεα- τικὴ Πό- λις)	Δουκάτον ἐπὶ τῇ αὐτο- κρατορικῇ βάσει (ad le- gem imperii).....	11 85	Ῥιστάλερ. Βασιλικὸν τάλ- ληρον..... Μάρκον, ἐκ 16 σελίγγιων Δρέσλιγς, τέταρτον μάρκου	5 78 1 88 0 47
3. Ἀνόβερ (ἄνσεατικὴ Πόλις)	Δουκάτον τοῦ 1839..... Δουκάτον τοῦ Γεωργίου Δ' Πιξόλα ἢ Γεώργιον 5 τα- λήρων..... Φιορίνιον (Gulden).....	34 95 11 89 20 77 8 78	Τάληρον..... Τάληρον τῆς συμβάσεως 1838 ἐξ 24 γροσίων.. Φιορίνιον ἐκ 16 γροσίων	5 70 3 90 2 10
4. Ἀσία Δαρμστά- της			Φιορίνιον (Gulden) ἐξ 60 καρναντιῶν.....	2 12
5. Ἀσία Ἐκλεκτο- ρικὴ	Εἰκοσάφραγκον Βεσφα- λίας.....	20	Τάληρον..... Σκοῦδον συμβάσεως...	3 71 7 42
6. Αὐστρία	Αὐτοκρ. δουκάτον Ἰω- σήφ Β'..... Σουφερίνιον τοῦ 1749..	11 86 35 17	Ῥιστάλερ αὐτοκρατορικόν. ὁμοίως συμβάσεως.... φιορίνιον συμβάσεως ἐξ 60 κρεῦτζαρίων (1753) 20 καρναντᾶνια ἢ κρεῦτζά- ρια (1753)..... Φιορίνιον 100 νέων κρεῦτζ. Νόμισμα 10 νέων κρεῦτζ.	5 61 5 20 2 60 0 86 2 50 0 25

Ἐπικρατειῶν καὶ Πόλεων	Νομίσματα χρυσᾶ		Νομίσματα ἀργυρᾶ	
	Ἐπικρατειῶν καὶ Πόλεων	Ἐξία εἰς	Ἐπικρατειῶν καὶ Πόλεων	Ἐξία εἰς
7. Βάδης Μέγα Δου- κάτον	δουκάτον τοῦ Βάδε Δου- λάχ..... Νόμισμα 5 τάλήρων ἢ 500 κρεῦτζαρίων.... Δουκάτον 5 φιορινίων ἢ 300.....	11 85 17 82 10 69	Σκοῦδον συμβάσεως ἐκ 2 Τάλήρων..... Φιορίνιον ἐξ 60 κρεῦτζ. Τάληρον ἐξ 100 " Κορώνα (Kronenthaler) Νόμισμα 50 κρεῦτζαρίων	7 42 2 12 3 53 5 72 1 76
8. Βαυαρία	δουκάτον Βαυαρίας.... Ἡμισυ Μαξιμιλιάνειον ἢ φιορίνιον.....	11 85 8 62	Ῥιστάλερ. τάληρον.... Κορώνα (Kronenthaler) Φιορίνιον 60 καρναντιῶν, ἢ κρεῦτζαρίων.....	5 19 5 72 2 12
9. Βέλγιον (Γαλλικὸν σύστημα)	Παλαιὸν Διπλοῦν Σουφε- ρίνιον..... Παλαιὸν χρυσοῦν Δέων 14 φιορίνιον..... Εἰκοσιπεντάφραγκον τοῦ 1847..... δεκάφραγκον τοῦ 1847..	35 26 26 17 24 54 9 82	Δουκατόνι Δουδοβίκου..	5 73
10. Βενετία	Ὅσέλλα..... Δούπια ἢ Πιστόλα..... Σεκίνιον..... Δουκάτον.....	48 11 21 36 11 89 7 49	Σκοῦδον σταιρατόν.... Ἰουστῖνα ἢ Δουκατόνι... Τάληρον..... Σκοῦδον 10 λερῶν 1797.	6 70 5 91 5 28 5 05
11. Βολω- νία	— " — "		Σκοῦδον μετὴν παρθένον	5 45
12. Βρέμης (ἄνσεατι- κὴ Πόλις)	Δουκάτον ἢ λουδοβίκιον 5 Τάλήρων.....	20 85	ἡμιτάληρον ἐκ 36 γρόπτεν ἢ 180 σχβάρεν.... γρόπτεν ἐκ 5 σχβάρεν..	1 956 0 069
13. Βυρ- τεμβέργης	Φιορίνιον ἢ καλολίνον.. Δουκάτον τοῦ 1744....	25 87 11 85	Ῥιστάλερ..... Σκοῦδον τοῦ 1838.... Τάληρον.....	5 19 7 42 5 25

Όνόματα Έπικρα- τειών καὶ Πόλεων	Νομίσματα χρυσᾶ		Νομίσματα ἀργυρᾶ	
	Όνόματα	Ἀξία εἰς	Όνόματα	Ἀξία εἰς
		Φράγκα Ἐκατοστά		Φράγκα Ἐκατοστά
14. Γένονα	Γενοβίνα 100 λιρῶν . . . . .	88 39	Σκοῦδον τοῦ Σταυροῦ . . . . .	8 15
	Γενοβίνα 96 λιρῶν . . . . .	79 00	Σκοῦδον τῆς λιγουρικῆς δημοκρατίας . . . . .	6 57
	Ἰζεκίνον . . . . .	12 01	Διπλῆ Παναγιοπούλα (Μαθονίκα) . . . . .	1 67
15. Δανία	Χρυσοῦν Χριστιανόν τοῦ 1847 . . . . .	20 95	ρίστάλερ τοῦ 1750 . . . . .	4 96
	Φεδερίκου τοῦ 1848 . . . . .	20 32	ρίστάλερ τοῦ 1776 ξξ 192 σελίγγιον . . . . .	5 62
	Εἰδικόν δουκ., 2 ρίστάλερ Δουκάτον 12 μάρκων . . . . .	11 77 9 39	δόλαρ (rigs bankdaler) μάρκων ξξ 16 σελίγγιον	2 80 0 46
16. Ἑλβε- τία	Γαλλικόν σύστημα		Γαλλικόν σύστημα	
17. Ἑλλάς (ὅσον οὕτω εἰσαχθήσε- ται τὸ γαλλ. σύστημα)			Πεντόδραχμον . . . . .	4 48
			δραχμῆ . . . . .	0 896
			λεπτόν . . . . .	0 009
18. Ἡνω- μένα Πολι- τεῖαι τῆς Ἀμερικῆς	διπλοῦς ἀετός 10 δολάρων	55 21	δόλαρ ἢ 100 ἑκατ. τοῦ 1837 10 ἑκατοστά . . . . .	5 34 0 53
			δόλαρ 1795—1798 . . . . .	5 50
			Τάληρον τῶν μεσημβρι- νῶν πολιτειῶν πλὴν τῆς Κολομβίας . . . . .	5 40
19. Ἰταλία	Γαλλικόν σύστημα		Γαλλικόν σύστημα	
20. Ἰσπα- νία	Οὐγκιὰ ἢ πιστάλα 1730— 1772 τετραπλῆ . . . . .	85 44	Δουπλιόνιον Ἰσαβέλας 100 ρεάλων . . . . .	5 49
	Ὅμοίως 1772—1786 . . . . .	83 93	πιάστρον 20 ρεάλων πα- λαιῶν . . . . .	5 43
	Ὅμοίως ἀπὸ 1786 . . . . .	81 56	σκοῦδον (duro) ξξ 20 ρεα- λίων 1848 . . . . .	5 25
	πιστόλα ἡμιδιπλῆ . . . . .	20 37	ρεάλιον . . . . .	0 27
	χρυσοῦν σκοῦδον . . . . .	10 18		
	μικρὸν τάληρον, ἢ βεῖντεν	5 46		

Όνόματα Έπικρα- τειῶν καὶ Πόλεων	Νομίσματα χρυσᾶ		Νομίσματα ἀργυρᾶ	
	Όνόματα	Ἀξία εἰς	Όνόματα	Ἀξία εἰς
		Φράγκα Ἐκατοστά		Φράγκα Ἐκατοστά
21. Λούκα	δοβλόνε . . . . .	17 87	Τάληρον . . . . .	5 35
			λίρα . . . . .	0 71
			βορβόνε . . . . .	0 42
22. Λυβη- κοῦ (Ἀν- σεατικῆ πόλις)	Δεκαπλᾶ ἐκ 10 δουκάτων Νόμισμα ἐκ 5 δουκάτων Δουκάτον ἐπὶ τῆ αὐτοκρ. βάσει . . . . .	117 70 58 85 11 77	Τάληρον ἐκ 3 μάρκων ἢ 48 σελίγγιον . . . . . ἐν μάρκων ἢ 16 σελίγγια Σελίγγιον ἐκ 12 δηναρίων	4 58 1 53 0 096
23. Μεδιο- λάνον	Σουφερίνιον μετὰ τὸ 1823 Δούπια ἢ πιστόλα νέα . . . . .	35 13 19 76	Σκοῦδον νέον 6 αὐστρ. λιρῶν . . . . . Σκοῦδον τοῦ 1800 . . . . . Σκοῦδον 6 λιρῶν 1778— 1780 καὶ 1785 . . . . .	5 20 4 61 4 59
24. Μελίτη	Διπλοῦν Λουδοβίκειον (Ἑμ. Ροχάν) . . . . .	48 12	Οὐγκιὰ Ἑμ. Πίντου 30 ταρινίων . . . . . Ὅμοίως Ἑμ. Ροχάν . . . . . Ὅμοίως Φερδινάνδου Ὅμπέσχ . . . . . Μελιταῖον Σκοῦδον . . . . .	4 85 5 45 5 49 2 20
25. Μόδενα			Τάληρον 5 λιρῶν 1782 . . . . . Τάληρον τοῦ 1796 . . . . .	1 32 4 13
26. Νεάπο- λις	δούπια 60 καρλίνων . . . . . νόμισμα 3 δουκάτων ἢ οὐγκιὰ νέα . . . . .	26 49 12 99	Δουκάτον τοῦ Καρόλου 6ου Δουκάτον βασιλικόν . . . . . Νόμισμα 12 καρλίνων ξξ 120 σπιρία ἐκ τοῦ 1804 . . . . .	4 38 4 24 5 10
27. Νορ- βηγία			Μάρκ. ὄρτ. ἢ 24 σελίγγια	1 12

Όνόματα Επικρα- τειών και Πόλεων	Νομίσματα χρυσά		Νομίσματα άργυρά	
	Όνόματα	Άξια εις	Όνόματα	Άξια εις
		Φράγκα Έκατοστά		Φράγκα Έκατοστά
28. Όλλαν- δία	Ρύδερ 14 φιορινίων...	31 40	δουκάτον 3 φιορινίων .	6 38
	Γουλιέλμος 10 φιορινίων	20 86	Όμοίως του 1818 . . .	6 41
	Δουκάτον 5½ φιορινίων	11 78	Όμοίως 2½ φιορινίων του 1848 . . . . .	5 26
			Άρχαϊον φιορίνιον 20 σολδίων . . . . .	2 14
			Νέον φιορίνιον 100 έκατ.	2 10
29. Πάρμα και Πλα- κεντία (Γαλλ. σύστ.)	Τετραπλή πιστόλα 16½ δουκάτων . . . . .	85 12	Δουκάτον 21 λιρών . . .	5 16
	Τσεκίνον 2⅓ δουκάτων	11 85	Λίρα 10 σολδίων 1790	1 24
30. Πεδε- μόντιον (σύστ. γαλλ.)	Δουπία 1755—1773 . . .	30 02	Σκουδον Σαρδικόν 2½ λιρών . . . . .	4 70
	Όμοίως 1786 . . . . .	28 46	Σκουδον Σαβανδίας 6 λιρών . . . . .	7 08
	Τζεκίνον . . . . .	11 95		
31. Πορτο- γαλλία	Δόβρα 20,000 ρέις . . .	169 61	Σταυρωτόν (eruzade)	
	Όμοίως 12,800 » . . .	90 43	480 ρέις . . . . .	2 94
	Πορτογαλικόν 6400 . . .	45 27	Όμοίως 1000 ρέις . .	6 12
	Δισβονόνα 4000 . . . . .	33 96	Μιλρέις ή Κορώνα 1000 ρέις . . . . .	6 03
	Κορώνα 5000, ή 22 κα- ρούτων . . . . .	30 16		
32. Πρωσ- σία	Φεδερίκος έκ του 1752	20 78	Γάληρον . . . . .	3 71
			Γάληρον κοινόν εις άρκτικά κράτη . . . .	3 25
33. Ρώμη	Τζεκίνον νέον 10 σκουδων	53 68	Σκουδον 10 πούλων ή 100 βαγιόκων ή 500 κνατρινίων . . . . .	5 36
	Τζεκίνον 2 σκουδων . .	11 80	Σκουδον τής δημοκρα- τίας 1799 . . . . .	5 29
	Δουπία ή πιστόλα νέα .	17 28		

Όνόματα Επικρα- τειών και Πόλεων	Νομίσματα χρυσά		Νομίσματα άργυρά	
	Όνόματα	Άξια εις	Όνόματα	Άξια εις
		Φράγκα Έκατοστά		Φράγκα Έκατοστά
34. Ρωσ- σία	Δουκάτον 1763—1796 . .	11 59	Ρούβλιον του 1750 εξ	
	Δουκάτον από 1796 . . .	11 83	100 καπικίων . . . . .	4 61
	Αυτοκρατορικόν 10 βου- βλιων 1755 άχρι 1763	52 38	Όμοίως του 1849 . . . .	4 00
	Όμοίως από 1763 . . . .	41 31		
	Ρούβλιον . . . . .	4 13		
35. Σαξω- νία	Αυγούστιον ή πιστόλα 5 ταλήρων . . . . .	20 75		
36. Σικε- λία	Ουγκία εκ του 1748 . . .	13 75	Σκουδον άρχαϊον 12 τα- ριων 1848 . . . . .	5 10
	Όμοίως με την έπιγρα- φήν (Hispania infans.)	13 04	Βασιλικόν δουκάτον 5 τα- ριων . . . . .	4 25
	Ουγκία νέα 3 νεαπολιτια- νών δουκάτων . . . . .	12 99	νόμισμα 1 καρλίνου . . .	0 425
37. Σουη- δία	Δουκάτον . . . . .	11 70	ρίσταλερ 48 σελιγγίων . .	5 75
			όμοίως νέον . . . . .	5 66
			νόμισμα 16 σελιγγ. plott	1 88
38. Τουρ- κία	Ρουσπόνε του Έτρουσ. κράτους . . . . .	36 4	Γάληρον του Έτρουσ. κράτους . . . . .	8 40
	Δουπία ή πιστόλα . . . .	21 9	Φραγκισκόκιον 10 παύλων	5 61
	Ροζίνα . . . . .	21 54	Φιορίνιον . . . . .	1 40
	Τσεκίνον φλωρίον 2 λι- βουρνίνων . . . . .	12 01	Λίρα 1½ παύλου ή 12 γρατζίων ή 20 σολδίων, ή 60 κατρινίων . . . .	0 84
			Κατρίνιον, τέταρτον . . .	0 13
			γρατζία . . . . .	0 7
39. Τουρ- κία	Γιουολία 100 γροσίων ή φλωρίον . . . . .	22 50	Μεδζιτιέ τάληρον 20 γρο- σίων . . . . .	4 55
	Φλωρίον φουντουκλί 4¾ γροσίων . . . . .	9 58	Άλτιμχλία 60 παραδων	3 35

Ὄνόματα Ἐπικρα- τειῶν καὶ Πόλεων	Νομίσματα χρυσᾶ		Νομίσματα ἀργυρᾶ	
	Ὄνόματα	Ἀξία εἰς	Ὄνόματα	Ἀξία εἰς
		Φράγκα Ἐκατοστά		Φράγκα Ἐκατοστά
40. Φραγ- γοφούρτιον	Γκεκόνον Ἀβδελαιμίρ 1774.....	8 72	Βιρλίτζ μονόγροσον 40 πα- ράδων.....	0 22
	Φλωρίον Γζερμαβούβ 3 γροσίων ἀπὸ 1789...	6 45		
	Κορώνα (Kronenthaler) 1858.....	34 44	Φιερλίον 60 κρεϋτζαρίων πρὸς 24½ εἰς τὸν κόλων. μάρκον.....	2 12
	δουκάτον (αὐτοκρ. βάσει ad legem imperii) ..	11 85		

ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΡΟΣ ΤΑ ΓΑΛΛΙΚΑ  
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ.

Χρυσός.

Ὄσώνιον, 20 δραχμῶν. . . . . 17 φρ. 90 ε.

Ἄργυρος.

Τάληρον, 5 δραχμῶν . . . . . 4 φρ. 47 ε.

Δραχμή, 100 λεπτῶν . . . . . — » 90 »

Χαλκός.

Δεκάλεπτον . . . . .  
 Πεντάλεπτον . . . . .  
 Δίλεπτον . . . . .  
 Λεπτόν . . . . .

κέρματα τῆς δραχμ., ἰσοδυναμοῦντα πρὸς 10,  
 5, 2 καὶ 1 λεπτά.

ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΞΕΝΩΝ ΤΙΝΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣ  
ΤΗΝ ΔΡΑΧΜΗΝ.

Φράγκον . . . . . 1 δραχμ. 11 λεπτά.  
 Πεντάφραγκον . . . . . 5 » 58 »  
 Εἰκοσάφραγκον . . . . . 22 » 32 »  
 Σφάντσικον . . . . . — » 92 »  
 Σελίνιον . . . . . 1 » 28 »  
 Λίρα στερλίνα . . . . . 28 » 12 »  
 Ρούβλιον . . . . . 4 » 41 »  
 Τάληρ. αὐστριακόν . . . . . 5 » 78 »  
 Ὀλλανδ. φλωρ. . . . . 13 » — »  
 Αὐστριακόν φλωρ. . . . . 13 » 6 »

Αὕτη εἶναι ἡ ἐπίσημος ἀναλογία, ἣτις σπανιώτατα τηρεῖται. Οὕτω  
 λ. χ. τὸ πεντάφραγκον κυκλοφορεῖ ἀντὶ 5 δραχμ. καὶ 60 λεπτά, τὸ  
 εἰκοσάφραγκον ἀντὶ 22 δραχμ. καὶ 40 λεπτά, καὶ 23, ἐνίοτε καὶ 20  
 λεπτά· ἡ λίρα στερλίνα ἀντὶ 28 καὶ 30, τὸ αὐστριακόν τάληρον ἀντὶ 5  
 καὶ 80 καὶ τὸ σφάντζικον ἀντὶ 95 λεπτῶν. — Εἰς τὴν ἐπίσημον ὀρι-  
 σθεῖσαν ἀξίαν τῶν λαμβάνουσιν αὐτὰ τὰ Ταχυδρομεῖα, τὰ Ταμεία καὶ  
 ἡ Τράπεζα. (α)

(α) Ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1871 εἰσαχθήσεται ἐν Ἑλλάδι τὸ γαλλικόν δεκαδικόν  
 σύστημα, ἐπομένως τὰ Ἑλληνικά νομίσματα θέλουσιν εἶναι ἰσότιμα τῶν γαλλικῶν.



### ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΣΤΑΘΜΑ.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις διὰ τοῦ ἀπὸ 16 Ὀκτωβρίου 1836 Β. Διατάγματος εἰσήγαγε τὸ γαλλικὸν δεκαδικὸν σύστημα, ὅπερ ὅμως, ὡς ἔξονον εἰς τὰς ἔξεις τοῦ λαοῦ καὶ ἀντιβαίνειν εἰς τὰς προλήψεις του, ἔμεινεν ἀνεφάρμοστον. Τούτου ἕνεκα μέχρι τῆς σήμερον εἶναι ἐν χρήσει τὰ καὶ πρὸ τοῦ ἀγῶνος ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχοντα καὶ νῦν καὶ ἅπασαν τὴν Ἀνατολὴν κοινὰ μέτρα καὶ σταθμὰ.

#### Μέτρα μήκους.

Πήχυς ἰσοδυναμῶν πρὸς 0,64,800 τοῦ γαλλικοῦ μέτρου καὶ ὑποδιαιρούμενος εἰς 8 ὄγδοα, ῥούπια καλούμενα.

Εἰς τὰς ἐπισήμους καὶ τεχνικὰς καταμετρήσεις, ὅσον χωροσταθμῆσεις κτλ. μεταχειρίζονται τὸ μέτρον, ὅπερ καλεῖται πήχυς βασιλικὸς, καὶ τὸ ἑκατοντάμετρον.

#### Μέτρα ἐπιφανείας.

Τετραγωνικὸς πήχυς.

Στρέμμα, συγκείμενον ἐκ χιλίων τοιούτων τετραγωνικῶν πήχεων.

#### Μέτρα στερεῶν.

Ὁ λίθος μόνος πωλεῖται εἰς κυβικὰ γαλλικὰ μέτρα.

#### Σταθμὰ.

Ὅκα ἰσοδυναμοῦσα πρὸς 1250 γράμμια καὶ 1/8 περίπου ἦτοι δράμια 400.

Τὸ δράμι ἰσοδυναμοῦν πρὸς τρία γράμμια καὶ 1/8 περίπου.

Μπότσα (ἐπὶ βευστῶν) ἰσοδυναμοῦσα πρὸς 2 ὀκάδας.

Στατήρ (ἢ καντάριον), πρὸς 44 ὀκάδας.

Ἀθανασίου Σ. Ρουσοπούλου

ἘΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΤΗΣ ἸΤΑΛΙΑΣ

ὡςπερ

ἀφετηρία εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν.

Φίλοι ἀχροαταί!

ΜΕΤΑ μείζονος ἡμέρας ἢ ἕσον εἶχα πέρυσιν, ὅτε ἡ βασιλικὴ Κυβέρνησις με διώρισε καθηγητὴν τῆς ἀρχαιολογίας, ἄρχομαι σήμερον τῆς διδαχῆς ἀρχαιολογικῶν μαθημάτων· διότι ἡ μὲν ἐπιείκεια τῆς σεβαστῆς Κυβερνήσεως ἐσυγχώρησέ μοι τὸν ἀναγκαῖον εἰς παρασκευὴν χρόνον, ἡ δὲ ὑπὲρ τῆς προόδου τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ὠφελείας τῶν φοιτητῶν ἀειμεριμνῶσα σύγκλητος τοῦ πανεπιστημίου ἐχορήγησέ μοι καὶ ἱκανὴν ἀφορμὴν, ὥστε νὰ δυνηθῶ νὰ ἐπισκεφθῶ τὰ ἀξιολογώτατα μουσεῖα τῆς Ἰταλίας καὶ τρεῖς μῆνας νὰ ἐνδιατρίψω εἰς αὐτὰ, βλέπων καὶ ἄλλα μὲν διαφόρων χρόνων καὶ ἔθνων παντοῖα καὶ ἄφθονα μνημεῖα τέχνης, μάλιστα δὲ ἐλληνικὰ καὶ ρωμαϊκὰ καὶ ὅσα τούτοις συγγενέστερα. ἐκ δὲ τούτου ἐπορισάμην, ὡς νομίζω, οὐ μικρὰν ὠφέλειαν πρὸς διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος.

ἢ ἀπὸ τῆς συχνῆς ᾤσεως τῶν παλαιῶν καλλιτεχνημάτων προσγινομένη τῷ σπουδάζοντι δύναμις εἰς τὸ διαγινώσκειν το καλον καὶ τὸ γνῖσιον ἀπὸ τοῦ μὴ τοιούτου ἵνε μεγάλη καὶ ὄσην δὲν τὴν φαντάζεται τις κατ' ἀρχάς. ὅτι ὁ φιλόσοφος Πλάτων<sup>(α)</sup> ἔλεγε περὶ τῆς φιλοσοφίας, “ὅτι βητὸν οὐδαμῶς ἐστίν, ὡς ἄλλα μαθήματα, ἀλλ' ἐκ πολλῆς συνουσίας γιγνομένης περὶ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ καὶ τοῦ συζῆν ἐξαίφνης, οἷον ἀπὸ πυρὸς πηδήσαντος ἐξαφθὲν φῶς, ἐν τῇ ψυχῇ γενόμενον αὐτὸ ἑαυτὸ ἤδη τρέφει”. τοῦτο αὐτὸ ἀρμόζει μᾶλλον περὶ τοῦ μαθήματος τῆς Καλλιτεχνίας λεγόμενον.

δυνατον ἵνε βέβαια καὶ ἐκ βιβλίων μετὰ εἰκονογραφιῶν νὰ σπουδάσῃ τις τὴν ἀρχαιολογίαν τῆς τέχνης· νὰ μάθῃ δηλαδὴ νὰ λέγῃ διαφορὰς εἰκοτολογίας περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ προόδου τῶν τεχνῶν, νὰ ἀπαριθμῇ χαρακτηριστικὰ τῆς κατὰ χρόνους διαφορᾶς τῆς τέχνης, ρυθμοὺς παντοίους καὶ γνωρίσματα γλυφίδων περιφρήμων τεχνιτῶν καὶ ὄρους τεχνικῶς περιέργους καὶ τὰ τοιαῦτα, ἃ τις συναγαγὼν ἐσχάτως βιβλίων συνέγραψε σκωπτικὸν οὐκ ἀχάριτον.

πᾶσα ὅμως ἢ τοιαύτη μάθησις, ἄνευ τῆς ἀπὸ τῆς ᾤσεως καὶ σπουδῆς τῶν πρωτοτύπων μνημείων ἐμπειρίας ἵνε ἀτελὲς μὲν καὶ αὐτὴν καὶ ἀνεπαρκῆς τῷ ἔχοντι, πολλῶ δὲ ἀτελεστέρα εἰς διδασκαλίαν ἄλλων. διότι ἡ συμβῆ αὐτῷ σύγχευσις ἔπειτα, ἐὰν ἀναγκασθῇ νὰ ἔλθῃ εἰς αὐτὰ τὰ πράγματα πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν λόγων του, καὶ ἀπὸ πλάνης εἰς πλάνην περιπίπτων καὶ ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους παράγων τέλος ἡ γένῃ καταγέλαστος, ἐὰν δὲν ἵνε τις ὅλος ἀναίσθη-

(α) ἐν ἐπιστολῇ Ζ' σελ. 341 τέλ.

τος ἢ σφόδρα ἀναιδῆς· τῆς δὲ τάξεως τῶν τοιούτων οὐτ' ἐγὼ ἤθελα νὰ ἦμαι, οὔτε ὑμῶν τις εὐχομαι νὰ γένη.

τὸ δ' ἐμὸν μέρος, ἵνα καὶ περὶ τούτου δώσω λόγον σήμερον, ἔχει τοιουτοτρόπως. ἀγαπήσας ἐκ νεότητός μου τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ πολλὰ ἔτη παύσας ἰδέσθαι μετ' αὐτῆς ὡς κόρης νεαρᾶς τῆς φιλολογίας, ἴν εἶχα κυρίαν σπουδῆν, προσεκτησάμην ἱκανῆν, ὡς ἐνόμιζα καὶ ἐνομιζόμεν, ἐμπειρίαν εἰς παντὸς εἶδους ἀρχαῖα, ἐν οἷς οὐ μόνον κατὰ χρόνον καὶ τόπον νὰ δύνωμαι νὰ διακρίνω χαρακτῆρας καὶ γνωρίσματα ἴδια καὶ ἐν πᾶσι τὸ καλὸν καὶ μὴ, ἀλλ', ὅπερ δυσχερέστερον, καὶ ἅμα τῷ ἀρχαιολογοῦντι ἀναγκαιοτάτον, τὸ ἐν αὐτοῖς γήσιον καὶ μὴ. διότι, ὡς γνωστὸν, καὶ ἐν Ἑλλάδι δυστυχῶς ἢ κινδυνεῖα τῶν ἀρχαίων εἰς πάντα τὰ εἶδη πολὺ ἀνεπτύχθη.

καὶ ὅμως καὶ μετὰ τὴν ἀρχαιολογίαν οἰκειότητα ἐδυσκολευόμεν νὰ δεχθῶ αὐτὴν ὡς κυρίαν μου ἐπιστήμην· καὶ ἀφοῦ δὲ ᾤσησις ἀνωτέρα καὶ σεβαστὴ νομίμως μετ' αὐτῆς με συνέξευξε, πάλιν ὠκύνουν νὰ ἐπιχειρήσω τὸ ἔργον, ἀναλογιζόμενος τὰς δυσκολίας τοῦ πράγματος καὶ τὰς ἐμὰς ἐλλείψεις, ὧν μία καὶ κυρία ἴν, ὅτι δὲν ἐγνώριζα ἐξ αὐτοψίας τὰ ἐν τοῖς μουσείοις τῆς Ἰταλίας πρὸ πάντων μνημεία τῆς τέχνης.

Εὐτυχῶς λοιπὸν νῦν αὕτη μου ἡ ἐλλειψις, χάρις τῇ σεβαστῇ συγκλήτῳ, ὡς περ προεῖπα, ἱκανῶς ἐδραπεύθη. λέγω ἱκανῶς καὶ οὐχὶ τελείως· διότι οὔτε πάντα τὰ ἐν Ἰταλίᾳ μουσεῖα ἠδυνάθη νὰ ἴδω, οὔτε γε μὴν καὶ ὅσα εἶδα ἱκανῶς ὅπως ἤθελα ἐσπούδασα. τρίμηνος ἐν τοῖς μουσείοις τῆς Φλωρεντίας διατριβὴ ἵνε ὅπερ τρίμηνος ἐν Ἀθήναις· καὶ ἄνευ τῆς ἧς ἔτυχε νὰ ἔχω προτέρας πείρας καὶ ἔξεως εἰς

τὰ ἔργα τῆς τέχνης ὀλίγην ὠφέλειαν ἠδυνάμην νὰ πορισῶ, πολλὰς χιλιάδας ἀγαλμάτων, εἰκόνων, ἀγγείων, σκευῶν παντοίων, νομισμάτων, δακτυλιοπέδων καὶ ἄλλων πραγμάτων ἠναγκασμένος ὦν ἐν οὕτως ὀλίγῳ χρόνῳ νὰ διέλθω. ἐπέστησα δὲ, ὡς εἶκος, μᾶλλον τὴν προσοχὴν μου εἰς τὰ κυριότερα πρὸς συμπλήρωσιν τῶν γνώσεών μου.

Καταπληκτικῆ, κύριοι, ἵνε ἡ θεὰ πλήθους ἀγαλμάτων εὐπρεπῶς διατεθειμένων εἰς αἰδοῦσας μεγάλας καὶ λαμπρὰς ἐν τῷ Βατικανείῳ, παλατίῳ τῶν Παπῶν, ἔχοντι, ὡς λέγεται, μύρια καὶ χίλια καὶ πλεόν χωρίσματα συνεχῆ δωματίων, προδόμων, αἰθουσῶν, αὐλῶν καὶ τῶν τοιούτων, ὧν μικρὸν μόνον μέρος ἵνε ἀφορισμένον τῇ παπικῇ αὐλῇ, τὸ δὲ λοιπὸν μουσῶν ἐστὶν οἶκος.

ὁ πρόδομος τῆς ἀγαματοπῆχης ἐνταῦθα, μετ' οὗ συν-έχονται ἅπαντες οἱ χώροι αὐτοῦ, ἐκτείνεται εἰς μῆκος ποδῶν δισχιλίων καὶ ἑκατὲν καὶ πλεόν καὶ πεπληρωμένος ἐστὶν ἀρχαίων μνημείων τῆς τέχνης. νομίζει τις αἴφνης εἰσελθὼν ὅτι διὰ μαγικῆς τινος δυνάμεως ὀλόκληρος κόσμος τῆς ἀρχαιότητος θεῶν καὶ δαιμόνων, ἡρώων καὶ ἀνθρώπων καὶ ζῶων ἀλόγων εἰς πέτραν μετεβλήθησαν, καθ' ἣν θεοῖσιν καὶ κατὰστασιν ἔτυχαν νὰ εὐρεθῶσιν ἐν τῇ στιγμῇ τῆς μεταμορφώσεως. βλέπει τις ἐκεῖ ἐν τάξει πολλάκις παραδόξῳ τοῦς μὲν σκῆπτρα κρατοῦντας, τοῦς δὲ παίζοντας· ὁ μὲν ῥητορεύει, ὁ δὲ φιλοσοφεῖ, ὁ δὲ ἀγωνίζεται, ὁ δὲ ἀναπαύεται, ὁ δὲ μεθύει· ἄλλοι δὲ ἄλλα ἔργα καὶ ἄλλας ἠδονὰς διανοοῦνται, καὶ ἄλλοι πάλιν δεινὰ μεγάλα ὑποφέρουσι.

Ἡ εἰς πέτραν μεταβληθεῖσα κατὰ τοῦς Ἑλλήνων μύθους καλλιπαις Νιόβη ὁρᾶται πράγματι ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Φλωρεντίας, ὄρηνοῦσα δεκαἕξ περὶ ἑαυτὴν νεκρὰ τ' ἀποδινήσκοντα



Κεφαλὴ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Νιόβης.

τέκνα και ἐναγκαλιζομένη μητρικῶς την μικροτάτην κόρην της, ὅπως δια τοῦ ἑαυτῆς σώματος ὑπερασπίσῃ αὐτήν κἀν, ἔτι ζῶσαν και ἀπλήγωτον, ἐκ τῶν θανατηφόρων βελῶν τῶν τέκνων τῆς Διητοῦς· συγκινητικώτατον δῶμα και οὐχ ὁποῖον τὸ ἐπὶ Σιπύλῳ μυθεύομενον.

πάντα δὲ ταῦτα και τὰ τοιαῦτα πλήρη φαινόμενα τὰ πλεῖστα, και οὐχὶ κολοβά και ἀκρωτηριασμένα, ὡς λ. χ. τὰ πλεῖστα παρ ἡμῖν, τέρπουσι τὴν ὄρασιν και ἐξάπτοντα τὴν φαντασίαν διεγείρουσι μυριόφθογγον φήμην, ἥτις μυριάδας ἀνδρῶπων φιλοκάλων και πλουσίων ἀπὸ πάσης τῆς οἰκουμένης καλεῖ κατ' ἔτος εἰς Ἰταλίαν· ἔστι δὲ και ἄλλως κατ' αὐτήν ἢ χώρα τῆς Ἰταλίας τερπνοτάτη, ὡς περ εἰς παράδεισος συνεχῆς φαινομένη ἢ πλεῖστη διὰ τῆς φιλοπόνου καλλιεργείας, και ἄφθονα τὰ τῆς ἀναπαύσεως μέσα μετὰ ἀσφαλείας παρέχει τοῖς ξένοις ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐξ ὧν οὐ μικροὺς ἔχει κατ' ἔτος πόρους· 80—90 χιλιάδες π. χ. ξένοι κατ' ἔτος διαχειμιάζουσιν ἐν Ῥώμῃ, ὡς περ ἤκουον, 7 δὲ χιλιάδες τεχνῖται τρέφονται ἐν αὐτῇ ἐξ ἀντιγραφῶν και ἀπομιμήσεων καλλιτεχνημάτων, και 7 ἑκατομμυρίων λιρῶν γίνονται κατ' ἔτος τῇ πόλει πρόσοδοι τελωνιακαὶ ἐκ τῶν ἐξαγομένων ὑπὸ τῶν ξένων ἀρχαίων και νεωτέρων ἔργων τῆς τέχνης. τοιαῦτα τινὰ ἤκουον λεγόμενα ἐκεῖ περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ξένων ὠφελείας και ἄλλα θαυμασιώτερα, ἃ ἐγὼ ὡς ἀλλότρια τῆς ἐμῆς ὑποθέσεως ἀνεξέλεγκτα ἀφῆκα και νῦν παρατρέχω. και ταῦτα δὲ ὁδοῦ πάρεργον ἀνέφερα, ὅπως δηλώσω ὅτι και ἄλλα δὲ λγητρα ἐλκύουσι τὸν κόσμον εἰς Ῥώμην και Ἰταλίαν, πρὸ πάντων ὅμως και κυρίως τὰ ἔργα τῆς τέχνης, ἅπερ πάντες φιλοτιμοῦνται νὰ ἴδωσιν ἅπαξ κἀν ἐν τῷ βίῳ των· και τοὶ πολλοὶ αὐτῶν οὐδὲν καταλαμβάνουσι ἐν τοῖς βλεπομένοις ἀλλ'



Νιόβη μετὰ τῆς νεωτάτης κόρης της.

ἀτεχνῶς ὡς περ νευρόσπαστα περιάγονται ὑπὸ τῶν ἐξηγητῶν ἐν ταῖς αἰσούσαις, ὡς κἀγὼ αὐτός, εἶδα παραδείγματα τοιούτων νευαρκωμένων ἐκ τῆς Δέας Δεατῶν.

ἐξέρχονται δέ οἱ τοιοῦτοι μηδὲν ἄλλο κέρδος φέροντες ἐκ τῆς Δέας πλὴν τοῦ Δαυμασμοῦ καὶ γενικῆς τινος ἀναμνήσεως ὅτι πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα εἶδαν.

ἐὰν δέ τις αὐτῶν καιρὸν ἔχων ἐπισκεφθῆ ὁμοίως καὶ ἄλλας πόλεις καὶ τὴν Πομπηίαν καὶ τὸ Ἡράκλειον καὶ ὅσα ἐξ αὐτῶν καὶ ἐξ ἄλλων ἀνασκαφῶν ἐξήχθησαν εἰς φῶς παντοίας ὕλης καὶ τέχνης ἔργα ἀπὸ τῶν ἀγαλμάτων μέχρι τῶν συνήθων σκευῶν τῆς οἰκιακῆς καὶ κατ' ἡμέραν χρήσεως, ὧν τὰ πλεῖστα μετὰ τέχνης καὶ χάριτος εἰσὶ πεποιημένα, ἔτι δὲ τὰ ἔργα τῆς τέχνης τῶν μέσων καὶ ἐξῆς αἰώνων καὶ τὰ νεώτερα καλλιτεχνήματα, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἄπλετος, τότε πλέον ὥσπερ βεβακχευμένος ὑπὸ τῶν Δεαμάτων ἐκείνων, ἅτε ἄπειρος ὡν τῆς ἐπιστήμης τοῦ ὄντως καλοῦ, οὐδὲ βλέμματος τυχὸν κρίνει ἄξια ἄλλα, ὅποια λόγου χάριν εἰσὶ τὰ παρ' ἡμῖν, ὡς εὐτελῆ καὶ λόγου ἀνάξια.

ἴκουσα δυστυχῶς τοιαῦτα βήματα περιφρονητικὰ παρὰ τινων ἐκ τῶν ἡμετέρων, οὐκ ἀπαιδευτῶν ἄλλως, μεμψιμοιρούντων δὲ ὑπ' ἀγνοίας· οἱ βαδύτερον ὅμως ἐγκύψαντες εἰς τὴν σπουδὴν τῆς τέχνης δὲν κρίνουσιν οὕτω.

ὁ εἰς ταῦτα τὰ παρ' ἡμῖν ἀκρωτηριασμένα ἀσκήσας τὸ βλέμμα καὶ ἐκ τῆς συχνῆς Δέας λαβὼν ἐν τῇ ψυχῇ τὸ Δεῖον ἐκείνο τοῦ Πλάτωνος φῶς, δι' οὗ δύναται νὰ διαγινώσκῃ τὸ καλὸν καὶ μὴ ἐν τῇ τέχνῃ καὶ τὸ ἀληθές καὶ τὸ κίβδηλον, ἀφοῦ συνέλθῃ ἐκ τῆς καταπλίξεως, ἣν ἡ πρώτη πρόσβλεψις τοῦ πλῆθους ἐμποιεῖ παντί, καὶ ἐπιχειρήσῃ νήφων καὶ μετὰ κρίσεως τὴν ἐξέτασιν ἐκάστου τῶν ἔργων κατὰ μέρος, Δὰ

αἰσθάνῃ εὐθὺς ἐν τῇ πρώτῃ δοκιμῇ ἀλλοίαν ἐκπληξιν, καὶ ἐν τῇ δευτέρῃ καὶ τῇ τρίτῃ ὁμοίως, καὶ ἡ πρώτη του χαρὰ Δὰ μεταβληθῆ εἰς λύπην· διότι Δὰ εὖρη ὅτι τὰ πλεῖστα εἰσὶν ἐκ πολλῶν μερῶν συγκεκολλημένα καὶ μάλιστα ὑπὸ νεωτέρων τεχνιτῶν κατὰ τὸ δοκοῦν, ὅπερ πολλάκις ἦν ἡμαρτημένον, συμπεπληρωμένα καὶ ἀπεξεσμένα· ἡ δὲ προδοκία του, ὅτι ἔπειτα ἡ αὔριον Δὰ εὖρη καλλίτερα καὶ πληρέστερα, Δὰ εὐρίσκεται ἐκάστοτε ἐψευσμένη· πολλάκις Δὰ εὐρίσκη τὰ κυριώτερα μέλη τοῦ σώματος ὑπὸ νεωτέρων τεχνιτῶν συμπεπληρωμένα καὶ οὐχὶ σπανίως τὸ πλεῖστον τοῦ σώματος νέον. τέλος ἐκ χιλιάδων, ἃ μοχθῶν ἐν τῇ ἐξετάσει Δὰ διέλθῃ, ὀλίγας μόνον δεκάδας Δὰ εὖρη Δαυμασμοῦ ἄξια ἔργα ὑπὸ καλλιτεχνικῆν ἔποψιν· διότι ἀρχαιολογικῶς ἐξεταζόμενα καὶ ὡς ἔχουσι πάντα εἰσὶ σπουδαῖα καὶ μελέτης ἄξια.

ὅπως δὲ ἀλώβητα καλλιτεχνήματα περιφανῆ ἂν τις ζητήσῃ, ἀμφιβάλλω ἂν Δὰ εὖρη Δέκα ἐν ἀπάσῃ τῇ Ἰταλίᾳ. ἐν Ῥώμῃ τοῦλάχιστον, ὅπου τὰ πλεῖστα ἀγάλματα εὐρίσκονται, ἐκ τῶν πρώτης τάξεως περιφανῶν ἔργων ἐν μόνον δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ὅπως σῶν (ἐὰν δὲν λογισθῶσι μικραὶ τινες ἐλλείψεις καὶ προσετρίψεις), ἡ ἐν Καπιτωλίῳ εἰς ἴδιον Δάλαμον κεκλεισμένη Ἀφροδίτη, ἥς, ὡς κατὰ παράδοξον συμβεβηκὸς ἴκουσα, καὶ ἕτερον ὅμοιον ἀντίτυπον ὑπάρχει ἐν ἀφανεί ἀποθήκῃ.

ἐν τοῖς ἔργοις δὲ τῆς Φλωρεντίας ἐχώρησεν ἔτι μᾶλλον τὸ κακὸν τῆς διορθώσεως· αὐτοῦ π. χ. εἶδα καὶ ἄλλα μὲν περίεργα συμπληρώματα καὶ δὴ καὶ ὀλόκληρον Ἡρακλέα κενταυροφόρον, ὡς συμπλήρωμα ἐνὸς δεξιῦ ἀρχαίου ποδὸς καὶ τῶν δακτύλων μόνον τοῦ ἀριστεροῦ.

ὡσαύτως καὶ ἐν Νεοπόλει ἐν τοῖς καλοῖς τὰ σῶα λίθινα ἔργα εἶναι σπάνια. ἐξαίρῳ δὲ λόγου τὰ χάλκινα· διότι ἐκ τούτων βλέπει τις καὶ σῶα καὶ καλα παραδείγματα καὶ ἀλλαχοῦ μὲν, μάλιστα δὲ ἐν Νεοπόλει.

λυποῦμαι ὅτι δὲν εἶχα χρόνον ἱκανὸν νὰ φέρω εἰς πέρας τὴν περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ἀγαλμάτων ἔρευνάν μου, καὶ ἠναγκάσθην νὰ περιορίσω τὴν ἐξελεγεῖν εἰς μικρὰς σειρὰς ἀγαλμάτων ἐν διαφόροις μουσείοις, πλὴν τοῦ Λουδοβιζείου, ὅπερ ὀλόκληρον ἐξεπέρανα.

τὸ ἔργον δὲ ἀπέβαινε περιεργὸν ἅμα καὶ διδακτικόν. τὸ συμπέρασμα ὅμως αὐτοῦ δὲ ἦτο καθόλου τοιόνδε· τὰ πλείστα δὲν ἔχουσιν ἰδίας ρίνας, πολλὰ οὐδὲ κεφαλὰς, ἄλλα χεῖρας ἢ πόδας ἢ ὀλόκληρα τὰ ἄκρα· τινῶν δὲ, μέρη τῶν ἄνω ἢ κάτω κώλων ἢ τοῦ κορμοῦ συνεπληρώθησαν. εἰς συμπλέγματα δὲ ἐκ μικροῦ τεμαχίου ἀρχαίου, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐκ μόνου ἴχνους τῆς πλάσσεως, συνεπληρώθη ὀλόκληρον ἀγαλμα ὑπο νέου τεχνίτου. καὶ αὐτῶν δὲ τῶν καλλίστων καὶ πρὸ πάντων τῶν ἄλλων θαυμαζομένων, οἷος ὁ Ἀπόλλων καὶ Λαοκῶν καὶ Μελέαγρος καὶ τὰ τῆς αὐτῆς τάξεως λίαν τετιμημένην πλάσιν κατέχοντα ἐν Belvedere τοῦ Βατικανείου οὐδὲ ἐν ἑνε ὅλως ἀλώβητον.

τούτων δ' οὕτως ἐχόντων ἂν τις ἠδύνατο, ἀφαιρέσας ἐκ πάντων τὰ πρόσδετα μέρη, νὰ δείξῃ αὐτὰ εἰς τὴν ἀληθινὴν των κατάστασιν, τὸ πᾶμα δὲ ἐγίνετο ἐλευθέρων καὶ ἀξιοδράκρυτον. οὕτως οἱ χρόνοι καὶ καιροὶ δὲν ἦσαν ἐκεῖ ἡμερώτεροι ἢ παρ' ἡμῖν ἐν τῇ καταστροφῇ τῶν ἔργων τῆς τέχνης.

ἐπεικῶς δὲ διεσώθησαν τὰ ἐκ τῶν χρόνων τῶν καισάρων ἔργα τῆς τέχνης καὶ πρὸ πάντων ὅσα ὁ Βεζούβιος, ὡς περ

προνοήσας, κατεκάλυψε μὲ λάβαν διφυῆ, ἕως ἢ τύχῃ ἐν καιρῷ εὐδέσθῃ, ὅτε οὐδένα διατρέχουσι κίνδυνον καὶ προσηκόντως τιμῶνται, πάλιν ἀνεκάλυψεν αὐτὰ τοῖς ἀνθρώποις.

Φανερὸν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι δὲν ἔχουσι δίκαιον ὅσοι ἐπιπολαίως ἰδόντες τὰ ἐκεῖ καταφρονοῦσι μὲν τὰ ἡμέτερα, θαυμάζουσι δὲ μόνον ἐκεῖνα.

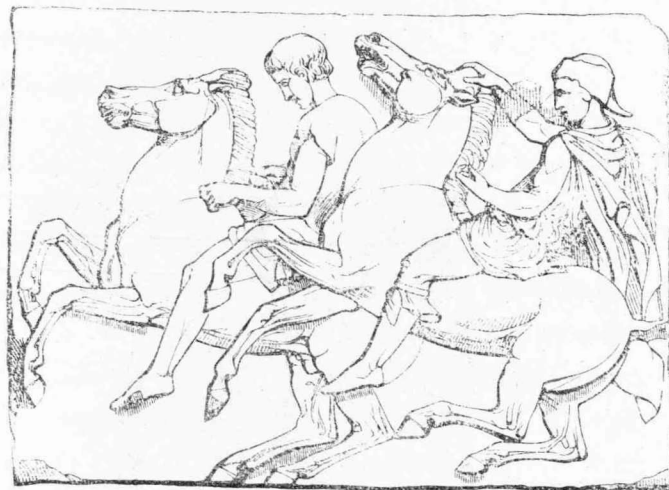
θαυμαστὰ βέβαια εἶναι τὰ ἐκεῖ μνημεῖα τῆς τέχνης καὶ πολλῆς σπουδῆς ἄξια· τίς δύναται νὰ ἀρνηθῇ τοῦτο; ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν ἀκόνησιν τῆς αἰσθήσεως τοῦ καλοῦ καὶ μὴ ἴσως εἶναι τὰ παρ' ἡμῖν πολλῷ συντελεστικώτερα παραδείγματα. δὲν ὑπάρχει ἐκεῖ οὐδὲ ἐν ἔργον ἀναμφισβήτητον ἐκ τοῦ φειδιακοῦ ἐργαστηρίου. αὐτοῦ δὲ τοῦ Φειδίου ἔργον ἢ τοῦ Πολυκλείτου ἢ Σκόπα ἢ Πραξιτέλους ἢ Λυσίππου οὐδεὶς σχεδὸν τῶν σοφῶν ἀρχαιολόγων πιστεύει ὅτι εἶδε μέχρι τῆς σήμερον, τῶν ἀπομιμήσεων ἐξαιρουμένων.

τὸ μόνον δὲ τεμάχιον ἀναγλύφου ἐν τῷ Βατικανείῳ, τὸ παριστάνον ἔφιππον πρὸς δεξιὰν χωροῦντα, ὅπερ ἐν τῷ καταλόγῳ ἐξυμνεῖται ὡς μοναδικὸν τῆς ὅλης Ἰταλίας κειμήλιον ἐκ τῆς ζωφόρου τοῦ Παρθενῶνος, τοῦτο τὸ τεμάχιον πάση δυνάμει δισχυρίζομαι, ἀφοῦ ἀκριβῶς αὐτὸ ἐξέτασα, ὅτι οὔτε ἐκ τοῦ Παρθενῶνος ἴνε οὔτε ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἀπλῶς. ἔχει μὲν εὗρεσιν τὸ ἔργον καὶ σχέδιον καλὸν καὶ στάσιν ἐλευθέραν, ὑπενδυμίζουσάν πως τοὺς ἵππους τοῦ Παρθενῶνος, ἀλλ' ἢ ἐπεξεργασία ἢ μηχανικὴ τῶν καθ' ἕκαστα τοῦ καλοῦ διαγράμματος πόρρω ἀπέχει τῆς ἀκριβείας τῆς γλυφῆς τῶν φειδιακῶν ἀναγλύφων τοῦ Παρθενῶνος. ἔπειτα οὐδ' ὁ λίθος τοῦ ἐν Ῥώμῃ ἀναγλύφου ἴνε πεντελικός, ἐξ οὗ δὲ λίθου πάντα τὰ τοῦ Παρθενῶνος ἀνάγλυφα εἰσὶ πεποιημένα.

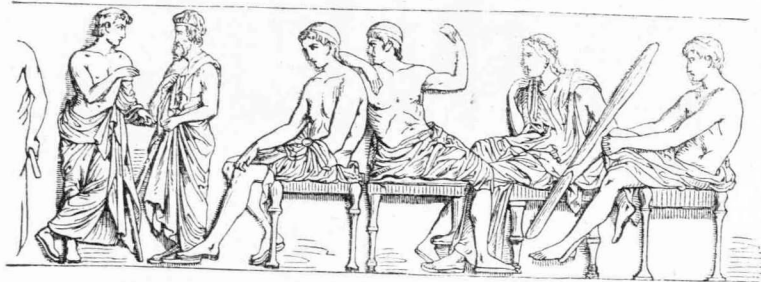
ἄλλ' οὐδὲ ὑμήττειος ἴνε, οὐδὲ πάριος, ἀλλὰ φαιός τις καὶ ἀδιαφανής καὶ ἄκοκκος λίθος, ἐξ ὁποίου εὐρίσκονται π. χ. πεποιημένοι αἱ ἐν Δύμη τῆς Ἀχαΐας ἐσχάτως ἀνακαλυφθεῖσαι νεκρικοὶ στῆλαι· καὶ ἴσως ἐκεῖθεν ποτε ἐξεκομίσθη το ἀνάγλυφον, ὃ κατὰ τὴν γνώμην μου δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ παλαιότερον τοῦ δευτέρου καὶ ἡμίσεος αἰῶνος πρὸ Χριστοῦ, πάντως ὅμως ἴνε ἐλληνικὴ ἐργασία.

καὶ περὶ ἄλλων δὲ πολλῶν ἡμαρτημένας δόξας ἔχουσιν οἱ Ἱταλοί· ἀλλ' ἐγὼ νῦν δὲν σκοπῶ τὴν τῶν τοιούτων ἐξέλεξιν· ἐκεῖνο δὲ μόνον ἐξήλεξα, ἵνα δείξω τὴν δόξαν ἣν ἔχουσι παρ' ἐκείνοις τοῖς λαοῖς τὰ τοῦ Παρθενῶνος ἀνάγλυφα, ὥστε ἐν τεμάχιον, νομιζόμενον ἐξ αὐτῶν, νὰ θεωρῆται κόσμημα ἀπάσης τῆς Ἱταλίας· δικαίως· διότι ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι προσηκόντως παιδευόμενοι καὶ ἐκ παίδων συνεδίξοντες τὸ βλέμμα εἰς τὰ καλά ἐν μουσεῖοις πλουσίους ἰδιωτῶν καὶ τοῦ κοινοῦ, αἰσθάνονται τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἐλληνικῶν ἔργων καὶ προσηκόντως χαρακτηρίζουσι τὰ ἐν τοῖς μουσεῖοις αὐτῶν ἔξοχα καλλιτεχνήματα διὰ τῶν φράσεων Greco lavoro, Greco scalpello, δηλαδή ἐλληνικὴ ἐργασία, ἐλληνικὴ σμίλη.

τοιαῦτα δὲ ἐλληνικῆς σμίλης ἔργα ἔχομεν ἡμεῖς οὐκ ὀλίγα. ἔχομεν ἔργα σχεδιασθέντα ὑπὸ τοῦ θεοῦ τῆς τέχνης, τὸν Φειδίαν λέγω, καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν αὐτοῦ πελεκηθέντα, ὧν τὸ κάλλος τὴν μὲν ὄρασιν τέρπει, τὴν δὲ ψυχὴν ἐξημερόνει καὶ ἐξαγιάζει. τὸ κάλλος τούτων δὲν ἐξεγείρει ταπεινὰ πάθη, ὥσπερ πολλῶν ἐν Ἱταλίᾳ καλῶν, ἃ βλεπόμενα ἐντρέπουσι τοὺς αἰδημονεστέρους, ὡς ἀνθρωπώδη οὕτως εἶπεν χαρακτήρα ἔχοντα, ἢ εἰς τὸ ἐταιρικὸν ἀποκλίνοντα ἢ συμποσιακὸν καὶ βακχικόν, ὅποια ἐδήρευεν ἡ βωμαϊκὴ τρυφὴ τῶν χρόνων ἐν οἷς ἐποιήθησαν.



Ἄνάγλυφον ἐκ τῆς ζωοφόρου τοῦ Παρθενῶνος.



Ἄνάγλυφον ἐκ τῆς ζωοφόρου τοῦ Παρθενῶνος.



Ἄναγλυφον αὐτόθεν.



ΕΛΔΕΧ.Α.ΣΤΥΙΤΡΑΡΤ.

Τὸ Ἐλευσίνιον ἀνάγλυφον.



τὸ δὲ τῶν ἡμετέρων κάλλος καὶ γυμνὸν ὄν ἵνε ἐπιχευ-  
μένον μὲ σωφροσύνην. ἔχουσί τι αἰσέριον καὶ οὐράνιον, οὐ-  
τως εἶπειν, ὥστε προκαλοῦσι βλεπόμενα τὸν σεβασμὸν τοῦ  
θεατοῦ.

οἱ δημιουργοὶ τῶν ἔργων τούτων εἰσέωρον τὸ καλὸν ἀχώ-  
ριστον τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ἠδύναντο καὶ διὰ τῆς ὕλης νὰ ἀπο-  
τυπώσωσι τὸ κοινὸν τοῦτο τότε παρὰ τοῖς Ἑλλήσι φιλο-  
σόφημα· ἐν τῷ καλῷ καὶ τῷ ἀγαθῷ.

ἐπεσκεψάμην τὴν καπιτωλίαν Ἀφροδίτην καὶ εἰσαύμασα  
γυναῖκα καλὴν τε μεγάλην τε, ἐτόλμην νὰ εἰσέλθῃ εἰς  
λουτρόν. εὐτυχῶς δὲν ἐνόησε τὴν παρουσίαν μου, ἂν καὶ  
ἐφάνη μοι ὑποπτέυσασά τι μίαν στιγμὴν καὶ δι' αὐτὸ κα-  
λύψασα ταῖς χερσὶν ὅσα οὐ θέμις ὄρασθαι, ἴσως ὅμως καὶ  
μόνον ἑαυτὴν αἰδουμένη καὶ προνοοῦσα ἐποίησε τοῦτο.

εἶδα καὶ τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ μᾶλλον γνωστὴν τῷ κοινῷ  
Μεδικεῖαν καὶ ἐμειδίασα ὑπὸ ἐντροπῆς, βλέπων γυναῖκα  
νέαν, πλήρη συνείδησιν ἔχουσαν τῆς δυνάμεως ἣν ἐμποιεῖ  
τοῖς θεαταῖς τὸ μικρὸν μὲν ἀλλὰ κομψὸν καὶ βέον ὑπὸ  
τρυφῆς καὶ ἀπαλότητος σώμα τῆς, προσποιουμένην δὲ ὅτι  
προσέχει ἀλλοῦ μακρὰν καὶ ἀγνοεῖ τὸ περὶ ἑαυτὴν συμβαί-  
νον, ἐνῷ οὐδ' ἰμάτιόν τι παρέλαβε δι' ἐνδεχόμενον ἐξαφνι-  
σμόν, ὡς περ ἔπραξεν ἡ σώφρων ἀδελφὴ τῆς Καπιτωλίας.

καλαί εἰσιν ἀμφοτέραι κατὰ διαφοροὺς ὀρέξεις καὶ κρί-  
σεις, ἀλλὰ γυναῖκες θνηταί, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, κόρον  
ἔχουσαι καὶ μὴ δυνάμεναι νὰ κινήσωσι εἰς ἄρμονίαν τὰς  
ἐσωτερικὰς τῆς ψυχῆς χορδὰς πρὸς ἕμνον τῆς παντοδυνάμου  
θεᾶς, ἣν εἰκονίζουσι.

καλαί καὶ ὡραῖαι καὶ οἷον σφριγῶσαι ὑπὸ εὐεξίας καὶ



Ἡ ἐν Φλωρεντίᾳ Μεδικεῖα Ἀφροδίτη.

κάλλους εἰσὶν ἡ Δάμητρα καὶ ἡ Κόρη τοῦ ἔλευσινίου ἀναγλύφου ἐν τῷ Θησεΐῳ καὶ ὀλόγυμνος ὁ μεταξὺ αὐτῶν τελούμενος βούπαις, ὅστις καὶ ἂν ἦνε. ἀλλ' ἐνώπιον τούτων ἱστάμενος αἰσθάνομαι σέβας πρὸς τὰ ὀρώμενα καὶ ἀνεπιστήτως ὑψόνεται ἡ χεὶρ μου εἰς προσκύνησιν. οὐδαμοῦ ἐν Ἰταλίᾳ εἶδα ὅμοιον ἔργον, οὐδ' ἤσθάνθη ποτέ εἰς τοσοῦτον βαθμὸν ὅ τι προ αὐτοῦ ἄνευ κόρου ἀεὶ αἰσθάνομαι, συχνακίς ἐπισκεπτόμενος τὸ ἄγαλμα.

Παρέρχομαι τὰ ἀριστουργήματα τοῦ φειδιακοῦ ἐργαστηρίου, ὧν ἡ δέξα ἐμποιεῖ λήθη τῶν σώματος καὶ ὑψώνει τὴν ψυχὴν τοῦ θεατοῦ εἰς ὑπεραιθέριον κόσμον, καὶ ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην σας κατώτερα τινὰ καὶ συνηθέστερα ἔργα γλυπτικῆς παρ' ἡμῖν, τὸ πληθὺς τῶν ὀραίων νεκρικῶν στηλῶν μετ' ἀναγλύφων διαφόρων σκηνῶν τοῦ πολυτρόπου βίου, μάλιστα δὲ τοῦ τελευταίου ἀποχωρισμοῦ τοῦ ἀποθνήσκοντος ἀπὸ τῶν οἰκείων. ὅμοια πολλὰ δὲν εὐρίσκονται εἰς τὰ μουσεῖα τῆς Ἰταλίας.

ἐπικοδομεῖται ὁ ἄνθρωπος θεωρῶν ταῦτα καὶ ἅμα συνειδέξει νὰ μὴ φοβῆται τὸν θάνατον, ὡς καὶ ἐκείνοι δὲν τὸν ἐφοβοῦντο, ἀφειδῶς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθνήσκοντες. εἰς πολλὰ ἔνε δεδηλωμένη ἡ θλίψις τοῦ χωρισμοῦ, ἀλλ' ἅμα, ὡς ἐγὼ φαντάζομαι, καὶ ἡ ἐλπίς καὶ προσδοκία μελλούσης μακαριότητος. οὐδὲ φαίνεται μοι ἐμμελῶς εἰρημένη ἐν βιβλίους ἡ γνώμη, καίπερ παρὰ σοφῶν ἀρχαιολόγων, ὅτι ἀεὶ θλίψιν μόνον περὶ τοῦ παρελθόντος ἐκφράζουσιν αἱ νεκρικαὶ ἐπὶ στηλῶν παραστάσεις, ὡς οὐκ ἐχόντων τῶν πολλῶν Ἑλλήνων πεποιθήσιν περὶ τοῦ μελλοντος. τούναντίον ἐγὼ ἐξάγω ἐκ τῶν ἐπὶ στηλῶν παραστάσεων καὶ τῶν ἐπιγραφῶν καὶ ἐκ τῆς μεγάλης ἀγάπης τῶν ζώντων πρὸς τοὺς νεκρούς, μεθ'

ὧν ἐξακολουθοῦσι νὰ συζῶσι, ἥρωας αὐτοὺς ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ἀνακαλοῦντες καὶ ὡς τοιούτους αὐτοὺς λατρεύοντες, ὡς ἐν καιρῷ εὐθέτω δια μακροτέρων θὰ καταδειχθῆ τὸ πρᾶγμα, καὶ θὰ φανῆ, ὡς ἐλπίζω, ὅτι αἱ περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς θεωρίαι, ἃς ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ Φαίδωνι τοῦ Πλάτωνος, δὲν ἦσαν ἴδιαι τοῦ Σωκράτους καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ μόνον, ἀλλὰ πεποιθήσεις πολλοῦ μέρους τοῦ ἔθνους τότε, ἃς καὶ ἡ γλυπτικὴ τέχνη ἐδήλωσεν ὅτε μὲν συμβολικώτερα, ὅτε δὲ σαφέστερα.

Ἔχομεν πρὸς τούτοις καὶ ἄλλα διαφόρων χρόνων ἔργα γλυπτικῆς καλὰ καὶ χείρονα, διδακτικὰ δὲ πάντα τῆς ἀκμῆς καὶ παρακμῆς τοῦ ἔθνους, οἷά εἰσιν οἱ ἐν τῷ ἁγίῳ Δημητρίῳ τῷ Κατηφόρῳ ἐπικαλουμένῳ εὐρεθέντες Ἐρμαῖ μετὰ ἐπιγραφῶν, ἐξ ὧν πολὺ φῶς ἐπήγαγεν εἰς τὴν γλυπτικὴν τῶν δύο πρώτων μετὰ Χριστὸν αἰῶνων καὶ εἰς τὸν βίον τῶν ἐφήβων τῶν Ἀθηναίων, περὶ ὧν ὀλίγα ἦσαν ἕως τότε γνωστά. ἦσαν δὲ τὰ μνημεῖα ταῦτα ἐκ τοῦ Διογενείου γυμνασίου πεθανῶς, ὅπερ δὲν φαίνεται νὰ ἀπέχετο πολὺ τῆς δέσεως ἐνθα εὐρέθησαν, καὶ ἀναλογιζόμενος ἐγὼ τοὺς ὀραίους θεμελίους δόμους λίθου Πειραικοῦ, οὓς πρὸ ἐτῶν, ὅτε ἡ τοῦ Λεβίδου ἐκεῖ πλησίον ἐκτίζετο οἰκία, εἶδα κατὰ βορειομεσημβρινὴν φορὰν χωροῦντας ὑπὸ τὴν ὁδὸν Ἀδριανοῦ καὶ ἄλλα θεμελία λεύπανα ἃ ἐν ταῖς ἀπέναντι κτισθείσαις οἰκίαις παρηκολούθησα, πεῖσομαι ὅτι ἐνταῦθα ἦν ἡ δέσις τοῦ Διογενείου, οὗ καὶ τὴν ἀπόστασιν καὶ φορὰν τῶν δύο πλευρῶν ἀκριβῶς γνωρίζω ὑπὸ τὰς ἐκεῖ οἰκίας· κατεστράφη δὲ ὅλως ἡ μεσημβρινὴ πλευρὰ ὑπὸ τοῦ κυρίου τοῦ τόπου χάριν τῶν καλῶν καὶ μεγάλων λίθων.

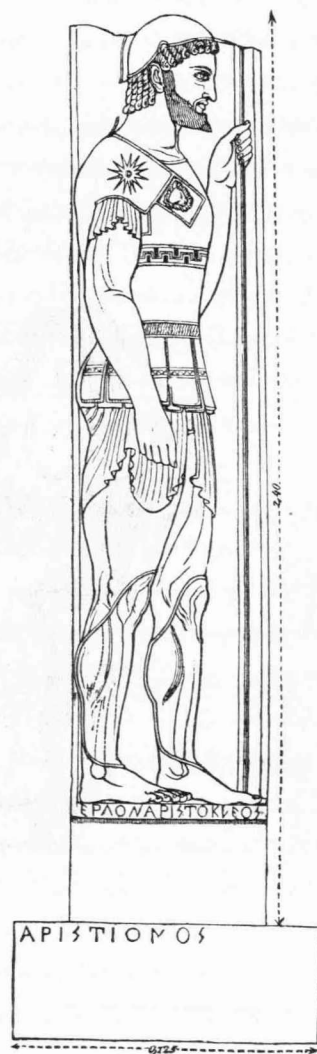
μνήμης δὲ ἄξια κρίνω καὶ τινὰ σπουδαῖα μνημεῖα τῆς

γλυπτικῆς παρ' ἡμῖν, ἃ παραβλέπονται συνήθως ὑπὸ τῶν δεατῶν ὡς ἄμορφα καὶ ἄσχημα. εἶνα, δὲ ταῦτα τὰ ἀρχαῖα ἐκεῖνα λείψανα τὰ προσομοιάζοντα τοῖς αἰγυπτιακοῖς, μαρτυροῦντα τὴν πρόοδον τῆς τέχνης ἐν Ἑλλάδι ἐξ οἷας οἷα ἐγένετο καὶ ἐπὶ τῇ ὑποᾶσει ὅτι ἐξῴσεν παρ' ἄλλων ἐθνῶν Ἀσιανῶν ἔλαβε τὴν ἀρχὴν τῆς. τοιαῦτα δὲ εἶναι ἢ ἐν ἀκροπόλει ἀκέφαλος Ἀθηνᾶ, καὶ ὁ παρ' αὐτὴν ἀρματηλάτης (ἀνὴρ ὢν καὶ οὐ γυνή), ὁ σφηνοπάγων Ἑρμῆς καὶ ἄλλα ἐν τῇ ἀκροπόλει καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος διεσκορπισμένα, ὧν ἀπάντων ἐξοχα διαπρέπει ἢ ἐν τῷ Θησεῖῳ στήλῃ τοῦ Ἀριστίωνος, οὐ χρυσῶ ἰσοβαρεῖ οὐδὲ τιμίῳις λίθοις τιμηθῆναι δυναμένη.

πάντα ταῦτα, ὡς περ πινακίδια στοιχειώδη ὄντα εἰς σπουδὴν τῆς πλαστικῆς τέχνης τῶν Ἑλλήνων, εἰσὶ λείψανα ἀνεκτίμητα. ἄνευ τῆς σπουδῆς τούτων ἀδύνατον νὰ κατανοήσῃ τις καὶ ἐκτιμῆσῃ προσηκόντως τοῦ ἰδανικοῦ καλοῦ τὰ καλλιτεχνήματα ὑστερωτέρων χρόνων· διότι ὡς πάντα τὰ τῶν Ἑλλήνων, οὕτω καὶ τὸ καλὸν ἐν τῇ τέχνῃ ἀνεπτύχθη βαδμηδόν, καὶ ὅστις παρακολουθῆσῃ τὴν τοιαύτην του ἀνάπτυξιν ἐπιμελῶς, μόνος δύναται νὰ εὔρη καὶ νὰ κατέχη τὴν Λυδίαν βάσανον τοῦ ὄντος καλοῦ καὶ μὴ τοιούτου.

τοιαῦτα ἔργα ὀλίγα καὶ ἀνεπαρκῆ εἶδα ἐν Ἰταλίᾳ· τὸ πλῆθος δὲ τῶν ὁμοιορρυθμῶν ἐκεῖ φαινομένων εἰσὶ μεταγενέστερα ἔργα, ἀπομιμήσεις τοῦ ἀρχαίου ρυθμοῦ διὰ θρησκευτικῆς χρείας, δι' ἃς πᾶν τὸ ἀρχαῖον ἵνε μᾶλλον εὐπρόσδεκτον, ὡς περ ἐξηγιασμένον ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ δι' αὐτὸ σεβαστότερον.

ὅστις ἐσπούδασεν ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν γνησίως ἀρχαίοις τὴν γλυφὴν τοῦ ἀρχαίου ρυθμοῦ, εὐκόλως διορᾷ τὴν ἀτέλειαν τῆς



Ἡ ἐν τῷ Θησεῖῳ στήλῃ  
Ἀριστίωνος.

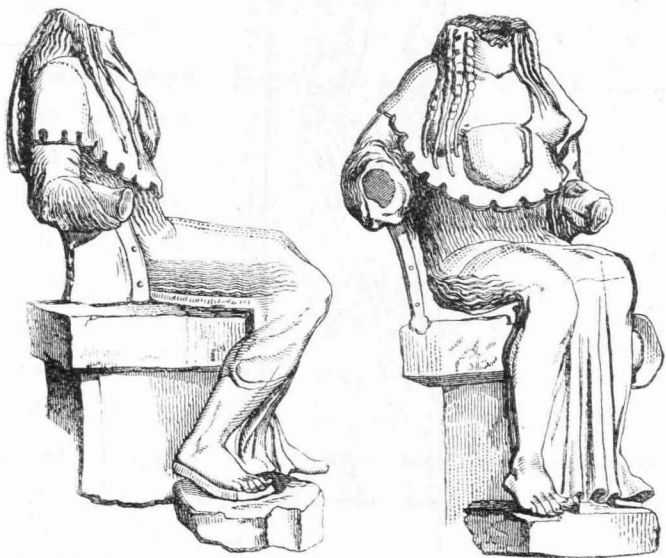
μιμήσεως ἐν ἐκείνοις, ἃ μᾶλλον δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς σπουδὴν τοῦ ἀρχαῖζοντος ρυθμοῦ ἢ αὐτοῦ τοῦ ἀρχαίου.

παρατρέχων δὲ πλῆθος ἄλλων κατωτέρας τεχνικῆς ἀξίας ἔργων, σπουδαίων ἕμως ὑπὸ ἀρχαιολογικῆν ἔποψιν, ἃ ἔχομεν ἡμεῖς μᾶλλον ἢ ἐκείνοι, ἐν οἷς καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ, χρῆμα πολυτιμώτατον καὶ κοινὸν κτῆμα τῆς ἀρχαιολογίας καὶ φιλολογίας, ἵνα μὴ παρεκτείνω τὸν λόγον, ὀνομάζω ἔτι μόνον τὰ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς παρ' ἡμῖν ἀπαράμιλλα μνημεῖα, τὰ αἰώνια ταῦτα παραδείγματα ἐκ τῆς ἀκμῆς τῆς τέχνης. οὕτε ἐν Ἰταλίᾳ οὔτε ἀλλαχοῦ τῆς οἰκουμένης εὐρίσκεται ἐν μνημείον, οἷον τὸ Θησεῖον ἢ ὁ Παρθενὼν καὶ εἴ τι ὅμοιον ἐν ταῦτα ἢ ἀλλαχοῦ ἐν Ἑλλάδι. δὲν λέγω περὶ αὐτῶν περισσότερον. τὰ Ἰταλικὰ οἰκοδομήματα ἔχουσι μὲν μέγεθος καὶ ὄγκον καταπληκτικόν·

“χάρις δ' ἅπερ ἅπαντα τεύχει τὰ μείλιχα θνατοῖς”,

κατὰ τὸν Πίνδαρον, δὲν ὑπάρχει εἰς αὐτά. αὕτη ἐχούσῃ ὅλη εἰς τὰ ἐνταῦτα.

Καθόλου δὲ περὶ ἀπάντων τῶν παρ' ἡμῖν ἀρχαίων λέγω τοῦτο· ὅτι ἔχουσι ἀρετὴν τινα, δι' ἣν εἰς σπουδὴν τῆς τέχνης εἰσὶ πολλῶν χρησιμώτερα τῶν ἐν Ἰταλίᾳ λιθίνων· ἢ δ' ἀρετὴ αὐτῶν κεῖται ἐν τῇ ἐλλείψει, ὅτι δὲν ἔχουσι συμπληρώματα καὶ διορθώσεις ὑπὸ νεωτέρων τεχνιτῶν, ἀλλ' ἀφέστησαν, ὅπως ἡ τύχη παρέδωκεν αὐτὰ ἡμῖν. ἡ ἀξία δὲ τῆς ἀρετῆς ταύτης δὲν ἴνε μικρά· ἠσθάνθησαν αὐτὴν πρὸ πολλοῦ οἱ Γερμανοὶ, νῦν δὲ ἐνόησαν αὐτὴν τέλος καὶ οἱ Ἰταλοὶ, οἵτινες τα νῦν ὀσημέραι ἀνευρισκόμενα ἢ ἄς ἔχουσι ἀφίνουσι ἢ μετὰ γύψου μόνον συμπληρόνουσι, ἀλείφοντες ὅμως, ὡς δὲν ἔπρεπε, τὰς διορθώσεις μὲ χρῶμα προσόμοιον τῷ



Ἡ ἐν ἀκροπόλει Ἀθηνῶν ἀρχαῖκή Ἀθηνᾶ.

λίῳ τοῦ ἀρχαίου, δι' ὃ ἄνευ ξέσεως ἢ πλύνσεως δυσχερῆς ἀποβαίνει ἐνίοτε ἢ διάγνωσις τοῦ γνησίου καὶ μὴ.

Ὅτι μὲν λοιπὸν τὰ παρ' ἡμῖν ἀρχαῖα δὲν εἶναι ἄξια καταφρονήσεως ἱκανῶς μὲν ἐδηλώθη καὶ νῦν, ὡς νομίζω, ἐκ τῶν εἰρημένων, πολὺ δὲ μᾶλλον καὶ συγνάκις ἢ καταδειχθῆ ἢ ἄξια αὐτῶν ἐν ταῖς ἐξῆς ἡμῶν ὀμιλίαις.

προσῆτο δὲ νῦν καὶ τότε περὶ αὐτῶν, πασιφανῆς πρᾶγμα λέγων, ἄξιον δὲ νὰ κηρυχθῆ παρὰ παντὸς παντὶ σῶνει. τὰ ἀρχαῖα ἡμῶν χρῆζουσι περιποιήσεως μεγάλης καὶ ταχείας ἄνευ ἀναβολῆς· διότι κατ' ἡμέραν βλάπτονται πολλαχῶς, ἀφύλακτα ὄντα τὰ πολλὰ ἐν ὑπαίθεροις καὶ μάλιστα τὰ ἐν τῷ Παρθενῶνι ἀριστουργήματα, ὧν ἐξεδάρη ἤδη, ὡς μετὰ πολλῆς σλίψεως παρετήρησα, ὅλη ἢ ἐπιδερμὶς τῆς λείας ἐργασίας.

μοὶ φαίνεται δὲ ὅτι δὲν ἤθελε νομισθῆ φρόνιμος ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅστις θέλων νὰ τιμήσῃ διαφερόντως τοὺς γονεῖς ἢ εὐεργέτας του, λόγου χάριν, ἀπεφάσιζε νὰ οἰκοδομήσῃ αὐτοῖς ὑπὲρ δύναμιν πολυτελεῆ μέγαρον καὶ ἔπειτα ἄφινεν αὐτοὺς ἔτη πολλὰ ἐν ὑπαίθερῳ ὅλως ἀστέγους, ἐκτεθειμένους εἰς τὰς ἐπιδράσεις τῆς ἀτμοσφαιρας καὶ τὰς κολαφίσεις τῶν διαβατῶν. καὶ ὅμως ὁμοίον τι συμβαίνει παρ' ἡμῖν μὲ τὰ ἀρχαῖα· ἀντὶ νὰ κτίσωμεν εὐδὺς, ὡς ἠδυνάμεθα, εὐτελεῆ καὶ ἀγαπητὰ σκηνώματα, μεγάλα ἐπιθυμήσαντες δὲν ἐπληρώσαμεν τὴν χρείαν εἰς ἔτη τεσσαράκοντα μάλιστα.

ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἔχουσι. ἐννοήσας δὲ τις ὅσα ἐπάνω ἔλεγα, ἴσως ἠδύνατο νὰ με ἐρωτήσῃ τοιαύτην τινὰ ἐρώτησιν· τί χρειάζεται λοιπὸν ἢ δαπανηρὰ ἐπίσκεψις τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ἀρχαίων, ἀφοῦ ἱκανὰ κρίνεις τὰ παρ' ἡμῖν εἰς ἀνάπτυξιν τῆς αἰσθησεως τοῦ καλοῦ καὶ μὴ καὶ εἰς διδασκαλίαν καὶ τὰ

λοιπὰ, ὅσα ἔλεγες; χρειάζεται, ἀποκρίνομαι, καὶ πολὺ μάλιστα ἔνε ἀναγκαῖα· ἢ γινώσις τούτων ἄνευ ἐκείνων ἔνε κολοβή· καὶ πάλιν ἢ ἐκείνων ἀτελής ἄνευ τούτων.

Ἐλλάς καὶ Ἰταλία εἶναι αἱ δύο ἔνδοξοι χῶραι τῆς ἀρχαιομαθείας, Ἀθῆναι δὲ καὶ Ῥώμη τὰ δύο κάλλιστα γυμνάσια τῆς ἀρχαιολογίας· κατ' ὡς ἢ σπουδὴ τῆς ἐλληνικῆς φιλολογίας ἄνευ τῆς βωμαϊκῆς ἔνε ἀτελής καὶ ἀντιστρόφως, οὕτω καὶ ἢ τῆς τέχνης καὶ ἀρχαιολογίας καὶ ἱστορίας καὶ παντὸς κλάδου τῆς ἀρχαιομαθείας τῶν Ἑλλήνων ἢ τῶν Ῥωμαίων εἰσὶν ἀλλήλων συμπληρωτικαὶ καὶ ἀχώριστοι· κατ' ὡς δὲ πάλιν ἂν τις, λόγου χάριν, ἤθελε κατὰ μονοτροπίαν τινὰ νὰ περιορίσῃ τὰς σπουδὰς του εἰς τὴν μίαν τῶν δύο φιλολογιῶν, τὴν δ' ἑτέραν ὅλως νὰ ἀγνοήσῃ, καὶ με ἡρώτα εἰς ποτέραν νὰ τραπῆ, εὐδὺς ἢ τῷ ἀπεκρινόμεν, εἰς τὴν ἐλληνικὴν· οὕτως ἂν τις μακρὰν τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας οἰκῶν καὶ μὴ δυνάμενος ἀμφοτέρως νὰ ἐπισκεφθῆ, ὅμως ὑπὸ ἐπιθυμίας ἀρχαιολογικῆς ἀκατασχέτου ἐνοχλούμενος, ἀπεφάσιζε μὲ πᾶσαν ψυσίαν μόνον τὴν μίαν τούτων τῶν χωρῶν νὰ περιηγηθῆ, καὶ με ἡρώτα, ποτέραν νὰ προτιμήσῃ, εὐδὺς καὶ εἰς τοῦτον ἢ ἔδιδά τὴν ἀπάντησιν στοργγύλην· νὰ προκρίνῃ τὴν Ἰταλίαν, ὡς διδακτικωτέραν οὐ μόνον τῆς κατ' ὄλου ἀρχαιολογίας τῶν Ἰταλικῶν ἐθνῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἐλληνικῶν· διότι ἐν Ἰταλίᾳ ἦν ἢ ἡ μεγάλη Ἑλλάς, καὶ τὰ λείψανα τοῦ μεγέθους αὐτῆς ἔτι καὶ νῦν καταπλήττουσι τὸν δεατῆν. αἱ ἐλληνικαὶ ἀποικίαι ἐξημέρωσαν τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν καὶ διέδωκαν τὰς τέχνας καὶ τὰ γράμματα κατὰ μέγα μέρος τῷ καιρῷ ἐκείνῳ· ἐξ Ἑλλάδος εἰσὶ τὰ πλεῖστα ἀγάλματα ἐκεῖ, Ἑλλήνες δὲ ἦσαν καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν τεχνιτῶν ἐν τοῖς χρόνοις τῶν αὐτοκρατόρων, καὶ τούτων ἔργα

εἶναι τὰ πλείστα καὶ κάλλιστα τῶν σωζομένων. τέχνη καὶ βίος τῶν Ἰταλικῶν ἐδῶν δὲν διαφέρουσι πολὺ τῶν ἑλληνικῶν καὶ ἡ σπουδὴ αὐτῶν ἵνε ἀχώριστος· ἐν Ἰταλίᾳ δὲ βλέπει τις μᾶλλον τὴν Ἑλλάδα ἢ ἐν Ἑλλάδι τὴν Ἰταλίαν.

Ἴδου βλέπετε λοιπὸν ὅτι ἐξάρας ἐγὼ τὰς ἀρετὰς τῶν παρ' ἡμῖν λειψάνων τῆς ἀρχαιολογίας δὲν καταφρονῶ ἐκεῖνα· τοῦναντίον μάλιστα, θεωρῶ ἐκεῖνα ἀναγκαιότερα καὶ προσφορώτερα εἰς καταμάσῃσιν τῆς τέχνης καὶ τῆς καθόλου ἀρχαιολογίας.

τὴν λεπτήν βέβαια ἐκείνην αἴσῃσιν καὶ κρίσιν τοῦ καλοῦ καὶ μὴ ἐν τῇ τέχνῃ, περὶ ἧς καὶ ἐπάνω προεῖπα, δὲν δὴ προσλάβῃ ἐκ τῆς δέας μόνον τῶν ἐκεῖ μνημείων, δὴ μάσῃ ὅμως ἄλλα πολλὰ πράγματα ταχέως καὶ σαφῶς, περὶ ὧν ἀτελεῖς εἶχεν ἰδέας ἐκ μόνης τῆς ἀπὸ βιβλίων καὶ εἰκονογραφιῶν σπουδῆς, καὶ ἄλλα περὶ ὧν οὐδὲ δόξαν τινα εἶς ἀναγνώσεως βιβλίων ἰδύνατο νὰ συλλάβῃ.

ἄνευ ὑπερβολῆς λέγω ὅτι τρίμηνος ἐν τοῖς μουσεῖοις τῆς Ἰταλίας διατριβὴ διδάσκει τὸν ἡσκημένον εἰς δέαν καὶ ἐξέτασιν τῶν ἀρχαίων πραγμάτων (διότι ὑπάρχει καὶ τις ἐξῆς καὶ τέχνη εἰς τὸ βλέπειν τὰ ἀρχαῖα) περισσότερα καὶ καλλίτερα ἢ τριετής ἐν βιβλίοις μελέτη. δὲν ἵνε δὲ μόνον τῷ περὶ τὰς τέχνας σπουδάζοντι χρήσιμος ἢ ἐπίσκεψις τῆς Ἰταλίας, ἀλλὰ καὶ τῷ φιλόλογῳ καὶ τῷ ἱστορικῷ καὶ παντὶ λογίῳ.

Ὅσα καὶ ἂν ἀναγνώσῃ τις περὶ οἰκοδομῆς παλαιῶν πόλεων καὶ οἰκιῶν, οὐδέποτε δὴ συλλάβῃ τόσον καθαρὰν ἰδέαν περὶ διαδέσεως τῶν μερῶν τῆς πόλεως καὶ τῆς οἰκίας, περὶ χρήσεως καὶ οικονομίας τόπου μετὰ φιλοκαλίας, περὶ οδοποιίας, τειχοποιίας καὶ τοιχογραφίας, ὅποιαν καὶ ἐκ μιᾶς μόνον ἐπι-

σκέψεως τῆς Πομπηίας· ἡ δευτέρα καὶ τρίτη ἐπίσκεψις διδάσκει περισσότερα καὶ τινα τυχόν ὑπ' ἄλλων ἀπαρτηρήτα.

Ὅσα καὶ ἂν μάσῃ τις ἐκ βιβλίων περὶ οἰκιακῶν ἐπίπλων καὶ σκευῶν καὶ κοσμημάτων, οὐδέποτε δὴ φαντασῃ καλῶς τὴν ποικιλίαν τῆς εὐρέσεως εἰς σχήματα καὶ κοσμήματα παντοῖα καὶ χαρίεντα, οὐδὲ τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἐργασίας, πρὶν ἴδῃ αὐτὰ εἰς πλῆθος πολὺ ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Νεοπόλεως, πῆλινα, χάλκινα, ὑέλινα, ἀργυρᾶ, χρυσᾶ καὶ ἐκ παντοίων λίθων τιμίων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀγλαίσματα.

τριάκοντα ἡμέρας ἐδωροῦσα ἐγὼ τὰ τοιαῦτα καὶ μετὰ τέρψεως ἐδιδασκόμεν· τὰ δὲ μάλιστα ἀρέσκοντα ἐμοὶ ἦσαν τὰ ὀρειχάλκινα ἀγάλματα, ἀνδρομήκη καὶ μικρότερα καὶ κολοσσαῖα ὄντα, καὶ αἱ ἐκ Πομπηίας καὶ ἄλλων πόλεων τοίχων ζωγραφίαι καὶ τὰ ἐδάφων ψηφιδοποικίματα, ἐν οἷς διαπρέπει ἡ μάχη Ἀλεξάνδρου πρὸς Δαρεῖον, ἔργον ὑπὸ πάντων θαυμαζόμενον καὶ ἐξυμνούμενον· δικαίως· διότι ἐνέχει πάσας τὰς ἀρετὰς καλῆς συνδέσεως γραφικῆς, εὐρεσιν ποιητικῆν, διάδασιν, δύναμιν, ζωὴν καὶ ὅσα τοιαῦτα, ὥστε ὁ μέγιστος ποιητῆς τῆς Γερμανίας, ἀρχαιολογικὸς ἀνὴρ ὢν, ἀπεφάνθη περὶ αὐτοῦ ὅτι ἀδύνατον νὰ εὐρεσῃ ἄνθρωπος νὰ ἐκτιμήσῃ προσηκόντως τὸ ἔργον.

Ἐν Ῥώμῃ διέτριψα ἡμέρας τριάκοντα καὶ μίαν· καὶ ἐνταῦθα προσφορώτατον εἰπεῖν τὸ τοῦ ποιητοῦ

τί πρῶτόν τοι ἔπειτα, τί δ' ὑστάτιον καταλέξω.

τόσα πολλὰ διδάσκεται τις ἐνταῦθα! σεσωματωμένος παρίσταται ὁ μυθολογικὸς κόσμος ἐνώπιον τοῦ θεατοῦ· νομίζει τις ὅτι μετεφέρθη εἰς τόπους ὀνειρών· θεοὶ καὶ θεαί, ἥρωες καὶ ἡρώιναι, βάχχαι καὶ τὸ σατυρικὸν γένος ἅπαν εὐρίσκον-

ται περι αὐτόν. ἡ δὲ αὐτῶν ἐπενεργεῖ οὕτως εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ γνωρίζοντος τὴν μυθολογίαν, ὥστε νῦν μὲν νομίζει ὅτι ἐν Ὀλύμπῳ εὐρίσκεται· ὅταν βλέπῃ ὅτι μέγας ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ κάθεται ὁ Ζεὺς, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν ἐξεΐτης πάντες θεοὶ πᾶσαι τε θεάιναι ἀποτελοῦσι δύο μακρὰς σειρὰς εἰς καλλιτέχον δῶμα· νῦν δὲ πάλιν φαντάζεται ὅτι περιπλανᾶται ἐπὶ τῆς γῆς μετὰ τοῦ βακχικοῦ διαίτου καὶ συνεχβακχεύεται. ὅταν δ' ἀτενίσῃ πρὸς τοὺς κολοσσαίους τῆς Ῥώμης αὐτοκράτορας καὶ ἴδῃ καὶ τοὺς γενναίους Δακούς μὲ δεδεμένας ἢ ἀποτετμημένας χεῖρας, αἰσθάνεται τι κρύος ἐν τῇ καρδίᾳ μὴ δι' ἐνὸς αὐτῶν νεύματος ἀναγκασθῆναι αὐτοκτονήσῃ· ἄλλα δὲ αἰσθήματα διεγείρονται ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ θεατοῦ ὅταν εἰσέλθῃ εἰς τὰς αἰθούσας τῶν ποιητῶν καὶ φιλοσόφων· ἠσπασθῆναι μετὰ δακρύων τὸν Ὅμηρον καὶ τὸν Πίνδαρον, δύο πεφιλημένους μοι ἄνδρας, οἷς μάλιστα ὀφείλω εἶ τι καλὸν ἔχω ἐν ἑμαυτῷ. ἠρώτησα τὸν Σωκράτη καὶ Πλάτωνα νὰ μοὶ λύσωσι μίαν μου ἀπορίαν, ἣτις ἀναφέρεται ἐν ἐμοὶ ἐκαστοτε ἐκ τῆς ἀναγνώσεως πλατωνικῶν διαλόγων, ἀλλὰ δὲν ἠδέλησαν νὰ μοὶ ἀποκριθῶσιν. ἐσπούδασα τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ Θεουκιδίδου· διότι πολλῶν νυκτῶν ὕπνον μὲ ἀφήρεσεν ἡ μελέτη τῆς ξυγγραφῆς του. σοβαρὸς ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἱκανὸς νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ ἄλλω τὸ ἑαυτοῦ ἦθος. οὐδεὶς μᾶλλον αὐτοῦ μὲ ἐδίδαξε τὴν κριτικὴν· διέταξα νὰ μοὶ πλάσωσιν ἐκ πηλοῦ τὴν εἰκόνα του ἵνα ἔχω αὐτὴν ἀεὶ ἐνώπιόν μου. συμπαραέλαβον καὶ τὸν ἀντιμέτωπον αὐτοῦ τὸν ἀγαθὸν Ἡρόδοτον.

εἶδα σύννον τὸν μακροπρόσωπον Ἐπίκουρον καὶ οὐχ ὅποιον ἐνδέχεται νὰ φαντασθῆ τις αὐτὸν ἐκ τῆς φιλοσοφίας του. συμφυῆς δ' αὐτῷ ἦν καὶ ἐν τῇ πέτρᾳ ὁ καὶ ἐν τῷ βίῳ

ἀχώριστος αὐτοῦ ὑπάρξας μαθητὴς καὶ φίλος του, ὁ Μητρόδωρος. τότε ἐνεδυμήθην μίαν καλὴν καὶ σώαν εὐτυχῶς προτομὴν ἐν Ἀθήναις, ἣτις, εὐρεθεῖσα πρὸ ὀλίγων ἐτῶν πρὸ τῶν βασιλικῶν ἱπποστασιῶν, μετεκομίσθη εἰς τὰ ἀνάκτορα, καὶ ἐκεῖθεν ἔπειτα εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς παιδείας, ὅπου ἴσως καὶ νῦν κεῖται. ἵνε δὲ λόγου ἕξια καὶ ὡς πρώτη ἐν Ἀθήναις γνωρισθεῖσα εἰκὼν γνωστοῦ φιλοσόφου, δευτέρα δὲ ἐπισήμου ἀπλῶς Ἕλληνας.

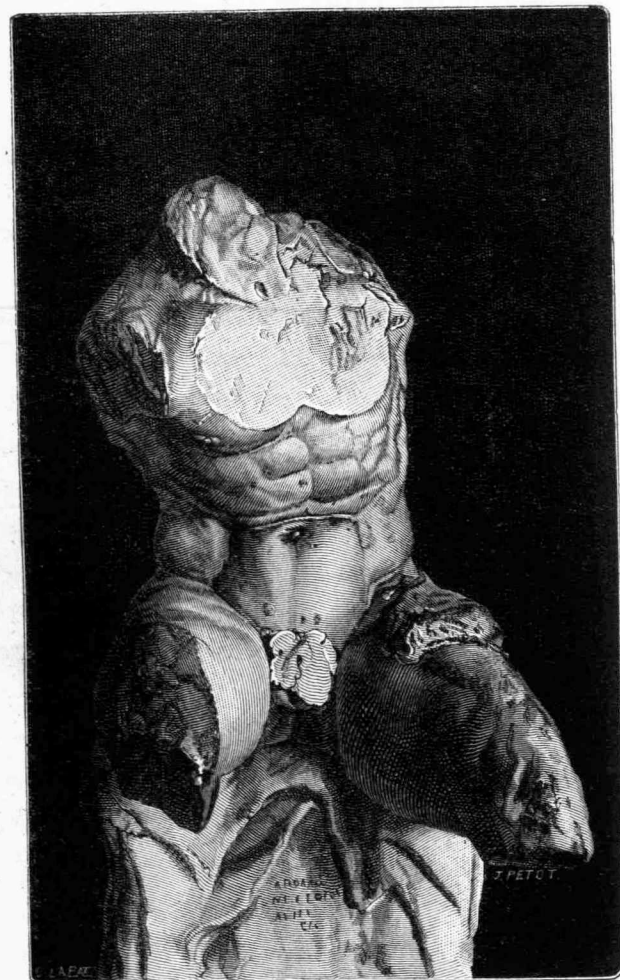
εἶδα μέγαν τὸν Εὐριπίδην κρατοῦντα τραγικὸν πρόσωπον· ἠλεκτρίσθη ἐκ τῆς ὄψεως καὶ ἠσδανόμην ἑμαυτὸν συναυψούμενον τῷ ποιητῇ, ὃν ὁ Ἀριστοτέλης ἐκάλεσε τραγικώτατον, ὁ δὲ τεχνίτης ἀπετύπωσεν ἐν τῷ λίθῳ τὸν χαρακτήρα τοῦτον· τραγικωτάτη τῷ ὄντι ἵνε ἡ ἔκφρασις τοῦ ἀνδριάντος.

κατώρθωσα νὰ ἴδω καὶ τὸν Σταγειρίτην, τὸν μέγιστον ἐν ἀνδρώποισιν νοῦν. ἦν τις ἐπὶ θρόνου καθήμενος, καὶ ὥσπερ τι σκεπτόμενος· ἀλλὰ πάντοθεν περιβλέψας τὸν ἄνδρα δὲν ἴδυνήθην νὰ πεισθῶ ὅτι ἔχω ἔμπροσθέν μου τὸν διδάσκαλον τοῦ Ἀλεξάνδρου· οὐχ οὗτος ἐκεῖνος, εἶπα τῷ παρ' ἐμοὶ φίλῳ.

καὶ τὸν καλούμενον Μένανδρον ἐπεσεκέφθην· ἀλλ' οὐδ' ἐν τούτῳ ἀνεγνώρισα τοὺς χαρακτήρας τῆς κωμωδικῆς ἀηδόνος, ἣν Σαυμασίως ἐξύμνησεν ὁ Πλούταρχος· ὅτι δὲ τὸ ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Διονύσου ἐν ἔτει 1862 ἀνακαλυφθὲν κομψὸν βᾶθρον τῶν τεχνιτῶν Κηφισοδότου καὶ Τιμάρχου δὲν ἀνήκει εἰς τὸ ἐν τῷ Βατικανεῖῳ ἄγαλμα, ἀρκούσιν εἰς ἀπόδειξιν σώματος μόνον ὀφθαλμοὶ καὶ βακτηρία ὡς μέτρον· τόσον διαφέρουσιν αἱ διαστάσεις τῆς συμφυοῦς τῷ ἀγάλματι ἐκείνῳ πλακὸς καὶ ἡ ἐργασία αὐτῆς ἀπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν βᾶθρου, ἔπερ ἐστὶ κάλλιστον.

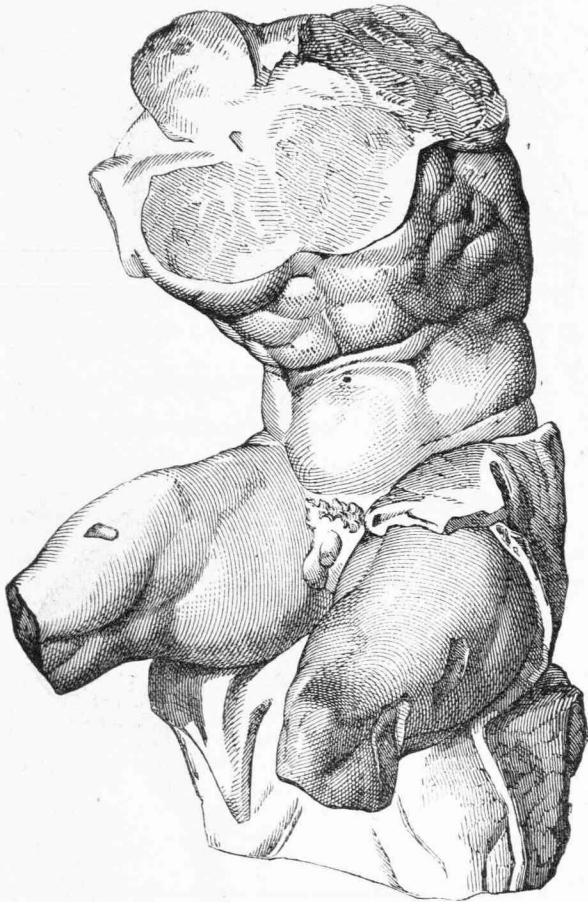
ου μακράν τοῦ Εὐριπίδου ἄλλου ἀνδρὸς μεγάλου συνεκί-  
νησεν ἡ ὄψις γοργῶς τὴν ψυχὴν μου. εἶδα τὸν Δημοσθένην  
ὡσπερ ζῶντα ἐνώπιόν μου καὶ μόνον οὐχὶ φωνὴν ἀφιέντα.  
ἦν ὑψηλὸς καὶ ξηρὸς, ρυτιδωμένον εἶχε τὸ μέτωπον καὶ τὸ  
πρόσωπον ὄλον, βραχείας τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν  
γενείων καὶ ὑποτρέμον τὸ κάτω χεῖλος· ἐκράτει δ' ἐν ταῖς  
χερσὶ βιβλίον, ὃ μετὰ τῶν χειρῶν ἐδωρήσατο αὐτῷ ὁ νέος  
τεχνίτης, ἀγνοήσας ἴσως ὅτι οἱ παλαιοὶ βήτορες δὲν ἀνεγί-  
νωσκον τὰς δημηγορίας, ἀλλ' ἀπὸ στῖδος ἐλεγαν. καὶ τὸν  
ἕτερον κορυφαῖον τῆς ἀττικῆς βήτορείας καὶ καλλιπερίας  
ἐγνώρισα· ὁ δαίμων καὶ εἰς πέτραν μεταμορφωμένους μα-  
κράν ἀλλήλων ἔχει χωρισμένους τοὺς δύο δεινοὺς ἀντιπάλους.  
ἡρέμα εὐσαρκος, γλυκὺς τὴν ὄψιν, κοσμίως ἱστάμενος καὶ  
κοιμψὰ ἐνδεδυμένος ἔκαμνεν ἐπίδειξιν τῆς καλλιφώνου εὐφρα-  
δείας του ἐν Νεοπόλει ὁ υἱὸς τοῦ Ἀτρομήτου, ἀγνώριστος  
τοῖς πολλοῖς, οὔτινες ὡς Ἀριστείδην αὐτὸν θαυμάζουσιν. ἐξαί-  
ρετος ἴνε ἡ ἐργασία καὶ διατήρησις τοῦ ἀνδριάντος τούτου·  
ἴνε ἐν τῶν καλλίστων ἀγλαϊσμάτων τῆς Νεοπόλεως καὶ ἀπά-  
σης τῆς Ἰταλίας.

καὶ πολλὰ ἄλλα εἶδα· εἶδα καὶ χορτασμὸν βλέπων δὲν  
εἶχα, ἀλλὰ συνέβη μοι τὸ τῶν μεθυσόντων πάθημα. ἐκεῖνοι  
γὰρ, ὡς λέγεται, ὅση μᾶλλον πίνουσι τόση περισσότεραν δίψαν  
αἰσθάνονται. καὶ ἐμοὶ ὅμοιον συνέβη πάθος· με λύπην ἤκουα  
τὸν κώδωνα καλοῦντά με εἰς ἔξοδον ἢ τὴν φωνὴν τῶν φυλά-  
κων ὀπισθῆν μου, ὁσάκις βυθισμένος ἐν τῇ θεωρίᾳ ἐλησμο-  
νοῦσα τὸ σύνθημα. ἀλλὰ καὶ ἐξελθὼν οὐχ ἤττον ἔμενα ἐν  
τῷ ἰδανικῷ κόσμῳ καὶ ἡμέραν καὶ νύκτα. συνέβη δέ μοι  
πολλάκις καὶ ἐν ὄνειροις νὰ ἐκφωνῶ τὰς ἐντυπώσεις μου καὶ  
νὰ διαταράττω τὸν ὕπνον τοῦ συνοίκου μου· ὃς ἐγνοήσας τὸ

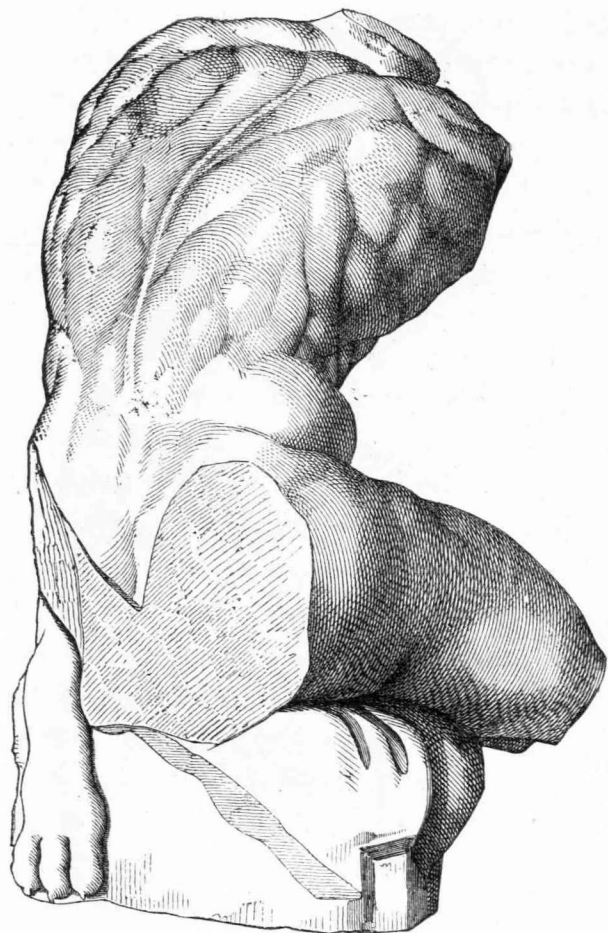


Ὁ ἐν Belvédère τοῦ Βατικανείου κορμὸς τοῦ Ἡρακλέους.





Ὁ ἐν Βατικανείῳ περίφημος κορμὸς Ἡρακλέους.



Ὁ ἐν Βατικανείῳ περίφημος κορμὸς Ἡρακλέους.

μβάν ἐμοί, ὡς ἄλλος Πυλάδης, ἐφρόντιζε διὰ παντοίων  
των δεαμάτων τερπνῶν καὶ περιπάτων νὰ παρατρέπη ἐξ  
αἰνῶν τὴν προσοχὴν μου καὶ νὰ δίδῃ οὕτω νέας ἐμοὶ δυ-  
μίμεις πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ ἔργου. ἴσπένθησε τέλος τὸ  
μα, πολλὰς ὥρας ἠναγκασμένον ὄν ἐπὶ μαρμάρων νὰ ἴστα-  
ται· ἀλλὰ καὶ πυρέσσον ἠνάγκαζεν αὐτὸ ἡ ψυχὴ νὰ τὴν  
ὑπηρετῇ ἐν τῇ ἐρεύνη τῆς ἀληθείας. ἀκαταπόνητος καὶ  
ἀκόρεστος ἵνε ἡ ψυχὴ ἐν τῇ ζητήσει τῆς ἀληθείας, ὅσῳκις  
φαντάζεται ὅτι εὕρισκει αὐτήν· οἱ φιλόπονοι νοοῦσιν ὃ λέγω.  
ἂν οἱ νεώτατοι καταλόγοι τῶν μουσείων περιεῖχαν τα ἀπο-  
τελέσματα προτέρας ἐρέυνης, ἡδυνάμην κάγῳ νὰ προσδέσω  
οὐκ ὀλίγας ἰδίαις δόξαις καὶ ἐρμηνείαις περὶ τινῶν, διαφερού-  
σας τῶν ἐν τοῖς καταλόγοις παραδεδεγμένων.

οὕτω παραδείγματος χάριν περὶ τοῦ ἐν Belvedere περι-  
φήμου κορμοῦ τοῦ Ἡρακλέους, ὃν Ἀπολλώνιος Νέστορος  
Ἀθηναῖος ἐποίησε, κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν του, νομίζω ἐγώ,  
ὅτι δὲν ἀπετέλει σύμπλεγμα μετὰ τῆς Ἥβης ἢ ἄλλου τινός,  
ἀλλ' ἐποίησεν μόνος ὁ Ἡρακλῆς τανύων πρὸς ἄλλόν τινα  
τὸ (λείπον νῦν μετὰ τῶν χειρῶν) μέγα τόξον του, καὶ ὅτι  
δὲν ἀπετελέσθη ἐντελῶς τὸ ἔργον. λείπει αὐτῷ ἡ τελευταία  
ἀπόξεσις καὶ λειότης· διὰ τοῦτο δὲ δὲν χαρακτηρίζονται οἱ  
μυῶνες καὶ τὰ νεῦρα εὐγράμμως, καὶ οὐχὶ δι' ἄς αἰτίας  
ἄλλοι λέγουσι.

παραδοξότερα ἴσως δὲ φανῇ ἡ γνώμη μου περὶ δύο θαυ-  
μασίων αὐτόθι ἐρμαιοῖδων προτομῶν λευκοῦ μαρμάρου, ὧν ἡ  
μὲν χαρακτηρίζεται ὡς Τραγηδία, ἡ δὲ ὡς Κωμῳδία,  
ὅτι ἀμφοτέραί εἰσι εἰκόνες μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς θνητῆς  
γυναικὸς Ῥωμαίας, καὶ πιθανῶς Σαβίνας τῆς συμβίας  
Ἀδριανοῦ.

ἀλλὰ περὶ τῶν τοιούτων παρατηρήσεων χρειάζεται μακρότερος ἢ κατὰ τὴν παρούσαν περίστασιν λόγος. νῦν δὲ ἀξιώσατε ἔτι νὰ ἀκούσητε, ὡσπερ κεφάλαιον τῆς παρούσης ὁμιλίας, συσχετιζόμενον καὶ μετὰ τῆς προκειμένης ἡμῖν πορείας ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τέχνης, τὰδε.

ὅτι τὰ διασωθέντα μνημεῖα τῆς τέχνης, καὶ μετὰ τόσας χρόνων καὶ δεινῶν καιρῶν ἀμαθείας καὶ δεισιδαιμονίας καταστροφάς, εἰσὶ πάμπολλα καὶ ἱκανὰ νὰ δώσωσιν ἡμῖν ἀκριβῆ γνῶσιν καθόλου εἰπεῖν τῆς ἀρχαίας τέχνης ἐλευθερίου τε καὶ βαναυσωτέρας (διότι ἀχώριστοί εἰσιν αὗται). ἐλπίς δὲ ἴνε καὶ ἄλλα πάμπολλα νὰ εὐρεθῶσι.

Ἡ ἱστορία τῆς τέχνης ἦν μέλλομεν ἐφεξῆς νὰ πραγματευθῶμεν ἴνε καθόλου εἰπεῖν εὐτυχεστέρα τῆς ὁμοταγοῦς αὐτῆς ἀδελφῆς ἐν τῇ φιλολογίᾳ, τῆς ἱστορίας τῶν ἑλληνικῶν γραμμμάτων, ἣν ἄλλοτε διήλθομεν ἐνταῦθα, ὡς ἔχουσα ὀλιγώτερα χάσματα καὶ κολοβώσεις τῶν εἰδῶν. τινὰ μάλιστα κύρια εἶδη τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης, οἷον ἡ πλαστική, τὸ κάλλιστον καὶ σπουδαιότατον πάντων, δύναται νὰ λογισθῇ ὅλως πλήρες· διότι ἐκ τοῦ εἶδους τούτου πλεῖστα καὶ κάλλιστα μνημεῖα διεσώθησαν ἡμῖν ἐκ πάντων τῶν αἰώνων, λίθινα καὶ χάλκινα παντοῖα εἰς μυριάδας ἀριθμούμενα. ἐν τοῖς καλλίστοις δ' αὐτῶν ἐνδέχεται νὰ ὑπολαβῶσιν καὶ τινὰ μεγάλων τεχνιτῶν καλλιτεχνήματα· διότι ἀπίθανός μοι φαίνεται ἡ γνώμη τῶν ἀρχαιολόγων ὅτι οὐδὲ ἐν ἔργον μεγάλου γλύπτου διεσώθη εἰς ἡμᾶς, ὅταν ἀποβλέπω εἰς τόσον πλῆθος μνημείων, καὶ παράδοξος πάλιν ἡ σπουδὴ τῶν νεωτέρων ἐξ αὐτῶν πᾶν λόγου ἄξιον ἔργον, ὅπερ ἀνακαλύπτεται, νὰ τὸ ἐξηγῶσιν ὡς ἀντίτυπον καὶ ἀπομίμημα ἄλλου ἀπολεσθέντος πρωτοτύπου.

ὅπως δὴποτε καὶ ἐὰν ἔχη τὸ ζήτημα τοῦτο, τόσον ὅμως ὑπὸ πάντων ὁμολογεῖται, ὅτι ἀντίτυπα περιβοήτων το πάλαι καλλιτεχνημάτων διεσώθησαν ἡμῖν οὐκ ὀλίγα.

ἔξω δὲ τούτων ἀπάντων ἔχομεν οὐκ ὀλίγον πλῆθος ἔργων ἐκ τῆς ταπεινότερας κοροπλαστικῆς, πολλὰς δὲ μυριάδας μνημείων τελείων ἐκ τῆς περιεργότερας μικρογλυπτικῆς τέχνης τῶν σφραγίδων τῶν νομισμάτων καὶ τῶν δακτυλιοῶδων καὶ τῶν τούτοις προσομοίων.

τὰ δὲ τοιαῦτα ἔργα διὰ τὴν μικρότητα καὶ σκληρότητα τῆς ὕλης των, ὀλιγώτερον εἰς φθορὰν ὑποκείμενα, φαίνονται καὶ νῦν ἔτι ὡσπερ νεουργὰ καὶ πρόσφατα, καὶ χρησιμεύουσιν οὐ μόνον εἰς πλήρη καὶ ἀκριβεστάτην γνῶσιν τῆς ἰδίας ἐν αὐτοῖς τεχνουργίας, ἀλλὰ καὶ τῆς σεμνοτέρας λιθοξοικῆς καὶ χαλκοτυπικῆς· διότι ἡ ἀνάπτυξις τῶν διαφορῶν κλάδων τῆς ἑλληνικῆς τέχνης δὲν ἐγένεεν ἀλληλοδιαδόχως, ὡς ἐν τῇ φιλολογίᾳ τὰ διάφορα τοῦ λόγου εἶδη, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ὁμοιόμορφως, ὡσπερ οἱ κλάδοι καὶ κλώνοι καὶ ἀκρέμονες τοῦ αὐτοῦ φυσικῶς αὐξήσαντος δένδρου.

δυνάμεθα λοιπὸν εἰς τὰ μικρὰ ταῦτα καὶ αὐτοτελῆ τεχνουργήματα καὶ πρὸ πάντων εἰς τὰ νομίματα, ὧν ἡ κατὰ χρόνον γένεσις μᾶλλον γνωρίζεται, βῆμα πρὸς βῆμα νὰ παρακολουθῶσμεν διὰ πάντων τῶν αἰώνων καὶ τῶν ἡμιαίωνων καὶ ἔτι συνεχέστερον τὴν πρόοδον τῆς γλυπτικῆς ἀπὸ σκληροτέρου εἰς αἰὶ ἀπαλωτέρον ῥυθμὸν μέχρι τῆς ὑψίστης τελειότητος τοῦ ἰδανικοῦ οὕτως εἰπεῖν καλοῦ, καὶ πάλιν ἐντεῦθεν τὴν εἰς τὰ κάτω φορὰν καὶ μετάβασιν μέχρι βαρβαρικῆς βαναυσουργίας.

ἡ κατὰ ταύτην δὲ τὴν μέθοδον ἐπὶ τῶν μικρουργημάτων τούτων χωροῦσα ἔρευνα τῆς τέχνης, παραλλήλως βαίνουσα

καὶ ἐπὶ τῶν μεγαλοεργημάτων τῆς σεμνοτέρας γλυπτικῆς, συντελεῖ ἑαυμασίως εἰς συμπλήρωσιν μικρῶν τινῶν ρυθμικῶν ἐν αὐτῇ διαστάσεων· διότι τὸ αὐτὸ φιλοκαλίας αἰσθημα, τοὺς αὐτοὺς βαθμοὺς τῆς ἀναβάσεως καὶ καταβάσεως εὐρίσκομεν καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις καὶ ἐν τοῖς μικροῖς ἔργοις. εἰς πάντα βλέπομεν τὴν αὐτὴν ἁρμονίαν, τοὺς αὐτοὺς νόμους τῆς βαθμιαίας καὶ κατὰ φύσιν βλαστήσεως τοῦ καλοῦ, τὴν αὐτὴν μέθοδον ἐν τῇ ἐργασίᾳ.

εἰς ἄλλον δὲ κλάδον τῆς τέχνης ἐπίσης σπουδαῖον, εἰς τὴν ζωγραφικὴν δὲν εἴμεθα ὁμοίως εὐτυχεῖς· διότι οὐδὲ ἐν τῶν περιβοήτων ἔργων τοῦ εἴδους τούτου διεσώθη εἰς ἡμᾶς, οὐδ' ἐλπὶς μεγάλη ἵνεκὰ εὐρέσθῃ ποτε διὰ τὸ εὐφθαρτον τῆς ὕλης τῶν ἔργων τῆς πινακογραφίας. ἐντελὴ ὅμως καὶ ἐν τῷ μέλλοντι χρόνῳ ἀπελπισίαν, ὡς τινες ἔχουσι, δὲν παραδέχομαι, ἀναλογιζόμενος ὅτι καὶ ἄλλα εἶδη λίαν εὐφθάρτα, οἷον ἱμάτια βαπτὰ καὶ ὑφάσματα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐκ παλαιῶν τάφων ἐξήχθησαν ἱκανῶς ἔχοντα, ὥστε νὰ συλλάβωμεν ἰδέαν περὶ τῆς ὑφαντικῆς καὶ βαφικῆς τῶν παλαιῶν. διὸ τρέφω ἔγωγε μικρὰν τινα ἐλπίδα περὶ εὐρέσεως ἐν τῷ μέλλοντι καλλιτεχνήματός τινος καὶ ἐκ τῆς ὑπερφηφανωτέρας ζωγραφικῆς, ἀφοῦ μάλιστα εἶδα ἐν Νεοπόλει τρία κάλλιστα ἐρυθροβαφῆ ἰχνογραφήματα ἐπὶ μαρμαρίνων πλακῶν γεγραμμένα, ὧν τὸ τὰς ἀστραγαλιζούσας παριστάνον φέρει καὶ τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ τεχνίτου Ἀλέξανδρος Ἀθηναῖος ἔγραψεν· ἐξήχθησαν δὲ πάντα ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν Ἡρακλείου (ᾧ μᾶλλον τῆς Ρετίνης).

ἄλλα ταῦτα μὲν μέλλοντα· τῶν νῦν δὲ φανερῶν μνημείων τῆς τέχνης ἀνήκουσιν εἰς τὴν γραφικὴν πρῶτον μὲν πολλαὶ μυριάδες πηλίνων ἀγγείων παντοίων μετὰ γραφῶν ποικίλων

ἐκ πάντων τῶν αἰώνων, ἔπειτα δισχίλια περίπου εἰκόνες τοιχογραφικαὶ ἐκ τῆς Πομπηίας καὶ τοῦ Ἡρακλείου καὶ ἄλλων περὶ τὸν Βεζούβιον πόλεον, νῦν δὲ καὶ ἐκ τῆς Ῥώμης, ἅπασαι ἐκ Ῥωμαϊκῶν χρόνων· καὶ τελευταῖον πολλαὶ ψηφιδωταὶ εἰκόνες ἐδάφων.

πάντα δὲ ταῦτα καὶ εἴ τι ὅμοιον εἰσὶ δημιουργήματα τῆς βαναυσωτέρας τέχνης καὶ ἔχουσι κοσμηματικὸν μᾶλλον ἢ καλλιτεχνικὸν χαρακτήρα· διότι σκοπὸς τῆς ποιήσεως αὐτῶν κυρίως εἶπεῖν ἦν νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς κοσμήματα καὶ οὐχὶ ὡς αὐτοτελῆ καλλιτεχνήματα δι' ἑαυτά.

καὶ ὅμως, καὶ τοιαῦτα ὄντα, ἱκανὰ μαρτύριά εἰσι τῆς προόδου καὶ τῆς ἀκμῆς τῆς γραφικῆς τέχνης. ἐπὶ μὲν τῶν ἀγγείων δυναμέθα νὰ παρακολουθήσωμεν ὁμοίως, ὥσπερ ἐν τῇ πλαστικῇ, τὴν πρόδον τῆς γραφικῆς ἀπὸ σκληροτέρου εἰς αἰεὶ ἀπαλότερον ρυθμόν, κατ' ὁμοίαν παράλληλον ἐκείνης βαθμολογικὴν κλίμακα, καὶ νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὴν μεγάλην δεξιότητα καὶ εὐκολίαν εἰς τὴν ἰχνογραφικὴν τέχνην· ἀτελῆ ὅμως ἰδέαν ἠθέλαμεν σχηματίσθαι περὶ τῆς ἐλευθερίου γραφικῆς ἐκ μόνων τούτων εἰκάζοντες, ὥσπερ καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν εἶχαν, πρὶν ἀνακαλυφθῶσι τὰ τοιχογραφικὰ καὶ μωσαϊκὰ, ὡς κοινῶς καλοῦνται, ἔργα. καίτοι δὲ τὰ ἔργα ταῦτα εἰσὶν ἅπαντα ἐξ ὀρισμένων Ῥωμαϊκῶν χρόνων, ὡς προεδηλώθη, ὅμως ἐπέχυσαν μέγα φῶς εἰς τὴν ζωγραφικὴν τέχνην τῶν παλαιῶν· νῦν ἐξετιμῆθη προσηκόντως ἐκ τούτων καὶ ἡ ἀξία τῶν ἀπολεσθέντων καὶ δὲν ἑαυμάζουσι πλέον οἱ σοφοὶ ἀρχαιολόγοι διατί ἐκ παραλλήλου μνημονεύονται ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὁμοίως ὀνόματα μεγάλων γλυπτῶν καὶ ζωγράφων.

ἐγὼ δὲ μέγα τεκμήριον τῆς δόξης, ἣν ἡ ζωγραφικὴ εἶχε παρὰ τοῖς παλαιοῖς, νομίζω καὶ τοῦτο, ὅτι εἰς τὰ πολυτελῆ

τοῦ Περικλέους προπύλαια ὠρίσθη ἴδιον οἶκημα πρὸς ἐναπό-  
θεσιν γραφικῶν πινάκων· ὅτι δὲ ἐν τῷ οἴκηματι τούτῳ δὲν  
ὑπῆρχαν τοιχογραφίαι, ὅπερ τινὲς ἐφαντάσθησαν, τὰ ἀπο-  
δειχθῆ ἄλλοτε. γνωστὴ δὲ ἴνε ἡ δόξα τῆς ποικίλης στοᾶς.

τὸ ἀντίθετον δὲ συνέβη εἰς τὰ μνημεῖα τῆς ἀρχιτεκτονι-  
κῆς τέχνης. ταύτης ἔχομεν τοῦ καλλίστου εἶδους, τῆς νεο-  
δομίας, τὰ κάλλιστα παραδείγματα· τῶν προτέρων ὅμως  
χρόνων τῶν πρὸ τῆς ἀκμῆς τῆς τέχνης ὀλίγα κρίκων συν-  
τρίμματα ἔμειναν, ἐξ ὧν δὲν δυνάμεθα νὰ συναρμολογήσωμεν  
ἄλλυσι μέρησι τῆς ἀρχῆς τῆς τέχνης. εὐκολώτερα δυνάμεθα  
νὰ παρακολουθήσωμεν τὴν εἰς τὰ κάτω φορὰν καὶ μεταμόρ-  
φωσιν τῆς τέχνης κατα διαφόρους διακλαδώσεις ἢ τὴν εἰς  
τὰ ἄνω, ἔνθα μόνον τὴν ἀνάπτυξιν τῆς τειχοδομίας ἀπὸ τῆς  
πρώτης γενέσεώς της καὶ ἐξῆς ἱκανῶς δυνάμεθα νὰ γνωρί-  
σωμεν ἐκ τῶν σωζομένων μνημείων.

ἀλλ' ἀκούω καὶ ἐνταῦθα τὸν χῶδωνα ἀναγκάζοντά με  
νὰ διακόψω τὴν τερπνὴν μετ' ὑμῶν ὁμιλίαν.

ἀποχωρῶ λοιπὸν εὐχόμενος παρὰ τῶν ὁμιλητῶν μου τόσῃν  
προθυμίαν εἰς σπουδὴν τῆς ἀρχαιολογίας, ὅσῃν ἐγὼ αἰσθάνομαι  
ὅτι ἔχω εἰς διδασκαλίαν αὐτῆς, οὐ λόγους μᾶλλον,  
ἀλλ' ἔργα ἐπ' αὐτῶν τῶν προγονικῶν μνημείων.

Ἐν Ἀθήναις, τῆ 31. Ὀκτωβρίου 1869.

## ΠΑΝΘΕΙΑ.

Τὸ ἐξῆς διήγημα εἶναι ἀπόδειξις τῆς δυνάμεως τῆς  
ἀκραιφνοῦς συζυγικῆς ἀγάπης. εἶναι εἰκὼν τῆς γνησίας γυ-  
ναικείας καρδίας, τῆς ὁποίας οὐκ ὀλίγα εὐρίσκει τις παρα-  
δείγματα καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ ἐν τῇ μυθολογίᾳ.

Πρόκειται περὶ τῆς περιωνύμου Πανθείας, τῆς πιστῆς  
γυναικὸς τοῦ Ἀβραδάτου βασιλέως τῶν Σούσων, ἀκμάσαντος  
ἐπὶ τῆς βασιλείας Κύρου τοῦ προτέρου, ἥτοι τοῦ λεγομένου  
πρεσβυτέρου. Πᾶσαι δὲ αἱ περὶ αὐτῆς πληροφορίαι ἠρύσθη-  
σαν ἐκ τοῦ πολιτικοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ξενοφῶντος, καὶ  
μόνον τὸ ὀνοεὶ φιλοσοφικὸν τοῦ διηγήματος μέρος εἶναι  
παρεμβολὴ εἰς τοῦ συγγραφέως τούτου τὰς ἀφηγήσεις.

Ὁ μνημονευθεὶς Κύρος, ἀφ' οὗ διὰ πολλῆς πονηρίας  
κατώρθωσε νὰ γένη βασιλεὺς τῶν Περσῶν καὶ τῶν Μήδων,  
ὅπως ὁ κομητῆς Ξενοφῶν καὶ ὁ καλόβολος Κτησίας καὶ  
ὁ ἀπίπιστος Ἡρόδοτος πλαστουροῦσιν, ἔχων εἰς μέγαν βαθ-  
μὸν τὴν τότε μοναρχικὴν ἀρετὴν τῆς ἀπληστίας καὶ τὴν  
ματαιότητα νὰ ὀνομασθῆ μέγας, ἀπεφάσισε νὰ ἐκτείνῃ τὸ  
κράτος του, νὰ κατακτήσῃ πόλεις καὶ βασίλεια καὶ ἐρυ-  
θραίους νὰ καταστήσῃ τοὺς ποταμοὺς τῆς Ἀσίας διὰ τοῦ  
αἵματος καὶ τῶν μελλόντων καὶ τῶν ἀκμῆν ὑπηκόων του.

Δι' αὐτοῦ συνήθως τοῦ νομίσματος ἀγοράζεται τὸ ὄνομα Μέγας, ἔπως τὸ ὄνομα μικρὸς ἀπομένει εἰς ἐκείνους, οἵτινες ὠκριῶσι καὶ ὅταν σφάζῃ ὁ ὑπηρέτης των μίαν ὄρνιθα καὶ ὅταν ἐξ αἰτίας των ἐκόντων ἢ ἀκόντων νοτίζηται καμμιάς κυρίας ὁ γλυκὺς καὶ ζωοδότης ὀφθαλμός.

Ὅταν ἠττήσῃ κατὰ κράτος ὁ στρατὸς τῶν Ἀσσυρίων ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Κύρον, οἱ νικηταὶ ἐν τῇ διανομῇ τῶν λαφύρων ἀφόρισαν τῷ βασιλεῖ των τούτῳ τὴν καλλίστην τῶν σκηνῶν καὶ τὴν ὠραιότατην τῶν γυναικῶν, ὁμοία τῆς ὁποίας δὲν εὐρίσκετο εἰς ὅλην τὴν Ἀσίαν. Δύναται δὲ νὰ λάβῃ ἰδέαν τῆς ὠραιότητός της, ὅστις γνωρίζει ὅτι καὶ νῦν ἡ Ἀσία κατασκευάζει τὰς ὠραιότερας τῶν γυναικῶν, ὅπως ἡ Εὐρώπῃ τὰς πανουργότερας τῶν δεσποινῶν.

Ἡ τῷ Κύρῳ ἀφορισθεῖσα αἰχμάλωτος αὕτη ἦτο γυνὴ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Σούσων Ἀβραδάτου, ἣτις πρὸς τῇ ὠραιότητι ἐκοσμεῖτο καὶ ὑπὸ νοημοσύνης πολλῆς, καὶ ὑπὸ πίστεως εἰς τὸ καθήκον της, ἅπερ εἶναι προτερήματα προτιμότερα τῆς καλλονῆς καὶ διαρκέστερα, καὶ ἅτινα μόνον ἐκτιμῶσιν ἐκείνοι ὅσων ὁ ἐγκέφαλος δὲν ὑπέστη μετὰ δεσιν ἀπὸ τῆς οἰκείας αὐτῇ δέσεως.

Ἀβραδάτης ὁ τῆς Πανδείας ἀνὴρ δὲν ἔτυχεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν συμμάχων του Ἀσσυρίων ὅταν κατελήφθη ὑπὸ τῶν στρατῶν τοῦ Κύρου· σφόδρα δὲ ἐλυπήσθη καὶ ἤλγησεν ὅταν ἔμαθε τῆς ὠραίας καὶ πιστῆς συζύγου του τὴν αἰχμαλωσίαν. ἠγάπα δὲ αὐτὴν περιπαθῶς, διότι ἦτο ὅλη εἰς αὐτὸν ἀφωσιωμένη καὶ ἡ καρδία της ἦτο εὐχαριστημένη εἰς μίαν μόνον ἀγάπην, τὴν τοῦ ἀνδρός της· δὲν εἶχε τὴν πλεονεξίαν καὶ ματαιοφροσύνην τοῦ νὰ ἐπιζητῇ προσδέτους λάτρως

καὶ θαυμαστάς· ἠγάπα καὶ τὴν ἐδικήν της ἡσυχίαν καὶ τὴν ἡσυχίαν τῶν ἄλλων, οὕτω δὲ δὲν εὐρίσκετο καὶ εἰς διενεξίαις πρὸς τὸ καθήκον της.

Ὅτε ἀνηγγέλθη εἰς τὸν Κύρον ὅτι ἡ κυρία αὕτη ἀφορίσθη αὐτῷ, διέταξε νὰ τὴν παραλάβῃ καὶ νὰ τὴν φυλάττῃ τῶν πιστῶν του φίλων τις, ὀνόματι Ἀράσπης, τὸν ὁποῖον εἶχε καὶ παιδιόθεν εὐηργετημένον ὁ Κύρος καὶ ἤδη εἰς ἐξόχους τιμὰς τὸν εἶχεν ἀναδείξει. Ὁ Ἀράσπης, ὡς ἐπιτῆδεις πραγματογνόμενον, εἶχε λάβει πλήρη ἰδέαν τῆς καλλονῆς τῆς Πανδείας, ἀλλὰ ἡ ἀνάκρισις του περιωρίζετο εἰς ἱστορίαν, ἐξ ἧς δὲν εἶχεν ἔτι ἐπηρεασθῆ ἡ καρδία του.

Ἀκούσας οὗτος τοῦ βασιλέως τὴν ἐντολήν, παρουσιασθεὶς λέγει αὐτῷ, Ἐχεις ἰδεῖ, Μεγαλειότατε, τὴν γυναῖκα, τὴν ὁποίαν μὲ προστάξεις νὰ φυλάξω; Ὁ Κύρος εἶπεν, ὄχι. Τότε ὁ Ἀράσπης προσδέτει, Ἐγὼ ὅμως τὴν εἶδα ὅτε τὴν συνελάβαμεν καὶ τὴν ἐξεχωρίσαμεν διὰ τὴν Μεγαλειότητά σου. Ὅτε εἰσήλθαμεν τὸ πρῶτον εἰς τὴν σκηνὴν της δὲν τὴν παρετηρήσαμεν καλὰ, διότι ἐκάσθητο καὶ αἱ δερᾶταινά της τὴν εἶχαν περικυκλώσει· ἦσαν δὲ τὰ φορέματά της ὅμοια πρὸς τὰ ἐκείνων. Ὅταν δὲ ἠδελήσαμεν νὰ μάθωμεν ποία εἶναι ἡ κυρία των, περιεβλέψαμεν ὅλας καὶ αὕτη ἐφάνη πολὺ διαφέρουσα τῶν ἄλλων, ἂν καὶ ἐκάσθητο χάμω καὶ ἐβλεπεν εἰς τὴν γῆν. Ὅτε δὲ τὴν προσετάξαμεν νὰ σηκωθῇ, ἠγγέρθησαν μαζὶ της καὶ αἱ δοῦλαι καὶ τότε ἐφάνη ὅτι αὕτη διέφερε τῶν ἄλλων καὶ κατὰ τὸ ἀνάστημα καὶ κατὰ τὴν εὐσχημοσύνην, ἂν καὶ ἴστατο μὲ ἦθος ταπεινὸν καὶ ἔβρεον ἐμφανῶς τὰ δάκρυά της. Τότε δὲ ὁ γεροντότερος ἐξ ἡμῶν εἶπεν εἰς τὴν γυναῖκα. Ἐχε δάβρος, κυρία· ἀκούομεν ὅτι ὁ σύζυγός σου εἶναι ἀξιόλογος ἀνὴρ καὶ ὠραίος, ἀλλὰ καὶ τώρα

Ἰά σε λάβη ἀνὴρ οὔτε κατὰ τὴν ὠραιότητα, οὔτε κατὰ τὴν καλὴν διάθεσιν, οὔτε κατὰ τὴν δύναμιν κατώτερος ἐκείνου· ὁ Κύρος, τοῦ ὁποίου ἀπὸ τοῦδε ἰά ἦσαι, εἶναι ἀξιοθαύμαστος ἀνὴρ. Ἄμα ἀκούσασα ταῦτα ἡ Πάνθεια, διέσχισε τὸ ἐπανωφόριόν της καὶ ἔκλαιε καὶ ὠδύρευτο καὶ μετ' αὐτῆς ἔκλαιον ὡσαύτως καὶ αἱ δοῦλαί της. Τότε, Κύρε, ἐφάνη τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ προσώπου της, ἐφάνη ὁ λαϊμός της, ἐφάνησαν αἱ χεῖρές της, καὶ μάτε, Κύρε, ὅτι, ὡς ἐφάνη εἰς ἐμέ καὶ τοὺς ἄλλους ὅλους ὅσοι τὴν εἶδαν, οὔτε ἔγεινεν ἀκόμη, οὔτε ἰά γεννηθῆ γυνὴ ἄνητή εἰς τὴν Ἀσίαν ὁμοία αὐτῇ κατὰ τὴν καλλονήν. Ἄλλὰ καὶ ἡ Μεγαλειότης σου βέβαια ἰά τὴν ἴδης.

Δὲν πιστεύω τώρα νὰ τὴν ἴδω, εἶπεν ὁ Κύρος, ἀφ' οὗ μάλιστα εἶναι τοιαύτη ὁποία τὴν περιγράφεις. Διὰ ποίαν αἰτίαν; εἶπεν ὁ νέος ἀξιωματικὸς. Διότι, εἶπεν ὁ Κύρος, ἂν τὴν ἴδω καὶ μοι φανῆ ὅτι εἶναι τῶντι τόσον ὠραία, ὅπως οὐ τὴν περιγράφεις, ἐν ᾧ δὲν ἔχω καὶ διαδέσιμον καιρὸν, φοβοῦμαι μήπως μὲ καταφέρει πολὺ ὀγλήγωρα καὶ πάλιν νὰ ἔλθω νὰ τὴν ἴδω καὶ νὰ ἐπαναλάβω πολλάκις τὰς ἐπισκέψεις μου, καὶ ἀναγκασθῶ οὕτω συχνὰ νὰ βλέπω αὐτὴν καὶ νὰ ἀμελῶ ὅσα πρέπει νὰ πράττω, δηλαδή τὰς ὑποθέσεις τοῦ τόπου καὶ τῶν πολέμων ἡμῶν.

Ὁ δὲ νεανίσκος γελάσας, ἤρχισε φιλοσοφῶν νὰ λέγῃ: Καὶ νομίζεις, Κύρε, ὅτι εἶναι ἱκανὴ ἡ ὠραιότης τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἀναγκάξῃ τὸν μὴ θέλοντα νὰ πράττῃ ὅ, τι δὲν πρέπει; Ἄν ἦτο τοιαύτη ἡ ιδιότης τοῦ κάλλους, ἤθελεν ὅλους ὁμοίως τοὺς ἀναγκάζῃ νὰ ἀμελῶσι χάριν αὐτοῦ τὰς ὑποθέσεις των. Δὲν βλέπεις, εἶπεν, ὅτι τὸ μὲν πῦρ ὁμοίως ὅλους καίει, τὰς ὠραίας ὅμως ἄλλας μὲν τις ἀγαπᾷ ἄλλας δὲ ὄχι, καὶ εἰς

ἐρᾶται μιᾶς τινος, ἄλλος δὲ ἄλλης, διότι ὁ ἔρωσ εἶναι ἐκούσιος, καὶ καθεὶς ἀγαπᾷ ὃν ἂν θέλῃ. Ὁ δὲ Κύρος εἶπεν, ἂν ἦναι ἐπιεικὴς ὁ ἔρωσ, διατὶ ἀφ' οὗ τις ἐρασθῆ δὲν δύναται ὕστερον ὅταν θέλῃ νὰ παύσῃ ἐρῶν; ἐγὼ μάλιστα εἶδα ἀνθρώπους νὰ κλαίωσιν ἐκ τῆς λύπης των δι' ἔρωτα καὶ νὰ γίνωνται δοῦλοι τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀγάπης των, εἰ καὶ πρὶν ἢ ἐρασθῶσιν, ἐθεώρουν τὴν δουλείαν μέγα δυστύχημα, καὶ τέλος πάντων εἶδα αὐτοὺς νὰ ὑποβάλλωνται εἰς ἀπειρους θυσίας καὶ νὰ εὐχωνται ν' ἀπαλλαγῶσι τοῦ ἔρωτος ὡς ἀπὸ νόσου, καὶ ἐν τούτοις νὰ μὴ δύνανται ν' ἀπαλλαγῶσιν, ἀλλὰ νὰ μένωσιν εἰς αὐτὸν δέσμιοι μὲ δεσμὰ καὶ τοῦ σιδήρου ἰσχυρότερα, καὶ οὔτε ἐπιχειροῦσι νὰ δραπετεύωσιν, ἀλλὰ μάλιστα καὶ φυλάττουσι τὸ ὑποκείμενον τῆς ἀγάπης των μὴ τοὺς φύγῃ. Μάλιστα, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς, πάντα ταῦτα τὰ κάμνουσιν, εἶναι ὅμως ἄδικοι ἄνθρωποι, διότι ἐν ᾧ πολλοὶ νομίζουσιν ἑαυτοὺς δυστυχεῖς καὶ θεωροῦσι βάσανον τὴν ζωὴν των, καὶ ἐν ᾧ ὑπάρχουσι χίλιοι τρόποι ἀπαλλαγῆς, αὐτοὶ ἐν τούτοις μένουσιν ἐν αὐτῇ. Ἄφ' οὗ δὲ ἐπρόσθεσε καὶ ἄλλας μωρὰς περὶ ἔρωτος φιλοσοφίας ὁ νεανίας Ἀράσπης, διότι, φαίνεται, εἶχεν ἀκούσει περὶ αὐτοῦ, δὲν εἶχε δὲ καὶ ἐκ πείρας δοκιμάσει τὴν γλύκα τοῦ παιδίου τῆς Ἀφροδίτης, — δὲν τοῦ εἶχεν ἔτι σπουδαίως καψαλίσει τὴν καρδίαν — ἀφ' οὗ κατηγόρησε τοὺς ἐρῶντας καὶ μὴ δυναμένους ἐκουσίως ν' ἀπαλλαγῶσι τοῦ πάθους, ἐκαυχῆθη ὅτι αὐτὸς ἂν καὶ εἶδε τὴν ὠραιότατην Πάνθειαν, ὅμως δὲν προσηλώθη εἰς αὐτήν. Ἴδου, λέγει, Κύρε, εἶμαι πλησίον σου καὶ ἱππεύω καὶ ἐκτελῶ ὅλα μου τὰ καθήκοντα, καὶ ὀλίγον μέλει μοι περὶ αὐτῆς. Ὁ δὲ Κύρος, ὅστις, φαίνεται, εἶχε πάθει καὶ ἐκ πείρας ἐγνώριζε τὴν δύναμιν τῶν δεσμῶν τῆς γλυκείας ἀγάπης, καὶ

εἶχε βέβαια σπουδάσει ὁποῖος εἶναι ὁ συνδέων δύο καρδίας δεσμός, ἢ ὁ εἰς σχέσιν ἀνεξήγητον φέρων δύο πνεύματα γλυκασμός, ὁ Κύρος, ἔστις εἶχε πλειοτέραν ἢ ὁ ἀξιωματικός του πείραν τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἐρωτικῶν θαυμάτων, τὰ ὁποῖα καὶ τῆς λογικῆς τοὺς κανόνας ἀψηφοῦσι καὶ τῆς σκέψεως τὴν ὑποχονδρίαν παραμερίζουσιν, εἶπεν εἰς αὐτόν, Πιστεύω ὅτι δὲν νομίζεις ὅτι συνελήφθης εἰς τὴν παγίδα τοῦ ἔρωτος τῆς Πανθείας, διότι ἀπ᾽ ἡλῶδες ταχύτερον ἢ ὅσον χρειάζεται νὰ γεννηθῆ ὁ ἔρωσ καὶ νὰ ἀλλοιοποιήσῃ τὸν ἄνθρωπον. Οὕτω καὶ ὅστις ἐγγίξει τὸ πῦρ δὲν αἰσθάνεται εὐθὺς τὸ κάψιμον, καὶ τὰ ξύλα δὲν ἀνάπτουσιν ἅμα τεθῶσιν εἰς τὴν ἐστίαν· διὰ τοῦτο ἐγὼ δὲν ἐγγίζω ἐκουσίως οὐδέποτε τὸ πῦρ, οὔτε βλέπω τὰς ὠραίας μὲ πολλὴν περιέργειαν καὶ μὲ πνεῦμα ἐρευνητικὸν τῶν καλλονῶν των. Δὲν ἀφίνω τὸ βλέμμα μου νὰ σταθῆ πολλὴν ὥραν ἐπάνω των. Συμβουλεύω δὲ καὶ σέ, Ἀράσπη, νὰ μὴ προσηλώνῃς ἐπὶ πολὺ τὰ βλέμματά σου εἰς τὰς νέας, διότι ὅπως τὸ πῦρ καίει τοὺς ἀπτομένους, οὕτω καὶ οἱ εὐαίσθητοι ὀφθαλμοὶ καὶ μακρόθεν πολλάκις ἀνάπτουσι καὶ καίουσι τοὺς εἰς αὐτοὺς μετ' ἐπιμονῆς ἐμβλέποντας, καὶ ἐκ τοῦ ὄραϊν οὕτω γεννᾶται τὸ ἔραϊν.

Ἰσως ὁ Κύρος διδάσκων οὕτω τὸν ἀξιωματικόν του, παρεκινεῖτο ὑπὸ ἐσωτερικῆς τινοῦ ἀνησυχίας, ἥτις δυνατὸν νὰ ἐπῆλθεν εἰς αὐτόν ἀπροσδοκίτως ἐκ τῆς περιγραφῆς τῆς Πανθείας· διότι συμβαίνει πολλάκις καὶ ἐξ ἀκοῆς νὰ παθαίνῃ ἢ εὐαίσθητος καρδία, καὶ ν' ἀρχίξῃ προοιμιακῶς εἶδος ἐλαφρᾶς ζηλοτυπίας. Φίλος τις ὀλίγον κρύος περὶ τὰς τοιαύτας πνευματικὰς μηχανορραφίας, τὸ ἔπαθε πολλάκις. Τοῦ ἐκαπαλίσθησαν πολλάκις τὰ πτερὰ διὰ τῆς φαντασίας ἐξ ἀκοῆς ἢ ἀναγνώσεως καὶ ἐν ᾧ ἐνόμιζε πρότερον ὅτι δὲν εἶχε

καρδίαν καὶ ἐγέλα τοὺς σφόδρα εὐαίσθητους, ἐμάνθανεν ὅτι οὐ μόνον εἶχεν, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἦτο ἢ ταλαίπωρος σφόδρα εὐτρωτος καὶ ἐκτεθειμένη ἄνευ θώρακος ἢ ἀσπίδος εἰς τὰ βέλη τῶν πονηρῶν ὀφθαλμῶν. Τώρα δὲ μόλις, ὡς λέγει μοι ὁ φίλος, ἠσύχασε καὶ το γῆρας ἔφερσεν αὐτῷ τὴν τόσον ἀναγκαίαν εἰς τὴν ἡσυχίαν τῆς ἀπηυδισμένης καρδίας του ἀναισθησίαν. Ἐλθωμεν εἰς τὸν ἀξιωματικὸν Ἀράσπην.

Ὅταν οὗτος ἤκουσε τὰς παρατηρήσεις τοῦ Κύρου, εἶπε, Μὴ φοβεῖσαι, βασιλεῦ, καὶ ἂν οὐδέποτε παύσω βλέπων τὴν Πάνθειαν, δὲν θὰ κυριευθῶ ὑπὸ τῶν θελγῆτρων τῆς τόσον, ὥστε νὰ παραμελῶ τὰ τῆς δημοσίας θέσεώς μου καθήκοντα. Ἡ ἀπόκρισις αὕτη ἤρεσε πολὺ τῷ Κύρῳ, διὰ τοῦτο, μα τὴν ἀλήθειαν, τὸν ὑποπτέυομαι, ἤρεσεν αὐτῷ ἢ διαμαρτύρησις τοῦ φύλακος τῆς Πανθείας· ὅθεν εἶπεν εἰς αὐτόν μετὰ πολλῆς συγκινήσεως καὶ προθυμίας. Εὐγε, Ἀράσπη, κάλλιστα λέγεις, λοιπὸν φύλαττέ μου τὴν Πάνθειαν καὶ περιποιῶ αὐτὴν, διότι εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ γείνη ποτὲ γυνὴ μου. Οὕτω δὲ λήξαντος τοῦ διαλόγου ἀπεχωρίσθησαν, καὶ ὁ μὲν Κύρος ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ἐπιτελεῖόν του μὲ μίαν περισσotέραν ἔννοιαν καὶ υποψίαν, ὁ δὲ Ἀράσπης ἐπανῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν καὶ εἰς τὴν Πάνθειαν. Ἦλθεν ὁ ταλαίπωρος καὶ ἔπαθεν ὅ, τι μετὰ μικρὰν ἀπουσίαν παθαίνει ὅστις ἐπαναβλέπει ὅ, τι πρότερον ἔστω καὶ μὲ ἀδιαφορίαν ἐθαύμασεν. Εἶδε τὴν Πάνθειαν περιλυπὸν, ἔνθακρυν, ἀπηλιπισμένην, πάσης συμπαθείας ἀξίαν διὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς, τὴν στέρησιν τοῦ ἀνδρός τῆς· τὴν εἶδε καὶ συνεκινήθη, ἠσθάνθη ἐν τῇ καρδίᾳ του μικρὰν δόνησιν, οἱ ὀφθαλμοὶ του ὄσαν νὰ μὴ ἦθελον ν' ἀποσπασθῶσιν ἀπὸ τῆς θέας τῆς. — Πρῶτον



στάδιον. — Ἄν μὴ τὸ ἐννοῆς, ἀναγνώστα, εἶσαι εὐήθης, καὶ μὲ συγχωρεῖς.

Ἀρχίζει ὕστερον ὁ νεανίσκος νὰ ἀνακαλύπτῃ καὶ ἡθικὰ προτερήματα εἰς τὴν νέαν αἰχμάλωτον. Ὁ καυμένος! ἀρχίζει δηλαδὴ νὰ κατασκευάζῃ ὁ ἴδιος τὰς ἀλύσεις του, τὰ δεσμά του. Εὐρίσκει εἰς τὴν Πάνθειαν πολλὴν καλοκάγαθειαν, εὐρίσκει ὅτι δὲν ἐφαίνετο ἀχάριστος εἰς τὰς περιποιήσεις του, καὶ ἐξελάμβανεν ὁ χαριτωμένος νεανίας ὡς ἀδυναμίαν πρὸς αὐτὸν τὸ ὅτι ἡ Πάνθεια ἐκέλευε τὰς δούλας της νὰ τὸν ἀντεπιμελῶνται καὶ νὰ τὸν περιποιῶνται, καὶ, ὅταν ἐτύγγαινε νὰ ἦναι κακοδιάθετος, νὰ φροντίζωσιν ὅπως μὴ τοῦ λείπῃ τίποτε ἐξ ὅσων ἔπρεπε, τὸ φαγητόν του, τὰ ἱατρικὰ του, καὶ πᾶσα περιποίησις. “Ἐκ πάντων τούτων ἠλίσκετο (ὁ Ἀράσπης) ἔρωτι”, λέγει ὁ μακαρίτης Ξενοφῶν. Ἡ Πάνθεια ἔπραττε ταῦτα κατὰ καθῆκον, ἦτο αἰχμάλωτος, καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ καλῶς παιδαγωγημένος δὲν παύει τοῦ νὰ ἦναι εὐγενὴς εἰς ὁτιδήποτε κατὰστασιν καὶ ἂν περιπέσῃ. — Εὐδαιμονῶν δὲν ἀλαζονεύεται, δυσπραγῶν δὲν ταπεινοῦται, — τὸ καθῆκόν του εἶναι καθῆκον παντοῦ καὶ πάντοτε. Ὁ κοῦφος ὅμως Ἀράσπης “ἐκ πάντων τούτων ἠλίσκετο ἔρωτι” κατὰ τὸν Ξενοφῶντα. Καὶ ὁ Ξενοφῶν ἂν μὴ τὸ ἱστόρει, τίς ἐξ ἡμῶν, τῶν πρεσβυτέρων τοῦλάχιστον, δὲν ἤθελε τὸ ἐννοήσει; Δὲν σὰς φαίνεται τώρα ὅτι εἶναι ἤδη εἰς τὸ δεύτερον στάδιον τῆς ὑποθέσεως ὁ καυχῆθεὶς ὅτι δὲν τὸν καίει τὸ πῦρ Ἀράσπης;

Μη χαιρεκακῆτε, εἰς τοιαύτας περιστάσεις χρειάζεται εὐσπλαχνία, φιλανθρωπία. Κανεὶς ἅς μὴ χαίρῃ εἰς τῶν ἄλλων τὰ κακὰ, κανεὶς ἅς μὴ καυχᾶται διὰ τὴν ἀναισθησίαν του — ὑπάρχει νέμεσις, καὶ ἡ νέμεσις γρηγορεῖ, καὶ ἡ

νέμεσις ταπεινώνει τὴν ἔπαρσιν, καὶ εἰς δάκρυα μεταβάλλει τὰ σκωπτικὰ μειδιάματα. Προσέχετε, φίλοι μου. Καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀκόμη μᾶς λέγει “ὁ δοκῶν ἐστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ”, ὅπως ἔπρεσεν ὁ καυχηματίας Ἀράσπης.

Ἐν τῷ δευτέρῳ σταδίῳ τοῦ δυσιάτου πάδους του εὐρισκόμενος ὁ νέος ἀξιωματικὸς, ἐμνήσθη τῶν λόγων τοῦ Κύρου, καὶ ἔγνω τὴν ἀπάτην τῆς πρώην ἀφοβίας του. Ἄλλ’ ἡ ἐνδύμησις τῶν παρατηρήσεων τοῦ Κύρου τὸν ἀνέμνησε συγχρόνως ὅτι ἡ γυνὴ ἦτις ἐτάραξε τὸ ἰσοζύγιον τῆς καρδίας του, ἦτις τὸν ἐδίδαξε τὴν ἀκαταμάχητον δύναμιν τοῦ παραπόνου τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τῶν βολῶν βλεμμάτων, ἦτο παρακαταθήκη τοῦ βασιλέως του, τῆς ὁποίας τὴν φυλακὴν ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτὸν ὡς πιστὸν φίλον καὶ ἀξιωματικὸν του, καὶ ἡ ἀνάμνησις αὕτη διηλθὲν ὡς δίστομος βροφαία τὴν ζεματισμένην ἤδη καρδίαν του. Ἦξευρε δὲ ὅτι τῆς Ἀσίας οἱ δεσπότες καὶ πάλαι καὶ νῦν δὲν χωρατεύουσιν ὅταν τις ἀνακατώνηται εἰς τὰ χαρέμιά των. Κόλασις ἦτο ἡ ἰδέα αὕτη διὰ τὸν Ἀράσπην, ἀλλ’ ὁ ἔρωσ ἐφευρίσκει καὶ ἀπολογία καὶ δικαιολογία. Ἐπειτα δὲν ἦτο πλέον καὶ εἰς κατὰστασιν ὁ Ἀράσπης νὰ ὀπισθοδρομήσῃ ἐκ τοῦ φόβου· ἦτο αἰχμάλωτος καρδιακῶς τῆς αἰχμαλώτου σωματικῶς Πανθείας, καὶ διὰ τοὺς τοιούτους τῆς καρδίας αἰχμαλώτους οὔτε δραπέτευσίς οὔτε λύτρωσις ὑπάρχει. Ἦτο ὁ Ἀράσπης μεταξὺ σφύρας καὶ ἄκμονος, ἔβλεπε τὸν ἄκμονα, ἀλλὰ τὴν σφύραν δὲν τὴν ἔβλεπε τόσον καλὰ· ἐπροχώρει λοιπὸν πρὸς τὸ τρίτον στάδιον ἀκαδέκτως, καὶ ἤρχισε τὰς ἀψιμαχίας ὁ ἄσλιος καὶ πανάσλιος.

Ἄγνω ὁποία ἦτο ἡ πρὸς τὴν Πάνθειαν δῆλωσις τῆς εὐαισθησίας τοῦ Ἀράσπου, καὶ δὲν ἴδυνήθη νὰ κατασκευάσω

ἐγὼ τοιαύτην ἐξ ὀνόματός του, τουτέστι κατ' ὑπόθεσιν. Οἱ φρόνιμοι τῶν ἀνθρώπων δὲν βλέπουν τὰς ἐχούσας Ἀβραδάτην Κυρίας, καὶ οὐδὲ ἐπιτρέπεται νὰ βλέπωσι, βλέπουν μόνον τὰς διαδεσίμους ἐχούσας τὰς καρδίας των, ἔχουσι δὲ ὑπομονὴν καὶ γίνονται καταληπτοὶ ἄνευ λεκτικῶν δηλώσεων· ἀφίνουσι τὴν ἀνεύρεσιν τῶν μυστηρίων τῆς καρδίας των εἰς τὴν αἰσθηματικὴν ὀξυδέρκειαν τῶν δεσποινῶν, τὸ δὲ κατῆκον εἶναι ἢ ἀόρατος θεότης ἣτις ρυθμίζει τὰς τῶν καρδιῶν ἀξιώσεις. Ἡ ἀναμάρτητος ἀγάπη εἶναι θεῖον δῶρημα, καὶ ὅστις δὲν ἠτύχησε νὰ ἀπολαύσῃ ταύτην ἀγνοεῖ τί ἐστὶν εὐδαιμονία, ἀγνοεῖ πόσον ὑπέρτερον πάσης ἡδονῆς εἶναι τὸ βάσανον τοῦ κατῆκοντος. Εἰς ἴδιον λόγον ἐλπίζω νὰ ἐκδέσω κατ' ἕκτασιν τὰ τοιαῦτα φιλοσοφήματα καὶ δὴ δεῖξω κατὰ τὰς ἀνάγκαις εἶναι αἱ πνευματικαὶ συμπάθειαι καὶ ἄσχετοι πρὸς τὸν βόρβορον τοῦ ὕλικου κόσμου.

Ἐξ ὧν ἐν παρόδῳ πως ἱστοροῦνται ἢ πλαστουροῦνται, φαίνεται ὅτι ὁ Ἀράσπης δὲν εἶχεν εὐγενῆ ἀνατροφὴν, παρεξήγησεν, ὡς ἐφθήμεν εἰπόντες, τῆς Πανθείας τὰς ἐκ κατῆκοντος πρὸς αὐτὸν μικρὰς περιποιήσεις, καὶ τὴν εὐγένειαν ἣν ἐμπνέει ἢ ἀνυπόπτως ἀπώστη. Ἡ Πάνθεια ἦτο γυνὴ τοῦ κατῆκοντος· ἦτο ἡ καρδία τῆς βεβαπτισμένη εἰς τῆς ἀρετῆς τὰ νάματα. Αἱ τοιαῦται δὲ κυρία γιγνόμεναι σύζυγοι ἔχουσι τόσην πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τοὺς ἑαυτῶν ἄνδρας, ὥστε κατιστωῖσιν ἑαυτὰς οἷον ἀλαλήτους κήρυκας τοῦ κατῆκοντος, καὶ διδάσκουσι τοὺς ἀνδράδας ὅτι εἶναι ἀκαταμάχητος ἢ γνησία ἀρετή. Τὰς βαναύσου ἔρωτος ἐξηγήσεις τοῦ Ἀράσπου ἀπέκρουσε μετ' ἀγανακτικῆς ἢ πιστῆς εἰς τὸν ἀπόντα σύζυγόν τῆς καὶ διακαῶς αὐτὸν ποδοῦσα Πάνθεια· ἐνόμισεν ὅτι καὶ ἄκουσαν τὸ ἐγκλημα τὴν μαιίνει· ἐσυλλογίσθη νὰ

ἀναγγεῖλῃ εἰς τὸν Κύρον τὰς ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ Ἀράσπου περιστάσεις τῆς, ἀλλὰ δὲν τὸ ἔκαμε, διότι δὲν ἐνόμισε καλὸν νὰ ἐνοσπεῖρη μεταξὺ φίλων, ἢ μᾶλλον μεταξὺ ἴγμεόνος καὶ ὑπαλλήλου δυσαρέσκειαν, ὀλέθρια δυναμένην νὰ φέρῃ ἀποτελέσματα. Ἐνόμισεν ὅτι ὁ Ἀράσπης ἐκ τῆς διαγωγῆς τῆς ἔδειλεν ὑποχρεωθῆναι νὰ τὴν ἀφήσῃ ἴσχυον, νὰ ἐνδυμῆται καὶ νὰ ποδῆ τὸν ἄνδρα τῆς καὶ νὰ κλαίῃ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς. Ἄλλ' ὁ Ἀράσπης ἐφάνη εἰς αὐτὴν βαρῦδμος, ἀπειλητικὸς, καὶ καλῶς ἐνόησεν ἰ εὐφυτῆς γυνὴ ὅτι ὁ ἐραστὴς αὐτὸς τοῦ σωματικοῦ κάλλους τῆς ἐπρόκειτο νὰ γείνη διὰ τῆς βίας μαιφόνος τῆς ἀγνότητός τῆς. Ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ δὲ ἀπειλῇ ἀπεφάσισε πλέον νὰ σώσῃ ἑαυτὴν καὶ ν' ἀδιαφορήσῃ δια τὴν τύχην ἐκείνου. "Ὅθεν δι' εὐνούχου ἐμίνυσεν εἰς τὸν Κύρον τὰ συμβάντα καὶ τὰ τεκταινόμενα καὶ παρέστησεν εἰς αὐτὸν τὴν δεινὴν θέσιν τῆς, ἰκετεύουσα αὐτὸν νὰ τὴν λυτρώσῃ ἀπὸ τῶν χειρῶν καὶ τῆς ἀνδραδείας ἐπιβούλου δεματοφύλακος καὶ νὰ τὴν φυλάξῃ τιμίαν καὶ πιστὴν πρὸς τὸν ἄνδρα τῆς, ἢ ἂν μὴ μεταίδη τοῦτον, νὰ τὴν ἀφήσῃ νὰ ἀποδῶνῃ αἰχμάλωτος μὲν, ἀλλ' οὐχὶ κατησχυμένη. Ἡ αἰχμαλωσία εἶναι τιμὴ, ἰ προδοσία τῆς τιμῆς εἶναι ὄνειδος.

Ὁ Κύρος ἀκούσας τὰ συμβάντα καὶ ἐνδυμηθεὶς τοὺς μωροὺς κομπασμοὺς τοῦ Ἀράσπου, ὅτι δῆθεν ἦτο ἀήττητος ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, ἐγέλασε σφόδρα καὶ ἀμέσως ἐμήνυσεν εἰς τὸν νεανίαν διὰ τοῦ στρατηγοῦ Ἀρταβάζου νὰ μὴ λάχῃ καὶ φερθῆ ἀπρεπῶς καὶ ἀνδραδῶς πρὸς τὴν Πάνθειαν· τὸν συχωρεῖ δὲ ἂν πείσῃ αὐτὴν νὰ τὸν ἀγαπήσῃ καὶ δὲν τὸν ἐμποδίζει εἰς τοῦτο. Ὁ Ἀρταβάζος ἐλθὼν ἤλεγξε καὶ ἐλοιδόρησε τὸν Ἀράσπην, παρακαταδήκην ὀνομάζων τὴν γυναῖκα καὶ ἐλέγχων τὴν διαγωγὴν τοῦ Ἀράσπου, καὶ λέγων ταύτην

ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν καὶ ἀκράτειαν. Ὁ Ἀράσπης καὶ ἔκλαυσεν ὑπὸ τῆς λύπης οὕτω ἐλεγχεῖς, καὶ κατεκοκκίνησεν ὑπὸ τῆς ἐντροπῆς, καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ σβύσῃ ἐκ τοῦ φόβου μήπως καὶ πάθῃ τίποτε χεῖρον ὑπὸ τοῦ Κύρου τῆς ἀσεβείας του ἔνεκα.

Ὁ Κύρος μαδῶν τὴν ἐμποιηθεῖσαν αὐτῷ ἐντύπωσιν ἐκ τῶν λόγων καὶ τῶν μομφῶν τοῦ Ἀρταβάξου, ἐκάλεσε τὸν Ἀράσπην ὠχρὸν καὶ τρέμοντα ἐκ φόβου καὶ τοῦ εἶπε καταμόνας τὰ ἐξῆς. “Βλέπω, ὦ Ἀράσπη, ὅτι καὶ ἐμέ φοβεῖσαι δια τὴν διαγωγὴν σου καὶ κακῶς εὐρίσκεσαι ὑπὸ τῆς αἰσχύνης. Ἄφες αὐτὰ τώρα καὶ μάθε ἄλλοτε νὰ μὴ καυχᾶσαι. Ἐγὼ ἴξεύρω ὅτι καὶ θεοὶ ἠττήθησαν ὑπὸ τοῦ ἔρωτος καὶ ἄνθρωποι ἐκ τῶν περιφήμων διὰ τὴν φρόνησίν των πολλὰ ὑπ’ αὐτοῦ ἔπαθον, καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος εὐρεθεῖς εἰς συνάντησιν ἐρασμίων γυναικῶν δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ πάθω. ἐγὼ δὲ εἶμαι αἴτιος δι’ ὅ, τι ἔπαδες, διότι σὲ ἔβαλα νὰ συγκατοικήσῃς μὲ τοιοῦτον ἀκαταμάχητον πρᾶγμα.

Ὁ Ἀράσπης εὐχαρίστησε τὸν Κύρον ὅτι προσηνέχθη μετὰ πραότητος καὶ ἐδείχθη συγγνώμων τῶν ἀνθρωπίνων ἀμαρτημάτων, ἐπρόσθεσε δὲ ὅτι ἅμα ἠκούσθη ἡ συμφορὰ του, οἱ μὲν ἐχθροὶ του ἐχάρησαν, οἱ δὲ φίλοι του ἐλθόντες τὸν συμβούλευσαν νὰ δραπετεύσῃ, μὴ ἤθελε τιμωρηθῆ διανοηθεῖς νὰ πράξῃ μέγα πρὸς τὸν Κύρον ἀδίκημα.

Ὁ Κύρος φιλάνθρωπος ὢν, ἀλλὰ καὶ πεπειραμένος, ἠθέλησε νὰ ὠφελῆθῃ ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης, ὅθεν συμβούλευσε τὸν Ἀράσπην νὰ προσποιηθῇ ὅτι τῷ ὄντι ἀποστατεῖ καὶ φεύγει πρὸς τοὺς ἐχθρούς, τῷ ἔδωκε δὲ καὶ ὁδηγίας πῶς νὰ ὑποκριθῇ τὸν αὐτόμολον ἵνα μὴ ἀνακαλυφθῇ καὶ ποίας ἐρεύνας νὰ κάμῃ εἰς τὰ ἐχθρικά στρατόπεδα. Οὕτω ἐσουλ-

λογίσθη ὁ Κύρος ὅτι ἤθελεν ὁ εὐνοούμενός του ἀξιωματικῶς λησμονήσει τὴν Πάνθειαν καὶ ἤθελε καὶ αὐτὸν στρατηγικῶς φελήσει ὡς κατάσκοπος. Ὁ Ἀράσπης ἔφυγε, καὶ διεδόθη ὅτι ἠτύτομόλησε πρὸς τοὺς ἐχθρούς, διότι συνελήφθη ἀπίστως ἐπιβουλεύων τὴν Πάνθειαν, τὴν ὁποίαν ὁ Κύρος εἶχεν ἐμπιστευθῆ εἰς αὐτὸν νὰ φυλάττῃ.

Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Πάνθεια ἀκούσασα τὸ γεγονός καὶ ὡς ἀληθές αὐτὸ πιστεύσασα, ἐμήνυσεν εἰς τὸν Κύρον νὰ μὴ λυπηταὶ διὰ τὴν φυγὴν τοῦ ἀχρείου Ἀράσπου καὶ ὑπέσχετο, ἂν τὸ ἐπιτρέπη αὐτῇ ὁ Κύρος, νὰ καλέσῃ τὸν ἄνδρα τῆς, νὰ τὸν κάμῃ ἐκ πολεμίου σύμμαχόν του καὶ φίλον πολὺ πιστότερον τοῦ Ἀράσπου, καὶ νὰ ἔλθῃ φέρων ἀκόμη μαζὴ του ὅσην πλείστην ἤθελε δυνηθῆ δύναμιν, κατ’ ὅσον μάλιστα ἔσχε πολλὰς ἀφορμὰς δυσαρρεσκειῶν πρὸς τὸν σύμμαχόν του βασιλέα καὶ εὐχαρίστως ἤθελεν ἔλθει πρὸς τὸν Κύρον, ἄνδρα σεβόμενον τὴν τιμὴν τῶν αἰχμαλώτων του καὶ μεταχειρισθέντα αὐτὴν οὐχὶ ὡς δορυάλωτον, ἀλλ’ ὡς ἀδελφοῦ του σύζυγον.

Ὁ Κύρος ἐδέχθη τὴν πρότασιν τῆς Πανθείας· ὅθεν αὐτὴ ἐμήνυσεν τὰ δέοντα εἰς τὸν Ἀβραδάτην, ὅστις εἶχεν ἔδη μάθει τὴν πρὸς τὴν αἰχμαλώτων γυναῖκά του σόφρονα καὶ φιλότιμον διαγωγὴν τοῦ Κύρου· διὰ τοῦτο καὶ ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν καὶ ἦλθεν εἰς τὸν Κύρον, ὅστις πρὶν ἢ τὸν ἴδῃ ἔτι διέταξε νὰ τὸν παραπέμψωσι παρευθὺς εἰς τὴν Πάνθειαν. “Ὡς δὲ ἰδέτην ἀλλήλοισιν ἡ γυνὴ καὶ ὁ Ἀβραδάτης ἠσπᾶσθησαν ἀλλήλους ὡς εἰκὸς ἐκ δυσελπίστων. Ἐκ τούτου δὲ λέγει ἡ Πάνθεια τοῦ Κύρου τὴν ὁσιότητα καὶ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν κατοικήτησιν.” Ὁ Ἀβραδάτης ἀκούσας ταῦτα εἶπε, καὶ τί τώρα ποιῶν ἐγὼ, ὦ Πάνθεια, ἤθελον ἀποδώσει τὴν χάριν τῷ Κύρῳ διὰ τὴν πρὸς σὲ καὶ

πρὸς ἐμέ τιμίαν καὶ ἱπποτικὴν διαγωγὴν του; Τί ἄλλο, εἶπεν ἡ Πάνδεια, ἢ πειρώμενος νὰ ἦσαι πρὸς αὐτὸν, οἷος καὶ ἐκεῖνος πρὸς σέ γέγονε. Ἐκτοτε δὲ ὁ ἐπίσης τίμιος ὡς καὶ ἡ γυνὴ του Ἀβραδάτης ἔγνω ἕνα ἐξ ὅλης του ψυχῆς καὶ καρδίας ὑπηρετήσῃ τὸν Κύρον.

Ἡ Πάνδεια ἐκ τῶν οἰκονομιῶν της καὶ ἐκ τῆς θυσίας τῶν ἰδίων της καλλωπισμάτων κατεσκεύασε πλουσίαν καὶ λαμπρὰν στολὴν τοῦ ἀνδρός της, διότι ἤθελεν αὐτὸν νὰ φαίνεται καὶ ἐξωτερικῶς κόσμιος, καὶ ἀνωμολόγει ἐπὶ γινομέναις αὐτῇ παρατηρήσειν, ὅτι ὁ Ἀβραδάτης ἦτο ὁ πολυτιμότερος τῶν στολισμῶν της καὶ ἡ ἀγάπη της καὶ τὸ πᾶν. Καὶ μόνη δὲ αὐτὴ ἐνέδυνεν αὐτὸν καὶ τοῦ ἐφόρει τὴν στολὴν ἐτοιμαζόμενον πρὸς στρατεῖαν καὶ ἐπειρᾶτο ἐν τούτοις νὰ ἀποκρύπτῃ τὰ εἰς τὰς παρειάς της καταλειβόμενα δάκρυα. Ἴδου μὲ πόσῃ ἀμίμητον χάριν λέγει ταῦτα ἡ ἀττικὴ μέλισσα. “Καὶ τῷ Ἀβραδάτῃ δὲ τὸ τετράρβύμον ἄρμα καὶ ἵππων ὀκτώ παγκάλως ἐκεκόσμητο, ἐπεὶ δ’ ἔμελλε τὸν λινοῦν θώρακα, ὃς ἐπιχώριος ἦν αὐτοῖς, ἐνδύεσθαι, προσφέρει αὐτῷ ἡ Πάνδεια χρυσοῦν καὶ κράνος καὶ περιβραχιόνια καὶ ψέλια πλατέα περὶ τοὺς καρπούς τῶν χειρῶν καὶ χιτῶνα πορφυροῦν ποδήρη στολιδωτὸν τὰ κάτω καὶ λόφον ὑακινθινοβαφῆ. Ταῦτα δ’ ἐποίησατο λάτρα τοῦ ἀνδρός ἐκμετρησαμένη τὰ ἐκεῖνου ὄπλα. Ὁ δὲ ἰδὼν ἐθαύμασέ τε καὶ ἐπήρητο τὴν Πάνδειαν, Σὺ δήπου, ὦ γύναι, συγκόψασα τὸν σαυτῆς κόσμον τὰ ὄπλα μοι ἐποίησες; Μὰ Δί’, ἔφη ἡ Πάνδεια, οὐκ οὐκ τὸν γε πλείστου ἄξιον· σὺ γὰρ ἔμοιγε, ἦν καὶ τοῖς ἄλλοις φανῆς οἷος περ ἐμοὶ δοκεῖς εἶναι, μέγιστος κόσμος ἔσῃ. Ταῦτα δὲ λέγουσα ἅμα ἐνέδυνε τε τὰ ὄπλα, καὶ λανθάνειν μὲν ἐπειρᾶτο, εἰλείβετο δὲ αὐτῇ τὰ δάκρυα κατὰ τῶν παρειῶν.”

Ἐν ᾧ δὲ παρασκευασθεὶς οὕτω ὁ Ἀβραδάτης ἦτο ἤδη ἔτοιμος νὰ ἀναχωρήσῃ, ἡ Πάνδεια ἐκέλευσε τοὺς παρόντας ν’ ἀποχωρήσωσι. Μείνασα δὲ μόνη μετὰ τοῦ Ἀβραδάτου, ἀφ’ οὗ διεδήλωσε τὴν πρὸς αὐτὸν ἀφοσίωσίν της ὑπέμνησεν εἰς αὐτὸν τὰς πρὸς τὸν Κύρον ὑποχρεώσεις του διὰ τὴν πρὸς αὐτὴν διαγωγὴν του, ἀνδ’ ἧς εἶχεν ὑποσχεθῆ εἰς αὐτὸν τὴν τοῦ Ἀβραδάτου συμμαχίαν. Ὁ Ἀβραδάτης συγκινηθεὶς ἐκ τῶν λόγων τῆς γυναικὸς του ἔδωκε τὴν χεῖρά του ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της καὶ ἀναβλέψας εἰς οὐρανὸν εἶπεν, “ὦ Ζεῦ μέγιστε, ἀξιώσον με νὰ φανῶ τῆς μὲν Πανδείας ἄξιος ἀνὴρ, τοῦ δὲ Κύρου, τοῦ τιμήσαντος ἡμᾶς, ἄξιος φίλος.” Οὕτω ὁ Ἀβραδάτης ἀνέβη εἰς τὸ ἄρμα, τὸ ὁποῖον κατεφίλησεν ἡ Πάνδεια, καὶ μετὰ πολλῆς πλέον δυσκολίας ἐχωρίσθη τοῦ ἑαυτῆς ἀνδρός, πορευθέντος κατὰ τῆς φάλαγγος τῶν Αἰγυπτίων πολεμίων τοῦ Κύρου. Ὁρμήσας δὲ κατὰ τῆς φάλαγγος τῶν Αἰγυπτίων ἀφῆκε μόνος μετὰ τῶν ἐταίρων του, διότι οἱ ἄλλοι φοβηθέντες τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων ἔφυγον. Γενναίως δὲ πολεμήσας ἐφονεύθη.

Ἄμα μαδούσα ἡ Πάνδεια τὴν ἀνεπανόρθωτον ταύτην συμφορὰν, ἔσπευσε μετὰ τῆς ἄρμαμάξης της πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, καὶ σηκώσασα τὸν νεκρὸν τὸν ἔθηκεν εἰς αὐτὴν καὶ μετακομίσασα αὐτὸν πλησίον τοῦ Πακτωλοῦ ποταμοῦ, διέταξε τὰ τῆς κηδείας. Καθημένη δὲ αὐτὴ κατὰ γῆς καὶ δεῖσα ἐπὶ τῶν γονάτων της τὴν κεφαλὴν τοῦ νεκροῦ τὸν ἐστόλιζεν. Ὁ Κύρος ζητήσας τὸν Ἀβραδάτην καὶ μαδῶν τὸν θάνατον αὐτοῦ καὶ τῆς Πανδείας τὴν ἐλεεινὴν κατάστασιν, σφόδρα ἐταράχθη καὶ ἀναπηδήσας παραχρῆμα ἐπὶ τὸν ἵππον του καὶ συμπαραλαβὼν χιλιούς ἱππεῖς, ἔδραμεν ἐπὶ τὸ πάθος· προσέταξε δ’ ἐν τούτοις δύο τῶν ἀξιωματικῶν του νὰ λάβωσι

τὰ πρόποντα εἰς ἄνδρα φίλον καὶ ἀνδρεῖον θανόντα κοσμήματα καὶ νὰ ἔλθωσι κατόπιν του· διέταξε δὲ νὰ μετακομισθῶσιν εἰς τὸν τόπον καὶ κτήνη πολλά διὰ νὰ σφαγῶσιν εἰς τιμὴν τοῦ νεκροῦ.

Ἐλθὼν δὲ ὁ Κῦρος καὶ ἰδὼν τὴν Πάνθειαν χάμω κατῆ- μένην καὶ τὸν νεκρὸν κατὰ γῆς κείμενον ἐδάκρυσε διὰ τὸ δυστύχημα καὶ εἶπε, „Φεῦ, ὦ ἀνδρεία καὶ πιστὴ ψυχὴ, παρήτηρες λοιπὸν ἡμᾶς καὶ ἔφυγες”, καὶ πάραυτα ἐπίασε τὴν δεξιὰν χεῖρα τοῦ νεκροῦ, ἀλλ’ αὕτη ἦτο κομμένη ὑπὸ κοπίδος τῶν Αἰγυπτίων καὶ ἐκώρισε τοῦ σώματος· ὁ δὲ Κῦρος ἰδὼν τὸ θέαμα τοῦτο πολὺ περισσότερον ἐλυπτήθη, καὶ ἡ Πάνθεια δὲ μεγαλοφώνως ἐκλαυσε καὶ λαβοῦσα τὴν χεῖρα καὶ καταφιλήσασα αὐτὴν τὴν προσήρμοσε πάλιν εἰς τὸ σῶμα ὅπως ἠδυνήθη, καὶ εἶπεν εἰς τὸν Κῦρον, Καὶ τὰ ἄλλα του μέλη εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν εἶναι· ἀλλὰ τίς ἡ ἀνάγκη νὰ ἰδῆς; Γνωρίζω ὅτι ὅλα ταῦτα ἔπαθε δι’ ἀγάπην μου, ἴσως δ’ ἐπίσης καὶ δι’ ἀγάπην σου· ἐγὼ ἡ ἀνόητος τον ἐσυμβούλευσα νὰ φερθῆ ὡς ἵνα φανῆ φίλος εἰς σὲ λόγου ἄξιος· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος δὲν ἐσυλλογίζετο τί ἐμελλε νὰ πάθῃ, ἀλλὰ τί ποιῶν ἤθελε σ’ εὐχαριστήσῃ — οὕτω λοιπὸν αὐτὸς μὲν ἀπέθανεν ἀμέμπτως, ἐγὼ δὲ ἡ παρακινήσασα αὐτὸν κάτῃμαι τώρα ζῶσα πλησίον του.

Ὁ Κῦρος, ἀφ’ οὗ ἐπὶ πολλὴν ὄραν ἐκλαυσε σιωπῶν, ἔπειτα εἶπεν, “Ὁὗτος μὲν, κυρία, ἔλαβεν ἐντιμότερον τέλος, διότι ἐτελείωσε τὴν ζωὴν του ὡς πρέπει εἰς ἀνδρεῖον, σὺ δὲ λάβε τὰ κοσμήματα ταῦτα καὶ στόλισέ τον.” Ἐσο δὲ βεβαία ὅτι καὶ ἄλλας τιμὰς θὰ τῷ προσφέρω, καὶ μνημα μεγαλοπρεπὲς καὶ ἄξιον ὑμῶν θέλει ἀνυψωθῆ καὶ θυσίαι θὰ γίνωσιν εἰς αὐτὸν ὅπως ἀρμόζει εἰς ἀνδρεῖον ἄνθρωπον. Καὶ σὺ δὲ δὲν

θὰ μένης ἔρημος, διότι ἐγὼ χάριν τῆς σωφροσύνης σου καὶ τῶν ἄλλων σου ἀρετῶν καὶ χάριν τῶν προτερημάτων σου θέλω σὲ τιμᾶ καὶ θέλω μετὰ συστάσεων σὲ ἀποστείλει ὅπου ἂν θέλῃς. Δῆλωσόν μοι μόνον ποῦ θέλεις νὰ σὲ κομίσωσι; Ἡ δὲ Πάνθεια εἶπε, Χωρὶς ἄλλο, ὦ Κῦρε, δὲν θὰ σοὶ κρύψω πρὸς ποῖον ἐπιθυμῶ νὰ ὑπάγω.

Μετὰ ταῦτα ὁ Κῦρος ἀπῆλθε σφόδρα λυπημένος καὶ διὰ τὴν Πάνθειαν, στερηθεῖσαν τοιοῦτου ἀνδρός, καὶ δι’ ἐκείνον ὅτι δὲν ἤθελε πλέον ἰδῆ τὴν τοιαύτην του σύζυγον.

Ἀφ’ οὗ οὕτως ἀπῆλθεν ὁ Κῦρος, ἡ Πάνθεια προσέταξε τοὺς εὐνοῦχους ν’ ἀποσυρθῶσι, διὰ νὰ μοιρολογήσῃ αὐτὴ μόνη τῆς τὸν ἄνδρα τῆς ἐφ’ ὅσον θέλη· εἰς δὲ τὴν τροφὸν τῆς εἶπε νὰ μείνῃ πλησίον τῆς, εἶτα τῇ λέγει, “ὅταν ἀποθάνω νὰ μὲ περικαλύψῃς μὲ τὸ αὐτὸ κάλυμμα, μὲ τὸ ὁποῖον καὶ ὁ Ἀβραδάτης εἶναι κεκαλυμμένος.” Ἡ τροφὸς καδικέτευε τὴν ἑαυτῆς κυρίαν νὰ μὴ κάμῃ τοιοῦτο πρᾶγμα, ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν κατόρθωνε, μάλιστα δ’ ἐβλεπεν ὅτι ἡ κυρία τῆς καὶ ἐπειράζετο, ἐκάθητο πλέον κλαίουσα. Λαβοῦσα δὲ ἡ Πάνθεια ἀκινάκην, τὸν ὁποῖον εἶχε προετοιμάσει, σφάζει ἑαυτὴν, καὶ στηρίξασα τὴν κεφαλὴν τῆς εἰς τὸ στῆθος τοῦ Ἀβραδάτου ἀπέθανεν· ἡ δὲ τροφὸς ἀνολοφυρομένη ἐκάλυψεν ἀμφοτέρους, ὅπως εἶχε προσταχθῆ. Καθὼς δ’ ἔμαθεν ὁ Κῦρος τὸ φρικτὸν τοῦτο γεγονός, ἐκπεπληγμένος μετέβη εἰς τὸν τόπον ἐλπίζων νὰ χορηγήσῃ βοήθειάν τινα, ἂν ἦτο δυνατόν· οἱ δ’ εὐνοῦχοι, τρεῖς ὄντες, ἰδόντες τὸ γεγενημένον, τραβήσαντες τοὺς ἀκινάκας των ἐσφάγησαν μόνου των ὅπου τοὺς εἶχε παραγγίλει ἡ Πάνθεια νὰ σταθῶσιν. Ὁ Κῦρος ἰδὼν τὰ γενόμενα καὶ θουμάσας τὴν γυναῖκα ἀπῆλθε κλαίων. Διέταξε δὲ νὰ ἐνταφιασθῶσι μεγαλοπρεπῶς, καὶ, ὡς λέγουσιν,

ὑπερμέγεθες μνήμα αὐτῶν ἀνύψωσε, καὶ ἐπέγραψε τὰ ὀνόματα τοῦ τε ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς καὶ ὑποκάτω τὴν λέξιν Σκηπτούχων.

Τοιοῦτο γέγονε τὸ οἰκτρὸν τέλος τῆς Πανδαίης, καὶ μένει ἄχρι τοῦδε, καὶ δὴ μένη ἐφ' ὄρου ζωῆς τοῦ κατ' ἡμᾶς κόσμου το ὄνομα αὐτῆς πολυτιμότετος στολισμὸς καὶ αὐχίμα τοῦ φύλου τῆς.

Δ. Πανταζῆς.

## Ο ΔΙΑΔΡΟΜΟΣ

ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΕΙΣ ΠΡΑΞΙΝ ΚΑΙ ΣΚΗΝΗΝ ΜΙΑΝ.

Π Ρ Ο Σ Ω Π Α.

ΠΗΝΕΛΟΠΗ.

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Ὁ διάδρομος τῆς οἰκίας τῆς Πηνελόπης, ἣτις κρατεῖ φῶς διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς, ἐνῶ διὰ τῆς ἐτέρας ἀποχαιρετᾷ τὸν Ξενοφῶνα.

ΞΕΝΟΦΩΝ.

ΚΑΛΗΝ νύκτα.

ΠΗΝΕΛΟΠΗ,

Μὴ λησμονῆτε τὴν καμέλιαν.

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Αὔριον τὴν ἔχετε. Ὁραῖον ἄνθος, ἀλλ' ἄνευ ὀσμῆς ὁμοιάζει τοὺς ὄραλους γάμους οἵτινες δὲν στέφονται ὑπὸ τοῦ ἔρωτος.

ΠΗΝΕΛΟΠΗ.

Ὡ τότε δὴ ἦτο κοινὸν ἄνθος. Ὁμοιάζει τὰ ποιήματα τοῦ Βίκτωρος Οὔγου ὅστις δὲν ἔχει καρδίαν.

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Ἡκιστα φροντίζω περὶ ποιημάτων.

ΠΗΝΕΛΟΠΗ.

Πῶς; σεῖς ὁ τόσον εὐαίσθητος;

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Τὰ ποιήματα καταστρέφουσι τὴν εὐαίσθησιν. Εἶμαι εὐαίσθητος διότι δὲν ἀνέγνωσα ποιητάς. Ἀφοῦ ἐξαντλήσωμεν τὰ δάκρυα ἡμῶν διὰ συμφορὰς πλαστάς, μένομεν ἀνάληγτοι εἰς τὰς ἀληθεῖς συμφορὰς. Οἱ ποιηταὶ εἶναι πάντες ὑποκριταί.

ΠΗΝΕΛΟΠΗ.

Ἔστω· ἀλλὰ δὲν εἰσέρχεσθε πάλιν; διατὶ μένομεν ἐδῶ εἰς τὸν διάδρομον;

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Ἐκάθῃσα πολύ. Ἄναχωρῶ ἀμέσως. Σεῖς ἤρχισατε τὴν ὀμιλίαν μὲ τὴν καμέλιαν. Καλὴν νύκτα· αὔριον τί ὄραν δύναμαι νὰ σᾶς ἰδῶ;

ΠΗΝΕΛΟΠΗ.

Καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν.

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Ἀληθῶς; Ἀλλὰ τότε δὲν ὁμοιάζετε τὰς πλείστας τῶν γυναικῶν, αἵτινες δέχονται ἐπισκέψεις διὰ τὸ ἔνδυμα καὶ τὸν ἐπενδύτην αὐτῶν καὶ μόνον ὅταν ἡ ἔνδυμασίᾳ τὸ ἐπιτρέψῃ εἶναι ὄραται. Λοιπὸν αὔριον δὲ ἐλθῶ νὰ σᾶς ὀμιλήσω περὶ σπουδαίας ὑποθέσεως.

ΠΗΝΕΛΟΠΗ.

Τέλος πάντων δὲ σᾶς ἀκούσω νὰ ὀμιλήτε καὶ σπουδαίως· διότι αἰωνίως παίζετε.

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Ὅχι αἰωνίως· ἐνίοτε· μισῶ τὴν σοβαρότητα, διότι τὸ ἔγκλημα εἶναι σοβαρὸν, τὸ ἔγκλημα, οἱ διδάσκαλοι, καὶ οἱ ὑποκριταί· Ὑπάρχει ἔρωσ;

ΠΗΝΕΛΟΠΗ.

Προτείνετε ὀλίγον ἀποτόμως τὰ ζητήματα. Σεῖς βεβαίως δὲν πιστεύετε εἰς τὸν ἔρωτα, ἀφοῦ δὲν ἠγαπήσατε ποτέ.

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Ἐξαιροῦνται οἱ παρόντες.

ΠΗΝΕΛΟΠΗ.

Ἐξομολόγησις ἔρωτος, καὶ τοῦτο εἰς τὸν διάδρομον, ἐνῶ παγόνω ἐκ τοῦ ψύχους!

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Ἄναχωρῶ ἀμέσως· μὴ μὲ ἀντιλέγετε διὰ νὰ παύσῃ ἡ ὀμιλία. Ἐννοεῖτε πόσον στενωῶς συνδέεται ὁ ἔρωσ μὲ τὸν γάμον.

ΠΗΝΕΛΟΠΗ.

Λέγουσιν ὅπως ἡ ἡδονὴ μὲ τὸν πόνον.

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Σκοπεύετε νὰ νυμφευθῆτε;

ΠΗΝΕΛΟΠΗ.

Δὲν ἐσκέφθην περὶ τούτου. Θεέ μου πῶς κρυόνω!

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Ἔχετε δίκαιον· καλὴν νύκτα ὀριστικῶς.

(Ὑποχωρεῖ δύο βήματα καὶ σταματᾷ.)

Κυρία Πηνελόπη, ἐνδυμείσθε πρὸ πόσων ἐτῶν ἐγνωρίσθημεν;

ΠΗΝΕΛΟΙΠΗ.

Πρὸ τριῶν.

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Τρία ἔτη! βίος ὀλόκληρος. Ποσάκις μὲ συναδεύσατε  
μέχρι τῆς ἔξω θύρας;

ΠΗΝΕΛΟΙΠΗ.

Τρίς· πρῶτον πρὸ δύο ἐτῶν· ἦτο χειμὼν βαρῦς· μ' ἐκρα-  
τήσατε εἰς τὸν διάδρομον μίαν ὥραν καὶ ἔπασα καταβροχήν·  
δεύτερον πέρυσι καὶ ἔπασα περιπνευμονίαν. Ἀπόψε τελευ-  
ταῖον καὶ κινδυνεύω ν' ἀσθενήσω.

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Κατὰ πρῶτον μὲ συναδεύσατε πρὸ δύο ἐτῶν;

ΠΗΝΕΛΟΙΠΗ (ρίγησα ἐκ τοῦ ψύχους).

Μάλιστα.

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Πρὸ δύο ἐτῶν λοιπὸν ἠδυναίμην νὰ σᾶς εἶπω. . . .

ΠΗΝΕΛΟΙΠΗ.

Δὲν μὲ τὸ λέγετε αὔριον;

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Ὅχι, ἀπόψε πρέπει.

ΠΗΝΕΛΟΙΠΗ.

Ἄλλα τότε ἄς εἰσέλθωμεν, διότι σπουδαίως πάσχω.

ΞΕΝΟΦΩΝ.

ὦ μίαν λέξιν μόνον ἀκόμη. Ἄγαπῶ νὰ μένω εἰς τὸν  
διάδρομον καὶ ἐκεῖ νὰ ὁμιλῶ περὶ τῶν σπουδαιότερων πραγ-  
μάτων, ἴσως διότι ἡ στιγμή αὐτὴ ὁμοιάζει τὴν τῶν ἀποχω-  
ριζομένων, ὅτε ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἦναι διαρκεστέρα· ἴσως διότι  
ὁ βίος εἶναι διάδρομος ἐτέρου καὶ ἀγαπῶμεν τὴν εἰκόνα

Τελευταῖον ὁ ἔρωσ δὲν εἶναι διάδρομος τοῦ γάμου; Ἐπικαί-  
ρος· σκοπεύετε νὰ νυμφευθῆτε;

ΠΗΝΕΛΟΙΠΗ (πτεριζομένη).

Σᾶς ἀπήντησα ὅτι δὲν ἐσκέφθην.

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Ναι! ἔχετε δίκαιον. Καλὴν νύκτα· δότε με τὴν χεῖρά  
σας· ὠραία χεῖρ (ἀσπάζεται αὐτήν, προχωρεῖ πρὸς τὴν ἔξω θύραν  
ἢν ἀνοίγει καὶ βλέπει ἔξω· αἴφνης σταματᾷ). Κυρία Πηνελόπη!

ΠΗΝΕΛΟΙΠΗ.

Διατάξατε.

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Ὅραία ἐσπέρα.

ΠΗΝΕΛΟΙΠΗ (πτεριζομένη).

Ἄλλὰ ψυχρά.

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Εἶναι ἀδύνατον νὰ φαντασθῆτε πόσον βαρύνομαι μόνος  
καὶ πόσον λυποῦμαι ἀναχωρῶν.

ΠΗΝΕΛΟΙΠΗ.

Τότε ἔλθετε εἰς τὴν αἴθουσαν.

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Ἄλλὰ καὶ πάλιν δὲν πρέπει ν' ἀναχωρήσω βραδύτερον;  
Τί ὠφελεῖ.

ΠΗΝΕΛΟΙΠΗ (πτεριζομένη).

Λοιπὸν, τί ποιητέον;

ΞΕΝΟΦΩΝ.

ὦ! τελευταῖον, ἀναχωρῶ. Ἄλλὰ πρὸ τούτου . . . γνωρίζετε  
ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ νυμφευθῶ;

ΠΗΝΕΛΟΙΠΗ.

Πολὺ καλὰ· ἀλλὰ ἐγὼ εἰς τί ἔπταισα;



ΞΕΝΟΦΩΝ.

Ἄν ἐνυμφεύομένη σᾶς;

ΠΗΝΕΛΟΠΗ (καγχάζουσα).

Καὶ ταῦτα εἰς τὸν διάδρομον!

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Βεβαίως εἰς τὸν διάδρομον. Τὴν στιγμὴν ταύτην, ἐδῶ, ἐννοῶ πόσον ἀξίζετε, πόσον εὐτυχῆς εἶμαι πλησίον σας, πόσον σᾶς ἀγαπῶ· ὅταν εἶμαι εἰς τὴν αἰῶσαν λησμονῶ τὰ πάντα ἐν τῇ εὐτυχίᾳ μου. Εἰπέτε ὅτι δέχεσθε καὶ ἀναχωρῶ ἀμέσως.

ΠΗΝΕΛΟΠΗ (σκεπτομένη).

Παράδοξος ἄνθρωπος.

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Ἀπαντήσατε ταχέως διότι δὲν θέλω νὰ ἔχω ἐγὼ τὴν εὐδύνην τοῦ κρυολογήματος.

ΠΗΝΕΛΟΠΗ.

Τότε δὲν δᾶ ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ σᾶς συνοδεύσω εἰς τὸν διάδρομον. Δέχομαι.

ΞΕΝΟΦΩΝ (ἀσπαζόμενος τὴν χεῖρα της).

Τελευταῖον καλὴν νύκτα σας.

Δημήτριος Παπαρρηγόπουλος.

## ΓΑΪΟΣ ΚΑΛΙΓΟΛΑΣ.

ΡΩΜΑΪΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡ

Εἰς ΠΡΑΞΙΝ ΚΑΙ ΣΚΗΝΗΝ ΜΙΑΝ.

Π Ρ Ο Σ Ω Π Α.

ΓΑΪΟΣ ΚΑΛΙΓΟΛΑΣ, αὐτοκράτωρ τῆς Ρώμης.

ΠΑΥΛΙΝΑ, ἐρωμένη αὐτοῦ.

Ἡ σκηνὴ παριστᾷ αἰῶσαν τῶν ἀνακτόρων τοῦ Καλιγόλα. Τράπεζα ἐξ ἐλέφαντος εἰς τὸ μέσον· ἐπὶ τῆς τραπέζης ἀγαλμάτιον χρυσοῦν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τέσσαρα ἀργυρὰ ἀγγεῖα εἰκονίζοντα σειρήνας. Ἐπὶ τῶν τοίχων φαίνονται ἡ πάνδημος, ἡ οὐρανία καὶ ἡ ἀναδυομένη Ἄφροδιτη. Ὁ αὐτοκράτωρ εἶναι ἐξηπλωμένος ἐπὶ δέρματος τίγρεως καὶ παίζει μὲ τὴν κόμην τῆς Παυλίνας, ἣτις στηρίζει τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ Καλιγόλα.

ΚΑΛΙΓΟΛΑΣ.

ἜΩΡΑΙΑ κεφαλὴ, ἀναμφισβητῶς καλλίστη (θεορεῖ περιπαθῶς τὴν Παυλίαν καὶ σιωπᾶ· αἴφνης ἀνακαγχάζει).

ΠΑΥΛΙΝΑ.

Διατί γελᾶς, Γαίε;

ΚΑΛΙΓΟΛΑΣ.

Σκέπτομαι ὅτι δι' ἐνὸς βλέμματός μου ἡ ὄραία αὕτη κεφαλὴ δύναται γὰρ πέσῃ νεκρά.

ΠΑΥΛΙΝΑ (ἀνατινασσομένη).

Καίσαρ· μ' ἐμπνέεις φρίκην· τὸ αἷμα, τὸ αἷμα σκέπτεσαι πάντοτε καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ὠραιότερας στιγμὰς τοῦ βίου σου. Μ' ἐμπνέεις τρόμον, Γαίε.

ΚΑΛΙΓΟΛΑΣ.

Τὸ γνωρίζω· ἐμπνέω τρόμον καὶ οὐδεὶς μὲ ἀγαπᾷ, οὐδὲ σὺ Παυλίνα (σιωπῆ) εὖγε· (καγγιάζει) οὐδὲ σὺ (ἀνεγείρεται καὶ περιπατεῖ ἀτάκτως).

ΠΑΥΛΙΝΑ.

Καίσαρ, Καίσαρ, εἶσαι ἄδικος· σέ ἀγαπῶ, ἀλλὰ καὶ σέ φοβοῦμαι· σέ ἀγαπῶ ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ἐπιδυμῶ καὶ νὰ φονευθῶ κατὰ διαταγὴν σου· ἀλλ' ἄφες τοῦλάχιστον ν' ἀπολαύσωμεν ἡσύχως βραχεῖαν εὐδαιμονίαν.

ΚΑΛΙΓΟΛΑΣ (ἴσταται ἐνώπιον αὐτῆς).

Σίγα Παυλίνα· μὴ ψεύδη· ἐνέπνευσα τρόμον μόνον πάντοτε, καί. . .

ΠΑΥΛΙΝΑ.

Καί;

ΚΑΛΙΓΟΛΑΣ.

Χαίρομαι δι' αὐτό. Ὁ κόσμος ὅλος ἔρπει ἐνώπιόν μου ἄκων· λατρεύει τὰ ἀγάλματά μου, δῦει εἰς αὐτά, ἐπικαλεῖται τὸν θεὸν Γαῖον καὶ πίπτει πρηγῆς ἅμα ἐμφανισθῶ. Τινὲς ἐν γωνίᾳ καὶ παραβύστῳ μὲ ἀποκαλοῦσι μωρόν, καὶ τοῦτο λέγοντες δέτουναι τὴν χεῖρα εἰς τὸν λαιμόν, φοβούμενοι μὴ ἤδη ἀπεκόπη. Ἐγὼ παράφρων! Ἀλλὰ τότε τί εἶναι οἱ ἔρποντες ἐνώπιόν μου; (Παραρρηρεῖ τὸ δέμα τῆς τίγρεως.) Εἶδες εἰς τοὺς ἵπποδρόμους τίγριν;

ΠΑΥΛΙΝΑ (δακρύουσα).

Καίσαρ!

ΚΑΛΙΓΟΛΑΣ.

Μὴ δακρύεις· δὲν μὲ συγκινοῦσι τὰ δάκρυα, ἀφοῦ δὲν μὲ ταράσσει τὰ αἷμα.

ΠΑΥΛΙΝΑ.

Δὲν ἔχεις καρδίαν, Καίσαρ.

ΚΑΛΙΓΟΛΑΣ.

Παιδιόθεν δύο πράγματα ἐπροσπάθησα νὰ καταστρέψω ἐν ἐμοί, τὴν εὐαισθησίαν καὶ τὴν ἐλπίδα. Τὴν εὐαισθησίαν, διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἀνὴρ ἐξομοιοῦται πρὸς νήπιον ἢ πρὸς γυναῖκα, ἥτις εἶναι ὁ μέγας καὶ πάντοτε παρὼν ἐχθρὸς τοῦ ἀνδρώπου, σκιαζὼν πᾶσαν χαράν, καταστρέφων πᾶσαν εὐθυμίαν, δηλητηριάζων πᾶσαν ἡδονήν. Τὴν ἐλπίδα, ἥτις παραμυθεῖ πρὸς στιγμὴν ἀλλὰ πάντοτε ἀπατᾷ καὶ ἐξελέγχεται ματαία. Ἡ ἐλπίς εἶναι ὁ κόλαξ τῶν δυστυχῶν. Ἐπάλαισα ἀλλὰ ἐνίκησα, δὲν εἶμαι πλέον εὐαισθητος, δὲν ἔχω πλέον ἐλπίδας.

ΠΑΥΛΙΝΑ (διευθυνομένη πρὸς τὴν θύραν).

Καίσαρ, ἀναχωρῶ.

ΚΑΛΙΓΟΛΑΣ.

Μεῖνε, ἡ νύξ αὐτὴ εἶναι νύξ ἐρώτων· ἡ εὐαισθησία δὲν ἔχει σχέσιν πρὸς τὸν ἔρωτα τοῦ κάλλους.

ΠΑΥΛΙΝΑ.

Νύξ παραδόξων ἐρώτων, ἀληθῶς.

ΚΑΛΙΓΟΛΑΣ.

Καὶ πῶς, θελεῖς ὁ Γαῖος νὰ ὀμιλήῃ τρυφερότητας; Ἀλλὰ δὲν ἐσβέσθη ὁ ἥλιος εἰσέτι (ἀσπάζεται τὴν Παυλίαν).

ΠΑΥΛΙΝΑ.

Ἡ ἀδυμία ἐξέλιπε; Κἀῆσε πλησίον μου· κύψε νὰ δω πεύσω τὴν ταλαίπωρον αὐτὴν κεφαλὴν.

ΚΑΛΙΓΟΛΑΣ.

Μὴ κρύπτεις ἐγχειρίδιον;

ΠΑΥΛΙΝΑ (κάτωχος).

Καίσαρ, παραληρεῖς ἀπόψε.

ΚΑΛΙΓΟΛΑΣ.

Ποσῶς· εἶμαι ὅπως πάντοτε. Καὶ τί φυσικώτερον· ἢ εἰμαρμένη δι' ἐμοῦ πατάσσει τὴν Ῥώμην, δὲν δ' ἀπατάξῃ κ' ἐμὲ ἐπὶ τέλους;

ΠΑΥΛΙΝΑ.

Ἄλλ' ὅχι δι' ἐμοῦ· παραληρεῖς, Γάϊε.

ΚΑΛΙΓΟΛΑΣ (μειδιῶν).

Μὴ ψεύδεσαι, Παυλίνα· ἢ ἂν λέγεις ἀλήθειαν, παῦσε νὰ μὲ ἀγαπᾶς· δὲν τὸ θέλω. Ἦδη τοῦλάχιστον εἶμαι μόνος ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐγὼ καὶ τὸ ἐγκλημα, τὸ ἐγκλημα καὶ ἐγώ. Εἶμαι μόνος ἐν τῷ κόσμῳ καὶ μόνον ἐμαυτὸν βλέπω. Ἄλλ' ἂν ἄλλη ὑπαρξίς συνδεθῇ στενωῶς δι' ἀγάπης μετ' ἐμοῦ; ὦ! δειλιᾷ τὸ θῆριον. Ἐν ἄσμα Παυλίνα.

ΠΑΥΛΙΝΑ (ψάλλουσα).

Ὁ ἀετὸς εἰς τ' οὐρανοῦ ἱπτάμενος τὰ πλάτη  
ἔχει τὰ ὄρει φωλεάν, ἔχει τὰ ὕψη θρόνον·  
μ' ἐν βλέμμα του καταμετρεῖ ἐκτεταμένα κράτη  
καὶ φεύγουσι τ' ἄλλα πτηνὰ κ' εἰς τὴν σκιάν του μόνον.

Ἄλλὰ ἐν μέσῳ φωλεᾶς ἐκ δροσερῶν ἀνθέων  
ψάλλει φαιδρὰ ἢ ἀηδῶν τὸ ἄσμα τῆς καρδίας,  
ἐν μόνον ἔχει αἰσθημα ἀκμάζον καὶ γενναῖον,  
τὸν ἔρωτα, καὶ ἀγρυπνεῖ ἐκ τῆς περιπαθείας.

Ἄν ἔχεις, Καίσαρ, σύμβολον τὸν ἀετὸν, προκρίνω  
τὸ σύμβολον διακαοῦς ἐρώτων ἀρμονίας·  
ἂν ἴναι τοῦτο ἀσθενές, εἶναι βαρὺ ἐκείνο  
καὶ προτιμῶ τὴν χάριτα μετὰ τῆς ἀσθενείας.

ΚΑΛΙΓΟΛΑΣ.

Βεβαίως, διότι εἶσαι γυνί. Ἄλλὰ δὲν μὲ τέρπουσι τα  
ἄσματα, μὲ τέρπουσιν οἱ φυσικοὶ στεναγμοί. Ἐλθὲ πλησίον  
μου, Παυλίνα.

ΠΑΥΛΙΝΑ.

Ἄκουέ θρόνους εἰς τὴν ὁδόν.

ΚΑΛΙΓΟΛΑΣ.

Ναί, ναί· ἀπάγουσί τινα εἰς θάνατον· εὐτυχῆς αὐτός,  
ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι θρηγούντες διότι ἀποθνήσκει· δι' ἐμὲ  
οὐδεὶς δ' ἀθρηγήσει.

ΠΑΥΛΙΝΑ.

Τίς πταίει;

ΚΑΛΙΓΟΛΑΣ (λαμβάνει ἀπὸ τῆς τραπέζης τὸ ἀγαλμάτιον αὐτοῦ).

Ταλαίπωρε Γάϊε, κατήνησες νὰ φθονῆς τὴν τύχην τῶν  
καταδίκων!

ΠΑΥΛΙΝΑ

(σπεύδουσα πρὸς αὐτὸν καὶ ἀσπαζομένη τοὺς ὀφθαλμούς του).

Δὲν εἶσαι κακὸς ὅσον νομίζεις, Καίσαρ· ἢ τίγρις δὲν  
δακρῦει· ὦ γαλήνης ἔχει ἀνάγκην ἢ τεταραγμένη αὐτὴ καρ-  
διά· ἐλθὲ, ἐλθὲ πλησίον μου· ἂν ἡδυάμην νὰ σ' ἐμπνεύσω  
θάβρος, Γάϊε, ἂν ἡδυάμην νὰ ἐγείρω ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὴν  
πρὸς ἐμὲ πεποθῆσιν· δὲ ἐγίνεσο καὶ συ εὐτυχῆς, καὶ ἐγώ,  
καὶ πάντες.

ΚΑΛΙΓΟΛΑΣ

(ἀσπάζεται τὴν χεῖρά της, τὴν παρατηρεῖ περιπαθῶς καὶ σιωπῶ).

ΠΑΥΛΙΝΑ

(ἀνασύρουσα τὰς τρίχας του τὰς ἐπὶ τοῦ μετώπου του πιπτούσας).

Τί σκέπτεσαι;

ΚΑΛΙΓΟΛΑΣ.

"Ὅτι ἡ ὀραία αὐτὴ κεφαλὴ δύναται δι' ἐνὸς νεύματός μου νὰ πέσῃ.

Δ. Παπαρρηγόπουλος.

## Η ΚΟΡΗ

ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΠΩΛΟΥ.

Κωμῳδία εἰς μίαν πράξιν.

ὑπὸ

Ἄγγελου Σ. Βλάχου.

Διδαχθεῖσα τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις  
Θεάτρου, τῇ 5ῃ Ἰανουαρίου 1866.



ΘΑΝΑΣΗΣ.

## ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΘΑΝΑΣΗΣ, παντοπώλης.  
ΣΤΑΜΑΤΑ, σύζυγός του.  
ΜΑΡΙΓΩ, θυγάτηρ των.  
ΘΟΔΩΡΗΣ, υπηρέτης των.  
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, υπηρέτης  
Πρεσβείας, ἐν οἰκοστολή (*livrée*).

## ΥΠΟΚΡΙΤΑΙ

κατὰ τὴν πρώτην παράστασιν.

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΣΟΥΤΣΑΣ.  
ΕΛΕΝΗ ΞΑΥΕΡΙΟΥ.  
ΠΙΠΙΝΑ ΜΠΟΝΑΣΕΡΑ.  
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΧΕΛΜΗΣ.  
ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΑΛΕΞΙΑ-  
ΔΗΣ.

Ἡ σκηνὴ ἐν Ἀθήναις, ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Θανάση, τῷ 1865.

## Η

## ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΠΩΛΟΥ.

(Ἡ σκηνὴ παριστᾷ μικρὰν αἴθουσαν, καθαρῶς, ἀλλὰ κοινῶς καὶ ἀφιλοκάλως ηὔτρεπισμένην. Θύρα εἰς τὸ βᾶδος καὶ ἕτεραι πλάγαι. Ἐν τῷ μέσῳ στορογγύλη τράπεζα καὶ ἐπ' αὐτῆς ἀγγεῖον ὑέλινον μὲ ἰχθῦς. Δεξιόθεν μικρὸν τραπέζιον ἐστρωμένον μὲ λευκὸν πανίον. Ἐπ' αὐτοῦ ποτήριον περιέχον ἀνδοδέσμην, γύψινά τινα πρόστυχα ἀγαλμάτια, μικρὸν κάτοπτρον, καὶ ἄλλα ὁμοίας φύσεως κοσμήματα. Ἀριστερόθεν ἀνάκλιτρον κοινὸν, ἐστρωμένον ὡς συνήθως. Καρδίσματα.)

## ΣΚΗΝΗ Α΄.

Μαριγὼ μόνη (καθήμενη παρὰ τὸ μικρὸν τραπέζιον ὁτὲ μὲν κεντᾷ, ὁτὲ δὲ ἀναγινώσκει βιβλίον ἀνοικτὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης. Εἶνε ἐνδεδυμένη μετ' ἐζητημένης κομψότητος).

## ΜΑΡΙΓΩ.

Ἄχ πῶς μ' ἀρέσει αὐτὴ ἡ Μονταλαί! τί εὐφυῆς νέα πρέπει νὰ ἦτον . . . τί γαλλικὰ πρέπει νὰ ἤξευρε! . . . (ἐγείρεται) ἦδελα νὰ ἤμην εἰς τὴν δεξιὴν της! Θεέ μου!! . . .

τί ὄραϊον πρᾶγμα νὰ ζῆ· κανεῖς εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν!  
 Ἰππότεαι Σαυμαστοί, ἐρωμένοι γεμάτοι βωμαντικότητα καὶ  
 βεμβασμὸν, οἱ ὅποιοι ν' ἀναβαίνουν τὴν νύκτα ἀπὸ τὰ παρὰ-  
 ὄρυα καὶ ἀπὸ τοὺς ἐξώστας, νὰ μονομαχοῦν δι' ἐν βλέμμα  
 σου, νὰ φονεύονται δι' ἐν μειδιάματά σου! . . . (ἀναστενάζει)  
 "Ἀχ! ποῦ τοιαύτη ζωὴ σήμερον! Σήμερον ἔχεις ἓνα κύρ Θα-  
 νάση πατέρα, ὁ ὅποιος σοῦ λέγει ξηρὰ ξηρὰ καὶ στρογγυλά·  
 (μιμνεῖται τὴν χονδρὴν φωνὴν τοῦ πατρός της) "— Κόρη  
 μου, ὡς πανδρευσῆς." — "Μὰ, πατέρα. . ." — "Δὲν ἔχει  
 μὰ καὶ ξεμὰ, ὡς πανδρευσῆς, ὡς πάρης τὸν κύρ Νι-  
 κολῆ." — "Ἀλλὰ, πατέρα, εἶνε ἄκοιμπος ἄνθρωπος, εἶνε  
 πραγματευτής, μετρᾷ μὲ τὴν πῆχυν." — "Ἐ! καὶ μ' αὐτὸ  
 τί; εἶνε παλικᾶρι καλὸ, ἔχει τὸ δικό του, καὶ ὡς σὲ κάμη  
 νοικοκυρὰ ἀπὸ ταῖς πρώταις." — "Εὐχαριστῶ, δὲν ὄλω νὰ  
 ἴπανδρευσῶ. . ." Αἰ! δηλαδὴ, αὐτὸ εἶνε κάπως ψεῦμα,  
 ἀλλὰ τί νὰ κάμη τινάς; παρὰ νὰ γίνῃ κυρὰ Νικολίχη, καλ-  
 λίτερα νὰ μείνῃ ἀνύπανδρη. Ὁραῖον πρᾶγμα ὡς ἦτον, μὰ  
 τὴν ἀλήθειαν, νὰ μάθη κανεῖς πιάνο, νὰ μάθη γαλ-  
 λικὰ, νὰ μάθη χορὸν, διὰ νὰ πάρη τὸν κύρ Νικολῆ. "Ἄς  
 νὰ μὴ!

(Ἀκούεται ἐκ τοῦ βάρους ἡ φωνὴ τοῦ Θανάση:) —

"Δὲν μοῦ κάνεις, παιδί μου, πήγανε στὸ καλό."

"Ἀχ! ἡ φωνὴ τοῦ πατρός μου . . . ἔρχετ' ἐδῶ. Θεέ μου,  
 ἂν εὔρη πάλιν βιβλίον ἐπάνω εἰς τὸ τραπεζάκι μου! "Ἄς τὸ  
 κρύψω. (Προχωρεῖ νὰ κρύψῃ τὸ βιβλίον, ἀλλ' εἰσελθόντος  
 τοῦ Θανάση, δὲν προφθάνει καὶ τὸ σκεπάζει ὑπὸ τὴν πο-  
 διάν της.)

### ΣΚΗΝΗ Β΄.

ΘΑΝΑΣΗΣ (εἰσελθὼν διὰ τῆς θύρας τοῦ βάρους) καὶ ΜΑΡΙΓΩ.

ΘΑΝΑΣΗΣ. (Μὴ βλέπων τὴν Μαριγώ.)

Νὰ πάρη ὁ διάβολος! δὲν ἤξεύρω πῶς ἔγινε ὁ κόσμος  
 ἐδῶ εἰς τὴν Ἀθήνα. "Ὅλοι γίνηκαν ἀφεντάδες, καὶ χἀθη-  
 καν οἱ δοῦλοι.

ΜΑΡΙΓΩ (κατ' ἴδιαν).

Θυμωμένος εἶνε πάλιν.

ΘΑΝΑΣΗΣ (ὡς ἄνω, ἐξακολουθῶν).

Πέρνεις ἓνα βρωμόπαιδο ἀπὸ τὸν δρόμο, ἄνιφτο, ξεσκού-  
 φωτο, κουρελιασμένο . . . τὸ ξεβρωμίζεις, τοῦ βάζεις σκούφια  
 εἰς τὸ κεφάλι, τὸ κάνεις ἄνθρωπο . . . μόλις τὸ βάλῃς στὴ  
 ζυγαριὰ . . . νὰ το! πέρνει ὁ νοῦς του ἄερα, ὄθει νὰ σοῦ  
 γίνῃ ἀφέντης . . . "Ἐβαλε μία πεντάρρα στὴ σακκούλα του,  
 καὶ ὄρρεῖ πῶς ψήλωσε μια πιδαμὴ· ὄθει νὰ σοῦ κάμη  
 καὶ αὐτὸς κατὰστημα, νὰ σοῦ γίνῃ λέει καταστηματάρχης.  
 Σοῦ δίνει τὸ λοιπὸν μία κλωτσιὰ, σὲ παραιτεῖ καὶ φεύγει.  
 Τρέχα σὺ πάλι ναῦρης ἄλλο δοῦλο διὰ νᾶχῃς πάλι τὰ ἴδια  
 ὕστερα ἀπὸ λίγο. . . (Μετά τινα παύσιν.) Κακομοιριασμένοι,  
 κακομοιριασμένοι! πέντε χρόνια μὲ εἶχε ἴστον σαρδελοβάρελο  
 τ' ἀφεντικό μου, νὰ φωνάζω "ἐννητὰ καὶ ἡ μυρουδάτη δέκα!"  
 ἄλλα πέντε χρόνια ἕκαμα στὴ ζυγαριὰ (σκιεπτικώτερος)  
 πολλὰ ἦτανε, μὰ τὴν ἀλήθειαν . . . (μειδιῶν αὐταρέσκως) μὰ  
 εἶλα ποῦ δὲν μοῦ εὔγινε κανεῖς εἰς τὸ κράτημα τῆς ζυγα-  
 ριᾶς . . . καὶ, δέκα δράμια ἀπὸ κάδε ζύγι κατὶ ὡς πῆ. Γι'  
 αὐτὸ καὶ τ' ἀφεντικό μου, σὰν εἶδε πῶς εἶχα κεφάλι, λέει·  
 "Θανάση, λέει, μοῦ ἦρθε μία ἰδέα λέει· νὰ σὲ παντρέ-

ψωμε.” — “Όχι, λέω, ἀφεντικό· εἶμαι, λέω, μικρὸς ἀκόμα.” — “Τί, λέει, μικρὸς καὶ κολοκύθια, λέει, νὰ σὲ παντρέψω, λέει, νὰ σοῦ δώσω, λέει, μίαν ἀνεψιάν μου, καὶ νὰ σοῦ δώσω, λέει, καὶ ἓνα μερίδιο, λέει, στὸ μαγαζί, γιατί εἶσαι, λέει, παιδί μὲ κεφάλι, λέει, καὶ ᾤλω νὰ σὲ κάμω, λέει, παιδί μου.” — “Ε! τὸ λοιπὸν, λέω, ἀφεντικό, στὸ ἔνομα, λέω, τοῦ Θεοῦ.” Καὶ παντρεύθηκα! Μὰ εἶχα καὶ κεφάλι, εἶχα γνώσι, εἶχα νιονιό· τώρα, ἀδελφέ, χάλασε ὁ κόσμος ντίπ! σήκωσαν κεφάλι μεγάλοι καὶ μικροί, ποῦ δὲν γνωρίζει τὸ σκυλὶ τὸν ἀφέντη του· τ’ εἶσαι σὺ καὶ τ’ εἶμ’ ἐγώ . . . ἀκοῦς; . . . κολοιὸς καὶ κολοιὸς . . . (μετὰ μικρὰν παῦσιν). “Ἐχεις τώρα καὶ τὴν κόρη σου τὴν κυρά Μαριῶ . . . ποῦ δὲν τῆς ἀρέσουν, λέει, οἱ πραγματευτάδες . . . ᾤλει, λέει, ἡ μούρη της . .

ΜΑΡΙΓΩ.

Ἄλλὰ, πάτερ μου, πῶς ᾤελετε; . . .

ΘΑΝΑΣΗΣ (στρεφόμενος μετ’ ἐκπλήξεως).

Ἄ! κοκκωνίτσα, ἐδῶ ἤσουν;

ΜΑΡΙΓΩ.

Ναί, πάτερ μου, καὶ σᾶς ἀκούω τόσην ὄραν μὲ ἐκπληξίν μου καὶ μὲ ἐντροπήν μου.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Μ’ ἐντροπή σου λέει; καὶ γιατί παρακαλῶ;

ΜΑΡΙΓΩ.

Διότι, πάτερ μου, ἐντρέπομαι τῇ ἀληθείᾳ νὰ σᾶς ἀκούω νὰ διηγῆσθε τόσον ταπεινὰ πράγματα διὰ τὸν εἶα τόν σας.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ταπεινά; ὄριστε τώρα! σ’ ἀρέσει; ἔγινε καὶ ἡ κοκκωνίτσα Μαριῶ μεγάλη κυρία, γιατί ἔμαθε τρία ψωρογράμματα, καὶ τῆς φαίνεται ὁ πατέρας της ταπεινός.

ΜΑΡΙΓΩ (συνεσταλμένη).

Δὲν εἶπα αὐτό.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ἐ, κόρη μου, αὐταῖς ἡ σαρδέλαις . . .

ΜΑΡΙΓΩ.

Οὔφ!

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Μάλιστα, μάλιστα, αὐταῖς ἡ σαρδέλαις καὶ ἡ ζυγαριὰ ἔκαμαν σήμερα τὴν πανευγενεία σου νὰ μιλήσῃ περὶ διὰ γραμμάτου, τὸ κατάλαβες; καὶ ἂν δὲν φοροῦσεν ὁ πατέρας σου ἐδῶ καὶ εἴκοσι χρόνια ποδιὰ λαδωμένη, δὲν ᾤ φοροῦσες τοῦ λόγου σου σήμερα ποδιὰ μεταξωτὶ (λαμβάνει τὸ ἄκρον τῆς ποδιᾶς τῆς Μαριῶς). Ἄ! ἄ! τί ἔχομεν κρυμμένο ἐδῶ, παρακαλῶ;

ΜΑΡΙΓΩ.

Τίποτε, τίποτε.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Πῶς τίποτε; (βλέπει τὸ βιβλίον). Τοῦτο τί εἶνε; . . . πάλι βιβλίον; Νὰ τὰ πάρῃ ὁ διάβολος διὰ βιβλία! γέμισαν τὸν κόσμο σὰν ταῖς ἀκρίδαις! Αὐτοὶ οἱ ψωρολογιώτατοι δὲν κάνουν ἄλλη δουλειά! γράψε, γράψε, πίνηξαν τὴν Ἀθήνα· καλὰ ποῦ βρίσκονται σαρδέλαις νὰ Βάζουμε μέσα. (προσβλέπων τὸ βιβλίον) ποιὸς ἤξεύρει τί διαβολοϊστορίας ἔχει μέσα ἀπ’ ἐκεῖναις ποῦ γυρίζουν τὰ κεφάλια καὶ στραβόνουν τὸ μυαλό. Γιὰ φέρε νὰ ἰδῶ.

ΜΑΡΙΓΩ.

Δέν εἶναι τίποτε, καλὲ πατέρα, ἔχει τοὺς βίους τῶν Ἁγίων μέσα.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Καλὰ τὸ λοιπόν· φέρ' το ἴδιον. (Λαμβάνει καὶ ἀνοίγει τὸ βιβλίον· ἀναγινώσκει ἐπιπόνως κρατῶν αὐτὸ μακρὰν τῶν ὀφθαλμῶν του.) Ὁ ὑποκόμης τῆς Βαρ . . . ζέλ . . . ζόνης! . . . τί ἀρμένικα εἶν' αὐτά; ἐγὼ δὲν ἔξεύρω κανένα ἅγιο μὲ τέτοιο ὄνομα.

ΜΑΡΙΓΩ (Μένει κατησχυμένη).

ΘΑΝΑΣΗΣ (Βλέπων αὐτὴν καὶ σείων τὴν κεφαλὴν).

Γιὰ ἄκουσε, πανευγενεστάτη! σοῦ εἶπα χίλιας φοραῖς, αὐτὰ τὰ βρωμολογήματα νὰ λείψουν ἀπὸ τὸ σπῆτι, . . . τὸ κατάλαβες; (ρίπτει τὸ βιβλίον ἐπὶ τὴν τράπεζαν)· ἀρκετὰ βιβλία διάβασες στὸ σχολεῖο, καὶ ἀρκετὸν ἀέρα πῆρε ἀπ' αὐτὰ τὸ κεφάλι σου . . . τώρα εἶνε καιρὸς νὰ συλλογισθῆς καὶ τὸ σπῆτι λιγάκι· νὰ βοηθῆς τῆς μάννας σου, νὰ παραγγέλνης τῆς δούλας, νὰ βίχνης ἕνα μάτι στὸ μαγερεῖο! . . . γιὰ καναπέδες καὶ γιὰ διαβάσματα δὲν εἴμαστε! τελείωσε.

ΜΑΡΙΓΩ.

Ἄλλὰ, πατέρα, τὰ βιβλία ἐξευγενίζουν τὴν καρδίαν καὶ ἀναπτύσσουν τὸν νοῦν . . .

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Νὰ φτύσουνε τὸν νοῦ; τί πάει νὰ πῆ αὐτὸ πάλι; πῶς διάβολο δὲν τὸν φτύσουνε τὸν νοῦ . . .

ΜΑΡΙΓΩ (κατ' ἴδιον).

Θεέ μου! τί περιορισμένος ἄνθρωπος!

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Κατάλαβα πῶς τρελλάθηκες, Μαριώ μου! χαρὰ στὸν χριστιανὸ ποῦ δὲν σὲ πάρη στὴν βράχι του!

ΜΑΡΙΓΩ.

Ἄρκει νὰ μὴν ἦνε ὁ κύρ Νικολῆς . . .

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ἄπ' αὐτὰ δὲν ἀκούει ὁ μπάρμπα Θανάσης· δὲν τὸν πάρη καὶ δὲν πῆς κ' ἕνα τραγουδάκι. Δὲν ξεύρω, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ποῦ δὲν ναῦρω ἐγὼ ἄλλο γαμβρὸ, ποῦ νὰ μὴ σὲ ξεύρη καὶ νὰ σὲ δέλη . . .

ΜΑΡΙΓΩ.

Ἄλλὰ, πάτερ μου, δὲν ἀρκει νὰ μὲ δέλη αὐτός, πρέπει νὰ τὸν δέλω κ' ἐγώ.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Θὰ τὸν δελήσης . . .

ΜΑΡΙΓΩ.

Καὶ ἂν δὲν τὸν δελήσω;

ΘΑΝΑΣΗΣ.

ᾠ! τόσο τὸ καλλίτερο, σ' ἀφίνω ἀνύπανδρη, κ' ἔχω διάφορο καὶ τὴν προῖκα· σοῦ ἀγοράζω μόνον ἕνα δύο γάτους καὶ πέντ' ἕξι μικρὰ σκυλάκια, γιὰ νὰ διασκεδάξης ὅταν βαρύνεσαι. Σ' ἀρέσει;

ΜΑΡΙΓΩ.

Ἄλλ' αὐτὸ εἶνε τυραννία . . .

ΘΑΝΑΣΗΣ.

ᾠ! ᾠ! ὠρέχθηκες ἐλευθερίαις ἢ εὐγενείαις σου; (γελά) χὰ! χὰ! χὰ! καλοπεράσαμε βλέπεις ἐμεῖς ποῦ ταῖς φάγαμε μὲ τὸ κουτάλι τῆς σούπας ταῖς ἐλευθερίαις.



### ΣΚΗΝΗ Γ'.

Οἱ προηγούμενοι καὶ Σταμάτα (εἰσερχομένη).

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Θανάση!

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Τί εἶνε, Σταμάτα;

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Ἔνας ἄνθρωπος εἶν' ἔξω· ἔμαθε, λέει, πῶς ζητεῖς δούλο καὶ ἤλθε...

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Πές του νὰ ἔλθῃ μέσα.

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Ἐδῶ; Ἄ μὸν λερῶσῃ τὸ σπῆτι... ἔχει μίᾳ πάστρα!...

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ἐλα τώρα, ποῦ δὲ σου λερῶσῃ τὸ σπῆτι· βάλε νὰ τὸ σφουγγαρίσουν. (Ἡ Σταμάτα ἐξέρχεται.)

ΘΑΝΑΣΗΣ (πρὸς τὴν Μαριγώ).

Αἱ! τί κάδεσαι σὺ τώρα ἐδῶ; πῆγαινε νὰ κυττάξῃς καμμιὰ δουλειὰ τοῦ σπητιοῦ...

ΜΑΡΙΓΩ.

Καλά, μὴ φωνάζετε καὶ πηγαίνω. (Ζητεῖ νὰ λάβῃ τὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης ριφῶν ὑπὸ τοῦ Θανάση βιβλίον χωρὶς νὰ τὴν ἰδῇ οὗτος, ὅστις περιπατεῖ ἐπάνω κάτω· ἀλλὰ δὲν ἐπιτυγχάνει καὶ ἐξακολουθεῖ περιφερομένη ἐπὶ τινὰς στιγμὰς εἰς τὴν σκηνήν.)

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Τὸ λοιπὸν τί τριγυρίζεις;

ΜΑΡΙΓΩ.

Ἦθελα...

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Τί ἴθελες;

ΜΑΡΙΓΩ.

(Δεικνύει δειλῶς διὰ τῆς κεφαλῆς τὴν τράπεζαν.)

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Τί πράμμα; τὸ βιβλίον;

ΜΑΡΙΓΩ.

(Κατανεύει διὰ τῆς κεφαλῆς.)

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Νὰ τὸ δείξω πρῶτα τοῦ Παππαδημήτρη, νὰ μοῦ εἰπῇ τί πράμμα εἶνε... καὶ τότες βλέπομεν.

ΜΑΡΙΓΩ. (Κατ' ἐαυτὴν, ἀπερχομένη.)

Θεέ μου! καὶ ὁ Κωνσταντῖνος το ἔχει ἐνοικιασμένον.

### ΣΚΗΝΗ Δ'.

Θανάσης μόνος, εἶτα Σταμάτα καὶ Θεοδωρῆς.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Τί ἔχω νὰ γίνω μ' αὐτὸ το κορίτσι! δὲν εἶνε προκοπή· τὸ μυαλό του εἶνε χαλασμένο χωρὶς ἄλλο. Νὰ πάρῃ ὁ διάβολος τὴν ὥρα ποῦ τὴν ἔστειλα 'στὸ σχολεῖο!

ΣΤΑΜΑΤΑ.

(Εἰσερχομένη λέγει πρὸς τὴν θύραν.)

Ἐλα μέσα!

ΘΕΟΔΩΡΗΣ.

Καλημέρα τῆς εὐγενείας σας· ἡ πανευγενεία σου εἶσαι ὁ μπακάλης Θανάσης Παντῆς;

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Τὸ ἓνα παραπάνω, καὶ τὸ ἄλλο παρακάτω. Δὲν εἶμαι

πανευγενεία μου, ἀλλὰ μονάχα καὶ ὀλομόναχα κὺρ Θανάσης.  
Δὲν εἶμαι ὅμως καὶ μπακάκης, ἀλλὰ παντοπώλης.

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Παντοπώλης; (κατ' ἐαυτόν) Ἄ! ἄ! αὐτὸ δὲ εἶνε ἑλλη-  
νικόν. (Δυνατὰ πρὸς τον κὺρ Θανάση.) Μοῦ εἶπαν λοιπὸν,  
κὺρ παντοπώλη, πῶς εἶχες ἓνα δούλο . . . γομάρι . . . ποῦ  
σοῦ ἔφυγε.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Τὸν ἔδιωξα δηλαδῆ.

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Σοῦ ἔφυγε, τὸν ἔδιωξες, τὸ ἴδιο κάνει, ἀφοῦ ἔφυγε. Καὶ  
ὅτι πῶς εἶσαι ἀπελπισμένος πῶς δὲν μπορεῖς ναῦρῃς ἄλλο  
δούλο.

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Ἄπελπισμένος; μὲ συμπάθειο! ψωμί στὸ μοναστήρι, καὶ  
ἀπὸ καλογέρους ἄλλο τίποτε.

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Κατὰ το ψωμί, κυρά μου, καὶ κατὰ τοὺς καλογέρους.

ΘΑΝΑΣΗΣ (κατ' ἐαυτόν.)

Βρέ, ἴσ' ἔξυπνος ἰμοιάζει τοῦτος ὁ βρομιάρης.

ΘΟΔΩΡΗΣ (ἐξσκολουδῶν.)

Ἔπειτα, κοκκίνα μου, γιὰ συλλογίσου . . . τὸ ψωμί  
ἀκρίβη, . . . γιατί ἄρχισαν νὰ τὸ τρῶν καὶ τὰ γαιδούρια . . .  
καὶ οἱ δούλοι ὀλιγίστευσαν, γιατί ἄρχισαν νὰ γίνονται  
ἀφεντάδες.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Πῶς δὲν ἔγινες τὸ λοιπὸν καὶ σὺ ἀφέντης;

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Δὲν βρίσκω δούλους· δὲν σοῦ εἶπα πῶς λιγώστευσαν;

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Κ' ἔτσι λοιπὸν ἀπόμεινες καὶ σὺ δούλος;

ΘΟΔΩΡΗΣ (ἀναστενάζων).

Δούλος!

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ποῦ εἶναι τ' ἀποδεικτικά σου;

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Εἰς τὸ φυλάκιόν μου.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Φυλάκιο σου; τί πάει νὰ εἰπῆ;

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Εἶνε ἑλληνικόν . . . δὲ εἰπῆ . . . τζέπη (ψηλαφεῖ εἰς τὸν  
κόλπον τοῦ ἐπενδύτου του).

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Γιὰ νὰ ἰδῶ.

ΘΟΔΩΡΗΣ.

(Τῷ δίδει ἓν τεμάχιον χαρτίου ρυπαρὸν καὶ ζαρωμένον.)  
Ὅρίστε· εἶνε ζαρωμένο κομματί . . . εἶχα τυλιγμένο μέσα  
λίγο τουλουμοτύρι.

ΘΑΝΑΣΗΣ!

(Ζητεῖ νὰ εὔρη τὰ ὀμματουάλιά του εἰς τὸν κόλπον του.)  
Σταμάτα, δός μου τὰ γυαλιά μου μία στιγμῆ. (Ἡ Στα-  
μάτα ἐξέρχεται.) Καὶ ποῦ ἔκαμες ὡς τώρα, παλληκάρι.

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Ἦ! ἔκαμα σὲ πολλὰ σπῆττα, κὺρ παντοπώλη· σὲ σπῆττα  
σημαντικά.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Σὲ νὰ εἰποῦμε; . . .

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Ἐκαμα σ' ἐνὸς κόντε . . . νὰ (ἐξάγει τὸν πῖλόν του) τὸ  
καπέλλο αὐτὸ εἶνε δικό του . . . καλὸς ἄνθρωπος ὁ καϋμέ-

νος, μὰ . . . (κάμνει σχῆμα ὅτι ἦτο πτωχός). "Υστερα ἔκαμα σέ μία χήρα, μεγάλη κυρία, ἀλλὰ ἤθελε νὰ μὲ πέρνη μαζύ της εἰς τὸν περίπατο. Ἐγὼ ἐντρεπόμενον καὶ ἔφυγα. Ἀπὸ 'κει πῆγα σ' ἓνα μεγάλο ἀρχοντικό, σέ μία πρεσβεία· ὄλο καρότσες καὶ δούλοι μὲ χρυσᾶ γαλόνια καὶ μὲ ψηλὰ καπέλλα, . . . καινούρια, ὄχι σὰν τὸ δικό μου! . . . Γύρεψα κ' ἐγὼ νὰ μοῦ δώσουν σουρτουκό μὲ γαλόνια, ἀλλὰ μοῦ εἶπαν πῶς δὲν κάνουν, γιατί δὲν εἶμαι εὐμορφος . . . Θύμωσα κ' ἐγὼ κ' ἔφυγα . . .

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Τὸ λοιπὸν ἀπὸ παντοῦ ἔφυγες, ἀπὸ κανένα μέρος δὲν σ' ἔδιωξαν.

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Νὰ μὲ διώξουν; ἐμένα; καὶ τί ἔχω; τὴν δουλειά μου τὴν κάνω καὶ μὲ το παραπάνω. Τίμιος εἶμαι . . . ξέρω καὶ τὰ γραμματάκια μου.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ξεύρεις καὶ γράμματα;

ΘΟΔΩΡΗΣ (κατανεύων).

Οὐμ! οὐμ! καὶ . . . κάτι ἐλληνικούλια . . .

ΣΤΑΜΑΤΑ (εἰσερχομένη δίδει τὰ ὀμματούαλια εἰς τὸν Θανάσην).

Ὅρίστε.

ΘΑΝΑΣΗΣ (ἀναγινώσκων).

"Α! μπράβο! καλὰ ἀποδεικτικὰ ἔχεις.

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Δὲν σοῦ τῶλεγα ἐγώ;

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Σέ κρατῶ τὸ λοιπὸν. Θὰ σοῦ δίδω δέκα δραχμάς τὸν μῆνα.

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Σὰν λίγαις δὲν εἶνε, ἀφεντικό;

ΣΤΑΜΑΤΑ.

"Ε, παιδί μου! ταῖς δραχμαῖς δὲν ταῖς κάνουν ἢ κότταις· κατάλαβες;

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Ταῖς κάνουν ὅμως οἱ μπακάλ . . . μὲ συμπάθειον, οἱ παντοπώληδες, ἤθελα νὰ εἰπῶ.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Καλὰ, καλὰ! ἂν εὐχαριστηθῶ, σοῦ ταῖς κάνω ἔνδεκα.

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Ἀφέντη, ἔνδεκα εἶνε ἄσχημος ἀριθμὸς, δὲν ταῖς κάνεις καλλίτερα δώδεκα.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

"Οχι! ὄχι!! Δάχης καὶ τὰ πλουστικά σου.

ΘΟΔΩΡΗΣ.

"Ὅσο γι' αὐτὸ (βλέπων ἑαυτὸν) δὲν μὲ πολυμέλει.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Καὶ τὸ φαγί σου.

ΘΟΔΩΡΗΣ.

"Α, ναί! . . . μὰ πολὺ φαγί ὅμως . . . γιὰ νὰ γίνεται καὶ ἡ δουλειά πολλή· νηστικό ἀρκούδι δὲν χορεύει. (Πρὸς τὴν Σταμάταν μειδιῶν ἠλιθίως) Ἀλήθεια, κυρά, τὸ πρῶτ' κανένα καφεδάκι δὲν δάχουμε . . .; Μὴ μὲ βλέπης ἔτσι. ἐγὼ ἔκαμα σέ σπῆτια σημαντικά, εἶμαι καλομαθημένος . . . τώρα ξέπεσα ὁ κακομοίρης!

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Νά τα! Δὲ σοῦ ψήνωμεν καὶ καφέ τώρα.

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Τὸν ψήνω μονάχος μου, κυρά! Βλέπεις, συνήθισα κάθε πρῶτ' νὰ βουτῶ ἓνα 'κατοσταράκι στὸν καφέ.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Καλά, καλά, βλέπομεν! "Ακουσε τώρα ταις δουλειαις ποῦ δὲ κάνης. (Ὁ Θεοδωρῆς ἴσταται μεταξὺ τοῦ Θανάση καὶ τῆς Σταμάτας, οὕτως ὥστε ἀναγκάζεται νὰ ἐπιστρέφεται ἐκάστοτε πρὸς ἐκάτερον αὐτῶν ὁμιλοῦντα.) Θὰ ἦσαι στὸ μαγαζί.

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Καὶ στὸ σπῆτι καμμια φορὰ.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Θὰ σκουπίζης το πρῶτὸ τὸ μαγαζί.

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Καὶ τὴν αὐλὴ τοῦ σπητιοῦ.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Θὰ πουλῆς ἐλθαίς σαρδέλαις, τυρί . . .

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Θὰ φέρνης καὶ στὸ σπῆτι τὸ τακτικὸ τῆς ἡμέρας.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Θα καθαρίζης τὰ βράφια καὶ δὲ ξεσκουπίζης.

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Θὰ πλένης τὰ πιάτα.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Θὰ βοηθᾷς στὸ φόρτωμα καὶ στὸ ξεφόρτωμα.

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Θὰ κόφτης ξύλα καμμιά φορὰ.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Θὰ πηγαίνης . . .

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Θὰ ἔρχεσαι . . .

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Θὰ . . .

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Θὰ . . .

ΘΟΔΩΡΗΣ, (ὅστις κατ' ὄλον αὐτὸ το διαστήμα στρέφεται ὅτε μὲν πρὸς τὸν Θανάσην, ὅτε δὲ πρὸς τὴν Σταμάταν, λαμβάνει τὴν κεφαλὴν του διὰ τῶν δύο του χειρῶν).

"Ε! ἀφεντικὰ μὲ συμπάθειο! μοῦ πιπιλίσατε τὸ μυαλό! δὲν μπορῶ ἐγὼ νὰ γίνω δύο κομμάτια γιὰ νὰ ἦμαι ὁ μισὸς ἐδῶ καὶ ὁ μισὸς στὸ μαγαζί.

ΘΑΝΑΣΗΣ, ΣΤΑΜΑΤΑ (συγχρόνως).

Τὸ μαγαζί εἶνε ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ σπῆτι.

Τὸ σπῆτι εἶνε ἀποπάνω ἀπὸ τὸ μαγαζί.

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Καλὰ, καλὰ, κάνω ὅ,τι ἀγαπάτε! ἀλλὰ ἐν ἀνέσει.

ΣΤΑΜΑΤΑ.

"Οχι, δὰ, νὰ νέσης.

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Ἐν ἀνέσει εἶνε ἐλληνικὸ, κοκκωνίτσα μου . . . δὲ εἶπῃ μὲ τὸ βραχάτι μου.

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Σὺ ξέρεις το λοιπὸν καὶ γράμματα.

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Ἐννοεῖται καὶ γάρ· ἕκαμα σ' ἐνὸς καθηγητοῦ, δασκάλου δηλαδὴ, ποῦ μ' ἔμαθε νὰ τοῦ μιλῶ ὅλο ἔτσι γραμματισμένα· Οὐ! ὅταν ἦμουνα εἰς αὐτόν, τὰ ἤξευρα καλὰ . . . τώρα τ' ἀλησμόνησα· ἀλλ' ἂν τ' ἀρχίσω πάλι . . .

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Καλὰ, πῆγαινε τώρα κάτω στὸ μαγαζί.

(Ὁ Θεοδωρῆς κινεῖται νὰ φύγη.)

ΣΤΑΜΑΤΑ.

"Αφησέ τον νὰ τὸν στείλω πρῶτα σ' ἕνα δέλημα.

(Ὁ Θεοδωρῆς ἴσταται.)

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ύστερότερα, τώρα πρέπει νὰ πάη στο μαγαζί.

(Ὁ Θεοδωρῆς κινεῖται καὶ πάλιν νὰ φύγη.)

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Μιὰ στιγμὴ· δὲν ἀργεῖ.

(Ὁ Θεοδωρῆς ἴσταται καὶ πάλιν.)

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Γυναῖκα, τὸ παραξήλωσες.

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Τὸ λοιπὸν, ἀφεντικά; φαίνεται πῶς δὲν δὰ πάγω που-  
δενά.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ἀκόμη ἐδῶ εἶσαι;

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Πάω, πάω. (Φεύγει δρομαῖος.)

### ΣΚΗΝΗ Ε΄.

Θανάσης καὶ Σταμάτα.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Πάει καὶ αὐτὴ ἢ σκοτοῦρα ἀπὸ τὸ κεφάλι μου. (Οἶονεὶ  
ἀνακουφισθεῖς.) Ἄ! Νὰ ἴδουμε τώρα καὶ τὴν ἄλλην.

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Ποίαν ἄλλην!

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ὅριστε! μοῦ κάνει τώρα καὶ τὴν ἀνήξερη. (Πρὸς τὴν  
Σταμάταν.) Τὴν σκοτοῦρα τῆς κυρᾶς κόρης σου, τῆς κοκ-  
κώνας Μαριγῶς.

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Ἐ! καὶ τί σοῦ ἴκαμε πάλι τὸ καῦμένο τὸ κορίτσι καὶ  
φωνάζεις; Ἐκεῖνο τὸ καῦμένο σὲ κυττάζει ἴστα μάτια.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ἄμ' αὐτὸ εἶνε δὰ ἴσα ἴσα ποῦ μὲ θυμόνει. Τὰ κο-  
ρίτσια πρέπει νὰ κυττάζουν χάμω ὅταν τοὺς μιλήῃ ὁ πατέ-  
ρας τους, καὶ ὅχι ἴστα μάτια, κυρὰ Θανάσαινα, τὸ κατα-  
λαβαίνεις;

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Καὶ τί θέλεις τώρα νὰ εἰπῆς μ' αὐτό;

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Θέλω νὰ εἰπῶ πῶς σήκωσε κεφάλι· πῶς ἄρχισε νὰ μοῦ  
λέη θελω καὶ θελω· καὶ αὐτὰ ἐμένα δὲν μ' ἀρέσουν.

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Μὰ σὲ τί ἀπάνω;

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ἀπάνω στὴν πανδρειά της, ὀρίστε! τὸνοιωσες τώρα ποῦ  
μοῦ κάνεις καὶ σὺ τὴν ὄσια Μαρία;

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Καλὰ δὰ, μὴ φωνάζης.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Φωνάζω, λέει· βέβαια φωνάζω· τί δὰ εἰπῆ αὐτὸ, ὁ πα-  
τέρας νὰ λέη ναι καὶ ἡ κόρη νὰ λέη ὄχι. Τί νοικοκύρης  
εἶμαι τὸ λοιπὸν ἐγώ;

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Μὰ, Θανάση μου, εἰς αὐτὸ ἔχεις ἄδικο.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ἔτσι εἶ!

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Ὁ λόγος σου γίνεται εἰς ὅλα τὰ πράγματα καὶ πρέπει  
νὰ γίνεται. Ἄλλ' ὅταν ἦνε διὰ τὴν τύχην τοῦ κοριτσιοῦ  
μας, σὰν νὰ πρέπη μοῦ φαίνεται νὰ βωτήσουμε καὶ αὐτου-  
νοῦ τὴ γνώμη του.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Σάν νά πρέπει σοῦ φαίνεται! "Α! μωρὲ γειά σου, γυναῖκα· κατάλαβα πῶς πῆρε καὶ σένα τὸ κεφάλι σου ἀέρα. Δέν μοῦ λές, παρακαλῶ, ἔταν σέ πάνδρεψε τὴν εὐγενεία σου ὁ πατέρας σου σέ βίωτησε πρῶτα τὴ γνώμη σου, ἢ σ' ἐκλείδωνε μάλιστα ἔταν ἐρχόμεον στὸ σπῆτι, γιὰ νὰ μὴ σέ ἰδῶ; "Όταν στεφανώσῃκαμε σέ πρωτοεῖδα καὶ μὲ πρωτοεῖδες τὸ θυμᾶσαι;

ΣΤΑΜΑΤΑ. (Θωπευτικῶς.)

Ἄκους λέει ἂν τὸ θυμοῦμαι;

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Τὸ λοιπὸν;

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Μὰ τότε ἦταν ἄλλοι καιροὶ, Θανάση μου. Ὁ κόσμος βλέπεις ἄλλαξε τώρα.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ὁ κόσμος χάλασε, πές καλλίτερα. Τί νὰ γείνη! μοῦ ἦταν γραφτό μου νὰ μάθω τώρα, πενήντα χρονῶν ἄνθρωπος, ὅτι πρέπει νὰ μὲ τραβᾷ ἡ κόρη μου ἀπὸ τὴν μύτη καὶ ἡ γυναῖκά μου νὰ τῆς λέη μπράβο.

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Μὰ, Θανάση μου, ἐκείνη δὲ ζήση μὲ τὸν ἄνδρα της, δέν δὲ ζίσουμε ἐμεῖς.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Μήπως ἐγὼ λέγω τὸ ἐναντίον;

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Πῶς θέλεις τὸ λοιπὸν νὰ ζήση καλὰ ἡ κόρη σου μὲ ἕναν ἄνδρα ποῦ δέν τὸν θέλει;

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Δέν τὸν θέλει, δέν τὸν θέλει . . . τὸν ἴδιο ψαλμὸ μοῦ ἴπιασε

καὶ σύ. Αὐτὰ εἶνε ἀνοησίαις! Τί δὲ εἶπῃ δέν τὸν θέλει; Θὰ τὸν θέλῃση, σάν τὸν πάρῃ. "Όχι, τί ἀγαπᾷς τὸ λοιπὸν; νὰ κάμη ἐργολαβίαν πρῶτα κανένα χρόνο μὲ κανένα ὁμορφονεῖο ἀπὸ ἐκείνους ποῦ ἔχουν ἄδειο τὸ κεφάλι καὶ ἄδεια τζέπη . . . ποῦ φοροῦν χειρόκτια καὶ κρατοῦν μπαστοῦνι, — ἄς ἦναι καλὰ τὰ "ἐν Πειραιεῖ". — Ν'ἀνάψη τὸ μυαλό της καλὰ καλὰ, καὶ ὕστερα . . . Ἀλήθεια, καλὰ ποῦ τὸ συλλογίσθηκα, δέν μοῦ λές, κυρὰ Σταμάτα, μὴ τύχη πραγματικῶς καὶ τρέχη τίποτες τέτοιο; Ἄν νὰ μοῦ μυρῖζη κάτι.

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Τί σοῦ μύρισε πάλι; γιὰ νὰ ἰδοῦμε!

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ἐεῦρω κ' ἐγώ; . . . σένα βρωτῶ νὰ μοῦ τὸ εἶπῃς, μήπως ἡ κόρη μας ἔβαλε στὸ μάτι κανέναν ἀπ' αὐτοὺς τοὺς τσαλαπετεινοὺς καὶ . . .

ΣΤΑΜΑΤΑ. (Στενοχωρουμένη.)

"Α πᾶ, δέν τὸ πιστεύω.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Μὰ τότε λοιπὸν, τί διάβολος ἐμβῆκε εἰς τὸ κεφάλι της καὶ δέν θέλει τὸν κύρ Νικολῆ.

ΣΤΑΜΑΤΑ.

"Ακουσε, σέ παρακαλῶ! Ἄς εἰπούμε καὶ τοῦ καυμένου τοῦ κοριτσιοῦ τὸ δίκηρο. Εἶνε τώρα πρᾶγμα αὐτὸ ποῦ συλλογίσθηκες; Ἡ Μαριγώ μας μὲ τὰ γράμματά της, μὲ τὰ γαλλικά της, μὲ τὸ χορό της, μὲ τὸ πιάνο της, ἔς ἕνα λόγο μὲ τέλεια ἀνατροφή νὰ πάρῃ τὸν κύρ Νικολῆ . . . χάθηκε ἕνα παλληχάρι γραμματισμένο, ἔξυπνο, ποῦ νὰ ξέρῃ ἀπὸ κόσμο, νᾶχη καμμίαν δέσιν . . .

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Θέσι; ὄμορφο πράγμα! νὰ κάνη τὸ μάτι του νὰ! για πεντάρη. Νὰ τὸν βάζουν σήμερα, καὶ νὰ τὸν βγάξουν αὔριο, σὰν τὰ ἄλογα στὸ μύλο.

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Μὰ συλλογίσου, ἄνδρα, ἡ ἀνατροφή τῆς κόρης μας γιὰ τὸν κύρ Νικολῆ εἶνε; γι' αὐτὸ τὴν εἶχες τὴν κόρη σου πέντε χρόνια 'στὴν Ἑταιρία, γιὰ νὰ τῆς δώσης ἕνα πραγματευτή; Τί δὲ κάμη τὰ γαλλικά της μὲ τὸν κύρ Νικολῆ, σὲ παρακαλῶ;

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ὁ Νικολῆς πῆγε δυὸ καλοκαίρια στὴν Μαρσίλια, κυρά μου, τὸ ξεύρεις; καὶ τὰ γαλλικά τὰ μιλεῖ νερό.

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Μάλιστα...

ΘΑΝΑΣΗΣ.

"Ἐπειτα δὲν μοῦ λές καὶ τὸ ἄλλο; τί τὰ θελεῖ τὰ γαλλικά μὲ τὸν ἄνδρα της; ἄς μιλή τοῦ μπαμπᾶ της τὴν γλώσσα.

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Ἄφου τᾶμαδε, τί δὲ τὰ κάμη;

ΘΑΝΑΣΗΣ.

"Ἄς ἀγοράση ἕνα παπαγάλλο νὰ τὰ μιλή μαζί του... Τέλος πάντων, νὰ μὴ χάνωμεν τὰ λόγια μας, κυρά Σταμάτα, ἡ Μαριγῶ δὲ πάρη τὸν κύρ Νικολῆ, ξεμπέρδευσε.

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Καλὰ τὸ λοιπὸν, κ' ἐγὼ σοῦ λέω πῶς δὲν δὲ τὸν πάρη.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Κ' ἐγὼ σοῦ λέω πῶς δὲ τὸν πάρη!

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Δὲν δὲ τὸν πάρη!

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Θὰ τὸν πάρη!

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Δὲν δὲ τὸν πάρη;

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Θὰ τὸν πάρη! δὲ τὸν πάρη!...

(Κτυπᾷ τὴν μίαν χεῖρα ἐπὶ τῆς ἄλλης.)

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Δὲν δὲ τὸν πάρη, δὲν δὲ τὸν πάρη, δὲν δὲ τὸν πάρη.

(Φεύγει κτυπῶσα τὴν μίαν χεῖρα ἐπὶ τῆς ἄλλης.)

## ΣΚΗΝΗ Ε΄.

ΘΑΝΑΣΗΣ, μόνος.

(Ἄφου παρηκολούθησεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς τὴν Σταμάταν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν.) Νὰ γυναῖκα, νὰ μάλαμα! πῶς δὲν μοῦ πέφτει ἀποπληξία, κ' ἐγὼ ἀπορω. Ἄκους ἐκεῖ κουραχάνια! Γαλλικά λέει καὶ χορὸ καὶ πιάνο καὶ ἀνατροφή καὶ κολοκύδια. Καὶ ποιὸς τῆς εἶπε τῆς κυρᾶ Μαριῶς νὰ τὰ μάδη αὐτὰ τὰ πράγματα; ἄς μὴ τὰ μάδαινε! ἐγὼ τὴν ἔστειλα σχολεῖο γιὰ νὰ μάδη νὰ διαβάξη, νὰ κάνη σωστὰ κάμμια σοῦμα, γιὰ νὰ μοῦ κρατῆ τὰ κατάστιχα, νὰ μάδη ράψιμο, νοικοκυριὸ τοῦ σπητιοῦ. Ἐκείνη μοῦ μαδε γαλλικά; ἄς τὰ βράση τώρα, νὰ πιῆ τὸ ζουμί τους. Δὲν θελω γαλλικά ἐγὼ, γαλλικά δὲν θελω... δὲν μοῦ χρειάζονται ἐμένα γαλλικά... Ἄλλο τί κάδουμαι ἐδῶ καὶ δὲν καταβαίνω στὸ μαγαζὶ (ἐξάγει ἐκ τοῦ κόλπου του ἕν μέγα ἀργυροῦν ὀρολόγιον.) Ἡ ὥρα εἶνε δύο... καὶ καρτερῶ καὶ

πρᾶμμα ἀπὸ τὸν Περαιά. "Ἄς πάγω. (Διευθύνεται πρὸς τὴν θύραν καὶ ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς φλιᾶς συναντᾶται μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου εἰσερχομένου.)

### ΣΚΗΝΗ Ζ΄.

Κωνσταντῖνος (προσκόπτων κατὰ τοῦ Θανάση ἔξερχομένου) καὶ Θανάσης.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

"Α! κύρ Θανάση, pardon.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Μὲ συμπάθειο! μὰ κύτταζε λίγο καὶ ἐμπρός σου, βρέ ἀδελφέ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Μὲ συγχωρεῖτε, κύρ Θανάση. (Χαιρετίζει.)

ΘΑΝΑΣΗΣ.

"Α! ὁ κύρ Κωνσταντῖνος! τί κάμνετε, κύριε Κωνσταντῖνε, εἶσθε καλά; (Τῷ δίδει τὴν χεῖρα.)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (λαμβάνων αὐτήν.)

Πολὺ καλά, εὐχαριστῶ, καὶ τοῦ λόγου σας;

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Σᾶς εὐχαριστῶ σας, τοῦ λόγου σας;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (γελῶν).

Σᾶς εὐχαριστῶ σας, τοῦ λόγου σας;

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Σᾶς προσκυνῶ σας, τοῦ λόγου σας εἶσθε καλά;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Καλὰ, καλὰ, πολὺ καλὰ.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Χαίρομαι, κύρ Κωνσταντῖνε, χαίρομαι. Καὶ τί ἀέρας, νᾶχουμε καλὸ ρῶτημα, σ' ἔφερε καὶ ἀπὸ τὰ μέρη μας;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Δύο εἰδῶν ἀέρες, κύρ Θανάση· ὁ ἓνας βορειᾶς, δυνατὸς ἀέρας... καὶ ὁ ἄλλος μικρὸ ἀεράκι... σὰν νὰ εἰποῦμε καλοκαιρινό.

ΘΑΝΑΣΗΣ. (Κατ' ἐαυτόν.)

Πῶς διάβολο μιλοῦνε αὐτοὶ οἱ γραμματισμένοι, δὲν τοὺς καταλαβαίνει κανεὶς. (Δυνατά.) Δηλαδή, σὰν νὰ εἰποῦμε...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

"Ἄς ἀρχίσουμε πρῶτα ἀπὸ τὸ μικρὸ ἀεράκι... ἤλθα νὰ σοῦ πληρώσω ἓνα μικρὸ λογαριασμὸ τῆς πρεσβείας...

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Εὐχαριστῶ, κύρ Κωνσταντῖνε, δὲν κάθεται;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Εὐχαριστῶ (κάθηται). "Ἄς σοῦ εἰπῶ τώρα καὶ διὰ τὸν δυνατὸν ἀέρα, τὸν βορειᾶ, καὶ ὕστερα κυττάζουμε τοὺς λογαριασμούς. Ἐγὼ, κύρ Θανάση, εἶμαι τριάντα χρόνων.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Νὰ τοὺς χιλιάσης, κύρ Κωνσταντῖνέ μου, νὰ τοὺς χιλιάσης.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

"Ἐχω τὴν δέσιν μου εἰς τὴν πρεσβείαν, τὸ ἐδικόν μου ἐπάνω κάτω τὸ ἔχω... μὲ λίγα λόγια καλοζῶ, καὶ μοῦ περισσεύει νὰ οἰκονομῶ καὶ κάτι διὰ τὰ γηρατειά μου.

ΘΑΝΑΣΗΣ. (Γελῶν.)

Χά! χά! χά! πῶς ἀγαπᾶς τοὺς χωρατάδες, κύρ Κωνσταντῖνε· ἀπὸ τώρα διὰ τὰ γηρατειά σου; Ἄμ' ἐγὼ ὁ καῦμενος τί νὰ εἰπῶ;



ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Τοῦ λόγου σου; αὐτό μᾶς ἔλειπε! "Ἄς ἦνε καλὰ ὁ κα-  
φές καὶ ἡ ζάχαρη, κύρ Θανάση . . .

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Τίποτε, κύρ Κωνσταντίνε, τίποτε . . . κεσάτι διαβολε-  
μένο . . . τὸ ἐμπόριο ἔκαμε στάσι. (Ἄναστενάζων) "Ἄχ! ἄς  
ἦνε καλὰ ἡ βουλή καὶ οἱ βουλευτάδες . . .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Σ' αὐτὸ ἔχεις δίκηο, κύρ Θανάση . . . ἀλλ' ἄς ἀφήσω-  
μεν αὐτά . . . τί ἔλεγα; . . . ἄ, ναί! Το λοιπὸν, κύρ Θα-  
νάση, ἐσυλλογίσθηκα πῶς εἶνε καιρὸς νὰ πανδρευθῶ.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ἄϊ! ἡ ὥρα ἡ καλή . . .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Τοῦ ἀνυπάνδρου ἡ ζωὴ εἶνε σάν κρύο φαγί· ἄνοστη, κύρ  
Θανάση, ἄνοστη . . . Καὶ ἔπειτα, ἀδελφέ, σοῦ πονεῖ τὸ κε-  
φάλι σου, καὶ δὲν ἔχεις ἕναν ἄνθρωπο νὰ σοῦ δώσῃ ἕνα  
ποτήρι νερὸ, καὶ ἂν πεθάνῃς, ψοφᾷς σάν σκύλος, καὶ κοκ-  
καλιάζεις πρὶν τὸ πάρουν μυρωδιὰ οἱ γείτονες.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

"Ἄφησε αὐτὴν τὴν ὀμιλίαν, κύριε Κωνσταντίνε· μοῦ χά-  
λασες τὴν διάδεισι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

"Ἄς ἦνε . . . ἀπεφάσισα τὸ λοιπὸν, καθὼς σοῦ προεῖπα,  
νὰ ὑπανδρευθῶ καὶ . . . χωρὶς στριφογυρίσματα, ἦλθα νὰ σοῦ  
ζητήσω . . .

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Τὴν συμβουλήν μου; Νὰ σοῦ εἰπῶ, κύρ Κωνσταντίνε . . .  
εἶδες πῶς εἶπες προτῆτερα, πῶς ἡ ζωὴ τοῦ ἀνυπανδρου

μοιάζει κρύο φαγί; Ἐγὼ σοῦ λέω τὸ λοιπὸν, πῶς ἡ παν-  
δρεῖα μοιάζει μὲ φαγί τοῦ καίει. Ξέρεις νὰ τὸ φυσῆσῃς νὰ  
κρυώσῃ; πάει καλὰ. Δὲν ξέρεις; σοῦ καίει τὴν γλῶσσα καὶ  
κάνεις φουσκαλίδες. Ἡ γυναῖκα, κύρ Κωνσταντίνε, εἶνε  
ζόρικο πρᾶμμα, πολὺ ζόρικο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

"Ὀ! αὐτὰ τὰ συλλογίσθηκα, κύρ Θανάση, κ' ἐγὼ· τώρα  
ὅμως . . .

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Τὰ συλλογίσθηκες; το πιστεύω, γιατί εἶσαι φρόνιμο παιδί.  
Ἄϊ! πιστεύεις τὸ λοιπὸν πῶς μπορεῖς μὲ μία γυναῖκα νὰ τὰ  
βγάλῃς στὸ κεφάλι; . . .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (καθ' ἑαυτόν).

Χμ! . . . Ὁ σκοπὸς δὲ εἶνε νὰ μὲ τὰ βγάλωμῃ 'στὸ  
κεφάλι . . . (δυνατά.) "Ὅσον δι' αὐτὸ, κύρ Θανάση . . .

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ἄϊ! τότε λοιπὸν, μὲ τὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ τὴν δικὴν  
μου, παντρέψου. Ἄλλα . . . γιὰ νὰ σὲ συμβουλευσω καλλί-  
τερα — σὺ τὸ ξέρεις πῶς θέλω τὸ καλὸν σου — πρέπει  
(μειδιῶν) νὰ μοῦ εἰπῆς καὶ τὴν νύφη.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Θέλεις νὰ τὴν μάθῃς, κύρ Θανάση;

ΘΑΝΑΣΗΣ.

"Ἄν δὲν σὲ πειράζῃ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Πές μου ὅμως προτῆτερα, σὲ παρακαλῶ, πῶς σοῦ φαίνο-  
μαι διὰ γαμβρός;

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Καλὸς καὶ ἄξιος, παιδί μου· ἀλλὰ τί μ' ἐρωτᾷς ἐμένα; δὲν εἶμα, ἐγὼ ἢ νύφη.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Ἄς ᾔνε· ἐγὼ ἤθελα νὰ ξεύρω τὴν γνώμη σου. Νομίζεις τὸ λοιπὸν πῶς μία καλὴ νοικοκυροπούλα μπορεῖ νὰ μὲ πάρῃ, αἰ;

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ἄκοῦς ἐκεῖ;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Παραδείγματος χάριν ἢ κοκκωνίτσα Μαριγώ!

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Η... π... π... πῶς; ἢ κόρη μου;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Τρόμαξες, κύρ Θανάση;

ΘΑΝΑΣΗΣ (συνερχόμενος).

Ὅχι δά... ἀλλὰ... ἢ κόρη μου... εἶνε μικρὴ ἀκόμα ἢ καυμένη... κουτάβι πρᾶμμα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Ἐλα τώρα, μικρὴ!... Γιὰ τὸν κύρ Νικολῆ τάχα δὲν εἶνε μικρὴ, γιὰ μένα εἶνε μικρὴ;

ΘΑΝΑΣΗΣ (ἀμυχανῶν).

Ποῖον... κύρ Νικολῆ;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Ἄφησ' τ' αὐτά, κύρ Θανάση· καταλαβαίνω πῶς δὲν θέλεις νὰ μοῦ δώσης τὴν κόρη σου...

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Δὲν εἶν' αὐτὸ, στὴ ζωὴ μου, ἀλλὰ, ξέρεις... Ἀλήθεια

μὲ συγχωρεῖς (κυττάζει τὸ ὀρολόγιόν του), ἢ ὄρα εἶνε περασμένη, κοντεύουν δυόμισυ καὶ πρέπει νὰ κατέβω στὸ μαγαζί.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Ἦθελα ὅμως νὰ σοῦ εἰπῶ, κύρ Θανάση...

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Πᾶμε, πᾶμε κάτω, καὶ ἐκεῖ κυττάζουμε μία στιγμή καὶ τὸ λογαριασμό (Συμπετυκῶς). Αἰ! (λαμβάνει αὐτὸν ἐκ τοῦ βραχίονος καὶ πορεύονται ἀμφοτέροι πρὸς τὴν θύραν.) Πᾶμε... πᾶμε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (ἐξερχόμενος κατόπιν τοῦ Θανάση).

Μοῦ κάμνεις ὅμως ἄδικο, κύρ Θανάση, πολὺ ἄδικο· καὶ στὴν κόρη σου κάμνεις ἄδικο γιὰτὶ νὰ ξέρης πῶς ἡμεῖς...

(Ἡ φωνὴ του ἐξακολουθεῖ ὀπισθεν τῆς σκηνῆς).

## Σ Κ Η Ν Η Η'.

ΜΑΡΙΓΩ (μόνη).

(Ἐξέρχεται δεξιῶθεν, περιβλέπει κύκλω, εἶτα δὲ διευθύνεται πρὸς τὴν θύραν τοῦ βάνους ὅθεν εἶχεν ἐξέλθει ὁ πατήρ της μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου· Προβάλλει τὴν κεφαλὴν μετὰ δειλίας καὶ φωνάζει).

Ψτ! Ψτ! (πρὸς τὸ κοινόν) δὲν ἀκούει (πρὸς τὴν θύραν). Ψτ!

Ψτ! (πρὸς τὸ κοινόν.) Ἄ! μὲ ἤκουσεν, ἔρχεται.

(Ἐπιστρέφει δρομαία, κάθεται παρὰ τὸ τραπέζιον, καὶ λαμβάνει τὸ ἐργόχειρόν της προσποιουμένη ἀδιαφορίαν).

## Σ Κ Η Ν Η Θ'.

ΜΑΡΙΓΩ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (εἰσερχόμενος).

\* Κάποιος μ' ἐφώταξε νομίζω. Ἄ! κυρία Μαριγώ... (χαιρετίζει).

ΜΑΡΙΓΩ (προσποιουμένη έκπληξιν).

Ἄ! σεῖς εἶσθε, κύριε Κωνσταντίνε;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Πῶς ἐγὼ εἶμαι; δὲν μ' ἐφωνάξατε σεῖς πρὸ ὀλίγου;

ΜΑΡΙΓΩ.

Ἐγώ; πότε;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (κατ' ἑαυτόν).

Ἄ! ἡ Κυρία ἐτελειοποιήθη! ἔχομεν καὶ προσποιήσεις τώρα! (δυνατά.) Μὲ συγχωρεῖτε, ἐνόμισα ὅτι μὲ ἐφωνάξατε καὶ δι' αὐτὸ ἐπέστρεψα.

ΜΑΡΙΓΩ.

Εἶνε ἀνάγκη νὰ σᾶς φωνάξῃ κανεὶς διὰ νὰ ἔρχεσθε νὰ μᾶς βλέπετε;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (μετὰ προσπεποιημένης τρυφερότητος).

Μαριγὼ μου, μὴ μὲ ἀδικῆς.

ΜΑΡΙΓΩ.

Μαριγὼ σας; ἀφήτε δὰ, ἀκόμη δὲν ἔγινα Μαριγὼ σας . . . κινδυνεύω μάλιστα νὰ γίνω Μαριγὼ τοῦ κυρ Νικολῆ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Καὶ δὲν τὸ ἔμαθα νομίζεις; φαντάσου μάλιστα ὅτι ὁ κυρ Νικολῆς αὐτὸς εἶχε τὴν αὐθάδειαν νὰ μ' ἐρωτήσῃ χθὲς εἰς τὸ μαγαζί του, ὅπου ἐπῆγα ν' ἀγοράσω ἓνα ζευγάρι γάντια . . .

ΜΑΡΙΓΩ.

(Διακόπτουσα αὐτὸν καὶ βλέπουσα τὰ χειρόκιά του.)

Τί ὄραϊον χρῶμα ἔχουν τὰ γάντια σου!

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Ἄ! ἄδλια γάντια, μίαν φορὰν μόλις τὰ ἐφόρεσα καὶ ἐσχίσθησαν. Εἶχε λοιπὸν τὴν αὐθάδειαν νὰ μὲ ἐρωτήσῃ

περὶ σοῦ. Ἦξευρε φαίνεται ὅτι ἔρχομαι ἐδῶ καὶ ἔδειλε νὰ μᾶς ἂν ἦσαι καλὴ, ἂν ἦσαι νοικοκυρά. . .

ΜΑΡΙΓΩ.

Καὶ σὺ τί τοῦ εἶπες;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Τί περιέργειαν τοῦ ἔχεις! δὲν συλλογίζεσαι τώρα πῶς δὰ ξεφορτωθῶμεν αὐτὸν τὸν κυρ Νικολῆ, ἀλλὰ θέλεις μάλιστα νὰ μᾶς τῆς τί ἰδέαν ἐσχημάτισεν αὐτὸς περὶ σοῦ . . .

ΜΑΡΙΓΩ.

Ἐλάτε δὰ, κύριε Κωνσταντίνε . . . μὴ τὸ πέρνετε τόσον σοβαρὰ τὸ πρᾶγμα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Μαριγὼ, ἄφες τοὺς ἀστεϊσμούς, σὲ παρακαλῶ. Θέλεις νὰ γίνῃς κυρὰ Νικολέχῃ;

ΜΑΡΙΓΩ (γελῶσα).

Χά! χά! χά! αὐτὸ μᾶς ἔλειπε!

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Λοιπὸν;

ΜΑΡΙΓΩ.

Λοιπὸν τί;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Τί; πρέπει νὰ ἐναντιωθῆς, νὰ εἰπῆς καθαρά εἰς τὸν πατέρα σου ὅτι δὲν τὸν πέρνεις τὸν κυρ πραγματευτῆ, ὅτι δὲν τὸν θέλεις, ὅτι δὲν πρέπει νὰ σὲ κάμῃ δυστυχῆ . . . νὰ κλαύσης, νὰ φωνάξῃς καὶ νὰ τοῦ εἰπῆς τέλος πάντων ὅτι ἂν ἐπιμένῃ, δὰ ἀποδάνης, δὰ δηλητηριασθῆς, ἢ . . . τοῦλάχιστον τοῦλάχιστον δὰ ὑπάγῃς νὰ κλεισθῆς εἰς κανὲν μοναστήρι.

ΜΑΡΙΓΩ (μειδιῶσα).

Ἄ! ὅλα αὐτά . . .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Πῶς, ὅλα αὐτά;

ΜΑΡΙΓΩ (γελῶσα).

Χά! χά! χά! ἀνεγνώσατε πολλὰ μυθιστορήματα, κύριε Κωνσταντίνε;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (ψυχρά).

"Όσα μυθιστορήματα ἐνοικιάζω ἀπὸ τὸ βιβλιοπωλεῖον, τ' ἀναγινώσκετε πρῶτον σεῖς καὶ ἔπειτα ἐγώ.

ΜΑΡΙΓΩ.

Οὐ! τώρα πήρατε τὸ σοβαρὸν σας (μετὰ τινα παύσιν). Τί ἄσχημος ποῦ εἶσαι . . .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

(Τὴν προσβλέπει ἐπὶ μικρὸν, εἶτα καθ' ἑαυτόν.)

Νά πάρη ὁ διάβολος τὴν προϊκά σου, εἰδεμὴ ἤξευρα ἐγὼ τί γλῶσσα σοῦ ἐχρειάζετο.

ΜΑΡΙΓΩ.

Λοιπὸν, κύριε Κωνσταντίνε, ἀκόμη δὲν διελύθη ἡ μελαγχολία σου; (πλησιάζουσα αὐτὸν μετ' ἐρωτοτροπίας.) Φαντάζομαι πόσον πρέπει νὰ μ' ἀγαπᾶς διὰ νὰ μελαγχολῆς τόσον πολὺ . . . πλήν, φίλε μου, νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, ἔχεις πολὺ μελαγχολικὴν τὴν ἀγάπην (καθ' ἑαυτήν). Ἔχε χάριν εἰς τὴν στολὴν ποῦ φορεῖς καὶ εἰς τὴν δέσιν σου . . . εἰδεμὴ ἤξευρα ἐγὼ πῶς δὲν σέ μετεχειριζόμην (δυνατά). Λοιπὸν ἀκόμη;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Ἀκούσατε νὰ σᾶς εἰπῶ, κυρία Μαριγώ . . .

ΜΑΡΙΓΩ.

"Ω! ὦ! ἔχομεν τώρα καὶ πληθυντικούς, καὶ "Κυρία" . . . Τί ἄνοστος ποῦ εἶσαι!

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Ἀφήτε, σᾶς παρακαλῶ, τὰς ἀστείότητας· πρόκειται περὶ τοῦ γάμου μας . . . περὶ τοῦ μέλλοντός μας.

ΜΑΡΙΓΩ.

Περὶ τῆς ἀποκαταστάσεώς μας, περὶ τοῦ βίου μας. Χά! χά! χά! χά!

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Μὰ λοιπὸν, δὲν τελειώσετε;

ΜΑΡΙΓΩ.

Ἐγώ; ἐτελείωσα· περιμένω νὰ τελειώσετε καὶ σεῖς.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Καλά! . . . ἀλλὰ σᾶς εἰδοποιῶ ὅτι ἡ ὑπομονή μου ἔχει ὅρια!

ΜΑΡΙΓΩ.

Ναί; καὶ ἐγὼ τὴν ἐνόμιζα ἀπεριόριστον, ὡς τὴν ἀγάπην σου· μήπως καὶ αὐτὴ ἔχει ὅρια;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Δὲν ἤξεύρω . . .

## ΣΚΗΝΗ Γ'.

Οἱ προηγούμενοι καὶ ΘΟΔΩΡΗΣ.

(Εἰσερχόμενος ἐκ τῆς θύρας τοῦ βάτους.)

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Κοινωνίτσα, κοπιάστε μιὰ στιγμή ποῦ σᾶς ζητεῖ ὁ πατέρας σας.

ΜΑΡΙΓΩ (πρὸς τὸν Θεοδωρῆν).

Τώρα εὐδύς (πρὸς τὸν Κωνσταντίνον). Δὲν τὸ ἤξεύρετε; σᾶς ἀφίνω λοιπὸν μιαν στιγμὴν μόνον ἕως ὅτου τὸ εὑρετε, καὶ μετὸ λέγετε ἔπειτα (ἐξερχομένη χαιρετίζει διὰ τῆς χειρὸς). Ἄναβλεπόμεθα, κύριε Κωνσταντίνε, ἀναβλεπόμεθα (φεύγει).

## ΣΚΗΝΗ ΙΑ΄.

ΘΟΔΩΡΗΣ καὶ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

(Ἀκολουθῶν τὴν Μαριγὰ φεύγουσαν διὰ τοῦ βλέμματός.)

Ἄ! ἔτσι εἶνε; Πολὺ καλὰ, κυρία Μαριγώ, πολὺ καλὰ (μετ' ὀργῆς διευθυνόμενος πρὸς τὴν θύραν). Θὰ λογαριασθῶμεν καλλίτερα.

(Πλησιάζει πρὸς τὴν θύραν ὅπου συναντᾶται μετὰ τοῦ Θεωδωρῆ.)

ΘΟΔΩΡΗΣ (μετ' ἐκπλήξεως).

᾽Ω! σιὸρ Κώστα! τρόμαξα νὰ σέ γνωρίσω, ἀδελφέ, τί γίνεσαι; πῶς περνᾷς; τόκα μιά!

(Τῷ τείνει τὴν χεῖρα.)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

(Δίδει τὴν χεῖρά του μετὰ δυσαρεσκείας. Κατ' ἰδίαν.)

Οὔφ! (Δυνατά.) Ἄ! σὺ εἶσαι Θεωδωρῆ.

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Ἐννοεῖται, ὅλος καὶ ὅλος. Ἐγὼ δὲν ἄλλαξα βλέπεις οὔτε μούρη οὔτε ροῦχα (κατ' ἰδίαν) μόνον πουκάμισο ἀλλάξω κάτσε μῆνα (δυνατά), σὺ ὅμως (κυττάζει αὐτὸν ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ποδῶν).

᾽Ω! ὦ! (Θωπεύει διὰ τῆς χειρός του τὰ ἐνδύματα τοῦ Κωνσταντίνου)  
ὦ! ὦ! πιπί! καὶ χρυσᾶ, καὶ καπέλλο μὲ γαλόνη.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

(Ἀποσύρεται φοβούμενος μὴ τὸν λερῶσῃ ὁ Θεωδωρῆς.)

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Ἐ! ἀδελφέ, στάσου, δὲν θὰ σέ φάω!... νά! (σπογγίζει τὴν χεῖρά του εἰς τὴν ποδιά του.) Τί διάβολο, λησμόνησες ποῦ τρώγαμε μῖα φορὰ ψωμί κ' ἐληγίς στὸ ἴδιο τραπέζι, ὅταν ἤμασταν καὶ οἱ δύο ὑπηρετῆται εἰς τὴν πρεσβεῖα;...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (δυσανασχιστῶν).

Οὔ, καῦμένε Θεωδωρῆ, ... περασμένα ξεχασμένα.

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Ξεχασμένα; μὲ τὸ συμπάδειο, σιὸρ Κωστάκη, μὲ τὸ συμπάδειο· ἐγὼ δὲν ταῖς ξέχασα ταῖς καλαῖς βραδυναῖς ποῦ περνούσαμεν καὶ οἱ δύο στὸ μαγερεῖο, ὅταν ἐγὼ ἐπλενα τὰ πιάτα καὶ σὺ ἔτριβες τὰ μαχαιροπήρουνα, καὶ ἡ κυρὰ Ἄννετα ἐπλεκε κάλτσα καὶ μᾶς ἔλεγε κανένα παραμυθάκι· τί καλαῖς βραδυναῖς, μωρὲ Κώστα; Συμᾶσαι;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (ἀμηχανῶν).

Ἄφησέ τα αὐτὰ τώρα! πέρασαν.

ΘΟΔΩΡΗΣ (ἀναστενάζων).

Πέρασαν βέβαια· ἀλλὰ σὺ μοῦ φόρεσες σουρτοῦκο μὲ χρυσᾶ γαλόνη, καὶ ἐγὼ ὁ κακομοῖρης (περιβλέπων ἑαυτὸν) φορῶ ἀκόμη λαδωμένη ποδιά! τί νὰ γίνῃ! Ὁ Θεὸς βλέπεις ἔκαμε ἐσένα εὐμορφο καὶ ἐμένα ἄσχημο! ἄς ἦνε! δὲν πειράζει. Ἐγὼ νὰ ξέρῃς, καῦμένε, δὲν λησμονῶ τὴν παλαιὰ φίλια! Τόκα τὸ λοιπὸν ἄλλη μιά! (τείνει τὴν χεῖρά του) καὶ ἔχει ὁ Θεός.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

(Τῷ ἀρνείται τὴν χεῖρά του.)

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Τί; δὲν μοῦ δίνεις τὸ χέρι σου; περηφανεύῃς, σιὸρ Κώστα; σήκωσες τὴ μύτη σου βλέπω, ... καλὰ!

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (κατ' ἑαυτὸν).

Νὰ σέ πάρῃ ὁ διάβολος, βρωμιάρη· (πρὸς τὸν Θεωδωρῆν)  
ὄχι καῦμένε Θεωδωρῆ... ἀλλὰ ξεύρεις...

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Δὲν ξεύρω· τί νὰ ξεύρω;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Ξεύρεις, ἐγὼ . . .

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Τί πρᾶγμα;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Ἦλθα ἐδῶ . . .

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Γιὰ νᾶμπης δοῦλος; εἶνε ἀργά, πρόλαβα ἐγώ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Οὔφ! ἔχι αὐτό.

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Ἄμύ;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Εἶχα σκοπὸ . . .

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Σὸν τί σκοπὸ; γιὰ νὰ ἰδοῦμε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Εἶχα σκοπὸ νὰ . . . (βλέπων γύρω του.) Μᾶς ἀκούει κανεὶς;

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Φυγή· λέγε ἄφοβα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Εἶχα σκοπὸ νὰ πανδρευθῶ.

ΘΟΔΩΡΗΣ (Δυνατά).

Νὰ πανδρευθῆς; κρῖμα στήν παιδεία σου! μωρὸ πανδρεύεται ὁ κόσμος σὲ τέτοιους καιροὺς, Κώστα; . . .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (κατ' ἑαυτὸν).

Νὰ πάρῃ ὁ διάβολος ταῖς φωναίς σου. Ἄς τὸν πιάσω μὲ τὸ καλό. (Πρὸς τὸν Θεοδωρῆν.) Μὴ φωνάζῃς, καυμένε Θεοδωρῆ, μὴ φωνάζῃς . . . Ἐ! (Τοῦ κτυπᾶ ἑωυτετικῶς τὸν ὦμον.)

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Καλὰ, ἄς ἦνε! μὰ . . . ὦ μ' ἔχῃς καὶ μένα στοὺς γάμους σου, αἶ;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Ἐννοεῖται, ἐννοεῖται . . . (Τὸν κτυπᾶ καὶ πάλιν ἑωυτετικῶς εἰς τὸν ὦμον. Τὴν στιγμὴν αὐτὴν εἰσέρχεται ἡ Μαριγώ.)

### ΣΚΗΝΗ IB'.

Οἱ προηγούμενοι καὶ ΜΑΡΙΓΩ.

ΜΑΡΙΓΩ.

Ἄ! . . . κύριε Κωνσταντίνε. εὐρίσκεσθε βλέπω εἰς τρυφερότητας μὲ τὸν ὑπρέτην μας. Γνωρίζεσθε;

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Οὔ! εἴμεθα παλαιοὶ φίλοι, κοκκωνίτσα! κάμαμε μαζῆ δοῦλοι 'στὸ ἴδιο σπητικὸ· καλὸς νέος ὁ καυμένος, μόνον λιγάκι τεμπέλης πῶς εἶνε στήν δουλειά . . . καὶ περήφανος . . . εἰδεμὴ καλὸ παιδί.

ΜΑΡΙΓΩ.

Τί πρᾶγμα; . . . πῶς; . . .

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Ἄλτῆεια, κυρά! στή ζωὴ μου! νὰ, βώτησέ τον.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

(Σύρει αὐτὸν ἀπὸ τοῦ φορέματος νὰ σιωπήσῃ.)

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Μὴ τὸ πολυτραβᾶς γιατί ὦ μείνη στὰ χέρια σου καὶ δὲν ἔχω ἄλλο . . .

ΜΑΡΙΓΩ.

Ἄχ! Θεέ μου (κατ' ἴδιον). Ἄς κάμω πῶς λειποδυμῶ. (Πίπτει ἐπὶ μιᾶς καθέδρας.)

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Ἐλειποδύμησε! (πρὸς τὸν Κωνσταντίνον) Γιατί ἐλειποδύμησε; (Τρέχει ἐπάνω κάτω ἀπὸ θύρας εἰς θύραν φωνάζων

Ἀφέντη! κυρά! ἡ κοκκωνίτσα Μαριώ! . . . κυρά! ἀφέντη! ἡ κοκκωνίτσα . . . κυρά! κοκκώνα! . . . (πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον, ἱστάμενος πάλιν αἰφνης ἐνώπιόν του) Γιατί εἰλειποδύμησε μωρὲ Κώστα; . . .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (ἀμηχανῶν καὶ τρέμων).

Γιὰ νὰ φεύγωμεν, λέγω ἐγώ. (Διευδύνεται πρὸς τὴν Ξύραν, ἀλλὰ συναντᾶται μετὰ τοῦ εἰσερχομένου Θανάση.)

### ΣΚΗΝΗ ΙΓ'.

Οἱ προηγούμενοι, ΘΑΝΑΣΗΣ (εἰσερχόμενος ἐκ τοῦ βάλθους) ΣΤΑΜΑΤΑ (εἰσερχομένη δεξιόθεν).

ΘΑΝΑΣΗΣ, ΣΤΑΜΑΤΑ.

(Συγχρόνως.) Τί εἶνε; τί τρέχει;

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Νά, ἡ κοκκωνίτσα Μαριώ εἰλειποδύμησε.

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Ἄ! (Τρέχει πρὸς τὴν Μαριώ.) Μαριώ μου, τί ἔχεις, παιδί μου;

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Δὲν εἶνε τίποτε, ἡὰ περάση. (Πρὸς τὸν Θεοδωρῆν.) Ἦσουν ἐδῶ σύ;

ΘΟΔΩΡΗΣ (κατανεύων).

Οὔμ! οὔμ!

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Διατί εἰλειποδύμησε;

ΘΟΔΩΡΗΣ.

(Κάμνει διὰ τῶν ὤμων σχῆμα ὅτι ἀγνοεῖ.)

ΜΑΡΙΓΩ (δὲ ἀδυνάτου φωνῆς).

Αὐτός . . . αὐτός!

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ἄ! τί;

ΜΑΡΙΓΩ.

Εἶνε δοῦλος.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Καλὰ . . . τὸ ξέρω . . . σήμερα τὸν πήραμε!

ΜΑΡΙΓΩ.

Ἦχι αὐτός . . . ὁ ἄλλος . . . ἐκεῖνος!

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ἦ οὐρ Κωνσταντῖνος;

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Πῶς; τί; δοῦλος;

ΘΟΔΩΡΗΣ.

Οὔμ! οὔμ! κάμαμε μαζῆ.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ἦ! καὶ τί μὲ τοῦτο; . . .

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Πῶς, τί μὲ τοῦτο;

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ἄ, ἄ! τώρα κατάλαβα. Αὐτὸς λοιπὸν ἦτον ὁ ὁμορφονεῖδς, ποῦ εἶχατε στὸ μάτι, κυρά Σταμάτα, ἡ κόρη σου καὶ σύ;

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Ποῖος τὸ ἤξευρε, Θανάση μου, ποῖος τὸ ἤξευρε;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (τρέμων).

Κύρ Θανάση, ἀποσύρομαι . . . δὲν θέλω . . . παραιτοῦμαι.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Παραιτεῖσαι; στάσου νὰ σὲ παραιτήσω πρῶτα ἐγώ. (Περιβλέπει ὡσεὶ ζητῶν βράβδον.)

ΘΟΔΩΡΗΣ.

(Ώθει τὸν Κωνσταντῖνον διὰ τοῦ ἀγκῶνος νὰ φύγη.)

Θέλεις ξύλο, ἀφέντη; . . .

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Πᾶς καὶ σὺ στὸ διάβολο; (Βλέπων ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος ἔφυγε.) Τό 'στριψε; κρῖμα, γιατί μ' ἔτρωγε τὸ χέρι μου σήμερα.

ΜΑΡΙΓΩ (ἀνισταμένη).

Πατέρα μου, καλέ μου πατέρα . . .

ΘΑΝΑΣΗΣ.

"Εχεις ἀκόμη μούτρα νὰ μιλήσ;

ΜΑΡΙΓΩ.

Πατέρα μου, κάμνω ὅ, τι θέλεις . . . πέρνω ὅποιον θέλεις.  
Τὸν κὺρ Νικολῆ, τὸν πέρνω.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ναίσκε, τώρα καὶ ἄλλη μία φορά.

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Τί;

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ὁ κὺρ Νικολῆς δὲν τὴν θέλει πλειά.

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Ὁ κὺρ Νικολῆς ὁ πραγματευτής; αὐτὸ μᾶς ἔλειπε.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Μάλιστα, ὁ κὺρ Νικολῆς, ὁ πραγματευτής· δὲν θέλει, λέει, γυναῖκα ποῦ κάνει ἐργολαβία, ποῦ κυττάζει τὸ φεγγάρι καὶ διαβάζει βρωμάντσα.

ΜΑΡΙΓΩ.

Ἐγώ;

ΘΑΝΑΣΗΣ.

"Οχι ἐγώ! ἐσὺ βέβαια, χαλασμένο κεφάλι . . .

ΣΤΑΜΑΤΑ.

Ἄμῃ τώρα; . . .

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Τώρα; ἄς καδέση στὴν καραντίνα ὡς ποῦ νὰ ξεαρυσθῇ τὸ κεφάλι της ἀπὸ τὰ γαλλικά της, ἀπὸ τὸ πιάνο της, ἀπὸ τὸ χορό της, καὶ ὕστερα βλέπομε.

ΤΕΛΟΣ.



## ΑΙ ΑΔΕΛΦΑΙ ΤΟΥ ΒΟΡΡΑ.

ΚΑΤΑ ΣΟΥΗΔΙΚΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΝ.

1.

ἮΔΗ ἡ γενεῶντος πόλις τοῦ ὠραίου ἱππότου Ἄλβ ἐώρταζε τὴν νίκην τοῦ στρατοῦ, οὗ λόχον ἀπῆλθε πρὸ καιροῦ ὀδηγῶν ὁ νεαρὸς πολεμιστὴς εἰς τὴν εὐκλειαν.

Μακρὰν ἀλλ' ἀπέναντι τῆς πόλεως ταύτης, πρὸς τὴν παραλίαν καὶ ἐν μέσῳ πυκνοῦ δάσους, ἠγείρετο πύργος παλαιὰς οἰκογενείας ἐχθρᾶς καὶ ἅμα συγγενοῦς τοῦ ὠραίου ἱππότου. Γέρων δούλος, γραῖα μήτηρ καὶ δύο ἀδελφαὶ ἦσαν αἱ ἕνοιχοι τοῦ μονήρου πύργου.

Αἱ ἀδελφαὶ ἦσαν νεαραὶ, ἀλλ' ἡ μία μόνον ἦτο ἡ Ἐλλεν. Αὕτη ἦτο ὠραία, ἦτο χαρίεσσα, ἦτο ἄσμα ὁμοῦ καὶ μύρον, πτηνὸν ἅμα καὶ κρίνον. Καταβαίνουσα ἀπὸ τοῦ πύργου, ὡς ἀπὸ κλωβοῦ, περιεπάτει πρὸς τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἐπὶ τοῦ δάσους, συνέλεγε μικρὰ ἄνθη, διέπλαττε περικαλλεῖς δεσμίδας ἢ εὐχρόους στεφάνους, εἶτα πλαγίως ὀδεύουσα ἔφθανεν εἰς τὴν παραλίαν, καὶ ἐκεῖ παρέδιδεν εἰς τῶν κυμάτων τὴν τύχην τὰ ἄνθη ταῦτα καὶ ὀλίγα δάκρυα... Περιπαθεῖς ἄγγελοι, οὔτινες ἀφίνοντο ἐπὶ τῆς θαλάσσης μ' εὐχὴν

βαθυτάτην, μ' ἐνδόμυχον ἐλπίδα ὅτι δυνατὸν νὰ ἔφθανον ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ ἀγωνιζομένου μακρὰν ἐραστοῦ τῆς Ἐλλεν Ἄλβ.

Ἡ Ἐλλεν ἦτο ἡ μικροτέρα ἀδελφή.

Ἡ ἐτέρα ἐλέγετο Μοράγ. Ἡ μήτηρ των ἐγνώριζε μυστηριώδη ἱστορίαν περὶ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ εἰσόδου τῆς Μοράγ. Αὕτη εἶχε μελανὰς ὀφθαλμούς, κεφαλὴν σχεδὸν οὐλότριχα, σῶμα φύσει ἐσκληρυμμένον, πρόσωπον μελάγχρουν. Ἡ Ἐλλεν ἦτο κυανόφθαλμος καὶ ἠγάπα τὰ ἄνθη, ἡ Μοράγ ἐβουδίζετο εἰς τὰς σκοτεινοτέρας τοῦ δάσους πυκνώσεις ἐγκυμνάζουσα ἰέρακας πρὸς τῆσαν πτηνῶν. Ἡ Ἐλλεν ἐκελάδει μᾶλλον, ἢ ἐλάλει περὶ ἐορτῶν, περὶ μυθευμάτων, περὶ εὐεργεσιῶν, ἐνθουσιώδης, θαυμαζουσα ἡ Μοράγ ἐσιώπα, ἡ ὠμίλει περὶ ὅλων φιλύποπος, ἀνέκρινε μᾶλλον, μᾶλλον καταδικάζουσα ἢ ἀδωοῦσα. Ἡ Ἐλλεν εἶχε τὸ σῶμα ἄβρον, τὸ πρόσωπον ὡς βάμβακα, τὴν παρειὰν ροδίην, τὸ βῆμα ἤρεμον, ἀγαπῶσα νὰ σύρεται μᾶλλον ἐπὶ ἀμάξης νοχηλῆς, ἐνῶ ἡ Μοράγ ἠγάπα τὴν ἱππασίαν, ἐλαφρὰ ὡς ἡ δορκὰς, ἀφίνετο δ' εἰς ὀρητικὸς δρόμους, οἰνεὶ δέλουσα διὰ τοῦ πολλοῦ τάχους νὰ σβύση φλογώδεις ἴδρυπαθεῖας παραφορὰς. Ὅταν αἱ δύο ἀδελφαὶ ἦσαν παιδία καὶ ἠκροῶντο τοὺς φοβεροὺς μύθους τῆς τροφοῦ ἢ τῆς μάμμης, ἡ Ἐλλεν ἐδάκρυεν, ἀλλ' ἡ Μοράγ ὠχρία. Ἡ Μοράγ ἦτο εἰδεχθῆς, ἀλλὰ δύσμορφος ὄχι· προσβλέπων τις τὴν Ἐλλεν ἐφέρετο γοητευόμενος πρὸς αὐτὴν, ἀλλ' ἐνορῶν τὴν Μοράγ ἀπεσύρετο σιωπηλὸς καὶ ὑποφρίττων.

Αἱ δύο αὗται ἀδελφαὶ ἦσαν ἐξάδελφαι τοῦ ἱππότου Ἄλβ.

## 2.

Ἦδη ἡ γενέσθλιος πόλις τοῦ ὄραίου ἱππότου Ἄλβ ἐώρταζε τὴν νίκην τοῦ στρατοῦ, οὗ λόχον ἀπῆλθε πρὸ καιροῦ ὁδηγῶν ὁ νεαρὸς πολεμιστὴς εἰς τὴν εὐκλειαν.

Ἦτο πρὸς τὴν δειλὴν τῆς ἡμέρας ταύτης τῶν καλῶν ἀγγελιῶν, ὅτε αἱ δύο ἀδελφαὶ εἰκῆ φερόμεναι, ἢ μᾶλλον ἡ Ἕλλην κινουμένη ἀπὸ κρύφιον πόσον καὶ ἅμα ἰδίαν εἶδησιν, ἐφέρετο μετὰ τῆς Μοράγ κατὰ τὴν ἄγουσαν πρὸς τὴν πόλιν τοῦ ὄραίου ἱππότου παραλίαν ὁδόν. Ἐνίοτε αἱ δύο ἀδελφαὶ συνωμῖλουν, ἐνίοτε ἐσιώπων. τότε ἡ Μοράγ ἐνητένιζε τοὺς ἐφιπταμένους λάρους, ἢ δ' Ἕλλην παρετήρει σύνοους τὸ θραυόμενον πρὸς τὴν ἀκτὴν κῦμα. Κρυερά τις αὔρα, ἐπιπνέουσα ἀπὸ βορρᾶ, ἐρρίκνου, βαρύτερον ἀνετάρασσε τῆς θαλάσσης τὸ πρόσωπον, ἐπὶ δὲ τῆς ἀκτῆς ἀπέπνεον θραυόμενα ἀφροστεφῆ τὰ κύματα. Τέλος λύουσα πένθιμον σιγὴν: “Οὕτως, εἶπεν ἡ Ἕλλην, ταράσσεται ἀπαύστως καὶ τὸ στήθος μου, ἀδελφὴ μου, οὕτως, ὡς τὰ κύματα ταῦτα, γεννῶνται καὶ ἐκπνέουσιν ἐν ἐμοὶ οἱ πόσοι. Ποσάκις ἐφαντάσθην καὶ ἐπόθησα τὸν θάνατον βλέπουσα τὸ σβυνόμενον ἐπὶ τοῦ ἀλγιάλου κῦμα, ποσάκις πάλιν ἠγάπησα περιπαθῶς τὴν ζωὴν, ἐνατενίσασα τὴν ἔρημον καὶ ἀχανῆ πλάκα τοῦ ὠκεανοῦ! Ἐν ἱστίον ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μακρὰν, γεννᾷ ἐν ἐμοὶ τοσαύτην λατρείαν τῆς ζωῆς ὅσον αἰσθάνομαι ἔρωτα πρὸς τὰς πόλεις, ὅταν ἀπὸ τοῦ μονήρου πύργου μας διαβλέπω αὐτάς ὡς ἐστίας ζωῆς, ὡς ἀειθαλῆ ἔαρα τῆς νεότητος, τῶν ἐρώτων, τῶν συμποσίων, καὶ τοῦ ἐλέους καὶ τῆς χαρᾶς. Εἰς τὸν πύργον ἡμῶν, εἰς τὴν μόνωσιν, τὸ σκότος τῆς νυκτὸς μοί

φαίνεται ὅτι ἐπικάσθηται αἰώνιον, ἢ δὲ ζωὴ ὅτι διαβαίνει ὡς ὄνειρον.” . . .

Δύο δάκρυα κατέβησαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς παρθένου. Ποῦ ἦτο ἤδη νὰ τὰ ἔβλεπεν ἐκεῖνος δι' ὃν εἰχύνοντο!

“Διατί, ἀδελφὴ μου, εἶπεν ἡ Μοράγ. Ἡ γραῖα μήτηρ, ἐγὼ μάλιστα ἦτις εἶμαι καὶ ἀδελφὴ σου καὶ ὑπερτέρα τὴν ἡλικίαν, οὐδεμίαν σοὶ παρέχομεν χαρὰν, οὐδεμίαν δυνάμεθα νὰ σοὶ δώσωμεν παραμυθίαν; Ἄν σὲ ταράσσωσι πόσοι, ἂν αἱ ἐλπίδες σου σβύνωνται, ἂν ἀπατηλὰ τὰ ὄνειρά σου λύωνται, ἂν ὁ πύργος καὶ ἡ μόνωσις σὲ βαρύνῃ, ἢ Μοράγ εἶναι σκιά ἀναίσθητος τοῦ θάσους; Ἡ Μοράγ οὐδαμῶς δύναται νὰ σὲ ἀνακουφίσῃ; Σὲ κατατήκει αἰσθημὰ τι μύχιον καὶ πολὺ· πολλάκις σὲ εἶδα μονηδοῦσαν πρὸς τὴν θαλάσσαν, ἐπικαλουμένην τὸν ἄνεμον· πῶς, τὸ στήθος τῆς ἀδελφῆς κλείει ὀλιγωτέραν πίστιν τῆς θαλάσσης, ὀλιγωτέραν αἰσθησιν τοῦ ἀνέμου; Εἰπέ μοι· τί ἔχεις;”

“ὦ Μοράγ, εἶπεν ἡ Ἕλλην, εἶσαι ἀδελφὴ μου. Ἀδελφὴ μου, συγγνώμη· ἀγαπῶ. Ὁ ἔρωσ μου εἶναι τόσον πολλὸς, τόσον δυνατὸς, ὥστε ὑπέσθην αὐτὸν ἐγκλημα, ἢ δ' ἐνοχὴ ἐκράτει οὕτω κλειστὰ τὰ χεῖλη μου, ἔτι καὶ πρὸς σέ, Μοράγ.” “Ἀγαπᾷς δὲ ποῖον;” εἶπεν ἡ Μοράγ οἰοῦντι ἀπαθῶς. “Ἄ, φοβοῦμαι μὴ ἐὰν εἶπω τὸ ὄνομά του, ὑπετραύλισεν ἡ Ἕλλην, φοβοῦμαι μὴ μακρυνθῆ ἀπο πλησίον μου ἐκεῖνος διὰ παντός . . . Οὐδέποτε προφέρω τὸ ὄνομά του· νομίζω ὅτι ἡ φύσις ὅλη μ' ἐνεδρεύει ζηλότυπος καὶ προδοτικὴ . . .” “Ἀλλὰ πρὸς ἐμέ, ἀδελφὴ μου, εἶπεν ἡ Μοράγ, ταῦτα; Οἰοσθῆναι καὶ ἂν εἶναι ὁ μυστηριώδης οὗτος ἐραστής σου, ὁ ἰδικός μου ἔρωσ εἶναι ἡ Ἕλλην.” “Συγγνώμη, Μοράγ· δὲν εἶπα δι' ἐσέ, ἀλλὰ . . . πῶς νὰ σὲ τὸ εἶπω; Ἀγαπῶ τὸν Ἄλβ. Μὲ

ἀγαπᾷ πολὺ, εἶναι ἀπὼν, ἴσως νεκρός. Μοὶ ἀνήγγειλεν ὅτι ὑπὸ το φῶς τῆς τελευταίας πανσελήνου δὴ ἤρχετο νὰ μὲ ἴδῃ πρὸς τὸ δάσος, ἐπανελθὼν ἀπὸ τοῦ πολέμου. Ἐν τούτοις ἡ πανσελήνος ἦτο προχθές· δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἤγρύπνησα μετ' αὐτῆς, ἀλλ' οὐδὲν ἐκινήθη εἰς τὸ δάσος φύλλον, οὐδεμία φωνὴ ἠκούσθη ἐκτὸς τῆς πενθίμου γλαυκός. Ἴσως ἀπέθανε . . .”

Καὶ ἡ φωνὴ τῆς Ἑλλεν ἐπνίγη εἰς λυγμούς, ὡς κύκνος καταδύσας ὑπὸ τὸ ὕδωρ.

## 3.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Μοράγ ἐσιώπησεν. Ἡσδάνθη δανάσιμον κλονισμόν, ἐν βίγος διήλθε τὰ στήθη της, ὡς σπάδη. Θὰ ἐπιπτε λειπόδωμος, ἀλλὰ φύσεως οὔσα γρανίτου ἀνέβαλε μόνον ἀστραπάς διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ὡς τὰ ἠφαίστεια εἰς τοὺς σεισμούς, καὶ ἐκρατήθη. Ἀντὶ ὠρίας, περιέβαλε τὴν μορφὴν της νέφος τι στυγεράς ἀύστηρότητος. Ἐβυδίσθη εἰς σύννοιαν ἐρεβώδη. Αἴσθημά τι, ὡς νὰ ἦτο ἀγγόνη, ἐκλείσεν αὐτῆς τὸ στόμα εἰς ἀπαισίαν σιγῆν, ἐτάρασσε τὴν μορφὴν της ἀγωνιωδῶς. Ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ κλαύσῃ, ὁ αἰγιαλὸς δὴ ἐπλημμύρει ἀπὸ δάκρυα. Εὐτυχῶς ἡ Ἑλλεν κατακλίνας ἐπὶ τοῦ στήθους τὴν κεφαλὴν, δὲν εἶδε τὴν φοβεράν ἐκείνην τῆς μορφῆς τρικυμίαν.

Ἀλλὰ διατί ἡ Μοράγ ἐσπαράσσετο;

Ἡ Μοράγ ἠγάπα. Ἡ Μοράγ ἠγάπα ἐμμανῶς τὸν ἐρωμένον τῆς Ἑλλεν, τὸν αὐτὸν ἐκεῖνον ἱππότην Ἄλβ. Θάπτουσα εἰς τὰ μύχια τοῦ στήθους της τὸ φλογῶδες αἴσθημά της, ὡς λέαινα τὸν σκύμνον εἰς τὰ βάρθη τῶν δασῶν καὶ τῶν

σπηλαίων, οὐδέποτε κατῶρθεσε νὰ δηλώσῃ τὸν δανάσιμον τοῦτον ἐρωτα εἰς τὸν γενναῖον ἱππότην. Οὐδέποτε κατῶρθεσεν ἡ ἀγρία αὕτη θεότης νὰ καταβῆ καὶ γονυκλιτήσῃ ἐνώπιον τοῦ εἰδώλου της, ἐνώπιον τοῦ τρυφεροῦ ἐξαδέλφου της. Τρέμουσα μὴ ὁ περικαλλῆς ἱππότης ἀρνηθῆ καὶ ἀπορρίψῃ τὰ δάκρυά της, ἐκρατεῖτο εἰς τὸ σκότος τῆς ἀγνοίας, αἰσθανομένη ἑαυτὴν οὕτως ὡς μέγα ἄγαλμα εἰς ἐδραίαν βάσιν.

Ἐν τούτοις ὁ ἔρωσ της, καίτοι σιγῶν, οὐδαμῶς ἠλαττοῦτο, ὡς μύρον εἰς φιαλίδιον ἀσφαλῶς ἐσφραγισμένον· σιγῶν, ἐκρατύνετο μάλιστα καὶ ὀσημέραι ἀνεφλέγετο, ὡς γενναῖος οἶνος ἐν κατακλείστῳ πίδαρι. Βυθιζομένη εἰς εἰκασίας καὶ ὄνειρα, ἠλπιζεν ἡ Μοράγ, ἠλπιζεν ἡμέραν τινὰ αὐτὸς ὁ Ἄλβ προσελθὼν νὰ καταδέσῃ πρὸ αὐτῆς τὴν σπάδην καὶ τὸ γόνυ. Ἄχρι τοῦδε ἡ ἀπεχθὴς μορφὴ της κατῆστα τὴν Μοράγ δειλὴν πρὸ τοῦ Ἄλβ καὶ ὑποφεύγουσαν, τὸ ἀνδρικὸν στήθος της ἀγρίαν καὶ φλογεράν. Ἐντεῦθεν προσερχομένη εἰς τινα μακρὰν ἐν τῇ ἐρήμῃ καλύβην γραίας μαγίσσης, πολλὰ δι' αὐτῆς ἐτεχνᾶτο κατὰ τοῦ Ἄλβ φίλτρα καὶ γόητρα, ἐπιλέγουσα ὁμοίον τι τῆς φαρμακευτρίας τοῦ παλαιοῦ Θεοκρίτου:

Τὰ Δέλφιδος ὁστέα πάσω.

Ὁ Ἄλβ ἠγγνέει πάντῃ τὸν ἐρωτα τῆς Μοράγ, ἡ Μοράγ οὐδέποτε ὑπόπτεισε τὸν ἐρωτα τῆς Ἑλλεν. Ἦδη ἡ ἀφελὴς καὶ γλυκεῖα ἐκμυστήρευσις τῆς ὥρας τῆς Ἑλλεν ἔτρωσεν ὡς βέλος φαρμακερὸν τὴν ἀγρίαν ὥραϊαν Μοράγ. Ἐσιώπα, ἀλλ' ἦτο ὡς τὸ μέλαν τῶν αἰθέρων νέφος, ὅπερ σιγᾷ προτοῦ ἐμέσῃ ἀπὸ τὰ βάρθη του τὸν κεραυνόν.

Ἐν τούτοις αἱ δύο ἀδελφαὶ προεχώρουν, βραδείαι, σιωπῶσαι, ἄγνωστοι.

## 4.

Μετὰ μικρὸν ἡ Ἑλλεν ἀνεγείρασα ὄμματα πλήρη δακρύων καὶ στοργῆς, “Μοράγ, εἶπε, σιωπᾶς. Σιωπᾶς διότι ἀγαπῶ τὸν Ἄλβ, τὸν ἐχθρὸν τῆς οἰκογενείας ἡμῶν. Τὸ γνωρίζω. Πάντοτε ὑπενόουν τὴν αὐστηρότητα ἣν δὴ διήγειρεν ὁ ἔρως μου ἐκμυστηρευόμενος, ἔτι καὶ ἐνώπιον τῆς ἀδελφῆς μου. Ἀλλὰ συγγνώμην, ὦ, συγγνώμην! Ἐὰν οἱ γονεῖς ἡμῶν καὶ οἱ πρόγονοι ἦσαν οἱ ἄσπονδοὶ ἐχθροὶ τῶν γονέων καὶ προγόνων τοῦ Ἄλβ, εἰς τὸ στήθος ἡμῶν οὐδὲν αἰσθημα μίσους συνεγεννήθη βεβαίως, οὐδεμίαν ἀφορμὴν ἐδόθη ἡμῖν ἐχθρότητος· πῶς νὰ μισῶ; Ἀλλὰ καὶ ἂν εἰς τοὺς χρόνους ἡμῶν συνέβαιεν ὁ χωρισμὸς καὶ ἡ ἐχθρότης, ἂν κατ’ ἡμῶν ἔτι, τῶν δύο ἀδελφῶν, ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἄλβ εἶχεν ἐπιχύση πᾶσαν αὐτῆς πικρίαν καὶ πᾶσαν ὕβριν, ἥρκει ἐν μόνον εὐμενές καὶ ἐκετεῦον βλέμμα τοῦ Ἄλβ νὰ διαλύσῃ, ἐν ἐμοὶ τοῦλάχιστον, πᾶσαν ἐχθρότητα, ὡς αὐγὴ καλλίστη διαλύουσα νύκτα ἔλην μίσους καὶ ἀποστροφῆς. Εἶναι τόσον ὠραῖος! Εἶναι τόσον ἀγαθός! . . .”

Ἡ Μοράγ ἐσιώπα.

“Εἶδες ποτε αὐτόν, προσέειπε περιπατῶς ἡ Ἑλλεν, νὰ διαβαίνῃ ἐν μέσῳ τοῦ σκοτούς, ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἀστραπῆς, ἐπὶ λευκοῦ ἵππου, λευκῆ τῆς γῆς αὐτὸς ἀστραπῆς; Ἦκουσες, Μοράγ, αὐτόν ποτε ὁμιλοῦντα; Διατί τοσοῦτον ἀγαπῶσι τὴν μελωδίαν τῆς ἄρπας καὶ τῆς ἀηδόνος; Εἶδες αὐτόν νὰ γονυκλιτῆ καὶ νὰ δακρύῃ ὡς παιδίον ἐνώπιόν σου; Ὅπισθεν τῶν φύλλων τὴν νύκτα ἤκουσες νὰ προφέρῃ τὸ ὄνομά σου ἡρέμα, ὡς ἐγὼ πολλάκις ἤκουσα ν’ ἀναφωνῆ: “Ἑλλεν, Ἑλλεν!” Τότε δὴ μὲ συνεχώρεις, Μοράγ, δὴ μὲ συνεχώρεις.”

Ἡ Μοράγ ἐσιώπα.

Ἦδη ἦσαν ἐπὶ τῆς ἄκρας ὀμαλοῦ τὴν βράχιν ἀκρωτηρίου “περ ὡς ἡ παχεῖα γλῶσσα εἰσῆρχετο εἰς τὴν θάλασσαν λήγον ἀπέναντι τῆς πόλεως τοῦ ἱππότου Ἄλβ. Κάτωδι τὰ κύματα ἐρρήγγυντο πρὸς τὰς βραχώδεις κοιλότητας, ἀνεδίδοτο δὲ βαδύς καὶ πένθιμος γογγυσμός. Ὁ ἥλιος εἶχε δύση εἰς τὴν ἀπέναντι πόλιν, ὀλίγα φῶτα ἤρχισαν ὑπολάμποντα. Ἐνταῦθα αἱ δύο ἀδελφαὶ ἔστησαν.

Εἶπε πάλιν ἡ Ἑλλεν: “Πόσον μέγα εἶναι τὸ ἐγκλημα μου! Εἰς τὴν κατήφειαν τῆς μορφῆς σου ἀναγινώσκω, Μοράγ, τὴν καταδίκην μου. Πταίω, πταίω ἀγαπῶσα ἐκεῖνον· ἀλλ’ ὡς ἐγὼ συγχωρῶ τὸν ἐχθρὸν τοῦ πατρός μου, οὐδεὶς δελεῖ συγχωρήσῃ τὴν πτωχτὴν Ἑλλεν; Οὐδ’ ἡ Μοράγ, ἡ ἀδελφὴ τῆς;” Καὶ κλαίουσα ἠδέλησε νὰ λάβῃ τὰς χεῖρας τῆς Μοράγ. Ἀλλ’ αὐτὴ ἀπεσύρθη ἄφωνος, μακρὰν.

Ἡ Ἑλλεν ἤλθε πλησίον τῆς. Ἡ Μοράγ ἐκάθησεν ἐκεῖ, ὡς γραῖα, ἐκάθησεν ἐπὶ πυκνοφύλλου τινὸς θάμνου, ὡς νὰ κατέπιπτεν ὑπὸ τὸ βάρος ἀφορήτων αἰσθημάτων καὶ λογισμῶν. Ἡ Ἑλλεν ἐγονυκλίτησε τότε παρ’ αὐτῆ καὶ λαμβανομένη τῶν γονάτων αὐτῆς, “ὦ Μοράγ, εἶπεν, ὦ ἀδελφὴ μου μόνη, ἐλέησόν με! Προετίμων νὰ ἴμην δούλη καὶ νὰ ἐβραβιζόμεν ἀνηλεῶς ὑπὸ τοῦ κυρίου μου, παρὰ νὰ βλέπω οὕτως αὐστηρὰν καὶ μελαιναὴν τὴν μορφήν τῆς ἀδελφῆς μου! Ἀγνοῶ τὸ κακὸν ἐν τῷ κόσμῳ, οὐδ’ ἐνόησα ἴσως ὅποιον ἔπραττον ἐγκλημα ἀγαπῶσα τὸν Ἄλβ. Συγγνώμην, συγγνώμην, συγγνώμην! — ὦ, φρίσω εἰς τὴν σιγὴν αὐτὴν τῆς ἐρήμου ἐδῶ καὶ τῆς καρδίας σου· ἅς ἀνοιγῶσι τὰ χεῖλη σου τέλος, ἅς ἀκούσω τῆς φωνῆς σου, Μοράγ, ἔτι καὶ ἂν πρό-

κηται αὕτη νὰ μὲ εἶπη ἀνεκκλήτως ὅτι μόνος ὁ θάνατός μου ἐξίλει τὸν ἀντίον ἔρωτά μου!”

Ἡ Μοράγ, μὲ τὸ βλέμμα πρὸς τῆς θαλάσσης τὰ βάθῃ, εἰσώπα.

Τότε ἡ πτωχὴ κόρη, ἡ ἐρωτόληπτος παρθένος, ἡ λευκίμων Ἑλλεν, ἀφέθη ἀκράτητος εἰς πυρίνους κλαυθμούς. Ἀγωνιώδεις λυγμοὶ συνέσπων τὰ στέφνα τῆς βαδινῆς νεάνιδος· οἱ κυματισμοὶ τῆς θαλάσσης ἐφαίνοντο ὡς ν' ἀντέγραφον τὰς θαλιβερὰς ἐκείνας συγκινήσεις, ἡ ἄβυσσος ἀντήχει ὑποκόφως τοὺς μεγάλους κλαυθμούς.

Ἡ Ἑλλεν ἐνηγκαλίσθη τὴν ἀδελφὴν, ἐβύβισεν εἰς τὸ στῆθος τῆς Μοράγ τὴν χρυσὴν κεφαλὴν, κ' ἐλαφρυνθεῖσα ἀπὸ τὰ δάκρυα καὶ φοβουμένη, ὡς τὸ νήπιον ὑπὸ φοβερὰν προσωπίδα, ἀπεκοιμήθη. Οὕτως ἐν τῇ κλίνῃ τοῦ Ὀσέλλου ἐκοιμήθη ἡρεμος καὶ γλυκεῖα ἡ πτωχὴ Δεοδημόνα.

5.

Ἡ Μοράγ ἔμενεν ἀκίνητος καὶ σύννους, ὡς αἱ μέσαι νύκτες. Ἐκράτει τὰ βλέμματα βεβυδισμένα πρὸς τὴν θαλάσσαν, κάτω, ἥτις ἐπετείνετο ἀγριωτέρα καὶ φρυάττουσα. Τὸ σκότος προσέδετε πολὺ εἰς τὸ φρικῶδες μεγαλεῖον τῆς θαλάσσης, ὡς τὸ αἶμα εἰς τὴν μορφὴν τοῦ φονέως. Ὡς τὰ κύματα, οὕτω καὶ τὸ στῆθος τῆς Μοράγ ἐξωγοῦτο ἀπὸ πόθους ἀγρίου καὶ σκοτεινοῦς. Εἰς τὰς γενναίας καρδίας ἡ θῆα τοῦ πελάγους εἶναι προαγωγὸς γόησσα, ἔμπνευσις μεγίστων. Ἐὰν ἡ Ἀγγλία μὴ εἶχεν ἐμπρὸς τῆς καὶ περιεκυκλοῦτο ὑπὸ τοῦ ὠκεανοῦ, θὰ ἐγέννα τὸν Σαικσπῆρον καὶ

τὸν Βύρωνα; Θύελλα κακούργων βεμβασιμῶν ἤγε καὶ ἔφερε τὴν Μοράγ, ὡς αἱ ρίπαι τοῦ ἀνέμου τὸ ἄχυρον.

Ἡ Ἄλβ ἠγάπα τὴν Ἑλλεν· ἡ Μοράγ ἦτο πλέον ξένη, ἔρημος, ἀπελις. Ἐσκέπτετο λοιπὸν ν' ἀποδάνῃ, νὰ βυβισθῇ εἰς τὴν ἄβυσσον, πεποιθὺσα ὅτι θὰ εὔρη ἐν τῇ κάτωτι τρικυμίᾳ ἐκείνῃ γαλήνην αἰώνιαν καὶ πάντῃ ἀπόρρυτον. Ἄλλ' ἡ Ἑλλεν; Ἡ Ἑλλεν νὰ ζήσῃ εἰς τὴν ἀγκάλῃν τοῦ Ἄλβ; Εἰς τὴν ἀγκάλῃν τοῦ Ἄλβ τόσον εὐκόλως, τόσον ἐρασμίως, τόσον εὐτυχῶς; Ἡ Ἄλβ ὥθει πρὸς τὸν θάνατον αὐτὴν, ἡ Ἑλλεν ἐκράτει εἰς τὴν ζωὴν.

Καὶ ἡ Μοράγ ἔμενεν ἀκίνητος.

Οἱ ὀδόντες τοῦ ὄφους εἶναι ἀνηλεέστεροι τῆς προδοσίας; Ὁχι· ἡ ἀγνωμοσύνη. Ἄλλ' ὑπάρχει τι μυσσώτερον καὶ δυσσευδέστερον ταύτης· ὁ φθόνος. Τοῦ φθόνου ὅμως νόθον ἔκτρομα, ἡ φαρμακερωτέρα αὐτοῦ ἀκωκὴ, εἶναι ἡ ζηλοτυπία. Ὁ φθόνος ἀγγεταί, αὐτοκτονεῖ ἢ ζηλοτυπία μισοφονεῖ, εἶπεν ὁ Σαικσπῆρος.

Αἴφνης ἡ Μοράγ εἶδεν ἐπὶ τῆς θαλάσσης μακρὰς φωτὸς παλλομένας ἀκτῖνας. Ἠγειρε τοὺς ὀφθαλμούς· ἡ πόλις τοῦ Ἄλβ εἶχε φωταγωγηθῆ. Οἱ ὀφθαλμοὶ ὅλοι ἐκείνοι τῶν φώτων ἐστρέφοντο νὰ ἴδωσι τὸν Ἄλβ· αὔριον ἴσως καὶ τὴν Ἑλλεν πλησίον του. Ἡ λαμπρότης ἐκείνη, ὡς δῆγμα λυσσαλέου, τὰ φῶτα ἐκείνα, ὡς τόσαι γλῶσσαι πυρὸς, ἔκαιον, ἐσπάρασσον τὰ σπλάγγνα τῆς Μοράγ.

Ἐκλινε τὰ ὄμματα ἐπὶ τῆς ἀδελφῆς. Αὕτη ἐκοιμᾶτο εἰς τὴν ἀγκάλῃν τῆς Μοράγ, ὡς τὸ βρέφος εἰς τὴν ἀγκάλῃν τῆς μητρός. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἄφινε παρεταμένους στεναγμούς. Ἐκοιμᾶτο. — Ἐξύπνια, ὦ ἀρετῆ, αἰωνίως ὀνειροπόλος καὶ ὑπνοβάτης! Πότε λοιπὸν θῆλεις ἀνδρωθῆ;

Αιώνως δὲ ἦσαι δειλὴ παρθεῖνος νεᾶνις, ἢ γέρον παλίμπαις;  
Ἐὰν ὁ λέων εἶχε τὴν πονηρίαν τῆς ἀλώπεκος, τί δὲ ἦτο!  
Ἄλλ' ἂν ἡ δειλῶν ἀρετὴ εἶχε τὴν ἀνδρείαν, τὴν ἄρασύ-  
τητα, τὴν ἐνέργειαν τῆς κακίας, τί δὲ ἐγίνετο!; Ἐξύπνα,  
ἀρετὴ, ἐξύπνα, Ἐλλεν! — Ἡ Μοράγ ἐπλάνα ἐπ' αὐτῆς τὰ  
βλέμματα, ὡς ἡ τίγρις τὴν γλώσσαν περιλείχουσα τὸ ἔτοιμον  
νὰ καταποδῆ δῦμα. Ἀνακεικλιμένην τὴν κεφαλὴν ἔχουσα  
εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Μοράγ, ἡ Ἐλλεν ἐκοιμᾶτο· τὸ μικρὸν  
καὶ βόδιον στόμα ἡμιανοίγετο ὡς νὰ προσέφερε δέξινί τινα,  
ἡ παρειὰ τῆς ἐφλέγετο ὡς νὰ ἐδέχετο φίλημα, ἐνῶ ἡ χρυσῆ  
τῆς κόμη ἐπίπτε κυματίζουσα καὶ περιπτύσσουσα οἰοεὶ ἐκέτις  
τοὺς πόδας τῆς σκληρᾶς ἀδελφῆς. Φεῦ, ὅλη ἡ καλλονὴ  
αὕτη, ἡ χάρις, ἡ γλυκύτης, ἡ εὐδαιμονία, συνηγόρου ὑπὲρ  
τοῦ θανάτου τῆς! Αἴφνης τὸ βόδιον στόμα ὑπετραύλισεν ἐν  
ὀνείρω: “Ἄλβ... Ἄλβ...”

Παρήλθον ἐν χρόνου λεπτόν.

Τότε ἡ Μοράγ ἠγέρθη. Ἠγέρθη ἀνατινάσσουσα ἐρω-  
μένως καὶ σύσσωμος τὴν ἐρωμένην τοῦ Ἄλβ εἰς τῆς θαλάσ-  
σης τὰ βᾶθη.

Ἡ δολοφόνος ἀδελφὴ δραμαία ἔφυγεν ἐκείθεν ἐπὶ μικρὸν.  
Εἶτα ἔστη ἡ κροάσθη· Οὐδέν. Εἶτα συνέλαβεν ἐξηραμμένον  
κλῶνον παλαιοῦ δένδρου καὶ κύπτουσα ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ  
βράχου εἶδε κάτω.

Ἡ λευκὴ ἐσθῆς τῆς παρθεῖνου εἶχε συγχυθῆ μετὰ τοὺς  
ἀφρούς τῶν κυμάτων.

Ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ ὁ βορρᾶς ἐδίωκε μέλανα νέφη.

“Ἦδη ἄς ἔλθῃ ὁ Ἄλβ· δὲ εὐρὴ μόνην ἐμέ, μόνην.  
Μετ' αὐτῆς ἴμην δούλη, ἀσθενής, ἀνελπὶς· μόνη, εἶμαι βα-  
σίλισσα, νικῶσα, λατρευομένη.”

Εἶπεν ἡ δυσειδής καὶ μισαφόνος Μοράγ. Ἐκίνησε δὲ  
βραδέως πρὸς τὸν πύργον, βραδεῖα ὡς νὰ ἦτο ἡ μετάνοια,  
ὄχι· βραδεῖα ὡς ὄφει μόλις μετὰ τὴν βρῶσιν συρόμενος.

6.

Παρήλθον τρεῖς περίπου ὥραι. Ἡ τρικυμία κατηνάσθη,  
τὸ μεσονύκτιον ἔφθανεν.

Ἀνδρωπὸς τις κρύπτων ὑπὸ μακρῶν μέλανα τοῦ ἱππότου  
τὴν σπάθη, ἐπὶ δὲ τοῦ στήθους δλίβων τοῦ ἔραστοῦ κιθά-  
ραν, ὠδεύε τὴν παραλίαν ἥτις ἦγε πρὸς τὸν πύργον τῆς  
Ἐλλεν.

Ἦτο ὁ Ἄλβ.

Ἡ ἐρημία ἐν ἡ ἔβλου ἡ Ἐλλεν ἠνάγκασεν αὐτὸν πρὸ πολ-  
λοῦ νὰ ἐκμάθη κιθάραν, ἵνα τῇ ὁμιλῇ μακρόθεν γλυκύτατα·  
ὁ καλὸς τοῦ ἔρωτος ἐνέπνευσεν αὐτῷ τὴν ἀρμονίαν, τὸ μέλος,  
τὴν ποίησιν. Ὁ ἱππότης ἐγένετο καὶ βάρδος.

Ἦρχετο λοιπὸν ὄλος θέρμη, ὄλος γλυκύτης, ὄλος ἔρωτος νὰ  
ἐπικαλεσθῆ ὑπὸ τὰ παράθυρα τοῦ πύργου τὴν μορφὴν καὶ  
τὸν ἔρωτά τῆς. Ἦρχετο νικητῆς, ἀφοῦ ἐν μέσῳ μαχῶν καὶ  
αἱμάτων ἀνήγειρε προσφέρων ὑπὲρ τοῦ βασιλέως τοῦ τὴν  
χεῖρα, νὰ προσενέγκῃ πάλιν ἐν μέσῳ ἁσμάτων καὶ στεναγμῶν  
τὴν καρδίαν εἰς τὴν ἐρωμένην του.

Αἴφνης ἔστη.

Σωρεῖα τις ἀφροῦ, ἐπιμήκης καὶ ἀλλόκοτος, ἐκινεῖτο ἐπὶ  
τῆς ἀκτῆς. Ὁ Ἄλβ ἐπλησίασεν. Ἦτο πτώμα γυναικὸς,  
λευχεύμονος. Τὸ πρόσωπον ἦτο ἐστραμμένον πρὸς τὴν θα-  
λάσσαν· ὀλίγα φύκη, ἐκβρασθέντα μετὰ τῆς τρικυμίας, ἐσκέ-  
παζον τοῦτο, ὡς νὰ ἦσαν πένθους καλύπτρα· μακρὰ μελί-

χρυσος κόμη ἦτο ὑπὸ τῶν κυμάτων ἀνερριμμένη ἐπὶ τῶν ἀμμωδῶν προσχώσεων τῆς ἡϊόνας· ἡ λευκὴ ἐσθῆς ἐσαλεύετο περὶ τοὺς πόδας ὑπὸ τοῦ ὕδατος, αἱ χεῖρες ἦσαν προτεταμένα εἰς τὴν θάλασσαν ὡς ἰκετεύουσαι, ἐνῶ τὸ γαλήνιον κύμα, πολλῶ εὐσπλαγχνότερον μιᾶς ἀδελφῆς, ἤρχετο καὶ ἐφίλει, μορμύρον ἐπὶ στιγμὴν περὶ τὸ στόμα, ἐφίλει τὰ χεῖλη τῆς ταλαιπώρου Ἑλλεν.

Ὁ Ἄλβ ἔβλεπεν. Αἰσθητὰ τι φρίκης καὶ ἐλεύσεως ἐκράτησεν αὐτὸν ἵνα μὴ ἀφαιρέσῃ τὰ φύκη ἀπὸ τῆς μορφῆς, οὐδ' ἀνεγνώρισεν οὕτω τὸ πελιδὸν τῆς ἐρωμένης του πρόσωπον. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ὑγράνθησαν ἐπὶ τῇ νεκρᾷ νεάνιδι· δεατῆς τῆς λύσεως μόνος, ἀνέπλαττεν ὄλον δρᾶμα τραγικώτατον. Ἐμνε σύνονος. Ἄλλ' ὅταν προσαναβάσῃ ἀπὸ τῶν νεφῶν ἡ σελήνη ἐφώτισε τὴν χρυσῆν τῆς νεκρᾶς κόμην, ὅταν οἱ ὀφθαλμοὶ του εἶδον τὸ ξανθὸν τοῦτο τῆς νεότητος στέμμα ἀνερριμμένον ἐπὶ τὰς θύνας, ὡς ὥραϊαν εἰκόνα ἀνηρητημένην ἐπὶ τοῦ τοίχου, ἀνεμνήσθη τῆς μελιχρύσου κόμης τῆς ἐρωμένης του καὶ ἔμνευεν ὡς μαγευθεὶς . . .

Μόνος ὁ ἔρωσ εἶναι σοφὸς ἅμα καὶ τολμητίας. Ἐνατενίζων τὴν θαυμασίαν καλλονὴν τῶν τριχῶν ἐκείνων ἐπέπῳθησε νὰ εἶδῃ φωνὴν εἰς αὐτὰς, εὐέλπις ὅτι τὸ μέλος των θὰ ἦτο οὐράνιον. Τότε κόπτει, κόπτει τινὰς αὐτῶν καὶ φεύγει. Ἐφευγε θραύων τὰς χορδὰς τῆς κιθάρας του καὶ ἀντ' αὐτῶν ἐφαρμόζων τὰ χρυσὰ νήματα τῆς ἀγνώστου κεφαλής. Ἐπεραίου δὲ μόλις τὴν ἔμμουσον καὶ θλιβερὰν αὐτὴν ἔμπνευσεν, ὅτε ἐφῶσεν ὑπὸ τὸν πύργον τῆς Ἑλλεν. Ἐβυσθίσθη εἰς τὸ ἔναυτι δάσος, σιγηλός, τρέμων φλεγόμενος.

Τὰ παράθυρα τοῦ πύργου ὅλα ἦσαν κλειστά. Μόνον ἀνοιχτὸν ἦτο τὸ τῆς Ἑλλεν, ἀλλ' ἦτο πλήρες σκιάς καὶ

σιγῆς. Τὰ φύλλα τῶν δένδρων ἔφρισσον ὡς νὰ διήρχετο φάσμα τι ἀερώδες· ἡ σελήνη διὰ τῶν νεφῶν ἄλλοτε ἐλειποθύμει, ἄλλοτ' ἀνέλαμπε καταπληκτικῆ· ὁ θρηνώδης τῆς γλαυκὸς τόνος ἠκούετο πέραν ἀπαίσιος. Τὸ παράθυρον τοῦ πύργου ἐκεῖνο ἔβλεπε μέλαν ὡς ὀφθαλμὸς θανάτου, λυπηρὸν ὡς τάφος ἀσκεπῆς. Ὁ Ἄλβ ἐρρίγησεν.

Αἴφνης ὑπεφάνη ὡχρὰ τις καὶ λεπτὴ σκιά ἐν αὐτῷ. Ὁ Ἄλβ ἐπέτεινε τὴν ὄρασιν. Κεφαλὴ τις ἐστηρίζετο περιλύπως εἰς τὴν χεῖρα, ἐπὶ τὰ χεῖλη ἔσωθεν τοῦ παραθύρου. Βεβαίως ἦτο ἡ Ἑλλεν περιδάκρυς ἀναμένουσα τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἄλβ.

Οἴμοι! Ἦτο ἡ Μοράγ κλαίουσα. Ἡ Μοράγ κλαίουσα. Ἐχυνε δάκρυα χαρᾶς διότι θὰ ἐφῶσεν ὁ ὥραϊος Ἄλβ, ἡ διότι ἐφόνευσε τὴν πτωχὴν Ἑλλεν; Οἱ ἐρῶντες θὰ ἀμφέβαλλον, οἱ ἀδελφοὶ ὅμως ἐρωτώμενοι θὰ ἐβεβαίουν πόθεν τὰ δάκρυα ἐκεῖνα.

Ὁ Ἄλβ ἤγειρεν ἐπὶ τὴν κιθάραν τὴν χεῖρα. Μελωδία τις ἀπὸ τῆς κιθάρας ἐναρμόνιος καὶ γλυκεῖα, ὡς τὸ θερμὸν καὶ εὐδῶδες λουτρὸν, περιέβαλε τὴν φύσιν, ἡ δὲ Μοράγ ἔχουσεν ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Ἄλβ ταῦτα:

“Ἀπῆλθον μακρὰν, ὅπου ὁ οὐρανὸς ἀπλοῦται ὡς κυανοῦς πολύγωνος ἀδάμας, τρέμων ὡς ὑπὸ πνοὴν γοήτιδα, εἰς ἐκαστὴν δὲ κλίσει αὐτοῦ μυριοὶ καὶ μυριοὶ ἀστέρες μαρμαίρουσιν ὠραιότατοι. Ἄλλ' ὑπὲρ ὄλον τὸ ὑγραλέον κυανοῦν τοῦ οὐρανοῦ ἐκεῖνου, δύο εἰς τὴν μνήμην μου ἐπέλαμπον ἀστέρες γλυκύτεροι: ὧ Ἑλλεν, οἱ γαλανοὶ ὀφθαλμοὶ σου.”

“Ἐν τῇ μάχῃ δισσταύρωσα μετὰ τοῦ ἐχθροῦ τὴν σπάσθην ἀκράτητος. Ὁ ἀντίπαλος κατέπεσε γονυκλιγῆς, ἀνατεί-

νων τὰς χεῖρας ἐκέτης. Ἦτο νέος. Ἰσως εἶχε μητέρα, κόρην λατρεύουσαν αὐτόν. Ἡ φωνή σου μ' ἐκάλει βεβαίως νὰ δώσω χάριν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἡ πατρὶς μὲ προσέταττε νὰ δώσω τὸν δάνατον. Ὑπήκουσα εἰς τὴν ἐρωμένην μου, ἔτοιμος νὰ δώσω εἰς τὴν πατρίδα τὸ αἷμά μου. Ἐσώθη.”

“Ἀπήλθομεν νικηταί, ἐστεμμένοι τὴν δάφνην. Ἐπανέστηκα τὴν σπάθη εἰς τὴν δίκην, τὴν ἐλπίδα εἰς τὴν καρδίαν. Ἦδη ἡ εὐρεῖα τῶν μαχῶν πεδιάς, ὅπου τόσοι ἦρωες ἀπεχαιρέτησαν διὰ παντός τὴν ἡμέραν, ἡ πεδιάς κοιμᾶται ἄφωνος, ὡς λίκνον νηπίου. Μόνη ἡ μικρὰ καρδία μου μένει ἀκοίμητος, μόνη αὕτη ἀγρυπνεῖ ὑπόστονος, ἀγρυπνεῖ βυδιζομένη ὅμως εἰς γλυκύτατα ὄνειρα.”

Τὰ ἔπη τοῦ Ἄλβ ἦσαν ταῦτα· ἀλλὰ τῆς κιδάρας τὸ μέλος; Φεῦ, αἱ ξανδαὶ χορδαὶ τῆς κιδάρας, ἀντὶ συνίτους μέλους, ἀνέπεμπον τὴν φωνὴν τῆς Ἑλλεν· φωνὴν μελιχρον, δειλὴν καὶ κλαίουσαν, ὡς νὰ ἦσαν αἱ τονισθεῖσαι τρίχες αὐτὰ ἐκεῖνα τῆς ἀδελφῆς τὰ χεῖλη. Ἡ Μοράγ ἤκουεν ἐν ἐκστάσει τὴν οὐρανίαν αὐτὴν καταδίκην, ἤκουε φρίσσουσα τὸ ἄσμα τοῦ ὠραίου ἵπποτου ἐν ᾧ συνησθάνετο τὴν λαλιὰν τῆς πνιγείσης ἀδελφῆς. Οὐδ' αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ χεῖλη τῆς Ἑλλεν ὡς ἀνέδιδον ἀληθεστέραν τὴν φωνὴν τῆς ὅσον αἱ χρυσαυγεῖς αὐταὶ χορδαὶ τῆς κιδάρας τοῦ Ἄλβ. Ἦτο ὁ Ἄλβ; Ἦτο τὸ φάσμα τῆς Ἑλλεν; Ἡ Μοράγ οὐδὲν ὑπὸ τὰ φύλλα καὶ τὴν σκοτίαν διέκρινεν, ἀλλ' ἤκουε τὴν φωνὴν τῆς Ἑλλεν. Φεῦ, φεῦ, φεῦ!

Τὴν μελίρρυτον ἐκείνην φωνὴν τῆς κιδάρας ἅμα καὶ τῆς Ἑλλεν, ἡ Μοράγ πιέζουσα τὸ δειλαιον στήθος ἐπὶ τοῦ παραθύρου ἐν σπαραγμῷ μετανοίας καὶ φρίκης, ἤκουε καὶ ἐδέχθη ὡς κεραυνὸς ἐπάνω τῆς τὰ γλυκύτατα ταῦτα ἔτι τοῦ Ἄλβ ῥήματα.

Ὁ δύστηνος Ἄλβ ἐπεκαλεῖτο ἐν ἀπάτη πρὸ τῆς Μοράγ τὴν ἀποθανοῦσαν ἐρωμένην οὕτως, ἤκούετο δὲ ἡ φωνὴ τῆς Ἑλλεν λέγουσα:

“ὦ Ἑλλεν, ἦλθον· ἦλθον μὲ τὴν δάφνην εἰς τὸ μέτωπον, μὲ τὸν ἔρωτα εἰς τὸ στήθος, μὲ τὴν ἐπίκλησιν εἰς τὰ χεῖλη. Ἐνύκησα χαλκινδύτους ἵπποτας, ἀλλ' οὐχὶ τὰ αἰδήμονα βλέμματα, οὐχὶ τὰ ἀβρότατα στήθη τῆς ἐρωμένης μου. Βλέπεις; Εἶμαι μεθύων.

“ὦ Ἑλλεν, Ἑλλεν! ἐλθὲ εἰς τὴν ἀγκάλην μου. Ἀφῆκα τὰς λεγεῶνας τῶν συνεταίρων καὶ διέβην μόνος ὄρη μεγάλα, θαλάσσας ἀγρίας, ὑπὸ τὰς σκιὰς τῶν νεφῶν, ὑπὸ τῆς σελήνης τὸ φῶς, ὑπὸ τοὺς γογγυσμοὺς τῶν φύλλων, ὡς μεσονύκτιον φάσμα, νὰ φθάσω πλησίον σου. ὦ ἀδελφί μου Ἑλλεν, ἐλθὲ, ἐλθὲ, ἐλθέ! . . .”

Τὸ ἄσμα ἐκόπη, λιποθυμῆσαν ἐπὶ τὰ χεῖλη τοῦ ἐραστοῦ. Ἡ Μοράγ ὁμοῦ κατέκλινε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ παραθύρου ἐν ἀπογνώσει καὶ λύπῃ, ἡ δὲ ψυχὴ τῆς μὲ τοὺς τελευταίους τόνους τοῦ ἄσματος ἐσβέσθη εἰς τὸν αἰθέρα.

Σ. Ν. Βασιλειάδης.



Ο  
ΣΙΔΗΡΟΥΣ ΣΑΡΚΟΦΑΓΟΣ.

ΔΙΗΓΗΜΑ ΑΛΛΗΓΟΡΙΚΟΝ.

Ἐπὶ τῶν ὑψωμένων ὑπεράνω τῆς θαλάσσης βράχων τῆς Σκύλλης εἰς Ἰταλίαν ἔκειτο τὸ ὄχυρόν παλάτιον τοῦ πρίγκηπος Τόλση, ἀπὸ τῶν πύργων τοῦ ὁποίου ἐφαίνετο ἡ ἡμίσεια περιφέρεια τῆς Σικελίας. Ἐπὶ τῶν ὀλεθρίων ἐμφυλίων πολέμων τοῦ μεσαιῶνος, καὶ τῶν ἀγρίων ἀλληλομαχιῶν οἰκογενειῶν ἰσχυρῶν, τὸ φρούριον τοῦτο ἐχρησίμευσε πολλάκις φυλακῇ, ὅσων ἡ σωτηρία ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξαγορασθῇ διὰ πολυταλάντων λύτρων. Ἐπῆρχε δὲ ἐντὸς αὐτῆς εἰρκτῆ, καταχθόνιος τάφος τῶν θυμάτων τοῦ Ἰταλοῦ, ὅσα ἡ θηριώδης φιλεκδικία του κατεδίκαζεν εἰς βραδὺν καὶ πολυώδυνον θάνατον.

Ὁ Βικέντιος, νέος οἰκογενείας διασήμου, εἶχε περιπέσει εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀσπόνδου ἐχθροῦ του Τόλση, καὶ κατετίθηκετο εἰς τὴν εἰρκτὴν ταύτην, τὴν ὁποίαν περιέβαλλεν ὄχυρὸς πύργος ἐπὶ τῆς ὑψίστης κορυφῆς τῶν βράχων. Ἡ παρουσία τῆς ἐξωμοιοῦτο πρὸς μέγαν κλωβόν, καθότι ἡ στέγη, τὸ ἔδαφος καὶ οἱ τοῖχοί τῆς ἦσαν κατεσκευασμένα ἀπὸ πλακῶν σιδηρῶν, συνηρμοσμένων τοσοῦτον τεχνήντως, ὥστε

παρεῖχον μίαν καὶ ἀδιαίρετον ἐπιφάνειαν. Ἐπεράνω τῆς στέγης ὑπῆρχον παράθυρα ἑπτὰ, ἐξησφαλισμένα καλῶς διὰ κικλίδων, ὅθεν εἰσῆρχοντο ὁ ἀήρ καὶ τὸ φῶς. Ἐκτὸς δὲ τούτων καὶ τῆς στενῆς θύρας τῆς εἰσόδου, οὐδεμία συναρμογή, οὐδεμία ἐξοχή, οὐδὲ καρφίον διέκοπτον τὴν μελανὴν στιλπνότητα τοῦ σιδηροῦ τείχους. Σιδηρᾶ δὲ κλίνη μὲ στρώμα ἄχυρινον εἰς τὴν γωνίαν, καὶ παρα ταύτην ὑδρία καὶ πινάκιον εὐτελὲς ἐμπεριέχον φαγητὸν ἔτι εὐτελέστερον, εἰς ταῦτα συνίστατο ὅλη ἡ κινήτη καὶ ἀκίνητος πολυτελεῖα τῆς εἰρκτῆς.

Καὶ αὐτὴ ἡ γενναία ψυχὴ τοῦ Βικεντίου ἐκυριεύθη ὑποτρόμου, ἅμα εἰσῆλθὼν εἰς τὸν κλωβὸν τοῦτον, καὶ ὀπισθὲν του ἀντήχησεν ὁ κρότος τῆς καταπεσοῦσης βαρείας σιδηρᾶς θύρας, κλεισθείσης τρίς ὑπὸ τῶν σιωπηλῶν δεσμοφυλάκων. Ἡ ἀφωνία αὐτῶν ἀπεκάλυψεν εἰς τὴν ψυχὴν του ἀπὸ πρώτης ἀφετηρίας τὴν καταπληκτικὴν τύχην του. Ἀπειλὰς, παρακλήσεις, ἐρωτήσεις περὶ τοῦ πεπωμένου του . . . πάντα ταῦτα ματαίως ἐξήντησεν. "Ὅλοι τὸν ἤκουσαν, καὶ μόνος ὁ τάφος του τὸν ἀπεκρίθη.

Τίνα φοβερὰν ἐντύπωσιν ἔκαμνον εἰς τὴν ψυχὴν του τα ἀπηχοῦντα βήματα τῶν θεμιῶν του! Ἄλλ' ὅτε ὁ τελευταῖος κρότος αὐτῶν ἐξέπνευσεν εἰς τοὺς ἐλιγμοὺς τῆς ὑπογείου διόδου τοῦ δεσμοτηρίου, ἤρχισε νὰ τὸν πολιορκῇ ἡ τρομερὰ ἰδέα, ὅτι "δὲν θέλει ἴδει πλέον ἀνθρώπινον ὄμμα, δὲν θέλει ἀκούσει φωνὴν γεννητὴν!" Δραπέτευσις ἦτο ἀδύνατος, ἐκτὸς ἂν ἤθελε διαβρῆξει μὲ τὰς ἀόπλους του χεῖρας τοὺς σιδηροῦς τοίχους, οἵτινες τὸν ἀπέκλειον τοῦ κόσμου. Ἐλπὶς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τοῦ θανάσιμου ἐχθροῦ του ἦτο ἀπατηλοτάτη. Ὁ ταχὺς θάνατός του, καίτοι πολυώδυνος ἐπίσης,

δὲν ἐφαίνετο προσδοκητός· καθότι ὁ Τόλης ἰδύνατο νὰ τὸν φονεύσῃ ἀμέσως, ἂν ἤθελε, καὶ ὅμως δὲν τὸ ἐπραξε. Τίς ἄλλος λοιπὸν ὁ σκοπὸς τούτου ἐπὶ τοῦ θύματός του, εἰμὴ ὁ βραδύς καὶ προαισθητός θάνατός του; καὶ τίς φοβερώτερος ἄλλος, παρὰ ὁ διὰ πείνης ἐπερχόμενος, ὅτε διαλείπη ὁ τελευταῖος παλμὸς τῆς καρδίας ἀπὸ τοῦ σώματος, ἀφοῦ τὸ πνεῦμα μυριάκις ἀποθάνῃ;

Ἦτο ἐσπέρα, ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ δεσμωτήριον, καὶ ἡ νύξ τὸν περιεκάλυπεν ἀμέσως εἰς τὰ σκότη της. Ἀνήσυχος προεφορεῖτο ἐντὸς αὐτοῦ, καὶ ἀπώλεσε τὸν ἑαυτόν του ἀναλογιζόμενος τὸ πεπρωμένον του. Ματαίως προσήλωσε τὸ οὖς, διὰ νὰ μάθῃ τὴν ὄραν εἰς τοὺς κτύπους τοῦ ὥρολογίου τοῦ παρακειμένου Μοναστηρίου, ἢ τοῦ φρουρίου: σιγὴ θανάτου ἐβασίλευε, καὶ ἡ μοναξία τῆς ἐρήμου, καὶ ἡ σιωπὴ τῶν τάφων δὲν ἦτο τόσο βαθεῖα, τόσο πληκτικὴ, ὅσον ὁ περιστοιχίζων αὐτὸν πνιγηρὸς ἀήρ. Ἡ ψυχὴ του περιεκαλύφθη μαῦρα νέφη, καὶ περιλυπὸς ἔβριψε τὸ σῶμά του ἐπὶ τοῦ ἀχυρίνου στρώματος. Ἐλαφρὸς ὕπνος ἔκλεισε τὰ κατάπονα βλέφαρά του, καὶ ὄνειρα παρελθουσῶν ἡμερῶν εὐτυχίας του ἀπεσόβησαν τὴν ἰδέαν τῆς αἰχμαλωσίας του. Ἄλλ' οἴμοι! . . . ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου διεβεβαίωσεν ἔδη διὰ τοῦ λαμπροῦ φωτός του τὴν ὑποψίαν, τὴν ὅποιαν τα ἀμυδρὰ φαινόμενα τῆς προτεραίας εἶχον διεγείρει εἰς τὴν ψυχὴν του: ὅτι ἀδύνατος εἶναι ἡ φυγὴ του. Περιστρέψας δὲ τὰ βλέμματά του παρετήρησεν ὅτι ἡ ὕδρια, τὴν ὅποιαν κατέβηκε παρὰ τὴν κλίνην, πρὶν κοιμηθῆ, ὅχι μόνον ἔκειτο εἰς ἄλλο μέρος, ἀλλ' οὐδὲ ἦτο ἡ αὐτή. Παρομοίως τὸ πινάκιον δὲν ὑπῆρχε το αὐτὸ, καὶ ἔφερον ἔδη φαγητὸν καλλίτερον παρὰ τὸ χθεσινόν. Ἀπόδειξις λοιπὸν, ὅτι εἰσῆλθεν ἄνθρωπος δια νυκτος εἰς τὴν

εἰρκτὴν του. Ἄλλὰ πῶς ἦτο δυνατὸν ν' ἀνοιχθῶσιν αἱ βαρεῖαι σιδηραὶ θύραι μὲ τόσην ἐλαφρότητα, ὥστε νὰ μὴ διαταράξωσι τὸν πολυτάραχον ὕπνον τοῦ δεσμώτου; Ἀφ' ἐτέρου εἰλικυσε τὴν προσοχὴν του ὁ ἀριθμὸς τῶν παραθύρων· καθότι ἐπίστευεν, ὅτι εἶχε μετρήσει χθὲς ἐπτὰ, καὶ εὗρισκε σήμερον ἕξι. Τόσον ὁ ἀριθμὸς ὅσον τὸ σχῆμα αὐτῶν εἶχον ἐντυπωθῆ εἰς τὴν ψυχὴν του ἅμα τῇ εἰς τὴν εἰρκτὴν εἰσελεύσει του, καὶ διὰ τοῦτο τόσῳ μᾶλλον ἐπέιδετο, ὅτι ἦσαν ἐπτὰ. Ἐντοσοῦτω ἐπρεπε νὰ ἦτο ἠπατημένος· καθότι πῶς ἐδίδετο παράθυρον νὰ ἐξαλειφθῆ ἀπὸ τοῦ μέσου ἐπὶ ἑμαλοῦ τοίχου σιδηροῦ; Ταῦτα σκεπτόμενος ἔφαγεν ἀπὸ τῶν παρακειμένων ἀφόβως. Τὸ φαγητὸν ἠδύνατο βεβαίως νὰ ἦτο πεφαρμακυσμένον· ἀλλ' ἐπίσης ὁ θάνατός του ἐπέκειτο ἀναπόφευκτος, ἅμα περιέπεσεν εἰς τοὺς ὄνυχας τοῦ τίγριδος Τόλης· διο τόσῳ εὐπαραδεκτότερος ἦτο εἰς αὐτὸν, ὅσω ταχύτερος παρίστατο.

Παρήλθεν ἡ ἡμέρα ἔρημος καὶ σκοτεινὴ, ἀλλ' οὐχὶ ἄνευ ἀμυδρᾶς τινος ἐλπίδος, ἴσως ἀνακαλύψῃ τον ἄνθρωπον, ὅστις τὸν εἶχε φέρει ἄλλα φαγητὰ τὴν χθὲς, καὶ ὅστις πιθανὸν τὸ αὐτὸ ἤθελε πράξῃ καὶ αὐτίς. Ἡ μόνη ἰδέα νὰ ἴδῃ ἄνθρωπον πλησίον του, παρὰ τοῦ ὁποίου ἰδύνατο νὰ μάθῃ τὴν τύχην του, τὸν ἐνέπλησε χαρᾶς, διότι φοβερωτάτη εἰκονίζετο εἰς τὴν φαντασίαν του ἡ ἐγκατάλειψίς του,

Ἐπῆλθεν ἡ νύξ καὶ δὲν ἐκοιμήθη. Ὁ ἥλιος ἀνέτειλε καὶ εὐρέθη ἠπατημένος: φαίνεται ὅτι ἀπεκοιμήθη, χωρὶς νὰ τὸ αἰσθανθῆ, καὶ εἰς μάτην εἶχε μελετήσῃ ν' ἀγρυπνήσῃ. Ἡ ὕδρια ἔκειτο πάλιν πεπληρωμένη παρὰ χειρὸς ἀοράτου, καὶ νέα φαγητὰ πλησίον. Τὸ θαυμαστότερον δὲ, ἔλλειπεν αὐτίς ἐν παράθυρον, ἐπειδὴ πέντε μόνα ἦσαν ἔδη ὅλα.

Ἀπάτη δὲν ἐμφιλογώρει πλέον· ἐξ ἐναντίας τὸ σημερινὸν φαινόμενον ἐπεβεβαίωσε τὸ χῆσεινόν. Ἄλλὰ τί ἐσήμαινε τοῦτο; εἰς τίνα παράδοξον καὶ μυστηριώδη εἰρκτὴν εὐρίσκετο; Ἐθεώρει ἀσκαρδαμυκτὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν τὸ ψᾶσμα, ἕωσὺ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἠτόνισαν· ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸ ἐξηγήσῃ. Εἰς μάτην ἐβασάνιζε τὸ πνεῦμά του ζητῶν νὰ ἀνεύρῃ τὴν αἰτίαν. Ἐπεσκεφθῆ την σιδηρᾶν θύραν· περιστατικὸν δὲ ἀσήμαντον καθ' ἑαυτὸ τον ἐβεβαίωσε, ὅτι δὲν ἠνεύχθη· ἐπειδὴ κάλαμος ἀχύρου, ὅστις εἶχε πέσει τυχαίως ἔμπροσθεν αὐτῆς τὴν παρελθούσαν ἡμέραν, ἔκειτο εἰς θῆσιν, ὥστε ἡ παραμικρὰ κίνησις τῶν θυρῶν ἔπρεπε νὰ το μετατοπίσῃ. Τὸ σημεῖον τοῦτο ἀπεδείκνυεν, ὅτι οὐδεὶς εἰσηλθε δι' αὐτῶν· ἄρα ἡ εἴσοδος ὑπῆρχεν εἰς τοὺς τοίχους, δι' ἧς εἰσηγόνο ἡ ὑδρία καὶ τὸ φαγητόν. Ἐρεῦνησεν αὐτοὺς ἀκριβῶς, καὶ τοὺς εὔρεν ὡς πρότερον: μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀδιάτμητον ἐπίπεδον σιδηρᾶν ἐπιφάνειαν τοσοῦτον τεχνήντως κατειργασμένην, ὥστε καὶ τὸ ὀξύτατον ὄμμα δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀποκαλύψῃ συναρμογὴν τινα. Ἐπανειλημμένως ἐθεώρησε τοὺς τοίχους, τὴν στέγην καὶ τὸ ἔδαφος, ἠρίθμησε τὰ παράδοξα παράθυρα, ἀλλ' οὐδὲν φῶς ἐλαμψεν εἰς τὰ βλοσυρα βλέμματά του, οὐδεμία λύσις τῆς ἀπορίας του εὐρέθη. Τόσον μόνον παρετήρησεν, ὅτι ἡ φυλακὴ του ἐγένετο μικροτέρα, ὅτι οἱ τοῖχοι προσήγγισαν· ἀλλὰ τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐξήγησεν ὡς φυσικὴν συνέπειαν τῆς ἀψευδοῦς ἀναλύσεως τῶν δύο παραθύρων.

Τεταραγμένους εἰς ἄκρον περιέμενε τὴν ἐγγίζουσαν νύκτα, καὶ ἀπεσώθησεν τὸν ὕπνον περιφερόμενος, ἀντὶ νὰ πέσῃ εἰς τὴν κλίνην. Μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐτόνισε τὰ βλέμματά του εἰς τοὺς τοίχους ἔτι ὀξύτερον μ' ὄλον τὸ ἐπιχυθὲν φῶς

ἐπιδυμῶν ν' ἀνακαλύψῃ τὸ μυστήριον. Περὶ δὲ τὴν αὐγὴν ἐνόμισεν αἴφνης, ὅτι ἠσθάνθη ἀσήμαντόν τινα τρέμουσαν κίνησιν τοῦ ἐδάφους· συνέστειλε τὴν πνοήν του· ἡ κίνησις διήρκεσεν ἐν λεπτόν, ἀλλ' ἦτο τόσον ἐλαφρὰ καὶ ἀτάραχος, ὥστε ἐδίσταζεν ἂν δὲν ἤκουεν ἀπάτην τῆς φαντασίας του ἔτεινε τὸ οὖς, ἀλλ' οὐδεμία φωνή. Αἰφνιδίως ἠσθάνθη ἀέρα ψυχρὸν εἰσερχόμενον, καὶ ὤρμησε πρὸς τὸ μέρος, ὅθεν ἐφύσα· ἀλλὰ προσέκρουσεν εἰς τι, τὸ ὁποῖον ὑπέλαβεν ὑδρίαν· ὁ ἀήρ ἔπαυσε, καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἤγγισε τὸν ψυχρὸν σίδηρον τοῦ δεσμοτηρίου του. Ἀκίνητος ἔμεινεν, ἀλλ' οὐδὲν συνέβη πλέον δι' ὅλης τῆς λοιπῆς νυκτὸς δυνάμενον νὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν του, καίτοι μετὰ μεγίστης τῶν αἰσθητηρίων του ἐκτενεῖας παρετῆρει τὰ περίξ αὐτοῦ.

Ἄμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου, τοῦ ὁποῖου τὸ φῶς ἤρχισε νὰ διαλύῃ βραδέως τὸ φοβερὸν σκότος, τὸ βλέμμα του ἐστράφη ἀκουσίως πρὸς τὰ παράθυρα, καὶ εὔρεν αὐτὰ . . . τέσσαρα μόνον. Τοῦλάχιστον τόσα ἠδύνατο νὰ ἴδῃ. Ἐντούτοις δὲν ἦτο ἀπίθανον, ὅτι ἀντικείμενόν τι, λ. χ. νέφος ἢ τι ἄλλο ἀπέκρυψε τὸ πέμπτον· διὸ περιέμενεν ἕωσὺ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας φωτίσῃ ὅλην τὴν περιοχὴν τῆς φυλακῆς. Ἀλλὰ παρετήρησε τότε πρᾶγμα, ὅπερ ἐσθάνθη ἀδύνατον νὰ ἐξηγήσῃ: ἡ ὑδρία, εἰς ἣν προσέκρουσε τὴν νύκτα, κατέκειτο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τετραυραμένη, πλησίον δὲ τοῦ τοίχου εὐρίσκετο ἄλλη, καὶ παρὰ ταύτην τὰ φαγητά. Ἐσυμπεράναν ἤδη, ὅτι οἱ τοῖχοι ἔδιδον δίοδον διὰ μηχανικῆς τινος τέχνης, τοῦλάχιστον ὁ ἀήρ, τὸν ὁποῖον εἶχεν αἰσθάνθη καλῶς, συνεβιάζετο μὲ τὴν εἰκασίαν ταύτην. Ἄλλὰ πόσον ἠσύχως ἐπράττετο τοῦτο! Καὶ πτερὸν ἂν ἔπιπτεν, ἦθελε τὸ αἰσθάνθη. Ἐπεσκεφθῆ αὖτις τοὺς τοίχους, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο ἀπεκα-

λύπτετο εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν αἰσθησίν του παρὰ λεία καὶ ἐπίπεδος ἐπιφάνεια σιδηρᾶ. Οἱ δὲ βαρεῖς καὶ ἐπανειλημμένοι κτύποι τῶν χειρῶν του κατ' ὅλα τὰ μέρη δὲν ἀνεκάλυψαν οὐδεμίαν κοιλότητα ἢ πῶσιν κενὴν ἐντὸς τῶν τοίχων.

Αἱ ἀνερευνήσεις αὗται ἐπέσυρον τὴν προσοχὴν του ἐπ' ὀλίγον ἐπὶ τῶν παραθύρων. Ποία ἢ ἐκπληξίς του, ὅταν ἀτενίσας εὖρεν ἤδη τέσσαρα, χωρὶς νὰ μὲνη ἴχνος τῆς πῶσεως τοῦ ἐξαφανισθέντος πέμπτου! Τὰ ἐναπολειπόμενα ταῦτα ἐφαίνοντο ἀπαρράλλακτως, ὅπως τὰ ἐπτὰ τὴν πρώτην ἐσπέραν, ἥτοι εἰς τὰς αὐτὰς κανονικὰς ἀποστάσεις, ὡς ἐκείνων τῶν ἐπτὰ ὑπεράνω τῆς στέγης. Ἡ σιδηρᾶ στενὴ πύρα ἔκειτο αὐτῶν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων παραθύρων, ὡς πρότερον ἐν μέσῳ τῶν ἐπτὰ. ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ διατάξῃ πλέον, ὅτι ἡ φυλακὴ του ἐγένετο πραγματικῶς στενωτέρα, ἢ στέγη κατέπεσε καὶ οἱ τοῖχοι προσήγγισαν ἀναλόγως τῆς περιοχῆς τῶν τριῶν ἐξαφανισθέντων παραθύρων. Μαῦρα νέφη περιεκάλυψαν τὴν κεφαλὴν του, ὅταν ἀνελογίσθη τὸ πρᾶγμα. Σικηνὴ τρομερὰ . . . σατανικὸν μαρτύριον ψυχῆς καὶ σώματος, ξενήκουστον βασανιστήριον . . . τοιαῦτα ἐσήμαινον τα φαινόμενα ταῦτα.

Κυριευθεὶς ὑπὸ τῆς στυγερᾶς ταύτης ἰδέας ἐβρίβη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ ὀλοκλήρους ὥρας ἔμεινεν ὅμοιος μὲ τους κατοίκους τῶν τάφων. Ἡ ψυχὴ του ἐκυμαίνετο μεταξὺ φόβου καὶ ἀβεβαιότητος. Τελος πάντων τρομερὰ τὸν κατέλαβεν ἰδέα, καὶ ἀνάρπαστος ἐγερωθεὶς ἀνέκραξε: “Ναί, ναί οὕτως, οὕτως ἔχει! . . .” οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐπρίσθησαν, καὶ ἰδρὸς ψυχρὸς τὸν περιέχουσε. “Ναί οὕτω πρέπει νὰ ᾔηται . .

τὸ βλέπω ζωντανά . . . αἰσθάνομαι τὴν φοβερὰν ἀλήθειαν, ὡς τοὺς ὀδόντας πρίονος εἰς τὸν ἐγκέφαλόν μου. Σῶσον, σῶσόν με, Θεέ μου! . . . δὲν ἀπατῶμαι . . . ἡ στέγη πῶσει καταπέσει . . . οἱ τοῖχοι πῶλουσι μὲ περιλάβει, καὶ κατ' ὀλίγον εἰς τὰς ἀγκάλας των πῶλουσι μὲ καταπράουσι . . . Θεέ μου! οἰκτειρόν με τὸν δυστυχῆ! . . . Λάβε τὴν ψυχὴν μου ἐν τάχει . . . Ἐωσφόροι, Ἐωσφόροι! ἰδική σας ἐπίνοια, ἰδική σας ἐκδίκησις εἶναι αὕτη;”

Ἐβρίβη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εἰς κατάστασιν ἀξίαν οἴκτου. Τὰ δάκρυά του κατέβρεχον τὰς παρειάς του, καὶ σταλαγμαὶ ἰδρωτός ἔβρεον ἀπὸ τοῦ μετώπου του. Ἐστέναι βαρέως, ἔτιλλε τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του, ἐκυλίετο ἔνθεν κάκειθεν ὅμοιος μὲ ἐνεργούμενον, καὶ ἐζήτει νὰ δαγκᾷ τὸ ἐδαφος. Αἱ τρομεραὶ ἐναντίον τοῦ Τόλση καταράσεις, καὶ αἱ πτερμαὶ πρὸς τὸν Οὐρανὸν δεήσεις του ὑπὲρ τῆς ταχυτέρας ἀπο τοῦ βίου ἀπαλλαγῆς του ἀπέθανον εἰς τὰ χεῖλη του, καὶ ὡς νήπιον ἔρχισε νὰ κλαίῃ . . . Δὲν ἔλαβεν ἀκόμη τροφήν, οὐδὲ ἔβρεξε τὴν εἰς τὸν οὐρανίσκον προσκεκολλημένην κατὰ ξηρον γλῶσσάν του, καὶ ἀπὸ τριάκοντα ἐπτὰ ὥρῶν δὲν ἔκλεισεν ὄμμα. Ἡ ἀνάγκη ὑπερενίκησε τὸ ἀπηυδισμένον σῶμά του: ἐπὶ μὲ ὄρεξιν ὄλον τὸ ὕδωρ, κατέπιε τὰ φαγητά, καὶ ἐκίνηθη πρὸς τὴν κλίνην, δια νὰ βυθισθῇ πάλιν εἰς τὸν λήθαργον τῆς ἀπαραμυθῆτου καταστάσεώς του.

Ἀπεκοιμήθη· ἀλλ' ὁ ὕπνος του δὲν ἦτο ἡσυχος· ἀντέστη δὲ κατ' αὐτοῦ ἐφόσον ἠδυνήθη, καὶ ἀφοῦ ἡ φύσις εἶχεν ὑπερισχύσει, ὄνειρατα τοῦ καταπληκτικοῦ μέλλοντός του ἀπέσπων ἀπο τῶν ἐνδομύχων βαρεῖς στεναγμοὺς κατ' ὕπνον·

πολλάκις ανάρπαστος ήγήρθη, ἄν καὶ εἶχεν εἰσέτι ἄρκετὴν περιοχὴν διὰ τὴν ζήσιν, ἐψιδύριζε λέξεις τινὰς συγκεχυμένας, καὶ ἐβρίπτετο πάλιν ὡς νεκρὸς ἐπὶ τῆς κλίνης.

Ἄνετειλεν ἡ τετάρτη· ἄλλα μέχρι μεσημβρίας μόλις ἤδυνήθη να συνέλθῃ ἀπὸ τῆς βαθεΐας ληθαργίας, εἰς τὴν ὅποιαν κατέκειτο, καὶ τὴν συναισθάνθη τὴν κατάστασίν του. Ὅποια ἡ ἐντύπωσις ἐκείνη, ὅταν ἀτενίσας πρὸς τὰ παράθυρα προσηλώθῃ εἰς αὐτά! Τρία μόνα ἦσαν ἤδη! . . . Τρία! . . . Δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντιστήσῃ εἰς τὴν θέαν των ἐπὶ πολὺ. Προσεκτικῶς καὶ ἡσύχως ἠρεύνησε πάλιν τοίχους καὶ στέγην. Ἡ φυλακὴ του ὅτι κατέστη πολὺ στενωτέρα τοσοῦτον κατὰδηλον ἦτο, ὥστε γελοῖον ἔδειξεν εἶσθαι τὴν νομίζῃ πλέον, ὅτι ἡ φαντασία τὸν ἀπατᾷ. Ἀλλὰ πῶς ἠδύνατο τοῦτο; Μὲ τίνα θαυμαστὴν τέχνην ὑπῆρχε κατεσκευασμένη ἡ φυλακὴ, ὥστε τὴν σμικρύνεται οὕτως ἄνευ οὐδενὸς κρότου, ἄνευ οὐδεμιᾶς κινήσεως! Ἡ μόνη παρηγορητικὴ ἐλπίς, ἥτις τὸν διετήρει εἰσέτι εἰς τὴν ζωὴν, ὑπετάλλετο ὑπὸ τῆς ἰδέας, ὅτι ὁ Τόλης τὸν κατεδίκασεν εἰς τὸ μαρτύριον τοῦτο, ἐπιφυλακτόμενος τὸν θρίαμβόν του ἐπὶ τῆς τελευταίας κρίσεως αὐτοῦ.

“Δὲν φοβοῦμαι τὸν θάνατον” ἀνέκραξεν, “ἀλλ' ὁ θάνατος οὗτος, εἰς τὸν ὅποιον ἐτοιμάζομαι! . . . ἄς μὲ καταδράσῃ . . . καίτοι στυγερός . . . ἀλλ' ἀμέσως . . . τώρα . . . εἰς τὴν στιγμὴν . . . ποῦ τὴν εὐρὴν ὅμως δυνάμεις, διὰ τὴν ἀνδρείω τρεῖς ἔτι ἀτελευτήτους ἡμέρας προσδεχόμενος τὸ βραδέως παραγιγνόμενον πεπρωμένον μου! . . . οὐδεμία βοήθεια! . . . οὐδεμία σωτηρία! . . . Τὰς φρένας μου θέλω ἀπολέσει, ἐὰν ἐννοήσω τὴν προσέγγισιν τῶν τοίχων! . . .

ὦ! τίς ἔδειλε δυνήθῃ τὴν κλείσῃ ὄμμα τὰς τρεῖς ταύτας ἡμέρας!”

Ἡ ὑδρία ἦτο πάλιν πλήρης, καὶ τα φαγητὰ ἄλλα. Δὲν ἔδωκε προσοχὴν οὐδεμίαν εἰς αὐτὰ, καὶ εἶχε τὴν ἀπόφασιν τὴν μὴ κοιμηθῆναι τὴν νύκτα ταύτην· ἐὰν δὲ αἰσθάνθῃ τὴν σιγήν καὶ ἀδούριον κίνησιν ἢ τὴν εἰσπνοὴν τοῦ ἀέρος, τὴν ἐπικαλεσθῆναι τὸ ἔλεος καὶ τοὺς οἰκτιρισμοὺς τῶν θεμιῶν του.

Ἐπῆλθεν ἡ νύξ. Ὅταν δὲ ἤγγισεν ἡ ὥρα, κατ' ἦν ἐνόησε κατὰ πρῶτον τὴν κίνησιν, ἐστάθη ἄφωνος, ἀκίνητος ὡς ἄγαλμα, καὶ τὴν ἀναπνοὴν του αὐτὴν ἔδειλε τὴν πνίξῃ. Ἐπειτα ἐστοχάσθη καλλίτερον να πέσῃ ὑπὸ τοῦ ἐδάφους, πράξας δὲ οὕτως ἔκροαζετο μὲ τὸσσην ἐκτένειαν, ὥστε αἱ δυνάμεις του ἠτόνισαν, καὶ δὲν ἠδυνήθη τὴν διατηρήσῃ τὴν θέσιν ταύτην ἐπὶ πολὺ, ὅτε αἰφνιδίως ἠσθάνθη ὑποκίνησιν τοῦ ἐδάφους. Ἀνεπήδησεν ὄρσιος, καὶ ἔκραξε μεγαλοφώνως· ἡ φωνὴ του ἐξέπνευσεν . . . ἡ κίνησις ἔπαυσεν. Ἐμεινε προσεκτικὸς στιγμὰς τινὰς . . ., οὐδεὶς ἀήρ, οὐδεὶς ἦχος. Τότε ἤρχισε τὴν κλαίῃ· ἐβρίθθη ἀναίσθητος κάτω, καὶ ἔκραξεν ὀδυνηρῶς βοήθειαν, ἕως οὗ ἀπέκαμεν.

Ἡ ἀνατέλλουσα ἡμέρα τῷ ἐφάνέρωσεν ἤδη δύο μόνα παράθυρα. Ἡ στέγη ἕνα πόδα ἀφίστατο εἰσέτι τῆς κεφαλῆς του, καὶ οἱ τοῖχοι προσήγγισαν μέχρι ποδῶν ἕξ. Μὲ σπασμὸν φρικώδη κατεμέτρησε τὴν λειπομένην περιοχὴν, καὶ ἡ ἐπικειμένη ἀναπόδραστος καταστροφὴ του τὸν κατέστησεν ἡμερώτερον κατὰ τὸ φαινόμενον. Μὲ διεσταυρωμένους χεῖρας, μὲ κεκλεισμένους ὀδόντας καὶ ὀφθαλμοὺς αἱματορροῦτους προεφορεῖτο βιαίως, στεναγμοὺς ἐκπνεύων καὶ σιωπηλὸς ἀνα-

λογιζόμενος τὸ ἐπικείμενον. Τίς δύναται ν' ἀντιληφθῆ τὰς μαύρας ἰδέας; ποία γλῶσσα νὰ ἐκφράσῃ καὶ ποῖος κάλαμος νὰ περιγράψῃ τὴν ἀγωνίαν τῆς ψυχῆς του εἰς τὰς στιγμὰς ταύτας! Ἔπεσεν ἐπὶ τῆς κλίνης, καὶ στραφείς τυχαίως πρὸς τὸν τοῖχον παρετήρησε γράμματα . . . . λέξεις ἀνδρωπίνου χειρός. Ἀνέγνωσε. καὶ τὸ αἷμά του ἐπάγωσεν.

«Ὁ Λουδοβίκος Σφόρζας ἐπεχειρίσθη δια τῶν χρημάτων τοῦ Τόλση τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀριστουργήματος » τοῦτου τῆς τέχνης μου, εἰς τὸ ὁποῖον κατηνάλωσα τρία « ἔτη. Μετὰ τὴν κατεργασίαν του, ὁ ἐπάρατος οὗτος ἀνὴρ « μὲ ἠκολούθησεν ἐντὸς αὐτοῦ, διὰ νὰ ἴδῃ τὴν φοβερὰν « ἐνέργειάν του, καὶ μὲ προσέφερεν εἰς αὐτὸ δῶμα πρῶτον, « διότι δυνατὸν ν' ἀποκαλύψω τὸ μυστήριον. Ὁ Θεὸς νὰ τὸν « συγχωρήσῃ, ὡς ἐλπίζω ὅτι θῆλει συγχωρήσει τὸν ἀνάξιον « δούλον του, διότι ὑπερέτησα τὰ στυγερά σχέδιά του. Τα- « λαίπωρε ἀναγνώστα, ὅστισδήποτε ἂν ἦσαι, γονυπέτησον καὶ « παρακάλεσον τὸν Θεὸν νὰ σέ δώσῃ δύναμιν, ὥστε ν' ἀπο- « θάνῃς ἐν τῇ καταχθονίᾳ ταύτῃ μηχανῇ, θεραπεύων τὸ « φιλέκδικον τοῦ Τόλση. Ὁ θάνατός σου πλησιάζει! . . . . « Ὁλίγας ὥρας ἀκόμη, καὶ θῆλει σέ καταδραύσει, ὡς κατέ- « δραυσεν αὐτὸν τὸν κατασκευαστὴν τῆς.»

Ἐστέναξε βαρέως, καὶ ἀπολελιθωμένος ἴστατο πρὸ τῆς καταδίκης του μὲ ὀφθαλμούς ἀσκαρδαμύκτους, μὲ βίνας ἐντεταμένας καὶ μὲ τρέμοντα χεῖλη. Τῷ ἐφάνη ὡς νὰ ἤκουσε φωνὴν ἀπὸ τοῦ τάφου κρᾶζουσαν: «εἶσαι ἕτοιμος;» Πᾶσα ἐλπίς τὸν ἐγκατέλιπε πλέον. Ἡ κεφαλή του ἤσδάνετο ἤδη τὸν πεισμὸν τῆς καταπιπτούσης στέργης, καὶ συνε-

τρίβετο μεταξὺ τῶν συγκλειομένων σιδηρῶν τοίχων. Ἀπώλεσε πᾶσαν συνείδησιν τοῦ ἑαυτοῦ του· ἀπηλπισμένος ἐξίττει ὄπλον εἰς τὰ φορέματά του διὰ νὰ φονευθῆ, καὶ βρόχον διὰ νὰ πνιγῆ.

Ὁ ἥλιος ἤγγιζε τὸν ὀρίζοντα τῆς θαλάσσης, καὶ τὰς τελευταίας ἀκτῖνάς του ἀντενάκλα εἰς τὴν εἰρκτήν. Ὅποια θῆρα εὐτυχίας πρὸς τὸν δυστυχῆ! τί ἄλλο τεκμήριον ζωηρότερον, ὅτι ἀνῆκεν ἀκόμη εἰς τὸν κόσμον, ὅτι εἶς κρίκος τὸν συνέδεε μ' αὐτὸν εἰσέτι! Τὰ λοιπὰ δύο παράδωρα κατέπεσον τόσον, ὥστε ἠδύνατο νὰ τὰ φθάσῃ διὰ μικρᾶς ἐντάσεως. Πηδήσας δὲ ἀνηρτήθη εἰς τὰς κιγκλίδας, καὶ εἶδεν ὅ,τι δὲν ἤλπιζέ ποτε: τὴν θάλασσαν παίζουσαν μὲ τὰς χρυσᾶς ἀκτῖνας τοῦ δύνοντος ἡλίου. Ἡ διὰ τῶν βράχων ὀπί, ἀφ' ἧς διείδε τὸ λαμπρὸν τοῦτο θέαμα, φαίνεται ὅτι ἐκ προθέσεως εἶχεν ἀνοιχθῆ, διὰ νὰ καταστήσῃ αἰσθαντικώτερον τὸ μαρτύριόν του τὴν παρουσίαν, οὕτινος μετ' ὀλίγον ἔμελλε νὰ στερηθῆ δια παντός. Τὰ ὄμματά του δὲν ἠδύναντο ν' ἀποσπασθῶσιν ἀπο τῆς γλυκυτάτης ταύτης θῆρας, καὶ ὅτε μὲν ἐκρέματο διὰ τῆς μιᾶς, οὔτε δὲ διὰ τῆς ἐτέρας, καὶ ἄλλοτε δι' ἀμφοτέρων τοσοῦτον στερεῶς, ὥστε αἱ χεῖρές του εἶχον πληρωθῆ. Τελος πάντων ὁ πόνος τὸν ἐβίασε νὰ παραιτηθῆ. Ἔπεσε χαμαί, καὶ ἀναίσθητος ἔμεινε εἰς τὴν θῆσιν ταύτην, ἕωσού ἡ αὐγὴ ἀπεκάλυψεν ἤδη εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του ἓν μόνον παράδωρον· ἓν . . . . τὸ τελευταῖον! . . . . Ἡ βεβαιότης τῆς ἐπικειμένης καταστροφῆς του δὲν τὸν ἔκαμε πλέον τόσην βαρεῖαν ἐντύπωσιν, ὅσον ἄλλοτε ἡ ἀβεβαιότης. Ἐγέλασε σαρδόνιον καὶ σπασμώδη γέλωτα. Ἀλλὰ φοβερώτερον ἄλλο ἔμελλε νὰ ἴδῃ: Ἡ κλίνη του δὲν ἦτο πλέον

στρωμνή, ἀλλὰ νεκροκράββατον! . . . τὸ σιδηροῦν ὑπόβαθρον αὐτῆς ὑπῆρχεν οὕτω διατεθειμένον, ὥστε τὴν στιγμὴν, ὅτε οἱ πλησιέστερον ἐρχόμενοι τοῖχοι ἤϊελον ἐγγίσει τὰ ἄκρα αὐτοῦ, εἶδετο εἰς κίνησιν ὁ πιεσμὸς ὑποκεχυμένων ἐλατηρίων, ἅτινα μετέβαλλον τὴν κλίνην εἰς ἣν τὴν ἔβλεπε σήμερον μορφὴν κατὰ τρόπον ἀπλοῦν μὲν, ἀλλὰ πολλὰ τεχνικόν. Ἔπεσε πρηνῆς, καὶ δάκρυα κατέβρεον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του. Ὁ ἀὴρ ἦτο πυκνὸς, καὶ μετὰ δυσκολίας ἠδύνατο ν' ἀναπνεύσῃ· οὕτω τούλάχιστον ἐφαίνετο εἰς αὐτόν· καὶ ὅτι ἡ στενόχωρος καὶ πνιγηρὰ περιοχὴ τῆς εἰρκτῆς δὲν περιελάμβανε πλέον τόπον οὔτε νὰ σταθῇ, οὔτε νὰ καθῆσθαι. Ἐξητλήθη τελείως, μετέπεσεν εἰς παντελῆ ἀναισθησίαν, καὶ ὡς νεκρὸς διέμεινε συνεσταλμένος εἰς ἑαυτόν· εὐτυχῆς, ἂν ὁ θάνατος τὸν κατελάμβανεν εἰς τὴν κατάστασίν του ταύτην. Ἄλλ' ἡ περισκεμμένη ὠμότης τοῦ βασιανιστοῦ του εἶχε προῖδει περὶ τούτου. Ἡ βοή κώδωνος ὑπερμεγέθους ἤχησεν εἰς τὰ ὦτά του, καὶ ἀνέστη· εἰς μόνος κτύπος ἠκούσθη, ἀλλὰ τόσον λιγυρὸς καὶ βροντώδης, ὥστε ἐνόμισεν ὅτι ἐκλονίσθη ὁ ἐγκέφαλός του, καὶ ἡ ἠχὴ ἀντήχησεν εἰς τὴν ἀκοήν του ἀπὸ τῶν χασμάτων τῶν βράχων. Μετὰ τινὰς στιγμὰς, τρομερὸς κρότος διέσεισεν ὅλους τοὺς τοίχους, ὥς νὰ ἔμελλε νὰ ἐπιπέσῃ κατ' αὐτοῦ ἡ στέγη, καὶ νὰ δώσῃ τέλος εἰς τὰ βάσανά του. Ὁ δυστυχῆς ἀνέτεινεν ἀκούσιως τὰς χεῖρας, ὡς νὰ εἶχε δύναμιν Γίγαντος, ὥστε ν' ἀποκρούσῃ τὴν πτώσιν αὐτῆς. Τοῖχοι, στέγη καὶ ἔδαφος ἐπλησίασαν τόσον ἐγγύς, ὥστε δακτύλου ἀπόστασις ὑπελείπετο διὰ τὴν καταστροφὴν τῆς φονικῆς ταύτης σκηνῆς . . . Ἄλλ' ἡ σατανικὴ κακία τοῦ φιλεκδικίου Ἰταλοῦ δὲν ἔπρεπε νὰ θριαμβεύσῃ:

Τὴν στιγμὴν κατ' ἣν ὁ Βικέντιος ἔμελλε νὰ καταθραυσθῇ, τὸ ἔδαφος ἀπεχωρίσθη ἀπὸ τῶν τοίχων ἔνεκεν ἐλλείψεώς τινος τῆς μηχανῆς, ὡς φαίνεται . . . Ὁ δυστυχῆς ἐξηπλωμένος ἐπὶ τοῦ σιδηροῦ κραββάτου ἐκρημνίσθη ἐντὸς τοῦ δόλου· ἀναλαβὼν δὲ τὰς δυνάμεις του, καὶ ἐν τῇ φοβερᾷ τοῦ θανάτου ἀγωνίᾳ ἀποτολήσας πῆδημα μέγα εἰς τὸ ὑπαιθρον, εὐτυχῆς τοὺς ὄνυχας τοῦ τίγριδος Τόλση διέφυγεν.

Ἀθήνησι, κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1870.

Μετὰφρασις Θ. Ι. ΛΑΖΑΡΙΔΟΥ.

## Ο ΜΑΜΜΕΛΟΥΚΟΣ.

ΕΡΩΣ ΠΡΟΣ ΚΑΝΑΡΙΟΝ.

ΤΙΣ τῶν ἐν Ἀθήναις δὲν ἐγνώρισε τὸν Ἀλάχ; ἄνδρα ἰσχνόν, ξηρόν καὶ μελάγχρουν, τεσσαρακοντούτη τὴν ἡλικίαν, μονήρη βίον διάγοντα ἐν πενιχρῷ τῆς Νεαπόλεως (α) δωματίῳ, μόνον περιπατοῦντα, σκυδρωπὸν, κεκυφῶτα καὶ διὰ μονοσυλλάβων τραχειῶν λέξεων προσαγορευόμενον τοὺς ἐντυγχάνοντάς;

Ὁ Ἀλάχ ἦτο ὑπάλληλος ὑπουργείου τινός, διακρινόμενος διὰ τῆς παραδειγματικῆς ἀκριβείας περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν αὐτοῦ καθήκοντων. Πρῶτος ἔρχετο καθ' ἐκάστην πρωΐαν εἰς τὸ γραφεῖον καὶ τελευταῖος περὶ τὰς ἡμέρας δυσμάς ἀπεχώρει τῆς ἐργασίας. Καὶ οἱ μὲν προϊστάμενοι περὶ πολλοῦ ἐποιούνο αὐτόν, οἱ δὲ ὁμόβαδοι καὶ οἱ ὑποκείμενοι ἐμίσηον. Ἰδίως οἱ κλητῆρες τοῦ ὑπουργείου ὡς μάστιγα αὐτὸν ἐπέωρον καὶ ἐβδελύττοντο. Ἀπεκάλουν δ' αὐτὸν γρινιάρην καὶ ἐδράττοντο πάσης εὐκαιρίας ὅπως ἐπιδείξωσι τὴν πρὸς αὐτὸν δυσμένειάν των.

(α) Προάστειον τῶν Ἀθηνῶν, κείμενον πρὸς βορρᾶν τῆς πόλεως.

Ὁ Ἀλάχ φίλους δὲν εἶχε, τὸ δὲ γυναικεῖον φύλον ἀπεστρέφετο. Τῆς μητρὸς στερηθεὶς νηπιόθεν, ἀνετρέφθη παρὰ πατρὸς, ἀδελφοῦ τοῦ πατρὸς του, ὃν σπανίως ἐβλεπεν, ὡς διαμένοντα ἐν νήσῳ τινὶ τοῦ Αἰγαίου. Ἡ δὲ πρὸς τὸν πατέρα του ἀγάπη ἦτο λίαν συγκερασμένη, ὁμοιάζουσα μᾶλλον μὲ ἀἰσθημα κατωτέρου ὑπαλλήλου πρὸς προϊστάμενον.

— Ἐχει ἄραγε ψυχὴν ὁ Ἀλάχ; ἔλεγον οἱ ἐν τοῖς Χαφτείοις (α) διατιώμενοι εὐδύμοι συνάδελφοί του.

— Τὸ παχὺ καὶ εἰλαιόχρουν δέρμα του, τὸ ἄψυχον καὶ ὑελῶδες βλέμμα του, τί ἄλλο δύναται νὰ περικλείη, εἰμὴ καρδίαν ἀναίσθητον, καρδίαν μοχθηράν;

— Ἐὰν ἔχη καρδίαν μοχθηράν, εἰπέ τις τῶν περιεστώτων, δὲν εἶναι αὕτη καρδία ἀναίσθητος . . . καὶ ἡ μοχθηρία ἀπαιτεῖ αἰσθησιν . . . ἀνάγκη νὰ παθαίνηται ἡ ψυχὴ ὅπως ἡ μοχθηρία . . .

— Ὁ Ἀλάχ εἶναι ζωόφυτον . . . τρώγει, πίνει, κοιμάται, περιπατεῖ, τὸ αἷμα ἐν τῷ σώματί του ὀργᾶ, κινεῖται, σχηματίζει χυλὸν καὶ χολήν· ἀλλὰ πρὸ πάντων χολήν καὶ δι' αὐτῆς ἰδίως τρέφεται τὸ ζωόφυτον τοῦτο, τὸ λεγόμενον Ἀλόχ . . .

Πάντες οἱ ἐν τοῖς Χαφτείοις ἐπεκρότησαν εἰς τοὺς λόγους τούτους. Ἐγένετο παραδεκτὸν ὅτι ὁ Ἀλάχ ἦτο ζῶον ἀναίσθητον, τὸ ζωόφυτον Ἀλόχ . . . Οὐδέποτε δάκρυ ἔβρεξε τοὺς ὀφθαλμούς του, οὐδέποτε μειδίαμα διημέφξε τὰ ἄδυστα τῆς καρδίας του· ἡ μελωδικωτέρα καὶ ἀρμονικωτέρα μουσική, ἡ

(α) Χαφτεία ὀνομάζονται τὰ παρὰ τὴν ὁδὸν τῶν Πατησίων καφεπωλεῖα (καφενεῖα).



συγκινητικώτερα ποιήσεις, ἢ ἐνδουσιώδης φωνὴ τοῦ περιπαδε-  
στάτου πολιτικοῦ βήτορος ἢ ἡ ἀπαγγελία τοῦ τραγικωτάτου ἢ  
κωμικωτάτου ἡθοιοιοῦ, δὲν κατώρῳσαν ποτε νὰ ταράξωσι  
τὸ παχύδερμον τοῦτο ζωόφυτον. Καὶ αἱ ἄλλαι δὲ λεγόμεναι  
ὠραῖαι τέχναι, ζωγραφία, γλυπτική, ἀρχιτεκτονική, χορὸς,  
δὲν διήγειρον εἰς τὸν δυστυχῆ Ἀλάχ τὰ κοινῶς εἰς τοὺς  
ἄλλους ἀνθρώπους διεγειρόμενα ἡδέα αἰσθητά. Πρὸς τὰς  
καλλονὰς δὲ τῆς φύσεως ὁ Ἀλάχ ἐπίσης ἦτο ἀδιάφορος καὶ  
περιφρονητικῶς, ἐμειδία ὁσάκις ἐγένετο λόγος περὶ τῶν θελι-  
καρδίων θεαμάτων τῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου,  
περὶ τῆς μαγευτικῆς πορείας τῆς πανσελήνου, περὶ τοῦ παν-  
οράματος τῶν πεδιάδων καὶ τῶν ὄρεων, περὶ τῆς μεγαλο-  
πρεπειᾶς τῶν πυκνῶν δασῶν, περὶ τοῦ μεγαλείου τοῦ ὠκεανοῦ  
καὶ τῶν θαλασσῶν . . . — ἐγέλα, ἐγέλα ὁ Ἀλάχ . . . ὦ! τὸν  
ἀναίσθητον . . . ἢ ἀφήγησις τῶν μεγάλων κατορῳμάτων τῆς  
ἀνθρωπίνης διανοίας, τῶν ἀνδραγαδιῶν τῶν κατὰ καιροὺς  
ἡρώων, τῶν ποικίλων περιπετειῶν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, οὐδὲν  
εἶχον δι' αὐτὸν θελήτηρον . . . Τὸ πρωτόκολλον τοῦ ὑπουργείου  
ὡς μόνον ἐπιστήμην, ὡς μόνον βιβλίον ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ  
ἔθεώρει.

Ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ, ἐνθα κατῴκει ὁ Ἀλάχ, διέμενε πτωχὴ  
οἰκογένεια, ἣτις καὶ ὑπηρετεῖ αὐτόν. Ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ταύτῃ  
ὑπῆρχε βοδόχρους νεᾶνις, μόλις εἰκοσαέτις, ὀνόματι Εὐρυδίκη,  
σεμνὴ, εὐάγωγος, φρόνιμος, ἀλλὰ, καθὼς γνησίᾳ θυγάτηρ τῆς  
μάμμης μας Εὐῆς, καὶ ὀλίγον τι φιλάρεσκος. Ἄλλ' ὁ Ἀλάχ  
οὐδέποτε ἐνόησε τοῦτο. Νοσήσας δὲ ποτε βαρέως ἐνοσηλεύθη  
παρ' αὐτῆς, ἣτις τὸν περιποιήθη κατὰ τὴν ἀσθένειαν καὶ  
τὴν ἀνάρρωσιν αὐτοῦ ὡς περιποιεῖται ἀδελφὴ ἀδελφόν. Διη-  
γεῖτο δὲ εἰς αὐτόν τὰς ἀναμνήσεις τῆς παιδικῆς ἡλικίας τῆς,

τὰς θελικαρδίους ἱστορίας ὅσας ἔμαθε παρὰ τῆς μητρὸς  
τῆς ἢ ἀνέγνωσεν ἐν διαφόροις βιβλίοις, ἐτραγῳδεῖ ἐνώπιον  
αὐτοῦ ἄσματα τοῦ Σολωμοῦ, τοῦ Ξίνδα, τοῦ Γανταλίδου,  
τοῦ Κατακουζηνοῦ, τοῦ Ἀλβάνᾳ· ἀλλὰ ταῦτα πάντα εἰς  
μάτην! . . . Ὁ Ἀλάχ ἔμενον ἀναίσθητος, τὸ ὑπουργεῖόν του  
μόνον ἐνδυμούμενος καὶ τὸ πρωτόκολλον ἐπιθυμῶν. "ὦ! πό-  
σον ἐγαυρία ὅτε ἠδυνήθη νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐν τῷ ὑπουργεῖῳ  
ὑπηρεσίαν του. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐνδυμεῖται ἔτι σήμερον  
ὁ κλητὴρ Κώστα! — "Κώστα ἐδῶ! . . . Κώστα ἐκεῖ!"

— Μὰ, Κύριε Ἀλάχ, δὲν ἔμπορῶ νὰ ἦμαι παντοῦ.

— Κρημνίσου μωρέ! δὲ κάμω ἐκδῶσιν κατὰ σοῦ εἰς τὸν  
γενικὸν γραμματεᾶ . . .

— Μὰ, Κύριε, Ἀλάχ . . .

— Κρημνίσου σοῦ λέγω, μωρέ!

— Θυμῶνι ὁ Ἀλάχ! — εἶπεν ἀμύστακος ἀκόλουθος τοῦ  
ὑπουργείου φορτωμένος δώδεκα παράσημα, ἅπερ ἔλαβεν εἰς  
ἀντιμισθίαν δι' ἀνοίγματα τῶν θυρῶν ἀμαξῶν μεγιστάνων  
ἀποβιβαζομένων εἰς Ἀθήνας, ἄρα ὁ Ἀλάχ δὲν εἶναι ἀναί-  
σθητον ζῶον . . . δὲ ἴδητε ὅτι ὁ Ἀλάχ δὲ ἀγαπήσῃ καὶ  
δὲ ἀγαπήσῃ μὲ τὰ σωστά του! Je vous y attends! (α)

Ἡ εὐφυῆς αὕτη καὶ ὀρθὴ παρατήρησις τοῦ ἐμβρύου τού-  
του διπλωμάτου οὐχὶ μετὰ πολὺ ἐπραγματοποιήθη.

Ὁ Ἀλάχ, τὸ κατὰ τοὺς πολλοὺς ἀναίσθητον ὄν, τὸ  
ζωόφυτον κατὰ τοὺς ἐν τοῖς Χαφτείοις, ὁ χωρὶς καρδιὰ  
οὗτος ἄνθρωπος κατὰ τὴν καλλιπάρειον Εὐρυδίκην, ἠράσθη

(α) Ἕλληνες τινες, διπλωμάται δῆθεν, ἀναμιγνύουσιν ὡς ἐπὶ το  
πολὺ μὲ τὰ ἑλληνικὰ γαλλικὰ τινα, ὡς Ἕλληνίδες τινὲς νεᾶνιδες ψιμυ-  
θίζουσι τὸ δροσερὸν καὶ νεανικὸν αὐτῶν πρόσωπον.

καὶ ἠράσθη περιπαῶς. Τίνος! ἄχ! ἄχ! Τίνος; Ὁ Ἀλάχ, Κύριοι καὶ Κυρίες μου, ἠράσθη ἐνὸς τῶν μικροσκοπικωτέρων ὄντων τῆς φύσεως. Θὰ ἠκούσατε βεβαίως περὶ τῶν νήσων Καναρίων· αἱ νῆσοι αὗται κεῖνται ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὠκεανῷ δυτικῶς τοῦ Μαρόκκου. Ἴσως εἶναι αἱ παρὰ τῶν ἀρχαίων καλούμεναι νῆσοι τῶν Μακάρων. Ταύτας πρῶτοι οἱ Ἴσπανοί, κατ' ἄλλους Γάλλοι τινὲς ναυσιπόροι, ἀνεκάλυψαν τῷ ἔτει 1330 καὶ τὰς ἐδήλωσαν. Ἰδίως δὲ κατέστρεψαν τὴν πολυδενδρον Γομέραν, ἐν ἣ εὐρέθη κατὰ πρῶτον τὸ καλλιφθόγγον, κιτρινόχρου πτηνόν, τὸ καλούμενον Κανάριον. Ἐκ τῆς Γομέρας μετεφέρθησαν τὰ κανάρια εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην, καὶ σήμερον εὐρίσκονται ἀπανταχοῦ ἐκτὸς τῆς κοιτίδος αὐτῶν. Τὸ κανάριον ἔχει τὰς ἐξῆς περιπτου διαστάσεις· μήκος δακτύλου, πλάτος φάλαγγος· οἱ ὀφθαλμοὶ του εἰσὶ μελανοὶ καὶ μικροί· τὸ ῥάμφος του ὀλίγον κεκυρτωμένον καὶ τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν λεπτά καὶ καμπύλα. Τὸ κιτρινοειδὲς περρωτὸν περιβάλλυμμά του ἔχει τὸ λεῖον τῆς μετάξης. Ζῆ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἐν ἔλευθερίᾳ μὲν ὀκτῶ, δέκα ἔτη, ἐν δουλείᾳ δὲ πέντε, ἕξ, ἑπτὰ. Ὁ δὲ φυσικὸς θάνατος τοῦ καναρίου προσέρχεται συνήθως ἐκ συμφορῆσεως τοῦ αἵματος εἰς τὴν κεφαλὴν· εἶναι δὲ αἰφνίδιος ὡς ἀποπληξία, ἐξογκουμένων τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ πτηνοῦ. Ταῦτα περὶ τοῦ καναρίου.

Ὀλίγον μετὰ τὴν ἀνάβρωσίν του ὁ Ἀλάχ ἠλλάξε κατοικίαν. Ἐν τῷ νέῳ οἰκίματι αὐτοῦ εὗρεν ἀνητημένον εἰς γωνίαν σκοτεινοῦ δωματίου κλωβίον, περιέχον κανάριον λησμονημένον ὑπὸ τοῦ πρώην κατοίκου, ἀναχωρήσαντος ἐσπευσμένως διὰ Κωνσταντινούπολιν. Ὁ Ἀλάχ εὐρέθη πολὺ στενοχωρημένος περὶ τοῦ πρακτέου. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ἐ τοσοῦτον ἀδιάφορος πρὸς τοὺς ὁμοίους του, οὐδεμίαν κλίσειν

εἶχε πρὸς τὰ πτηνά. Τοὺς ἵππους καὶ τοὺς κύνας ἀπεστρέφετο· αἱ γαλαὶ τοῦ ἐπροξένουν ἀηδίαν καὶ τὰς ἀηδόνας ἠγάπα ὡς τὰς γλαῦκας· ὡσαύτως τὸ κανάριον δὲν ἐτίμα περισσώτερον τοῦ κοσσύφου. Ἀλλὰ τὸ κανάριον τοῦτο ἦτο κτῆμα ἄλλου . . . Ὅφειλε νὰ δώσῃ εἶδησιν εἰς τὸν κύριον αὐτοῦ· διότι ἠδύνατό ποτε αὐτὸς νὰ ἐλθῆ νὰ ζητήσῃ τὸ κλωβίον καὶ τὸ κανάριον, καὶ ὁ Ἀλάχ προσέβλεπε δυσαρσκειάς, ἅς ἀπέφυγε χάριν τοῦ πάσχοντος ἠπατός του. Ἀπεφάσισεν ἐπὶ τέλους νὰ περιποιηθῆ τὸ κανάριον καὶ νὰ ἀναγγεῖλῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν κύριον αὐτοῦ. Τὸ δυστυχεὲς πτηνόν εἶχε μείνει ἱκανὸν χρόνον ἄνευ τροφῆς· ὁ Ἀλάχ ἐφρόντισε νὰ καθάρσῃ τὸ κλωβίον, νὰ φέρῃ νερὸν δροσερὸν καὶ νὰ γεμίσῃ τὴν μικρὰν ἀποθήκην τοῦ κλωβίου μὲ ἐκλεκτὸν κανναβούριον. Τὸ κανάριον ἔφαγε καὶ ἔπιε μετὰ πολλῆς ὀρέξεως. Ἐφαίνετο δὲ τὸ κακόμοιρον, ὅτι εἶχεν ὑποβληθῆ εἰς νηστείαν πολὺ αὐστηροτέραν χριστιανῶν τινων νομιζόντων ἔτι τὸ τρώγειν παντὸς εἶδους θαλασσιναῖα, ὄσπρια, χαβιάριον, αὐγοτάριχον καὶ ἰδίως τὸ πίνειν ὀκάδας πολλὰς ρητσηνάτου (α) αὐτὰ εἶναι αὐστηροτάτη νηστεία. Τὸ κανάριον διεδήλωσε τὴν εὐθυμίαν αὐτοῦ διὰ κελადήματος ἠχηροῦ καὶ ζωηροῦ . . . Εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦτο ὁ Ἀλάχ ἐσκίρτησεν ὑπὸ ἐκπλήξεως . . . τὸ κελάδημα ἐκείνο τῷ ὑπενδύμισε τὴν βρεφικὴν του ἡλικίαν. Ἀντήχησεν εἰς τὰ ὄψα του ἄσμα αἰγυπτιακόν, δι' οὗ ἐανάριζε τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς αὐτοῦ γέρον Μαμμελοῦκος διαφυγὼν τὴν καταστροφὴν τῶν συναδέλφων του, καὶ καταφυγὼν εἰς νῆσον τοῦ Αἰγαίου, ἐν ἣ κατόκει ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἀλάχ.

(α) Ῥητινίτου οἴνου.

Ὁ Μамμελοῦκος ἐγένετο ἡ τιτθὴ (α) τοῦ Ἀλάχ. Ποῦ, παρά τίνος τὸ κανάριον εἶχεν ἐκμάθει τὸ ἄσμα ἐκεῖνο; ἀδιάφορον· πιθανὸν ὁ κύριός του νὰ ἦτο ποτε ἐν Αἰγύπτῳ, ὅπου τὸ ἄσμα τοῦτο εἶναι δημοτικώτατον. Ὁ Ἀλάχ ἠσθάνθη κατὰ πρῶτον ἐντύπωσιν ἀκατανόητον δι' αὐτόν. Ἀκούων ἀνέκαθεν παρά τῶν ἄλλων ὅτι εἶναι ἄνθρωπος ἀναίσθητος, εἶχε πεισθῆ ἐπὶ τέλους καὶ αὐτὸς περὶ τούτου. Κατὰ πρῶτον ἐσωτερικὴ συγκίνησις, γλυκεῖα συγκίνησις, κατετάραξεν αὐτόν. Στρέψας πρὸς τὸ κελαδοῦν πτηνὸν ἐνέβλεψεν εἰς αὐτὸ μετὰ περιπαθείας καὶ ἀνεφώνησε μετὰ κλαυδμηρᾶς φωνῆς: “— Μамμελοῦκέ μου! Μамμελοῦκε μου!” Ἐκτοτε τὸ κανάριον ὠνομάσθη Μамμελοῦκος. Εἶχε ψυχὴν ὁ Ἀλάχ, ἀλλὰ τὴν ψυχὴν του εἶχε καλύψει ἀχλὺς μονήρους βίου καὶ κλείσει ἔτι πάντας τοὺς πόρους τῆς εὐαισθησίας τῆς. Ἡ ἀνάμνησις τῆς βρεφικῆς ἡλικίας του, ἡ ἀνάμνησις τοῦ μόνου ἀνθρώπου τοῦ δωπεύσαντος τὸ νήπιον, τοῦ ἀναπληρώσαντος τὰς φιλοστόργους περιποιήσεις ἀποθανούσης μητρὸς, ἀπόντος πατρὸς καὶ ἀδιαφόρου πατρὸς, διέλυσε τὸν κηρὸν τὸν περιφράσσοντα τὰς αἰσθήσεις του καὶ ἐξήγειρε τὴν ἀπονευρακωμένην καρδίαν του. Ὁ Μамμελοῦκος ἠγάπα ὡς ἴδιον τέκνον τὸν Ἀλάχ, καὶ ἡ ἀγάπη ἐκεῖνη ἦτο ἡ μόνη ἐπιδαψιλεύσασα ἐπὶ τὸν ἀπόκληρον Ἀλάχ τὴν μητρικὴν ἐκεῖνην αὖραν, ἥτις ζωογονοῦσα τὰ νήπια, ὑποστηρίζει τοὺς ἐνήλικας καὶ τέρπει καὶ παρηγορεῖ ἡμᾶς κατὰ ἅπαντα τὸν βίον. Ὁ Ἀλάχ ἠσθάνθη ἔκτοτε μεγίστην συμπάθειαν πρὸς τὸ κανάριον, ὅπερ ἐξύπνισε τὴν ὑπνώττουσαν καρδίαν του. “Οἱ ἀνόητοι! ἀνεφώνησεν ὁ Ἀλάχ, οἱ ἀνόητοι, οἵτινες μ' ἐθεώρου

(α) Ἡ τροφός.

ἀνεπίδεκτον συγκινήσεως . . . . “ὦ! αἰσθάνομαι, πόσον τὰ ἠγάπων τὸ ὄν ὅπερ ἠθέλε μοι πέμψει ὁ πατὴρ ὅπως ἐγχύσω εἰς αὐτὸ ὅσα πλούτη ἀγάπης εἰσὶν ἀποτεταμειυμένα ἐν τῇ μέτρῳ τοῦδε ἀπομεινωμένη καρδίᾳ μου!”

Ὁ Μамμελοῦκος αὐτὸ τὸ μικροσκοπικὸν ὄν ἔλαβεν οὕτω τὸ ὄνομα τῶν περιφθίμων ἐκεῖνων μαχητῶν, τῶν δις καὶ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἀρξάντων τῆς Αἰγύπτου. Πρῶτος ὁ ἔγγονος Μωάμεδ τοῦ Β', τοῦ κατακτητοῦ, Σελήμ ὁ Α', υἱὸς τοῦ Βαγιαζήτου, βασιλεύσας ἀπὸ τοῦ 1512 μέχρι τοῦ 1520 καὶ ἐκτείνας τὰ ὄρια τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τοῦ ποταμοῦ Τίγρητος πρὸς τὴν Περσίαν, ἐνίκησε καὶ κατὰ πρῶτον τοὺς Μамμελοῦκους εἰς δύο τρομερὰς μάχας.

Μετὰ πολλὰ δ' ἔτη οἱ Μамμελοῦκοι οὗτοι ἐδέσποσαν καὶ πάλιν τῆς Αἰγύπτου· ἀλλὰ κατετροπώθησαν τῷ ἔτει 1798 ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Γάλλων Ναπολέοντος τοῦ πρώτου (α). Ἐκτοτε ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος παρέλαβεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Μамμελοῦκόν τινά, ὅστις ἔφιππος καὶ ποικιλόχροον καὶ χρυσοκέντητον στολὴν φορῶν συνώδευεν αὐτὸν ἀπανταχοῦ. Καὶ τίς δὲν εἶδεν εἰκόνα παριστῶσαν τὸν Ναπολέοντα μετὰ τοῦ λαμπροῦ καὶ ζωηροῦ ἐπιτελείου του, καὶ δὲν ἐθαύμασε τὸν ἐν αὐτῇ παριστώμενον Μамμελοῦκον;

Ὁ Μамμελοῦκος (ἦτοι τὸ ἡμέτερον κανάριον) ἦτο ἄριστος μουσικός· διότι ὁ πρῶτος κύριος αὐτοῦ τὸν εἶχε διδάξει πολλὰ καὶ ποικίλα ἄσματα· μεταξὺ δ' αὐτῶν ἦτο καὶ τὸ τοῦ Ἰσπανοῦ μουσοῦργου Ἰραδιέ (Iradier) “Ἀχ! Τσιλίτα!” ὅπερ παραδέτομεν παρακατιόντες.

(α) Ἐντελῶς δὲ κατεστράφησαν τῷ ἔτει 1811 ὑπὸ τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Αἰγύπτου Μεχμέτ-Ἀλή.

Ἡ μελαγχολικὴ αὐτὴ μελωδία ἀπέσπα δάκρυα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Ἀλάχ . . . Ἡ πρώτη στροφή . . . “λέγουσιν ὅτι ὡὰ νυμφευθῆς . . .” τὸν συνεκίνει εἰς τὸν ὑπέρτατον βαδμόν.

— Μαμμελοῦκέ μου! . . . “Ἄχ! Τσικίτα!” ἐμπρός! καὶ ὁ Μαμμελοῦκος ἐκελάδει τὸ κλαυθμηρὸν τοῦτο ἄσμα.

Ἐὸ Ἀλάχ συνωκειώθη μετὰ τοῦ καναρίου ὡς μετ' ἀνδρώπου. Τὸ ἐσπέρας ἐκαλῆεσπέριζεν ὁ Μαμμελοῦκος τὸν νέον κύριόν του δι' ἰδίου κελαδήματος. Τὴν πρωΐαν ἄμα ἡ πρώτη ἀκτίς τοῦ ἡλίου εἰσέδυνεν εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ Ἀλάχ, ἤκούετο καὶ τὸ γλυκὺ κελάδημα τοῦ Μαμμελοῦκου.

— Μαμμελοῦκε, καλ' ἡμέρα . . . ἔλα ἐδῶ . . .

Καὶ τὸ κανάριον ἐξήρχετο ἐκ τοῦ ἀνοικτοῦ κλωβίου καὶ περιιπτάμενον περὶ τὴν κλίνην τοῦ Ἀλάχ ἤρχετο καὶ ἐπεκάθητο τέλος ἐπὶ τῶν παρειῶν τοῦ πλαγιασμένου κυρίου του καὶ ἐφίλει τὰ χεῖλη αὐτοῦ δι' ἑλαφροῦ τρυπήματος. Τὸ δὲ κανναβούριον παρακείμενον παρὰ τὴν τράπεζαν τῆς κλίνης ἀντῆμιβε τὸν Μαμμελοῦκον διὰ τὰς φιλοφροσύνας του.

Ἐὸ Μαμμελοῦκος, ὡς πάντα τὰ κανάρια, ἐκατάριζεν ἑαυτὸν διὰ ψυχρολουσιῶν, καὶ τοῦτο ἔπραττεν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ κόψῃ μόνος του τοὺς ὄνυχας τῶν λεπτῶν ποδῶν του καὶ ὁ κύριός του ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ τοὺς κόπτῃ κατ' ἐποχάς. “Ὅτε δ' ἐγένετο ἡ ἐκκοπή αὐτῆ, ὁ Ἀλάχ ἐκάλει τὸν Μαμμελοῦκον, προτείνων αὐτῷ τὴν παλάμην τῆς χειρὸς. Ἐὸ Μαμμελοῦκος ἤρχετο καὶ ἐξηπλοῦτο ὑπτίως ἐπὶ τῆς παλάμης τῆς χειρὸς τοῦ κυρίου του· ὁ Ἀλάχ ἐλάμβανε ψαλίδιον καὶ τὴν στιγμὴν κατ' ἣν τὸ κοπτερόν ἐργαλεῖον ἤγγιζε τοὺς λεπτοφυεῖς ὄνυχας τοῦ καναρίου, ὁ

Μαμμελοῦκος ἔκλειε τὰ ῥατάκια του. Τότε ὁ Ἀλάχ τὸν κατεφίλει καὶ ἔκλειεν ἐνίοτε ὑπὸ τῆς χαρᾶς.

Αἱ ὥραι τῆς τροφῆς τοῦ Μαμμελοῦκου ἦσαν τακτικαὶ καὶ ὁ Ἀλάχ, ὅπου καὶ ἂν ἦτο, ὅ, τι καὶ ἂν ἔκαμνε κατὰ τὰς ὥρας ἐκείνας, τὰ πάντα παρήτει ὅπως μὴ ὁ Μαμμελοῦκος περιμείνῃ τὸ ἡμερήσιον σιτηρέσιόν του.

Ἐὸ Ἀλάχ ὠμίλει συνεχῶς πρὸς τὸν Μαμμελοῦκον . . . τῷ διηγείτο τὰς ἐντυπώσεις του, τὰ παθήματα τῆς ἡμέρας . . . τῷ ἐζήτηι συμβουλὴν ἐπὶ πολλῶν ὑποθέσεων καὶ κατὰ τὴν κίνησιν ἢ τὸ κελάδημα τοῦ Μαμμελοῦκου ἐβρύμιζε τὰς πράξεις καὶ τὰ διαθήματα αὐτοῦ. Ἐὸ Ἀλάχ ἦτο τοσοῦτον ἀφωσιωμένος εἰς τὸ πτηνόν του, ὥστε πολλάκις ἐπέστρεφεν εἰς τὴν κατοικίαν του μόνον καὶ μόνον ἵνα ἴδῃ τὸν Μαμμελοῦκόν του . . . ἀπαράλλακτως ὅπως ἐραστής ἢ μήτηρ, στρέφοντες πάντας τοὺς στοχασμούς πρὸς φίλτατον ὄν καὶ καταβαλλόμενοι ὑπὸ φόβου μὴ συνέβῃ αὐτῷ ἐν τῇ ἀπουσίᾳ των δυστύχημά τι, σπεύδουσι μετὰ παλμῶν καρδίας νὰ ἐπιστρέψωσι πρὸς αὐτό.

Ἐὸσάκις ὁ Ἀλάχ ἐνεδύετο τὴν διπλωματικὴν στολὴν διὰ τελετὴν τινα, πρὶν ἐξελεῖν ἐκ τοῦ δωματίου παρίστατο ἐνώπιον τοῦ Μαμμελοῦκου, τὸ δὲ πτηνόν εἰς τὴν ὄσαν ταύτην ἐφαίνετο λίαν περιχαρὲς.

— Ἰδὲ Μαμμελοῦκε, τῷ ἔλεγεν ὁ Ἀλάχ, ἐπιδεικνύων αὐτῷ τὰ ἐπὶ τοῦ στήθους του στίλβοντα παράσημα . . . ἰδὲ ὠραία πράγματα! . . .

Φοβοῦμαι νὰ μακρηγορήσω, ἄλλως ἤθελον διηγῆσθαι τὰ παθήματα τοῦ Ἀλάχ, ὅταν μετὰ καιρὸν ὁ πρῶτος κύριος τοῦ Μαμμελοῦκου ἦλθε νὰ ἀναζητήσῃ τὸ κανάριον. Ἐὸ Ἀλάχ κατέφυγεν εἰς τὰ δικαστήρια καὶ ὁ φουστανελοφόρος εἰρηνο-

δίκης, ὡς νέος Σολομών, ἀπεφάσισεν ὑπὲρ τοῦ Ἄλάχ. Λυποῦμαι ἐπίσης μὴ δυνάμενος νὰ σᾶς περιγράψω τὸν Ἄλάχ νοσηλεύοντα τὸν Μαμμελοῦκον καὶ νὰ ἐκδέσω ἀπάσας τὰς συγκινητικὰς περιπετείας τοῦ κοινοῦ βίου των.

Ὁ Ἄλάχ, αὐτὸς ὁ σκληροκάριος ἄνθρωπος κατὰ τὴν γνώμην τῶν γνωρίμων του, ὁ ἀγροϊκός, ὁ κακεντρεχῆς, ὁ βάνουσος, ὁ ἀπότομος οὗτος ἄνθρωπος κατέδειξεν εὐαισθησίαν καρδιάς λίαν σπανίαν. Ἡ ἀγάπη τοῦ Ἄλάχ πρὸς τὸν Μαμμελοῦκον ὑπῆρξε μοναδική· ἦτο ἀγάπη οὐχὶ πρὸς ζῶον ἀλλὰ πρὸς ἄνθρωπον, ἦτο περιπατῆς ἔρωσ. Ὁ Ἄλάχ ἔτρεμε διὰ τὴν ὑπαρξιν τοῦ πτηνοῦ του.

— Τί δὲ γαίνοι, μοὶ ἔλεγεν ἡμέραν τινά, εἰὰν χάσω τὸν Μαμμελοῦκόν μου! εἰς αὐτὸν συνεκέντρωσα ἔλγη τὴν ἀγάπην μου . . . εἶναι ἡ μόνη χαρὰ μου εἰς τὸν κόσμον τοῦτον . . .

— Ἐὰν ψοφήσῃ ὁ Μαμμελοῦκος, τῷ ἀπήντησα, τὸν ἀναπληροῖς . . .

Ὁ Ἄλάχ ἐνέβλεψε πρὸς ἐμέ με βλέμμα βλοσυρόν.

— Ἐὰν ἀποθάνῃ ὁ Μαμμελοῦκος, ἀνέκραξε μετὰ τρεμύσης φωνῆς, ποτὲ δὲν δὲ πάρω ἄλλον εἰς τὴν ψέσιν του! ποτέ!

Ἐσπέραν τινά περὶ λύχνων ἀφας ἀπήντησα τὸν Ἄλάχ κατὰ τὸ Σολωνεῖον. (α)

— Στάθητι, μοὶ λέγει, . . . δὲ ἀγοράσω ἐλίγα παξιμαδάκια διὰ τὸν Μαμμελοῦκον καὶ ὑπάγομεν μαζὴ νὰ τὸν ἴδωμεν.

(α) [Πρῶτον Ζαχαροπλαστεῖον τῶν Ἀθηνῶν παρὰ τὴν ἰεθὸν Πατησίαν καὶ ὑπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ φίλου μου διασήμευ δικηγόρου Μπαλάου.

Πολλὴν διάψεισιν δὲν εἶχον νὰ ἐπισκεφθῶ οὔτε τὸν Μαμμελοῦκον, οὔτε τὸν Ἄλάχ· καὶ ὅμως συνώδευσα τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἐνῶ δ' ἀνεβαίνομεν τὴν κλίμακα τῆς οἰκίας, βλέπω τὸν Ἄλάχ χλωμὸν καὶ ἐπιστηριζόμενον ἐπὶ τῶν κιγκλίδων τῆς κλίμακος.

— Τί ἔχεις; τὸν ἐρωτῶ.

— Πρώτην φορὰν ὅπου ὁ Μαμμελοῦκος δὲν κελαδεῖ . . . με ἤκουσεν ὅμως . . .

Ἐγέλασα.

— Μὴ γελᾶς, μοὶ εἶπεν ὁ Ἄλάχ, μὴ περιγελᾶς τὴν ἀδυναμίαν μου . . . αἰσθάνομαι, φίλε, διὰ τὸν Μαμμελοῦκον ὅ, τι σὺ αἰσθάνεσαι διὰ τὴν γυναϊκά σου καὶ διὰ τὴν κόρην σου . . . Ὁ Μαμμελοῦκος εἶναι ὅλη ἡ οἰκογένειά μου . . . ἅμα τὸν χάσω δὲ εὐρεθῶ πάλιν εἰς τὴν τρομεράν καὶ ὀδυνηράν ἐκείνην μοναξίαν, εἰς ἣν εὐρισκόμην πρὶν ὁ Θεὸς μοὶ πέμψῃ τὴν παρηγορίαν αὐτοῦ τοῦ μικροῦ πτηνοῦ . . . Ἄχ! φίλε! Βλέπω, ὅτι καὶ σὺ, ὡς οἱ ἄλλοι προκομμένοι, δὲν γνωρίζεις τὰς ἰδιοτροπίας τῆς καρδιάς τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐλαβον τὸν Ἄλάχ ἐκ τῆς χειρὸς καὶ ἐπροχωρήσαμεν πρὸς τὸ δωμάτιόν του. Ἡ χεὶρ του ἔτρεμε καὶ, ὅτε ἐφθάσαμεν ἔμπροσθεν τῆς θύρας τοῦ δωματίου, δὲν ἴδύνατο νὰ ἀνοίξῃ αὐτήν· ἤνοιξα ἀντ' αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθομεν εἰς τὸ δωμάτιον. Τὸ πρῶτον βλέμμα τοῦ Ἄλάχ διευσύνθη πρὸς τὸ κλωβίον τοῦ Μαμμελοῦκου. Τὸ κλωβίον ἦτο κενόν· στρέφει πέριξ τὸ βλέμμα ὁ Ἄλάχ, καὶ μετὰ τρόμου βλέπει τὸν Μαμμελοῦκον νεκρὸν εἰς γωνίαν τοῦ παραθύρου.

Παρειρῆθητέ ποτε εἰς θάνατον φιλιτάτου ὄντος; εἰς θάνατον σεβαστῆς μητρὸς, λατρευομένου τέκνου, πεφιλημένης συζύγου ἢ ἐρωμένης; Εἶδατε τὴν σπαραξικάρδιον ἐκείνην

λύπην, οίκτροτέραν και αὐτῆς τῆς Ξέας τοῦ Ξανάτου; Ἐὰν ἴδετε τὸ Ξλιβερόν και πένθιμον ἐκεῖνο Ξέαμα, και ἐὰν μά-  
λιστα ἠσδάνθητε ὑμεῖς αὐτοὶ τὰς Ξανασίμους ἐκεῖνας ἐντυ-  
πώσεις, τότε και μόνον Ξὰ ἐνοήσητε τὴν καταπληκτικὴν  
λύπην και ἀπελπισίαν τοῦ Ἰλάχ παραμεύαντος παρὰ τὸ  
ἄπνου πτηγόν . . . . .



ἸΟ Ἰλάχ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Μιμμελοῦκου.

ἸΟσα διηγήθη ὑμῖν εἶναι ἀληθῆ· δὲν προεδέμη ἡ  
συναγωνιστῶ πρὸς τὴν Μικρούλαν τοῦ καλλιεποῦς μυθιστο-  
ριογράφου ἸΑλφρέδου δὲ Βινσή. (α) Μόνος δὲ σκοπός μου ἦτο

(α) Alfred de Vincy. Τὸ ὄραϊον τοῦτο πόνημα Piccola μετε-  
φράσθη εἰς τὴν γλώσσάν μας.

διὰ τῆς ἀφηγήσεως τῆς ἀληθοῦς ταύτης ἱστορίας ἡ ὑπεν-  
θυμίσω ὑμῖν, Κύριοι και Κυρίαί, ὅτι οὐδέποτε ἐπιτρέπεται  
τῷ ἀνδρῶπι, ὅσον σκληρὰν καρδίαν και ἂν ἔχη, παρὰ τῆς  
φύσεως αὐτῆς, ἡ μὴ ἀγαπήσῃ ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ, ἄπαξ τοῦ-  
λάχιστον, ἔστω και κανάριον.

ἸΕν ἸΑθήναις, 2/14 Δεκεμβρίου 1869.

## ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

(Συνέχεια.)

Ἴδὲ Ἑθνικὸν Ἡμερολόγιον 1868 σελ. 311—1869 σελ. 642—  
1870 σελ. 304.

39.

Συγγέουσι πολλοί, οὐ μόνον τῶν τυχόντων ἀλλὰ καὶ τῶν σφόδρα λογίων, τὸ οὔτε μετὰ τοῦ οὐδέ, γράφοντες ἢ πάντοτε οὔτε, ἢ πάντοτε οὐδέ, ἢ μεταχειριζόμενοι ἀμφοτέρα ἀδιαφόρως. Ἴδου τὸ ὀρθόν. Τὸ οὔτε συνδέει δύο μέρη (πολλάκις καὶ πλείονα) ὑποτιθεμένου ἑνὸς ὅλου. Πρέπει λοιπὸν νὰ λέγωμεν· Οὔτε οἱ ἄνδρες οὔτε αἱ γυναῖκες· ὅπου οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες ἐκλαμβάνονται ὡς ἓν ὅλον, διαιροῦνται εἰς δύο μέρη· Δὲν εἰξεύρει οὔτε νὰ γράφῃ, οὔτε ν' ἀναγινώσκῃ. Τὸ οὐδέ εἶναι ἓν χρήσει ἓν φράσειν ὡς ταῖς ἐξῆς, ὅπου γίνεται σύγκρισις τις πρὸς τὸ ἀνώτατον ἢ τὸ κατώτατον· Ἦτο τόσον ἀσθενῆς ὥστε οὐδέ νὰ κινηθῇ ἡ δύνατο. Ἐκ τοῦ νόμου τούτου οὐδ' οἱ βασιλεῖς ἐξαιροῦνται. Οὐδέ λεπτὸν ἔχω. Οὐδέ τοὺς γονεῖς του ἀγαπᾷ.

— 145 —

Τὸ αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰ μήτε καὶ μηδέ· π. χ. Νὰ μὴ ἀφήσῃς μήτε τοῦτο μήτε ἐκείνο. Μηδὲ νὰ τὸ προσφέρῃς. Μηδὲ νὰ τὸ φαντασθῇς.

Ἐνταῦθα πρέπει ἀκόμη νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι κακῶς μεταχειριζόμεθα τὰ μήτε, μηδὲ μὴ, μηδὲ ὅπως, μηδέπω, μηδαμῶς κτλ. ἀντὶ τῶν οὔτε, οὐδέ, οὐ, οὐδὲ ὅπως, οὐδέπω, οὐδαμῶς κτλ. Τὰ πρῶτα, καλῶς τιθέμενα, πρέπει νὰ μεταχειριζόμεθα μόνον ἐν ἀπαγορεύσει.

40.

Ἐν νεωτέροις ποιήμασι, καὶ μάλιστα τοῖς Σουτσειοῖς, εὐρίσκεται νέον καὶ παράδοξον εἶδος συνδέσεως, τὰ μετὰ ὀνομάτων σύνδετα καὶ ἀμετάβλητα μένοντα ῥήματα, ἅτινα οὐδὲ ὅπως παραδεκτέα, ἔστω καὶ ἐν τῇ ποιήσει. π. χ. βροντοχύνομαι, αἱματοβάφω, σιδηροτρίβω, τριχοκαίω, ἀνεμοτρέχω, ὀμβροσπάζω, ἀνεμοταράττω, αἱμοσπάζω, ποδοσπείρω, ἀεροκρατῶ, ξιφοκόπτω, κεραυνοπίπτω, βροντοακούομαι, ἀστροφωτίζω, κευρανοκράζω, ἀργυρορρέω, μελοκόπτω ἀεροβαίνω κτλ.

Τοιαῦτά εἰσι καὶ τὰ ἐξ ἐπιθέτου, ἐπιρρήματικὴν δύναμιν ἔχοντες, σύνδετα· ὡς βαρυσύρομαι, ἐρυθροφέγγω, ὀρθοανοίγω, νεοκτυπῶ (νεοκτυπηθεῖς, ὁ νεωστὶ κτυπηθεῖς), πολυγυρεύω, συχοδρηγῶ, συχοστενάζω, βαδυκοιμῶμαι, καλοανοίγω, ταχυβαίνω κτλ.

Ἐπίσης ἀποβρίπτέα εἰσι καὶ τὰ (ἐμπορικὰ κυρίως) γλυκοσπάζομαι ταπεινοπροσκυνῶ, ἀδελφικοχαιρετῶ, καλοδελω (παρακαλῶ νὰ καλοδελήσητε), ὡς καὶ τὰ ἐκ δύο ῥημάτων σύνδετα· ἀνοιγοκλείω, τρεμοσβύνω καὶ εἴτι ἄλλο τοιοῦτον.

Μεταξὺ ἀπάντων τούτων διακρίνεται τὸ ἐδακτυλοδείξατο τοῦ Παναγιώτου Σούτσου (ἐν ἐπιταφίῳ λόγῳ εἰς Ἴω-

άννην Κωλέττην). Ὁ εὐλογημένος ἄς ἔγραφε τοῦλάχιστον ἑδρακυλοδείξεν.

## 41.

Οἱ γαλλίζοντες, ἢ, κάλλιον εἰπεῖν, οἱ γαλλικά πλείονα τῶν ἑλληνικῶν γινώσκοντες, εἰσήγαγον εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ τον βαρβαρισμὸν λαμβάνειν χώραν. Λέγουσι λοιπὸν π. χ. 1. "Ἐλαβε χώραν ἢ διανομή τῶν βραβείων. 2. "Ἐλαβε χώραν ἢ ἐνιαύσιος πανήγυρις. 3. "Ἐλαβον χώραν διάφορα παρατράγωδα. 4. "Ἐλαβον χώραν οἱ γάμοι τοῦ κυρίου Β. 5. "Ἐλαβε χώραν χορὸς ἐν τοῖς ἀνακτόροις. 6. Τὰς ἐπὶ τοῦ ζητήματος λαβούσας χώραν ἐνεργείας καὶ συζητήσεις. 7. Συνεπεῖρα τούτου ἢ συνήθως αὐριον γινομένη πατριαρχικὴ λειτουργία δὲν δελεῖ λάβει χώραν.

Ἡ φράσις λαμβάνειν χώραν (avoir lieu) καὶ ἡμᾶς οὐδὲν τι σημαίνει, ἢ ἔχει σημασίαν ὅπως διάφορον τῆς σημασίας, ἣν δίδουσιν αὐτῇ οἱ γράφοντες αὐτὴν Ἕλληνας. Ἴδου πῶς πρέπει περὶ τοῦ νὰ λέγωμεν. 1. "Ἐγένετο ἢ διανομή τῶν βραβείων. 2. Ἐγένετο ἢ ἐνιαύσιος πανήγυρις. 3. Συνέβησαν διάφορα παρατράγωδα. 4. Ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τοῦ κυρίου Β. 5. Ἐδόθη χορὸς ἐν τοῖς ἀνακτόροις. 6. Τὰς ἐπὶ τοῦ ζητήματος γενομένας συζητήσεις. 7. Ἡ συνήθως αὐριον γινομένη λειτουργία δὲν δελεῖ τελεσθῆ, ἢ οὐ τελεσθῆσεται.

## 42.

1. Φραγκίσκος. Ἐν βιβλίοις τισὶν ἢ λέξις αὕτη ἀπαντᾶται γεγραμμένη διὰ περισπωμένης (Φραγκίσκος). Ὁρθό-

τερόν ἐστὶ νὰ γράφηται διὰ ὀξεύας. Αἱ εἰς ἴσος ἑλληνικαὶ λέξεις λαμβάνουσιν ὀξεῖον· δίσκος, ὀβελίσκος, νεανίσκος.

2. Τεῖχος (τὸ) καὶ τοῖχος (ὁ). Αἱ δύο αὗται λέξεις ἔχουσι πλείστην συγγένειαν, ἀλλὰ τοῖχος (ὁ) εἶναι ὁ τῆς οἰκίας, τοῦ κήπου κτλ. τεῖχος (τὸ) εἶναι τὸ φρούριον, τὰ περὶ τὰς πόλεις πρὸς ἄμυναν καὶ ἀσφάλειαν ὑψούμενα κτίρια, ὡς τὰ μακρὰ τεῖχη τῶν παλαιῶν Ἀθηνῶν.

3. "Ἄλλοι μὲν λέγουσιν ὁ παράγραφος (ἀρσενικῶς), ἄλλοι δὲ ἢ παράγραφος (ἡλυκῶς)· τίνες ἔχουσι δίκαιον;

4. Εὐριπίδης γράφεται διὰ τοῦ ι. Οἱ γράφοντες αὐτὸ διὰ τοῦ υ (Εὐρυπίδης) ἀμαρτάνουσιν. "Ἄλλα εἰσὶ τὰ Εὐρυδίκη, Εὐρυκλῆς, Εὐρυβιάδης, Εὐρυβάτης, Εὐρυμέδων κτλ. Τὸ δὲ ἐν τοῖς ποιήμασι Ῥαγκαβῆ (Τόμ. α' σέλ. 227—242) πολλάκις ἐπαναλαμβανόμενον ΕΥΡΥΠΙΔΟΥΣ, εἶναι βεβαίως τυπογραφικὸν ἀμάρτημα ἀντὶ Εὐριπίδου, (α' κλίσεως).

5. Ἀπῆντησα (γρ. ἀνέγνω) ἐν Σουτσειῷ ποιήματι· "Ἡ πιστὴ καὶ ἀναμμένη φάρος μου εἰς τὸν λιμένα." ὅπου προφανῶς ὁ ποιητὴς δελεῖ νὰ φανερώσῃ τὸν πρὸς ὀδηγίαν τῶν εἰσπλεόντων λυχνοφόρον πύργον. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ γράψῃ· "Ὁ πιστὸς καὶ ἀναμμένος φάρος μου. Φάρος (ἡ) ἦν τὸ πάλαι νῆσος πρὸ τῆς Ἀλεξανδρείας· Φάρος (ὁ), ὁ ἐπὶ τῆς νήσου Φάρου περίφημος λυχνοφόρος πύργος πρὸς ὀδηγίαν τῶν εἰσπλεόντων, καὶ ἀκολούθως ἐξ αὐτοῦ πᾶς τοιοῦτος πύργος.

## 43.

Λέγομεν τραβῶ ἀντὶ σύρω, βάλλω ἀντὶ δεῖτω ἢ τίθημι, πετῶ ἀντὶ ρίπτω, ἄρματα ἀντὶ ὄπλα, φωνάζω ἀντὶ κράζω ἢ προσκαλῶ, παιδεύω ἀντὶ τιμωρῶ ἢ βασανίζω, ἀδύνατος ἀντὶ



ισχυρὸς, πτερόν ἀντὶ πτέρυξ, γελῶ ἀντὶ ἀπατῶ, ἀκούω ἀντὶ αἰσθάνομαι, ὁ ἴδιος ἀντὶ ὁ αὐτὸς, ἐγὼ μόνος μου ἀντὶ ἐγὼ αὐτός, πολιτεία ἀντὶ πόλις, καρτερῶ ἀντὶ περιμένω. (Ἰδὲ Ἑθνικὸν ἡμερολόγιον 1870 σελ. 310 ἀριθμ. 34 — σελ. 312 ἀρθ. 37).

Ἄρμα εἶναι πολεμικὴ δίτροχος ἄμαξα, καὶ ἴσως ὡς ἐκ τούτου, δηλαδὴ ὡς ἐκ τοῦ ὅτι ἴσταντο ἐπ' αὐτῆς ἔνοπλοι ἄνδρες, οἱ μεταγενέστεροι ὠνόμασαν ἄρματα τὰ ὅπλα. Καὶ ἕως ἡ νωτέρα αὕτη σημασία τῆς λέξεως φαίνεται ἐλληνικῇ ἐκ τοῦ Εὐσταθίου Ἰλιάδος β'. 384.

Οἱ Ἴταλοὶ λέγουσι καὶ αἰσθάνεσθαι (sentire) ἀντὶ ἀκούειν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀκούειν (udire) ἀντὶ αἰσθάνεσθαι.

Οἱ ἐκ τῆς ἐξοχῆς ἐπιστρέφοντες πορεύονται πρὸς τὴν πόλιν, καὶ οὐχὶ πρὸς τὴν πολιτείαν. Πολιτεία (ἔθεν τὸ γαλλικὸν police, τὸ ἰταλικὸν polizia, τὸ γερμανικὸν Polizei, ἅτινα καὶ τὰ τρία κατὰ τοὺς ξένους σημαίνουσιν ἀστυνομίαν) εἶναι τὸ σύστημα τῶν ἐν τῇ πόλει κατοικούντων ἀνθρώπων, ἢ τῆς κοινωνίας σχέσις. Οἱ Σμυρναῖοι (καὶ ἄλλοι) ὀνομάζουσι τὴν πόλιν χώραν. Λέγουσι λοιπόν· Ἐπεστρέψαμεν ἀπὸ τὸν Κουκλουτζᾶν εἰς τὴν χώραν (τὴν Σμύρνην). Κατὰ τοὺς ἀρχαίους πόλις εἶναι καὶ πόλις, καὶ πολιτεία καὶ ἀκρόπολις, ἀλλ' ἡμεῖς καλὸν εἶναι νὰ ποιῶμεν τὴν προσήκουσαν τῶν λέξεων τούτων διάκρισιν.

Καρτερῶ σημαίνει εἶμαι ἰσχυρὸς παρβαλέος· ἐπομένως ὑπομένω, ὑποφέρω μὲ καρδίαν· ἔθεν καρτερία ἢ ἀνοχή, ὑπομονή, σταθεροκαρδία, ἐγκράτεια.

44.

1. Καλῶς λέγομεν οἱ Παρίσιοι, εἰς τοὺς Παρισίους, κακῶς δὲ τὰ Παρίσια, εἰς τὰ Παρίσιοι. Ἡ λέξις αὕτη δὲν ἀκολουθεῖ τὴν ἀναλογίαν τῶν λέξεων Κύθηρα, Μέγαρα, Λεῦκτρα κτλ. ἀλλ' εἶναι ὡς οἱ Λεοντῖνοι (πόλις) τῶν ἀρχαίων. Παρίσιοι ἦσαν λαὸς, κατοικήσας τὴν παρὰ τὸν Σηκουάναν πόλιν, ἣτις ἐκαλεῖτο Lutetia, ἔθεν Lutetia Parisiorum, ἢ πόλις τῶν Παρισίων. Βαδμηδὸν, χάριν συντομίας, ἀφέθη τὸ πρῶτον μέρος καὶ ἔμεινε μόνον Παρίσιοι, γαλλιστὶ Paris. Ὁ Ζώσιμος καὶ ὀλίγοι ἄλλοι ὀνομάζουσι τὴν πόλιν ταύτην Παρίσιον.

2. Συγγεούσι τινες τὰ τελωνεῖον, τελώνιον· ἐμπορεῖον, ἐμπόριον κτλ. Τελωνεῖον εἶναι τὸ κατάστημα ἢ τὸ μέρος ὅπου τελωνίζονται τὰ ἐμπορεύματα· τελώνιον εἶναι τὰ διὰ τὴν εἴσοδον τῶν ἐμπορευμάτων διδόμενα χρήματα. Ἐμπορεῖον εἶναι ἢ πόλις, ἢ δέσις, ὅπου γένεται ἐμπόριον· ἐμπόριον δὲ τὸ ἔργον τοῦ ἐμπόρου.

45.

1. Πρέπει νὰ γίνηται ἢ προσήκουσα διάκρισις μεταξὺ τῶν βημάτων αἰτῶ καὶ ζητῶ· τὸ ἀκόλουθον παράδειγμα δυκνύει εὐκρινῶς τὴν δύναμιν ἐκάστου αὐτῶν. Ζητεῖτε καὶ εὐρήσετε, αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν . . . πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει . . .

2. Λέγομεν συνήθως· ἐξυπνῶ ἐγὼ καὶ ἐξυπνῶ ἄλλον· τὸ πρῶτον εἶναι ὀρθόν· τὸ δεύτερον χρειάζεται ἐξυπνίζω, Τοιαῦτά εἰσι καὶ τὰ πλουτῶ (ἐγὼ), πλουτίζω (ἄλλον)· εὐτυχῶ,

εὐτυχίζω· κατοικῶ, κατοικίζω ἀναχωρῶ, ἀναχωρίζω· κοιμῶμαι, κοιμίζω κτλ.

46.

1. Ὁ καί, ὡς σύνδεσμος αἰτιολογικός, ἀπαντᾶται εἰς τὴν ἑμιλίαν τῶν κοινῶν ἀνδρώπων, λεγόντων. Δός μοι νερόν καὶ διψῶ. Μὴ φωνάζης καὶ κοιμᾶται ὁ μικρός· Μὴ τὸ ἐγγίξῃς καὶ ἴα τὸ χαλάσῃς· Κλείσε τὸ παράθυρον καὶ κρυόνω. Εὐρίσκεται ὅμως καὶ ἐν ποιήμασιν, οὐκ ὦν ἀξιομίμητος. Οὕτω λέγει καὶ Παναγιώτης ὁ Σούτσος ἐν Ἀγνώστῳ.

Παῦσε, ἄλλιε! μὴ σκάπτῃς καὶ εἰς κάτῃ σου δικέλληε  
Κτύπημα, εἰς τὴν ψυχὴν μου ἕναν κτύπον βαδῶν στέλλεις·  
Καὶ ὁ αὐτὸς ἐν Ὀδοιπόρῳ.

Ἀλλὰ μὴ λέγῃς . . . καὶ ἡ φωνὴ σου αὐτὴ μὲ θανατῶνει.

2. Οἱ πλεῖστοι ἐμιλοῦντες πρὸς ἀλλήλους, λέγωμεν· “Δόξα σοι, Κύριε — Δόξα σοι, ὁ Θεός.” ἀντί· “Δόξα τῷ κυρίῳ — Δόξα τῷ Θεῷ.” Δόξα σοι, Κύριε, καὶ Δόξα σοι, ὁ Θεός, πρέπει νὰ λέγωμεν μόνον ὅταν προσευχόμενοι ἀποτεινόμεθα πρὸς τὸν Κύριον, πρὸς τὸν Θεόν.

47.

1. Λέγωμεν συνήθως κρύος καὶ θολός· (κρύος καιρός, θολός οὐρανός), πρέπει δὲ νὰ λέγωμεν κρυερός, θολερός, ὡς ὀρθῶς λέγωμεν χλοερός, ξυπαρός. Κρύος (τὸ) σημαίνει ψύχρα καὶ εἶναι τὸ πρωτότυπον, ὅθεν παρήχθη τὸ κρυερός· θολός (ὁ) σημαίνει ρύπος, λάσπη, καὶ εἶναι τὸ πρωτότυπον, ὅθεν παρήχθη τὸ θολερός.

2. Ἄλλοι πάλιν λέγουσιν· ὁ κλώνος ἀντὶ κλών (τὸ κλωνάριον τοῦ δένδρου), ὁ βαρύτων ἀντὶ βαρύτονος, διάκων ἀντὶ διάκονος, ὑψίφων ἀντὶ ὑψίφωνος, εὔζων ἀντὶ εὔζωνος. (Ἴδὲ περὶ τῆς λέξεως ἐπίμων ἀντὶ ἐπίμονος, Ἐθνικὸν ἡμερλ. 1869 σελ. 643 ἀριθ. 13).

3. Ἀντὶ τῶν παρά τισιν ἐν χρήσει· σκληρόκαρδος, ἄκαρδος, λεοντόκαρδος, προσκέφαλον κτλ. πρέπει νὰ λέγωμεν· σκληροκάρδιος, ἀκάρδιος, λεοντοκάρδιος, προσκεφάλαιον κτλ.

Ἀλέξανδρος Κατακουζηνός.

## ΥΦΟΣ ΟΙΚΙΑΚΟΝ.

Δημοσιεύομεν τὴν παρὰ πόδας ἐπιστολήν, κατὰ πρότυπον ὕφους οἰκιακοῦ καὶ εὐτραπέλου χαριεντισμοῦ, πεποιδότες ὅτι δελομεν τύχει τῆς συγγνώμης τοῦ γράψαντος ταύτην διὰ τὴν ἀδιάκριτον καὶ ἐν ἀγνοίᾳ του γενομένην δημοσίευσιν τῆς ἐπιστολῆς του, ἀποσταλείσης ἡμῖν εἰς ἀπάντησιν τῆς ἐξῆς φιλικῆς ἐπιπλήξεως. “Ἡσθένησα βαρέως, φίλε Κύριε Πανταζῆ, καὶ οὐδέποτε Σᾶς εἶδον . . . μήπως καταγίνεσθε νὰ γράφητε τὸν ἐπικηδεῖον λόγον μου; <sup>(α)</sup> ἐὰν οὕτως ἔχη, ματαιοπονεῖτε, ἐπειδὴ κατίσχυσα, χάριτι θεῶν, καὶ τῆς ἀσθενείας καὶ τῶν ἰατρῶν.”

Ἐν Ἀθήναις τῇ 11 Μαρτίου 1870.

Φίλε Κύριε Μαρῖνε.

Τὸ ἔμαθα ὅτι εἶσθε ἀσθενῆς καὶ κληνῆρης καὶ ἤλθον τὴν πέμπτην ἀπομεσήμερα νὰ Σᾶς ἐπισκεφθῶ, καὶ συγχρόνως νὰ συνεννοηθῶ μετ’ ὑμῶν περὶ τοῦ ἐπιταφίου λόγου καὶ τῆς νεκρολογίας, μετὰ τὰ ὁποῖα ἐπρόκειτο νὰ τιμῆσω τὴν

(α) Ὁ Κ. Δ. Πανταζῆς εὐδοκίμει τὰ μέγιστα εἰς τὴν σύνταξιν καὶ ἐκφώνησιν τῶν ἐπικηδείων λόγων.

μνήμην ὑμῶν, ἀλλ’ ἡ κατάρατος Συρωρὸς μοὶ εἶπεν ὅτι δὲν εἶσθε οἴκοι καὶ οὕτω ἀπῆλθον μετὰ μόνας τὰς περὶ ὑμῶν ἐδικίας μου ἰδέας. Πληροφορηθεὶς ἔπειτα ὅτι ἠπατήθη παρὰ τῆς πονηρᾶς ἐκείνης ἄβρας, καὶ ὅτι εἴχετε σκοπὸν ν’ ἀποδημήσητε εἰς τὰ κάτω, συνέταξα τὸν λόγον καὶ ἔγραψα τὴν νεκρολογίαν. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν τῆς σημερινῆς βλέπω ὅτι, μεταμεληθέντες, ἀπεφασίσατε νὰ διατρίψητε ἀκόμῃ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ οὐχὶ ὑπὸ ταύτην, λυποῦμαι διὰ τὴν ματαιοπονίαν μου. Τί νὰ κάμω τώρα τὸν λόγον; τί τὴν νεκρολογίαν; Ἄν μείνητε ἄχρι τέλους τοῦ βίου μετὰ ὅσα νῦν φέρετε προτερήματα, δὲν δὲ ματαιωθῆ ἡ ἐργασία μου, δ’ ἀναβληθῆ μόνον ἡ δημοσίευσίς της· ἂν ὅμως ἐλαττώσητε ἢ αὐξήσητε τὰ προτερήματά Σας, ἂν κραταιώσητε ἢ ἐξαλείψητε τὰ κατὰ ἄνθρωπον ἐλαττώματά Σας, πάλιν τὰ ἔργα μου δὲ ἦναι ἄχρηστα, ἢ τοῦλάχιστον δὲ χρειασθῶσιν ἐπιθεώρησιν, τροπολογίαν κ. τ. λ. Ἡ γνώμη μου εἶναι νὰ μὴ ἀποδάνητε τώρα, ἀλλ’ ὅταν ἀποδάνητε· νὰ μείνετε ὅπως ὅπως τώρα εἶσθε, δηλαδὴ νὰ μὴ ἀλλάξητε τὸ ἦθος καὶ τὸν χαρακτῆρα, ἵνα μὴ καὶ ἐγὼ κοπιᾶσω πάλιν εἰς ἐπισκευὴν καὶ ἀναθεώρησιν τῶν νεκρολογικῶν μου ἔργων. Ταῦτα εἰς ἀπάντησιν τῆς πενθίμου ἐπιστολῆς ὑμῶν.

Τὴν Πάνθειαν <sup>(α)</sup> τὴν ἀντέγραψεν ὠραία, ὅπως καὶ αὕτη ἦτο, ὁ καλλιγράφος Θ. Λαζαρίδης. Ἐπεθεώρησα τὸ ἀντίγραφον καὶ δὲ τὸ δώσω πρὸς αὐτὸν νὰ παρενέιρη δύο τρεῖς λέξεις καὶ νὰ ὀρθοποδίσῃ χωλαίνοντά τινα γράμματα καὶ συλλαβάς· οὕτω δὲ ἦναι ἔτοιμον νὰ σταλῆ εἰς τύπωσιν, καὶ

(α) Ἴδε σ. 29 τοῦ παρόντος ἡμερολογίου.

να χοροστατήσῃ εἰς το Ἑμερολόγιον, ἵνα μὴ λείπωσιν ἐξ αὐτοῦ καὶ παροράματα.

Βλέπω ὅτι μένει πολὺ ἀκόμῃ χαρτὶ ἄγραφον, ἀλλὰ δὲν μοι μένει καὶ καιρὸς νὰ τὸ γεμίσω. Ὅσον παύω ἐνταῦθα, ἐπιφυλαττέμενος νὰ ἴδω νὰ σέ ἴδω καὶ νὰ σέ ἀσπασῶ, ἂν τυχὸν ἔχω ἕως τότε διαδέσιμον ἀσπασμόν.

Ὁ φίλος ὑμῶν

Δ. Πανταζῆς.

## ΣΠΑΝΙΑ ΒΙΒΛΙΑ.

Α΄.

“Ἑμερολόγιον τοῦ σωτηρίου ἔτους 1819, αὐτῷ, ἐρα-  
νισθὲν καὶ τύποις ἐκδοθὲν ὑπὸ Γεωργίου Ῥουσιάδου. Ἐν  
Βιέννῃ, ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ τυπογραφείου δὲ Χιρσφέλδ. 12”·  
σελ. 88 ἄνευ ἀριθμῆσεως.”

“Τὸ ἑμερολόγιον τοῦτο ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων περιέχει τοὺς  
«αὐτοκράτορας καὶ βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης κατὰ στοιχεῖον»  
τοὺς «πατριάρχας τῆς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας» καὶ  
τὴν «ἱεράν Σύνοδον τῆς ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως·»  
ὑπὸ τῆν ἐπωνυμίαν δὲ «ποικιλοτερπέες προσάρτημα» διάφορα  
ποιήματα, μύθους καὶ αἰνίγματα, παραγγελίας τινὰς οἰκιακῆς  
οἰκονομίας, τὰς ἐμπορικὰς τῆς Ἑλλάδος πανηγύρεις καὶ τὴν  
ἀναχώρησιν τῶν ταχυδρόμων ἀπὸ Βιέννῃ διὰ Κωνσταντινου-  
πόλιν.”

Τὸ ἑμερολόγιον τοῦτο ἀναφέρεται, κατὰ πρῶτον, ὑπὸ  
ἀριθ. 205, ἐν τῷ “τρίτῳ Καταλόγῳ σπανίων βιβλίων  
τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας<sup>(α)</sup>, ἀξιολόγῳ βιβλιογραφικῷ

(α) Ἐν Ἀθήναις, 1870· 8”· σελ. 104. Ὑπάρχει καὶ ἄλλος προη-  
γούμενος τοιοῦτος κατάλογος ἐκδοθεὶς ἐπίσης παρὰ τοῦ Π. Λάμπρου ἐν

ἔργῳ τοῦ ἀκαμάτου καὶ φιλοπόνου ἀρίστου νομισματολόγου φίλου ἡμῶν Παύλου Λάμπρου, παρ' ᾧ καὶ πωλεῖται ἐν Ἀθήναις.

Ἐκδότης καὶ συντάκτης τοῦ ἡμερολογίου τούτου εἶναι Γεώργιος ὁ Ῥουσιάδης, ἐκ Κοζάνης τῆς Μακεδονίας, ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐπαγγελλόμενος τὴν διδασκαλίαν ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας, ὅπου καὶ ἐξέδωκε διάφορα καὶ ποικίλα συγγράμματα (α). Τῷ δ' ἔτει 1848 ἦλθεν οὗτος εἰς Ἀθήνας, ὅπου ἀπεβίωσε τῷ ἔτει 1852.

Τὸ σπουδαιότερον σύγγραμμα τοῦ Γ. Ῥουσιάδου εἶναι τὸ ὑπ' ἀριθ. 612 ἀναφερόμενον ἐν τῇ Νεοελληνικῇ φιλολογίᾳ Α. Π. Βρετοῦ. “Ὁμήρου Ἰλιάς, παραφρασθεῖσα καὶ ὁμοιοκαταληκτικῶς στιχορρηθεῖσα, μετὰ προσθήκης ἀναγκαίων καὶ ἐπωφελῶν ὑποσημειώσεων, καὶ ἀναρτήσεως τῆς Μυθολογίας, Ἀλληγορίας καὶ ἀληθοῦς Ἱστορίας, καὶ νῦν πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα μετὰ διαφόρων χαλκογραφικῶν εἰκόνων εἰς δέκα τρία τμήματα παρὰ Γεωργίου Ῥουσιάδου, τοῦ ἐκ Κοζάνης. Προκαταβολὴ τοῦ ἐξ Ἀργυροκάστρου Κ. Σπ. Ζελλίου. Ἐν Βιέννῃ, 1817—1818. Ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ τυπογραφείου δὲ Χρισφείδ. Τόμ. 6. εἰς 8<sup>ον</sup>.”

Ἀθήναις, 1864. 8<sup>ον</sup>. σελ. 80. Ἐξεδόθη καὶ παρὰ τοῦ Κυρίου Χ. Νικολαΐδου Φιλαδελφείως ὁ ἐξῆς κατάλογος. Κατάλογος βιβλίων πωλουμένων παρὰ Θ. Νικολαΐδου, Φιλαδέλφει. Δεύτερον πρῶτον, ἐν Ἀθήναις, 8<sup>ον</sup>, 1868, σελ. 79. Εἰς τὴν 52 σελίδα ἄρχεται τὸ μέρος δευτέρον περιέχον τὰ σπάνια καὶ δυσεύρετα βιβλία.

(α) Ἰδὲ Νεοελληνικὴν φιλολογίαν Α. Π. Βρετοῦ, ἡ ἐκδοσιν, Β' Μέρος, Ἀριθ. 612, 690, 703, 704, 719. [καὶ 728. Τοῦ Ῥουσιάδου σώζονται καὶ τὰ ἐξῆς. 1) Praktische Grammatik der neuhellenischen Sprache. Wien 1834. 2) Τόμοι εἰς 8<sup>ον</sup>. 2) Vollständiges deutsch-neugriechisches Wörterbuch. χειρόγραφον εἰς 4 τόμους ὀγκώδεις εἰς 4<sup>ον</sup> ἐκ 4000 σελίδων. Πωλεῖται ὑπὸ τοῦ ἐν Λειψία βιβλιοπώλου Köhler ἀντὶ 8 ταλήρων. Α. Δ.]

Μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ ἡμερολογίου τοῦ σωτηρίου ἔτους 1819, ἐξέδωκεν ὁ Ῥουσιάδης τῷ ἔτει 1820 τὸ ἐξῆς χρονικὸν ἀναφερόμενον ἐν τῇ Νεοελληνικῇ φιλολογίᾳ Α. Π. Βρετοῦ ὑπὸ ἀριθ. 703 (ἡ ἐκδόσεως Β' Μέρος) καὶ ἐν τῷ τρίτῳ Καταλόγῳ τοῦ Π. Λάμπρου ὑπὸ ἀριθ. 214.

### Β'.

“Χρονικὸν προγνωστικὸν ἢ καλενδάριον παντοτεινὸν, ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ 1798 ἄχρι τοῦ 1942 ἔτους, ἐκ διαφόρων παλαιῶν ἐκδόσεων ἐρανισθὲν καὶ μ' ἀναγκαίας καὶ ὠφελίμους εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον σημειώσεις τινὰς πλουτισθὲν καὶ τύποις ἐκδοθὲν ὑπὸ Γεωργίου τοῦ Ῥουσιάδου. Ἐν Βιέννῃ, ἐκ τῆς τυπογραφίας τοῦ Ἰωάννου Σναϊρερ, 1820. 12<sup>ον</sup> σελ. 48.”

Τὸ ἡμερολόγιον τοῦ σωτηρίου ἔτους 1819 ἔχει τὸν ἐξῆς ἐπιλόγον. “Ἄν τὸ παρὸν πονημάτιόν μου φανῇ ἀρεστὸν εἰς τοὺς ἀναγνώστας, θέλει ἐξακολουθήσω κατ' ἔτος (ὑγείας οὐσης) τὴν ἐκδοσιν αὐτοῦ, ἐπιμελούμενος νὰ πλουτίζηται μὲ περισσοτέρας ὠφελίμους καὶ ἀξιαναγνώστους προσθήκας.

Ὁ ἐκδότης.”

Ὁ Ῥουσιάδης τὰ αὐτὰ ἔλεγεν ἐν τῷ ἐπιλόγῳ αὐτοῦ, ἃ λέγομεν κατ' ἔτος καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ Ἑθνικῷ ἡμερολογίῳ. Οἱ ἀναγνώσται τοῦ ἡμερολογίου τοῦ σωτηρίου ἔτους 1821 δὲν συνέδραμον, φαίνεται, τὸν ἐκδότην αὐτοῦ καὶ μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ χρονικοῦ, ἐκδοθέντος τῷ 1820, ἔπαυσεν ὁ Ῥουσιάδης νὰ ἐκδίδῃ ἡμερολόγια. Ἡ δαπάνη τῆς ἐκδόσεως τῶν δύο τούτων ἡμερολογίων ἦτο λίαν μικρὰ καὶ ὅμως ὁ ἐκδότης αὐτοῦ ἠναγκάσθη νὰ διακόψῃ τὸ ἔργον. Ἡ Σύνοψις καὶ τὰ ἐν Ἑνετίᾳ ἐκδιδόμενα Μηνολόγια ἐπῆρκον τότε εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν χριστιανῶν.

Ἡ προμετωπίς τοῦ Ἡμερολογίου του σωτηρίου ἔτους 1819 ἔχει ξυλογραφίαν παριστώσαν φιλόσοφον ἀστρονόμον καθήμενον ἐπὶ δίφρου ἐνώπιον τραπέζης, ἐφ' ἧς παρατίθενται γήινος σφαῖρα, διαβήτης, γνώμων καὶ μελανοδοχείον μετὰ γραφίδος· παρὰ τὸν τοίχον τοῦ γραφείου, δεξιόθεν τοῦ φιλοσόφου ἀστρονόμου, ἀνήρτηται πίναξ μετὰ γεισώματος παριστῶν τὴν σελήνην, τοὺς ἀστέρας καὶ ἓνα κομήτην. Ὁ δὲ παρακαθήμενος φιλόσοφος ἀστρονόμος κρατεῖ διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς τηλεσκόπιον, δι' οὗ ἀποσκοπεῖ τὸν οὐρανόν. Ἡ ἐνδυμασία τοῦ φιλοσόφου εἶναι ἢ κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐνδυμασία τῶν σοφῶν. Ἡ ξυλογραφία αὕτη πιθανῶς παρελήφθη ἐκ Γερμανικοῦ τινος ἡμερολογίου.

Τὸ ἐορτολόγιον εἶναι τυπωμένων μετὰ πλείστης τυπογραφικῆς φιλοκαλίας· αἱ ἐορτάσιμοι ἡμέραι σημειοῦνται δι' ἐρυθρᾶς μελάνης· ὁ δρόμος τῆς σελήνης δεικνύεται διὰ τῶν ἀρμολίων κεχαραγμένων σημείων καὶ διὰ βαθμῶν· αἱ δὲ τῆς σελήνης τροπαὶ καὶ ἡ ἀνατολὴ καὶ δύσις τῆς σελήνης καὶ τοῦ ἡλίου εἰσι σημειωμένοι ἐν ἰδιαιτέρῳ πίνακι ἐν τῷ τέλει ἐκάστου μηνός. Ἐν ἰδιαιτέραις σημειώσεσι περιέχονται αἱ ὥραι τοῦ ἔτους, αἱ μεταβολαὶ τῆς διαρκείας τῆς ἡμέρας καὶ αἱ κινήσεις τῶν ἄλλων πλανητῶν. Αἱ ἐκλείψεις, τὰ σημεία τοῦ Σεληνιακοῦ καὶ Ζωδιακοῦ κύκλου, τὸ πασχάλιον καὶ αἱ ἐποχαί, σημειοῦνται ἐν ἀρχῇ τοῦ ἡμερολογίου.

Τὸ “ποικιλοτερπὲς προσάρτημα” τοῦ Ἡμερολογίου τοῦ σωτηρίου ἔτους 1819 εἶναι σύββαμμα οὐχὶ τόσον ἐπιτυχές. Ἐξ αὐτοῦ ἐραυζόμεθα τὰ δύο ἐξῆς ποιήματα.

“Κρίσις τοῦ Ἐρωτος ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς.”

Οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ μελανοί, λάμπουν ζωηροτέρως.  
Οἱ γαλανοὶ ἔναι θελκτικοί, ὅταν νικᾷ ὁ ἔρωξ.  
Ὁξύτερα οἱ μελανοί, δύνανται να νικήσουν·  
Στερρότερα δ' οἱ γαλανοὶ κρατοῦν, ὅ, τ' ἀποκτίσουν.  
Οἱ μελανοὶ μὲν τὴν ψυχὴν δείχνουν ζωηρότεραν.  
Καρδίαν δὲ οἱ γαλανοὶ, πολὺν τρυφερωτέραν,  
Ἡ μελανῶν καρδία μὲν, ἀλλάσ' οὐχὶ δυσκόλως·  
Τῶν γαλανῶν δὲ ὀφθαλμῶν, οὐχὶ οὕτω εὐκόλως.  
Οἱ μελανοὶ πλέον πολὺ ὀξύτερα κεντρίζουν·  
Μὲ θελγητρον δ' οἱ γαλανοὶ ἴδύτερον φολογίζουν.  
Ὁξύτερα οἱ μελανοὶ ἐγκρύπτουν πνευματώδη·  
Καρδίαν δὲ οἱ γαλανοὶ, δίολου νεκταρώδη.

Εἰς τοὺς Κριτικούς.

Πολλὰς ἰδέας ἀτελεῖς λέγετε, καὶ ἐλλείψετε  
Ἐχει ὁ συγγραφεὺς αὐτὸς, σφάλματα καὶ προλήψεις.  
Δότε διόρθωσιν σ' αὐτὰς, ὃ ἀστυροὶ Ἐπόπται!  
Κρίνατε ἀπαθῶς καὶ μὴ ὡς ἄνομοι δεσπότηαι.  
Μὴ γίνεσθ' ἄδικοι κριταί· μὴ μὲ τ' αὐθαδιάζον  
Ἀξίωμα τὸ μισητὸν κρίνετε, τὸ φωνάζον  
Ἀλόγως τε καὶ ἀπρεπῶς. “Τὰς βίβλας νὰ συντρέψῃ  
Τοῦ δένδρου τούτου πρέποι τις, κ' εἰς πῦρ αὐτὸ νὰ βίψῃ,  
Καὶ τοῦτο ἄρα διατί; διότι τῶν ὥραίων  
Βλαστῶν καὶ κλάδων μεταξὺ καὶ φύλλων του δασέων,

Δυνάμει αὐστηρᾶς τινος, κ' οὕτως εἰπεῖν, ἀχρεΐας  
 Καὶ ὑπὲρ ὄρων προσοχῆς, καὶ κρίσεως βαρείας,  
 Κλάδοι τινές, ἦτε ξηροὶ καὶ φύλλων γυμνωμένοι,  
 Ἀνακαλύπτοντ' εἰς αὐτὸ, ἢ στραβοαυξημένοι.  
 Ὁφελήθητε τοῦ καρποῦ, καὶ τῆς σκιάς του μόνου,  
 Καὶ τί κακὸν, ἂν καὶ τινα, στραβὸν που ἔχει κλόνου;  
 Μόνου ἐνὸς εἶν' ἐντελῆ τὰ ἔργα κ' ἡ σοφία.  
 Τῶν δὲ θνητῶν, δὲν ἴμποροῦν νὰ ἴναι ὡς τὰ θεῖα.

Μεταφέρωμεν ἐνταῦθα καὶ τὸν πίνακα τῶν ἐμπορικῶν  
 ἐν Ἑλλάδι πανηγύρεων.

Εἰς Ζητοῦνι	τῆ	20	Μαρτίου.
„ Πιρλεπέ	„	23	Ἀπριλίου.
„ Μοσχολοῦρι	„	2	Μαΐου.
„ Σλίβενου	„	15	Μαΐου.
„ Μαῦρον ὄρος	„	29	Ἰουνίου.
„ Πογωνιανήν	„	10	Ἰουλίου.
„ Ἐλασσῶνα	„	15	Αὐγούστου.
„ Νευροκόπο	„	15	Αὐγούστου.
„ Στρογγιαν	„	1	Σεπτεμβρίου.
„ Οὐζουντζόβαν	„	5	Σεπτεμβρίου.
„ Μαύροβον	„	10	Σεπτεμβρίου.
„ Γιανιτζά	„	18	Ὀκτωβρίου.
„ Πετριτζι	„	24	Ὀκτωβρίου.
„ Κιρβένχανι	„	10	Φεβρουαρίου.

Ὁ “περὶ μισεμοῦ Πόστας ἀπὸ Βιέννην διὰ Κωνσταντινούπολιν, Σμύρνην, Σέβρας, Θεσσαλονίκην καὶ Βετόλια” πίναξ πληροφορεῖ τοὺς ἀναγνώστας τοῦ Ἡμερολογίου τοῦ Σωτηρίου ἔτους 1819 ὅτι “εἰς καθένα μῆνα ἀναχωροῦν δύο ταχυδρόμοι ἀπὸ Βιένναν διὰ Κωνσταντινούπολιν· δηλ. εἰς τὴν πρώτην τοῦ μηνὸς (κατὰ τὸ νέον ἡμερολόγιον ἂν ἡ ἀ πίπτει τρίτην ἢ Παρασκευὴν ἡμέραν· εἰ δὲ μὴ, τὴν ἀκόλουσον τρίτην ἢ παρασκευὴν) καὶ εἰς τὰς 15 τοῦ μηνὸς. “Ἄν ὅμως ἡ 15 πέση εἰς Τρίτην ἡμέραν, τότε ἀναχωρεῖ ὁ ταχυδρόμος τὴν ἀκόλουσον Παρασκευὴν· ἂν δὲ εἰς Παρασκευὴν, ἀναχωρεῖ τὴν ἀκόλουσον Τρίτην. Διὰ Σέβρας ἀναχωροῦν ἑμοίως δύο Ταχυδρόμοι καθένα Μῆνα διωρισμένως, τὴν ὀγδόην ἡμέραν, ἀφ’ οὗ ἀναχωρήσῃ διὰ Κωνσταντινούπολιν· καὶ διὰ τὰ Βετόλια τὴν ἀκόλουσον Τρίτην ἢ Παρασκευὴν ἀφ’ οὗ ἀναχωρήσῃ διὰ Σέβρας· δηλ. ἂν διὰ Σέβρας ἀναχωρήσῃ Τρίτην, διὰ Βετόλια ἀναχωρεῖ τὴν ἀκόλουσον Παρασκευὴν· καὶ ἂν Παρασκευὴν τὴν ἀκόλουσον Τρίτην.”

“Ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν, Σμύρνην καὶ Σέβρας ἀναχωροῦν ἑμοίως δύο ταχυδρόμοι καθένα Μῆνα διὰ Βιέννην· δηλ. ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως τῆ 10 καὶ 25. Ἄν τύχη δὲ ἑορτή, μίαν ἡμέραν ἔπειτα ἢ προτύτερα. Ἀπὸ Σμύρνην ἀναχωρεῖ τῆ ἀ καὶ ιε. Ἀπο Σέβρας ἀναχωρεῖ τῆ 8 καὶ 24· καὶ ἀπὸ Θεσσαλονίκην δύο ἡμέρας προτύτερα· δηλ. τῆ 6 καὶ 22.” Ὅποια μεταβολὴ ἔκτοτε εἰς τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας! Σήμερον δις τῆς ἡμέρας οἱ σιδηρόδρομοι καὶ τὰ ἐν τῷ Δουνάβει ἀτμόπλοια μεταφέρουσι πληθὺν ταξειδιωτῶν καὶ πραγματειῶν.

Ἐκ τοῦ χρονικοῦ προγνωστικοῦ ἢ καλενδαρίου παντοτεινοῦ ἐρασιζόμεθα τὴν ἐξῆς προφητείαν διὰ τὸ ἔτος 1870 καὶ 1871.

1870.

Ὁ Πλανήτης Ζεὺς μὲ τὸ Ζώδιον τοῦ Κριοῦ ἐν τῷ Οἴκῳ τοῦ Ἄρεως, μὲ τὸ νὰ κυριεύῃ εἰς ταῦτα τὰ ἔτη, προμηνύει Εὐκαρπίαν μὲν καὶ Εὐδηνίαν εἰς τὰ Γεννήματα, εἰς τὸν Οἶνον, εἰς τὸ Μέλι, εἰς τὰ Λινάρια, εἰς τὸ Ἐλαιον, εἰς τὸ Μετάξι καὶ εἰς τὰ Ὀψάρια, ἀλλ' ἅμα Ἐπιδημίας Ἀσθενειῶν (ὅθεν οἱ Ἄνθρωποι πρέπει εἰς τὸ φθινόπωρον νὰ μὴ πίνωσι Νερὸν καὶ νὰ μὴ τρώγωσι πολὺ) Πολέμους καὶ σφαγὰς Στρατιῶν, Καταδρομὴν καὶ Ἐκπτώσιν ἀπὸ τοῦ Θρόνου ἐνὸς ἰσχυροῦ Βασιλέως. Ὅτι οἱ Χειμῶνες θέλει εἶναι πολλὰ κρυεροὶ καὶ χαλαζώδεις· αἱ Ἀνοίξεις ψυχραὶ· τὰ Καλοκαίρια βροχερὰ, μὲ βροντὰς σφοδρὰς καὶ Πλημμύρας Ποταμῶν, καὶ τὰ φθινόπωρα νοσώδη.

1871.

Εἰς τοῦτο τὸ ἔτος, μὲ τὸ νὰ ἦναι ὁ κυριεῖων Πλανήτης ἡ Ἀφροδίτη εἰς τὸ Ζώδιον τοῦ Κριοῦ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ἄρεως συμπεραίνεται Εὐδηνία εἰς ὅλα τὰ Πράγματα. Πόλεμοι καὶ φόνοι πολλοί. Ἄδικίαι, φορολογίαι, βαρῆα Δοσίματα καὶ Ἀνομίαι πολλαὶ ἐκ Μέρους τῶν Ἐξουσιαστῶν πρὸς τὸ Ὑπὴκουον αὐτῶν. Ἀποστασίαι, Χρεωκοπήματα καὶ μεγάλαι φιλονεικίαι μεταξὺ αὐτῶν τῶν Ἀδελφῶν, φίλων τε καὶ Συγγενῶν. Ἐρημίαι ἐνὸς Βασιλείου μικροῦ, καὶ ὅτι πολλοὶ κακοὶ

καὶ ἀχρεῖοι Ἄνθρωποι θέλουν φθάσῃ εἰς μεγάλα Ἀξιώματα πρὸς Δυστυχίαν τῆς Ἀνθρωπότητος μεγαλητέραν. Ὅτι οἱ Χειμῶνες θελ' εἶναι ψυχρότατοι καὶ μὲ πολλὰς Χαλάζας· αἱ Ἀνοίξεις κρυαιραὶ· τὰ Καλοκαίρια μὲ ὑπερβολικὰς Ζέστας καὶ τὰ φθινόπωρα παγετώδη καὶ βροχερὰ. Ὅθεν καὶ τὰ Σταφύλια θέλουν χαλάσει καὶ μεγάλαι Ἀσθενεῖαι θέλουν ἐπέλθῃ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ἢ τις θέλει τρομάξῃ καὶ ἀπὸ σφοδρῶς Σεισμούς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Δεκεμβρίου 1869.



## ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ

### ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ ΛΕΟΝΤΟΣ.

ὍΣΟΙ καταπλέουσι σήμερον εἰς Πειραιᾶ, καὶ εὐρίσκουσιν ἐν μὲν τῷ λιμένι πλείστα ἐμπορικὰ καὶ πολεμικὰ πλοῖα, περὶ τὸν λιμένα δὲ πόλιν κομψήν καὶ καθεκάστην προαγομένην καὶ συνδεδεμένην ἤδη μετὰ τῶν Ἀθηνῶν διὰ δρόμου σιδηροῦ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φαντασθῶσι τὴν ἐρημίαν ἣτις ἐπεκράτει αὐτόθι πρὸ τριάκοντα καὶ πέντε μόλις ἐτῶν. Ἐν τῷ λιμένι, ὅπου δὲν ὑπῆρχεν ἴχνος τοῦ νῦν στεφανοῦντος αὐτὸν λαμπροῦ κρηπιδώματος, δύο ἢ τρεῖς ὑπεφαίνοντό που καὶ που λέμβοι, ἐπὶ δὲ τῆς παραλίας, μία μόνη ὑψοῦτο οἰκία πενιχρά, καὶ διὰ τὴν ἀναβῆτις εἰς Ἀθήνας ἔπρεπεν ἐπὶ δύο ὥρας νὰ ἦναι ἐκτεθειμένος εἰς τὴν ποικίλην τῆς ἀτμοσφαιρας ἐπήρειαν.

Ὅτω δὲ εἶχεν ὁ Πειραιεὺς ἐπὶ αἰῶνας πολλοὺς, καὶ ἰδίως ἐν τῇ 15<sup>ῃ</sup> ἑκατονταετηρίδι, ὅτε νέον μὲν σημεῖον ζωῆς οὐδὲν εἶδεν, ἐν δὲ καὶ μόνον ἔσωζεν ἐκ τῆς ἀρχαιότητος κόσμημα. Οἱ πλείστοι τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν ἠξέυρουσι βεβαίως ὅτι περὶ τὰ τέλη τῆς ἑκατονταετηρίδος ἐκείνης ἴστατο ἀκόμη, οὐχὶ εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος Πειραιῶς, ὡς εἰπὸν τινες, ἀλλὰ ἐν τῷ μυχῷ ἐξεναντίας τοῦ λιμένος, ἐκεῖ περίπου ὅπου

σήμερον ὑπάρχει ὁ Τινάνειος κῆπος ἢ ἡ πλατεῖα τοῦ Θεμιστοκλέους, κολοσσικὸς λέων ὅστις, εἰ καὶ καθήμενος, εἶχε 10 περίπου ποδῶν ὕψος καὶ ἕνεκα τοῦ ὀποίου ὁ λιμὴν τοῦ Πειραιῶς ὠνομάσθη ἐπὶ πολλὸν χρόνον λιμὴν τοῦ λέοντος ἢ τοῦ δράκου. Ὁ λέων οὗτος ἦτο κατ' ἐκείνου τοῦ χρόνου ὁ μόνος διαρκὲς κάτοικος τοῦ λιμένος τούτου, περὶ τὸν ὀποῖον δὲν ὑπῆρχεν εἰμὴ μία καὶ μόνη οἰκία πλησίον τοῦ λέοντος κατεσκευασμένη καὶ χρησιμεύουσα ὡς ἀποθήκη ἐμπορευμάτων καὶ ὡς τελωνεῖον. Ἀλλὰ τὸ 1688 ἀπήχθη καὶ ὁ ἐρημίτης ἐκείνος τοῦ Πειραιῶς εἰς Ἐνετίαν ὑπὸ τοῦ πολυδρῦλῆτου Ἐνετοῦ ναυάρχου καὶ δόγου Φραγκίσκου Μοροζίνη ὡς ἐν τῶν τροπαίων τῆς ὑπ' αὐτοῦ κατορθωθεῖσης ἀλώσεως τῶν Ἀθηνῶν, κατ' ἦν συνέβη ἢ τοῦ Παρθενῶνος διάβρῆξις. Μόλις δὲ κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος παρετηρήθη ὅτι ὁ λέων οὗτος ἔφερεν ἐπὶ τῶν ὄμων καὶ πλευρῶν αὐτοῦ ἐπιγραφὴν τινὰ βουνικήν ἢ τοῦ Σκανδιναυική· ἀλλὰ μέχρις ἐσχάτων πᾶσαι αἱ περὶ τῆς ἐρμηνείας αὐτῆς ἀπόπειραι εἶχον ἀποτύχει, καὶ τινες μάλιστα ἔρχισαν νὰ ἀμφιβάλλωσιν ἐὰν οἱ χαρακτῆρες ἐκείνοι ἦσαν τῶντι βουνικοὶ, καὶ ὄχι φοινικικοὶ ἢ ἄλλοι παναρχαῖοι ἄσιανοί. Τελευταῖον τὸ 1856 ὁ Δανὸς ἀρχαιολόγος Ράφν ἐδημοσίευσεν ἐρμηνείαν τινὰ τῆς ἐπιγραφῆς ἔχουσαν πρὸς μὲν τὸ μέρος τῆς ἀριστερᾶς τοῦ λέοντος πλευρᾶς ὡς εἴη· «Ὁ Χάκων ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Οὐλφ, Ἀσμουὺνδ καὶ Ὁέρν, ἐκυρίευσαν τὸν λιμένα τούτου. Οἱ ἄνδρες οὗτοι καὶ ὁ Χαρὰλδ ὁ Μακρὸς ἐπέβαλον βαρείας χρηματικὰς ποινὰς ἕνεκα τῆς ἀποστασίας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ὁ Δάλλκ ἡχημαλωτσύθη εἰς ἀπωτάτω κειμένας χώρας· ὁ Ἐγίλ καὶ ὁ Ραγνὰρ ἐστράτευσαν εἰς Ρουμανίαν καὶ Ἀρμενίαν.» Ἐπὶ δὲ τῆς

δεξιᾶς πλευρᾶς, ὁ Ῥάφν ἀνέγνωσε τάδε. “Ὁ Ἄσμουνδ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Ἀσγείρ, Θορλείφ, Θόρδ καὶ Ἰβάρ ἐχάραξαν τοὺς βούρους τούτους, ἐκ παραγγελίας τοῦ Χαράλδ τοῦ Μακροῦ, ἂν καὶ οἱ παρωργισμένοι Ἕλληνες ἠδύλησαν νὰ ἐμποδίσωσι τοῦτο.” Ἐξ ὅλων τούτων τῶν Βαριάγων ὁ μόνος καὶ ἄλλοθεν γνωστὸς εἶναι ὁ Χαράλδ ὁ Μακρὸς ἕστις παρίσταται ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ὡς ἀρχηγὸς τῶν καταβαλόντων τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος στάσις μαχητῶν. Ὁ πολυδρῦλητος οὗτος Χαράλδ, ἀναχωρήσας περὶ τὸ 1030 ἐκ τῆς βορείου αὐτοῦ πατρίδος καὶ κατελθὼν εἰς Βυζάντιον διετέλεσεν ἀπὸ τοῦ 1033 ἕως τοῦ 1043 ἀρχηγὸς τῆς ἐκ Βαριάγων συγκειμένης μοίρας τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς πολεμήσας πολλάκις πρὸς τοὺς Βουλγάρους, πρὸς τοὺς ἐπανειλημμένως τότε ἐπιτεθέντας κατὰ τοῦ κράτους Ἄραβας, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν Σικελίᾳ ὑπὸ τὸν Μανιάκην· διετέλεσεν ἐραστής τῆς Μαρίας, ἀνεψιᾶς τῆς βασιλίδος Ζωῆς, ἠγαπήθη καὶ παρ’ αὐτῆς τῆς ἀκολάστου ταύτης γραιᾶς, εἰς τῆς ὁποίας ὅμως δὲν ἀνταπεκρίθη τὰ αἰσθητά· καὶ ἐπὶ τέλους, ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια συνεπαγόμενος τοσοῦτον χρυσὸν ὥστε 12 νεανίαι μόνις ἐδύναντο νὰ μετακομίσωσιν αὐτόν. Ἐκεῖ ἐβασίλευσε τῆς Νορβηγίας το 1047, καὶ βραδύτερον συμμασχὼν ὡς σύμμαχος τοῦ Νορμανδοῦ Γουλιέλμου τῆς μεγάλης τούτου κατὰ τῆς Ἀγγλίας ἐπιχειρήσεως ἔπεσε τὸ 1066 ἐν τῇ μάχῃ δι’ ἧς ὁ Γουλιέλμος κατέκτησε τὴν χώραν ἐκείνην καὶ ἴδρυσεν ἐν αὐτῇ τὴν Νορμανδικὴν κυριαρχίαν, τὴν τοσοῦτον ἐπενεργήσασαν εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς ἀγγλικῆς πολιτείας, κοινωνίας καὶ γλώσσης. Αἱ πληροφορίες λοιπὸν ὅσας ἔχομεν περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν κατορθωμάτων τοῦ μεσαιωνικοῦ ἐκείνου ἥρωος, τοῦ ὁποίου αἱ

περιπέτεια ἐνδυμίζουσι εἰς πολλὰ τοὺς πρωταδλητάς τῶν ἡμετέρων ἡρωϊκῶν χρόνων, συμβιβάζονται πρὸς τὰ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ Ῥάφν αναφερόμενα γεγονότα· διότι εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ Χαράλδ ὁ Μακρὸς διετέλεσεν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους μετὰ πολλῶν ἁμοφύλων· ὥστε ἐνόσω δὲν ἀποδειχθῆ ἄλλως ἡμαρτημένη ἢ ἐρμηγεία αὕτη δικαιοῦμεθα νὰ προσδέσωμεν εἰς τὰς ὀλίγας περὶ Ἀθηνῶν εἰδήσεις ὅσαι περιεσώθησαν εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τῶν χρόνων ἐκείνων, καὶ ταύτην τῆς στάσεως τῶν Ἀθηναίων τὴν περιστολήν. Δέγομεν τὴν περιστολήν τῆς στάσεως, καθότι περὶ αὐτῆς ταύτης τῆς στάσεως οὐδὲν πλείοτερον γνωρίζομεν. Ὁ Χόφφ ὑποδέτει αὐτὴν ἐκ συνεννοήσεως μετὰ Σλάβων ἢ Σαρακηνῶν γενομένην καὶ ἴσως ἀνεξάρτητον ἀπὸ πάσης ξενικῆς ἐπιδράσεως. Τὸ δὲ κατ’ ἡμᾶς πιθανώτερον νομίζομεν ὅτι ὑπῆρξε παράρτημα τῆς Βουλγαρικῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἀποτέλεσμα τῶν δεινῶν τῆς κυβερνήσεως καταπίεσιν. Ἄλλὰ ταῦτα πάντα εἶναι εἰκασίαι. Ἐκ δὲ τῆς ἐπιγραφῆς συνάγεται ὅτι ὁ Πειραιεὺς τότε δὲν ἦτο ἔρημος ὡς βραδύτερον, ἀλλὰ κατοικεῖτο, ἀφοῦ περὶ τῆς κυριεύσεως αὐτοῦ μόνου γίνεται λόγος καὶ διὰ τῆς κυριεύσεως ταύτης φαίνεται κατασταλεῖσα ἢ ἐπανάστασις. Καὶ αἱ μὲν ἐπιβληθεῖσαι χρηματικαὶ ποιναὶ λέγονται βαρεῖαι· ἀλλ’ ἴσως κατὰ τὰ λοιπὰ οἱ μαχηταὶ ἐκεῖνοι τῆς Ἄρκτου ἀνεδείχθησαν ἐπιεικεῖς ὀπισσοῦν πρὸς τὴν πόλιν ταύτην, πρὸς τὸ παρελθὼν τῆς ὁποίας δὲν ἦσαν παντελῶς ἀναίσθητοι. Τοῦλάχιστον εἰς τὰ δημόδη ἄσματα τοῦ Βορβᾶ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους φημίζεται “ὁ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ὡς μήτηρ πάσης ἐπιστήμης καὶ τροφὸς πάντων τῶν φιλοσόφων, καὶ μηδεμίαν ἔχουσα ὁμοίαν αὐτῆς εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα κατὰ

τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν φήμην.” Αἱ δὲ παραδόσεις αὐταὶ δὲν ἀπέβησαν βεβαίως κοιναὶ εἰς τὰς ὑπερβορείους ἐκείνας χώρας εἰμὴ διὰ τῶν Σκανδιναυῶν εἴτινες εἶδον καὶ ἐσεβάσθησαν ταῦτα τῆς ἀρχαίας δόξης τὰ λείψανα.

Ἄλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων εἰδήσεων γνωρίζομεν ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἢ τῶν Ἀθηῶν πόλις ἐτιμᾶτο ἐξαιρέτως ὑπὸ τε τῶν ὀλίγων ἐπισκεπτομένων αὐτὴν ξένων καὶ ὑπὸ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει μοναρχῶν. Αἱ πληροφορίαι τὰς ὁποίας ἔχομεν παρὰ δύο περιηγητῶν ἐλθόντων τότε ἐνταῦθα, ὅσοι ἀφελεῖς καὶ ἂν ὡς μαρτυροῦσιν οὐχ ἤττον ὅτι ἡ φήμη τῆς πόλεως ἐσώζετο ἐτι ἀκμαία ἐν τῷ κόσμῳ. Ὁ Βουργούνδιος Γουῆδων ἐγκωμιάζει τὰς Ἀθήνας ὡς μητέρα πάλαι ποτὲ τῆς φιλοσοφίας καὶ καλλιτείας, ἐξαιρέτως ὅμως ἀποθαυμάζει τὸ θεῖον καὶ ἀκοίμητον φῶς, τὸ ὁποῖον εἶδεν ἐν τῷ πολυτελεῖ ναῷ τῆς ἀεὶ παρθένου καὶ Θεοτόκου Μαρίας, ὅστις ὀνομαζόμενος ἄλλοτε Προπύλαιον, ἠκοδομήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἰάσωνος. Καὶ ὁ Ἰσλανδὸς Σαιβούλφ ὅστις ἐπορεύθη εἰς προσκύνησιν τοῦ ἁγίου τάφου τὸ 1102—1103, ὀμιλήσας ἐν τῷ ὁδοιπορικῷ αὐτοῦ περὶ τῶν Πατρῶν, ἃς καὶ πόλιν τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου ὀνομάζει, περὶ τῆς Εὐβοίας καὶ ἄλλων νήσων, μνημονεύει προσέτι τοῦ παρὰ τὸν κορινθιακὸν κόλπον βοιωτικῶς λιμένος Ὁστού, τοῦ σήμερον λεγομένου Λιβαδόστου (τῆς ἀρχαίας Κρεούσης), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀναχωρήσας καὶ βαδίσας δύο ἡμέρας, τὸ μὲν πεζός, τὸ δὲ ἐπὶ ὄνου, ἀφίκετο εἰς Θήβας, “τὰς ὁποίας, λέγει, ὁ λαὸς ὀνομάζει Στήβας.” ἔπειτα δὲ ἀναφέρει τὰς Ἀθήνας, δύο ἡμερῶν ἐξίσου δρόμον ἀπεχούσας ἀπὸ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, περιφύμους δὲ διὰ τε τὸν κηρύξαντα αὐτόν τε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀπόστολον Παῦ-

λον, καὶ τὸν ἅγιον Διονύσιον, ὅστις γεννηθεὶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καὶ παιδευθεὶς κατηχήθη ὑπὸ τοῦ Παύλου εἰς τὰς χριστιανικὰς πίστεως. Ὁ μὲν Γουῆδων λοιπὸν ἐνθυμεῖται πρὸ πάντων τοὺς ἐθνικοὺς φιλοσόφους, ρήτορας καὶ ἥρωας, ἂν καὶ παραδόξως διαστρέφει τὰ κατ’ αὐτούς, διότι ὡς εἶδομεν λέγει τὸν Ἰάσωνα ἰδρυτὴν τῶν Προπυλαίων. Ὁ δὲ Σαιβούλφ κυρίως γνωρίζει τοὺς ἥρωας τῆς χριστιανικῆς πίστεως, μὴ λησμονῶν, ἐννοεῖται, νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ περὶ τοῦ ἀκοιμήτου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Παναγίας λύχνου.

Ἄλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς, καὶ παρὰ τῇ Βυζαντινῇ κυβερνήσει μέγα ἦτο τὸ ἀξίωμα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηῶν ἕνεκα τοῦ ἐνδόξου αὐτῆς παρελθόντος. Τοῦτο καθίσταται πρόδηλον ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ ἀφίξεως τοῦ Βασιλείου Β΄. εἰς τὸ τέρμα τῆς θριαμβικῆς πορείας ἦν ἐπεχειρήσει μετὰ τὴν κατατρόπωσιν τῶν Βουλγάρων, ἀπὸ τοῦ ἔαρος τοῦ 1018 μέχρι τοῦ ἔαρος τοῦ 1019, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως μέχρις Ἀχρίδος καὶ ἐξ Ἀχρίδος μέχρις Ἀθηνῶν. Τὸ πρῶτον τῆς πορείας ταύτης μέρος ἦτο ἀπαραίτητον ἵνα δεχθῇ τὴν ὑποταγὴν τῶν χωρῶν ὅσαι κατεῖχοντο ἐτι ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἐν Θράκῃ, ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ἐν Ἀλβανίᾳ, καὶ ἵνα διατάξῃ τὰ κατὰ τὴν στρατιωτικὴν καὶ πολιτικὴν διοίκησιν τῶν χωρῶν τούτων. Ἐκ Καστορίας ὅμως ὁ βασιλεὺς ἠδύνατο κάλλιστα νὰ ἀνακάμψῃ εἰς Θεσσαλονίκην, ἵνα ἐπιστρέψῃ ἐκεῖθεν εἴτε διὰ ξηρᾶς εἴτε διὰ θαλάσσης εἰς Κωνσταντινούπολιν, διότι αἱ μεσημβρινώτεραι ἐλληνικαὶ χῶραι εἶχον πρὸ 25 ἐτῶν ἀπαλλαγῆ ἀπὸ πάσης Βουλγαρικῆς ἐπιδρομῆς καὶ κατακτήσεως καὶ ὑπαχθῆ ὀλοσχερῶς εἰς τὴν Βυζαντινὴν κυβέρνησιν. Τοῦτο δὲ ὅτι ὁ Βασίλειος ἠδῆλησεν οὐδὲν ἤττον νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Θεσσα-

λίαν καὶ τὴν κυρίως Ἑλλάδα ὑποδεικνύει τὴν ἰδιάζουσαν αὐτοῦ περὶ τῶν χωρῶν τούτων ἐπιμέλειαν. Ἄλλὰ καὶ τοῦτο ἅπαξ ἀποφασίσας, ἐὰν ὁ Βασίλειος ἀπέβλεπεν εἰς τὴν κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου σπουδαιότητα τῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος ἦδελε βεβαίως προτιμήσει ἐτέραν τινὰ ὡς τελευταῖον σταδμόν τῆς ἀξιωμασιμονεύτου ἐκείνης στρατιωτικῆς καὶ πολιτικῆς πορείας αὐτοῦ. Αἱ Πάτραι, ἡ Κόρινθος, αἱ Θήβαι, ἦσαν πόλεις πολὺ μᾶλλον τῶν Ἀθηνῶν ἄξια λόγου διὰ τὴν βιομηχανίαν αὐτῶν καὶ τὴν εὐπορίαν· ἐκ τούτων δὲ φυσικώτατον ἦτο μάλιστα νὰ ἔλθῃ εἰς Κόρινθον, καὶ ὡς κατ' ἕδραν τοῦ στρατηγοῦ τῆς Πελοποννήσου, καὶ ὡς ἐπιτηδειότατα κειμένην πρὸς τὸν ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἔκπλουν. Δὲν δυνάμεθα λοιπὸν ἄλλως νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν προτίμησιν ἣν ἀπένειμεν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν ἐν Πειραιεῖ συγκέντρωσιν τοῦ στόλου ὅστις ἔμελλε νὰ διαβιβάσῃ αὐτὸν εἰς τὴν βασιλεύουσαν εἰμὲν διὰ τῶν ἐνδόξων ἀναμνήσεων αἵτινες δὲν ἔπαυσαν καὶ τότε συνδεόμεναι μετὰ τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως ταύτης. Οὐδὲ διῆλθεν ἀπλῶς δι' αὐτῆς ὁ Βασίλειος, ἀλλὰ ἀνῆλθε μετὰ τοῦ στρατοῦ, λαμπρῶς ἐσκευασμένου καὶ παρατεταγμένου εἰς τὴν ἀκρόπολιν, εἰσῆλθεν εἰς τὸν Παρθενῶνα ὅστις ἔξωθεν μὲν ἐσώζετο τότε ἀκέραιος ὅπως ἦν τὸ πάλαι, ἔσωθεν δὲ ἦτο διεσκευασμένος εἰς περικαλλῆ ναὸν τῆς Παναγίας Θεοτόκου, καὶ ταύτῃ δούς τὰ τῆς νίκης εὐχαριστήρια, ἐκόσμησε δι' ἀναθημάτων πολυτελῶν τὸ ἱερόν αὐτῆς. Οὕτω δὲ τιμήσας τὴν πόλιν ταύτην, ἦτις ἐπέπρωτο νὰ μὴ μείνη ποτὲ ἀμέτοχος τῶν μεγίστων τῆς Ἀνατολῆς συμβεβηκότων, κατήλθεν ἐν παρατάξει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ ἀπέπλευσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Αἱ Ἀθῆναι καὶ ὁ Πειραιεὺς καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς σύμπασα δὲν ἠρημώθησαν καὶ δὲν κατεστράφησαν εἰμὲν ἐπὶ τῆς Ὀθωμανικῆς κυριαρχίας, οὐχὶ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα, κατ' ἣν ἐποχὴν ὡς δηλοῦται ἐκ πλείστων γεγονότων, ἡ ὕλική τοῦλάχιστον αὐτῶν κατάστασις εἶχε καλῶς.

Κ. Παπαρρηγόπουλος.

## ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΩΝ.

ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟ 1870.

ΜΙΑΝ τῶν ἡμερῶν τοῦ μηνὸς ὀκτωβρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους εὐρέσθην ἐν τῇ γλυπτοδόχῃ τοῦ Βατικανοῦ. Βαρύως φέρων τὸν θάνατον φιλότατου μοι προσώπου, τὸν θαυμασμὸν τῶν ὡραίων τῆς τέχνης ἀριστουργημάτων ἐζήτουν ὡς ἀνακούφισιν ἄλιψως. Ὁραιοτάτη ἦτον ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη, καὶ ὁ ἥλιος, περιλαμπῆς καὶ μαρμαρυγώδης ἐσελάγιζεν ἐν ταῖς στοαῖς τοῦ Βατικανοῦ καὶ κατεφώτιζε τὸν λευκὸν τοῦ ἡμετέρου Πεντελικοῦ λίθου. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ αἶθριον τοῦτο τοῦ καιροῦ ἐκάλει εἰς τὰ περίχωρα τοὺς πολυαριθμοὺς φοιτητὰς τῆς αἰωνίας πόλεως, αἱ αἰθουσαι ἐκεῖναι ἦσαν σχεδὸν κεναί. Περιερχόμενος, ἐστάθην ἐνώπιον ἀγάλματος τινος τῆς Ἀφροδίτης, τεχνουργήματος ἑλληνικοῦ, τεχνουργήματος ὡραίου, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐξαισίου, καίτοι μὴ δυναμένου νὰ παραβληθῆ ἢ πρὸς τὴν ἀναδυομένην Ἀφροδίτην, φυλασσομένην ἔγκλειστον ἐντὸς θαλαμίσκου τινὸς τοῦ Βατικανοῦ (α), καὶ ὀλιγώτερον ἀκόμη πρὸς τὴν Ἀφροδίτην τοῦ Καπιτωλίου (β). Καὶ ὡστό-

(α) Ἡ εἴσοδος ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς ἄνδρας.

(β) Φυλάσσεται ἐπίσης ἐντὸς μικροῦ θαλαμίσκου.

σον, ἐξαίσιον, τὸ ἐπαναλαμβάνω, ἐφαίνετο τὸ ἔργον καὶ ἐγὼ ἀκορέστως τὸ ἐθαύμαζον. Μαλακῶς καὶ εὐλυγίστως ἐκυρτοῦντο οἱ ὦμοι, ἐπιχαρίτως καὶ αὐτοφυῶς καταλήγοντες εἰς ὀσφὺν βαδινῆν καὶ εὐκίνητον. Τὸ στήθος εἶχε τὴν μετρίαν ἐκείνην ἀνάπτυξιν, ἣτις διακρίνει τὴν ἑλληνικὴν φυλὴν, καὶ τούτου ἕνεκα, εἰς τὰ ἠκρωτηριασμένα ἀρχαῖα ἀγάλματα, συγγέομεν πολλάκις τὰ δύο φύλα. Οἱ μηροὶ καὶ ὄλον τὸ ὕψιστον μέρος τοῦ σώματος ἦσαν ἐπίσης λεπτοφυεῖς, εὐσηγμάτιστοι, ἄβροὶ τὸ κύρτωμα, εὐκρινεῖς τὸν τύπον, καὶ ὡς κορμοὶ στήλης μετὰ τῶν σκελῶν καὶ τῶν ποδῶν συνενούμενοι. Ἡ δὲ λεπτότης τῶν μυῶν ἦτον τοιαύτη, ὥστε νὰ μανῆ βλέπουσα αὐτὴν ἢ ἰδίᾳ Ἀφροδίτῃ, τὸ πρωτότυπον αὐτὸ τοῦ ἀγάλματος. Οἱ βραχίονες κατήρχοντο εὐπρεπῶς, καὶ προσήρμοζον ἐξαισίως ἐπὶ τῶν καρπῶν δύο ἀγλαὰς μικρὰς χεῖρας. Καὶ ὁ ποῦς! ὁ πολυδελγητὸς μικρὸς ποῦς! Ἡ πτέρνα εὐπαγῆς ὡς σφαῖρα ἐλεφαντίνη, τὸ πέλμα στενὸν καὶ ἐντενές, ὁ ταρσὸς ὀμφαλωτὸς, καὶ πέντε μικρῶν δακτύλων στοιχὰς κομψοτάτη. Ὡ πόσα φιλήματα ἤθελον καλύψει τοὺς ὡραίους τούτους μικροὺς πέδας, ἐὰν σὰρξ καὶ ὀστά ἦσαν οἱ πόδες οὗτοι! Περὶ τῆς κεφαλῆς τῆς θεᾶς μου δὲν λαλῶ ἦτον κεφαλὴ νεωτέρα, προσηρμοσμένη ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ κολοβοῦ ἀγάλματος. (α)

Ἐμενον λοιπὸν ἐκεῖ ὄρθιος, τὰς διόπτρας ἔχων ἐπὶ τῆς ρινός, τὸν πῖλον ἀνά χεῖρας, τὴν βακτηρίαν ὑπὸ μάλης, εὐλαβῆς, σιωπηρὸς, θαυμάζων τὴν συμπολιτὴν μου, τὴν ἑλληνίδα ἡμῆν ὄλω βεβουδισμένος εἰς τὴν θεωρίαν ἐκείνην

(α) Συνήθως αἱ ἐπισκέυαι αὗται γίνονται τόσον ἐπιδειξίως, ὥστε δυσκόλως διακρίνονται ὑπὸ τῶν μὴ εἰδότην.

ἡσπανάκιον τὸ ἡδονικὸν ἐκείνο αἰσθημα ὅπερ διεγείρει ἐν ἡμῖν τὴν ἡδοναίαν γυναικίαν· μὲν ἐκυρίευσεν ἡ γλυκεῖα μέση τοῦ θαυμασμοῦ τῶν ἐξαισιῶς ἀκριβῶν καὶ ὑπερανθρώπως κομῶν ἐκείνων τύπων, καὶ ἐξεστίαζον ἐν ἑμαυτῷ τὴν ψεῖαν ἀληθῶς ἐκείνην τέχνην, τὴν δυνηθεῖσαν νὰ παραστήσῃ τόσον ἐντελῶς τὴν φύσιν, καθιστώσα αὐτὴν ἰδανικὴν.

— Ὑπάρχει ἄραγε ἐν τῷ κόσμῳ, ἔλεγον κατ' ἑμαυτὸν, ὠραιότερα γυνή τῆς Ἑλληνίδος;

Μόλις ὁ λογισμὸς οὗτος διῆλθε τὴν κεφαλὴν μου, καὶ ἤκουσα φωνὴν ψιθυρίζουσαν ὀπίσω μου, ἐν νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ διαλέκτῳ, τὰς αὐτὰς λέξεις.

— Ὑπάρχει ἄραγε ὠραιότερα γυνή τῆς Ἑλληνίδος; Ἰδέ!

Στρέφομαι εὐθὺς καὶ βλέπω πλησίον μου ξανθὸν τινα κύριον καὶ ροδόχρουν, δεικνύοντα διὰ τοῦ δακτύλου εἰς παρισταμένην αὐτῷ νεάνιν τὸ παρ' ἐμοῦ θαυμαζόμενον ἄγαλμα.

Ἡ ἑλληνικὴ προφορὰ τοῦ κυρίου τούτου δὲν ἦτον προφορὰ τῆς ἡμετέρας πατρίδος· τὸν ἐξέλαβον ὡς γερμανόν.

— Ναί, ἀπεκρίθη ἡ νεάνις, ἐν καθαρᾷ ἀττικῇ προφορᾷ, ναί, αἱ ἑλληνίδες τῆς ἀρχαιότητος . . . Ἄλλ' αἱ σημεριναί; . . .

— Αἱ σημεριναί, ἀνέκραξε μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὁ ἀνὴρ, αἱ σημεριναί! Αἱ σημεριναί εἶναι ἔτι ὠραιότεραι τῶν προμητόρων των, καὶ ἀπόδειξις τούτου εἶσαι σὺ, φιλιότη μου.

Ἡ νεάνις, ἥτις ἀληθῶς ἦτον ὠραιότατη, ἤρπυρασεν ὡς κεράσιον, ὁ δὲ ἀνὴρ, σαρδόνιον ἀνακαγχάσας, ἔλαβεν αὐτὴν ὑπὸ τὸν βραχίονα, καὶ ἀπεμακρύνθησαν ἵνα θαυμάσωσιν ἀπωτέρω σάτυρον τινα μεγίστην οὐρανὸν ἔχοντα.

Ἄναμφιβόλως ἡ γυνὴ ἐκείνη ἦτον ἑλληνίς, καὶ ἑλληνίς ἐξ Ἀθηῶν, καὶ δαιμονίως ὠραία, σὰς βεβαιῶ· ἀλλ' ὁ γερμανὸς ἐκείνος ποῖος ἄραγε ἦτον; μὴ τάχα σύζυγος; Ἡδέλγησα νὰ τὸ πιστεύσω, ἀλλὰ πῶς νὰ τοὺς πλησιάσω; Ἄλλοτε οἱ Ἕλληνες σπανίως περιηγούντο, καὶ δσάκις ἀπηντῶμεν εἷνα ἐξ αὐτῶν, ἐξρίπτομεθα εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων· ἀδελφέ! ἐδῶ, ἀδελφέ! ἐκεῖ· ἀλλὰ τὴν σήμερον οἱ Ἕλληνες περιηγούνται τόσον, ἂν ὄχι πλειότερον, ὅσον καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη. Συναπαντῶνται λοιπὸν, καὶ ἑλληνιστὶ λαλοῦσι, καὶ ἀναγνωρίζονται, πολλάκις δὲ καὶ ὑποβλέπονται, πολλάκις ἀκόμη καὶ μορφασμοὺς ἐκτοξεύουσι κατ' ἀλλήλων, καὶ ἕκαστος ἀπέρχεται εἰς τὰ ἴδια.

Ἐν τούτοις, ἡ μικρὰ συμπολιτίς μου, ὄχι τὸ ἄγαλμα, ἀλλὰ τὸ κατὰ σάρκα καὶ ὀστά σῶμα, ἦτον ὅλη καλὴ καὶ χαρίεσσα· καὶ ἀκαταπαύστως αὐτὴν εἶχον κατὰ νοῦν, διερχόμενος τὰς ἄλλας αἰθούσας τοῦ Βατικανοῦ. Κατέβην εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Πέτρου, ἵσως ἐπ' ἐλπίδι νὰ τὴν ἰδῶ καὶ πάλιν· ἐκεῖθεν μετέβην εἰς τὸν Πιγκιον λόφον, τὸν συνηθέστερον περίπατον τῆς Ῥώμης, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπέστρεψα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Ἀθηναῆς, ἐν τῶν πολλῶν τῆς Ῥώμης ξενοδοχείων, ὅπου εἶχον καταλύσει. Ἐν τῇ τραπέζῃ τῆς συνεστιάσεως, τραπέζῃ ὅπου συντρώγουσι διακόσιοι ἄνθρωποι καὶ ἐπέκεινα, ἡ τύχη, ἡ ἐξαισιῶς θαυματουργὸς τύχη, μὲ ἐτοποθέτησε πλησίον τῆς συμπολιτιδος μου καὶ τοῦ συνοδοιπόρου αὐτῆς. Ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἐδίστασα ἂν ἔπρεπε ν' ἀπευθύνω πρὸς αὐτοὺς τὸν λόγον, ἀλλὰ, φοβούμενος νέαν ἄλλην ὡς τὴν τῆς πρώτης ἀνακάλυψιν, ἀπεκόπησα.

— Εἶστε Ἑλληνίς. Κυρία; εἶπα πρὸς αὐτὴν ἑλληνιστί.

Μάλιστα, Κύριε, ἀπεκρίθη ἀτενίσασα τοὺς ὠραίους καὶ μεγάλους ὀφθαλμούς της ὡς τῆς βούπιδος Ἀθηναῖς.

— Ἐκ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος;

— Μάλιστα, ἐξ Ἀθηνῶν.

— ὦ! τότε πρέπει νὰ γνωρίζετε τὸ ὄνομά μου . . . .  
Εἶμαι, καὶ ἐγὼ, τῶν Ἀθηνῶν τέκνον.

Καὶ εἶπα τὸ ὄνομά μου.

Προσεβλήθη δυστυχῶς ἡ φιλαυτία μου ὅτε ἤκουσα ὅτι τὸ ὄνομά μου ἦτον παντελῶς εἰς αὐτὴν ἄγνωστον! Κλείου λοιπὸν ἐντὸς τοῦ σπουδαστηρίου σου ὅταν ὁ ἥλιος σέ προσκαλῆ ἔξω, μελάνονε χάρτην, κηλίδονε τοὺς ἀβροὺς δακτύλους σου, δημοσίευσε τεσσαρακοντάδα ὄλην τόμων καὶ φυλλαδίων, καὶ νὰ ἔρχεται ἔπειτα τοιαύτη πολυδέλγητρος γυνὴ τῆς πατρίδος σου, γυνὴ γραμματισμένη, ἃν ἐρίζης, νὰ σοῦ λέγη κατα πρόσωπον· “Τὸ ὄνομά σας, Κύριε, μοὶ εἶναι ὀλοτελῶς ἄγνωστον!”

Ἐν τούτοις ἡ φιλαυτία μου δὲν ἔμεινε πολλὴν ὥραν ἄνευ ἱκανοποιήσεως, ἱκανοποιήσεως ἕμως πολλὰ πλαγίας, ἐξ ἐκείνων τὰς ἐποίας μονομάχοι τινὲς τῶν Ἀθηνῶν ἀποδέχονται λίαν εὐκόλως.

Τὸν συλλαβισμόν τοῦ ὀνόματός μου ἀκούσας ὁ μετὰ τῆς ὠραίας Ἀθηναίας ἀνὴρ ἀνέκραξε.

— Καὶ πῶς, εἶστε σεῖς, κύριε Δουβρὲ . . . . καὶ δὲν με γνωρίζετε; . . . . Ἐσώσατε τὴν ζωὴν μου ἐν Ἀθήναις πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν. Ἐγὼ εἶμαι ὁ Μ. \* \* \*

Καὶ ἀληθῶς ὁ κύριος Τριάστερος εἶχεν ἔλθει κατὰ τὸ 1855 εἰς Ἀθήνας, ὅτε ἐγὼ διεύθυνον τὴν ἐπίσημον ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, φέρων συστατικὴν πρὸς ἐμέ ἐπιστο-

λὴν τοῦ πατρός μου. Ἐνόσησε τότε ὁ κύριος Τριάστερος ἐπικινδύνως ἐκ τυφοειδοῦς πυρετοῦ, καὶ ἀπεποιεῖτο νὰ δεχθῆ ἐπίσκεψιν ἱατροῦ. Ἐδέησε λοιπὸν νὰ καταφύγωμεν, ἐγὼ καὶ ἄλλο τι πρόσωπον, εἰς βίαια μέσα, πρὸς σωφρονισμόν τοῦ ἡμετέρου ἀσθενοῦς. Ἄμα θεραπευθεὶς, ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀθηνῶν καὶ δὲν τὸν εἶδον πλέον. Ἐλησμόνησεν ὀλωσδιόλου νὰ μοὶ σταίη μετὰλλιον σώστρου, καὶ οὔτε κἂν ἐπιστολὴν εὐχαριστήριον. Ἐκτακτος ἀληθῶς ἀνὴρ εἶναι ὁ κύριος οὗτος Τριάστερος· Ὑἱὸς ὢν γερμανοῦ ἀρωματοποίου (α), ἄνευ περιουσίας, ἀλλὰ νοημοσύνην ἔχων ἀπέραντον, κατώρθωσε ν' ἀποκτήσῃ ἀμύθητα πλούτη· διῆλθε τὸν κόσμον ὅλον, τὴν Εὐρώπην, τὴν Ἀμερικὴν, τὴν Ἀσίαν — ἴσως δὲ καὶ τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὴν Ὠκεανίαν, περὶ τούτου δὲν εἶμαι πολὺ βέβαιος, — διέμεινεν ἐπιπολὺ ἐν Κίνα καὶ ἐν Ἰαπωνίᾳ, ἐδημοσίευσεν μάλιστα καὶ συγγραφὴν γαλλιστὶ περὶ Ἰαπωνίας. Κατὰ τὰς μακρας αὐτοῦ περιηγήσεις, εἶδεν ἐκ τοῦ πλησίον ἀνθρώπους καὶ πράγματα· ἐπαύμασε πολὺ τὸ ὠραῖον φύλον, καὶ τοῦτο τοσοῦτο μᾶλλον, κατ' ὅσον ὑπῆρξε δυστυχῆς αὐτὸς κατὰ τὰ οἰκιακὰ, ἃν καὶ ἀπέκτησε τέκνα· ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἦτον ῥωσίσ. Ἐν ταῖς μελέταις αὐτοῦ περὶ τοῦ γυναικείου φύλου ἔμεινε πεπεισμένος ὅτι ἡ ἑλληνὶς ὑπερέχει τῶν λοιπῶν γυναικῶν, ὡς καὶ αὐτῶν τῶν τῆς Κίνας, δι' ὃν ὁ λαμπρὸς ἡμῶν παρὰ τῇ γαλλικῇ αὐτῇ ἀντιπρόσωπος ἠδῆλθε νὰ μᾶς

(α) Πρέπει ν' ἀναγνώσῃ τις τὴν αὐτοβιογραφίαν του, δημοσιευθεῖσαν ἐν προοιμίῳ τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ. Περὶ τῆς νήσου Ἰθάκης καὶ τῆς Πελοποννήσου, ἐν Παρισίοις, 1859. Ἐνεκα τῆς συγγραφῆς ταύτης, ὁ συγγραφεὺς ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφίας καὶ τῆς Φιλολογίας ὑπὸ πολλῶν γερμανικῶν ἀκαδημιῶν.

φιλοδωρήση (α). Μία και μόνη ιδέα κατεκυρίευσεν ἔκτοτε τὸν ἐγκέφαλον τοῦ κυρίου Τριαστέρου· νὰ νυμφευθῆ ἑλλη- νίδα. Μὴ ἐπιτρεπομένης δὲ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων αὐστηρῶν νόμων τῆς διαγαμίας, ὁ Τριάστερος ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ διαζύγιον. Πῶς ὅμως κατώρῳσε νὰ λάβῃ διαζύ- γιον; Τοῦτο δὲν μᾶς ἀποβλέπει. Ἄμα ἐλεύθερος εὐρεθεῖς καὶ ἐλαφρὸς ὡς ὁ ζέφυρος, ὁ Τριάστερος ἐνδυμῆθη Ἑλληνά τινα τῶν φίλων του, ἔχοντα ἀδελφὴν εὐειδῆ καὶ κατὰ πάντα ἀξιόλογον. Ἀπεδήμησε διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἐκ Πετρο- πόλεως εἰς Βιένναν· ἐκ Βιέννης εἰς Τεργέστην ἢ ὁδὸς δὲν εἶναι μακρὰ, ἐν Τεργέστη δὲ εὐρίσκονται ἄριστα καὶ κάλ- λιστα ἀτμόπλοια, μεταφέροντα τοὺς ἐπιβάτας εἰς Σύρον καὶ εἰς Πειραιᾶ.

Φθάνει ὁ Τριάστερος εἰς Πειραιᾶ, ἀναβαίνει πάλιν εἰς τὸν σιδηρόδρομον, ὅστις τῷ ἐφάνη ὡς ἀὔρηματιον, καὶ εἰσέρχεται πνευστιῶν εἰς Ἀθήνας. Καταβάς εἰς τὸ ξενο- δοχεῖον, οὔτε κἂν τὰ κιβώτιά του ἀνοίγει, τρέχει δὲ καὶ κρούει τὴν θύραν τοῦ φίλου του. Ἄλλὰ τὰ πράγματα εἶχον λάβει ἄλλην μορφήν μετὰ τὴν τελευταίαν αὐτῶν συνέντευξιν· ὁ φίλος του εἶχε χειροτονηθῆ ἀρχιεπίσκοπος ἐν μιᾷ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ ἡ ἀδελφὴ του εἶχεν ὑπανδρευθῆ. Ὡ τῆς ἀπελ- πισίας τοῦ Τριαστέρου! Ἄλλ' ἂν μία ἑλληνὶς λείψῃ ἐκ τοῦ μέσου, ἑκάτὸν ἄλλαι εὐρίσκονται. Καὶ εὐρίσκει μίαν τῷ ὄντι χαριεστάτην, θελκτικωτάτην, τὴν τιμιότητα ἐν προ- σώπῳ, εὐλικρύνειαν, νοημοσύνην, ἀγαθότητα καρδίας, ὀρθό- τητα νοῦ, τὰ πάντα ἔχουσαν· καλὴν οἰκονόμον, πεπαιδευμέ-

(α) Δὲν ἐννοοῦμεν ἐνταῦθα τὸν ἔντιμον κύριον Πραγκαβῆν, ὃν καὶ ἀγαπῶμεν καὶ τιμῶμεν.

νην, θεσαυρὸν ἀληθῆ τέλος πάντων, εὐρεθέντα τεταμμένον ἐνταῦθα, ἐν Ἀθήναις, ἐν μικρᾷ τινι γωνίᾳ, πλησίον τῶν ἐρειπίων τοῦ Γυμνασίου τοῦ Πτολεμαίου, ἀνήκουσαν εἰς οἰκο- γένειαν πτωχὴν μὲν, ἀλλ' ἐντιμοτάτην· ὁ δὲ Τριάστερος ἔχει ἑκατομμύρια.

Ὅτε ἠγέρθημεν τῆς τραπέζης, ὅπου πολλὰ ὀλίγον εἶχον φάγει — θελήσατε νὰ τὸ πιστεύσητε — ὁ Τριάστερος μοὶ εἶπε.

— Φίλιτατέ μου Δουβρέ, μὴ νυμφευθῆς ἄλλην εἰμὴ ἑλλη- νίδα· μόναι αἱ ἑλληνίδες εἶναι ἀξιόλογοι γυναῖκες, καὶ ἐγὼ, ὁ λαλῶν, λαλῶ ἐν πλήρει γνώσει. Ἐχω ἰδεῖ, φίλε μου, πολλὰ ἐκ τῶν τοιούτων, ἔχω ἰδεῖ!

Χωρὶς νὰ ἔχω ἰδεῖ τόσα, ὅσα ὁ Τριάστερος, ἤμην καὶ εἶμαι κατὰ τοῦτο ἐντελῶς μετ' αὐτοῦ σύμφωνος. Ἡ ἑλληνὶς εἶναι ἢ κατ' ἐξοχὴν γυνή· εἶναι τοιαύτη οἷαν ἐπιδυμῶ δι' ἐμέ καὶ διὰ πάντας τοὺς φίλους μου, μὴ πρὸς δυσαρέσκειαν τῆς εὐφυστάτης καὶ εὐπαιδευτοτάτης μου συνεργάτιδος κυρίας βαρονίδος Κ . . . Ἡ ἑλληνὶς γίνεται ἀληθῆς σύντροφος τοῦ συζύγου τῆς, καὶ ταυτίζεται ἐντελῶς μετ' αὐτοῦ, εἰς τρόπον ὅστε ἀνὴρ καὶ γυνή ν' ἀποτελῶσιν ἐν μόνον πρόσωπον. Εἶναι σύντροφος κατ' ὄλην τὴν μακρὰν πορείαν τοῦ βίου, σύντρο- φος νοήμων, δραστήριος καὶ φιλόπονος, εὐπειθῆς καὶ πιστός. Τὸ αἶσθημα αὐτῆς πρὸς τὸν ἴδιον σύζυγον εἶναι μίγμα τι εὐλαβείας καὶ ἀγάπης, τοῦ ὅποιου αἱ ἐκδηλώσεις εἶναι γοή- τευμα ἀνεξάντλητον. Λιτῆ, ὀλιγαρκῆς, οἰκονομικῆ, ἀνεκτικῆ, εὐαίσθητος, ἢ ἑλληνὶς ἀποκτᾷ διὰ τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς παι- δείας ὅλα τὰ θελγητρα τῆς γυναικὸς τῆς Δύσεως, τῆς ὁποίας μετ' οὐ πολὺ ἀναφαίνεται ὑπερτέρα.

Ἡ ἑλληνὶς εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἀγαθὴ μήτηρ καὶ ἀγαθὴ



οικοδέσποινα. Ἐγνώρισα μάλιστα μίαν ἐξ αὐτῶν, τῆς ὁποίας ἡ ἱστορία ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς παραδειγμα. Ἀλλὰ φεῦ! Δὲν εἶναι πλέον ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἡ ἀγία ἐκείνη γυνή. Ἐὰν ἐπετρέπετο νὰ διηγηθῶ τὰς χριστιανικὰς ἀρετὰς τῆς, τὰ προτερήματα αὐτῆς ὡς συζύγου καὶ ὡς μητρὸς, ἤθελον διηγηθῆ τὸν βίον ἀγίας καὶ ἡρωϊνῆς. Ἡ πρὸς τὰ τέκνα ἰδίως ἀφοσίωσις τῆς ἐλληνίδος ἔχει τι ἡρωϊκόν, καὶ — ἅς τὸ ὁμολογήσωμεν — τὰ ὑπὸ τοιούτων μητέρων ἀνατρεφόμενα τέκνα εἶναι σχεδὸν πάντοτε ἄξια αὐτῶν. Ἡ γυνὴ μορφώνει τὴν οικογένειαν, ἐν τῇ γυναικὶ ἐνοικεῖ τὸ ἱερὸν πῦρ τῆς ἐστίαις. Ὅθεν καὶ οἱ δεσμὴ ὅλοι τῆς οικογενείας εἰς τὴν καρδίαν αὐτῆς συνάπτονται, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν δύναται ν' ἀποσπασθῆ ἄνευ αἱματηρᾶς πληγῆς. Τὰ καθήκοντα τῆς οικογενείας εἶναι παρ' ἡμῖν σπουδαιότατα, ἔσον παρ' οὐδενὶ ἄλλῳ ἔθνεϊ. Καὶ γνωρίζει τις ἄραγε πολλὰς χώρας ὅπου, κατὰ κανόνα γενικόν, οἱ ἀδελφοί, πρὶν ἢ νυμφευθῶσιν, ἀναμένουσι ν' ἀποκατασταθῶσι πρότερον αἱ ἀδελφαὶ αὐτῶν;

Ἔγωγε Ἀθηναῖοι, φίλοι μου, ἅς μὴ τρέχωμεν ζητοῦντες σύζυγον εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Δουνάβεως καὶ ἀλλαχοῦ! Ἔχομεν ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν τὰς θελκτικωτέρας γυναῖκας τοῦ κόσμου, μαργαρίτας, φίλοι μου. Πληθμονὴ εἶναι παρ' ἡμῖν τοιούτων γυναικῶν, ὑπάνδρων καὶ ἀνυπάνδρων. Θελω ὑποδείξαι τὰς ὑπάνδρους καλλονὰς ὡς ὑποκείμενα δυναμασμοῦ, ὡς ἔργα τέχνης· τὰς δὲ ἀνυπάνδρους ὡς γυναῖκας ἐρασιμωτάτας, θεσσαυροὺς ὑπερασπιστέους κατὰ τῶν ἐρχομένων νὰ μᾶς ἀρπάσωσιν αὐτοὺς Ἰρμαστέρων.

Ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος τῶν Ἀθηνῶν, ὑψηλὰ, πολὺ ὑψηλὰ, βλέπετε ἀκτινοβολοῦντα βόρειον ἀστέρα, μετατεθέντα εἰς τὸν πολύφωτον ἐλληνικὸν ἀστερισμόν. Εἶναι γυνὴ νεωτάτη, ὠραία,

λαμπρὰ, εὖσωμος ὡς βόδον Μαΐου, γλυκεῖα ὡς παρθένος τοῦ ζωγράφου Μουρίλλου· ἡ ἀγαθότης ἐκφράζεται διὰ τῶν χειλέων τῆς, ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς, ἐπ' αὐτοῦ αὐτῆς τοῦ ἤθους... Οἱ ἀρχαῖοι, οἱ ἡμέτεροι προπάτορες, βλέποντες αὐτὴν διερχομένην, ἤθελον εἰπεῖ· “Εἶναι ἡ θεὰ τῆς ἀγαθότητος!”

Ἀποκαλύψατε τὴν κεφαλὴν, Ἀθηναῖοι! εἶναι ἡ ἀνωτέρα δέσποινα, ἡ ἀγαθωτέρα καρδία τοῦ βασιλείου. Κάτω τοὺς πῖλους, Ἀθηναῖοι!

Ὅπισθεν αὐτῆς καὶ μετ' αὐτῆς βλέπετε πρόσωπον εἰς τὸ ὅποιον δὲν ἤξεύρετε ποίαν ἡλικίαν ν' ἀποδώσητε. Καὶ αὐτὴ ἐπίσης ὑπῆρξε βέβαια ἐξαισιῶς εὐειδῆς, διότι καὶ σήμερον ἀκόμη ἀποτελεῖ ἐν τῶν ὠραιότερων κοσμημάτων τῆς ἡμετέρας κοινωνίας. Ὅποια διαύγεια μορφῆς, ὅποια εὐγένεια καὶ ὅποια γλυκύτης προσώπου. Ὁραία συμπεριφορὰ, μεγάλη συμπεριφορὰ, ἀξιοπρεπῶς φέρει τὴν χηρείαν τῆς. Δύο κἀλυκὲς βόδων συνανθῶσι μετ' αὐτῆς· ὁ νεαρώτερος τῶν δύο εἶναι μᾶλλον κρῖνον, ὅπερ δὲν θελεῖ ποτὲ εὐρεῖ ἀγγεῖων ἄξιον αὐτοῦ...

Τῶν ὑπάνδρων γυναικῶν ὁ κατάλογος εἶναι μακρὸς. Ἡ κυρία X., ἣτις ἔχει τὴν σπανίαν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ φρόνησιν νὰ μὴ βάπτῃ τὴν ὑπόλευκον ἤδη κόμην τῆς, μὴ δὲν ἔχει κεφαλὴν ἀρχαίου δακτυλιολίθου; Ὅποια ἀβρότης χειλέων! ὅποια γοητευτικὴ τομὴ ὀφθαλμῶν!... καλλιπρεπεστάτη γυνὴ· ὁ σύζυγος αὐτῆς, εὖσωμος καὶ εὐειδῆς ἄνθρωπος, τὴν λατρεύει καὶ λατρεύεται παρ' αὐτῆς· Ἡ θυγάτηρ αὐτῶν, ἐπίσης ὠραία, ἐγένετο σύζυγος ἀνδρὸς παριστῶντος ὠραῖον μελαγχροινὸν τύπον. Ἀξιέραστος κατὰ πάντα οικογένεια.

Δύο ἔτεροι δακτυλιόλιθοι· δύο ἀδελφαί, ἀμφότεραι

ὑπανδρῶν. Τὰ δύο ζεύγη ἀποτελοῦσι μίαν οἰκίαν, τύπο ἐντελοῦς ἀρμονίας καὶ εὐδαιμονίας πλήρους. Ἡ κοινὴ γνώμη δὲν συμφωνεῖ εἰς ποῖαν τῶν δύο νὰ δώσῃ τὸ μῆλον τῆς καλλονῆς, καὶ φαίνεται δισταζούσα. Αἱ προσωπικαί μου συμπάσχειαι πρὸς τὸν σύζυγον μιᾶς ἐξ αὐτῶν, ἀξιέραστον καὶ ἀξιότιμον ἄνδρα, τὸν ὁποῖον ἀγαπῶ καὶ σέβωμαι, μὲ προτρέπουσι νὰ δώσω τὸ μῆλον τοῦτο — αἴτιον ἄλλοτε τοσοῦτων καταστροφῶν — εἰς τὴν πρεσβυτέραν, φέρουσαν ἄλλως τε καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἐπενεγκούσης τὸν ὄλεθρον τῆς Τρωάδος. Καὶ αἱ δύο ἐν τούτοις εἶναι ἀληθῆ πρωτότυπα κάλλους, ἀληθεῖς εἰκόνες τοῦ Βαττώ!

Ἄς ἔλθωμεν εἰς τὰς νεάνιδας . . . Πολυάριδοι εἶναι αὗται, ὡς τὰ βόδια τὸν μάϊον — βόδια; Ἐν ὁδῷ Σταδίου, πλησίον τοῦ ἔθνικοῦ τυπογραφείου, ἀνθεῖ τὸ ὠραιότερον βόδιον τῶν Ἀθηνῶν. ὦ τοὺς περικαλλεῖς ὀφθαλμούς! Ὁραία μελαγχροινῆ, ὑποπορφύρου καὶ χνοώδεις ἔχουσα, ὡς δύο περσικὰ μῆλα, τὰς παρειάς, ἐπίμηκες καὶ βραδινὸν τὸ ἀνάστημα· τοὺς ὀδόντας δὲ; μαργαρίτας . . . νοήμων, ἀγαπᾷ πρὸς τὴν ἀσπενούσαν μητέρα, ἀξιόλογος οἰκοδέσποινα, εὐπαίδευτος, ἐπιμελής . . . Ἄ! τοὺς τρομεροὺς αὐτοὺς κυρίους Τριαστέρους! ἴσως ἔλθῃ τις ἐκ τῶν μυχῶν τῆς Αὐστραλίας καὶ μᾶς τὴν ἀρπάσῃ.

Καὶ ὑπὸ ξένα ἔθνος, πρὸς τὰ ὁποῖα — ὡς εὐκόλως ἐννοεῖται — ὀλίγας ἔχομεν συμπαθείας, θέλετε ἐπίσης εὐρεῖ νεάνιδας πολυδελγήτρους, καὶ πολυφέρνους μὲν τινας, ἄλλας δὲ ἀφέρνους καὶ ἀπόρους! Ἄ! κύριοι Τριάστεροι! διατὶ νὰ μὴν ἔχω τὸ ἑκατοστημόριον τῆς ὑμετέρας περιουσίας; Καὶ ὥστόσοσον εὐρίσκεται συνάδελφος ἐμὸς, πτωχὸς ὡς ὁ Ἰὼβ καὶ ὡς ἐγὼ, ὅστις ἔχει τὴν τόλμην νὰ νυμφευθῇ — πιστεύω δὲ

ὅτι καὶ ἐνυμφεύθῃ μέχρι τῆς ὥρας κατ' ἣν γράφω — νεάνιν ὑψηλὴν ἄπορον, καλλονῆς δὲ ἐξαιρετοῦ, ἐκτάκτου, ἀνίκουσαν εἰς οἰκογένειαν ἐντιμον ἐκ τῆς νύσου Κύπρου. Ἡ ἐξαιρετος αὕτη καλλονὴ ἔχει ἀδελφὴν ἐλευθεράν εισέτι· αἱ δύο ἀδελφαὶ ὁμοιάζουσιν ἀλλήλας, ὠραῖον δὲ εἶναι νὰ τὰς βλέπῃ τις ὁμοῦ· ἤθελε τὰς ἐκλάβει ὡς δύο ἀγάλματα τοῦ Φειδίου ἡμφιεσμένα εὐρωπαϊκὸν ἔνδυμα. Εἶναι λαμπραὶ, μεγαλοπρεπεῖς, καὶ ἐννοῶ, ἂν καὶ δὲν ἐγκρίνω, τὴν ἀπόφασιν τοῦ συναδέλφου μου.

Ἐὰν δὲν ἐφοβούμην μήπως ἐκληφθῶ ὡς κόλαξ τῶν ἰσχυρῶν, ἤθελον πλέξει τὸ ἐγκώμιον τῆς ἀνεψιάς ἐνὸς τῶν ὑπουργῶν, νεάνιδος πλήρους νοημοσύνης, εὐφυΐας καὶ ἀγαπῶντος καρδίας. Ἦθελον ἐπίσης λαλήσει περὶ τῆς ἀδελφῆς ἐνὸς τῶν συναδέλφων μου, τύπου ἑλληνικοῦ ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ διαυγείᾳ, οἰκοδεσποίνης ἀξιολόγου, καλῶς ἀνατετραμμένης, εὐπαιδευτοῦ· ἀλλ' ἤθελον εἰπεῖ ὅτι κινουμαι ὑπὸ φιλικῆς προσωποληψίας. Θέλω ἰδίως τηρήσει σιωπὴν περὶ μικρᾶς τινος ἀκτινοβόλου μελαγχροινῆς, τῆς ὁποίας οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ οἱ ὀδόντες ἤθελον ἐλκύσει τὸν θαυμασμόν τῆς ἀνθρωπότητος ὀλοκλήρου, διότι φοβοῦμαι μὴν ἐλκύσω συγχρόνως ἐπ' αὐτῆς τὴν προσοχὴν Τριαστέρου τινός, ὅπερ ἤθελε καιρίως μὲ βλάψει, διότι ἐπιφυλάττομαι νὰ τὴν ζητήσω εἰς γάμον, ὅταν γείνω πλούσιος διὰ τῶν ἐφημεριδογραφικῶν μου ἄρθρων, τὰ ὁποῖα, δυστυχῶς, μέχρι τῆς παρουσίας στιγμῆς, δὲν μοὶ πληρόνται πάντοτε.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 2 μαρτίου 1870.

ΔΟΥΒΡΕ.

## ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟΝ.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 20 μαρτίου.

Αἱ προηγούμεναι σελίδες εἶχον γραφῆ, πρὸ ὀκτὼ ἡμερῶν, ἐντὸς ὀλίγων ὥρῶν, καὶ σταλῆ κατεσπευσμένως εἰς τὸ τυπογραφεῖον, ὅπου εἶχον ἀνάγκην τυπογραφικῆς ὕλης, πρὶν ἢ ἀκόμη ξηρανθῆ καλῶς ἢ μελάνη. Βλέπεις λοιπὸν, ὦ ἀναγνωστὰ ἢ ἀναγνώστρια, ὅτι εἶχον καιρὸν νὰ ξηρανθῶσιν. Ἀναγινώσκων αὐτὰς ἐκ νέου, εὐρίσκω ἐμαυτὸν ἐνοχον πολυαρίθμων παραλείψεων ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἀθηναϊκῶν καλλονῶν. Πῶς ἠδυνήθην νὰ παραδράμω τὴν ὀλυμπίαν ἐκείνην ὠραιότητα, κατ' ἧς ἀνίσχυρος καταντᾷ ὁ χρόνος, καὶ τῆς ὁποίας θεὸς τις μόνος ἤθελε δυνῆσθαι ν' ἀποσπάσῃ τον ὁποῖον εἰσέτι φυλάττει πέπλον ἐστιάδος. Ὅποια ἀβρότης γραμμῶν τῆς ἀρχαίας ταύτης κατατομῆς! Ὅποια βραδινὴ καὶ λεπτοφυῆς τομὴ βινός! . . . καὶ ὁποία πτυχή χαρίεσσα καὶ ὑψηλοπρεπῆς χειλέων, συνοδευομένη ὑπὸ βλέμματος πλήρους γλυκύτητος ἐνταυτῷ καὶ εὐγενοῦς ὑπερηφανίας! Καὶ τὸ ἀνάστημα; λεπτόν, ἐπίμηκες, εὐκίνητον ὡς κύμα, καὶ μεγαλοπρεπὲς ὡς θεᾶς! Ὅποια καλλιπρεπεστάτη γυνή! Καὶ πλησίον αὐτῆς τῆς ἀριστοκρατικῆς καλλονῆς, εἰς τὰς φλέβας τῆς ὁποίας βέβη αἷμα οἰκογενείας πολεμικῆς καὶ ἡγεμονικῆς, παρέλειψα καλλονὴν ἄλλην τύπου ἐπίσης ὠραίου, καὶ τοι διαφόρου εἶδους. Ἐξαίσιος τύπος γυναικός, ἀναπτύξεως μεγαλοπρεποῦς, ἐστεμμένης διὰ κεφαλῆς ἀβρότητος τοιαύτης, ὁποῖαν ἴ γλυφίς αὐτῆ τοῦ Φειδίου δυσκόλως ἤθελε παραστήσει. Καὶ μίπως ὁ σεβασμῖος φίλος μου κύριος Ῥαγκαβῆ, μέγας ὢν τοῦ ὠραίου φύλου ἐκτιμητῆς, δὲν ὠνό-

μασε τὸν πατέρα τῆς κυρίας ταύτης “Φειδίαν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος;” Ἡ πόλις ἅπασα τῶν Ἀθηνῶν γνωρίζει ἐξ ὄψεως τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος καλλονὴν, ὀλίγοι ὅμως εἶναι οἱ προσωπικῶς αὐτὴν γνωρίζοντες. Οἱ ἔχοντες τὴν εὐτυχίαν ταύτην βεβαιοῦσιν ὅτι, ἐκτὸς τοῦ κάλλους ἐνυπάρχει ἐν τῷ πλάσματι τούτῳ πλείστη ὄση ἀπλότης, μετριοφροσύνη, ἀγγίνοια καὶ ἀγαθότης.

Παρέλειψα ἐπίσης δύο ἄλλας καλλονάς, τὰς ὁποίας δυσκόλως δύναμαι νὰ χαρακτηρίσω· ἡ μὲν ἀνήκει εἰς τὴν Τράπεζαν, ἡ δὲ εἰς τὰς ἐκ τῶν κτημάτων προσόδους. Νέφος διηλθὲν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ τῆς εὐτυχῆς ταύτης οἰκογενείας· ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι ταχέως θελεῖ διασκεδασθῆ. Ἡ ἀρμονία τόσον καλῶς εἰς αὐτὰς ἀρμόζει! διότι, τῷ ὄντι, ὁποῖα κομψὰ ἀναστήματα, ὁποῖα περικαλλεῖς κεφαλαί, καὶ πῶς ἀμφοτέρω ἤθελον διαπρέψει ἐν μουσεῖῳ τινὶ πλησίον τῆς ἐκ Μίλου Ἀφροδίτης! Ἐν τῷ μουσεῖῳ τοῦ Δούβρου εὐρίσκεται προτομὴ ἄλλης Ἀθηναίας, τεθεῖσα ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ Κορδιέ, μεταξὺ τῶν τοῦ ἀνδρωπίνου γένους τύπων αὐτοῦ, ὡς παριστώσα τὸν ἐλληνικὸν τύπον. Ὅποια γραμμαὶ γλυπτικῆς ἀρχαίας. Τὴν γνωρίζετε ὅλοι, δὲν σᾶς τὴν ὀνομάζω· εἶναι δὲ, ἐκτὸς τούτου, γυνὴ εὐφυῆς καὶ λίαν εὐπαίδευτος. Ἐλάλησα ἀνωτέρω περὶ τῆς νεωτέρας αὐτῆς ἀδελφῆς.

Παύω ἐνταῦθα, διότι τὸ ὑστερόγραφόν μου ἤθελεν ὑπερβῆ τὸ κύριόν μου ἄρθρον. Ἐπειτα, ἂν ἤθελα νὰ καταγράψω ὅλας τὰς καλλονάς τῆς ἀγαθῆς ἡμῶν πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, δὲν ἤθελον ἀρκέσει αἱ στῆλαι τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διός! Παρέλειψα πολλάς; Φεῦ! Καὶ τὰς ἀγνώστους καλλονάς; τὰ ἴα; τὴν ὄδον Πατισίων! Ἐὰν ἔχῃ νὰ τὰ συλλέξωμεν, δυνάμεθα τοὐλάχιστον νὰ θαυμάσωμεν τὰ ἴα ταῦτα μακρό-

Ἰδεν . . . . το ἄρωμα αὐτῶν φθάνει μέχρις ὑμῶν καὶ σᾶς εὐωδιάζει . . . . Μίαν δὲ ὀνομάσει, τὴν φέρουσαν τὸ ὄνομα τῆς ἐρωμένης τοῦ Ὀρφέως . . . . Ἀλλὰ πῶς νὰ μὴ μνημονεύσω τῆς εὐγενοῦς ἐκείνης ξανθῆς, τῆς τῶν ὀμφαλωτῶν ὀφθαλμῶν, τῆς περὶ το Πανεπιστήμιον οἰκούσης, καὶ μιᾶς τῶν γειτονισσῶν αὐτῆς, τῆς ἐχούσης πόδα δορκάδος, ἠδὸς δὲ σοβαρὸν συγχρόνως καὶ ἐλαφρὸν, ζῶντος ἀγάλματος, χοιρᾶς μαρμαρῶδους, θυγατρός τοῦ κορυφαίου τῶν παρ' ἡμῖν ἱστορικῶν, καὶ ἐνὸς τῶν ἀρίστων ἡμῶν πεζογράφων; Καὶ μικρὸν ἀπωτέρω, δύο ἀδελφῶν σχεδὸν διδύμων, μελαγχροινῆς καὶ ξανθῆς, τῶν ὁποίων ἡ πλουσία κόμη ἀναμνηστικῶς τὴν τῆς Ἀφροδίτης καὶ τὴν τῆς Ἥρας, καὶ τῆς ὑστεροτόκου θυγατρός διαστίμου καθηγητοῦ, πρὸ πολλοῦ ἀποθανόντος, τῆς ὁποίας ἡ κεφαλὴ φαίνεται ὡς ἐξ ἀρχαίου ἀγάλματος ἀποσπασθεῖσα, καὶ . . . . καὶ . . . . ποῦ ἤδελον σταθῆ ἂν κατέβαινον εἰς τὸν λαόν; . . . . Ὅποιοι τύποι μεγαλοπρεπεῖς καὶ λεπτοφειδῆς ἐνταύτῃ, ὁποῖα γραμμαὶ βαδιναὶ καὶ ὁποῖα ἐνεργητικαὶ ἐκφράσεις, ὁποῖον ἦθος κομψὸν καὶ πλήρες μεγαλείου! Παύω τέλος πάντων, ὅλος ἐκθαμβος, ὅλος ἄναυδος, καὶ, χωρὶς νὰ μεταναγνώσω τὸ ὑστερόγραφον τοῦτο, τὸ ὑπογράφω ἀμφοτέραις ταῖς χερσίν· “Ὁ κακὰ βουλευόμενος ἐβρέτω!”

ΔΟΥΒΡΕ.

## ΤΡΑΓΙΚΑΙ ΣΚΗΝΑΙ ΕΝ ΙΤΑΛΙΑΙ.

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1869.

ΔΡΑΜΑ ΕΝ ΘΑΛΑΣΣΗ.

Ἐν Λιβούρνῳ, τὴν 13 μαΐου 1869.

Φίλτατε κύριε Δεπέν,

Πρὸ τινῶν ἡμερῶν, ὅτε ὑπεσχέσθην νὰ σᾶς γράψω ἐπιστολάς τινας ἐκ Λιβούρνου κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν λουτρῶν, δὲν ἐφανταζόμην βεβαίως ὅτι ἐμελλον ν' ἀρχίσω ἐκ τῆς περιγραφῆς φρικώδους συμβάντος.

Τὴν 6 μαΐου, κατὰ τὴν ἐνάτην ὥραν τῆς πρωΐας, ἀπέπλεον ἐκ Μασσαλίας εἰς Κιβιταβέκιαν τὸ ἀτμόπλοιο τῆς Ἑταιρίας Βαλερὺ Ἰστρατηγὸς Ἀβατούκης. Ἦσαν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου τούτου εἰκοσιπέντε ναῦται, περιλαμβανομένου τοῦ πλοιάρχου Φραγκίσκου Νικολάη, καὶ ἐβδομήκοντα ὄκτω ἐπιβάται, ἐν οἷς πολλοὶ στρατιῶται γάλλοι τοῦ στρατοῦ τῆς κατοχῆς, ὡς καὶ ζουάβοι παπικοὶ καὶ στρατιῶται τῆς λεγεῶνος τῶν Ἀντιβῶν.

Μεταξὺ τῶν ἐκ διαφόρων ἐθνῶν ἐπιβατῶν ἦσαν γενικῶς τις ἐπιδεωρητῆς τοῦ στρατοῦ, ἀνὴρ ἐξηκοντούτης, μεταβαίων πρὸς ἐπιδεώρησιν εἰς Ἰταλίαν, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς

νάας συζύγου του, ὁ ἐν Μασσαλίᾳ γενικὸς πρόξενος τῆς Ῥώμης, συνοδευόμενος ἐπίσης ὑπὸ τῆς συζύγου του καὶ τῆς πενθερᾶς του, πρὸς δὲ καὶ νεάνιδός τινος ἐκ τῶν φίλων των, θυγατρὸς μονογενοῦς ἐνὸς τῶν ἐν Μασσαλίᾳ ἐμπόρων, τὴν ὁποίαν ἔφερον μετ' ἑαυτῶν πρὸς διασκέδασιν· λέγεται ὅτι ὁ πατὴρ τῆς νεάνιδος ταύτης ἐπέμενε μέχρι τῆς τελευταίας ὥρας νὰ μὴν ἀναχωρήσῃ ἢ θυγάτηρ του, ὑπέκρινεν εἰς ἀόριστόν τι λυπηρὸν προαἰσθημα.

Ἐστρατηγὸς Ἀβατούκης ἤρε τὴν ἄγκυραν πνέοντος ἀνατολικομεσημβρινοῦ ἀνέμου, καὶ ἐπομένως ἐναντίου· σάλος πολὺς ἐτάραττε τὴν θάλασσαν· ἐντούτοις ὁ διάπλους ἐγίνετο ὑπὸ καλοῦς ὁπωσοῦν οἰωνούς.

Περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, τῆς 7 μαΐου, ἡ θάλασσα ἐγένετο πάλιν σαλώδης, ὁ ἀνεμος ἐτράπη ἐπὶ τὸ μεσημβρινοδυτικόν, ὁ καιρὸς ἦτον ζοφώδης καὶ ἐπιπτεν ἑλαφρὰ βροχή· οἱ ἐπιβάται εἶχον ἀποχωρήσει εἰς τὰς κλίνας των, ὀλίγοι δὲ τινες περιεφέροντο ἀκόμη ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.

Ἦσαν δύο ὥραι τῆς πρωίας (8 μαΐου). Ὁ πλοίαρχος εὐρίσκειτο μετὰ τοῦ ὑποπλοίαρχου ἐπὶ τοῦ σέλματος· — “Ἐπάγω ν' ἀλλάξω ἐνδύματα, εἶπεν ὁ πλοίαρχος πρὸς τὸν ὑποπλοίαρχον, διότι ἐβράχην πολὺ πρὸ ὀλίγου.”

Ἄμα ἐμβάντος εἰς τὸν θαλαμίσκον αὐτοῦ τοῦ πλοίαρχου, φρικτὸς τιναγμὸς διέσεισε τὸ πλοῖον.

Ὁ πλοίαρχος ὤρμησεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ ἀνέβη ἐπὶ τοῦ σέλματος· ὁ Ἐστρατηγὸς Ἀβατούκης εἶχε προσβληθῆ πλάγιως κατὰ τὸ ἔμπροσθεν τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς ὑπὸ νορβηγικοῦ τινος βρικίου, ὀνομαζομένου Ἐδουάρδου Ἐρδτ· ἔπλεον τότε ἐν ἀχανεὶ πελάγει, τεσσαράκοντα μίλλια μακρὰν τοῦ Κορσικοῦ ἀκρωτηρίου. Τὸ γαλλικὸν ἀτμοπλοῖον ἐτρυπήθη

διαμπερές, τὸ δὲ ἀνοιχθὲν μέρος εἶχε πλάτος περίπου ἐνὸς καὶ ἡμίσεως μέτρου.

Τὸν κίνδυνον τοῦτον ἰδόντες, ὑπὸ πανικοῦ φόβου κατελήφθησαν πάντες· ναῦται καὶ ἐπιβάται κατετρόμαξαν· σύγχυσις δὲ καὶ ἀταξία πολλή ἐδείνωσαν τὸν κίνδυνον.

Ὁ πλοίαρχος ἐξεκίνησε τὴν μόνην μείνασαν ἀβλαβῆ ἐκ τῆς συνωδήσεως τῶν δύο πλοίων λέμβον, καὶ ἀποστείλας τὸν ὑποπλοίαρχον καὶ ὀλίγους τινὰς ναύτας, μετὰ τῶν ἐγγράφων τοῦ πλοίου, τῶν ἐπιστολῶν καὶ τῶν χρημάτων, διέταξεν αὐτὸν ν' ἀναβῆ ἐπὶ τοῦ νορβηγικοῦ πλοίου καὶ νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ λέμβους πρὸς σωτηρίαν τῶν ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ πλοίῳ. Κατ' ἦν στιγμήν ἡ λέμβος τοῦ Ἐστρατηγοῦ Ἀβατούκης ἔμελλε ν' ἀποπλεύσῃ, οἱ ἄλλοι ναῦται τοῦ πληρώματος ἐπήδησαν ἀπὸ τοῦ πλοίου εἰς τὴν λέμβον μετὰ τοσαύτης ταχύτητος καὶ ἀταξίας, ὥστε ὀλίγον ἔλειψεν αὐτῇ ν' ἀνατραπῆ· ἡ λέμβος ἔφθασε μολαταῦτα τὸ νορβηγικὸν πλοῖον, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐκεῖ οἱ ἐπὶ τῆς λέμβου ἐπιπεσόντες ναῦται, ἅμα πλησιάσαντες, ἐβρίφθησαν ἐπ' αὐτοῦ τόσον κατεσπυσμένως, ὥστε προσκρούσασα ἡ λέμβος ἔστειλεν εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης τὰ ἔγγραφα τοῦ πλοίου, ἐπιστολάς καὶ χρήματα.

Ὁ νορβηγὸς πλοίαρχος, πιστεύων ὅτι καὶ τὸ πλοῖον αὐτοῦ ἀπώλετο, καὶ μὴ γνωρίζων εἰσέτι τὰς ἐπενεχθείσας εἰς αὐτὸ βλάβας, δὲν ἠδυνήθη νὰ καταβιβάσῃ λέμβον καὶ ἀποστείλῃ αὐτὴν εἰς βοήθειαν τοῦ γαλλικοῦ ἀτμοπλοίου, τόσον ἀνάνδρως ἐγκαταλειφθέντος ὑπὸ τοῦ ὑποπλοίαρχου καὶ τοῦ πληρώματος. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἡ σύγχυσις, ἡ ἀταξία, ἡ ἀπόγνωσις παρίστανον ἐν μέσῳ τοῦ δυστυχοῦς τούτου πλοίου οἰκτρότατον θέαμα· αἱ γυναῖκες ἔκλαιον, ὠδύροντο, ὠλοφύροντο.

Μία ἐξ αὐτῶν, ἡ τοῦ γενικοῦ ἐπιμελητοῦ σύζυγος ἐκραύ-  
γαζεν· “Εἰκοσιπέντε χιλιάδας φράγκων ὅστις μᾶς σώση!”  
Ἐτρεχεν ἐκ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸν ἄλλον παρακαλοῦσα, λιπε-  
τεύουσα καὶ παντοιοτρόπως ἐκφράζουσα τὴν ἀπελπισίαν της.  
“Δὲν δεῖλε εὐρεῖν λοιπὸν ἄνθρωπος νὰ μᾶς σώση!” ἐξεφώ-  
νει ἡ ἀδελφὴ διὰ κραυγῶν σπαρακτικωτάτης ὀδύνης. Ἡ  
μετὰ τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ γενικοῦ προξένου νεᾶνις, γονυπετὴς,  
κρύπτουσα διὰ τῶν χειρῶν τὸ πρόσωπον, ἐστέναζε ψιθυρίζουσα  
τὰς λέξεις ταύτας· Πάτερ μου! ἀγαπᾶς μου πάτερ! ἀγα-  
πητέ μου πάτερ! Οἱ ἄγγλοι ἦσαν ἔντρομοι.

Οἱ στρατιῶται ἔτρεχον τῆδε κἀκείσε κατάπληκτοι, ἀναυ-  
δοι, βοηθοῦντες ὅσον ἠδύναντο· ὁ πλοίαρχος, ἐστερημένος τοῦ  
ἰδίου πληρώματος, μὴ ἔχων ἄλλους παρά τοὺς μηχανικούς  
του οἵτινες δὲν εἶχον ἐγκαταλείψει τὴν θέσιν των, δὲν ἤξευρε  
τί νὰ κάμῃ! Νὰ κατασκευάσῃ σχεδιάν; εἰδικοὶ τεχνῖται  
ἔλειπον... Τὰ πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖα ἐργαλεῖα (πελέκεις,  
καρφία, σφυρία κλπ.) εὐρίσκοντο εἰς τὸ βᾶθος τοῦ πλοίου,  
ἔπερ ἦτον ἤδη ἀπλησίαστον. Τότε συνέλαβεν ἰδέαν ἀλη-  
θοῦς ἀπογνώσεως· νὰ προσπελάσῃ το νορβηγικὸν πλοῖον διὰ  
τῆς ἐτέρας τῶν πλευρῶν. Διατάσσει λοιπὸν νὰ διπλασιασθῇ  
ὁ ἀτμός, καὶ ὁ Στρατηγὸς Ἀβατούκης προσπίπτει σύς-  
σωμος ἐπὶ τοῦ Ἐδουάρδου Ἐρδτ.

Ἐν τῇ συμπλοκῇ ταύτῃ, οἱ νέοι, οἱ εὐκίνητοι, οἱ ἰσχυ-  
ροὶ, οἱ βωμαλέοι, πηδῶσιν ἐπὶ τοῦ νορβηγικοῦ, προσαρτῶνται  
εἰς τὰς κεφαλαίας του, ἀναβρίχωνται ἐπὶ παντὸς ὅ,τι δύνανται  
νὰ προσεγγίσωσιν. Εἴκοσι τόσοι τῶν ναυαγῶν τούτων κατῶρ-  
θωσαν νὰ σωθῶσιν. Ὁ Ἐδουάρδος Ἐρδτ ζητεῖ τότε  
ν’ ἀποφύγῃ δευτέραν προσπέλασιν, ἀγωνιζόμενος ἤδη ὑπὲρ  
τῆς ἰδίας αὐτοῦ σωτηρίας· ὅθεν καὶ διπλασιάζει τὰς προσπα-

θείας του εἰς τὸ ν’ ἀπομακρυνθῇ τοῦ Στρατηγοῦ Ἀβα-  
τούκη.

Τὰ ὕδατα τελευταῖον συντρίβουσι τὸ στεγανωτὸν φράγμα  
τοῦ Στρατηγοῦ Ἀβατούκη καὶ εἰσβάλλουσιν ἐπὶ τῶν δευ-  
τέρων καὶ ἐπὶ τοῦ ἔμπροσθεν χελύσματος· ἡ κατεσπευσμένη  
κίνησις τοῦ πλοίου εἶχεν ἐξασθενήσει τὴν ἀντίστασιν τοῦ μεί-  
ναντος ἀβλαβοῦς αὐτοῦ μέρους.

Τὴν στιγμὴν ταύτην φαίνεται πλοῖον τι ἐπὶ τοῦ ὀρίζου-  
τος· τὸ πλοῖον τοῦτο βλέπει τὸ σημεῖον τοῦ κινδίνου τὸ  
ὑψωθὲν ἐπὶ τοῦ Στρατηγοῦ Ἀβατούκη· ἦτον δὲ πλοῖον  
τρικατάρτιον, νορβηγικὸν καὶ τοῦτο, Ἐμβλα καλούμενον,  
καταπλέον εἰς Λιβουρνον.

Ἡ Ἐμβλα προσπαθεῖ ὅλαις δυνάμεσι νὰ πλησιάσῃ εἰς  
τὸν τόπον τῆς καταστροφῆς· ἀλλὰ τα ὕδατα περικλύζουσιν  
ἤδη τὸ κατάστρωμα τοῦ Στρατηγοῦ Ἀβατούκη· ὁ πλοί-  
αρχος ἀνακράζει· Οὐδεμία ἐλπίς! Ὁ δυνάμενος σωθῆναι  
σωθῆτω! καὶ πίπτει εἰς τὴν θάλασσαν.

— Ὅχι! ἀποκρίνεται μεγάλη τῇ κραυγῇ στρατιώτης  
γάλλος τοῦ 42<sup>ου</sup> πεζικοῦ, ὅχι. Ἄς πασχίσωμεν νὰ σωθῶμεν!  
Καὶ ἀρπάζει τὸ ἐγκαταλειφθὲν πηδάλιον. Ὁ ἥρως οὗτος  
ἔχει ὄνομα Παλλιάρδος.<sup>(α)</sup> Ἐκ τῆς σημασίας δὲ τῆς γαλ-  
λικῆς ταύτης λέξεως ἐξάγεται ὅτι τὰ πράγματα δὲν συμφω-  
νοῦσι πάντοτε πρὸς τὰ ὀνόματα!

Ἄλλὰ τὰ ὕδατα ἀνέβαινον, ἀνέβαινον πάντοτε!

Ἔφρικώδης εἰκὼν θανάτου! Οἱ κινδυνεύοντες ἦσαν ὅλοι  
γονυπετεῖς· νέος τις μόνον, ὅστις ἀπο μοναχοῦ ἔγεινε ζουά-

(α) ἢ (Ὁ καὶ ἡμᾶς Παλιάρδος.)

βος τοῦ πάπα καὶ ἀπῆρχετο εἰς Ῥώμην νὰ λάβῃ ὑπηρεσίαν, ἔμεινεν ἀπαθῆς, τὸ σιγάρον εἰς τὸ στόμα· εἶχε δὲ σταυρώσει τὰς χεῖρας, καὶ ἐκράτει τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑψωμένους εἰς οὐρανὸν . . . πρὸς τὸ μέρος τῆς ἀγαπητῆς ἡμῶν Γαλλίας . . . Ἡ Ἑμβλα ὀργυίας ὀλίγας ἀπέειχε τοῦ Στρατηγοῦ Ἀβατούκη, ὅτε οὗτος ἐγένετο αἴφνης ἄφαντος ὑπὸ τὰ κύματα!

Ἡ Ἑμβλα ἐδέχθη ἐντὸς αὐτῆς τὸν πλοίαρχον καὶ τὸν μηχανικὸν, οἵτινες εἶχον σωθῆ κολυμβῶντες, ὀλίγους τινὰς ἐπιβάτας καὶ ἓνα τῶν θερμαστῶν, προσαρτηθέντας εἰς τὰ ναυάγια.

Οἱ θερμασταὶ δὲν εἶχον ἀφήσει τὰς θέσεις των, καὶ οἱ τέσσαρες ἐξ αὐτῶν ἀπώλοντο ἐλεεινῶς.

Τὸ φρικτὸν δράμα διήρκεσε δύο καὶ ἡμίσειαν ὥρας· ἀπὸ τῆς πέμπτης ὥρας τῆς πρωΐας — καὶ ἦτον πληρεστάτη ἡ ἡμέρα — ὅτε ὁ Στρατηγὸς Ἀβατούκης ἐτάφη εἰς τὰ βιάθη τῆς Μεσογείου.

Ἡ Ἑμβλα καὶ ὁ Ἐδουάρδος Ἐρδτ μετέφερον ἐνταῦθα τοὺς τοῦ Στρατηγοῦ Ἀβατούκη ναυαγοὺς, ὅπου ἔτυχον περιθάψειως ὅπως πατρικῆς ἐκ μέρους τοῦ προξένου τῆς Γαλλίας, κυρίου κόμητος Λεμὼν, συμπράττοντος ἐπαξίως, κατὰ τὸ δυσχερὲς τοῦτο ἔργον, τοῦ γραμματέως του ὑποκόμητος, καὶ τοῦ δοκίμου τοῦ προξενείου κυρίου Σεβαλιέ.

Ἀριθμοῦνται μετὰξὺ τῶν τεθνεώτων ὁ γενικὸς ἐπιθεωρητῆς κύριος Λεκωσοά, ἡ σύζυγος καὶ ἡ πενθερὰ αὐτοῦ· ὁ ἐν Μασσαλία πρόξενος τῆς Ῥώμης κύριος Φεββάρης καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ· ἡ συνοδεύουσα αὐτοὺς νεάνις, ὁ νέος ἀββᾶς ἡ ζουάβος καὶ ἅπαντες οἱ ἄγγλοι περιηγηταί· Ἐσωθήσαν δὲ πεντήκοντα καὶ τέσσαρες, ἐξ ὧν εἴκοσι καὶ εἰς ἄνδρες τοῦ

πληρώματος καὶ τριάκοντα τρεῖς ἐπιβάται· τὰ δύματα λοιπὸν ἦσαν τεσσαράκοντα ἐννέα.

Αὐτόπται μάρτυρες μ' ἐβεβαίωσαν ταῦτα πάντα.

Ὁ ταπεινότητος ὑμῶν συνεργάτης

Υ. Γ. Ἀποδίδεται ἡ ἀνωτέρω καταστροφὴ εἰς ἔλλειψιν ἐπιτηρήσεως ἐπὶ τοῦ νορβηγικοῦ βρικίου, ὅπου οὐδ' αὐτοὶ οἱ ὀρισμένοι φανοὶ εἶχον ἀναφθῆ.

Ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν ουτινος ἀνήκει εἰς τὴν ὠραίαν διαγωγὴν τοῦ στρατιώτου Παλλιάρδου, ἀντιπαρατεθειμένην ἰδίως εἰς τὴν ὅπως ἀδικαιολόγητον τοῦ πληρώματος, ἐγκαταλιπόντος ἀνάδρους τὸ πλοῖον, ἐναντίον τῶν ἐπιμόνων προτροπῶν τοῦ πλοίαρχου. Τὸ νορβηγικὸν βρικιον, Ἐδουάρδος Ἐρδτ ἐπισκευάζεται ἤδη ἐν τῇ δεξαμενῇ τοῦ ἡμετέρου λιμένος.

Ὁ τοῦ Στρατηγοῦ Ἀβατούκη πλοίαρχος Νικολάης εἶναι ἀπλοῦς πλοίαρχος ἀκτοπλοίας. Δὲν ἀνέλαβε βαρεῖαν ἄράγε εὐδύνην ἢ Ἐταιρία Βαλερὺ ἀναθεμένη εἰς αὐτὸν τὴν τόσον σπουδαίαν τοῦ ναυαγίσαντος πλοίου ἀρχηγίαν;

#### ΕΚΔΙΚΗΣΙΣ ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΣΙΝ ΕΤΗ.

Ἐν Λιβούρνῳ, τὴν 26 Μαΐου 1869.

Φίλτατε κύριε Δεπέν,

Μόλις ἡ πόλις ἡμῶν συνῆλθεν ἐκ τῶν ζωηρῶν συγκινήσεων τοῦ ναυαγίου τοῦ Στρατηγοῦ Ἀβατούκη, ὅτε νέον καὶ αἱματηρότατον δράμα ἔρχεται νὰ τὴν κατατρομάξῃ.

Προχθές δευτέραν, 24 μαΐου, περί τὴν ὀγδόην ὥραν τῆς ἑσπέρας, δύο ἄνδρες ἦσαν ἀκουμβούντες ἐπὶ τῶν σιδηρῶν κιγκλίδων δι' ὧν περικλείεται τὸ μνημεῖον Φερδινάνδου τοῦ Α' τοῦ ἐκ Μεδίκων, τὸ μόνον καλλιτεχνικὸν μνημεῖον ἐν Λιβούρνῳ, πόλει, ὡς γνωστὸν, ὅλως νεωτέρα. Ὑψοῦται τὸ μνημεῖον τοῦτο ἐπὶ τῆς ἀποβάθρας τοῦ λιμένος καὶ ἀπέναντι τῆς δεξαμενῆς· περικυκλοῦται δὲ ὑπο ξυλείας [ἐγειρομένων ἐκεῖ πλησίον οἰκοδομῶν, μεγάλων δοκῶν καὶ δεσμῶν ἐμπορευμάτων· ὁ ἐκ λευκοῦ λίθου πεζὸς ἀνδριάς τοῦ Μεδίκου ἐκείνου, τοῦ ἀπαλλάξαντος τὴν Μεσόγειον ἐκ τῶν λυμαιομένων αὐτὴν πειρατῶν, περιστοιχίζεται ὑπὸ τεσσάρων ἄλλων ἀνδριάντων ὀρειχαλκίνων, παριστῶντων τέσσαρας αἰδιόπας σιδηροδεσμίους προσκειμένους παρὰ τους πόδας τοῦ νικητοῦ, τοὺς ἀνδριάντας τούτους ἐξεργάσθη λίαν φιλοτέχνως ὁ ἀνδριαντοποιὸς Τάκκας. Ὁ ἀνδριάς τοῦ Φερδινάνδου δὲν εἶναι, ὡς λέγεται, ἔργον τοῦ αὐτοῦ καλλιτέχνου, καὶ ἡ ἐργασία αὐτοῦ φαίνεται πολὺ κατωτέρα τῆς τῶν ἐν παρέργῳ τεθέντων ἐκεῖ τεσσάρων ἄλλων.

Κατὰ τὸ μέρος τοῦτο ἡ θάλασσα τοῦ λιμένος τοῦ Λιβούρνου εἶναι ὅλως ἄχαρις· ὁ χῶρος εἶναι στενός· ὀλίγα τινὰ μέτρα γῆς χρησιμεύοντα εἰς ἀποβάθραν ἐμφράσσονται ὑπο τοῦ ὑλικοῦ τῶν οἰκοδομῶν· ὁ ὀρίζων περιορίζεται ὑπο παλαιῶν ἐρείπιων καὶ οἰκημάτων ἐπισωρευομένων ἐπ' ἄλληλα ἐντὸς τῶν περὶ τὴν δεξαμενὴν στενῶν ὀρίων· ἡ λιθίνη κλίμαξ δι' ἣς πρέπει νὰ διέλθῃ ὁ πῆλιν νὰ ἐπιβιβασθῇ εἰς λέμβον εἶναι τόσον στενόχωρος, ὥστε μόλις δύνανται νὰ καταβῶσι τέσσαρες ἄνθρωποι συγχρόνως. Τὸ μέρος ὅπερ ἐπειράσθη νὰ περιγράψω φοιτᾷται ὑπὸ τινων ἐργατῶν τοῦ ναυστάξιμου καὶ τινων λεμβούχων ἐκτελούντων τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀποβάθρας.

Τί ἤλθον λοιπὸν νὰ κάμωσιν ἐκεῖ οἱ δύο ἐκεῖνοι ἄνδρες, οἱ ἀκουμβούντες εἰς τὸ μνημεῖον τῶν Τεσσάρων Αἰδιόπων (οὕτως ὀνομάζει ὁ λαὸς τὸ εἰς τιμὴν Φερδινάνδου τοῦ Α' ἐγερωθὲν μνημεῖον), τὴν νύκτα τῆς 24 μαΐου 1869, ἐν ᾗ μάλιστα ἐξηκολούθει νὰ πίπτῃ βροχὴ λεπτὴ καὶ παγετώδης;

Πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν, ἡ πόλις αὕτη κατεῖχετο ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν· ὁ δὲ τῆς πολιορκίας καλούμενος στρατιωτικὸς νόμος ἐβασίλευε κατ' ὅλην αὐτοῦ τὴν αὐστηρότητα. Διοικητὴς τῆς πόλεως ἦτον ὁ στρατηγὸς Φολλιὼ Κρεννεβίλ, ἀνὴρ τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ περίπου ἐτῶν ἡλικίας, μικρὸς τὸ ἀνάστημα, δραστήριος τὸν χαρακτῆρα, ἀδυσώπητος, ἀγέρωχος· μετήρχετο δὲ τὴν στρατιωτικὴν του ἀρχὴν μετ' αὐστηρότητος, σκληρότητος, λέγεται, — προστίθεται μάλιστα, μετ' ὑπερβολικῆς καὶ ἐπιτετηδευμένης σκληρότητος — ἥτις διέγειρε τὴν γενικὴν ἀγανάκτησιν, καὶ ταύτης τὴν ἔκρηξιν μόνα τὰ αὐστριακὰ πυροβόλα ἠδυνήθησαν νὰ καταστείλωσιν. Οἱ τουφεκισμοὶ, οἱ βραβδισμοὶ, αἱ μαστιγώσεις, τὰ διὰ βίου δεσμὰ (il carcere duro) κατέστειλον ἀληθῶς τὸ φιλοτάραχον καὶ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα τῶν κατοίκων τοῦ Λιβούρνου· ἡ τάξις ἀποκατέστη, ἀλλ' ἀντὶ ποίας ἄσυχίας; Φόβος καὶ τρόμος κατελάμβανε τοὺς ἀκούοντας μόνον τὸ ὄνομα τοῦ Κρεννεβίλ· τὸ ὄνομα τοῦτο διετήρησεν ἡ μνήμη τοῦ Λιβουρνικοῦ λαοῦ ὡς ὄνομα ἀποτρόπαιον ἀναμνησκόν τὰς ἀπαισιωτέρας αὐτοῦ ἡμέρας.

Ἐννοῶ τὰς ὑπερβολάς· ἀλλ' ὅσας ἂν ὑποθέσῃ τις τοιαύτας, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴν ἀναγνωρίσῃ ὅτι ὁ τῆς Αὐστρίας στρατηγὸς οὗτος ἔδειξεν ὑπέρμετρον ζῆλον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν αὐστηρῶν μέτρων ἅπερ ἐκ τῶν καθηκόντων του ἐκαλεῖτο νὰ ἐφαρμόσῃ.



Εἰκοσιν ἔτη παρήλθον ἀπὸ τῶν ἀπεικταίων τούτων συμβάντων, ἔτε ἐφάνη αἴφνης ὁ στρατηγὸς Κρεννεβίλ διερχόμενος τὰς ὁδοὺς τοῦ Λιβούρνου. Ἡ ἀγανάκτησις διεδέχθη τὴν ἐκπληξίν· ἡ δὲ ὁδύνη καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς ἀπέχθεια δὲν σιέπτονται πολὺ! Ἦτον φρόνιμον ἐκ μέρους τοῦ στρατηγοῦ Κρεννεβίλ νὰ ἐλθῃ εἰς τὴν πόλιν — ἔστω καὶ μετὰ εἰκοσιν ἔτη — ὅπου εἶχεν ἀφήσει τόσας ἀδυσωπήτους ἀντιπαθείας; Ἦτον φρόνιμον νὰ περιφέρηται εἰς τὰς ἀγυῖας, σιγάρων ἔχων εἰς τὸ στόμα, ὡς περιφρονῶν καὶ προκαλῶν τὸν λαόν;

Ὁ στρατηγὸς εἶχεν ἔλθει ἐκ Φλωρεντίας νὰ ἐπιβιβάσῃ ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου ὅπερ ἔμελλε νὰ τὸν μεταφέρῃ εἰς Κιβιταβέκιαν, καὶ ἐκεῖθεν νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Πέσιν του. Γνωρίζετε ὅτι ὁ στρατηγὸς Κρεννεβίλ εἶναι πρέσβυς τῆς Αὐστρίας ἐν Ῥώμῃ.

Ἐν Λιβούρνῳ ὁ στρατηγὸς Κρεννεβίλ κατέλυσε εἰς τοῦ γενικοῦ προξένου τῆς Αὐστρίας κυρίου Ἰγγιράμη, ἀνήκοντος εἰς μίαν τῶν ἀρχαιοτέρων οἰκογενειῶν τῆς Ἰταλίας, ἐκ Βολτέρας. Ὁ κύριος Ἰγγιράμης, ὑπηρετήσας ἐπιπολὺ ἐν τῷ Τσκαρικῷ στρατῷ, ἀπεχώρησε τῆς ὑπηρεσίας κατὰ τὸ 1848, ἀποποιούμενος νὰ πολεμήσῃ κατὰ τῶν συμπολιτῶν του· γνωρίζετε δὲ ὅτι, ἐπὶ τῆς ἐξουσίας τῶν μεγάλων δουκῶν τῆς Τσκανῆς, οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ δουκικοῦ στρατοῦ καὶ οἱ τοῦ αὐστριακοῦ μετηλλάσσοντο ἀπὸ στρατοῦ εἰς στρατὸν φυλάσσοντες ὅλα τῶν δίκαιάματα. Ὁ Ἰγγιράμης λοιπὸν, εὐρισκόμενος τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ὑπὸ τὰς σημαίας τῆς Αὐστρίας, ὑπέβαλε τὴν παραίτησιν αὐτοῦ· βραδύτερον δὲ, μετὰ τὴν στρατείαν τοῦ 1860, εἰσῆλθεν εἰς πολιτικὴν ὑπηρεσίαν τῆς Αὐστρίας, καὶ διωρίσθη γενικὸς πρέξενος ἐν Λιβούρνῳ. Ἦτον

ἀνὴρ ἐξήκοντα καὶ ὀκτὼ ἐτῶν, ἀγαπώμενος καὶ τιμώμενος παρὰ πάντων.

Τὴν ἐσπέραν τῆς 24, ὁ στρατηγὸς Κρεννεβίλ, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ κυρίου Ἰγγιράμη καὶ ἐνὸς ὑπηρέτου φέροντος τὴν ἀποσκευὴν αὐτοῦ, διευδύνετο πεζὸς εἰς τὸν λιμένα, Πέλων, ὡς εἴπομεν, νὰ ἐπιβιβάσῃ εἰς ἀτμόπλοιον μέλλον νὰ ἐκπλεύσῃ εἰς Κιβιταβέκιαν. Ἡ βροχὴ δὲν εἶχε παύσει, ἀλλ' οἱ δύο γηραιοὶ στρατιῶται, ὀλίγον φροντίζοντες περὶ τούτου, ἐπορεύοντο βάδην, ἀνταλλάσσοντες ἀκόμη φιλικὰς τινὰς λέξεις, ὅτε ἔφθασαν ἐνώπιον τῶν Τεσσάρων Αἰθιόπων· ὁ φέρων τὴν ἀποσκευὴν τοῦ στρατηγοῦ ὑπηρέτης εἶχε προπορευθῆ καὶ καταβίβαζεν εἰς μικρὰν φορηγίδα τὰ ἐπιπλα τοῦ κυρίου του· τὴν στιγμὴν ἐκείνην δύο ἄνδρες ἐπιπίπτουσι κατὰ τοῦ στρατηγοῦ Κρεννεβίλ . . . Ὁ στρατηγὸς ἀφῆκε κραυγὴν καὶ ἔπεσε ξηρὸς· ὁ Ἰγγιράμης ἔκυψεν ἐπὶ τοῦ φίλου του ἐκτάδην κειμένου, καὶ διαμιᾶς ἔπεσε καὶ αὐτὸς πλησίον τοῦ ἄπνου· πληγὴ ξιφιδίου τοῦ εἶχε διαπεράσει τὴν καρδίαν.

Τὴν κραυγὴν τοῦ στρατηγοῦ ἀκούσας ὁ ἐνασχολούμενος εἰς τὰ ἐπιπλα ὑπηρέτης ἤγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ ἔμεινε ἐντρομος· ἔκραξε βοήθειαν, λεμβουχοὶ δὲ τινες καὶ ἀχθοφόροι δραμόντες ἀνεσκόπισαν τὰ δύο θύματα. Ὁ Ἰγγιράμης ἦτον ἤδη πτώμα, ἡ δὲ πληγὴ τοῦ στρατηγοῦ Κρεννεβίλ ἦτον ἐλαφρά· ἡ λαβὴ ἀγγεμάχου ὅπλου τὸν εἶχε κτυπήσει κάτωδι τοῦ κροτάφου, ἡ δὲ λεπίς γλιστρήσασα διὰ τῆς μετωπικῆς γραμμῆς τοῦ εἶχε σπαράξῃ τὸ πρόσωπον· ἀλλ' ἡ προσβολὴ τῆς λαβῆς τοῦ ὅπλου ὑπῆρξε τόσον σφοδρὰ, ὥστε ἔνεκα ταύτης ὁ στρατηγὸς ἔπεσε κατὰ γῆς ἀναίσθητος. Ἡ περιστασις αὕτη τοῦ ἔσωσε τὴν ξωγὴν, καὶ ἐγένετο αἰτία τοῦ

θανάτου τοῦ ἀτυχοῦς Ἰγγιράμη, διότι, ὡς ἐκ τῆς φυσικῆς συγχύσεως καὶ ἦν εὐρέσθησαν οἱ δολοφόνοι, ἢ ἐνόμισαν ὅτι ὁ στρατηγὸς εἶχε φονεῦσθῃ, ἢ ἐπίστευσαν ὅτι ὁ Ἰγγιράμης ἦτον ὁ στρατηγὸς ἀνεγειρόμενος.

Πρὶν ἢ δὲ φθάσωσιν οἱ εἰς τὰς κραυγὰς τοῦ ὑπηρετοῦ τοῦ στρατηγοῦ προσδραμόντες, οἱ δολοφόνοι ἔγειναν ἄφαντοι.

Ἀπερίγραπτος εἶναι ἡ ἀγανάκτησις, δὲν λέγω τοῦ λαοῦ τοῦ Λιβούρνου, ἀλλὰ τῶν τιμίων πολιτῶν τοῦ Λιβούρνου.

Ἐν μεγάλῃ πομπῇ ἐγένετο ἡ κηδεία τοῦ δυστυχοῦς Ἰγγιράμη χθὲς τὸ ἑσπέρας, εἰκοσιτέσσαρας ὥρας μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ· ὀλόκληρον τὸ προξενικὸν σῶμα, ἐν μεγάλῃ στολῇ, αἱ ἀρχαί, οἱ παροικοῦντες ἐν Λιβούρνῳ ξένοι παρεῦρεθῆσαν, κατὰ δὲ τὰς ὁδοὺς ὅπου διέβη ἡ νεκρικὴ συνοδία περιστρέφοντο σωρηδὸν οἱ χρηστοὶ πολῖται μετὰ βασιλείας συγκινήσεως.

Ἦτον ἐνάτη ὥρα τῆς ἑσπέρας ὅτε ἐξήλθομεν τῆς νεκρικῆς οἰκίας· οὐδὲν πενδιμώτερον τῆς κηδείας ταύτης, προπορευομένης λαμπαδηφορίας τῆς ἀδελφότητος τοῦ Ἑλέους, καλυπτομένων τῶν μελῶν αὐτῆς ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ὑπὸ πλατυτάτων μελαινῶν χλαινῶν, ἀφ' ὧν σκεπάζεται καὶ ὅλον τὸ πρόσωπον, ἀνοιγομένων μόνον δύο μικρῶν ὀπῶν πλησίον τῶν ὀφθαλμῶν. Βορβορώδεις εἰς ἄκρον ἦσαν αἱ ἑδοί, τεναγῆ δὲ ὕδατος ἐκάλυπτον καὶ αὐτὰ τὰ πεζοδρόμια . . . ἤκούοντο μόνον τὸ βραδύ, τινακτὸν καὶ βαρὺ βῆμα τῶν φορέων τοῦ φερέτρου . . . ὁ κρότος τῶν ἀλύσεων τῶν μελῶν τῆς ἀδελφότητος καὶ τὰ λαρυγγώδη ἄσματα τῶν ἑρέων . . .

Τῶν λαμπάδων αἱ φλόγες ἐμηκύνοντο καὶ ἐβραχύνοντο

κατὰ τὸ βάδισμα τῶν φορέων ἢ τὴν βίαν τοῦ ἀνέμου . . . ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν σπινθῆρες καὶ φέψαλοι ἐπέτων ἐκ τῶν λαμπάδων καὶ ἔρχοντο καὶ ἐπιπτον ἐπὶ τῆς νεκρικῆς συνοδίας. Ἀπεδέσαμεν τὸ σῶμα τοῦ Ἰγγιράμη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἑλέους, καὶ μετὰ τὸ ἐκ βαΐων τὸ πλήθος διελύθη σύννου καὶ σκυδρωπόν.

Μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης, ἐγένοντο διακόσιαι συλλήψεις.

Διὰ προσεχοῦς ἐπιστολῆς, δεῖλω σᾶς γράψει ἂν ἡ δικαιοσύνη ἠδυνήσῃ νὰ συλλάβῃ τοὺς φονεῖς· διὰ τῆς αὐτῆς εὐκαιρίας, δεῖλω σᾶς διηγηθῆ τρεῖς ἄλλας ἱστορίας φόνων δι' ἐγκριτοῦ, ἱστορίας λίαν προσφάτους.

Ὅλος ἀφωσιωμένος ὑμῶν συνεργάτης,

Υ. Γ. Καθ' ἣν στιγμὴν κλείω τὴν ἐπιστολήν μου, μανθάνω ὅτι ἄπειρα ἐπισκεπτήρια ἀφέσθησαν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ στρατηγοῦ Κρενεβίλ· ὁ δούς μοι τὴν πληροφορίαν ταύτην προσδέτει ὅτι αὐτὸς δὲν δεῖται πράξει το αὐτὸ, ἂν καὶ εὔχεται νὰ συλληφθῶσι καὶ τιμωρηθῶσι οἱ αὐτουργοὶ τοῦ τολμήματος τῆς 24 μαΐου. Κατὰ τὸ λέγειν τοῦ αὐτοῦ προσώπου, ἡ σωτηρία τοῦ στρατηγοῦ Κρενεβίλ ἐφελιεται εἰς τὸν ὁποῖον ἐφόρει ὑπὸ τὰ ἐνδύματα αὐτοῦ σιδηρόπλεκτον δώρακα.

Ὁ γενικὸς εἰσαγγελεὺς εἶχεν ἐλθεῖ χθὲς τὸ ἑσπέρας κατεσπευσμένως ἐκ Φλωρεντίας, ἵνα διευδύνη προσωπικῶς τὴν ἀάκρισιν τῆς ἀλγεινῆς ταύτης ὑποδέσεως.

Μεγίστη συγκίνησις ἐπικρατεῖ ἐν Φλωρεντία. Ἐὰν οἱ φονεῖς δὲν ἀνακαλυφθῶσι, μεγάλη εὐδύνη θάλει ἐπιβαρύνει τὴν ἰταλικὴν κυβέρνησιν, καὶ ἰδίως τὰς ἀρχὰς τοῦ Λιβούρνου.

## ΦΟΝΟΙ ΚΑΙ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑΙ.

### 1.

Ἐν Λιβούρνῳ, τὴν 13 Ἰουνίου 1869.

Φίλτατε κύριε Δεσπέν,

Οἱ φονεῖς τοῦ Ἰγγιράμη εὐρίσκονται εἰς χεῖρας τῆς δικαιοσύνης· τοῦλάχιστον τοῦτο βεβαιοῦται ὑπὸ τῶν ἀρχῶν.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἀνδρώπων ὅσοι συνελήφθησαν κατὰ συνέπειαν τοῦ αἱματηροῦ δράματος τῆς 24 μαΐου, εἶναι δύο οἵτινες κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν νύκτα τῆς δολοφονίας εὐρέθησαν φέροντες μεθ' ἑαυτῶν ξιφομαχαίρας καὶ αἱματοβαφῆ μαντίλια· κατὰ δὲ τὴν ἐξέτασιν εἰς ἦν ἀμέσως ὑπεβλήθησαν, αἱ ἀποκρίσεις αὐτῶν δὲν ἦσαν εὐχάριστοι.

Ὁ μὲν ἐξ αὐτῶν ἐγεννήθη ἐν Λιβούρνῳ κατὰ τὴν συνοικίαν τὴν καλουμένην Νέα Βενετίαν (τὸ δημοκρατικὸν προάστειον τοῦ Λιβούρνου)· εἶναι ἀνὴρ εὖσωμος τριάκοντα καὶ ἑξὶ περιπυρ ἐτῶν ἡλικίας, ἔχει ἀνάστημα ἀθλητικὸν καὶ εἶναι ἀρχηγὸς τῶν ἀχρηστώτων τῆς Πίσσης.

Κατὰ τὸ 1848, ἦτοί κατ' αὐτὸ τὸ δέκατον ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, εἶχεν ἤδη διακριθῆ ἐν παρατόλμοις πράξεις. Μίαν τῶν ἡμερῶν διέβαινεν ἐνώπιον σκοποῦ αὐστριακοῦ· τὸ πρόσωπον τοῦ Κροάτου δὲν τοῦ ἤρесе· χωρὶς καιρὸν νὰ χάσῃ,

τὸν ὑπεσκέλισε καὶ τὸν ἐβόμπε κατὰ γῆς. Τὸν ἔφερον ἐνώπιον τοῦ στρατιωτικοῦ διοικητοῦ τῆς πόλεως, εὐρισκομένης τότε ὑπὸ νόμον πολιορκίας. “Τί νὰ κάμωμεν εἰς τοιοῦτο παιδίον; λέγεται ὅτι εἶπεν ὁ κύριος Κρεννεβίλ· νὰ τὸν δικάσῃ στρατιωτικὸν δικαστήριον; ἀδύνατον. Ἀπαγάγετε καὶ μαστιγώσατέ το.”

Μαστίγωσις αὐστριακὴ! Μετὰ εἴκοσιν ἔτη, ὁ μαστιγώσις τὸ 1848 ἠσθάνετο ἀκόμη τὸν πόνον, καὶ ὅτε εἶδε προσερχόμενον ἐνώπιον αὐτοῦ εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου τῆς Πίσσης τὸν στρατηγὸν Κρεννεβίλ, ὄλον του το αἶμα ἐπαλιβρόησεν εἰς τὴν καρδίαν του.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης, μία καὶ μόνη ἰδέα τὸν ἀπησχόλησε· νὰ φονεύσῃ τὸν διὰ τῆς μαστιγώσεως ἐκείνης δημοσίως αὐτὸν ἀτιμάσαντα. Προσέλαβε συμμετόχον τῆς μελετωμένης πράξεως ἕνα τῶν φίλων του, ἐκ Λιβούρνου καὶ τοῦτον, καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς μάλιστα φιλοταράχου συνοικίας, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶχεν ἐπιπέσει ἡ σιδηρὰ χεὶρ τοῦ Κρεννεβίλ, καὶ οἱ δύο Νεοβενετοὶ (α) ἠκολούθησαν ἀναποσπάστως τὸν Κρεννεβίλ, ὡς ἡ σκία τὸ σῶμα, μέχρι τοῦ μνημείου τῶν Τεσσάρων Αἰδιόπων.

Τοιαύτη ἡ πρώτη καὶ ἡ μόνη πιθανὴ ἔκδοσις. Ἡ δευτέρα δὲν φαίνεται πολὺ πιστευτή· κατ' αὐτὴν ὁ θάνατος τοῦ Κρεννεβίλ ἀπεφασίσθη ὑπὸ μυστικῆς τινος ἐταιρίας, ἅμα ἔμαθεν αὕτη ὅτι ὁ πρόην διοικητὴς τοῦ Λιβούρνου εἶχε φθάσει εἰς Φλωρεντίαν.

Τίποτε ἐκ τούτων· ὅλα ταῦτα φαίνονται ἀναχρονισμοί.

(α) Οὕτως ἀποκαλοῦσι τοὺς κατοίκους τῆς Ἐνορίας ταύτης τῆς Λιβούρνου ἕνεκα τῆς ὁμοιότητός της πρὸς τὴν Βενετίαν.

καὶ φαντασιώδης ἀναγέννησις τῆς ἱερᾶς Ἰταλικῆς Βέμης, τῆς ὑπὸ τῆς παραδόσεως ἐπαναλαμβανομένης ἐκείνης ἐταιρίας, τῆς ὁποίας ἡ κυριώτερα ἔδρα εὕρισκετο ἐν Διβούρνῳ, καὶ ὁ κυριώτερος σκοπὸς ἦτον ἡ δυσφημία καὶ ὁ ἐξευτελισμὸς τῆς δουρικῆς κυβερνήσεως διὰ καθήμεριντς ἐκτελέσεως φόνων. Κατὰ τὸν κανονισμὸν τῆς Ἑταιρίας, δὲν ἔπρεπε νὰ παρελθῶσιν εἰκοσιτέσσαρες ὄραι, χωρὶς νὰ χυθῆ αἷμα ἀνδρώπινον,

Μίαν τῶν ἡμερῶν λοιπὸν, ἡ τῶν νυκτῶν, ἐν τῇ καθήμερινῇ συνεδριάσει τῶν συνωμοτῶν, ἐγένετο μετὰ καταπλήξεως ἢ διαβεβαίωσις ὅτι, ἐντὸς τῶν παρελθουσῶν εἰκοσιτεσσάρων ὥρῶν, αἷμα δὲν ἐχύθη.

Τότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ὅπου συνεδρίαζον οἱ συνωμοταὶ ἐκάλεσε τὴν σύζυγον αὐτοῦ, καὶ κλείσας τὴν θύραν ἐκτύπησεν αὐτὴν διὰ μαχαίριου εἰς μέρος ἐκλεχθὲν ἐπίτηδες, ἀφοῦ τὸ αἷμα ἐβρέυσεν ἀφθόνως χωρὶς νὰ κινδυνεύσῃ ἡ ζωὴ τῆς. *Se non è vero, è ben trovato.* Τὸ κατ' ἐμὲ δὲν πιστεύω λέξεν.

Ἐν τούτοις αἱ συλλήψεις αἱ γενόμεναι ἐπὶ τοῦ τολήματος τῆς 24 μαΐου ἐπέφερον τὴν ἀνακάλυψιν συνωμοσίας πολιτικῆς διακλαδιζομένης εἰς πολυαρίθμους κλάδους. Ὅσον καὶ ἔσπευσεν ἐνταῦθα ἡ ἀρχὴ νὰ ἐπωφεληθῆ ἐκ τοῦ δικαστικοῦ τούτου περιστατικοῦ ἵνα συνενώσῃ ὅλας αὐτῆς τὰς καταδιώξεις εἰς ἓν, καὶ ὑπεξαίρεσῃ οὕτω τὴν δίκην τῶν φονεῶν τοῦ Ἰγγιράμη ἐκ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ κακουργιοδικείου τοῦ Διβούρνου. Παρεπέμφθησαν λοιπὸν ἅπαντες οἱ ἐπὶ τῷ φόνῳ τοῦ Ἰγγιράμη καὶ ἐπὶ ταῖς νεωστὶ ἀνακαλυφθείσαις συνωμοσίαις κατηγορούμενοι εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον τῆς Λούκης.

Τὸ ἐν Διβούρνῳ κακουργιοδικεῖον ἤθελε βεβαίως ἀπώσσει τοὺς κατηγορουμένους, καθὼς ἠπώσσε καὶ τὸν φονέα τοῦ Κοβρίδης. Διὰ τῆς τελευταίας ταύτης δίκης ἔληξεν ἡ σύνοδος τοῦ κακουργιοδικείου τούτου, ἡ δὲ ἐπὶ τῆς εἰρημένης δίκης ἐτυμηγορία ἐκίνησεν εἰς ἀγανάκτησιν πάντα τίμιον ἄνθρωπον. Ὁ δολοφονηθεὶς Κοβρίδης ἦτον εἷς τῶν κορυφαίων κεφαλαιούχων τοῦ Διβούρνου, θεμελιώσαντος ἐν τῇ κατ' ἡμέραν παρακμαζούσῃ ταύτῃ πόλει βιομηχανίαν ἀτμοκινήτων μύλων, μέλλουσαν νὰ ἐνισχύσῃ τὴν πάσχουσαν ἐμπορίαν τῆς. Βιομηχανία ἄνευ τάξεως δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Τὴν ἀρχὴν ταύτην ὁ ἐργάτης τοῦ Διβούρνου δὲν τὴν ἐννοεῖ, ὁ δὲ Κοβρίδης ἠθέλησε νὰ τὴν ἐφαρμύσῃ αὐστηρῶς. Ἐσπέραν τινα, ἐπιστρέφων εἰς τὴν ἀγροτικὴν οἰκίαν του, ἐπυροβολήθη ὑπὸ δολοφόνου· συναδεύετο ὁ Κοβρίδης ὑπὸ δύο ἀνδρώπων διαγκωνιζόντων αὐτὸν σχεδόν, ἀλλ' ἡ σφαῖρα δὲν ἠπατήθη καὶ ἐβρέυε κατὰ γῆς νεκρὸν τὸν δυστυχῆ Κοβρίδην.

Κρατηθεὶς ἐπὶ δεκαοκτὼ μῆνας ὡς ὑπόδικος, ὁ κατηγορούμενος ἐπὶ τῷ φόνῳ τοῦ Κοβρίδης ἀπελύθη. Δὲν ὑπῆρχον, λέγουν, ὑλικαὶ ἀποδείξεις!

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἡ αὐτὴ τύχη περιμένει καὶ τοὺς κατηγορουμένους ἐπὶ τῷ φόνῳ τοῦ Ἰγγιράμη. "Ἐλλειψίς ἀποδείξεων! Αἱ αἱματοβαφεῖς μάχαιραι; θέλετε εἰπεῖ. Θέλουσι σὰς ἀποκριθῆ. Ἐνδυμήθητε τὸν δυστυχῆ ἄρτοποιόν. Γνωρίζετε τὴν ἱστορίαν τοῦ δυστυχοῦς νεανίου ἄρτοποιοῦ τῆς Βενετίας;

Τὸν καιρὸν τῆς γαληνοτάτης ἀριστοκρατίας τῆς Βενετίας, εὔρε ποτε ἡ περίπολος ἐν καιρῷ νυκτός, καὶ ἐπὶ τῆς ὄχθης μιᾶς τῶν διωρύγων τῆς πόλεως τὸ πτώμα ἐνὸς τῶν εὐγενῶν.

τὸ ἐγγχειρίδιον τὸ φονεῦσαν αὐτὸν εὐρίσκειτο ἀκόμη ἐμπηγμένον ἐν τῷ ἀψύχῳ σώματι· ὀλίγα βτίματα μακρὰν συνελήφθη νέος τις φέρων δὴκην ἐντὸς τῆς ὁποίας προσηρόμζετο ἐντελῶς τὸ καταμαρτυροῦν ἐγγχειρίδιον· ὁ νέος ἐκεῖνος, ὅστις ἦτον ὁ νέος ἀρτοποιὸς, ἔδειξε πολλὴν ταραχὴν ἐξεταζόμενος. Ὅσον ἂν λοιπὸν διεμαρτυρήσῃ ὑπὲρ τῆς ἀδωότητός του, κατεδικάσθη εἰς τὴν κεφαλικὴν ποινὴν.

Μετά τινα ἔτη εἰς τῶν κριτῶν τοῦ δυστυχοῦς ἐκεῖνου καταδίκου ὁμολόγησεν, ἐξομολογηθεὶς κατὰ τὴν τελευταίαν ὥραν τοῦ βίου του, ὅτι αὐτὸς ἦτον ὁ φονεὺς.

Ἐπανερχόμεθα εἰς τοὺς φονεῖς τοῦ Ἰγγιράμη· βεβαιούται ὅτι δημοσίᾳ τις γυνὴ κατέθεσεν ὅτι, ἰδοῦσα τὸ αἷμα τὸ ὁποῖον ἔφερον ἐπάνω των οἱ δύο κορυφαῖοι κατηγορούμενοι, ἠρώτησε.

— Τί ἐπράξατε;

— Μέγα ἔργον, ἀπεκρίθη, λέγει, ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν. Ἐφόνευσεν τὸν δῆμιον τοῦ Λιβούρνου.

Ἀμφιβάλλω περὶ τῆς ὑπάρξεως τοιαύτης μαρτυρίας. Οἱ ἔνοχοι τῆς Λούκης θέλουσιν ἀδωῶσαι τοὺς ἀδελφοὺς υποτιθεμένους ἠρώτας τῆς 24 μαΐου. Πρὸς καταδίκην, ἤθελον ζητήσῃ ἕως ἐξομολόγησιν ὡς ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἔκαμε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἰς τῶν κρατουμένων ἐν τῷ σωφρονιστηρίῳ τοῦ Ἁγίου Ἰερωνύμου. Οὗτος εἶχε καταδικασθῆ εἰς πενταετὴ ἐρικτὴν ἔνεκα κλοπῆς μετὰ βήξεως· ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν καταδίκην ἐζήτησε νὰ καταπέσῃ ἐκ νέου· ἰδοὺ δὲ τί κατέθεσε μετὰ πολλῶν δακρύων καὶ ἐν τῷ μέσῳ σημείων συγκινητικῆς μετανοίας.

Κατὰ τὸ 1860 εὐρίσκειτο ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ (πατρίς του ἦτον ἡ πόλις Γροσέτον). Ἐσπέραν τινα, ἐπιστρέφων εἰς

τὴν οἰκίαν του, ᾤσῃσεν ἀκουσίως διαβάτην τὸν ὁποῖον δὲν ἐγνώριζε, καὶ ὁ διαβάτης ἐκεῖνος τὸν ἐλάττισεν. Ἐμμανὴς γενόμενος, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ, λαβὼν πιστόλιον, ἔδραμεν εἰς ἀναξίτησιν τοῦ λακτίσαντος αὐτόν· ἀπαντήσας δὲ, τὸν ἐφόνευσεν. Ἐφυγεν εἰς Λιβούρνον, τὸ ἄσυλον ὡς φαίνεται.

Μίαν τῶν ἡμερῶν, διερχόμενος τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως μετὰ δύο ἐκ τῶν φίλων του, βλέπει ἄνθρωπὸν τινα τὸν ὁποῖον ἐκλαμβάνει ὡς τὸν εἰρηνοδίκην τῆς πατρίδος του, κατὰ τοῦ ὁποῖου εἶχε παράπονα. Πρέπει γὰρ τὸν στεῖλω καὶ τοῦτον εἰς τὸν ἄλλον κόσμον, λέγει κατ' ἑαυτόν. Ἀνακοινώσας τὸν σκοπὸν του εἰς τοὺς δύο φίλους του, εὗρεν αὐτοὺς προθύμους νὰ συμπράξωσιν. Ἀκολουθοῦσι λοιπὸν τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον καὶ, εὐρίσκοντες αὐτόν εἰς τόπον παράμερον, ἐπιπίπτουσι καὶ οἱ τρεῖς κατ' αὐτοῦ, καὶ οἱ μὲν δύο τοῦ κρατοῦσι τὰς χεῖρας, ὁ δὲ τρίτος τοῦ σφάζει τὸν λαιμόν.

— Περίμενε, ἀχρεῖε! ἀνακράζει, καὶ ἐβάλλει τοῦ κόλπου ἐν τῶν ἐγκολπίων ἐκείνων μαχαιρίων ἅτινα ἐν τῇ Γαλλίᾳ μὲν ὀνομάζουσιν εὐσταχίους, ἐν δὲ τῇ Ἑλλάδι κωλοκοτρόνας, καὶ διὰ τοῦ ἐργαλείου τούτου ἀρχίζει νὰ τοῦ κόπτη τὸν λαιμόν. Τὸ ἔργον ἐπροχώρει βραδέως, τὸ ἐργαλεῖον δὲν ἔκοπτε καλῶς, τὸ δυστυχὲς δῦμα ὑπέφερε μαρτύριον. “Ἐσυστρέφετο, ἀναφέρει ὁ ἄρως τῆς σφαγῆς ταύτης, κατῶς ἡ ὄρνις τῆς ὁποίας στραγγαλίζεται ὁ λαιμός,” ὅτε αἰφνης ὁ ἄδελφος φονεὺς ἐνόησεν ὅτι ἔκαμε λάθος.

— Καλέ! δὲν εἶναι ὁ ἐδικός μου... Ἡπατῆσιν! τί νὰ

τὸν κάμωμεν τοῦτον; νὰ τὸν ἀφήσωμεν τὸν λαιμὸν μεσοκομ-  
μένον; ἢμπορεῖ νὰ τὸν ἐξαναβράψῃ.

Καὶ οἱ τρεῖς φονεῖς συσκέπτονται.

— Τί νὰ κάμωμεν τέλος πάντων; Ἄς τελειώσωμεν μὲ  
αὐτὸν τὸν σπουργίτην!

— Ἄν τὸν ἀφήσωμεν ἐλεύθερον, μᾶς καταγγέλλει.

Δὲν τὸν κάμνομεν νὰ κάμῃ ὄρκον εἰς τὴν παναγίαν  
Παρθένον νὰ μὴ μᾶς προδώσῃ;

— Ἄμμὴ πιστεύει τάχα αὐτός;

— Ὅχι περισσότερο ἀπὸ ἡμᾶς ἴσως!

Φρίττω ὡς βλέπων τὴν ἀγωνίαν τοῦ δυστυχοῦς δύ-  
ματος!

— Ἄς τελειώσωμεν! ἄς τελειώσωμεν!

Καὶ τὸ φονικὸν μικρὸν ἐργαλεῖον ἐτελείωσε τὸ ἔργον του.

Ὁ ἄλλος οὗτος δὲν ἠθέλησε νὰ φανερώσῃ τὰ ὀνόματα  
τῶν συνενόχων του· ἀλλὰ, καὶ ὅποια ἐγένοντο, αἱ κατα-  
• θέσεις του ἐβρίψαν φῶς ἐπὶ τῶνπραχθέντων τότε φόνων ἐν  
Λιβούρνῳ, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ πέπλος τοῦ μυστηρίου εἶχεν  
ἐπισωρεύσει πᾶν εἶδος ὑποθέσεων. Ὁ αὐτουργὸς τῶν κακουρ-  
γημάτων τούτων φαίνεται ὅτι ἀνεκουφίσθη μετὰ τὰς γενο-  
μένας εἰς τὴν δικαιοσύνην ἐξομολογήσεις του· μέχρι τῆς  
στιγμῆς ἐκείνης, ἔλεγεν, ἢ βαρεῖα τύψις τοῦ συνειδότος δὲν  
ἄφινεν εἰς αὐτὸν οὐδὲ στιγμὴν ἡσυχίας· ὁ ὕπνος του ἰδίως  
ἦτον εἰς ἄκρον τεταραγμένος· ἢ κατάστασίς του ἦτον πυρε-  
τὸς ἀκατάπαυστος, φρικωδέστατος ἐφιάλτης· καὶ ποτὲ μὲν  
τοῦ ἐφαίνετο ὅτι εὐρίσκειτο κολουμβῶν εἰς λίμνην αἵματος, εἰς  
τὴν ὁποίαν τὰ δῦμάτα του ἐπάσχιζον νὰ τὸν πνίξωσι, ποτὲ  
δὲ ἠσπᾶνετο ἑαυτὸν κρεμάμενον εἰς ἰκρίωμα καὶ ἔβλεπε τὰ  
αὐτὰ δῦμάτα προετοιμάζοντα τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὸν διαμε-

λισμὸν αὐτοῦ· ἔπινεν ὕδωρ, καὶ τοῦ ἐφαίνετο πικρὸν ἢ ἀλμυ-  
ρόν· ἐνόμιζεν ὅτι ἔπινεν αἷμα, καὶ τὰ πάντα περὶ αὐτοῦ  
εἶχον χρῶμα αἵματος.

Ἐπὶ τὴν ἐντύπωσιν καὶ τὴν ἐπιβροχὴν τῶν τρομερῶν τού-  
των αἰσθησέων ἐξήτησε νὰ καταδέσῃ ὅσα κατέδεσε. Θέλει  
δὲ δικασθῆν ἐκ νέου δια τὰ ὁμολογηθέντα ταῦτα νέα κακουρ-  
γήματα.

Διὰ τῆς προσεχοῦς μου ἐπιστολῆς θέλω σᾶς ἀναφέρει  
περὶ φόνωνπραχθέντων ἕνεκα μοιχείας καὶ ἐρωτικῶν σχέσεων,  
ὅποια πολλὰ τοιαῦτα ἔφερον ἐν τῷ μέσῳ οἱ τελευταῖοι οὗτοι  
καιροί. Ἔχομεν οὕτως ὠραίαν τινα μικρὰν συλλογὴν.

Ὅπως ἀφωσιωμένος ὑμέτερος συνεργάτης . . . . .

Υ. Γ. Καθ' ἣν στιγμὴν εἶμαι νὰ κλείσω τὴν ἐπιστολὴν  
μανθάνω ὅτι ἐγένετο διαδύλωσις κατὰ τῶν ὑπογραψάντων  
ἀναφορὰν πρὸς τὸν στρατηγὸν Κρεννεβίλ κατὰ τὸ 1855, καθ'  
ὃν καιρὸν δηλαδὴ ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς τοῦ Λιβούρνου  
ἀπεχώρει τῆς θέσεως αὐτοῦ. Τὴν συνάδρῳσιν ταύτην διέ-  
λυσαν ἀμέσως.

2.

Ἐν Λιβούρνῳ, τὴν 18 Ἰουνίου 1869.

Φίλτατε κύριε Δεπέν,

Αἱ πολιτικαὶ δολοφονίαι διαδέχονται ἀλλήλας ἐν Ἰταλίᾳ  
μετὰ φρικώδους κανονικότητος· διὰ τοῦ τηλεγράφου ἐμάθετε  
ἤδη τὴν γενομένην ἐν Φλωρεντίᾳ ἀπόπειραν φόνου, τὴν νύκτα  
τῆς 15 Ἰουνίου κατὰ τοῦ βουλευτοῦ Λοββία. Ὁ βουλευτὴς

οὗτος ἀνήκει εἰς τὴν ἐν τῇ Ἰταλικῇ Βουλῇ ἀντιπολίτευσιν, καὶ διεκρίθη ὡς εἰς τῶν σφοδροτέρων ἀντιπάλων τοῦ ὑπουργείου ἐν τῇ συζητήσει τοῦ περὶ καπνῶν νομοσχεδίου.

Τὴν τελευταίαν τρίτην, περὶ τὴν ἡμίσειαν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ἐπανερχόμενος εἰς τὴν οἰκίαν του, εἶδεν αἴφνης ἐπιτιθεμένους κατ' αὐτοῦ δύο ἀγνώστους κρατοῦντας ἐγχειρίδια. Ὁ Λοββίας, ἐκβαλὼν τοῦ κόλπου αὐτοῦ ρεβόλβερ, ἡμύνατο καρτερικῶς, ἀνακράξας συγχρόνως εἰς βοήθειαν· αἱ κραυγαὶ του ἠκούσθησαν, καὶ δραμόντων τινῶν εἰς τὸν τόπον ἐκείνον, οἱ φονεῖς ἔφυγον. Ὁ Λοββίας ἐπληρώθη εἰς πολλὰ μέρη τοῦ σώματος, ἀλλ' εὐτυχῶς οὐδεμία τῶν πληγῶν ἦτον θανατηφόρος.

Ἐκ τῶν ἐφημερίδων θέλετε μάθει ὅτι ἡ νέα αὕτη ἀποπειρα δολοφονίας συνεκίνησε βαθέως ὀλόκληρον τὴν πόλιν τῆς Φλωρεντίας, καὶ ὅτι πολλοὶ τῶν ὑπουργῶν ἔσπευσαν νὰ ἐπισκεφθῶσι τὸν παθόντα βουλευτὴν, ἐκδηλοῦντες εἰς αὐτὸν ζωνηρὰς συμπαθείας καὶ βαθεῖαν ἀγανάκτησιν ἐπὶ τῷ παθήματι.

Οἱ αὐτουργοὶ τῆς αἰσχρᾶς ταύτης πράξεως, μέχρι τῆς ὥρας ταύτης, δὲν συνελήφθησαν, καὶ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, οὔτε θέλουν συλληφθῆ· ἡ ἀτιμωρησία τοῦ φονέως τοῦ δυστυχοῦς Ῥόσση περιμένει καὶ τοὺς νέους τούτους φονεῖς.

Εἶχομεν ἐνταῦθα, κατὰ τὸν τελευταῖον τοῦτον μῆνα, καὶ δρᾶμά τι ἐκ τῶν ἐνδοτάτων οἰκογενειακῶν, ἀναμιμνήσκον κατὰ πολλὰ τὴν ὑπόθεσιν Πατρυ.

Ἐπάλληλος τοῦ τελωνείου τῆς ἡμετέρας πόλεως, τεσσαρακοντούτης μὲν τὴν ἡλικίαν, ἄσχημος δὲ καὶ βάνασος πολὺ, εἶχεν ἀπεμίτους σχέσεις μετὰ τῆς συζύγου τοῦ φύλακος τοῦ ταχυδρομείου· ἡ γυνὴ αὕτη εἶχεν ὑπερακοντίσει τὴν πεντη-

κονταετηρίδα αὐτῆς καὶ ἦτον μήτηρ πολλῶν τέκνων· ἐν ἐξ αὐτῶν, δέκα καὶ ἕξ ἐτῶν, ὑπηρετῶν ὡς παῖς ἐντὸς Ἰταλικοῦ πλοίου, ἐπανελθὼν εἰς Διβούρνον πρὸ ὀλίγου, ἔμαθε παρὰ μιᾶς τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ τὸ ἔχον χώραν ἐν τῇ οἰκίᾳ σκάνδαλον.

Ὁ νεανίσκος οὗτος ὑπῆγε καὶ εὔρε τὸν ἐραστήν τῆς μητρὸς του καὶ εἶπεν εἰς αὐτὸν νὰ μὴ πατήσῃ πλέον εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ὅτι, ἂν δὲν ὑπῆκουεν, ἤθελε τὸν φονεύσει· ἀλλ' ὁ ἐρωτικὸς τελώνης, μηδεμίαν δούς ἀκρόασιν, ἐδείχθη καὶ πάλιν ἀκριβῆς εἰς τὴν μετὰ τῆς ἐρωμένης του συνάντησιν. Ἐσπέραν λοιπὸν τινά, ὁ νεανίσκος ἐκρύβη ὑπὸ πῆν κλίνην τοῦ κοιτῶνος ὅπου ἐγίνετο ἡ συνάντησις, καὶ ὅτε οὐδεμία πλέον ἀμφιβολία εἰς αὐτὸν ἔμεινε περὶ τῆς μοιχείας τῆς μητρὸς του, ὁρμήσας ἐφόνευσε δι' ἐγχειριδίου τὸν μοιχόν. Ὁ σύζυγος, κατὰ τὴν συμπλοκὴν ταύτην, ἐτήρησεν ἐντελῆ οὐδετερότητα.

Ἐὰν δὲν ἐφοβούμην μὴ ἀσχημίσω τὴν μικρὰν ἱστορίαν μου, ἤθελον σᾶς εἰπεῖ ὅτι ἔκρουσα νὰ λέγωσι πῶς τὸ κυριώτερον παράπονον τοῦ νέου φονέως ἦτον ὅτι ὁ ἐραστής τῆς μητρὸς του εἶχε παύσει νὰ τοῦ δίδῃ χρήματα.

Ἡ μαχαιροκτονία ἐν τῷ εὐδαίμονι τούτῳ τόπῳ εἶναι σύνηθές τι πράγμα, ἀπλοῦν ὡς ἀσπασμὸς, ἢ τὸ πολὺ ὡς σκίνδαρος. Βεβαίως εἶναι ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος ὅστις νὰ μὴ μαχαιοφορῇ, παραβιάζων οὕτως ἀναφανδὸν τὰς ἀστυνομικὰς διατάξεις. Θέλετε ἴσως πιστεύσει ὅτι τὰ αἰμοχαρῆ ταῦτα αἰσθητάματα καλύπτονται ὑπὸ φρικώδους καὶ εἰδεχθοῦς ὄψεως, καὶ ὅτι ὁ ἐπιδεικτικὸς τοιοῦτων κακούρημάτων ἄνθρωπος εἶναι τέρας κατὰ τε ψυχὴν καὶ κατὰ πρόσωπον.

Ἐπαυῶσατε μεγάλως· οὐδὲν τοιοῦτον. Ὁ Ἴταλὸς ἔχει πάντοτε εὐχαρὶν τινα ἀφελειαν, πρόσωπον ἡμερώτατον καὶ τὴν καλητέραν καρδίαν· ἢ μαιφονία εἰς αὐτὸν εἶναι ἀπλῶς καὶ μόνον ἀποτέλεσμα παρεκτροπῆς τοῦ ἡθικοῦ αἰσθη-  
ματος.

Ἐνθουμείσατε τὴν ὠραίαν ἐκείνην εἰκόνα τοῦ μεγάλου ζωγράφου τὴν παριστάνουσαν τὴν ἐξ Ἀριμίνου Φραγκίσκη, καὶ τὴν κόλπον αὐτῆς σπαραχθέντα ὑπὸ τοῦ ἐξυβρισθέντος συζύγου. . . . Ἡ χαίνουσα ἐκείνη πληγὴ πῶς φαίνεται οὕσα προῖον ἰταλικῆς μαχαίρας! Εἶναι πλατεῖα, βαθεῖα, μελανωπὴ. . . . τὰ ἄκρα κυανᾶ, τὸ δὲ αἷμα ἐν καιρῷ πεπηγμένον. Ἴδου τὸ σημεῖον τοῦ ἀδυσωπήτου κτυπήματος. Εἶναι ἀληθῆς ὅμως ὅτι, κατὰ τὰς ἀξιώσεις τῆς ἱστορίας, ὁ σύζυγος τῆς Φραγκίσκης Μαλατέστας διὰ ξίφους ἐφόνευσε τὴν σύζυγον καὶ τὸν ἑραστὴν αὐτῆς.

Ἐπίσης ὑπὸ τὰς βολὰς ξίφους — ἐννοῶ δηλαδὴ τεσσάρων βράβδων ξιφοφόρων — ἔπεσε, πρὸ ὀκτώ μόνις μηνῶν — πάντοτε ἐν τῇ ἀγαθῇ ταύτῃ πόλει τοῦ Λιβούρνου — νέος τις εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν, πλήρης μέλλοντος, ὁ Ὀλιβιέρης. Ἐξήρ-  
χετο ἐκ τῆς οἰκίας τῆς μηστῆς του, ἐνῶ τὸ ὠρολόγιον τῆς πόλεως ἐσήμαινε τὴν πρώτην μετὰ τὸ μεσονύκτιον, καὶ ἐντὸς ὀκτῶ ἡμερῶν ἔμελλε νὰ τελεσθῇ ὁ γάμος των.

Ἡ νυξ ἦτον ἀστροφεγγῆς, ὁ ἀὴρ δροσερὸς καὶ βαλσαμωμένος ἐκ τῶν ἀλμυρῶν ἀναθυμιάσεων τῆς θαλάσσης καὶ τῶν εὐωδιῶν τῶν πέριξ κήπων. . . . Ἡ νεᾶνις εἶχε κύψει ἐπὶ τοῦ παραθύρου τῆς θῆλουσα ν' ἀποχαιρετίσῃ καὶ πάλιν τὸν μη-  
στήρᾴ τῆς, καὶ οὕτως, δι' ἐνὸς μόνου βλέμματος, τῆς ἐπεμφεν ὅλον τὸν ἔρωτα καὶ ὅλην τὴν ἐλπίδα ἐξ ᾧ ἐπλημμύρει ἡ νεανικὴ καρδία του. Δὲν εἶχεν ἀκόμη καλῶς στραφῆ τὴν

γωνίαν τῆς ὁδοῦ, καὶ εἶδεν ἐπιπίπτοντας κατ' αὐτοῦ τέσσα-  
ρας προσωπιδοφόρους, προσβάλλοντας αὐτὸν διὰ ξιφοφόρων βράβδων. Ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ ἀπέκρουε τὴν ἔφο-  
δον διὰ τοῦ ἀλεξιβρόχου.

Τὴν πρώτην τῆς ἐπαύριον εὐρέσθη τὸ ἀλεξιβρόχον, διάτρη-  
τον ὑπὸ τῶν τεσσάρων ξιφοφόρων βράβδων, πλησίον τοῦ πτώ-  
ματος τοῦ δυστυχοῦς Ὀλιβιέρη.

Ἡ πάλη, λέγεται, διήρκεσε δύο ὥρας, ὅσαι δὲ ἂν ἦσαν αἱ κραυγαὶ τοῦ θύματος, οὐδεὶς ἔδραμεν εἰς βοήθειαν.

Οἱ φονεῖς δὲν ἀνεκαλύφθησαν, ἡ δικαιοσύνη ἐντελῶς ὑπεσκελίσθη, οὐδεὶς ἐχθρὸς ἐγνωρίζετο τοῦ ἀτυχοῦς τούτου νεανίου. Εὐρέσθησαν ἐπὶ τοῦ πτώματος ὅσα ἔφερε μεθ' ἑαυ-  
τοῦ χρήματα, τὸ ὠρολόγιον, δακτυλίδια κτλ. Ποία λοιπὸν ἡ αἰτία τοῦ φόνου τούτου; Οἱ μὲν ἀποδίδουσιν αὐτὴν εἰς πολιτικούς λόγους, οἱ δὲ εἰς τὴν ἐκδίκησιν ἀντεραστοῦ μυστηριώδους, μὴ δηλώσαντος τὸν ἔρωτα αὐτοῦ.

Υ. Γ. Ὁ νομάρχης τοῦ Λιβούρνου, μαρκήσιος τοῦ Περγίου, καὶ ὁ νομάρχης τοῦ Σαλέρνου μετατίθενται ἐναλλάξ. Ἡ μετάθεσις αὕτη, ἐμφαίνουσα δυσμένειαν πρὸς τὸν πρῶτον, προῆλθε, λέγουσιν, ἐκ τῆς ὑποθέσεως Κρεννεβίλ. Ἡ κοι-  
νωνία τοῦ Λιβούρνου στερεῖται ἀξιολατρεύτου κυρίας — συγ-  
χωρησατέ μοι τὴν ἰταλικὴν ταύτην ἔκφρασιν — τῆς μαρκη-  
σίας Περγίου.

Περικόπτω ἐκ τῆς σημερινῆς Ἰταλίας (ἐφημερίδος τῆς Φλωρεντίας) τὸ ἀκόλουθον συμβάν χαρακτηριστικὸν τῶν ἡθῶν, καὶ ἐπιβεβαιοῦν ὅσα εἶπα περὶ τοῦ ἡθικοῦ αἰσθημα-  
τος τοῦ λαοῦ τούτου σχετικῶς πρὸς τὸν φόνον.



“Τὴν ἐσπέραν τῆς 14 τρέχοντος, ἐν τῇ πόλει Πράτῳ, πολυάριθμος συνοδία νέων εἰστιᾶτο ἐντὸς καπηλείου κειμένου ἔξωδι τῆς Φλωρεντικῆς πύλης. Πρὸς διασκέδασι, δύο τῶν νέων τούτων ἐπροκάλεσαν ἀλλήλους εἰς πάλην· ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν καταβληθεὶς ἀνετράπη, ἔδειξε δὲ διὰ τοῦτο προφανῆ δυσαρέσκαιαν. Μολαταῦτα, ἐπεμβάντων τῶν φίλων, ὁ ἴττηθεὶς ἐπραῦνθη.

Μετ’ οὐ πολλὴν ὥραν, ὁ ἴττηθεὶς οὗτος καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, Ἀνδρέας καὶ Φερδινάνδος Γ. . . ., ἐπέπεσον αἵφνης μετὰ μαχαιρίων κατὰ τοῦ Βαλτάσσαρ Μ. . . ., τοῦ νικησαντος εἰς τὴν πάλην, καὶ τὸν ἐπλήγωσαν κατὰ τὴν κάτω κοιλίαν. Ὁ δυστυχῆς Βαλτάσσαρ ἔπεσε νεκρὸς ἐν ἀκαρεῖ σχεδόν, καὶ πρὶν ἢ οὐδεὶς τῶν παρόντων φίλων προφθάσῃ νὰ τοῦ δώσῃ βοήθειαν. Οἱ φονεῖς συνελήφθησαν ἀμέσως καὶ παρεδόθησαν εἰς τὴν δικαιοσύνην.

“Ἡ ἱστορία τοῦ ἐγκλήματος τούτου, τὸ ὁποῖον εὗρομεν ἐκτεθειμένον σήμερον ἐν τῷ καθήμερινῷ τῆς ἀστυνομίας βιβλίῳ ἀπαρράλλακτως ὡς τὸ ἀνεφέρομεν, ἠδύνατο νὰ σχολιασθῆ. Ἀπέχομεν ὅμως τοῦ νὰ πράξωμεν τοῦτο, ἐπευχόμενοι εἰς τὴν μικρὰν πόλιν τοῦ Πράτου πλειοτέρας ἀναγνώσεις κατὰ τὴν κυριακὴν καὶ πλειότερα σχολεῖα τῶν ὅσα σήμερον υπάρχουν.

## ΤΑ ΕΝ ΔΙΒΟΥΡΝῶ ΛΟΥΤΡΑ.

### 1.

Φίλτατε κύριε Δεπέν,

Ἐν Διβούρνῳ, τὴν 20 αὐγούστου 1869.

Ἵπερβολικοὶ ἐπῆλθον οἱ καύσωνας· ὅθεν καὶ ὑπάρχει πανταχοῦθεν συρροὴ εἰς τὰ θαλάσσια λουτρά Βιαβρέγγιου καὶ Διβούρνου. Καὶ οἱ μὲν μετριόπλουτοι ἀπέρχονται εἰς βιαβρέγγιον, τερπνὴν καὶ χαρίεσαν κώμην κειμένην παρὰ τὴν παραλίαν τῆς Μεσογείου, πρὸς τὸ μέρος τῆς Σπετσίας· οἱ δὲ βαδύπλουτοι προτιμῶσι τὸ Διβούρνον. Πρὸ τινος καιροῦ ἡ πόλις αὕτη παριστάνει ἐορτάσιμόν τινα μορφήν, ὅπως εἰς αὐτὴν ἀσυνήθῃ· περικαλλῆ ὀχήματα διασταυροῦσι τὰς κυριωτέρας ὁδοῦς· τὰ ἐμπορικὰ τῆς Μεγάλης λεγομένης ὁδοῦ βριῖδουσιν ἀγοραστῶν, ὅσον οὐδέποτε· αἱ ἐκδέσεις αὐτῶν εἶναι πολὺ λαμπρότεραι, καὶ κομψαί τινες γυναικεῖαι στολαὶ προστρέβονται πρὸς ἀλλήλας χαριέντως κατὰ τὰ στενὰ πεζοδρομία τῶν κρηπιδωμάτων.

Συνεντευκτῆριον τῶν ἐποχομένων ἐπὶ τῶν ὀχημάτων εἶναι ἡ καλουμένη Ἀρδένζα, ὅπου γίνεται ὁ τῶν ἀμαξῶν τούτων δρόμος, ὡς ἐν ταῖς περιφύμοις Κασχίναις τῆς Φλωρεντίας. Αἱ ἀμαξαὶ περιφέρονται βραδέως, κατὰ διαφόρους γραμμάς, καὶ διακόπτουσαι κατὰ διαστήματα τὸν δρόμον· μετὰξὺ δὲ τῶν ἀμαξῶν κυκλοφοροῦσιν οἱ ἵππεῖς καὶ οἱ πεζοί. Συνομιλαὶ γίνονται ἀπὸ ὀχήματος εἰς ὄχημα, καὶ ἰδίως μετὰξὺ τῶν πεζῶν καὶ τῶν ἐπὶ τῶν σταδέντων ὀχημάτων.

Καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς ὠραίας ταύτης λεωφόρου ὑπάρχουσι διάφοροι λουτρῶνες ἢ κασιδρύματα λουτρῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ μεγαλύτερα γίνεται συβρόθῃ εἰς τὸν τοῦ Παγκάρδη.

Οἱ λουτρῶνες οὗτοι οὐδόλως ὁμοιάζουσι τοὺς τῆς Διέπτης καὶ τῆς Τρουβίλλης· ἐπὶ λεκάνης μεγάλης καὶ εὐρείας σχηματιζομένης ἐν τῇ θαλάσῃ καὶ περιστοιχιζομένης ὑπὸ χαμηλῶν μὲν, ἀλλ' ἀποβρόγων πετρῶν, κατασκευάζονται ἐντὸς τοῦ ὕδατος ὑποστρώματα ἧτοι θεμέλια ἐφ' ὧν ἐγείρονται σκηναὶ διαφόρου μεγέθους. Ἐκάστη σκηνὴ ἀποτελεῖ θαλαμίσκον, ἔχοντα δῶμα χρησιμεῦον ὡς ἀποδυτήριον· ξυλίνην κλίμαξ καταβιβάζει ἀπὸ τοῦ δώματος τούτου εἰς τὴν θάλασσαν. Αἱ σκηναὶ χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ χονδρῶν πανίων, καὶ πανία ἐπίσης εἶναι τὰ προφυλάττοντα αὐτάς ἀπὸ τῶν βροχῶν καὶ τῶν ἀνέμων. Εἶναι ἀληθεῖς σκηναὶ στρατοπέδου· ὅθεν καὶ ὡς στρατόπεδα φαίνονται οἱ λουτρῶνες οὗτοι μακρόθεν βλεπόμενοι.

Οἱ φοιτηταὶ τῶν λουτρῶν τούτων ἔρχονται ἐπ' ὀχήματος καὶ ἐν μεγάλῃ στολῇ· ἔως ὅτου δὲ φθάσῃ ἡ προσδιορισμένη ὥρα ἐκάστου, χρονοτριβεῖ οὗτος ἐν ἐκστάσει ἐνώπιον ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς ὠραιότητος.

Οἱ ἄνδρες ὑποχρεοῦνται νὰ φορῶσι τὸ ἀρχαῖον ἐσώβρακον. Οἱ ἀληθεῖς κολυμβηταὶ καὶ κολυμβήτριαι ἐξέρχονται ἀπὸ τῶν ὑποστέγων εἰς τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν. Οἱ θαλαμίσκοι οὗτοι ἔχουσι πολλὰ ἀτοπήματα· ἀρκοῦμαι μόνον ν' ἀναφέρω ὅτι βλέπεις πολλάκις τὸν γείτονά σου εἰς τὰ ὕδατά σου ἐρχόμενον.

Τὸ παρελθὸν ἔτος, ἡ κυρία Φ. . . . ἐλούετο ἡσύχως ἐντὸς

τοῦ θαλαμίσκου τῆς, ὅτε βλέπει αἴφνης κεφαλὴν ξανθὴν καὶ κοσμουμένην ὑπὸ ὠραίων μυστάκων, ἀναδύουσαν ἐκ τῶν πλησίον ὑδάτων. Κραυγαὶ ἀγανακτήσεως ἐξέρχονται τοῦ στόματος τῆς κυρίας Φ. . . . Τρέχει ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς, εὐρισκόμενος εἰς ἓνα τῶν πλησιοχώρων θαλαμίσκων, μαρτυρεῖ παρά τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ τὸ αἴτιον τῶν κραυγῶν, καὶ, πλήρης καὶ αὐτὸς ἀγανακτήσεως, ἀπευδύνεται πρὸς τὸν κατακτητὴν γείτονα διὰ τῶν ἐξῆς λέξεων.

— Αὐθαδέστατε! ἐὰν σὰς εἶχα ἔμπροσθέν μου, ἤθελα λάβει τὴν εὐχαρίστησιν νὰ συντρίψω τὴν βράβδον μου εἰς τὴν βράχιν σας!

— Ἐχετε ὑπομονὴν, κύριε, ἀπεκρίθη ἡ πλησίον φωνή, καὶ θέλω σὰς δώσει αὐτὴν τὴν εὐχαρίστησιν· δότε μοι μόνον καιρὸν νὰ ἐνδυθῶ.

Μετ' ὀλίγας στιγμᾶς, ἡ κυρία Φ. . . ., ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς στηριζομένη, ἀπαντᾷ τὸν κύριον Β. . . ., ἰδιοκτῆτην τῶν ἀδιακρίτων μυστάκων. — Ὁ τῆς κυρίας Φ. . . . ἐπιτότης λαμβάνει τὴν εὐχαρίστησιν ἣν εἰς ἑαυτὸν ὑπεσχέθη . . . ὁ κύριος Β. . . . ἀποκρίνεται διὰ βραπίσματος· οἱ δὲ παρευρισκόμενοι εἰς τὴν ἀξιοῦργνητον ταύτην σκηνὴν ἐπεμβαίνουσι μετὰ σπουδῆς νὰ χωρίσωσι τοὺς πολεμοῦντας, καὶ, ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἡ κυρία Φ. . . . διανέμει κτυπήματα ἀλεξιβρόχου, ἢ μᾶλλον ἀλεξηγίου, ἀδιακρίτως εἰς ἔχθρους τε καὶ φίλους.

Ἐπὶ τῆς μονομαχίας διὰ πιστολίου· σφαῖρα ἔψαυσε τὴν μὴνιγγα τοῦ κυρίου Β. . . . καὶ ἀφείλε μέρος τριχοφόρου δέρματος· μίαν μόνην γραμμὴν κατωτέρω, καὶ ὁ κύριος Β. . . .,

ὅστις δὲν ἔχει κακὸν ὄνομα, ἤθελεν ἐλευσίνως φονευσθῆ . . .  
καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν, Θεέ μου! Τὸ ἡθικὸν ἐξαγόμενον  
τούτου εἶναι ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν πολλὴν δύσαν (ἐννοεῖ  
πολλὴν περιεργίαν) οὔτε καὶ ἐντὸς τοῦ ὕδατος.

Δουβρέ.

## ΤΑ ΕΝ ΛΟΥΚῆ ΛΟΥΤΡΑ.

### 2.

Ἐν λουτροῖς ἐξοχῆς Λούκης, 25 αὐγούστου 1869.

Φίλτατε κύριε Δεπέν,

Ἀνέγνωτε τὸν Βαρούχ; Γνωρίζετε τὸν Βαρούχ; ἤθελεν  
σᾶς εἰπεῖ κατ'ὸς ὁ ἀγαθὸς Λαφονταῖνος· Γνωρίζετε τὰ λου-  
τρά τῆς Λούκης; Νομίζω ὅτι πολλὰ ὀλίγοι εἶναι οἱ γνω-  
ρίζοντες τὴν ὠραίαν ταύτην ἰταλικὴν Ἑλβετίαν· διὰ τοὺς  
Γάλλους μάλιστα, τὰ λουτρά τῆς Λούκης — ἂν καὶ ἐγρά-  
φισαν περὶ αὐτῶν ὠραῖαι τινες σελίδες τοῦ Ἰουλίου Ἰανίνου,  
ἐν βίβλῳ τῆς ὁποίας ἐλησμόνησα τὴν ἐπιγραφὴν — εἶναι γῆ  
ἄγνωστος, terra incognita.

Ἐποῖα γοητευτικὴ χώρα! Γνωρίζω τὰς γραφικωτέρας  
δέσεις τῆς Εὐρώπης, καὶ δὲν πιστεύω ὅτι ἀπατῶμαι βεβαιῶν  
ὅτι τὰ λουτρά τῆς Λούκης εἶναι μία τῶν ὠραιότερων· δὲν  
ἐπιχειρῶ νὰ τὴν περιγράψω· διότι, εἰς περιγραφὴν τῆς περι-  
καλλοῦς, τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης δέσεως, ἀπαιτεῖται νοῦς  
δαιμόνιος· καὶ πάλιν ἀμφιβάλλω ἂν ἡ γραφὴ καὶ ὁ κάλα-  
μος δύνανται νὰ παραστήσωσι τὸ μαγευτικὸν τοῦτο σύνολον,  
τὴν ἴδονικὴν ταύτην χώραν, ὅπου ἤλθον καὶ ἐγὼ ξητῶν  
ἀνακούφισιν μεγάλῃς θλίψεως.

Καὶ ἐν τούτῳ ἡ τοιαύτη προνομιοῦχος τῆς γῆς γωνία  
εἶναι ὀλοτελῶς ἐγκαταλελειμμένη· κομψὰ ἀγροκήπια ἐγείρον-  
ται ἐπὶ διαφόρων λόφων· τὰ μὲν κρυπτόμενα ἐντὸς πυκνῶν  
σωρῶν δένδρων· τὰ δὲ κύπτοντα μελαγχολικῶς καὶ κατο-  
πτριζόμενα ἐπὶ διαυγῶν ρυάκων· καὶ αὕτη μὲν ἡ μικρὰ  
οἰκία λέγεις ὅτι μετεβιβάσθη ἐνταῦθα ἐκ τῆς λεωφόρου τῆς  
Αὐτοκρατορίας· ἐκεῖνη δὲ ἡ ἄλλη φέρει ὅλως ἀγροτικὸν  
τύπον, πυρίδας ἔχουσα στενάς καὶ κακῶς κλειομένας, στέ-  
γην πεπιεσμένην, τοίχους διεβρωγότας· — ἀλλ' ἡ φιλέρη-  
μος ἐρείκη, οἱ ἀνορθούμενοι στάχεις καὶ τὰ βόδα κα-  
λύπτουσι διὰ τῶν ποιητικῶν αὐτῶν χαρίτων τὰς τοιαύτας  
ἀτελείας.

Ἐραῖαι ὁδοὶ ἀμαξιτοὶ διέρχονται πολλαχοῦ τὰ μεγαλο-  
πρεπῆ ταῦτα ὄρη· χιλιάδες δὲ ἀτραπῶν σὲ ὀδηγοῦσιν εἰς  
γοητευτικούς περιπάτους, εἰς ἀπόψεις καὶ δέας ἐνώπιον τῶν  
ὀποίων ἐξίστασαι καὶ βεμβάζεις μετὰ τῆς ἀφελείας, τῆς  
ἀπλότητος, τῆς εὐφείας — οὔτως εἰπεῖν — ἐκεῖνης μεθ'  
ἧς θαυμάζομεν τὰ ὠραῖα πράγματα τοῦ κόσμου τούτου·  
ἀναπαυτικώτατα δὲ ξενοδοχεῖα καὶ συνεσκευασμένα οἰκίαι  
εὐρίσκονται πολλαχοῦ.

Ἐκ τῶν ξενοδοχείων τούτων σᾶς συνιστῶ μετ' ἰδιαζούσης  
πεποιθήσεως τὸ τοῦ Πανίνῃ (ἐπιλεγόμενον Πελεκάν), τοῦ  
ὀποίου αἱ ὑπηρετικαὶ ἀμαξαὶ εἶναι κατὰ πᾶσαν ὥραν εἰς  
τὴν διάσειν τῶν περιηγητῶν.

Λουτρῶνες ἀξιόλογοι εὐρίσκονται ἀνοικτοὶ κατ' ὄλον τὸν  
καιρὸν τῶν λουτρῶν· αἱ τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων (σιδήρου καὶ  
μαγνησίας) πηγαὶ ἐκτιμῶνται μεγάλως καὶ συνιστῶνται ὑπὸ  
τῶν ἰατρῶν, ἰδίως πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν ἀναβρώσει ἀσθενῶν,  
διὰ τὴν ἡπιότητα τῶν ὑδάτων τούτων. Λέσχη, τῆς ὁποίας

αἱ πύλαι εἶναι πάντοτε ἀνοικταί, διατηρεῖ μουσικὴν οὐχὶ ἀναξίαν λόγου, παιανίζουσιν τοὺς τελευταίους χορούς τῶν Παρισίων ἐντὸς εὐρυχώρου καὶ εὐπρεποῦς αἰθούσης χοροῦ . . . καὶ μολαταῦτα τὰ λουτρὰ τῆς Λούκης εἶναι ἔρημα!

Μὴ ἄραγε ὁ τόπος ὅπου εὐρίσκονται τὰ λουτρὰ ταῦτα εἶναι τόσον ἀπόκεντρος; "Ὅλον τὸ ἐναντίον· ἄμαξα δύο καλῶν ἵππων μεταφέρει τοὺς περιηγητάς ἀπὸ τοῦ σταδίου τοῦ σιδηροδρόμου τῆς Λούκης ἐντὸς δύο ὥρῶν· ἡ ὁδὸς εἶναι ἀξιόλογος, διερχομένη τὰ ὄρη διὰ καταβάσεως ἰπιωτάτης, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Σερχειοῦ, ποταμοῦ ἢ χειμάρθρου κατὰ τοὺς καιροὺς τοῦ ἔτους, καὶ διαβαίνουσα ἔμπροσθεν τῆς γεφύρας τοῦ Διαβόλου, γεφύρας δύο ἀνίσων ἀψίδων, τῆς ὁποίας γραφικωτάτη ὄλως εἶναι ἡ δεῖα.

Ἀπὸ Λούκης εἰς Πίσαν, κειμένην ἐντὸς τῆς μεγάλης γραμμῆς τῶν ἰταλικῶν σιδηροδρόμων, μόλις εἶναι μιᾶς ὥρας διάστημα.

Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, ὅτε ὄλαι αὐταὶ αἱ περὶ τὰς συγκοινωνίας εὐκολαὶ δὲν ὑπῆρχον, ἡ συζήτησις τῶν λουομένων ἐν τοῖς λουτροῖς τῆς Λούκης ἦτον μεγίστη· ἀλλὰ τότε παρὰ τοὺς λουτρῶνας τούτους ὑπῆρχε χαρτοπαικτήριον, συγχρόνως δὲ καὶ ἡ Σερρινὴ ἑπαυλις τοῦ μεγάλου δουκὸς τῆς Τοσκάνης· καταργηθέντος τοῦ χαρτοπαιγνίου, καὶ τῆς δουκιτικῆς αὐτῆς σαρωθείσης ὑπὸ τῆς ἐπαναστάσεως, τῶν δὲ Σερρινῶν ὑδάτων μὴ ὄντων ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἐγκωμιάζει ὁ συρμὸς ἢ ὑποστηρίζει ἢ ἰδιοτροπία περιφήμου ἰατρικοῦ ὀνόματος, οἱ λουτρῶνες τῆς Λούκης ἐγκατελείφθησαν εἰς τὰς ἀηδόνας.

Περαιῶν τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, προτρέπω ἐξ ὅλης καρ-

δίας τοὺς ζωγράφους καὶ πάντας ἐν γένει τοὺς ἐραστας τῶν καλλονῶν τῆς φύσεως νὰ διατρέψωσιν, ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἐπισκεφθῶσι τὰ λουτρὰ τῆς Λούκης. Ἐὰ τοῦ βίου εἶναι πολὺ εὐδηνά· ὁ καλὸς καιρὸς ἄρχεται τὸν μῆνα μᾶϊον καὶ λήγει τὰς ἀρχὰς τοῦ Σεπτεμβρίου. Περὶ τὰ μέσα τοῦ τελευταίου τούτου μηνὸς τὸ ψῦχος εἶναι λίαν ἐπαισθητόν.

Ὁ ταπεινότατος ὑμῶν συνεργάτης

ΔΟΥΒΡΕ.